

Amerikán

NÁRODNÍ
KALENDÁŘ

Nakladem
AUG. GERINGERA,
150 W. 12TH ST., CHICAGO,
ILL.

Nádherní

Ročník XXXII.

Cena 65c.

Pro nemocné.

Nechť každý trpící, jenž nenalezl úlevy od obyčejných léků, TOTO POSLECHNE! Chcete se uzdravit, vidíte? A ten, kdo vám k tomu cestu ukazuje, osvědčí se býti v pravdě přítelem. Zkusili jste věrně mnoho léků bez trvalé úlevy; a není zvláštním, že počínáte se diviti v zoufalosti, není-li konečně žádného prostředku, k navrácení vám nanejvýš cenného ze všech statků, dobrého zdraví. Než zastavte se na okamžik! Hleďte takto na svůj případ. Řekněte si:

“Nemoc není přirozeným stavem. Nebylo nikdy v úmyslu, abych byl ubohým nemocí stíženým tvorem, bez úlevy nebo naděje na blaho v životě. Musí býti nějaká cesta zpět ku zdraví, protože Příroda zajisté podává lék pro každou chorobu, jen když ho můžeme nalézt.”

Je cesta, kterou Příroda sama ukázala! Je lék, který vás může vyléčiti — velmi starý časem vyzkoušený lék — známý jako **DRA. PETRA HOBOKO**. Je to vlastní lék Přírody, protože je vyroben z látek Přírody, — z bylin, kor a listů sebraných od zručných rukou s polí a lesů. Prvně byl vyroben od Dra. Petra Fahrney-e, “starého bylinného lékaře”, v roce 1780, a tato pozoruhodná příprava — zrovna jak jí původně připravil proobyvatele Blue Ridge Mountains distriktu, Pensylvanie — byla předána po čtyry pokolení nynějším majitelům.

Tisícové byli ní vyléčeni, mnozí z nich trpíce snad právě tou chorobou, jež je pro vás tak těžkým břemenem. Nuže, nemyslíte, že lék, který tak mnoho utrpení odstranil a tolik dobra na světě způsobil, oprávněn jest k vaší důvěře?

Zachránilo jeho manželku.

North Amhurst, Ohio., 3. července, 1907.

Dr. Peter Fahrney & Sons, Chicago, Ill.

Ctění pánové:

Hoboko, jež jsem objednal, došlo v dobrém stavu. Je dokázanou věcí, že Hoboko pomáhá ve všech chorobách. Je tomu nyní dva roky, co moje manželka onemocněla. Lékaři prohlásili její chorobu za nevyлéčitelnou, ale Hoboko ji začlirátilo. Manželka moje a já posíláme vám srdečné díky. Kéž by vás Bůh stonásobně odměnil. Váš věrný,
Štěpán Skřípec.

Praví, že je nejlepší.

Arnold City, Pa., 23. května, 1907.

Dr. Peter Fahrney & Sons,

Chicago, Ill.

Velice vám děkuji, že jste lék, mnou objednaný tak brzy poslali. Dvě z našich dětí stonaly a kdyby bylo Hoboko nepřišlo v tu dobu, myslím, že náš dům byl by se změnil v nemocnici. Hoboko je tím nejlepším lékem, jaký jsme kdy užili. Tisícekrát vám za váš dobrý lék děkuji. Váš upřímný

box 128.

A. Čoinovský.

Dra Petra Hoboko není lékem lékárnickým. Dodává se lidem přímo skrze místní jednatele v každé osadě ustanovené. Není-li jednatele ve Vašem sousedství, dopište na jediného majitele, Dr. Peter Fahrney & Sons Co., 112-118 South Hoyne Ave., Chicago, Ill.

Anna Marek

Št. V.

AMERIKAN

Národní Kalendář

NA ROK

Se 108 vyobrazeními vážného i žertovného obsahu.

ROČNÍK XXXII.

CHICAGO, ILLINOIS.

Tiskem a nákladem Aug. Geringera, 150 W. 12th St.

Obsah :

Titulní obraz: Baltimore: Pohled s kopce Federal Hill.	
Kalendář roční. — Letopisná znamení a čísla. — Pohyblivé svátky. — Čtyry roční období. — Přehled roku 1909. — Zatmění slunce a měsíce	3
Rubriky měsíční se jmény, jakož i vložky pro poznamenání příjmu a vydání v domácnosti, ukázky na nehl, lidovský kalendář a pořekadla	4
Seznam jmen die abecedního pořádku a kdy připadají	28
Kalendář pamětihodných událostí velkých mužů a vynálečů českých	30
Věno. Básně. Napsal J. Bezděka	32
Africký učitel. (Se 7 vyobrazeními). Napsal R. Jaromír Pšenka	33
Noe. Napsal Josef Bezděka	75
Za zločin nespáchaný. (Se 4 vyobrazeními). Napsal V. Lenoč	78
Jako do skoku. Napsal Jan Neruda	105
Murnotratný syn. (Se 4 vyobrazeními). Vypravuje M. Mušek	100
Učinnost pod jabloní	113
Puritánka. Napsala V. Lužická	114
Za čest otcovu. (Se 6 vyobrazeními). Napsala F. Staňkova-Bujárková	132
Facky. Napsal Fr. J. Škaloud	192
Lacný zaje. Napsal Bedřich Moravec	194
Pro smutné chvíle. (Se 43 vyobrazeními)	198
Naši krajané v dálné cizině. (Se 6 vyobrazeními). Napsal E. St. Vráň	212
Jubilejní výstava v Praze. (S 5 vyobrazeními)	225
O vlivu elektřiny v lékařství. Napsal Al. Janda	230
Škola a žena. Napsala M. I. Folkova-Bělohlová	232
Coloradským rájem. (S 5 vyobrazeními). Napsala F. Staňkova-Bujárková	233
Vpomínky životopisné k našim podobiznám. (S 3 vyobrazeními)	247
Dítě do šestí let	253
Nejbližší světová výstava bude Alaska-Yukon-Pacifik výstava, adřývaná v Seattle, ve státě Washington	256
Paměti českých osadníků v Americe. (S 8 vyobrazeními)	260
Pěstování oranžů v Kalifornii	279
Kandidáti v prezidentských volbách r. 1908 (s 5 vyobrazeními)	282
Amnestie udělená u příležitosti 60letého jubilea císaře Františka Josefa rakouského	284
Prospěšné rady ku všeobecnému použití	285
Pomník Pavly Čechové	292
Ústava Spojených Států	293
Poštovní zákon	297
Kdo je oprávněn volit při volbách	298
Zákon o naturalisaci	301
Zákony v severozápadních státech o lovu zvířete a ryb	304
Seznam konsulů rakousko-uherských ve Spojených Státech Amerických	307
Rakouské povinnosti vojenské	308
Několik příkladů úředního rozhodnutí o sporném přidržení k službě vojenské v Rakousku	309
O starých mírách a váhách	310
Zákonité svátky v Unii	311
Úprdkový zákon	311
Co ten ptáček povídá	312
Chodíval k nám, ehodíval	312
Co jsem se za tebou nachodil	312
Což se mně má mlá	313
Černé oči jděte spát	31
Červená, modrá hlava	313
Červená růžičko	314
Cie je to dlečátko	314
Či jsou to kousčky?	315
Dalu jsi mně šátek	315
Daleké, široké pole	315
Dobrá noc, má mlá!	316
Hněvej ty se na mne	316
Cla ve Spojených Státech	317
Váha buše obilí, atd.	319
Tabulka mzdy na základě osmihodinné denní práce	320
Zákony o úrocích	321
Tabulky ku vypočítávání úroků	322
Kalendář březivosti hospodářských zvířat	323
Položky v mírách kuchyňských	324
Zlatá araka pro hospodyně	324
Děšť a teplota ve Spojených Státech	324
Srovnávací tabulka teploměrů	324
Prezidenti Spojených Států	325
Tabulka ukazující rozdíl denní doby atd.	328
Zádostí a nutený	327

LEDEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ŽIVOT JEŽÍŠŮV prstonárodně sestavený od Davida Friedricha Strausse. Pro český lid přeložil Fr. B. Zdrůbek. Cena výtisku vázaného poštou 80ctů.

DĚTSKÉ DIVADELNÍ HRY A VÝSTUPY pro děti česko-amerických škol. Něco zcela nového. Poštou 55c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsí.
	Katolíků	Protestantů				
1 Pondělí	Ignace	Ignace	☾	7 10 5 18	4 3 1	
2 Úterý	Hromnic	Obět' Páně	☾	7 9 5 20	5 2 8	
3 Středa	Blažeje	Blažeje	☾	7 8 5 21	6 1 8	
4 Čtvrtek	Veroniky	Veroniky	☾	7 7 5 22	vých.	
5 Pátek	Háty	Agaty	☾	7 6 5 23	5 4 0	
6 Sobota	Doroty	Doroty	☾	7 5 5 25	6 4 0	
Neděle Septuagesima.			Délka dne 10 hod. 20 minut.			
7 Neděle	Romualda	Reinharta	☾	7 4 5 26	7 4 0	
8 Pondělí	Jana z M.	Šalamouna	☾	7 2 5 27	8 3 9	
9 Úterý	Apoleny	Apoleny	☾	7 1 5 28	9 3 7	
10 Středa	Skolastiky	Školastiky	☾	7 0 5 29	10 3 6	
11 Čtvrtek	Evroziny	Evroziny	☾	6 5 9 5 31	11 3 6	
12 Pátek	Eulalia	Lincolna	☾	6 5 8 5 32	ráno	
13 Sobota	Jordana	Benigna	☾	6 5 6 5 33	0 3 8	
Neděle Sexagesima.			Délka dne 10 hod. 37 minut.			
14 Neděle	Valentina	Valentina	☾	6 5 5 5 34	1 4 2	
15 Pondělí	Faustina	Faustina	☾	6 5 3 5 36	2 4 7	
16 Úterý	Juliany	Juliany	☾	6 5 3 5 37	3 5 2	
17 Středa	Konstantina	Konstantina	☾	6 5 1 5 38	4 5 4	
18 Čtvrtek	Simeona	Konkordie	☾	6 5 0 5 39	5 5 1	
19 Pátek	Konráda	Gabína	☾	6 4 8 5 40	západ	
20 Sobota	Eleuthera	Oldřicha	☾	6 4 7 5 42	6 3	
Neděle Quinquagesima.			Délka dne 10 hod. 56 minut.			
21 Neděle	Eleonory	Eleonory	☾	6 4 5 5 43	7 2 0	
22 Pondělí	Washingtona	Washingtona	☾	6 4 4 5 44	8 3 7	
23 Úterý	Masopustní	Masopustní	☾	6 4 3 5 45	9 5 2	
24 Středa	Popeleční	Popeleční	☾	6 4 1 5 46	11 4	
25 Čtvrtek	Walburga	Viktorina	☾	6 4 0 5 48	ráno	
26 Pátek	Alexandra	Lesky	☾	6 3 8 5 49	0 1 5	
27 Sobota	Leandra	Leandra	☾	6 3 7 5 50	1 2 1	
První neděle v postě.			Délka dne 11 hod. 14 minut.			
28 Neděle	Romana	Romana	☾	6 3 9 5 51	2 2 7	

Čtvrti měsíce.

☾ Úplněk dne 6. ve 2 h. 25 min. ráno.

☾ Poslední čtvrt dne 13. v 6 h. 47 min. ráno.

☾ Nový měsíc dne 20. ve 4 hod. 53 min. ráno.

☾ První čtvrt dne 26. ve 8 hod. 49 min. večer.

Domnělá povětrnost

1. až 4. jasno a studeno; 5. až 8. tepleji; 9. až 12. zamračeno a snh. 13. až 17. mnohem studeněji; 18. a 20. tepleji; 21. až 23. hrozivé počasí; 24. až 26. snh.; 27. a 28. oblova.

Dne přibývá od 10 hod. 8 min. do 11 hod. 13 min.

Židovský kalendář.

1. Adar připadá na 22. února.

Pořekadla.

Únor hlíý, pots silí. Pakli se boufkami v únoru rohy býkovy neviklají, nelze se dobrého roku náati.

Když té komár v únoru za uchem začíná, poběhne v únoru jisté ke kammům a ušma.

Větrové severní ku konci února zvěstují úrodný rok.

Neche-li severní vítr v únoru váti, v únoru se to musí jisté státi.

Je-li v únoru síma a sucho, bývá prý horký srpen. Tmavé hromnice, sedláka radost: jasno-li ale, sněží ještě.

Masopust na slunci, pomlázka za kamny.

O hromnicích musí skrývan vrznout, kdyby měl zmznout.

Pěstování krétin v domácnosti.

Napsal J. A. Šikuta. S četnými ilustracemi, Odborný spisek tento došel všeobecně pochvaly od znalců nejen zde, ale i v Čechách. Cena 40c., poštou 42c.

DUBEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.		
		\$	ct.	\$	ct.	
		1	2	3	4	5
1	<p>Tudou cestou se l'omij živat. To samým tím jsem chodila. Sama jsem si to zavimila Měla jsem být chitřejší Maje nešťastná povaha lítostivá. Každěho se bát. Dnes bych viděla lepší, ale již jest pozdě jsem na to stará. Co bych dnes za to dala kdybych byla mladá, a mohla jest navštívit moje drabí sourozence Václava sestru Tadišku a drabího bratra Josefa. Mých drabých podivů již jinam jejich drabě bratry Kam se podíváš to máš zlaté mládí. Právě musím stárnout já? Má drabí mládí kůže kterou jsem vždy měla tolik pádu. Jak by mi má přijala kdybych tam tak přijala. Odjela jsem do máš zlaté Ameriky rokem 1905. Někdě v Mexiku. Jela jsem s svým drabým bratřím Václavem Čiřem Já jsem se domů vrátila v roce 1908, když má drabí matka byla nemocná, byla jsem tam celí 4 měsíce a 28 dní. Jednou 1909 jsem jela spít do Chicaga na 2300 \$. Lawrence Dale sloužit spátky k Laefflerim.</p>					
31						

37 POHREBNÍCH ŘEČÍ pro různé stavy a věky s připojením řečí ku pojmenování
 dítěte, od Jos. Kaldy. Cena v ohybné plátěné vazbě 55 ctů.

Tragičká rodina. Znamenitý román, napsal Chas. Hugo. 116 str. za 25c. Kniha to
 plných úchvatných dějů zůstává v každém čtenáři hluboký dojem.

Dní a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Začátek měsíce	Východ slunce	západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Sobota	Filipa-Jakuba	Filipa-Jakuba	☾	4 59	6 55	3 36
Třetí neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 0 minuta.			
2 Neděle	Zikmunda	Zikmunda	☾	4 57	6 57	3 59
3 Pondělí	Nalez. sv. kř.	Nalezení kříže	☾	4 56	6 58	4 22
4 Úterý	Floriana	Floriana	☾	4 54	6 59	4 45
5 Středa	Pia V. pap.	Gotharda	☾	4 53	7 0	vých.
6 Čtvrtek	Jana Damiana	Jana Damiana	☾	4 52	7 2	8 21
7 Pátek	Stanislava	Bohumíra	☾	4 51	7 3	9 27
8 Sobota	Zjevení Mich.	Stanislava	☾	4 50	7 4	10 30
Čtvrtá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 16 minut.			
9 Neděle	Rehoře N.	Hioba	☾	4 49	7 5	11 29
10 Pondělí	Isidora	Viktora	☾	4 47	7 6	ráno
11 Úterý	Mamerta	Mamerta	☾	4 46	7 7	0 21
12 Středa	Pankráce	Pankráce	☾	4 45	7 8	1 5
13 Čtvrtek	Serváce	Serváce	☾	4 44	7 9	1 43
14 Pátek	Bonifáce	Bonifáce	☾	4 43	7 9	2 16
15 Sobota	Žofie	Žofie	☾	4 42	7 10	2 46
Pátá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 29 minut.			
16 Neděle	Jana Nep.	Peregrina	☾	4 42	7 11	3 13
17 Pondělí	Ubalda	Jošta	☾	4 41	7 12	3 41
18 Úterý	Venance	Liboria	☾	4 40	7 13	4 14
19 Středa	Petra C.	Potenciany	☾	4 39	7 14	západ
20 Čtvrtek	Na nebe vs. P.	Na nebe vs. P.	☾	4 38	7 15	8 47
21 Pátek	Felixe	Prudence	☾	4 37	7 16	9 51
22 Sobota	Julie	Helenky	☾	4 36	7 17	10 48
Šestá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 42 minut.			
23 Neděle	Desideria	Desideria	☾	4 36	7 18	11 35
24 Pondělí	Johanky	Zuzany	☾	4 35	7 18	ráno
25 Úterý	Urbana I. pap.	Urbana	☾	4 34	7 19	0 15
26 Středa	Filipa Ner.	Luciana	☾	4 34	7 20	0 48
27 Čtvrtek	Magdaleny	Vilhema	☾	4 33	7 21	1 15
28 Pátek	Viléma	Pontika	☾	4 33	7 22	1 40
29 Sobota	Maxima	Maxima	☾	4 32	7 23	2 3
Neděle svatodušní.			Délka dne 14 hod. 51 minut.			
30 Neděle	Hod Boží Sv.	Hod sl. Svat.	☾	4 32	7 23	2 25
31 Pondělí	Petronila	Angela	☾	4 31	7 23	2 47

Čtvrtí měsíce.

- ☾ Úplněk dne 5. v 8 hod. 8 min. ráno.
- ☾ Poslední čtvrt dne 12. ve 3 hod. 45 min. odp.
- ☾ Nový měsíc dne 19. v 7 hod. 42 min. ráno.
- ☾ První čtvrt dne 26. v 7 hod. 28 min. več.

Domnělá povětrnost

1. a 2. zamračeno; 3. až 7. jasno a příjemno; 8. až 11. deště; 12. až 15. jasno a studeno; 16. až 19. dešť; 20. až 23. příjemno; 24. až 27. teplí; 28. až 31. částečně jasně mrakem.

Dne přibývá od 13 hod. 56 min. do 14 hod. 52 min.

Židovský kalendář.

18. Ijar, Lag B'omer, 8. květ.; 1. Sivan, 21. květ.; 6. Sivan, slavnost týdne 26. květ.; 7. Sivan, druhá slavnost 27. května.

Pořekadla.

Prší-li na 1. máje, neustane půda, dosti vlnká a píse pro dobytek se nešťá. Dešť v noci před sv. Valburgou naplňuje stodoly i sklepy. Dešť o Mamertu přináší soužení (11.), neboť v něm nje dobrého není, takto zní všestranné mínění. Urban krápný, vyjasněný hojným vínem nám odmění. Když máj vláhy nedá, červen se předá. Studený máj, v zahradách ráj, anebo studený máj, v stodole ráj. Vláhou-li korouhve v křížových dnech, budou silné bouřky. Kdo o sv. Janě jen zastává, stěbna zdělí lokte mívá. Májová voda vypíjí víno. [Mnoho dešťů vinnému keř v květnu škodí.] Sv. Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví muři.

ČERVEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1	<p> Práce 1936 jsem strčila omiz prázdnou neb jsem si Panas matka vzala z jedno armádního mé nejlepšího letá 45 let mu byla On se dělal hodným a děti jsem měla zvlá nek což jsem složila na 2300 dolarů a lety by a vinným mých 6 dětí a švihem dostat nemocnou na Itálii děti, ale já jsem šla k nim pít složit a byla jsem tam přes 5 let, než jsem se nestastně oddala za poutníka sice on já jsem se zmeravila Laefflerovy. Matka jsem se tam dost měl to byla 3 poschodí residence. Prala se pěst na válce. Ale mu př tesilo. byla jsem mladá děve 15 let ja jsem týden stá Když jsem k nim přišla Pám a děti mi měl rád, a já je. Od nich jsem jela do Cech pro návst Ja k nim spět jsem ráda přijela. </p>				
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

AMOR našim služebn'kem, aneb: Jak možno zalíbít se všem ženštinám a získat si jich přízeň. Cena 15c. u Aug. Geringera, 150 záp. 12. ulice, Chicago, Ill.

Dédicová. Velice poutavý a napínavý román. Z angl. přeložil M. Mašek. Cena 50 ctů. K dostání u A. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill. □

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Čtvrtek	Theobalda	Děpolda		4 32 7 35	2 45	
2 Pátek	Navšt. P. Mar.	Kamila		4 32 7 35	3 28	
3 Sobota	Heliodora	Heliodora		4 33 7 34	vých.	
Čtvrtá neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hod. 0 minuta.						
4 Neděle	Den neodvisl.	Den neodvisl.		4 34 7 34	9 1	
5 Pondělí	Cyryl a Metod	Filomeny		4 35 7 34	9 44	
6 Úterý	Upál. J. Husa	Jana Husa		4 35 7 33	10 22	
7 Středa	Vilibalda	Veslava		4 36 7 33	10 53	
8 Čtvrtek	Kiliana	Kiliana		4 37 7 33	11 21	
9 Pátek	Brikcia	Brikcia		4 38 7 32	11 49	
10 Sobota	Sedm bratří	Amalie		4 38 7 32	ráno	
Pátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 53 minut.						
11 Neděle	Pia p.	Pia		4 39 7 32	0 17	
12 Pondělí	Jana Kv.	Ladimíra		4 39 7 31	0 46	
13 Úterý	Markéty	Markéty		4 40 7 31	1 19	
14 Středa	Bonaventury	Karoliny		4 41 7 30	1 57	
15 Čtvrtek	Jindřicha	Rozesl. apošt.		4 41 7 30	2 42	
16 Pátek	Marie Karm.	Ruth		4 42 7 29	3 35	
17 Sobota	Alexisa	Aleše		4 43 7 28	západ	
Šestá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 44 minut.						
18 Neděle	Symforosy	Arnolda		4 44 7 28	8 44	
19 Pondělí	Vincence z P.	Stella		4 45 7 27	9 17	
20 Úterý	Eliáše proroka	Eliáše		4 45 7 26	9 44	
21 Středa	Daniela pr.	Daniela		4 46 7 25	10 8	
22 Čtvrtek	Máří Magd.	Máří Magd.		4 47 7 25	10 31	
23 Pátek	Apolináře	Apolináře		4 48 7 24	10 53	
24 Sobota	Kristiny	Kristiny		4 49 7 23	11 17	
Sedmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 32 min.						
25 Neděle	Jakuba	Jakuba		4 50 7 22	11 41	
26 Pondělí	Anny	Anny		4 51 7 21	ráno	
27 Úterý	Pantaleona	Pantaleona		4 52 7 20	0 8	
28 Středa	Inocence	Inocence		4 53 7 19	0 40	
29 Čtvrtek	Marty	Marty		4 54 7 18	1 19	
30 Pátek	Abdona a Sen.	Bořivoje		4 55 7 17	2 8	
31 Sobota	Ignáce z Loj.	Hynka		4 55 7 17	3 6	

Čtvrtí měsíce.

☉ Úpínek dne 1. v 6 h. 17 min. ráno.

☾ Poslední čtvrt' dne 10. v 0 h. 58 min. ráno.

☀ Nový měsíc dne 17. v 4 hod. 44 min. ráno.

☽ První čtvrt' dne 25. v 5 hod. 45 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. a 2. dusno; 3. a 4. průhánky; 5. až 9. jasno a pěkně; 10. až 14. částečně pod mraky; 15. až 18. tepleji; 19. až 23. zamračeno a deštivo; 24. až 28. příjemně; 29. až 31. tepleji.

Dne ubývá od 15 hod. 3 min. do 14 hodin 22 minut.

Židovský kalendář.

17. Thamuz, půst, dobyti chrámu 6. července, 1. Ab 19. července, 8. Ab půst, spálení chrámu 27. čec.

Pořekadla.

Prší-li v den navštívení Panny Marie, trvá pak dešť 40 dní.

Den sedmi bratřů když deštivý, bývá pak dešť trvanlivý.

Dešť o sv. Markétě trvá pak 14 dní a zvěstuje špatné počasí ku sklízení sena.

Pakli na sv. Markétu prší, opadají vlašské ořechy a lískové ořechy stanou se červivé.

Prší-li na sedm bratřů prší po sedm neděl.

Pakli na sv. Jakuba slunce svítí, má prý krutá zima býti.

Když na den sv. Anny mravenčí plíně hromady dělájí, následuje prý tuhá zima.

Sv. Markéta (18.) hodí srp do žita, aneb: sv. Markéta vede žence do žita.

V červenci volá křepelka: "Poďte žit, poďte žit, dostanete pět peněz, pět peněz, pět peněz!"

Do Jakuba zelíčko — po Jakubě zelí se udělá

ČERVENEC.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY:	Příjem.		Vydání.	
		\$	c.	\$	c.
1	Přijela jsem do naší				
2	zlaté Ameriky, o roce				
3	1905, a v 1908 jsem				
4	šla navštívit své				
5	bratře a sesterské a své				
6	samožence. Můj jeden				
7	bratr Josef byl asi 14 let				
8	starší než jsem dříve				
9	šla a v době bratře				
10	Jaroslav byl jen 12 let starý				
11	Byla jsem tam 4 měsíce				
12	a pak jsem šla opět tam				
13	1908 jsem sloužila a byla				
14	radí že jsem špatně				
15	šla jsem sem opět				
16	o roce 1909 vzimě				
17	v 28. srpna ledna				
18	12. srpna v roce jsem byla				
19	v Chicagu				
20	Radice své bratře, mne				
21	více ne poznaly.				
22	(mchitely své) své prstí,				
23	ale já mají zlatou Ameriku				
24	mláďa své práce				
25	byla byla v době v Čechách				
26	prospěšně Můj bratr Josef				
27	sema přel tetu samy rok				
28	v 1909, pak v 1914 jel do Čech				
29	na návštěvu, ale špatně ho				
30	ne pustil. Čilka prstí a				
31	napšel na vajíčkové				

HIERARCHIE A ARISTOKRATIE aneb: Působení Jezuitů na život soukromý i veřejný.

Sepsal B. Hassaurek. Cena jest snížena na \$1. Vázaná pevně a pěkně \$1.50.

CHARLES R. DARWIN. Stručný nástin života velkého vědce a zakladatele správného názírání na svět. Cena 10c., poštou 12c.

Srpen

August

31

31

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ západ měsíce
	Katolický	Protestantů				
Osmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 20 minut.						
1 Neděle	Petra v ok.	Menandra		4 57 7 15	vých.	
2 Pondělí	Alfonsa	Gustava		4 58 7 14	8 18	
3 Úterý	Stěpána nal.	Augusta		4 58 7 13	8 52	
4 Středa	Dominika	Dominika		4 59 7 12	9 23	
5 Čtvrtek	Marie Sněžné	Osvalda		5 07 10 9	51	
6 Pátek	Pr. Krista P.	Sixty		5 17 9 10	19	
7 Sobota	Kajetána	Alfry		5 27 8 10	49	
Devátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 6 minut.						
8 Neděle	Cyriáka	Cyriáka		5 37 7 11	20	
9 Pondělí	Donáta	Jaroslava		5 47 5 11	56	
10 Úterý	Vavřince	Vavřince		5 57 4	ráno	
11 Středa	Zuzany	Zuzany		5 67 3 0	39	
12 Čtvrtek	Klára p.	Klára		5 77 1 1	28	
13 Pátek	Hypolita	Hypolita		5 87 0 2	23	
14 Sobota	Eusebia	Smila		5 96 59	3 25	
Desátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 50 minut						
15 Neděle	Nanebevz. P.M.	Na nebevz. M.		5 106 58	západ	
16 Pondělí	Rocha	Hrože		5 116 56	7 46	
17 Úterý	Liberáta	Liberáta		5 126 54	8 12	
18 Středa	Heleny kr.	Heleny		5 136 53	8 34	
19 Čtvrtek	Ludvíka T.	Sebalda		5 146 52	8 56	
20 Pátek	Bernarda	Bernarda		5 156 50	9 18	
21 Sobota	Anastasia	Hartvíka		5 166 49	9 41	
Jedenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hod. 33 min						
22 Neděle	Timotea	Žibřida		5 176 47	10 7	
23 Pondělí	Filipa b.	Zdeňka		5 186 46	10 36	
24 Úterý	Bartoloměje	Bartoloměje		5 196 44	11 11	
25 Středa	Ludvíka kr.	Ludvíka		5 206 43	11 55	
26 Čtvrtek	Zefyrina	Adriána		5 216 41	ráno	
27 Pátek	Josefa Kal.	Jaromíra		5 226 40	0 48	
28 Sobota	Augustina	Augustina		5 226 39	1 51	
Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hod. 17 minut.						
29 Neděle	Jana st.	Niceáše		5 236 38	3 1	
30 Pondělí	Rosy p.	Přibíka		5 246 37	vých.	
31 Úterý	Raimunda	Raimunda		5 256 35	7 20	

Čtvrti měsíce.

☺ Úplněn dne 1. ve 3 h. 14 min. odpo.

☾ Poslední čtvrt dne 8. v 6 hod. 10 min. ráno

☺ Nový měsíc dne 15. v 8 hod. 55 min. odpo.

☾ První čtvrt dne 23. v 9 hod. 55 min. večer.

☺ Úplněn dne 30. v 11 hod. 8 min. večer.

Domnělá povětrnost

1. až 3. jasno a teplo; 5. a 8. dusno; 7. 8. přeháňky; 9. až 12. jasno a teplo; 13. až 17. zmrázveno a dešť; 18. až 24. tepleji; 25. až 29. velmi teplo; 30. až 31. pod mráčky.

Dne uvývá od 11 hod. 23 minut do 13 hodin 10 min.

Židovský kalendář.

1. Elul 18. srpna

Pořekadla.

Čeho července a srpna neuvaří, toho září neumraří

Teplo a suché léto přivádí za sebou mírný podzimek, tuhou zimou a nejlepším vínem.

Suché léto jest drobné na žito, neb slunce nevrší na hláv v zemi, za to však: Mokrě léta — drážka léta.

Bylo-li léto mokré, bývá v příštím roce dražota.

Počasí na sv. Vavřince a nanebevzetí Pan. Marie se sajstě nřdí několik dní.

Krásně-li o Vavřinci a Bartoloměji, na dobrý podzimek velkou máš naději.

Ženci na pole, věry a pole.

Vrána (když se obilí svezlo) volá: Sediák krad!

Sv. královna dostává pry výlupek zdravý lískový oříšek.

ZÁŘÍ.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1	<p>Narodila jsem se na Paulově masě chata byla č. 17. Rok 1890 - 6. listopadu Paulov se píše skráceni z pramene jest to Paulova Hora. Masě mesticka mladá dívka ze svých mladých detstvih let pro naš deti byla nejkrásnější na světě Děti by ze kraj Taber jest kraj ofndy ale jest krásný na pohled. Která má kradt Puriny Marie a to Kaplický radou stojí jsem krásně jako panenky (Panenky) Paulov má 17 chaty které stojí v řadě jako panenky Masě chata byla nejlepší mlh tam byla druhá zřítelovna</p>				
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

POSTAVENÍ ŽEN V CÍRKVI, pojednání o tom, jak se přičinila církev křesťanská
o snížení žen a zneužití jich ku svým účelům. Cena 12 ct.

VYCHOVATEL. Velice zajímavá povídka z dob konce roboty. 154 stran krásné-
četby. Cena 40c., poštou 45c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pátek	Remigia	Remigia	♋	5 56	5 43	7 16
2 Sobota	Leodegara	Leodegara	♋	5 57	5 42	7 51
Sedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 45 minut.						
3 Neděle	Kandida	Ludomíra	♋	5 59	5 38	8 30
4 Pondělí	Františka S.	Frant. S.	♋	6 05	5 37	9 17
5 Úterý	Placida	Placida	♋	6 15	5 35	10 11
6 Středa	Bruno	Břeňka	♋	6 25	5 33	11 10
7 Čtvrtek	Justiny p.	Libuše	♋	6 35	5 32	ráno
8 Pátek	Brigity	Bryty	♋	6 45	5 30	0 11
9 Sobota	Dionysia	Diviše	♋	6 55	5 29	1 14
Osmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 h. 24 minut						
10 Neděle	Frant. B.	Frida	♋	6 65	5 27	2 15
11 Pondělí	Emiliána	Emiliána	♋	6 75	5 26	3 15
12 Úterý	Maxmiliána	Maximiliána	♋	6 85	5 24	4 15
13 Středa	Edvarda	Kolomana	♋	6 95	5 22	5 15
14 Čtvrtek	Burkharda	Burkharda	♋	6 105	5 21	západ
15 Pátek	Terezie	Terezie	♋	6 115	5 19	6 14
16 Sobota	Havla	Havla	♋	6 135	5 18	6 39
Devatenáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hod. 5 min.						
17 Neděle	Posv. chrámu	Floriana	♋	6 145	5 16	7 16
18 Pondělí	Lukáše ev.	Lukáše	♋	6 155	5 15	7 47
19 Úterý	Petra z Alkant	Ferdinanda	♋	6 165	5 13	8 30
20 Středa	Vendelína	Vendelína	♋	6 175	5 12	9 21
21 Čtvrtek	Voršily	Voršily	♋	6 185	5 11	10 22
22 Pátek	Korduly	Korduly	♋	6 195	5 9	11 30
23 Sobota	Severina	Šebíře	♋	6 205	5 8	ráno
Dvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 h. 48 min.						
24 Neděle	Rafaela	Rafaela	♋	6 215	5 6	0 42
25 Pondělí	Křišpína a Kr.	Vilemíny	♋	6 235	5 1	5 57
26 Úterý	Evarista	Evarista	♋	6 245	4 3	13
27 Středa	Sabiny	Sabiny	♋	6 255	2 4	31
28 Čtvrtek	Sim. a Judy	Sim. a Judy	♋	6 265	1	vých.
29 Pátek	Narcisa	Narcisa	♋	6 275	0	5 44
30 Sobota	Marcela	Hvězdoně	♋	6 284	59	6 22
Jednadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 31 min.						
31 Neděle	Volfganga	Slavnost ref.	♋	5 58	5 40	7 7

Čtvrti měsíce.

☾ Poslední čtvrt dne 6 v 9 hod. 44 min. ráno.

☽ Nový měsíc dne 14. ve 2 h. 13 min. ráno.

☾ První čtvrt dne 22. ve 1 hod. 3 min. ráno.

☽ Úplněk dne 28. ve 4 h. 7 min. odp.

Denní povětrnost

1. až 4. jasno a studeno; 5. až 8. proměnlivo; 9. až 12. slný mráz; 12. až 18. jasno a přehledno; 19. až 23. zamračeno a dešť; 24. až 26. studeno a mrázivo; 27. až 31. přehledno.

Dne uvává oš 11 hod.

12 min. do 10 hod. 29 min.

Židovský kalendář.

16. tisri 2. slavnost 1. října. 21. tisri slavnost pečetě 8. října. 22. tisri konec slavnosti pod zeleňou 7. října. 23. tisri slavnost rážona 9. října. 1. Martschan 18. října.

Pořekadla.

Je-li říjen mrazivý a větrný, bude únor též tak, i únor mírný.

Vějou-li suché větry severní, obilí se v příštím roce nepodaří.

Jasně-li počasí v podletí, žitě větry s zimou odletí.

Suchý den sv. Havla, zvěstuje suché léto.

Před sv. Havlem musí všechno semeno ze země být vybráno, v sklepě uchováno, přes zimu tam ponecháno a dříve než kukučka zakukala, opět na čerstvé povětrí vynešeno.

Na den sv. Lukáše má ozim již do strážky zaseta být.

Urbanův oves, Havlovo žito — nechystej, sedláče, strodolá pro to! anebo Havlovo žito (16. října) a Urbanův oves (25. května) bývají stříka na trhu.

ŘÍJEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY,	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1	Naši chaběji zůstávaly				
2	vlastně bydlely svého				
3	otce Otce bratř z jeho				
4	podíman.				
5	Měly tam nejvyšší				
6	madamoviti.				
7	Ale bratř Jasef je tomu				
8	meantě i když stoyček				
9	chudák byl sám se dvěma				
10	deviátem, když teta chudák				
11	zeměla.				
12	Oni chudáci bydleli v zádu				
13	stak ze videly, patřily na				
14	dvě na vrata.				
15	My měly se přední pekny				
16	spalek veš naš samé				
17	pole a lesy.				
18	Pěknou zabradu				
19	samé obokně stromy				
20	jablka, světlky, kůstky				
21	pliny, atěšně arypčít				
22	repyz, kolikem jablka				
23	jablka sicečky Karmazín				
24	řečtáci.				
25	Ona naš deti naše chaběpa				
26	byla nejkrásnější ze				
27	všech.				
28	Ale aparador bylo				
29					
30					
31					

DVA SIROTCI. Román z francouzského „Les deux Orphelines“ od Dennery. Přeložil Gust. B. Rejšl. Cena 25c., poštou 30c. u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

TAJEMNÉ VIDĚNÍ PÁNĚ JIRÍKOVO. Velmi poutavá povídka od Pavla Albieriho. 120 stránek. Cena 25c.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pondělí	Všech Svat.	Všech Svat	☾	6 30	4 57	7 59
2 Úterý	Památka duš.	Pam. dušiček	☾	6 31	4 56	8 58
3 Středa	Huberta.	Huberta	☾	6 32	4 55	10 1
4 Čtvrtek	Karla Bor.	Karla	☾	6 33	4 54	11 4
5 Pátek	Emericha	Emericha	☾	6 34	4 53	ráno
6 Sobota	Linharta	Linharta	☾	6 36	4 52	0 7
Dvaadvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 16 min.						
7 Neděle	Engelberta	Engelberta	☾	6 38	4 49	1 8
8 Pondělí	Bohumíra	Bitva Bělohob.	☾	6 39	4 48	2 8
9 Úterý	Teodora	Bohdana	☾	6 41	4 47	3 7
10 Středa	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra	☾	6 42	4 46	4 6
11 Čtvrtek	Martina b.	Martina	☾	6 43	4 45	5 6
12 Pátek	Martina p.	Jonáše	☾	6 44	4 44	6 7
13 Sobota	Stanislava	Diega	☾	6 45	4 44	zapad
Třidvacátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 59 minut.						
14 Neděle	Serapiona	Levína	☾	6 46	4 43	5 45
15 Pondělí	Leopolda	Lipolta	☾	6 47	4 42	6 27
16 Úterý	Otomara	Jungmanna	☾	6 49	4 41	7 16
17 Středa	Rehoře D.	Bertolda	☾	6 50	4 40	8 14
18 Čtvrtek	Odon	Hildy	☾	6 51	4 40	9 19
19 Pátek	Alžběty	Elišky	☾	6 52	4 39	10 29
20 Sobota	Felixe V.	Edmunda	☾	6 54	4 38	11 40
Čtyřicetá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 44 min.						
21 Neděle	Obět P. Marie	Smicha	☾	6 55	4 38	ráno
22 Pondělí	Cecilie p.	Vojislava	☾	6 56	4 37	0 53
23 Úterý	Klementa p.	Klimenta	☾	6 57	4 37	2 7
24 Středa	Chrysogona	Chrysogona	☾	6 58	4 36	3 22
25 Čtvrtek	Den díkůčin.	Den díkůčin.	☾	6 59	4 36	4 39
26 Pátek	Konráda	Delfina	☾	7 04	4 36	5 56
27 Sobota	Achace	Libousta	☾	7 14	4 35	vých.
První neděle adventní. Délka dne 9 hod. 34 min.						
28 Neděle	Saturna	Noah	☾	7 24	4 35	5 44
29 Pondělí	Rufa	Achace	☾	7 34	4 34	6 39
30 Úterý	Ondřeje ap.	Ondřeje	☾	4 50	6 37	7 43

Čtvrti měsíce.

- ☾ Poslední čtvrt dne 4. ve 3 h. 35 min. odpo.
- ☾ Nový měsíc dne 12. v 8 hod. 18 min. večer.
- ☾ První čtvrt dne 26. v 11 h. 29 min. ráno.
- ☺ Úplněk dne 27. ve 3 h. 52 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. a 2. zamračeno a deštivo; 3. až 7. jasno a studeno; 8. až 10. sněhové poprasky; 11. až 15. jasno a mírné; 16. až 19. mráz; 20. až 25. studeno; 26. a 27. silná mlha; 28. až 30. jasno.

Dne ubývá od 10 hod. 27 min. do 9 hod. 31 min

Židovský kalendář.

1. Kislev 14. listopadu.

Pověstka

Utí a buku třisku: Je-li však suchá, bude zima tuhá; Je-li však vlhká, bude zima mokrá.

Zůstane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká se dlouhá, studená zima. Je-li kobylika z husy o Martině zabité bílá, tuhá zima zavítá.

Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v příštím lednu.

Je-li zamračeno na sv. Martina, hývá prý neustálá zima.

Sníh na sv. Ondřeje, žito mnoho nepřeje.

Hřímá-li v listopadu, bude dobrý rok.

Chodí-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po blátě.

Na sv. Martině kouřivá se z komína.

Kliment zimu obližuje, sv. Petr 22. února ucezuje.

Padá-li sníh o sv. Martině, říká se, že přiletí sv. Martin na bílé bráně.

LISTOPAD.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

ČESKO-ANGLICKÝ TLUMAČ jest vhodná kniha pro ty, kteří se chtějí naučiti anglické řeči snadno a rychle. Obsahuje mluvnické návody a rozmluvy o všech možných předmětech. Každý do této země zavítavší krajan neb krajanka měl by si tuto nejnovější, nejpraktičtější a nejmodernější učebnici anglického jazyka ihned zaplatiti. Cena \$1.25, poštou \$1.30. Vyplatí se Vám brzo.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Známenní měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1	Středa Eligia	Dluhoše		7 44	34	8 49
2	Čtvrtek Bibiany	Bibiany		7 54	34	9 54
3	Pátek Františka X.	Kasiana		7 64	33	10 57
4	Sobota Barbory	Barbory		7 74	33	11 58
Druhá neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 26 minut.				
5	Neděle Judity	Sabaše		7 94	33	ráno
6	Pondělí Mikuláše	Isidora		7 104	33	0 58
7	Úterý Ambrože	Ambrože		7 114	33	1 57
8	Středa Početí P. M.	Kajcní den		7 124	33	2 56
9	Čtvrtek Leokadie P.	Běleny		7 134	33	3 55
10	Pátek Melchiada	Jitky		7 144	33	4 57
11	Sobota Damase	Damaše		7 154	33	6 0
Třetí neděle adventní.		Délka dne 9 hod. 18 minut				
12	Neděle Sinesia	Donáta		7 154	33	západ
13	Pondělí Lucie p.	Lucie		7 164	33	5 12
14	Úterý Nikasia	Duchoslava		7 174	34	6 8
15	Středa Irenea	Kristiana		7 184	34	7 12
16	Čtvrtek Albína	Běluše		7 184	34	8 20
17	Pátek Lazara	Lazara		7 194	35	9 31
18	Sobota Graciána	Abrahama		7 204	35	10 43
Čtvrtá neděle adventní.		Délka dne 9 hodin 15 minut.				
19	Neděle Nemesia	Nemesia		7 204	35	11 55
20	Pondělí Kristiny	Blahoroda		7 214	36	ráno
21	Úterý Tomáše ap.	Tomáše		7 214	36	1 7
22	Středa Zenona	Blaženy		7 214	37	2 19
23	Čtvrtek Viktorie p.	Viktorie		7 224	38	3 34
24	Pátek Adama a Evy	Adama a Evy		7 224	38	4 50
25	Sobota Naroz. Paně	Naroz. Páně		7 234	39	6 5
Neděle po Vánocích.		Délka dne 9 hodin 16 minut.				
26	Neděle Štěpána muč.	Štěpána		7 234	39	vých.
27	Pondělí Jana Evang.	Jana Evang;		7 234	40	5 23
28	Úterý Mladátek	Kastora		7 244	41	6 29
29	Středa Tomáše bisk;	Milady		7 244	42	7 35
30	Čtvrtek Davida kr.	Davida		7 244	42	8 41
31	Pátek Sylvestra	Sylvestra		7 84	33	9 45

Čtvrtí měsíce.

- ☾ Poslední čtvrt' dne 4 v 10 h. 12 min. ráno.
- ☀ Nový měsíc dne 12. v 1 hod. 39 min. odpo.
- ☾ První čtvrt' dne 19. v 8 hod. 18 min. večer.
- ☀ Úplněk dne 26. ve 3 h. 39 min. odpo.

Domnělá povětrnost

1. až 3. anebové popravky; 4. až 8. jasno a studeno; 9. až 11. zamračeno a snih; 12. až 16. o hodně studeněji; 17. až 22. tepleji; 23. až 27. jasno a studeno; 28. až 31. slibný snih.

Dne ubývá od 9 hod. 30. min do 9 hod. 15 min., ku konci přibývá do 9 h. 18m.

Židovský kalendář.

25. Kislev: svěcení chrámu 8. prosince; 1. Tebet 18. pros.; 10. Tebet přit. a obléžení Jeruzalem 22. prosince.

Pořekadla.

Na sv. Eligia tuhá zima trvá přj celé čtyři měsíce. Pakli jitři jasné se ukazuje, rok předrodný ti svátuje. Padá-li o štědrý večer snih, urodí se chmel. Zeleň vánoce, bílé velkonoce; bílé vánoce, zelené velkonoce. Tmavé vánoce, světlé štodoly. Pak-li na sv. Štěpána větrové uhodí, přití rok víno špatné se urodí. Na Sylvestra vítr a ráno slunce světlí, neže nám dobrého vína se nadíli. Dvanáct nocí od štědrého večera až do sv. Tří králů zvěstují přj povětrneav přitích dvanáct měsíců. Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to panuje. Tmavé vánoce, dojně krávy, světlé vánoce ponosou slepce. Svátá Lucie 12. noci upije, dnu přitá.

PROSINEC

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	c.	\$	c.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

NEJVĚTŠÍ A NEJOBSÁHLEJŠÍ SLOVNÍKY ČESKO-ANGLICKÉ jsou díla prof. Mourka. V nich lze najít jak slova každodenně užívaná, tak významy odborné. Díl anglicko-český obsahuje 1010 stran drobného písma, krásně vázaný. Cena \$2.50. Díl česko-anglický, krásně vázaný. Cena \$2.50.

Seznam jmen.

<p>Aaron 16. dubna Abdon, Bořivoj, 30. červec' Abel 2. ledna Abraham 6. října Abraham 2. září Adalbert viz Vojtěch Adam 24. prosince Adaukt, Přibík, 30. května Adaukt z Božny 30. srpna Adelbald op., Adičta 5. února Adelinde 20. srpna Adičta viz Adelbald Adolf 11. května Adolf 17. června Adolf 21. srpna Adolfina 27. září Agatha viz Háta Agaton, Dobroslav, 10. led. Agnes viz Anežka Agrikola 4. listopadu Achac 22. června Achac 27. listopadu Achilleus 12. května Aka 30. listopadu Akar 22. června Albar, b. Holořob, 21. červ. Albert p. z J. 3. dubna Albert v. 15. listopadu Albin, Bělouš, 1. března Albina, p. a m. Bělouše, 16. prosince Albrecht 23. dubna Alés, 17. července Alexander, Leska 18. břez. Alexander 26. února Atexius, Alés, 7. červec' Alfons 2. srpna Alfred 19. července Alpinus 15. srpna Alšů 21. června Alto, 9. února Alžběta, král. Eliška, 8. července Alžběta, 19. listopadu Amadeus viz Bohumil Amalthe, Lilise, 10. čerce. Amalie 7. října Amanus, Milota, 8. dub. Amatus, Miloš, 13. září Ambrož b., Brož, 16. října Ambrož 7. prosince Ammon 8. září Amos 31. března Anaklet 13. července Anastas 21. srpna Anastasia, Prothora, 15. dubna Anastasia, m., 25. pros. Anastasio, m. 22. ledna Anatolia 9. července Anatoliu 3. července Anežka, Agnes 16. listop. Anežka, p. a m. 21. ledna Anežka česká, Něčiče, 6. a 28. března Anjela, 13. května Anjelika 28. března Anjelina 16. července Anna 26. července Anselm 18. března Antonia, Tonka, 10. ledna Antonín, poust. 17. ledna Antonín, 18. června Apollinář 23. července Apolonia 9. února Aquilina, Orlična, 13. červ. Arsád 19. října</p>	<p>Arnold 18. července Arnulf 18. června Arnost 13. ledna Arnostinka 31. července Arsenius, 19. července Asterius, Hvězdou, 30. říj. Athanasia 26. února Athanasius 2. května August p. 7. října Augusta 29. března Augustýn, círč. 28. srpna Aurelia 1. prosince Aurelian 16. června Aurelius, Zlatko, 27. čerce' Babylas 24. ledna Baibina 31. března Baldomer 7. února Baltazar 6. ledna Barbora 4. prosince Barnatůš 11. června Bartoloměj, ap., 24. srpna Baruch 30. května Basileus 9. ledna Basilius, v., 14. ledna Bathilda, 26. ledna Bálin viz Vigil Beata viz Blažena Beatrix, Blažena, 10. květ. Bedřich 6. března Bedeřiska 6. října Bělena viz Leokadia Bělořob viz Albin Bělouš viz Albert Bělouš viz Albin Benart viz Benard Benedikt, 5. Beneš, 15. dub. Benedikt 21. března Benigna, Dobravka 9. kv. Benignus Stědřý, 6. června Benjamin 21. března Benno, Zbyněk, 16. června Bernard, p., Benart 20. srp. Bernardin 20. května Bernhard T. A., 20. srpna Berta, Perchta, 4. červec'. Bertram 17. srpna Bertrand 15. října Biliana 2. prosince Bilboš viz Března Biloslav 21. března Blahorod viz Eugenius Blaživoj, Eustrates 9. led. Blandina 5. listopadu Blazej 3. února Blažena, 22. prosince Bojislav 9. dubna Bohajoš 15. dubna Bohachval 10. července Bohdík 22. března Bohdan viz Teodosius Bohdana viz Teodosia Bohdan viz Teodor Bohdík 22. března Bohomozi viz Gotthelf Bohuchval, Lantaleo, 10. července Bohumil, Amadeus, 7. čec. Bohumil 3. listopadu Bohumila 28. prosince Bohumír 13. ledna Bohumír, b. 8. listopadu Bohuslav, Deogratias, 22. března Bojeslav viz Magnus Bonaventura, Dobrohost 11. července, 26. října Bonifác, p., Vinfrýd, 5. čer.</p>	<p>Bonifác m., Dobroděj, 14. května. Bořek viz Tiburc Bořivoj viz Abdon Božena 29. července Březek viz Bruno Brigida, p., 1. února Brigida v., Bryta, 8. října Brož viz Ambrož Bruno b., Březek 21. dub. Bryta viz Brigita Burghard 11. října Bůhspej 22. června Bůšek viz Celestin Cecilia 22. listopadu Cedillus 3. června Celestin P., Bůšek 6. dub. Celestin, p. a m. 19. květ. Celina 21. října Celerinus, v., 20. února César z H. 15. dubna Chranibor viz Servác Črha A. M. 9. března Čtíbor v. Honorat Čtutír V. Čestmír Čitrad viz Honor Cyprián b. 14. září Cyria 5. června Cyriak m. 8. srpna Cyriak b. července Cyryn 12. června Cyrus m. 31. ledna Čeněk viz Vincenc Česlav 20. června Čestmír, Ctutír, 9. ledna Čestislav 16. června Damasus 11. prosince Damian 27. září Daniel 21. července David 20. prosince Deleola, Cúboh, 17. ledna Deřin 24. prosince Deogratias viz Bohuslav Děpolt viz Theobald Desider, Zdaň, Žátoštitv, 23. května Dettel, Ditlev, 31. března Dětmar 26. září Dětfich 6. května Devota 27. ledna Didakt 13. listopadu Dignus 18. prosince Dionisius, Diviš, 9. října Dismas 25. března Ditlev viz Dettel Dřuboš viz Lonarín Dobeš viz Tosáš Dobravka viz Benigna Dobroděj viz Bonifác Dobrohost viz Bonavent. Dobromysl, Euthymidus, 11. března Dobroslav viz Agaton Dobrořizn, Eutropius, 11. února Doda, abat, 24. dubna Domician b. 10. ledna Domicius 5. července Domiták 4. srpna Domnina 14. dubna Donatus m. 30. června Dorota 6. února Duchoslav viz Spridion Dulla 25. března Ebba, ab. 23. srpna Eberhard, Eberart 28. list. Eberhard, 23. února Eduarda 12. prosince</p>	<p>Edeltruda 23. června Edita 26. září Edmund, arc. 16. listop. Eduard 18. března Edvin, k., 4. Egbert 24. dubna Eleonora 11. února Eliáš 20. července Eligius 1. prosince Elieus 24. června Eliška viz Alžběta Emmanuel 26. března Emerencia 23. ledna Emerich 5. listopadu Emil 22. května Emilia, 5. dubna Emilian 11. září, 11. října Emiliana p. 24. prosince Emilios, 30. května Emma 1. a 19. dubna Emgebert 7. listopadu Enoch 3. ledna Erhard 8. ledna Erik (Erich) m. 15. února Ermeinda 25. října Esther 29. května Ethin 19. října Eucharis 20. února Eufemisa, Ofka, 13. dub. Eufrosina 11. února Euzenia 25. prosince Eugenius, Blahorod 3. července Eulogius, Lčbek, 3. čerce' Eusebia, 16. června Eusebius, Smil 14. srpna Eustach, Stach, 30. září Eustachia 20. března Eva 24. prosince Evaž 3. října Evartist, Blahoklas 26. říj. Evermond 17. února Ezechiel 10. dubna Fabian 20. ledna Fandila, m., 13. června Fano b. 28. října Faust 16. července Faustin 15. února Faustina 20. září Felician 9. června Felicitas m. 7. března Felix, b. a m., Šcas'ny 24. října Felix 21. května Felix Val. 20. listopadu Ferdinand b. 16. ledna Ferdinand k. 20. května Fidelis 28. dubna Filemon 22. listopadu Filip ap. 1. května Filip N. 26. května Filip b. 23. srpna Filipina 16. února Flavian m. 18. února Florence 7. listopadu Florencea 10. listopadu Florentin 27. května Florian 4. května Fortunat, 24. října Fraut, Š. z A. 4. října — B. 10. října — de Paula 2. dubna — Sales 29. ledna — Xaver 3. prosince Frantiska ř. 9. března Fridolín 6. března Fridus viz Fridman Friedman, Friduš, 10. říj</p>
---	--	--	--

Druhou čítanku českou pro školy česko-americké, sestavenou F. B. Zdrábkem, 5. opravené a rozmnožené vydání, dostati lze u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill. Cena 75c. se záslkou.

Frosaldus 12. září	Jan z Pt. 6. května	Krisostom Zlatoustý 27. ledna	Martin 12. listopadu
Frumencius 27. října	— a Pavla, Jan Burtan. 30. června	Křipin 25. října	Martina 30. ledna
Fulgentius 1. ledna	Jan Křtěl 21. června	Kunhata s P. 3. března	Matěj ap. 25. února
Fullo 10. října	— Kvaib. 12. června	Kuno, Kuneš 29. května	Mathilda 14. března
Gabian 19. února	Jana stěti 29. srpna	Kvaibert 12. července	Matouš Ev. 21. září
Gabriel , archanj., 24. břez.	u št. 14. listopadu	Kvido 31. března	Maura 21. září
Gabriele 10. února	Jan Evangel. 17. pros.	Kvirin , m., 30. března	Mauric 22. září
Gaudentius viz Radim	Jaroch, Gerlich 5. ledna	Ladislav 27. června	Maximian 12. října
Gebhard, Jaromír 27. srp.	Jarořim 30. září	Lambert b. L. 14. června	Maximus 19. května
Gelas Smích. 18. listop.	Juremlás 10. června	Laura 17. června	Mechtilda 31. května
Genesis 3. června	Jetřich, Eustasius 19. bř.	Lazar 17. prosince	Medarinus 8. června
Genovefa, Ženeva 3. led.	Jindřich, Hymek 15. čerce'	Lebrecht Pravořij. 20. ún.	Melichar 6. ledna
Geunin 5. února	Jindřise 16. března	Leo v. p., Lev 11. dubna	Michala zjevení 8. května
Gerhard, Radko 24. září	Jiří 21. dubna	— p. 12., 28. června	Mikláš 9. září
Gerlach viz Jaroch	Job 9. května	Leodigar 7. října	Mikláš, blánek 6. pros.
German 28. května	Joel 24. května	Leokadia, Helena 9. pros.	Milada 29. prosince
Gertruda, Gedruta 17. list.	Johanna 24. května	Leonhard, Linhard 6. list.	Minart, Meinhard 21. led.
Gervás 19. června	Jonatan 29. prosince	Leoneia 6. prosince	Mojžiš 3. září
Gideon, Jidek 1. června	Jordan 13. února	Leoncius 13. ledna	Monika 4. května
Gilbert 4. února	Josafat 27. listopadu	Leonora 12. dubna	Mofie 22. září
Gillis 29. ledna	Josef Kal. 27. srpna	Leonilla 17. ledna	Myroň 16. srpna
Gisela, Hlša 7. května	— poutou 19. března	Leopold, Lpold 15. list.	Napoleon 15. srpna
Glyceria 13. dubna	Josua 23. února	Leopoldina 15. listopadu	Narcis 29. října
Goar 3. července	Jovita 15. února	Levin 14. července	Natalia 1. prosince
Gordian 10. května	Juda 28. října	Lerina 24. července	Nathan 24. října
Gottard, Hotart 5. kvěť.	Judis, Jilka 5. prosince	Libor, Libor, 23. červec'	Nereus 12. května
Gottsaik m. p. 7. června	Julia 22. května	Libost, Liebmund 27. listopadu	Nestor 26. února
Gracian 18. prosince	Julian 9. ledna	Libuše viz Amelie	Nicfor p. 13. března
Gratus, Vážený 8. října	Juliana p. a m. O. února	Lidmila 16. září	Nicetas, Mikat m. 15. září
Guval 6. června	Julita 15. června	Lidvína 15. dubna	Nikodem 15. září
Gulbert 28. května	Julius p. 19. dubna	Ligor 13. září	Noe 28. listopadu
Gustav 2. srpna	Justina, Pravomila 7. říj.	Longin, Dichoš 15. břez.	Norbert 6. června
Guntif, Vintif 28. listop.	Justin 26. září	Lotar, Lidet 21. dubna	Notburga 14. září
Hambal 2. srpna	Justus 8. srpna	Lucie 13. prosince	Odla 1. ledna
Harrman 30. října	Juta 3. listopadu	Lucian 7. ledna	Odla, a. 18. listop.
Hartvik 21. srpna	Juvenal Ml. 3. května	Lucina, Světluše 30. červ.	Oktavia 22. března
Hastal 26. března	Kajetán 7. srpna	Lucius 11. února	Oldřich 4. července
Háta 5. února	Kamil 2. července	Ludmír, Leutfried 3. říj.	Olva 10. června
Havel 16. října	Kamil Bělonš 3. října	Ludovika 30. ledna	Olympia 26. března
Hedvíta 17. října	Karel Borom. 4. listop.	Ludvík T. 19. srpna	Ondřej, a. 30. listopadu
Helena, m. Jelena 27. kv.	— v. 28. ledna	Luise 9. července	Opatrice 4. června
Heliodor 3. července	Karolína 14. června	Lutgarda 16. června	Osvald, k. 5. srpna
Herkules 5. září	Karolinka 6. července	Lukáš 18. října	— 15. října
Hermens 28. srpna	Kašpar 6. ledna	Lukrecia 7. června	Otilia 13. prosince
Hermine 24. prosince	Káčeta p. 25. listopadu	Lydia 3. srpna	Ottakar 4. listopadu
Herman 7. dubna	Kazimír 4. března	Magdalena 22. července	Ottmar 15. listopadu
Hilaria 19. srpna	Kilian 8. července	Magnus, Boleslav 19. srp.	Otto, Udo, Otík 23. břez.
Hilarion 21. října	Klara 12. srpna	Makar, Blahosl. 2. 15. led.	Pantaleon 27. července
Hilarius 21. ledna	Klement, Klimes 23. list.	Malachias 3. listopadu	Papin 28. listopadu
Hilbert 3. května	Klementina 23. listopadu	Mamert 11. května	Patrickus 16. března
Hippolit, Ippo 13. srpna	Kleofás 25. září	Manuel, Miloslav 18. ún.	Paula vd. 26. ledna
Honor, Ctirad 20. září	Kletus 26. dubna	Marcell 16. ledna	— p. 18. června
Honorat, Ctibor 8. února	Klothar, Láhbor 7. dubna	Marcella 31. ledna	Paulina 21. června
Hubert 3. listopadu	Klotilda 3. června	Marcellian 13. června	Pavla obr. 25. ledna
Hugo 6. 1. dubna	Kolumba 17. září	Marcellin 10. dubna	— pout. 15. ledna
Hyačint, m. Jacek 11. září	Kolumban, Holubán 21. listopadu	Marcellina 17. července	— pam. 30. června
Hygin 11. ledna	Kolumbin 21. července	Marcál, Marcálš 27. ún.	— ap. 29. června
Iča, vd. 4. ledna	Kolumbus 9. července	Marek 26. dubna	— a Jana 26. června
Ignác z Loj. 31. července	Konkordia 18. února	Mariána 15. září	Pelegrin, Peřin 16. kvěť.
Iuminata 29. listopadu	Konkoritus, Svorný 1. led.	Marián, Mareš 30. dubna	Perpetua 7. března
Inocenc 28. července	Kondrát, Kundrát 26. list.	Maria Zasn. 23. ledna	Petr A. 19. října
Irena 5. dubna	Konrád 19. února	— Nar. 8. září	— Cel. 19. května
Ireneus, Lubomír 15. pr.	Konstancia 19. září	— Sněžná 5. srpna	— Ap. 28. června
Isak 20. prosince	Konstantin 11. března	— Bol. 30. března	— st. v okov. 1. srpna
Isabela 4. ledna	Kordula 22. října	— Hromnic 2. února	— m. 29. dubna
Isalás 6. července	Kornel 16. září	— Zvěstování 25. břez.	— Nol. 31. ledna
Isidor pr. 10. května	Kosmas 27. září	— Navštívení 7. červec'	Petronilla 31. května
Ivan 25. listopadu	Krescencia 15. června	— u Hory 16. červec'	Pius m. 11. července
Ivo 28. května	Krescentius, Rostislav 27. června	— Na nebevz. 15. srp.	Pravota 21. prosince
Jachim 20. března	Křtín 14. května	— Obětování 31. list.	Priska 18. ledna
Jadocus, Jošt 17. května	Křtiana 15. prosince	— Početí 8. prosince	Protas pout. 4. červec'
Jairus, Jar. 3. října	Křtiana 14. července	— Jmena 15. září	Protas, Tas 20. června
Jakub v. 25. července	Křtítoř 15. března	Markéta 20. července	Quintenc 9. března
— ap. 1. května		Marta 19. ledna	Quinebert 18. května
Jan Zlatoustý 27. ledna		Martin 11. listopadu	Rachel 14. července
— Mládeček, 8. února			
— Boží 8. března			
— Nepomcký 16. kv.			

Sbírka řeči a proslovů

ku všem slavnostem spolkovým a národním, upravil J. Hájek. Poštou jeden díl 80c., oba 1.60. Spis tento obsahuje řeči při zakládání a uvádění spolků, sváčení praporu, základním kameni, otevírání síní, při výročních, elegických a damských slavnostech, při sjezdech a různě jiné proslovy příležitostné. Každý, kdo je členem nějakého spolku anebo jinak ve veřejnosti se pohybuje, měl by ji mít.

Rádím, Gaudentius, 1. čva.
 Rafael 24. října
 Raimund 23. srpna
 Reiner 17. června
 Račnold 7. ledna
 Rebecka 9. března
 Regina 7. září
 Reichard 7. února
 Reinhard, Reinart, 23. ún.
 Rembert 4. února
 Michard 3. dubna
 Robert, Robeš, 7. června
 Rochus, Hrod, 16. srpna
 Roland 9. srpna
 Roman 28. února
 Romana 28. února
 Roza, Růžena 20. srpna
 Rosalia, Rozára, 4. září
 Rostna 13. března
 Rudolf 27. dubna
 Rosna, Růžena, 10. čer.
 Růžena, Růžavín, 14. čva.
 Rupert, Raub, 27. března
 Rutbard 16. července
 Rehof Naz, 9. května
 — 02. března
 — 27. listopadu
 Sabas 12. dubna
 Sabian 27. srpna
 Salome 24. října
 Salomena 7. dubna
 Samuel m. 16. února
 — 26. srpna
 Sara 16. května

Sebalď, 19. srpna
 Serafin 19. října
 Serapion 14. listopadu
 Servác, Chranibor 13. kv.
 Severián 8. listopadu
 Sibilla 29. dubna
 Sidonia, Zdenka, 25. čer.
 Sidonius, Zdeněk, 21. srp.
 Sívor 20. června
 Sívra 2. listopadu
 Sívvin 17. února
 Simeon, b. a m., 27. února
 Simplic, p. 2. března
 Stanislav, b. a m., 7. kv.
 — kr. 13. listopadu
 Strachota, 9. března
 Successus, Pospěch, 19. ledna
 Svatof, Sanctus, 2. června
 Svatopluk, 13. srpna
 Světík, Photius, 4. břez.
 Sylvester 31. prosince
 Sýmon 8. února
 Sebastian 20. ledna
 Šimek 28. února
 Šimon, ap., 28. října
 Školastika 10. února
 Sofronius Muidrota, 11. úř.
 Stěpán na 3. srpna
 — Kr. 2. září
 — m. 26. prosince
 — Pr. 13. listopadu
 Tadrák, 28. října

Tereste 25. října
 Thekt: 26. 15. října
 Theobald 1. července
 Theobaldus 22. ledna
 Theodor b., Bohard 19. září
 Theodora m., Božena 29. září
 Theodorich, Dědřich, 1. července
 Theodosia p. m., Boždan 9. dubna
 Thibureo, m., Cúbor, Boček, 14. dubna
 Timotheus, b., Bohaboj, 24. ledna
 Titus, b. 4. ledna
 Tobitš, Dobeš, 13. června
 Tobitš 13. září
 Boleta 5. března
 Tomáš 18. září
 — ap., 21. prosince
 — b., 19. prosince
 — Ag., 8. března
 Trojan 20. listopadu
 Uhaid, 16. května
 Urtia, Odrůška, 6. srpna
 Urban, p. 20. května
 Václav 28. září
 Valmirka 25. února
 Valentín, m. Valeš 7. a 11. ledna
 Valentína 25. července
 Valter, Vladiboj, 29. list.

Valertan m., Jaroslav 21. dubna
 Václav 9. dubna
 Vavřinec 10. srpna
 Venanc 18. května
 Vendelin, Venda, 20. října
 Verner, Vernuš 18. dubna
 Veronika 4. února
 Viktor A., Vítězslav 26. ún.
 Viktor m., 20. září
 Viktorin, 23. prosince
 Viktorin 2. září
 Vilém, a. 6. dubna
 Villhald, Veleclav 7. čer.
 Vincenc m., Čeněš 27. led.
 Vincenc Fer., 5. dubna
 — z P. 19. července
 Vit 5. června
 Vladimír 24. července
 Vojslava 22. listopadu
 Vojtěch, Adalbert 23. dub.
 Vođe ar., 6. května
 Wolfgang, Vik, 31. října
 Voršila, 21. října
 Zachar, p., Zachaf 5. září
 Zeno m., 22. pros.
 Zikmund, 2. května
 Zuzana p. a m. 11. srpna
 — oboitná ..
 Zbislav 24. března
 Zbislava 29. února
 Zdeněk 7. listopadu
 Zdislava 29. ledna
 Žofe, Žofka, 15. května

Kalendář pamětihodných událostí, velkých mužů a výtečníků českých.

Leden.

- 1872 + Karol VI. Zap. učence český.
- 1865 Zrušeno otroctví v Severní Americe.
- 1858 + v Miláně Josef Radecký z Ratěv, polní maršálek.
- 1829 + v Brně Josef Dobrovský, slavný učenec.
- 1642 + Galileo Galilei, přírodovědec a hvězdář.
- 1861 + v Praze Václav Hanka, badatel český a nálezece rukopí knížecího sbírky.
- 1814 + v Kartasově Rečel Bohoslav Jaldenský, básník český.
- 1794 + Edward Gibbon, anglický dějepisec.
- 1862 + v Praze Bož. Němcová, česká spisovatelka.
- 1852 + ve Vídni Jan Kollár, národní básník náč, rodem Slovák.
- 1833 + v Praze Josef Barák svobodář a žurnalista.
- 1737 + v Anglii Thomas Payne, americký svobodomyšlný spisovatel.

Únor.

- 1808 + v Rutně Hobe Josef Kajetán Tyl, spisovatel český a přední básník našeho národa.
- 1820 + ve Vídni B. Němcová, spisovatelka česká.
- 1882 Pražská universita rozebrána ve dvě samostatná oddělení, české a německé.
- 1847 + v Olinu Thomas A. Edison, největší vynálezce z oboru elektřiny.
- 1809 + Abraham Lincoln, prezident a osvoboditel otroků.
- 1853 + v Lounech básník Jaroslav Vrchlický.
- 1472 + v Toruni Mikol. Kopernik, slavný hvězdář.
- 1846 + v Ostředku u Benešova náš národní básník Svatopluk Čech.
- 1732 + Jiri Washington, 1. prezident Spoj. Států.
- 1830 + v Praze Karolína Světlá, zasloužilá spisovatelka povídek z kraje a romána vesnického.
- 1849 + v Trebišvi a Slaného Václav Beneš Trebišský, oblíbený povídkář český.

Březen.

- 1880 + v Praze Karel Sladkovský, znamenitý řečník český.
- 1829 První pokus a lodním žrotem, lež v nálezi Josef Ressel, rodák chrudimský.

- 1799 + v Strakoněch Frant. Lad. Čelakovský, český básník školy národní.
- 1828 + Dr. Edward Grégr, politik český.
- 1883 + Ladimír Klácel.
- 1720 + Isaac Newton, přirodně nové nauky a pohybů těles nebeských.
- 1471 + Jiří Poděbradský, slavný král český.
- 1592 + Jan Amos Komenský, největší učitel národů.
- 1848 Zrušena roboty v Čechách.

Duben.

- 1834 + v Dolníku Vítězslav Hálek, oblíbený český básník.
- 1840 + v Praze Jan Svatopluk Presl, proslulý přírodovědec český.
- 1808 + Ladimír Klácel, slavný filosof a svobodář.
- 1865 Lee se vzdal u Appomatox.
- 1864 Maximilian stal se císařem v Mexiku.
- 1865 Zavražděn Abraham Lincoln.
- 1826 + v Praze Vojta Náprstek, veliký listovník a český vlastenec.
- 1882 + Darwin, přírodovědec anglický.
- 1420 + v Poděbradech Jiří Poděbradský, slavný král český.
- 1822 + Ulysses S. Grant, generál a 18. prezident Spojených Států.

Květen.

- Dělnický den.
- 1897 + Bedřich Schnell, významný lidumil a mecenáš naší "Ústřední Matice".
- 1884 + v Praze Bedřich Smetana, slavný hudební skladatel.
- 1833 + v Praze Žofie Poellipská, spisovatelka.
- 1868 Slavnost položení základního kamene k Národnímu divadlu v Praze.
- 1891 Zaháňa Jubilejní výstava československá v Praze.
- 1895 + Eliška Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
- 1543 + Mikuláš Kopernik, slavný hvězdář.
- 1816 + v Praze otec národa František Palacký, dějepisec království českého.
- Zdobení krotků.

30. 1416 Mistr Jeroným Pražský upálen v Kostnici.
1430 Nešťastná bitva u Lipan.
1778 † Voltaire, slavný spisovatel francouzský.
31. 1818 * v Hradci Králové Václ. Vladimír Tomek, český dějeptec.
1892 Zhořelý požár v dolech Příbramských.

Červen.

2. 1541 Veliký požár na Hradčanech, kdy zhořely desky zemské.
1848 Zahájen slovanský sjezd na ostrově Žofinském.
3. 1855 * v Praze spisovatel Eduard Jeřábek.
7. 1835 * v Rychmburce Adolff Heyduk, profesor v Plsku a přední básník český, "slavík potavský" nazvaný.
12. 1848 Vypukla v Praze revoluce.
14. 1798 * v Hosiavcích na Moravě František Lad. Palacký, otec českého dějepisu.
1885 První hromadná návštěva amerických Čechů v Praze.
15. 1754 Prokop Jivší postavil první hromosvod v Příměticích na Moravě, tedy o 6 let dříve než Benjamin Franklin v Americe.
16. 1887 Přijeli do Prahy za velké slávy američtí Sokolové.
1895 Přijeli američtí Čechové po třetí do staré vlasti na "Národopisnou".
20. 1883 † v Litomyšli Alois Voj. Šmilovský, velmi oblíbený spisovatel.
1884 † v Marjánských Lázních Vác. Benš. Třebízský, český povídkář a miláček českého lidu.
20. 1861 † v Praze Pavel Josef Šafářik, přední badatel a jazykozpytec slovanský.

Červenec.

1. 1833 * v Praze El. Pešková, dramatická umělkyně a spisovatelka.
2. 1881 Garfield, 20. prezident, smrtelně postřelen.
4. 1776 Prohlášena neovíditost Spojených Států severoamerických.
6. 1418 Upálen v Kostnici mistr Jan Hus.
9. 1357 Karel IV. položil kámen základní ke kamennému mostu v Praze.
10. 1834 * v Praze Jan Neruda, čes. spisovatel a nejčtenější zakladatel čes. básněti doby nové.
11. 1856 † v Plzni Josef Kajetán Tyl, umělec a spisovatel dramatický.
14. 1420 Bitva na Žitkově.
16. 1773 * Hudlečích Jos. Jungman, patriarcha novověké literatury české.
18. 1870 Odhlasováno dogma o neomylnosti papežově.
24. 1803 * Frant. Alex. Dumas starší, slavný spisovatel francouzský.
28. 1869 † v Praze Jan Ev. Purkyně, český námes jména světového.

Srpen.

4. 1396 Zavražděn dykon v Olomouci v děkanánském domě Václav III., poslední Přemyslovec.
5. 1852 † v Praze básník Frant. Lad. Čelakovský.
8. 1884 † v Oetru v Alpách Miroslav Tyrš spisovatel a vůdce českého Sokolstva.
12. 1881 Vyhobelo Národní divadlo v Praze.
14. 1431 Strašná porážka německých křižáků u Domažlic.
1537 Řád jezovitů Loyolu založen.
15. 1790 * v Ajaccio na Korsice Napoleon I., nepřemožitelný světoborce.
22. 1891 † v Praze Jan Neruda, znamenitý spisovatel český.
23. 1891 * v Hronově Alois Jirásek, znamenitý spisovatel historických povídek.
24. 1573 Krvavá svatba parížská (ose bartholomějská), v níž na 60,000 protestantů od katolické pobito.
26. 1278 Přemysl Otakar II. zahynul na moravském poli. ("Den sv. Růfa").
1348 Padnul král Jan Lucemburský u Křečtaku.
31. 1884 † Ferd. LaSalle, agitátor pro dělníky.

Září.

1. 1879 Bitva u Sedanu.
2. 1894 † v Praze Vojta Náprstek, velký vlastence pravý a vojevůdce a lidumil český

3. 1883 † Ivan Turgenjev, spisovatel ruský.
6. 1791 Zahájena v Praze první zemská výstava v Čechách.
7. 1848 v Rakousku zrušena robota.
8. 1841 * v Nelahozevě Antonín Dvořák, hudební skladatel český.
12. 1822 * v Praze Jindřich Fugner, spoluzakladatel českého Sokolstva.
14. 1769 * Alex. Humboldt, slavný němec.
15. 1859 † v Praze Václav Vojtěch Klášera, dramatický spisovatel.
16. 1817 Nalezi Václ. Hanka, rukopis královský.
17. 1832 * Dr. Mir. Tyrš, vůdce Sokolstva českého.
21. 1425 † nejstarší náš kronikář Kosmas.

Ríjen.

3. 1892 † Arnošt Renan, slavný filosof a dějepisc francouzský.
4. 1884 † Fil. Stan. Kodým, spisovatel a učitel českého rolnictva.
8. 1874 † v Praze Vit. Hálek, vynikající básník čes.
9. 1836 † Karel ze Žerotína, nejslavnější Moravan, spisovatel a podpůrce reformace.
11. 1824 † u Přibyslavi Jan Žitka z Trocnova.
12. 1492 Kolumbus objevil Ameriku.
13. 1781 Josef II. vydal toleranční patent, čímž bylo voleno protestantům svobodné vyznání víry.
18. 1599 † Daniel Adam z Veleslavína, vojevůdčí kníže český.
19. 1873 † Anna Náprstková, zakladatelka prvního slovního muzea.
22. 1859 * ve Vršovicích u Prahy Josef Herold, veřejný posluhovec a zastávce práv níh českého.
27. 1845 * ve Zámruvě Josef Václav Sládek, první básník český.
31. 1821 * v Borově u Ném. Hradu Karel Havlíček, spisovatel a neohrožený bojovník za práva našeho národa.

Listopad.

5. 1836 v Litoměřicích Kar. H. Mácha, básník čes.
7. 1811 * v Miletíně Kar. Jar. Erben, básník český a mistr slohu balladického.
8. 1620 Bitva na Bílé Hoře.
10. 1838 * Martin Luther, náboženský reformátor.
1750 * J. Fr. Schiller, básník německý.
11. 1734 * v Rychnově nad Kněžnou F. Mart. Pelel, slavný český měncec.
1844 * v Kameně Vysoké u Příbrami Josef Jiří Stankovský, český dramatický spisovatel.
1897 Poprava anarchistů v Chicagu.
15. 1670 † v Amsterodamě J. A. Komenský, nejš. učitel všech věků a všech národů.
1893 † v Praze Josef Harrá, protelavý český novinář, "otcem studentstva českého" nazvaný.
17. 1899 Otevřen průplav Saoský francouzským inženýrem Lessepsem.
18. 1847 * v Praze El. Krásovorská, básnířka čes.
1892 Otevřeno prozatímní Národní divadlo na Náměstí v Praze.
19. 1828 † ve Vídni Frant. Schuberl, tvůrce umělé piané, výtečný hudební skladatel.
21. 1870 † v Praze Kar. Jar. Erben, básník český.
27. 1796 * v Polence u Klatov Jos. Franta Šumavský, známý český slovníkář.
28. 1688 † Bohuslav Balbín, slavný dějeptec český.
29. 1378 † v Praze král Karel IV.

Prosinec.

1. 1848 Ferdinand V., korunovaný král český, se poděkoval.
4. 1896 † v Praze František Kolár, dramatický umělec a spisovatel.
10. 1817 * v Semlech Frant. L. Rieger, státník český.
14. 1799 † Jifi Washington.
16. 1823 Mexiko prohlášelo republiku.
19. 1831 * Jul. Grégr, svobodomyšlný politik český a zakladatel "Národních Listů".
25. 1642 * Isák Newton, slavný počtář a hvězdár.
27. 1571 * Jan Keplér, slavný hvězdár.
1822 * v Dole Ludvík Pasteur, slavný lékař francouzský.
31. 1884 † Jan Wiklef, známý reformátor náboženský.

Věno.

Ať jiné mají statky
a pole, vinice,
výbavy plné truhly
a věna tisíce,

což Anička dbá na to — — —
bez stříbra bez zlata
má věna přece dosti
a dost je bohata.

Před poklady a statky
dá přednost Anička
důlečku, kterým pyšní
se její bradička.

Důlečku, který vkouzlen
pod rtíků žhavý nach
a jenž mi nejde z mysli
ni za bdění ni v snách . . .

Ať v klidném zadumání,
ať v práci Anička
ať ve plesu či smutek
ať kles' jí do líčka,

ten důlek bez pozměny
a svůduým zas a zas
a jediným mně zdrojem
všech půvabů a krás.

Zla také ovšem dosti
těn důlek v světě sved',
a mnohý muž jej uzřev
svou hlavu ztratil hned — — —

Ať statků mají jiné,
co se jim uráčí,
Anička důleček má,
a ten jí postačí.

PRO
KALENDÁŘ
AMERIKÁN

NAPISAL
R. JAROMÍR PŠENKA

Africký očištec.

Román ze života Čechův v dálných cizinách.

I. Cestou k cíli.

PASSEZ", řekl celní zřízenec, odstrčiv od sebe ruční kufřík s přehrabaným prádlem.

"Merci", odvětil Bedřich Vrátil, urovnávaje si na rychlo věci ve svého kufříku.

Nával do celní síně, a tlačeniče u nízké dřevěné tabule, na niž cestující svá zavazadla k prohlídce vykládali, byl veliký. Proto se Vrátil nezdržoval. Jsa rád, že byl jedním z prvních, již si celní revisi odbyli, sklapnul rychle zámek svého kufříku a pospíchal ze sálu ven, na francouzský perron nádraží.

Bylo to v Avricourtu. Z německé strany pohraničního nádraží stále ještě přicházeli cestující z rychlíku, jenž tu před chvílí zastavil. Přicházeli s rozespálými obličejí, a mrzutě vykládali svoje kabely a kufříky před francouzské celní zřízenec, tváříci se vážně a přísně.

Vrátil byl již téměř u východu ze sálu, když zahlédl děvče, kterého si byl již v Strassburku při čtvrt hodinové zastávce rychlíku všiml.

Stojíc na samém rohu přehlídkové tabule, dorozumívala se slečna ta jaksi s obtížemi s celníkem, zavazadla prohlízejícím.

Vrátil byl vždy úslužným člověkem. Zvláště vůči krásnému pohlaví neopomínal nikdy uplatnit tuto svoji vlastnost. A tak i tentokráte.

Přehodiv kufřík do levé ruky a přitočiv se k dívčině, hleděl zachytiti slova divné rozmluvy. Slečinka vykládala cosi úředníkovi v lámané němčině, doplňuje svoji filipiku strašně vyslovovanými francouzskými významy. Celník podával svoje námitky rovněž v němčině, ale lámal samospasitelnou možno-li ještě hůře nežli dívčina. Podivný zápas stejně tupými zbraněmi veden byl o jakousi ozdobnou skříňku, již byl zřízenec z kufříku děvčete vylovil, a okázale v ruce držel.

Vrátil pochopil situaci okamžitě. Vrhul jeden pohled ku tváři hezké slečny, jejíž rozpaky v přítomnosti nahodilého diváka rostly; pak se podíval na její kufřík, před celníkem rozevřený a zhlédnuv na něm nalepený velký čtvereč červeného papíru s nápisem, pousmál se, a řekl si v duchu "Aha!"

Na to, obrátiv se přímo k zřízeneci, řekl francouzsky:

"Pardon, monsieur, slečna udává, že tato skříňka s toaletními a cestovními potřebami tvoří část její cestovní výbavy."

Udivený zrak neznámé slečny spočinul na tváři Vrátilově.

Celník se usmál a řekl:

“Jak to můžete vědět, když jste se té dámy ani neptal?”

“Vyslechl jsem drahý pane, část vaší rozmluvy, a porozuměl jsem při tom, co chtěla slečna říci.”

“A jak můžete být přesvědčen o tom, co slečna udává?”

“Úplně. Vidíte tento nápis?” řekl Vrátil, bera skříňku z rukou celníkových. “Kdybychom měli dost času, mohl bych vám vyhledati časopisy, kde se oznamuje: Dámy, neopomeňte se pro případ cestování zaopatřiti dokonalou cestovní výbavou “Všetn”. Tím je dosti řečeno, že jsou to věci pro osobní potřebu slečny.”

“Jest tomu tak, slečno?” otázal se vlídným tonem celník.

“Oui, monsieur,” odvětila tázaná jako ve snu.

Porozuměla smyslu slov neznámého zastance, a nevyházela z údivu nad jeho účastí.

“A nemáte jinak něčeho k vyelení?” ptal se ještě celník.

“Ne, pane, ničeho.”

“Eh bien, passez,” řekl vládní cerberus, odstrkuje kuffík ke kraji tabule.

Dívka smačkla roztahané věci do kuffíku, nedavši si práci s jich srovnáváním. Sklapla zámek tlumoku, a spěchala k východu z dusného celního sálu. Její neznámý zastanec byl zatím již venku, na francouzském perronu. Cestující, vystoupivší na německé straně do avricourtského nádraží měli hned po celní přehlídce jeti dále do vnitřku Francie, směrem k Paříži, a vlak pro ně určený stál již na kolejích těsně u perronu připraven. Nedaleko přešinovala lokomotiva, vypouštějíc kotouče bělavého, parou přesyceného dýmu do smavé, ranními paprsky slunce zářícího prostoru.

U jednoho z vozů stál Vrátil, drže svůj kuffík v ruce. Spatřiv slečnu, vycházející z celní potírny, nazdvihnul klobouk, a šel jí několik kroků vstříc,

“Vítám vás ve Francii, slečno Kohoutova”, děl s úsměvem.

“Jak . . . vy, — vy, Čech? ptala se slečna, údivem sotva schopná řeči, “a znáte mne . . . moje jméno? . . .

“Ano, slečno, nemýlím se snad, že mám tu čest mluvit se slečnou Růženou Kohoutovou z Královských Vinohradů, jedoucí do Paříže na adresu č. 42 rue Ste Anne?”

“Ano, nemýlíte se, jest tomu tak . . . Jsem Růžena Kohoutova . . . ale jak mne můžete znát? Nepamatuji se, že bych kdy měla tu čest . . . Kdo mne vám představil?”

“Zcela nevinný svědek vašich nesnází; váš kuffík s adresou,” řekl Vrátil, ukázav na obdélník papíru na dívčíně vaku nalepený. Na něm velikými písmenami skvěla se úplná adresa majitelky, jak jsme ji z úst Vrátilových zaslechli.

“A nyní dovolte”, pokračoval ochotný krajan ku slečně z překvapení vyvedené a již se usmívající, “abych vám dal onen prostofeký kuffík do vagonu, a bude-li vám příjemno, bych vás do Paříže doprovodil. Vede mne totiž cesta rovněž tam, do města světla nad Sekvanou.”

“A s kým, prosím mám tu čest?” ptala se dívka, potěšená nenadálým objevením se průvodčího na další cestu.

“Odpusťte, že jsem se opomněl představiti. Mé jméno jest Bedřich Vrátil,” oznamoval s úklonou mladý muž, “a abych nedělal svému jménu nečest, vracím se po delším pobytu v Čechách do Paříže, kde jsem již strávil přes tři léta.

Průtočiv se k úřevně, hššššš zachytíí slova úlvně rozmluvy.

“Těší mne, pane Vrátilo . . . a vaší společnosti nepohrdnu, zvláště nyní, po prohlídce v celnici, když jsem se přesvědčila, jaký jste galantní rytíř”

Pařížský rychlík skládal se pouze z vozů první a druhé třídy. Pan Vrátil a slečna Růža sedli si do kupé druhé třídy naproti sobě. Po perronu rozlehl se několikeré zavolání zřízenců, opozdílci z revisního sálu spěchali zaujmouti místa ve vlaku, bouchly dvěře jednotlivých kupé, lokomotiva hvízdla, vybuchla několikráte velikými kotouči dýmu, a pak již jen supěla, vlekouc za sebou tučet vozů kopcovatou krajinou k západu, k požeňnaným, zeleným nivám Francie.

Našim mladým lidem se ve vagonu nestýskalo.

Nežli dojeli do Lunevillu, přišel pan Bedřich k poznání, že je slečna Růža zpropadeně hezké děvče, a že jí důlky v usměvavých tvářích znamenitě sluší ku kaštanovým vlasům, lehce zkadeřeným nad čistým čílkem s jasně modrýma očima.

Nedaleko za onou stanicí uzrálo v slečně Růže přesvědčení, že pan Bedřich jest nejenom úslužný mladý pán, ale že jest též jinochem velmi slušného zevnějšku, a značného vzdělání. Pěkný cestovní oblek, a důkladný cestovními potřebami nabitý kufřík mluvily také v jeho prospěch.

V Nancy, kde obědvali ve velké nádražní restauraci, a kde měl pan Bedřich poznovu příležitost ušetřiti svoji znalostí francouzštiny spolucestovatele nepříjemnosti namahavého dorozumívání, věděl již také, že slečna Růža jest zručnou švadlenou, a jede do Paříže hlavně za účelem zdokonalení se ve francouzštině, a při tom též do místa k sestřenici, která má kdesi blízko Louvru samostatný kožešnický salon. U té že bude obstarávati vše co spadá do krejčovského oboru.

Když míjeli Bar-le-Duc, kde začínají veliké vlnité pláně Champagné, nebylo více slečně Růže neznámo, že se pan Bedřich vrací do Paříže, aby se finančně i činně účastnil na podniku jistého přítele, jehož vynález v oboru elektrické dopravy zboží ve velkých obchodech učiní je oba zcela jistě v době co nejkratší aspoň milionáři.

V Chalonsu sur Marne, kde viděli z okna vlaku na rozsáhlé vojenské tábory, věděla již slečna Růža, že pan Bedřich shledal, že ona jest velmi roztomilou osobičkou, a když míjeli slavně proslulé město Eperney, poznal zase pan Bedřich, že jeho zevnějšek ani jednání se jeho společníci nikterak neprotiví.

Když projeli velkým nádražím města Meaux, věděli oba, že toto nebylo jejich posledním setkáním, ale že se sejdou zase, a to v Paříži, v galerii Palais Royalu, nedaleko restaurantu Svobodova v třetí večer od tohoto dne.

Za hodinu na to zahlédli již jakousi mlhovinu na obzoru, a z ní týčící se vysoký, bělavý kopec, o němž pan Bedřich vykládal, že jest to Montmartre. Tu již měli ujednáno, že se slečna Růža svěří doprovodu svého společníka až na udanou adresu, do místnosti hostinského Štence, kde se měla se svojí sestřenicí sejíti.

Po téměř dvoudenní jízdě, jejíž poslední hodiny ztrávili pohromadě, vystoupili naši cestující konečně k šesté hodině večerní na pařížském nádraží de l'Est z vlaku. Když se octli pod ohromnou skleněnou klenbou, kde syčely a hučely lokomotivy, pokřikovali lidé, ječely a zvonily signály, když se ucítili obklopeny tou ohromnou, vířivou a šumnou Paříží, uvědomovali si oba, že ztrávili cestu francouzským územím velmi příjemně, a děkovali v duchu náhodě, že je svedla na celnici v Avricourtu.

Když sestoupili s vlaku, zavolal mladý muž jednoho z nesčetných posluhů, odevzdal mu oba kufříky, a po boku znavené dlouhou cestou, ale stále smavé slečny Růži ubíral se kolem potravní hlídky z nádraží ven. Jakmile se octli v nádvoří, zavolal jednoho z drožkářů tam čekajících a udal mu adresu na kufříku jeho společnice napsanou. Znal ji ostatně z paměti, tak jako každý krajan, který nějakou dobu v Paříži žil.

Vsedli do drožky. Vrátil přikázal kočmu, aby sledoval pásmo boulevardů, tento zavolal svoje "vý, kokot," a již se rozhrčel vůz po dlážděném boulevardu de Strasbourg.

Slunce sklánějící se nad střechy starých domů zlatilo řady oken, hrálo si v nových lístcích na stromech a prosycovalo vzduch nad širokou ulicí začervenalým, prachovitým světlem.

Slečna Růža otevírala svoje modrá očka jak jen široce mohla. Vpadla do nejrušnějšího života světové metropole v pravou chvíli. Celý široký boulevard byl jednou řekou povozů, proudících dvěma směry. Nepřetržitě řady vozů všech možných druhů, hlavně drožek, zabíraly celou prostoru od chodníku k chodníku. Mezi nimi, jako koráby nad lodicemi prodíraly se poschodové omnibusy tažené silnými koni. Po svých kolejích uháněly neviditelnou silou hnané vysoké zelené tramwaye, o dvou krytých poschodích, do posledního místečka lidmi obsazených.

Drožka našich mladých krajanů klikatěla se praeně a přec rychle v

před, v té záplavě povozů všeho druhu. Slečně Růže tajil se dech v prsou. Mimoděk chytala se kraje povozu, očekávajíc každým okamžikem, že se jejich drožka srazí s nějakým jiným vozem, nebo že bude jako kocábka mezi krami ledovými rozdrcena mezi těmi tramwayovými a omnibusovými kolo-
sy. Ale nestalo se nic. Z nejtěsnějších uzlů vyplula drožka lehce a bez úhony a uháněla ku středu města. Pak zahrula mezi dvěma starými kamennými branami, svatomartinskou a svatodivišskou v pravo na velké boulevardy. Tu teprve nastala pastva pro zrak pražské slečinky. Vrátil provázel ochotně poznámkami vše, čemu se divila, upozorňoval ji na četná divadla, na budovy velkých časopisů, a mnoho jiných pozoruhodností. Na velkých boulevardech panovalo táhlé, jednolitě burácení. Kameloti a prodáváči novin vykřikovali svoje novinky, veletok povozů hřměl a duněl po dřevěné dlažbě jízdné dráhy, dusot koňských kopyt mísil se ve volání kočů, a do toho zaznívaly chvílemi zvuky hudby z kaváren, roztáhnuvších se z pořadí domů na chodníky. Tyto zaplněny do jedné své půle stolky kaváren a restaurátů, z druhé půle proudem chodců. Pestrý, hlučící dav rozložený kolem kavárenských stolků a vlekoucí svoje živé vlny po dlaždicích chodníků, zdál se mluvití nějakou srozumitelnou, veselou řečí, zdál se vyjadřovati jakýsi nenucený, dobrácký a vtipný smích. Paříž promluvila k slečně Růži tajemnou, protože každému pochopitelnou řečí svých boulevardů, a naplnila její sluch svou písní života. Hezké Pražance se z toho zatočila hlava. Teď pochopila, proč ti lidé, kteří viděli tato místa, říkali, že jest jenom jedna Paříž na světě. Byla ale ráda, když po patnáctiminutové jízdě tímto chaosem zahrula drožka do užší a tišší ulice.

Za chvílku zastavili se před skleněnými dveřmi hostince, jehož štít hlásal jméno majitele, Josefa Štence, a doporučoval jeho pohostinnou střechu chodcům po ulici svaté Anny. Kosmopolitický ráz restaurantu zračil se v nápisech na okenních tabulích. Na jedné z nich stálo: "Česká kuchyně" — pro Čechy, a na protilehlé: "Wiener Kueche" — pro Němce. Nápis "Bière française et de Pilsen" oznamoval chodcům druhy moku Gambriova v restaurantu čepovaně, a pod tím, jako satisfakee nejmocnějšího plemene světa státi nápis: English Spoken. Za svých mladých let, kdy ještě provozoval zlaté řemeslo krejčovské, ztrávil totiž Štence, nynější majitel restaurantu, několik let v Londýně, a přinesl si odtamtud dostatečnou znalost angličtiny, aby mohl náhodou nápísem tím přilákané hosty i po anglicku svou česko-německo-francouzskou kuchyní obsloužiti.

Majitel hostince vida, že drožka se zastavila před jeho závodem, vyběhl, a uzřev mladého muže z povozu seskakujícího, spráskl ruce a zvolal s následným úsměvem v tváři:

"Ah, pan Vrátil tady v Paříži! Ale, ale, jak pak... už jsi zase tady, pane Vrátilu, už jsi se zase navrátil! A průvodkyni si hned vezeš s sebou, aby to šlo do párech..."

Tu se pan Štence zarazil v proudu své výmluvnosti, porozuměv významnému a mrzutému pohledu, jímž po něm Vrátil hodil. Bez dalšího hovoru pomohl oběma cestujícím a jich vakům z povozu do hostince.

Místnost plnila se v tu dobu hostmi. Za chvíli rozžata světla, a číperná sklepnice započala nositi jídla na stoly.

Slečna Růža, jež byla usedla do rohu ku jednomu stolu, cítila se obklopena novým, šumným životem, jenž ale neměl do sebe zcela nic cizího. Skorem odevšad zazníval k ní český hovor, z kuchyně dolčhalo sem názvy českých jídel, mezi nimiž královaly knedlíky, jsouce vyslovovány nejčastěji a u nálevny Štence čepoval plzeňské. Pouze od několika stolů zazníval hovor fran-

couzský, tu i tam německý. Ostatně bylo tu, v hostinském sále jako kdekoli v restaurantu v Praze.

Růža dala ihned vzkázati své sestřenici, že přijela.

Mezitím přišel do hostince nějaký mladý muž, o poznání starší než Vrátil a oba se uvítali velmi srdečně. Vrátil dokonce, jakmile jej viděl přicházeti, běžel mu ku dveřím naproti, a když mu byl potřásl oběma rukama, přivedl jej ku stolu, u něhož seděla Růžena. "Můj nastávající společník, Jiří Strakoš", představil přichozího. Všichni tři zasedli k večeři. Mezi jídlem a rozmluvou dověděla se slečna Kohoutova, že podnik obou mladých krajanů jest již blízek uskutečnění, a že jeho uvedení v život nečeká nic jiného, než-li na jistý obnos peněz, několik tisíc franků, které veze Vrátil co svůj otcovský podíl s sebou. Strakoš vyjmenoval svému příteli závody, které pro svůj vynález získal, a Vrátil nevycházel z radostného údivu.

Pak se dostavila Růženina sestřenice, ona majitelka kožešnického závodu, u níž měla nová Pařížanka svoji francouzskou školu a práci zahájiti a oloupila mladě muže o příjemnou společnost.

Při srdečném rozloučení, při němž se oba společníci z cesty rozplývali díky, podařilo se Bedřichovi šeptnouti sličné dívce několik slůvek upomenutí na umluvené dostaveníčko. Mladí muži u svého stolu osaměli.

"Štěnci, dej nám sem láhev vína Chablis," zvolal po chvíli Strakoš, dodávaje k příteli "ať to naše shledání oslavíme."

"I ne, Josífkú, zůstaneme při plzeňském," bránil Vrátil.

Když bylo znovu nalito, upřel pojednou Strakoš svoje oči pevně v zrak přítelův a zeptal se dosti úsečně:

"Co je to vlastně za děvče!"

"Vždyť jsem ti řekl! Setkal jsem se s ní v Avricourtu."

"Je tomu skutečně tak?"

"Nu, co je ti na tom divného?" ptal se poněkud překvapeně Vrátil.

"Myslím, zdali jste nepřijeli spolu z Prahy."

"Lítuji, hochu, že jsem hned v Praze nevěděl, že je na vlaku. Mohl jsem míti celým Německem tak krásnou a veselou cestu jakou jsem měl Francií."

"Oh, děvče je hezké... neříkám... pro pobavení a zasmání — ale nic vážného s ní nemyslíš!"

"Nu, kdož ví," řekl vesele Vrátil, vyfouknuv obláček dýmu ze své cigarety.

"Pro tebe jsou, hochu, tady jiné partie, teď když stojíš na prahu takového štěstí. — Neuvazuj se na nic..."

Přátelé pobýli spolu ještě asi hodinu, načež odebral se Vrátil, znavený dlouhou cestou, do svého pokoje v nedalekém menším hotelu již připraveného. —

Když uléhal po dlouhé době opět jednou pod krovem pařížského stavení k odpočinku, vzpomínal na výpočty a plány přítele Strakoše, na ty skvělé plány, vedoucí přímou a krátkou cestou k úspěchu, bohatství, moci, ba jistému stupni slávy. Tak určitě výpočty nemohou klamati, vždyť je vše tak dobře zosnováno, rozvrženo... Hlavou Vrátilovou mihaly se pluky číslic a jména různých ohromných závodů, o zavedení vynálezu Strakošova se hlásících.

Ale když zavřel oči, začaly se rozplývati číslice i jména a z podivné té spleteniny probírala se nějaká podoba, nabývala určitosti. Na Bedřicha usmálo se dvě modrojásných očí pod kaštanovými, lehce zkadeřenými vlásky, dva rozkošně, k polibení zrovna vyzývající důlky v ruměnných tvářičkách — slečna Růža zírala naň z prvního snění.

II. Které oči...

Galerie Palais Royal začaly se haliti v podvečerní šero. Sem, do těch dlouhých chodeb, jichž jednu stranu tvoří řady obchodních výkladů a jichž druhý bok otvírá se arkádami do rozsáhlé zahrady, sotva zaléti hluk a šumot bouřící Paříže. Veliký čtverec paláců, a hluboké tiché ulice odlučují místa tato od hlavních tepen života, jimž jsou přece tak blízka. Šedý plášť podvečera vrhnul svůj stín na stěny paláců a hlavně pod klenbu galerií. Pak ale vyskočily pod oblouky arkád plaménky plynových světel, a dvojí šero halilo tichnoucí nádvoří pohaslé slávy. Kroky osamělých chodců temně duněly na kamenné dlažbě pod věkovitou klenbou... Chvilé příhodná snům...

Setkali se v místech těch v ujednaný čas. Lehce jí stisknul ručku a řekl: "Věříte-li slečno Růženko, že se mi po vás hrozně stýskalo. Zešla jinak, než jakobychem se byli pouze jednou viděli. Nemohl jsem se dnešního večera dočkatí."

Oslovená odpověděla slůvkem, jímž slečny vždycky na podobné příznání odpovídají:

"Skutečně?"

"Ano, skutečně, slečno. Jsem nesmírně rád, že vás opět vidím, že jste se mi v tom Babelu neztratila... Nuže, a jak se vám zde líbí v té Paříži, na kterou jste se tak těšila? Neunavuje vás ten život?"

Slečně Růže se v Paříži líbilo, a necítila se unavena, naopak, jaksi vzpružena. Po vyměnění těchto obvyklých otázek a odpovědí zabočila rozmluva na cestu všednosti. Nastávající milenci — proč neřici hned to, co každý čtenář tuší — vypravovali si navzájem dojmy z prvních dnů v Paříži.

On jí, jak shledal vše lepší, ještě nadějnější nežli mu to byl přítel Strakoš vylíčil, že se sešel s mnohými známými z dřívějšího pobytu, že si již zařídil svůj byt a tak dále. Ona jemu, že byla již se sestřenicí na procházce po boulevardech za večera, že viděla operu, Sekvanu s tím úžasným množstvím krásných mostů, jak jí zajímaly výklady klenotníků a oděvníků v ulici de la Paix a mnoho jiných prvních dojmů z tohoto pro ni nového světa. Život v Praze, se všemi promenádami, zábavami, se vším ruchem zdál se jí venkovskou idylou proti kolotání do něhož zapadla zde. Sdíleli si své dojmy.

Procházeli se v šeravých, opuštěných galeriích velkého paláce dříve sídla vévodů a princů, nyní veřejné, ale málo užívané promenády. Z rozsáhlé zahrady šuměl vodotrysk, a táhla se slabá vůně kvetoucího šefíku.

Květy jara pučely i v panenském řadru slečny Růži, ale vůně jich nedostala se přes rty.

V srdci Bedřichově plály již velké květy lásky.

Když se po hodině přátelské rozmluvy rozcházel, políbil Vrátil svoji sličné společnici ruku, a pak se rychle vztýčil, chtěje jí úskokem uzmouti polibek.

Stáli v tmavém rohu chodby mezi sloupovím vedoucím k orleanské galerii.

Slečna Růža postřehla jeho pohyb, a uhnula hlavinku.

"Ne tak rychle, pane Vrátilé," řekla skoro přísně.

Trochu zahanben řekl jinoch:

"Zde v Paříži se nebéře polibek na těžkou váhu. Jest to spíše projev přátelství."

"Zapomeňte tedy, že jsme v Paříži, pane Vrátilé. Na shledanou..."

A odkvapila. Odtud domů měla pouze několik set kroků.

Vrátil, zaražen, ani se nepokusil jí doprovodit.

“Tím lépe”, řekl si pak pojednou a otočiv se na podpadku zamířil k Svobodovi, jehož restaurant nacházel se přímo v galerii Palais Royalu.

Po cestě k večeři si povídal:

“Ještě dobře, že jsem si vyjednal nové dostaveníčko dřívě nežli jsme se rozházeli.”

Následujícího dne byl Vrátil pozván na večeři Strakošem. Účelem společné večeře bylo seznámení Vrátila se sestrou jeho společníka. Večeři neměli u Strakošů ale šli si na ni do boulevardového restaurantu lepšího řádu. To se tak v Paříži obyčejně dělá. Kdož by si dal práci připravováním velké večeře. Leďa tam kde mají dvě služky a kuchařku. Takhle se to objedná, zaplatí, není starostí, není přinášení, není uklizení . . .

Na té večeři v jednom restaurantu, jehož oknem, zabírajícím celou stěnu mohli mezi jídlem pozorovati vír života na boulevardu de la Poissonnière, seznámil se tedy Vrátil se slečnou Karlou, sestrou Strakošovou. Byla to hezká dáma štíhlé, hrdé postavy, oděná s přísnou elegancí. Spíše jako rozená Pařížanka, nežli české děvče. Byla bruneta, a co nejvíce v její oduševnělé tváři pontalo, byly jako uhel černé, velké a krásné oči. Oči ty uměly se pofívat — až na dno srdce.

Vrátil pocítil to hned při prvním setkání se se sestrou svého společníka. Udělala na něho hluboký dojem svojí vážností a elegancí. Její dosti velké, ale překrásně rýsované, korálové červené rty zřídka se pohnuly k úsměvu . . . Ale ty oči . . .

Strakoš užíval v rozmluvě nápadně často slov “moje mladší sestra”, kdežto Vrátil soudil z bedlivého pozorování její tváře, že by spíše mohla býti starší sestrou Strakošovou. Byla to již zralá krása ženy, která sálala z postavy i tváře krajaneky, a svěžest mládí, jevící se vždy ve volném, roztomilém jednání zdála se býti vyhestěna z vlastností slečny Karly.

Vrátil, mající přirozeně veselou povahu, bavil se i v této společnosti dobře a rozvedl zábavu skoro až do důvěrnosti. O slečně se dověděl, že jest v Paříži již deset let, a jsouc manequinem — modelem na oblékání toilet — v prvním světovém závodě z ulice de la Paix, podporovala bratra po čas jeho studií a výzkumů, až do uskutečnění vynálezu, ježž měl nyní využítkovati. Nyní že jest slečna Karla jednou z prvních prodavaček onoho velkokreječského závodu, z něhož vycházejí toalety v průměrné ceně jednoho tisíce franků. K tomu přiměřeným jest také její služné, jež v pravdě možno zváti královským.

Bedřich Vrátil poslouchal se zájmem historii vzácné této dívky, a při tom postřehnul občasný dlouhý, hluboký pohled jejího zraku ku své tváři.

“Šťastný člověk, jenž může míti tuto ženu za svoji milenku,” pomyslíl si jako závěrek svého pozorování, když zvedajíce se od večeře, odcházeli do divadla, obvyklého to ukončení přátelských večeří.

Seděli v loži divadla Gymnase a pohlíželi střídavě na jeviště a do hlediště. Dámy v nádherných úborech a pánové v bezvadném salonním plnili lože a parket.

Pojednou se nahnul Strakoš k uchu svého přítele a řekl polohlasem:

“Zde vidí člověk, jak mnoho závisí postavení muže ve společnosti od toho jakou má ženu. Nepatrná, dětinská žena dovede vrhnouti stín své prostoty i na muže jinak všestranně vynikajícího. Muž vznešený, požívající význačného postavení ve společnosti musí míti také ženu, která jak zevnějškem tak povahou a chováním může býti jeho pýchou. . .”

Vrátil nevěnoval úvaze přítelově mnoho pozornosti, jsa pohřížen zrakem i sluchem ve zvláštní divadlo kolem se jevící.

“Vím co nás čeká,” pokračoval po malé chvilce Strakoš, navazuje na svoji dřívější řeč, “vím, co nás ve světě čeká. Co nevidět budeme se také počítati mezi ty, jimž se říká dívky Štěstěny, a dle toho se budu řídit. Až přikročím někdy k výběru nevěsty, budu hledati dle vzoru mé mladší sestry Karly.”

Dobromyslný Vrátil jen hlavou pokynul, schválil stručně úmysl přítelův slovy: to je pravda, a pokračoval v pozorování zajímavého okolí.

Kdyby byl mohl v té chvíli pozorovati pohled krásné Karly, upřený na něho pronikavě, a téměř zlobně, nebyl by hýval na okamžik v pochybnostech o tom, kam slova přítelova mířila.

• Oči Karliny zatlmily jí blesky.

Strakošovi nevěděli, kam mají lhostejnost Vrátilovu zařaditi. Je to skutečná hloupá nevěšmavost k jich pozornostem i poznámkám, anebo snad lícený klid, nastrovaný jim na místo přímého odmítnutí!

Karla vyměnila se svým bratrem výmluvný pohled a v rozčilení hryzla se do spodního rtu. Pak, pohodivši hlavou pravila:

“Zdali pak jste již, pane Vrátilo, uvedl slečnu Kohoutovu do divadla?”

“Doposud ne,” zněla klidná odpověď mladého muže, “ale musím tak učinit. Není vskutku lepší příležitosti k studování pařížského života nežli v divadle.”

“Není vám jí chudinky líto, že nebyla dosud v divadle?” zeptala se Karla, nyní již s trochou štiplavosti v hlase.

“Ona byla již v divadle dvakráte, se svoji sestřenicí,” odpověděl stále stejně klidně Bedřich.

“A jak to vše tak dobře víte?” Tato otázka zněla již kousavě.

“Řekla mi to.” Zdálo se, že nic není v stavu vyrušití Vrátila z jeho lhostejného klidu. Oči Karliny zatím metaly již blesky.

“A směla bych se ptáti, za jaké příležitosti? . . . Odpusťte, že si dovoluji”

“Ó prosím, nemám proč bych se vyhýbal odpovědi. Na dostaveníčku.”

Slečna Karla učinila prudký posúněk, jakoby byla dostala ránu do šíje. Její ruce zimničně škubaly hedvábné střepece vějíře. Ret její zrudnul pod bělostnými zoubky jej bryzoucími jako květ máku.

I její bratr vrhal hněvivé pohledy na lhostejného přítele.

Vrátil, stále klidný, pokračoval ve své prohlídce publika, provázeje tu i tam nějaký objev případnou poznámkou. Ale Strakošovi mu již neodpovídali. . . . Opona se znovu vyhrnula a pozornost všech upjala se k výjevům na jevišti. Aspoň zdánlivě všech.

Při následující přestávce projevila slečna Karla přání, že by si chtěla zachovati jeden z programů, jež v parteru prodávali, co upomínku na toto představení. Vrátil, v němž jsme již poznali galantního společníka, předešel Strakoše a vzdálil se, aby jeden koupil. Sotva že zmizel za těžkou záclonou, obrátil se Strakoš k svojí sestře s trpkým úsměvem.

“Pochybuji, Karlo, že z našich krásných plánů něco bude.”

“Bez boje není vítězství,” řekla oslovená, jakoby z hlubokého dumání.

“Ten hoch má bývalí kůži a ani nejrohatější poznámka jím nehne. Doufal jsem, že se tvým očím podaří jej okouzlit, a vyhnati mu ze srdce tu protivnou holku . . . Nadarmo. Mluví o svých dostaveníčkách s ní s takovým božským klidem, že jsem měl tisíc chutí se naň vrhnouti.”

“Zdvořilé to od něho vůči mně také nebylo,” příkládala Karla.

“Bude nejlépe, vpravíme-li se do situace a oželíme co se nedá předělat.”

“Cože, ty bys myslel . . . ?!”

“Nu ano, upustiti od zbytečné námahy!”

“Oh, non, non, centfois non!” (Ne, ne, stokrát ne) zvolala stěží dusíc svůj hlas Karla. “Ustoupiti té holec? Postoupiti jí vítězství? Teď vidím, že neznáš ještě svoji sestru.”

Strakoš s obdivem, smíšeným s tajenou bázni upíral své zraky ku krásné a hněvem planoucí tváři rozohněné dívky.

“A co bys chtěla dělati?” zeptal se.

Karla, jakoby byla přeslechla jeho otázku pokračovala.

“A pochovati takto všechny naše plány? Pustiti výsledek tvé práce do cizích rukou? Ne, ne, hochu . . . Ty máš vynález, on má peníze, a obě musí zůstatí nám. Nepřipustíme nikoho dalšího k dělení se o výtěžek. Zapomněls již co jsi sobě a mně sliboval?”

“Tobě dobráka muže a mně dobráka společníka, jehož peníze nám dopomohou k dosažení cíle aniž bychom se museli dávat v područí cizího kapitálu, a jehož vůle, podrobená tvoji osvědčené . . . řekneme lásky plné péči by nám v ničem nepřekážela . . . Ano, ano, pamatuji, ale teď vidím, že jsme ve svých výpočtech přestřelili.”

“Ale nemysli si, že složím zbraně. Ostatně mám toho hochu vzdor jeho tvrdohlavosti ráda, líbí se mi, musím jej dostat, a spíše bych tu jeho Růženu zardousila, než bych dopustila, aby si ji vzal.”

“A co chceš dělati?” tázal se malomyslně Strakoš.

“Pokračovati,” odvětila rázně mladá žena. Vidouc, že se Vrátil s programem v ruce kuloirem za ložemi blíží, obrátila hovor v jinou stranu.

Vrátil, neprohřešiv se na své rytířskosti, doprovodil slečnu Karlu domů i s jejím bratrem. Na cestě zastavili se v kavárně, zaplavené světly, nádherou dámských úborů a směsí nejpodivnějších vůní. Sedě naproti mladé té krásavici, jejíž oči zase zářily tichými výzvami a nevyslovenými sliby, měl Vrátil příležitost obdivovati krásu, jež snesla porovnání s nejsličnějšími z těch královen vkusu zde se objevujícími, těch jež si dávají svoje úsměvy platiti drahokamy a tisícovými toaletami. Ale zatím co zrak jeho se pásl pohledem na ladnou postavu a hezounkou tvář, co sluch vnímal s potěšením slova duchaplné mladé ženy, plynoucí z korálových rtů, mezitím co se dávaly nervy dráždití prudkými zážehy sálajícími z temného zraku, zůstávalo srdce chladno. Tam sídlila jiná královna, tam hrál jiných očí jas.

A přece, když na prahu domu jejich loučil se se svými společníky, když se Strakoš ponořil do tmy chodby, a Karla tu ještě stála s ním, jakoby se nemohla nasytiti jeho společností, když pojmul její malou ručku do své na rozloučenou, zdálo se mladému muži, že by to bylo krásné, moci uchopiti tuto ručku pevněji, přivinouti tu celou ladnou bytost na svá prsa a pokrytí polibky ta krvavá ústa, ty černé oči a celou sličnou tvář.

Ruka Karlina se vznesla, jakoby vyzývala k políbení. Vrátil nelenil. Položil svoje rty na hebkou kůži ruky. Ucítil trhnutí, jakoby se ruka vzpouzela tomuto setkání ale to bylo jen mžiknutí. Ruka se vzdala, a z hrdla sličné Karly vyšel tichý povzdech. Když se Vrátil vzpřimil, zahlednul svoji společníci, hroící mu žertovně prstem, a pak, jako na rozloučenou postřehnul záblesk krásných očí v šeru.

Zda se oči ty smály nebo hrozily, toho rozeznati nedovedl . . .

Odeházíje ode dveří, jež zapadly, zlobil se sám na sebe.

Pak ale mávnul rukou a řekl si:

“Dobře že jsem jim nezatajil že to myslím s Růžou upřímně, a že s ní mám rendez-vous.”

Nepodařilo se slečně Karle odvábiti Růženu Bedřicha. Modré oči táhly mladého krajana mocněji než černé a v jich světle zapomínal na celý ostatní svět. Setkání jejich bývala stále častější. Procházivali se v krásných zahradách, na těch místech kde stávaly pamatné Tuillerie, vodili něhu svých srdcí po březích Sekvany, když tma začínala oprádati svým fialovým závojem věže Notre-Dame, když na mostech vyskákaly bílé a rudé plaménky a po tiché vodě plující parníčky čeřily tisíce jisker, odlesku to okolních světél, když hračka mohutných zdí začernalého Louvru položila tmou svého stínu na nábreží, kde bylo v šumotu stromů tak mílo se procházeti.

Chodívali spolu stinnými místy, a kde bylo nejméně světla, tam se na chvílku zastavovali. To proto, že se Růženka již nevzpouzela políbkům Bedřichovým.

Správáali si plány k novému životu, kdy uvedou sny ve skutečnost.

Modré oči zaplnily duši Bedřichovu. Jen někdy kmitl se mu před očima zásvit jiných, ohnivějších očí, úsměv ještě slibnějších rtů nežli se kterých ssál mannu lásky — ale to byly jenom okamžiky. Pak přišlo vždy zapomenutí v jasů modrých očí . . .

III. Kapka jedu.

Lesnaté výšiny garcheské nedaleko za st. clouským parkem oživovaly každoročně jednou českou mluvou, českým zpěvem, českou hudbou.

Se zvláštním povolením národní lesní správy pořádal do zeleného toho zákoutí pařížský Sokol své výlety.

Půl české Paříže sjelo se sem, loděmi, vlaky i povozy, a zaplavilo velikou mýtinu svými barvami. Mezi svěžími kyticemi stromů, v místech kde za dob velkých králů zněly polnice honebních družin a mihaly se štvance na jeleny, nebo kam na dlouhých procházkách zabloudivaly kroky dvořanů a jich kurtisán, hledajících k svým sladkým rozprávám místa nejdlejší a nejstinnější, tam usadilo se na celé dlouhé odpůldne české veselí.

Na stožáru vztyčeném vedle jedné skupiny stromů zavlál červeno-bílý prapor, páni výboři svlékli černé kabáty, vyhrnuli rukávy košil a opásali se zástěrami. S vozu sundavány bedny plzeňského piva v láhvích, dodaného chvalně, pokud se týče chmeloviny pověstným "sklípkem", rozbaleny zásoby uzenie. A pak když na tři neb čtyři sta výletníků rozložilo se v pohostinné zeleni mýtiny, zavýskl kornet, zabručela basa, zašveholily housle, ochotnický orchestr Sokola spustil skočnou. Tancovalo se, jak se v trávě dalo, a pak se buď podnikaly procházky tím nekonečným hájem zeleně, nebo se usedalo do kroužků na zemi, k rozhovoru zalévanému plzeňským.

Veselosti přibývalo stejnou měrou, jakou ubývalo bedniček s plzeňským na voze. Pod červeno-bílým praporem rozhlaholily se české písně, a opožděnému přichozímu zdálo se, jakoby jej byla kouzelná moc přenesla pěkam za brány českého města, do lesa poblíže kteréš Časlavy nebo Tábora, a nemohl si v hlavě srovnati, že se nachází na tisíc mil od české vlasti, v srdci Francie, nedaleko metropole její, Paříže, v místech jež posvěcena jsou historii velkých a bídných Louisů.

Na takovém výletu setkaly se Růža s Karlou. Vrátil, méně hrdý než Strakoš, oznámil svému příteli den před tím, že půjde na sokolský výlet.

"Myslím, že tě to nebude dlouho těšiti, choditi do české společnosti.", poznamenal Jiří.

Ale když, přišed domů oznámil Vrátilovo rozhodnutí sestře Karle, byl překvapen, uslyšev z jejích úst rozhodná slova:

"Půjdeme také."

Nenamítal ničeho, věda, že by to bylo nadarmo. Pouze vyjádřil svůj úžas: "Jakže, ty, která jsi se již odřekla dávno české společnosti!"

"Ano, já. Chci poznati to děvče... A chci, aby ona poznala mne," dodávala zvolna. V jejích slovech ležela zvláštní, výhružná tíha.

Vrátil přijel s Růženou do St. Cloud parníkem. Stoupali spolu ruku v ruce po mramorových schodištích onoho pohádkového parku, obdivovali se zeleným hradbám pěstovaného stromoví a rozkošným záhonům pestrých květin, s tajemným údivem shlíželi se stupňovitých parkánů dolů do romantických létních tíšin, kde za časů králů Ludvíků a jich milostnie, za doby nakadeřených rytířů a jich žhavých lásek konávaly se večer důvěrné schůzky a ráno souboje, a kde nyní již za poledne rozkládaly se ve stínu rodiny Pařížanů, chtějících strávití svoji neděli na vzduchu, v zeleni; pozastavili se nad místem kde stával hrdý zámek st. cloudský, smetený s povrchu země za obležení Paříže, prošli dlouhým parkem s jeho pořadími bělostných soch, s jeho mramorovými basény a stinnými cestičkami a zapadli do lesa. Po hodině rozkošné procházky došli na tábořiště výletu. Cesta uplynula Růženě jako krásný sen. Bedřich znal všechny taje a památnosti těchto míst, a po celé cestě vykládal jí o různých epochách slávy a úpadku, tak že z údivu ani nevycházel. Nevěděla má-li obdivovati více tato památná a tak krásná, na visuté

zahrady královny Semiramidy upomínající místa, anebo vědomosti a inteligenci Bedřichovy, jež vyprávěl s obeznaností zkušeného průvodce a se zápallem řečníka.

Teprve hudba rozléhající se z tábořiště do lesa upamatovala milence na skutečnost. Zábava byla v nejlepším proudu, když došli mezi výletníky. Jaké bylo překvapení Vrátילו, když mezi výletníky, procházejícími se v aleji vysokých stromů stranou od nejhustšího uzle tábořících spatřil Strakoše a jeho sestru Karlu. Něco jako neblahá předtucha bodlo jej u srdce. Ale Strakošovi byli jej již spatřili, neboť zastavivše se, pohlíželi k němu. Nebylo zbyti, musel jíti k nim a odhodlati se přidati k příjemné společnosti Růženině jich rušivou společností.

Se Strakošem se Růžena již znala, ale Karle bylo dlužno ji představití. Bedřichova společnice pohlédla k slečně Strakošové s nelíbeným obdivem. Bylať Karla oblečena v šatech jasných barev, s tak vybranou elegancí a byla ve své kráse tak vznešenou, že připadala uprostřed ostatních, letně oděných výletnic jako královna mezi davem vesničanek. I Vrátíl neubráníl se výrazu překvapení a obdivu, spatřiv Karlu tak krásnou. Ale její nádherná hledanost v toaletě zdála se mu úplně nemístnou zde, na výletě. Jeho Růženka ve svých lehkých letních šatech se slaměným jednoduchým kloboučkem na kaštanových vláskách vypadala vedle Karly jako sedmikráska ve stínu nádherné, vyptěně bohaté růže.

A jako taková se Karla k Růženě chovala. Prostosrdečnost a přirozená veselost této brzy byla schlazena povýšeností, s jakou s ní slečna Strakošova mluvila.

Strakoš, pod záminkou, že chce s Bedřichem sdělití něco důležitého stran obchodu, odvolal tohoto, a oba mladí muži, pohříženi v rozmluvu šli spolu v předu, následováni dívkami, jež se tak oetly tváří v tvář. Karla mlčela. Růžena, pocíťujíc stísněnost, a chtějíce ji zaplašiti hledala nějaký předmět rozmluvy.

“Jak krásná to procházka od parníku sem!” řekla konečně.

Karla nelenila vypáliti první ránu:

“V tak příjemné společnosti, že ano!”

Růža pochopila mžikem vše. Ženská vnímavost v nitru rozdechvčevém podivnou předtuchou odhalila jí pravdu tak najednou, tak krutě, že zbledla.

“Soupeřka!” řekla si v duchu, pohlédnouc stranou k hrdé a krásné slečně Karle. Ale opanovala se, a s jakýmsi vzdorem řekla:

“Ano, slečno, ve velmi příjemné společnosti.”

Karlu, připravenou na nějakou vyhýbavou a ostýchavou odpověď zarazila slova Růženina. Shledala, že není jí jednati s bloupou husičkou, na jakou se chystala. Změnila tedy taktiku.

“Oh, ano, o tom nepochybuji, neboť jsem také již měla příležitost poznati jak pomilování hodným společníkem jest pan Vrátíl. Gratuluji k výběru!”

A když se nemohla Růžena po dobu několika vteřin zmocí na odpověď na tuto narážku, dodala:

“Líbá-li v ústa, jež si zvolil k líbání tak vroucně jako ruce těch, které zbožňuje, pak jistě zaslouží veškeré chvály jako společník... nebo něco více.”

Růženě sevřela se hrud. Srdce se jí chtělo zastaviti a zdálo se jí, že zde na tom místě vybuchne v pláč.

On líbal Karle ruce. Vroucně, jako ve zbožňování...!

Kapka zřívavého jedu skanula do její duše a rozežírala hlubokou ránu.

Ale sebevědomé děvče se rychle vzpamatovalo, a s upotřebením veškerých duševních sil obrátilo rozmluvu jinam. Když se mladí muži po skončení

své rozmluvy k damám obrátili, zdálo se, že tyto bavi se zcela klidně a skoro vesele. Bedřich byl tomu rád, že se jeho obavy nesplnily, a Jiří zíral překvapeně k své sestře, mluvící s Růženu jako s nejlepší přítelkyní.

Celý zbytek odpoledne ztrávili Strakošovi a milenci pospolu, a společně také jeli večer vlakem zpět do Paříže. Karla a Růžena seděly ve vlaku proti oběma mladým mužům. Matné světlo polokoulové svítilny ve stropě zrovna nespávalo výletníky procházkou znavené. V hlomozu špatného výletního vlaku nepokoušel se nikdo zapřísti rozmluvu. Zdálo se, jakoby se družina chtěla pohřížiti v dřímání. Ale nebylo tomu tak. Strakoš lámal si hlavu dohadováním, jaký jest asi válečný plán jeho sestry. Vrátil, usmívaje se na Růženu, díval se střídavě na ni a na Karlu, jakoby jejich krásu, spíše vytušenou než viditelnou v tom matném světle porovnával. To bylo čeho si Karla přála. Proto se radovala v srdci, a oplácela každý pohled Bedřichův žhavým a vášnivým pohledem svým. Růžena, zrak majíc stíněn střechem svého slaměného klobouku nespouštěla oči s tváře Bedřichovy. V nitru jejím bouřily dosud nepoznané city. Opomíjela úsměvy svého milence, jež jí platily, a zachycovala každý pohled jež upřel k tváři její soupeřky. Něco jí rostlo a pánilo v nadru, kapka jedu, jedu žárlivosti, vpuštěná tam slovy Karlinými rozežírala kolem sebe bolestnou ránu.

Totéž opakovalo se, když zasešli všichni čtyři k společné večeři ve kterém restaurantu blízko Lazarského nádraží. Růžena, které se zdálo, že z pohledů Bedřichových, namířených ke tváři slečny Karly vyčítá obdiv, ba zbožňování, nemohla se dočkat až budou této společnosti zbaveni, až bude se svým milencem o samotě.

Ale když se to stalo, a slyšela zase jeho hlas u svého ucha, cítila stisk jeho ruky, uklidnila se trochu, a rozvažovala, nebylo-li by lépe mlčeti nežli vyvolávat omu palčivou otázku.

Ale Bedřich sám přivedl řeč na Karlu.

“Jak se ti líbila slečna Strakošova, drahoušku?” zeptal se pojednou.

Růža při vši dobromyslnosti neubráníla se poznámce, kterou jí přinesla na rty podrážděná ženskost.

“To spíše vy měl byste vyprávěti, jak se vám líbila.”

Bedřichovi bylo, jakoby někdo cizí a ne Růža promluvila do jeho ucha. Tuhle stránku v povaze své vyvolené dosud nebyl poznal. Růženčino “vy”, když již před týdnem byli přešli do sladkého důvěrného “ty” potvrdilo jeho podezření, že milenka žárlí. Zasmál se:

“Na mne není povídati úsudek. Znam slečnu Karlu již děle, ale”

“A lépe nežli jsem kdy přiznal, že ano!” vpadlo děvče.

“Na mou věru, nerozumím”

“Ale nežli k líbání rukou, a to hezky vášnivému, jsem se dále nedostal.”

Bedřich zarazil se v chůzi, chopil děvče za rámě a otočiv je proti sobě, zeptal se překvapeně:

“Růženko, co to mluvíš? Co je ti?”

“Nie mi není, nežli lito že nejsi upřímným.” V jejím hlase chvěly se potlačené slzy.

“Poslouchej Růženko,” řekl Bedřich umírněně, “nevyvolávej žádnou zbytečnou trpkost, a vypust z hlavy takové myšlénky. Je to hloupost a nemluvmé více o tom.”

A skutečně o tom více nemluvili. Ale toho večera se rozešli bez polibku. Růžena odtrhla hlavičku jako v onen večer prvního dostaveníčka. Ani nevěděla jak se to stalo; v tom okamžiku, když postřehla stojíc ve dveřích domu úmysl Bedřichův jí políbíti, mihnul se jí před duševním zrakem jiný výjev. Krásná a hrdá Karla stojící ve dveřích a před ní Bedřich, libající jí vášnivě

“Soupečka!” lekla si v duchu, pohledmooc stranou ku krásné a hrubé slečně Karlo.

ruce. V žhavém zraku její soupeřky plál vítězoslavný zásvit. To se jí zjevilo, nejspíše jako sen a rychle jako kmitnutí padající hvězdy. Vyvinula svoji ruku z Bedřichovy a přehala po schodech vzhůru, do svého pokojíčku.

“On to zamluvil, on o tom nechtěl hovořiti.” táhlo jí myslí, a pánilo jako žhavý kus železa vložený do nitra hrudi.

Dole s otevřenými ústy stál Bedřich, překvapený jednáním své milé. — Přejel si rukou čelo, a odcházel zvolna, zlobě se sám na sebe, na Růženu, na Karlu, na celý svět.

Kapka jedu vpuštěná Karlou do srdcí milenců účinkovala.

IV. V osidlech.

Podnik obou přátel zkvétal, ale poněvadž byl v samém začátku, bylo stále zapotřebí posilovati jeho finanční základ. K deseti tisícům franků, které dal Vrátil do začátku, bylo v brzkú po uvedení prvních přístrojů v činnost nutno přidati dalších pět, pak zase několik set na zřízení slušné úřadovny, některé stroje, vyrábějící součástky vynálezu Strakošova musely býti značným nákladem zlepšeny, každých čtrnácte dní shtla výplata dělných sil, dosud nečetných, ale dobře placených několik stovek, a příjmů stále ještě nebylo, neboť velkomyslní a svého úspěchu jistí krajané sami dali do podmi- nek při dodávce svého přístroje, že polovička obnosu zaň má býti zaplacená teprve po tříměsíčním osvědčení a druhá polovice po dalších třech měsících. V několika velkých závodech přístroj jejich již pracoval, ale cizí lidé, nezvyklí zacházeti s ním, často něco pokazili a způsobili že vypověděl službu. Mladí čeští podnikatelé musili si najmouti člověka, zkušeného mechanika, aby každodenně všechny závody, v nichž jejich vyťahovadlo na zboží pracovalo, obešel, poruchy napravlaval a lidi poučoval. Výlohy se množily, rostly týden od týdne a do prvních příjmů bylo ještě daleko.

Vrátil odcházel od společných obchodních porad se svaštěným čelem. Strakoš jej sice pokaždé upokojil chopiv se papíru a tužky a seřadiv armádu slibných čísel, ale Bedřich s úzkostí pozoroval, jak se jeho hotovost tenčí, a vypočítal si, že kdyby měly výdaje ještě po jeden měsíc vzrůstatí a příjmů nebylo, že by nebylo více z čeho dopláceti. Jednou navrhoval Strakošovi, aby se poohlédli po společníku, jenž by několika tisíci posílil jejich finance. O kapitalisty, kteří se zajímají o dobré vynálezy že není nouze...

Strakoš rozhodně odmítnul.

“Blázinku, nyní, když jsme se protloukli skoro až k samému cíli, měli bychom nějakého spekulanta nakrmiti výsledkem své práce? Za šest neděl sklídíme první splátku od Bon Marché, s tou vystačíme až do lhůty kdy nám zaplatí Printemps, za týden na to vyprší lhůta závodu Jardinière a pak to již půjde samo. Do konce roku budou passiva z knih vymazána.” A Strakoš se honem chopil tužky a papíru a začal řaditi povědomé sloupce cifer.

Ale klid Bedřichova společníka nebyl tak úplný, jak jej tento líčil. Když zašla navečer jeho sestra Karla do úřadovny, a po odchodu Vrátila s ní osaměl, řekl starostlivě:

“Je nejvyšší čas, abychom se Vrátila zmocnili, je-li to vůbec možno. Ten hoch začíná pochybovati o výsledku našeho podniku, a dnes mi dokonce již mluvil o dalším společníku. Víím, jak to vypadá tam, kde se vynálezce svěří sběhlému finančníku. Kapitál lehce se vyhoupne na vyšší konec houpačky a vynálezce zůstává seděti dole. Ne, nechej ztratiti svoje prvenství v tomto krásném podniku.”

“Nesvolil jsi tedy k jeho návrhu?” zeptala se slečna Karla, zajímající se živě o každou podrobnost obchodu se týkající, natož o otázku této důležitosti.

“Ne, nesvolil... a nesvolím. Ale...” dodal po chvilkovém přemýšlení, “kdyby mu napadlo prodati svůj podíl na závodu, aby přišel ku svým penězům, o jichž jistém uložení začíná pochybovati, nevím, kdo by mu v tom mohl zabránit. O spekulující kupce by nebylo zle — a pak by bylo veta po mé samostatnosti. Ne, to se nesmí státi — musíme se jej zmocniti za každou cenu.”

Karla dosud mlčela, pohrávaje si nervosně těžítkem na psacím stolku.

“Jak jsi s ním daleko?” zeptal se jí bratr pojednou.

“Dosti, abych mohla svěsti rozhodnou bitvu.”

“A kdy se tak může státi?”

“Kdykoliv, jakmile to zařídíš, abychom se zase setkali všichni dohromady. Nejlépe na nějaké zábavě...”

Známost Karla s Bedřichem byla již mnohem důvěrnější, nežli za onoho výletu za St. Cloudským parkem. Karla docházela téměř každý den do úřadovny obou mladých mužů, a odloživši upjatost a hrdost chovala se k Bedřichovi s roztomilou nenuceností. Hovořili spolu jako přátelé — ale kouzlo ženskosti sálající z bytosti dívčiny, láskyplné zásvity jejích hlubokých, temných očí nezůstávaly bez účinku na vznětlivého jinocha.

Jeho láskou, a nyní již i jeho snoubenkou byla Růženka Kohoutova. Miloval ji vše, a těšil se až bude jeho žínkou. O Karle nebylo mezi nimi více řeči. Bedřich si to vyžádal od své milenky, ujistiv ji, že jest mu Karla zcela lhostejnou, že ji sice obdivuje jako krásnou ženu, a to že je vše. K tomu ještě přišel k poznání, že jest starší sestrou Jiřikovou, tedy o celou řádku let starší než on sám, a udělal na její zastírání pravdy před Růženou několik vtípů. Jednalo se mu o to, uspatí podezřívavost a žárlivost své milenky. Byl jedním z těch nesčetných lidí, kteří k smrti neradi poslouchají výčitky, a proto odzbrojil Růženku rázem, vyžádav si od ní slib, že nebude více mezi nimi o této záležitosti proneseno slova. Růža slíbila ráda, majíc radost z pevnosti a rozhodnosti svého milovaného Bedřicha, důvěřujíc mu. Proto později ani neřušila, že Bedřich stýká se s Karlou téměř denně a tráví s ní čtvrt hodinku příjemného rozhovoru, při němž je Strakoš z vypočítané pozornosti nechával o samotě.

Bedřich? Nepřikládal si žádnou vinu v tomto poměru. Mohl on za to, že Karla docházela do obchodu, na němž byla jaksi podilnicí? Mohl býti takovým nezdvořákem, aby neodpovídal na její otázky, nebo aby ji dokonce odpuzoval? Bylo to jeho vinou, že se nyní těšil na tu podvečerní čtvrt hodinku ztrávenou s Karlou v tichu kanceláře? Považoval Karlu za přítelkyni. Vnucoval si myšlenku, že jest mu dívka ta pouze přítelkyní, ačkoliv vzbouřená mužskost a nepotlačitelné touhy mu prozrazovaly, jak nebezpečným úskalím pro čisté přátelství jest rozdíl v pohlaví, mládí a krása. Díval se k ní, tak jako se díváme se zálibou na krásný obraz nebo úbělovou sochu, nejspouze zodpovědní za fyzické vzrušení mezitím co duše se kochá pohledem. Duše chce krásno, tělo požitky, a poctivou lží, skládanou jako hold k nohám milovaných žen jest tvrzení, že láska ku jedné bytosti vylučuje i skrytou touhu po jiných.

“Pařížský Sokol” staral se svědomitě, aby kolonie Čechů v městě nad Sekvanou měla společenské středisko, a aby jednotliví krajané měli příležitost mezi sebou se stýkati. Mimo přednášky a rozhovory pořádaný i pravidelné zábavy v sále Beaujolais, v ulici stejného jména u samého Palais Royalu. Zábavy ty konaly se v podzim a zimu každého nedělního odpůldne a měly název taneční škola. Scházela se tam česká mládež obého pohlaví, ano i starší přicházeli, a po několik hodin bavívali se, mladí tancem, starší rozhovorem, pohodlnější pánové hrou na kulečnicku nebo karet v přízemní kavárně.

Růženka Kohoutova byla veselá Pražanka, milující zábavu a tanec jako všechny ostatní Pražanky, jmenovitě jsou-li hezké. Proto není zapotřebí uváděti, že s ochotou přijala vyzvání Bedřichovo, když jí tento jednou navrhnul, že by mohly ztráviti nedělní odpoledne v Beaujolaisu. Růžence se velmi slušná společnost, která se tam scházela, a srdečný a přece uhlazený způsob zábavy zamlouval. Stali se hosty “taneční školy” každého nedělního odpůldne, kdykoliv počasí nelákalo k procházce.

Bylo to pro Strakoše lehkou úlohou vyzvěděti, kdy budou snoubenci zase v Beaujolaisu.

Když se objevil se svou sestrou Karlou, zářící zase nádhernou toiletou ve skleněných dveřích, jež vedly do sálu, bylo překvapení všeobecné. Byliť v této společnosti cizími, a málo kdo věděl, kdo je ona krásná dáma, která přichází sem, do sousedské zábavy jako kněžna.

Bedřich, stojící právě s Růženkou uprostřed sálu nemohl se ubrániti viditelnému pohnutí. Jeho snoubenka zahlédnuvši Karlu ve dveřích, a pozdvihnuvši hned zrak ku tváři jeho, viděla, že zblednul. Okamžitě seznala, že lhostejnost, kterou její milenec ku Karle líčil, nebyla opravdová. Jeho zblednutí muselo míti nějakou příčinu.

Bedřich se rychle opanoval, a Růženka ve svém bolestném překvapení také. Šli spolu uvítati Strakošovy jako staré známé. Uvedli je ku svému stolu a bavili se s nimi o všeličems až do nejbližšího tanečku. Bedřich jsa rád, že může vyklouznouti z kruhu, v němž byl mezi dvěma ohni, vzal k tanci Růženku a Strakoš svoji sestru.

Mezi tancem optala se pojednou Růža svého snoubence:

“Půjdeš tančit s ní?” Nevyslovila její jméno, vzpomenuvši svého slibu.

“Není vyhnouti,” řekl Bedřich. “Jest to přece sestra mého společníka. Známa. A jsme jedinými známými jež tu mají.

Růženka si povzdychla.

“Mrzelo by tě to snad?” zeptal se, věda, že by to stejně na věci ničeho neměnilo.

Pohodila hlavou. “Ani dost málo.”

Srdce cítilo opak. Rty byly vzdorem nuceny lháti.

Následující tance se vystřídali tanečníci a tanečnice.

Strakoš nabídnul svoje rámě Růžence, a Vrátil ovinul svoji ruku kolem štíhlého pasu slečny Karly. Tušil, že sem nadarmo nepřišla, a nemýlil se.

Začla hned. Nejdříve očima a úsměvy, kterými jako pavučinou oprádała rozvahu mladého muže, aby připravila cestu slovům.

Bedřich cítil jak se černé oči dobývají do jeho srdce jako do pevností, a jak tam vedou boj s modrými. Modré oči tam byly dobře usazený, měly tam svoji obranu, své zákopy a nedaly se. Ale černé oči měly lepší útočné zbraně. Pak přišly černým očím na pomoc rudé krásné rty. Bedřichova pevnost potácěla se mezi dvěma mocemi.

“Slečna Kohoutova vás zajisté velmi miluje,” započala útočnice palbu.

“Očekávám to od ní, jako od snoubenky,” řekl Vrátil, nutě se do lhostejnosti.

“Ale je-li provázena láska takovou žárlivostí, jako u ní, pak to není nej-příjemnějším vědomím.

Bedřich neodpověděl. V srdci cítil pravdivost toho, ale nepřipustil si vědomí, že žárlivost ta je odůvodněná.”

“Jak vás všude pronásleduje zrakem,” pokračovala v škádlení Karla. “Z očí vás nepustí ani mezi tancem. Ta má strach, abyste mne snad blíže k sobě nepřivínil.” A slova svoje, naklonivši se k Bedřichovi, provázela takovým pohledem, že se tomuto hlava zatočila. Skoro nevědomky přivínil Karlu blíže k sobě a zlobě se na žárlivost své milenky, chvěl se podivným, mučivým blahem, cítě ve své náruči pružnou postavu Karlinu, vznášející se s ním prostorem v houpavém valčíku. hřeje se v opojných pohledech těch černých krásných očí.

Když bylo po valčíku, a tanečníci se ukláněli jeden druhému, plál zrak Karlin vítězoslavnou pýchou. Jeden zákop Bedřichova srdce byl dobyt.

Růženka pronásledující skutečně svými pohledy svého milence a jeho

tanečnici, postřehla ten blesk v očích své soupeřky, a mimoděk sáhla si k nádrhu. Bodalo ji tam jako hrst kopí otáčející se v srdci, páliho to jako proud žhavého kovu, mučilo to, jako nejbolestnější z předtuch.

Za celý následující tanec, jež tančila s Bedřichem, nepromluvili spolu slůvka. Růža byla velmi bledá a Vrátil zlostný a roztržitý. Šlapali si na nehy a dvakrát by byli málem upadli. Byli oba jako opilí. Jenom s tím rozdílem, že opilí mluvívají, a tito nepronesli ani slova.

Za to Strakoš a jeho sestra, sedící u stolu, měli hodně látky k hovoru.

Když po tanci Vrátil s Růženou se blížili, řekla Karla svému bratru:

“Příští tanec tedy vezmeš Kohoutovou. Já si vezmu na starost jeho.”

Ale při příštím tanci přišel Jiří pro Růženu pozdě. Jakýsi mladý krajan, jenž neustále vyhledával zraky Bedřichovu společnici, vida při začátku tance příležitost, přitočil se k ní a požádal o tanec. Zde nebylo zvykem odmítnutí a Růžena, ačkoliv by byla ráda dlela co nejdále odtud, přijala rámě tanečnickovo. Strakoš se zdvihl od stolu a odešel na druhý konec sálu.

Bedřich s Karlou osaměli u stolu.

Dvě sklenice vína vypité na ráz, na zlost, vehnaly krev jako oheň do tváře Vrátilovy. Krev bušila mu v spáncích. Viděl teď před sebou Karlu, ohnivou, veselou, a porovnával ji v duchu se zasmušilou a bledou tváří Růženi-
nou, tak jak ji byl před chvílí viděl.

Ta její bledost byla nápadnou, neboť i Karla na ni udělala nárážku.

“Ubohá slečna Kohoutova, jak je mi jí líto,” řekla najednou.

“Proč?” zeptal se Bedřich mimovolně.

“Je chudák žárlivostí a vztekem celá bledá.”

Vrátil považoval za svoji povinnost se své snoubenky zastati.

“Ujišťuji vás, že není žárlivou... Ani dost málo.”

Karla se dala do hlasitého smíchu, jenž zazvonil v síni v piano hudby.

Růžena, jež tančila se svým novým společníkem právě blízko, se ohléla a zablédla jak oba, Vrátil i Karla vstávají, aby se dali též do tance. Karla sama k tomu Bedřicha vybídla.

Ale netančili dlouho. Po dvou kolech se zastavili na přání Karly, jež se prohlásila unavenou, a to právě před okenním výklenkem, zastřešeném z části vysokou záclonou. Venku se dělalo šero. Zasmušilý ve svém klidu Palais Royal vrhal své stíny do ulice, jež začínaly oživovati. V sále se ještě nerozsvítilo. Rozkládalo se v něm ono příšeří, tak drahé poetickým duším.

Bedřich ani nevěděl, jak se octnul s Karlou v okenním výklenku. Spozorovav, že je oddělen od ostatní společnosti bílou záclonou, a to v sousedství tak nebezpečném, chtěl se slečně Karle poroučeti. Ta jej však zadržela štiplavou poznámkou:

“Aha, chvátáte, abyste byl zase u slečny Růži! Jděte, nemůžete bez ní být ani okamžik!”

Ze vzdoru zůstal. Řekl něco, co nemělo hlavy ani paty.

“I jděte,” pokračovala Karla, “jste do toho žárlivého a zlostného děvčete celý pryč, a vše ostatní pro vás neexistuje.”

“Mýlíte se slečno Karlo, vaše společnost...”

“Nevymlouvejte. Všechno ostatní je vám lhotejno. Kdyby vám královna světa nabídla své rty, nepolíbil byste ji ze strachu před tamtou.”

Oči Karliny prováděly svoji hru žhavých pohledů, její nádra se dmula v žáru bitvy, kterou sváděla.

“Královnu světa ovšem ne...” pokoušel se odporovati mladý muž.

“Ani žádnou jinou.” Lákavé pohledy Karliny se při tom vrývaly v srdce Vrátilovo. Páry vína a vášně zahálily jeho vědomí a ještě více opájely jej ty žerné oči té svůdné bytosti.

“Že ne?”

“Ne,” zasmála se Karla a její korálové rty se posunuly v před jakoby se nabízely k polibku. V žlutém zásvitu dopadající sem oknem plála tvář její podivnou září.

Bedřich vrhnul bázlivý pohled do sálu, zahaleného téměř již v šero. Viděl jen neurčitý shluk lidí a postav nerozeznával. Nahnul se ke Karle a políbil ty proklaté ruměnné rty, jednou, po druhé, po třetí.

“Nyní suad uvěříte, že jste se ve mně klamala,” řekl jakoby se mu ulehčilo.

“Ano, teď jsem poznala, že jste mužem,” řekla Karla potlačující jásoť svého nitra.

Vyšli z výklenku a posadili se ke svému stolu. Bedřich, vzpamatovav se ze svého opojení, hanbil se před sebou a ohlížel se po Růženě. Neviděl ji nikde.

Karla očekávala též její příchod, jsouc nyní připravena na rozhodný útok. Chtěla říci Růženě přímo, jak chutnají Bedřichovy polibky. Byla si jista, že z nastalé na to šarvátky si odnese vítězství.

Neměla toho ale zapotřebí.

Růžena tančila s neznámým, když Vrátil s Karlou zapadl do okenního výklenku. Viděla je. Požádala svého tanečníka, aby se s ní zastavil. Ten, očekávaje, že bude mít příležitost s dívkou, jež se mu tak zalíbila, se blíže seznámí, ptal se, zdali mu bude dovoleno ji doprovodit domů.

“Mám společníka, pane . . . je mi líto, že nemohu přijmouti,” odvětila Růžena, nespouštějíc oči se záclony na druhé straně sálu, za níž dlel její snoubenec s její sokyní. V sále houstlo šero, od dveří se blížil sklepník, s hořákem, aby rozsvěcoval lustry. Okno, k němuž Růžena pohlížela, bylo osvětleno posledním žlutavým jasem dne. Na bílém plátně záclony rýsovaly se dvě postavy. K těm se dívka dívala upřeně.

Pojednou pozdvihla obě ruce k srdci a opřela se o zeď. Zůstala tak chvíli a pak řekla svému tanečníkovi podivným hlasem:

“Půjdu domů. Prokažte mi tu laskavost mne doprovodit. Nemám více společníka.”

Mladý muž se zaradoval. Ale po celou cestu nedostal od slečny Kohoutovy jiné odpovědi mimo jednoslabičná slova. Také se již vícekrát nepokusil dělati jí společníka.

•

Vrátil se po chvíli přesvědčil, že Růžena odešla, a dozvěděl se, že ne bez průvodu. Bodlo jej to v nitru, ale lítost se mžikem obrátila v zlost. Proč je tak prehlou? Seděl s Karlou u stolu. Jiří hrál dole kulečnick. Karla se dívala na Bedřicha tak láskyplně, jako milenka na milence. Vidouc jej ale zasmušilého, vrátila se k útokům.

“Zdá se mi, pane Bedřichu, že máte chuť rozběhnouti se za Růženou.”

“Mýlíte se, drahá slečno.”

“A což kdybyste přece šel, a požádal ji pěkně pokorně za odpuštění.” Bedřich zvolna zavrtěl hlavou.

“A nebudete nešťastným, když tak neučiníte?” dráždila Karla.

Podíval se na ni s němou výčitkou . . .

Toho večera doprovázel místo Růženy Karlu. Měl útěchu z toho, že má náhradu na vyplnění prázdnoty, kterou zanechá v jeho srdci ztráta Růženy. A přicházel k poznání, že dívku tu ztratil. Necítil v sobě síly ke krokům, aby ji znovu nabyl, a pak, každé pomýšlení na Karlu, po jejímž boku kráčel, lákalo jeho myšlenky a touhy v jinou stranu.

Karla jej po cestě bavila. Lfčila mu ošklivost pocitu žárlivosti, a vypravovala mu, že ona by nemohla nikdy býti na svého muže žárlivou. Milovala

...a políbíl ty prokleté rámečné rty, jedno... po druhé — — — po třetí.

by ostatně svého muže tak, že by nemohl ani na jinou pomyslit. Při tom cítil Bedřich na své paži výmluvný tlak hebkého rámě. Jejich oči se setkaly a dopověděly si ostatní...

Žárlivost! Jaká to nízká, odpuzující vlastnost. A když se jeví již nyní takovýmto způsobem, jak by řádila pak, až by nabyla milenka práv manželky. To mu hučelo hlavou a rozptylovalo všítky při vzpomínce na Růženu.

Karla! To je jiná dívka! Co v ní krásy, tolik ohně. A po nějaké zlobě ani památky.

Byli v průchodu domu. Jiří, rozloučiv se spěšně chvátal nahoru odmykat byt. —

Karla podala Bedřichovi obě ruce zbavené rukavice.

“Dnes snad se nebudete rozmýšlet políbiti mi ruku.”

Cítil ve tmě blízkost té svůdné bytosti, jež mohla náležeti jemu — jen bude-li chtít. Chopil ji za obě ruce a přivinul na svá prsa. Jejich skráně zaplály na sobě a rty se několikrát spojily.

“Buďte mou,” pošeptal jí do ucha, třesa se blahem...

V. Probuzení.

Třetího na to dne obdržel Bedřich Vrátíl poštou balíček. Byly v něm všechny ty maličkosti a drobné šperky, jež byl po dobu své známosti daroval slečně Růženě Kohoutové. Následující den byla řada na slečně Růženě, jež obdržela všechny drobnůstky a památečky, jimiž v odměnu za jeho pozornost byla Bedřicha těšovala. Bolestně zaplakala nad těmi věcmi.

A za týden dozvěděla se z úst škodolibé přítelkyně, že její nevěrný milenec Bedřich Vrátíl jest zasnouben se slečnou Karlou Strakošovou, a že přípravy k svatbě jsou hnány rychle v před.

Tentokráté Růža neplakala. Dusila svoji bolest svírajíc rty, a vzpomínajíc s zářem huěvu na černé, žhavé oči, jež jí jejího milovaného Bedřicha uloupily.

Strakošovi slavili vítězství. Bedřich byl nyní jejich. Veselka měla být slavena v měsíci a to v Londýně. Francouzské zákony vyžadují před sňatkem tolik všelijakých listin, dosvědčení a úředních ceremonií, že jmenovitě pro lidi narozené v cizině, jsou přípravy k sňatku hotovou trýzní. Listiny, jich notářské zaopatření si a konsulátní nebo ambasadorské legitimování stojí hodně peněz, a tu vynalezl někdo, že se vyplatí pro snoubence vyjetí si přes Kanál do Anglie, kde nedělají ze sňatků dlouhou úřední proceduru a dáti se oddati tam. Výlet přes kousek moře a dráhou může být považován za náhradu svatební cesty, a ještě to přijde laciněji než sňatek cizince ve Francii. Od té doby jezdí každoročně mnoho čekanců a čekanek blaženého stavu manželského z Paříže do Londýna, ne sice se stejnou lehkomyšlností s jakou se jezdívá z Chicaga přes jezero Michigan do St. Joe, ale konečně za stejným matrimonálním účelem.

Do svatby Bedřicha s Karlou scházely již jen dva týdny. Dva dny před svatbou měl se závod mladých krajanů konečně dočkatí prvních příjmů. Tříměsíční lhůta od zavedení Strakošova vynálezu ve velkozávodech Bon Marché téměř již uplynula, a jejich až na dno vyčerpané pokladně mělo se dostati pesily značným peněžním obnosem, přesahujícím čtyři tisíce franků. Měli toho nanejvýše zapotřebí, neboť veškery jejich účty od uplynulého měsíce zůstaly tentokráté nezaplaceny a Vrátíl s bídou sháněl potřebný obnos na příští výplatu dělníků.

I Karla, která několik týdnů před svatbou zanechala svého výnosného zaměstnání modelky u Wortha, obětovala již své úspory na čepání deficitu v závodě, a na doplnění své výbavy ponechala si jen menší obnos.

Ale to našim lidem štěstí nekalilo. V několika dnech měla přijíti velká splátka jednoho z největších pařížských závodů, na něž bylo možno spoléhati, z ní bude možno nejenom splatiti dluhy, ale i vystrojiti svatbu — nenákladnou ovšem. A co nevidět, jak Strakoš vypočítal, budou tu splátky dalších závodů.

Karla, celá nadšena očekáváním příštích věcí, připravovala si svoji výbavu, a skládala věci potřebné ku krátkému svatebnímu výletu. Těšila se. Ačkoliv jí do tohoto manželství huala v první řadě vypočítavost, měla Bedřicha, jenž byl hezký, vzdělaný a inteligentní hoch dosti ráda. A pak věděla, že se stane nejenom paní Vrátílovou, ale i Vrátílovou paní...

Pojednou vrazil do dveří její bratr Jiří. Byl bled a vyděšen. Vytáhnul z kapsy jakýsi dopis a mezitím co jej rozkládal, sklesl do pohovky.

“Co se stalo?” zvolala Karla.

“Zde... dopis od Bon Marché... nebudou platit. — Prý se neosvědčilo. Vymlouvají se, že to muselo býti šestkráté spravováno... Vyžadují další dva měsíce na zkoušku.”

“Nemůžeme jim je povolit!” řekla resolutně dívka.

“Pak si máme vzít přístroj zpátky.”

Hluboké trapné mlčení rozložilo se pokojem. Z venčí zaléhal sem táhlý hluk a lomoz ulic Paříže, Paříže, která již tolik nadějí shtla, tolik nejmělejších výpočtů svým vírem pošlapala. Paříže ženiální a necitelné, tvořivé a ničící.

“Víš to již Vrátil?” zeptala se Karla.

“Nevím nic. Otevřel jsem tento dopis sám, a pádím sem s tebou se poradit.”

“Myslím, že má Vrátil ještě nějaké peníze, o kterých nám neřekl, které si schovává.”

“A nemá-li, pak musí telegrafovat své sestře do Čech, by mu vypomohla. Dva, tři tisíce franků — není konečně tak hrozný obnos!”

“Ale dosti velký, nebude-li jej mít, aby nás připravil o vše.”

“Vrátil musí, musí vypomoci. Jinak nám nezbude nežli pro mizerných pár stovek ohlásit úpadek,” bědoval Strakoš. “Svírá se to kolem nás jako chapadla mořského polypa. Na půjčky již není pomyšlení, společníka do závodu, jenž již přes měsíc neplatí účty také nedostaneme, leda takového, jenž by nás vyházel a hospodařil sám — pohledávky naše jsou založeny na tak pitomých smlouvách, že se dnes díváme, jak jsme je mohli sestavit . . . ty závody mohou pouze říci, že se nic neosvědčuje, dokázat to dvěma, třemi svými zřízeními, nebo třeba dřevěnými panáky, a nikdo na světě je nepřinutí, aby nám zaplatily dokud nebudou samy chtít . . . řítíme se do propasti. Jediny netrpělivý věřitel může nás hodit na buben.”

“Vrátil musí vypomoci”, řekla rozhodně Karla. “Pošli mi jej sem, řeknu mu vše sama . . .”

Ale Vrátil nevypomohl. Karla napřed prosila, pak vyhrožovala, pak se k němu přitulila a prolévajíc slzy zapřísahala — ale Bedřich se nemohl vytažit s rezervním fondem, poněvač žádného neměl. Byl vyčerpán až na dno. V jednom Karle vyhověl. Telegrafoval svojí sestře do Čech dlouhým telegramem o půjčku. Druhý den přišel s odpovědí, kterou vyčetla Karla již z jeho tváře. Za sestru odpověděl její muž, slovy tvrdými, rozhodnými. Neposlouh nic, nemohou a nechtějí.

Vrátil očekával, že jej milenka v bédách těch potěší.

Míst, toho dostal jako ránu do prsou tato slova:

“A víte-li, že nepodaří-li se vám zachránit náš závod, že i mezi námi bude konec?”

Zavrával pod tíhou tohoto objevu a řekl:

“Tedy jen tak daleko sáhala tvoje láska?”

A přece ještě se staral, běhal, sháněl půjčku, zapřísahal známé. Jednalo se mu o to zachránit dvojí. Napřed Karlu, pak závod. Nadarmo.

Třetího dne ráno dostali v závodě strašidelné návštěvy.

Huissier, Kollector, jenž jest tak trochu soudním vykonavatelem.

A pak se to již s nimi řítilo vše v propast.

Karla k sobě Bedřicha více nepřipustila. Chtěl na jejím srdci hledati úlevu, vyplakati slzy světo života, svoje zničené naděje, a slyšeti z jejích rtů slovo útěchy, posily.

Setkal se ale s ledovou odmítavostí.

Ze tmy jeho zármutku a zoufalství vzhlíželo k němu dvě oči, modrojasných krásných očí s tichou výčitkou.

Byl by si rval prsa, aby vypudil tu výčitku modrých očí.

Ale nemohl ji zahnat. Byla tu stále před ním.

Ta by jej byla nenechala bez útěchy, ta by jej byla neodkoplala v neštěstí.

Ale nešel zpět k modrým očím.

Chtěl se zastřelit. Seznal, že jest ještě krutější trest, jež si může mladý muž jako pokání za své chyby uložit.

Dal se k cizinecké legii.

Na levém břehu Sekvany, nedaleko od místa, kde vypíná se k nebi nad hrobem Napoleonovým zlatá kopule dómu, v paláci Invalidovny, tam kde se nachází vojenské velitelství Paříže, černá se nad jednou z úřadoven nápis: Bureau de recrutement.

Podivné návštěvy přijímá každodenně tato kancelář.

Lidé se stopami předčasného stáří v líci, mladíckové s prvním chmýřím na rtech a naivností v nevinných očích, muži osmáhlých tváří a plachých pohledů a bázlivého jednání, ti oděni v pěkný šat, ti v slušném cestovním obleku a ti zase v bídných hadrech, sotva zakrývajících nahotu těla. Najdou se mezi nimi i lidé v salonním obleku s lesklým cylindrem na hlavě, přicházející z celonoční zábavy po boku krásných dam, i chlapičí zpoila neb docela bosí, s roztrhaným někde na smetišti sebraným slaměným kloboukem propuštěni právě ze kteréjsi věznice, kde byli ztrávili noc na tvrdné pryčně . . .

A ti všichni přicházejí sem, aby se stali rovnými, stejnými lidmi, aby barevné sukno vyrovnalo rozdíl mezi nimi a zahalovalo je do svého pláště — zapomenutí.

Sem zavítal také Vrátil, jsoucí na mizině, nemající ničeho nežli šatstvo jež měl na sobě, a zřravou bolestnou ránu, již nosil v srdci. To bylo vše, co měl, mimo vzpomínky na někdejší krásné, sluncem modrých očí ozářené dny a vysokou kupu trosek zborených nadějí.

Poddůstojník, přijímající přihlášky, poznal hned z nefrancouzského jména s kým má jednati, a odstrčil od sebe knihy pravidelných pluků, vytáhl foliant s nadpisem "Légion Etrangère."

Ještě téhož dne prohlédnut Bedřich vojenským lékařem, jako věc kterou zkoumáme, je-li dobrá, stojí-li za koupení.

A jako věc a majetek státu dostal svoje místo v onom foliantu.

Za dva dny unášel jej vlak z Paříže k jihu.

Na dřevěném nepohodlném sedadle vagonu třetí třídy pohlížel Vrátil k mlžině na obzoru mizící, Paříži.

Chtěl ubrániti se vzpomínkám, ale neubráníl se.

Viděl se jak jede v lepším vagonu rychlíku k Paříži. Proti němu sedí dívka s modrým zrakem a on jí vykládá své zkušenosti z města nad Sekvanou, sdílí s ní zlato svých nadějí . . . Slyší její zvonivý, veselý hlas, vidí její ladnou postavu.

Mávnul rukou, vrazil si klobouk hluboko do čela a opřel se do kouta kupé.

Lidé kolem něho mysleli, že chce spát.

A zatím to bylo jeho probuzení.

VI. Afrika.

Po červené prášivé cestě pohybuje se dlouhý řetěz vojska. Po obou stranách cesty jsou trsy zakrslého palmového křoviska pokryty tlustou vrstvou světlehnědého prachu, jenž se při každém doteku nohy zdvihá z cesty v živých kotoučích, a poletuje dlouho než se zase na předmětech usadí. Nejraději se usazuje na zpoceně kůži chodeů, a dodává jí barvy málo se lišící od tonu silnice, nebo těch peřestých vějířových listů palmového křoviska podél cesty. Celý řetěz vojska zahalen je mraky toho prachu. Modré pláště za-

chovaly svoji barvu pouze v záhybech, a všude jinde přijaly na sebe barvu prachu. Bílé kalhoty zhnědly. A nikdo na světě při pohledu do tváří pochodujícího vojska by nemohl říci, má-li před sebou bělochy, Arabů nebo černochy. Zapocené tváře pokryty jsou kůrou utvořivší se z prachu a potu, a jednotlivé praménky, splývající zpod bílých čepic po spánecích nebo přes oči na tváře, kreslí černé potůčky do těch příšerně zbarvených obličejů.

Žádný zpěv neozývá se nad vojem. Otevře-li některý voják ústa, aby si zpěvem dodal chuti na cestu, netrvá to dlouho a rozkašle se, a nechá toho. Jde mlčky dál. Plíce, přeplněné tím proklatým prachem stačí sotva k dýchání, natož ku zpěvu.

Slunce stojí vysoko na nebi a nemilosrdně praží na všechno dole. I bez toho prachu bylo by těžko dýchat v tomto zárem se chvějícím ovzduší. A vojáci jdou. Hlava hoří, oči zalité potem a plně štíplavého prachu pálí, záda, obtěžkána vysoko napakovaným teletem bolí jako na skřípci, prsa, sešněrovaná řemením pušky, telete, polní lahve a spízního vaku lapají po vzduchu, ruce nabíhají krví a svrbí, nohy zdají se chodit po rozpáleném kamení, a hrdlo hoří nejkřutější mukou, žízni.

A vojáci jdou. Jdou bez myšlenky, jako stroje, nedbajíce ničeho, nepočítajíce kroky, trpíce téměř nevědomky, jako v omrácení, polykajíce slané a s prachem smíšené kapky potu, když jim seběhnou až k rozpraskaným rtům.

Do temného dusotu kroků a občasného cvrknutí zbraně ozve se tu a tam polohlasné zaklení. Jinak je ticho nad řadami. Vysoko nad krajinou krouží několik supů, na severu spí v bledém obzoru se svými třemi vrcholy hora Thessalah, oddělující tuto krajinu od pobřežního pásu a jeho osvčuzujících vánků.

Krajina po obou stranách cesty se mění. Křoviska zakrsalé palmy a sporé suché traviny ustupují vzdělané půdě a po vlnách kraje rozlézají se vinice. A tu i tam i žitné nebo pšeničné pole, na němž za jednotvárného prozpěvování pracují Arabové nebo Marokáni, žlutá se mezi šedou zelení vinic. Za zatáčkou cesty dvě pěkné farmy, jichž obyvatelé, španělská rodina, vyběhli před stavení podívat se na pochodující vojsko. Za farmami dlouhý, hustý pruh zeleně, začínající kdesi daleko na západě v Dajských lesích, a končící kdesi daleko na východě, kde vystávají hřbety Malého Atlasu. — Poříčí Mekery. Požehnaný matkou zemí i oplozujícím otcem sluncem kraj. — Tam nad nejbustším uzlem zeleně, kde mezi čepely platánů bělá se minaret a pne se kostelní věž, tam už nekrouží supové. Tam plavou vzduchem svým volným, tichým letem velet čápi.

Vojáci nevidí toho všeho. Jdou. A jít v tomto stavu zbědování znamená nemít zraků ni sluchu ni smyslu pro nic jiného než utrpení nebo úlevu. Když přicházeli k farmám, viděli podél cesty strouhu se zurčící, ve slunci se lesknoucí vodou. Těšili se, že tady bude učiněna zastávka, že budou moci ulít žár svých útrob. Ale těšili se marně. Kolonel, jedoucí v čele pluku uprostřed svého štábu nedal obvyklého znamení k zastávce po hodinovém pochodu. Teprve za farmami, na sprahlém návrší, kde nebylo na půl kilometru v okolí ani stopy po vodě, mohli složit do prachu cesty svoje torny, sestavit pušky do pyramid, rozepnout kabáty a vystavit obnažená prsa vzduchu. V palčivé žízni a krutém utrpení oddávali se příjemnému sebeklam, že to občerstvuje. V polních lahvicích nebylo již ani krůpěje vody. Mučivá žízeň rozlévala se jich nitrem, ode rtů do nejnivnějších útrob jako proud žhavého kovu. Těžké, naběhlé jazyky otáčely v ústech oblázky sebrané v prachu silnice. To prý tší žízeň. Věřili tomu a dělali to.

Když se ubírali po cestě kolem strouhy vody, dodali si někteří odvahy a seskočili s plecháčem v ruce k příkopu. Ale hned tu byli seržanti, a s pro-

klínáním odehnali žiznivce od vody, ukládající tresty těm, kdo nechtěli polehnouti, vyrážejíce nádoby z rukou těm, kdo je nesli ke rtům. Jednomu vytil se plecháček vody před samými rty vyražený na kabát. Ubožáku koulejšímu divoce očima v té masec slepeného prachu blýsklo pojednou v zraku. Chopil se cípu svého kabátu, napojeného chladivou vodou, a vstrčil jej do úst. Po celou další cestu cucal ten namočený cíp pláště a zdálo se mu, že je v nebi. Na konci kolony se jeden muž vrhnul do strouhy jak byl i se zbraní a oděvem a ponořiv ústa do zkalené tekutiny pil hltavě. Musel býti z vody vytažen, a poněvadž upadl do bezvědomí, naložili jej na ambulanční vůz. Dobře že omdlel, nemohl aspoň počítati kopance, které od svých představených dostával.

Poddůstojníci, zabraňující vojákům napíti se, trpěli také s nimi, nejraději by se byli vrhli celou délkou svého těla do vody jako ten tam vzadu, ale věděli, co by následovalo. Rozkaz byl přísný, a ani důstojníci jej nesměli přestoupiti. Kolonel znal dobře mechanické složení stroje, jenž se jmenuje voják, a věděl, že kdyby se muž takto ztýraný do syta napil, že by z celého pluku nedovedl do města, které kynulo již z blízkosti tří kilometrů svou zelenou houští, ani polovinu z nich. S vodou rozleje se do celého těla jako olovo těžká únava, údy vypovědí službu, a po několika stech kroků potácí se voják, zalitý potem k zemi.

Kolonel znal ten stroj. A vojáci věděli, proč nesmějí pít a proto trpěli mlčky s tichým zaklením dále. Po desetiminutovém odpočinku, jenž byl vlastně jenom podrážděním, kráčeli dále. Silnice tu byla již bílá, ale prachu stejně dost. Na hnědé vrstvy ukládaly se bělošedé, a obličejy měnily barvu. Soused souseda by dle podoby nepoznal.

Jediná myšlenka všech jest: — tam! Tam, kde se temní ta zeleň, kde se týčí budovy, kde stojí kasárna a v nich v bílé světelnici velký, zelený džbán studené vody . . . kde bude možno se nalokati vody . . . tam . . .

Ani nevidí, že již veházejí do klenby utvořené nad silnicí ze špalíru vysokých a stinných platánových kolosů, že procházejí arabským předměstím, kde se čistí i špinaví domorodci i Evropané zastavují na chodnicích a zevlují na ně s politováním v zraku. Téměř neslyší zahlaholení polnic, zarachocení bubnů v čele pluku, kde se blýskly vytažené šavle důstojníků; mechanicky narovnávají hřbety na suchý povel, vyrovnávají znavený krok, sundávají pušky s řemenů a kladou je na ramena.

Pluk prochází branou města. Stráž u brány s nasazenými bodáky vzdává čest. Pochodující o tom ani nevědí. Tam, ve světelnici u zeleného džbánu vody dlí jich mysl. Po cestě, mezi domy, kde se rozléhají zvuky plukovní hudby, jež jim vyšla naproti, kráčejí pouze prázdná těla. Již ani netrpí. Rázné zvuky hudby vykouzly v těch řadách vojska jakési hrdinné držení, pádnější kroky — ale duše jsou pryč . . . tam . . .

Diváci na chodnicích, sejímajíce slaměné klobouky a bílé čepice s uctivostí před praporem neseným ve špalíru bajonetů v čele pluku vyslovují obdiv. Trojbarevná francouzská vlajka i vojsko jim imponuje.

“Podivte, jak krásně ti ležionáři pochodují. Ve dvě hodiny večera odpoledne vyšli na manevr a teprve teď k polednímu se vracejí. A ještě si vyšlapují jako na defilé.” Domorodci i osadníci, Arabové, černoši, Francouzi i Španělé opovrhují ležionáři jako lidmi, však obdivují v nich vojáky.

Ale za plukem jedou tři ambulanční vozy, plné těch, kteří-nedošli, kteří skláceni byli do prachu silnice úžehem nebo přepnutím sil. Mnozí z nich jsou dosud v mrákotách, z nichž se některý třeba vůbec neprobudí.

“Našich vojáků by bylo po takovém pochodu na deset vozů,” říkají si

diváci, miniee tím pravidelné francouzské pluky, "ale co vydrží ležonář, to by nesnesla ani mula. Podívejte se jak krásně zachovávají krok."

A pod balkony městských domů, kolem stinné zahrady důstojnického kasina kráčí pluk prázdných, bezmyšlenkovitých těl, jejichž duše dlí ve velkých světnicích u zelených džbánů, plných studené vody, tam v těch kasárnách, jež se blíží každým krokem.

Již jdou mřížovými vraty do dvora, pozdravováni znovu četou stráže, staví se na dvoře do setnin, vzdávají čest praporu presentováním zbraně, pak zazní povel "rompez", a ty obolavělé nohy, ta klesající těla dostávají křídla. Nastává divoký shon, běh o závod do schodů, do druhého do třetího poschodí, zuřivý náběh tam k těm zeleným džbánům. V každé světnici jsou dva — pro dvacet osm mužů.

.... pomohťe ústa do zkašené tokutiny, při bitavě.

Mnohý z žízniivých vytrpí větší muka při tom čekání až na něho dojde řada, nežli na celém pochodu. Proto se jich značná část na místo do světnic rozběhla přímo do druhého dvora k bassinu. Co padne při tom zápasu o přístup k vodě ran a šteleů by bylo nevděčnou úlohou počítati.

Ale co to! Všichni vojíni nemohli se rozběhnouti k pramenu občerstvení. Na dvoře zůstala silná četa mužů v tom oděvu pokrytém prachem, s tvářemi pod šedou, potůčky potu rozrytou maskou, se zbraněmi u nohou. I pod tou škraboškou prachu jest viděti v obličejích mužů těch bolest a zoufání. Ti druzí vojáci již do sebe lokají vodu, strhují se sebe břemeno torby, zbraně, šatstva, trou si údy, stoupají si k oknům a lapají po vzduchu prostém prachu... a oni tady stojí na dvoře, seskupeni kolem plukovního praporu s celým tím břemenem na zmučených zádech, s tím úpalem slunce nad hlavami

a výhni v útrokách. Přichází povel důstojníka, oddíl nasazuje bodáky, sestaví se v před a vzađu kolem tříbarevného praporu, těžkého zlatem vyšítych jmen bitev a odchází z kasáren.

Prapor, onen prapor prvního pluku cizinecké legie, na nějž jsou legionáři tak hrdými, musí být dodán pod čestnou stráž do domu plukovníkova, jenž je jeho opatrovníkem. Domov plukovníkuv je půl kilometru za městem, na Tlemcenské silnici, a těm kteří jsou určeni za čestnou stráž nastává kilometrový přírůstek k dnešnímu pochodu.

Kdo jsou ti muži, které žene velitel dále, bez odpočinku, bez dovolení občerstvit se douškem vody? Jsou to snad trestanci, kterým usouzeno trpětí dále, když ostatní již došli zaslouženého oddechu, a směli se porvat o džbány s vodou?

Ne, to nejsou trestanci, to jest výběr nejlepších vojáků; jsou to éléve-caporalové. Poddůstojnická škola. Té uloženo po vši námaze odvésti prapor do domu plukovníkova. Ti, kteří chtějí veletí ostatním, musí také více vydržet nežli ostatní. Kdo z nich by měl padnouti únavou, ten by se nehodil za kaprála, a byl by vyhozen.

A přece na cestě k domu plukovníkova, na silnici stoupající podél zelené živé zdi veřejného parku jeden padl. Skácel se obličejem do prachu silnice, deset kroků od místa, kde zürčela stružka čerstvé vody. Dva z vojinů, ti poslední se vzdálili, odveklí jej se silnice stranou a opřeli zády o strom. Pak se rozběhli za ostatními. Ale vidouce, že četa s praporem a hudbou se trochu vzdálila, vytáhli z kabel své plecháčky, a skrčivše se nad stružkou vody, pili. Jeden, dva, tři plecháčky. Odlehčivše si hlasitým zařízením, spěchali za četou.

Prapor s novým vzdáváním poety uložen a četa nastoupila cestu ku kasárnám. To byly již strašidelné přízraky, které se vlekly po silnici, a snažily se zrychlovati krok. Vojáci klopytali a mnohému z nich stékal po bradě potůček krve se rtu rozhlodaného bolestí. Vědomí, že ostatní soudruzí již si hoví a odpočívají v kasárnách, dopíjejíce se chvílemi ze džbánů čerstvé vody, přidávalo jejich bolestem. Zdálo se jim, že jim ta výheň rozežírá vnitřnosti a zachvacuje údy.

Nežli došli k omdlelému kamarádu opřenému o strom nad stružkou vody, padli tři další do prachu silnice v bezvědomí.

Dva z nich byli ti, co uklízeli kamaráda z cesty a pak se napili vody.

Třetí, jenž nebyl pil ničeho od východu slunce, kdy došla voda v jeho bidonu byl Bedřich Vrátil.

VII. Dobrodružství v hradebním příkopu.

Odvezli jej do plukovní infermerie, a trvalo to mnoho hodin než se vzpamatoval ze svého omráčení. Probudil se ještě s tou strašnou palčivostí v hrdle a bolestnou únavou ve všech údech, se kterou se na Tlemcenské silnici ponořil v bezvědomí a sklesl do prachu cesty. Jenom poznenáhlu, jakoby nerada loučila se bolest s jeho tělem.

Třetího dne opustil infermerii a vrátil se ku své setnině. V úřadovně se dověděl, že byl již z poddůstojnické školy vyškrtnut, a že bude dělat službu dále jako prostý voják. Očekával to, a proto nebyl překvapen. Naopak vzdor mnoha ztroskotaným nadějím a plánům cítil jakési odlehčení. Nyní jako prostý voják si oddechne, odpočine. Po tři měsíce, které ztrávil jako éléve-caporal byl psancem, otrokem, trestancem, soumarem, vším spíše nežli člověkem. Kdyby jen bylo těch evičení ve zbrani i bez ní, kterých dělají dvakráte tolik jako jiní vojáci, a theoretických hodin mezi dnem! Ale mimo tu dřinu, trávající od pěti hodin ráno do pěti večer, musel pamatovati na eřdění svých potřeb, čistění zbraní, praní šatů a prádla. Když večer ostatní

vojáci vycházeli z kasáren na procházku po parkánech za hradbami města nebo do Jardin-Publique-u, sestupovali se élève-caporalové se svými instruktory k dalšímu cvičení, jež trvalo do noci. A nechtěl-li býti élève-trestán pro nedbání čistoty, musel obětovati část noci na vyprání svého šatstva a prádla, blátem z prachu a potu prosyceného. Dlouho do noci stávali élévové u basinu s kamenou obrubou a drhli svoje plátěnky. Ráno byli prvními na nohou, aby si sklídili za noci uschnuvší prádlo, a připravili se k odchodu na cvičení. Těm, kteří měli trochu peněz, a mohli si zaplatiti několika týdenními sous péči o šatstvo a zbroj, těm bylo hej, mohli si aspoň v noci odpočinout; ale ostatní chudáci, kteří byli odkázáni na těch několik sous, jež dostávali jako "plat", museli se plahočit ve dne v noci do úpadu.

K vydržení všeho toho bylo zapotřebí neochvějně vůle, a za druhé železného složení. Prvého Vrátil měl, a byl by se svoji skálopevnou vůlí vystačil na celý rok neb i třebas více. Se druhým vystačil jen tři měsíce, pak podlehl tělesným útrapám, a při návratu z celonočního manevru a dlouhého pochodu sklesnul v mrákotách, pouhých tři sta kroků od kasáren k zemi.

Když se tedy dověděl, že více není élévem-caporalem, téměř si oddychnul. Nyní si aspoň odpočine. Služba prostého vojáka s přídavky různých kasárních prací není sice nic příjemného, ale proti honu, v jakém se nacházeli od noci do noci élève-caporalové to bylo hotovým odpočinkem. Naděje na povýšení se stupně prostého vojína, přirozené jinochu druhu Vrátilova, byly ovšem ty tam — ale Bedřich neočekával od života ničeho více; měl pocit člověka za živa světa odumřelého.

Otupěl. Co na tom. že nyní zase ke všem těm ponižujícím pracem, jako je praní a sušení oděvu a loupání brambor a zeleniny přistoupí ještě hrubší práce, jako nosení vody v těžkých okovech od studny do kuchyně, zametání světnice a sehodů, mytí podlah! Co na tom? Aspoň když přijde večer, bude si moci sednouti někam do ústraní a odpočinouti, aspoň když přijde noc, bude moci se natáhnouti na lůžko a vyspati se až do ranního zahlaholení polnice, což mu jako élève-caporalovi bylo odpíráno.

A přece se zase zarazil. Ten neustálý shon a chvat, celodenní námaha poddůstojnické školy odháněly od něho roj dotěrných a mučivých vzpomínek, nedovolily mu v myšlenkách zaléhati do minulosti. Nyní budou zase myšlenky ty stále s ním, budou hlodati jeho nitro tak jako v prvních měsících služby.

V tom ohledu se ale Bedřich Vrátil zmýlil. Nepočítal s jednou okolností, a tou byl čas. Čas jenž hojí staré rány a do rozedraných duší vlévá hojivý olej zapomínání . . .

Vrátilovi, jenž od začátku služby byl uzavřeným, nevyhledával přátel, stranil se společnosti, jmenovitě hlučných, bylo přestáti mnoho ústrků od starších vojinů, kteří v něm viděli hrdopýška. S krajany Čechy, kterých bylo v garnisoně v Sidi-Bel-Abbesu několik, se nestýkal, nevyhledával jich.

Až tu pojednou našel krajana - kamaráda, přítele. Snad proto, že premier (svobodník) Krofta měl v několika dnech opustiti pluk a navrátiti se do Evropy, do civilního života, jemuž Vrátil chtěl navždy odumřiti, upustil bývalý Pařížan od své uzavřenosti a trávil v rozmluvách s ním večery. Neseděli-li v kasárnách, vyšli si za hradby města mezi zahrady španělských zeleninářů, kde voněl druhý květ olivových houštin, a ozývaly se podvečer kastanety tančících seňorit. V těch dlouhých, úzkých alejích mezi dvěma hradbami vonných křovin se tak krásně dumalo, ve chvílích, když se od Dayských lesů plížil do Mekcarského údolí večer.

Vrátil byl rád, že po době dobrovolného osamocení našel soucitnou duši, a jednoho večera, když byl Krofta vyložil svému zamklému příteli všechny

plány jež si dělal do budoucnosti, vyzpovídal se mu Vrátil vyžalováním své celé zapadlé minulosti.

“Budeš žít znovu, započneš nový život, až budeš s vojnou hotov, tak jako my všichni, kteří s holýma rukama odtud odcházíme,” těšil jej Krofta.

“Nevěřím tomu,” zavrtěl smutně hlavou Vrátil. “Spíše myslím, že se pochovám buď tady nebo v Tonkinu nebo na Madagaskaru.”

Na zpáteční cestě, když byli blízko Maskarské brány města, spatřili hlouček peroucích se ležionářů. Rvačky mezi těmito vojáky, kde nachází se sice značné procento intelligence, ale zároveň převážnou většinou spodní smetánka čili vyvrhel lidstva, hledající zde útulek ze všech koutů světa, nejsou ničím neobyčejným. Přechasto koněvají krveprolitím. Proto se každý mírumilovný voják i civil peroucím se ležionářům zdaleka vyhne. Taktéž chtěli učinit naši krajané, vidoucí rvačku uniformovaných mužů v hradebním příkopu, ale pojednou jako přikováni se zarazili.

Zaslechli vystrašeným hlasem zvolané slovo:

“Pomoc!”

Český výkřik zde, pod hradbami francouzského města, v sousedství arabské mešity, nedaleko od arény býčích zápasů vystavené španělskými osadníky, v tomto různém národnostem náležejícím cípu Afriky vytrhnul krajany z lhostejnosti vůči rváčům.

Vyběhli na glacis, a uzlili v hradebním příkopu nerovný zápas. Tři starší vojíní útočili na dva mladé, patrně zcela nově příbyvní, jakým se říká “modráci”. Se spoustou ran, udřených pěstěmi i botami sypaly se německé nadávky. Oba mladí bránili se chabě, tak jakoby se báli uhodit, aby útočníky ještě více nerozvztékli. Jeden z nich při tom německy nařikal a pokoušel se útočníky obměkčiti slovy mezitím co zachycoval rány. Druhý byl statečnější ale podléhal ranám dvou silných soupeřů a — slyš, teď znovu zvolal, napřed německy, a hned na to silněji, skoro již zoufale česky:

“Pomoc!”

V okamžicích zoufalství přichází mateřština sama na jazyk.

Naši dva mladí krajané již neváhali; seběhnuvše po svahu hradebního příkopu, vpadli mezi bojující, a postavili se klesajícím po bok. Vrátil, jehož sokolská krev se vzpěnila, vrhnul se přímo na jednoho z útočníků a srazil jej k zemi, a Krofta, dobrý znalec francouzského boxu nastavil svoje otužilé pěstě dvěma ostatním. Ale k pokračování boje nedošlo. Na kraji glacis blýsklo se osm hajonetů, objevilo se devět bílých čapek, a zahřměl povel: Halte-la!

Piketa, obcházející podvečer městem aby zabraňovala nepořádkům a jmenovitě rvačkám ležionářů s Araby a černochoy nebo mezi vojáky samotnými, hodila se zrovna náhodou, vycházejíc z brány Maskarské k tomu výstupu. Velitel pikety, vida jednoho z vojáků ležícího na zemi, a ostatní přichystané k další rvačce, zakročil a zatknul všechny. Bylo po boji. Na útěk z hlubokého příkopu, kde jen málo kde bylo možno vydrápat se nahoru, nebylo pomýšlení. Za chvíli kráčelo sedm vojáků, vinní, nevinní, uprostřed čtyř osmi mužů strážě s nasazenými bodáky. Svoje poboční zbraně museli zatčení odevzdati. Žádné vysvětlení nebylo možné; velitel pikety dal povel k pochodu do kasáren odkázav protestující na výsledk u adjutanta.

Tak se octlí Vrátil i Krofta na tvrdém dřevě žalární pryčny, se kterou nebyli dosud seznámeni.

Po cestě mluvití nesměli, ale jakmile byli na strážnici, dozvěděli se od mladého krajana, jménem Sticha, co bylo příčinou rvačky, a zároveň celou pohnutou historií života mladého krajana, jenž se tu pojednou nešťastnou náhodou stal jejich sousedem na pryčně smrdutého vězení.

Stich se dostal do cizinecké legie z dobrodružné lehkomyšlnosti. Býval předníčkem v kterémsi menším českém městě, a jednou na nějaké politické schůzi dovolil si pronést několik slov proti vládě a policii. Druhého dne přišel o svoje hubené místo, a vida, že by ještě k tomu neuniknul soudnímu pronásledování, odejel za hranice. Dobrodružný život byl odjakživa jeho snem a v duchu viděl se již kdesi na travnatých pláních Afriky s puškou v ruce, ochraňuje tábor výpravy od přepadu černochoů nebo lva . . .

Ty sny jej vedly do cizinecké legie. Engažování, kterému se podrobil v prvním francouzském městě, do něhož přijel, bylo snadné. S úsměvem podepsal závazek, zaprodávající ho republice francouzské na pět let. Cesta do Marseillu byla též dosti příjemná, ale hned tam očekávalo jej první zklamání.

... sokolská krev se vzápětí v africkém vojákoví.

Na pevnosti, kde vyčkávali kandidáté Afriky své přeplavby, dostal do rukou poprvé ve svém životě koště. Musil vyčistiti strouhu, vedoucí od studně k záchodům. Když byl hotov se strouhou přišly na řadu kamenné záchody. A když konečně se zvedajícím se žaludkem ukončil tuto práci, byl zaveden do kuchyně, kde po dvě hodiny pral nahnílou zeleninu a škrabal mrkev. To byl jeho první den služby ještě v civilních šatech. Kdyby byl měl zkušenosti nebo dobrého rádce byl by kaprálovi, jenž mu tyto práce ukládal, a okamžitým zavřením do basy v pádu neuposlechnutí hrozil, zaplatil láhev vína v kantině, a byl by měl pokoj po celý den. Byl by si mohl lehnouti na terassu pevnosti do milého jižního sluníčka jako někteří jiní a dívatí se v blahém snění na moře a na ruch v jednom z nejzajímavějších přístavních měst světa. Byl

by si ideu o zajímavém a dobrodružném životě v legii zachoval aspoň ještě přes moře. Něco peněz ještě v kapse měl, byl by to mohl snadno učiniti, ale nevěděl toho, neměl tušení ve své mladické naivnosti, že i na vojně vládne politika úplatků. Proto dřel celý den a pokazil si žaludek.

Pak přišla přeplavba, která byla novým utrpením. Každý rekrut dostal jednu deku — a to bylo vše. Kde si na ni lehl, tam měl postel. V mezipalubí žádných lůžek nebylo. Každý si vynasel v tom matném, těžkými zápachy prosyceném prostoru nějaký koutek, schoulil se do pokrývky a mohli spal. Na moři řádila bouře, a na palubě lodi, přes kterou přestřikovaly vlny, nebylo možno zůstat. A dole v mezipalubí, když dosáhlo zuření moře svého vrcholu, válela se těla mořskou nemocí zeslabených lidí přes sebe, v kalužinách, na něž pohled již dostačil k způsobení mořské nemoci.

Se Stichou, jehož žaludek byl zeslaben ošklivostí hned z Marseillu, neměla mořská nemoc těžkou práci.

Když přijeli do Oranu, a zmořený hoch ucítil zase pevnou půdu pod nohou, upamatoval si, že kdysi sníval o své první cestě přes moře, o večerech na palubě s měsícem a zpěvem, o pozorování moře. — Jak kruté bylo seznání skutečnosti. Roznemocnělý, vysílený, sotva že došel do tvrze na skále nad přístavem, kam je zavedli. Během dne dostal řádný hlad, ale to co dostali k jídlu, a pro co marně vymýšlel nějaké jméno, jíst nemohl. Spokojil se tedy suchým chlebem. A hned tu zase byl jiný neúprosný kaprál s novou prací. Tentokráte to bylo drhnutí opálených kotlíků a misek pískem. Posadili jej do hromady písku na dvoře, a řekli mu aby se odtud nehnul, dokud nebude mít osm kotlíků oškrábáno a do stříbra vyleštěno. Pracoval s tím a dřel se až do noci. Hadr, jež dostal jako nástroj ku práci té do ruky svlažoval slzami bolesti a vzteku.

To bylo jeho uvítání v Africe. V té vytoužené, vysněné, ba i vymodlené Africe.

A tak to s ním pokračovalo až do garnisony, kde jej oblékli do bílých plátněných šatů a přinutili jej prodati vše co měl z civilního obleku, i boty. Dostal za cenné věci bídných několik franků. Teprve později se mu rozbřeslo, že fourrier, jenž prodej šatstva nováčků řídil, byl smluven s několika židy, kteří byli ke koupi připuštěni, a kteří se o věci v pravém slova smyslu rozdělili, davše za ně užaslým "modrákům" zrovna jenom tolik co chtěli. Za svůj dlouhý svrchník, jenž stál v Praze pětatřicet zlatých a byl téměř nový, dostal — tři franky.

Zklamání následovalo za zklamáním. Execírky se nebál, na tu se těšil. Ale to mu nenapadlo, že vedle evičení je v garnisoně tisíce jiných prací, které jsou stejně nutnými jako zacházení se zbraní, ale ne tak čestnými. Jak pak by mu mohlo napadnouti, že bude státi se lžíci nebo kudlou v ruce nad hromadou brambor a baviti se celé půlhodiny jich škrábáním, nebo že bude vláčet ve velikých džberech vodu do kuchyně, a že bude dokonce jako pradlena s vyhrnutými rukávy státi u nádržky vody a práti košile, podvlékačky, šátky, ručníky, kalhoty, že bude mydliti, mnouti, proklepávat a ždímati; zde si musil každý sám vyprat svoje věci, kdo si nemohl tu službu zaplatiti. A zaplatiti nebylo z čeho, nebylo peněz. V tom ohledu očekávalo nováčka zklamání nejkrutší. Počítal, že jako voják v cizinecké legii v Africe bude přece dostávat slušný plat, ze kterého si bude moci přilepšiti, když by se mu nevedlo dle přání. Ruce mu sklesly úžasem, když se dověděl, že "plat" ležionářův obnáší osm sous na pět dní, tedy zrovna tolik, co stačí na tabák, na sirky, mýdlo, leštidlo, vosk a pod., jež si musil z tohoto královského "platu" kupovati. —

Zklamání pokračovala. Slychával, že vojáci musí také zametati podlahy,

drhnouti stoly a lavice a mýti si svoje nádoby a zdálo se mu to přirozeným. Ale to neočekával, že bude jednou v pracovních šatech vyveden do veřejného parku nebo plukovní zahrady, že tam dostane do rukou kolečko nebo hrábě, rýč, a bude dělati zahradníkům nadenníka.

Tak tedy vypadal ten život v Africe, na nějž se tolik natěšil.

Místo dobrodružství — tvrdá práce, místo hrdinských skutků — největší pokoření, místo prostoru, préríí a pouští — zdi a dvůr smutných kasáren, místo úcty domorodců, jich opovrzení. A nad tím vším neuprosná přísnost představených, a vyhlídka na kruté tresty pro provinilce proti disciplíně.

Teď konečně, bez viny, bez příčiny tma kriminálu.

A mladý rekrut se při přehlédnutí všech svých zklamání na pryčtě rozplakal.

“To všechno jsme museli zažítí také,” řekl mu Vrátil, “ba ještě více, milý hochu . . . A člověk přestojí vše.” Při tom vzpomněl si bývalý Pařížan, že kdysi, tenkrátě když stál nad zříceninami svých nadějí, když z člověka vládnoucího pětadvaceti tisíci franky stal se žebrákem a ze snoubence krásné dívky odkopnutým psancem, ponýšlel na sebevraždu. Pak se ale rozhodnul pro jiné rozuzlení a šel do legie. To vše, co tu rekrut vypravoval, bylo mu také prožítí, ba ještě mnohem více . . . zaplašil ty vzpomínky. Mávnuv rukou a řekl: “Ale nyní nám pověz, jak jsme se vlastně dostali sem? Jak povstala rvačka s těmi chlapy?”

Všichni tři krajané pohlédli ke skupině Němců, rozložených po velké pryčtě na druhé straně vězení. Ti byli asi těmto místům zvyklí, neboť si již udělali všechno možné pohodlí. Jeden z nich vytáhnul karty a okamžitě byla šestašedesátka v proudu. Mezi hrou pošilhávali po našich krajanech, a když se dal rekrut do pláče, vypukli v hrubý smích.

Jeden z nich zahrozil pěstí směrem k protější skupině a řekl:

“Jen se opovaž, ty zmetku, něco na nás říci; krk bych ti zakroutil jakmile bych se dostal z basy ven.”

Stich, nedbaje výhrůžky, cíť se bezpečným ve spolku s krajany, vypravoval, že dnes konal první vycházku z kasáren do města a za hradby se svým kamarádem, Němcem, stejně s ním z Marseillu příjedším. Jeden ze starších vojáků, jejich soused ze světnice se jim nabídnul, že je provede a všechno zajímavé v městě a jmenovitě v arabském předměstí zvaném “vilage négre” jim ukáže. Rádi přijali jeho nabídku. Ve španělské hospůdce, kam zašli na sklenici vína se setkali s dvěma kamarády svého průvodčího. Mladí měli ještě několik franků z cesty a za šaty ztržené a ochotně zaplatili útraty. Ty ostatně nebyly veliké, neboť dva litry vína, jež společně vypili, stály pouze deset sous. A to bylo víno lepšího druhu, obyčejně se prodávalo za tři sous litr. Starší hleděli “modráky” co možno nejvíce nutiti do pití, a konečně, vyvedše je za město, hleděli na nich vylákati všechny peníze. Slibujice, že je zavedou někam, kde nezkušený nemá mít peněz u sebe, nabízeli se za strážce jejich úspor. Rekruti postřehli, co se na ně chystá a peněz nevydali. Od argumentů přešlo se k ranám. Pak se dostavilo zakročení krajanů Stichových a konečně objevení se hlídky a smutný průvod městem do kasáren a pod závoxy vězení majícího hezké jméno “salle de police,” ale prožlukle nehostinného.

Zrovna když byl Stich hotov se svým vypravováním zachrastily v zámku klíče. Za okamžik stálo všech sedm provinilců před adjutantem. Vrátil a Krofita, ovládajíci oba plynně francouzštinu, vypověděli soudci se stříbrnými páskami na rukávech jak se věc sběhla a pět minut na to byli všichni tři krajané i s mladým Němcem na svobodě, kdežto útočníci odvedeni nazpět, a to do vězení těžšího, prisonu.

Tato příhoda tedy skončila šťastně a měla pro Vrátila ten význam, že místo jednoho přítele, jehož ztrácel, získal nového, Sticha.

Když Krofta odjížděl, hotov jsa s vojančinou, maje namířeno do Lyonu, vyžádali si dovolenou a šli jej doprovodit na nádraží.

“Povede-li se mi dobře,” řekl před vsednutím do vlaku, jenž jej měl odvézt k přístavu, “budu psát. Zapadnu-li však v tom světě, do něhož mířím, do bídy a neštěstí, jako se mnohým stává, nedovíte se o mně ničeho více.”

A vícekrát se o milém Kroftovi nedověděli, mimo to, že na ně nezapomenul.

VIII. Nový cíl života.

Smutný, neutěšený život plynul mladým krajanům se zoufalou zdlouhavostí dále. Cvičení ve zbrani střídala se s namahavými pochody, kterých bylo v tuto roční dobu čím dále tím více. Žhavé africké slunce ožehlo jejich tváře do sněda, každodenní námaha otupovala jejich smysly.

Pak přišly — pro vystřídání — manévry. Dlouhými pochody byli zavedeni kamsi za Saidu, do hor a lesů tagremaretských, a tam štvání jako zvěr ve tmě noci i v slunečném žáru prováděli hru na válku s druhým plukem legie, s několika škadronami jízdních myslivců, zvaných Chasseurs d' Afrique a dvěma bateriemi horského dělostřelectva.

Pravda, viděli mnoho nového, poznali konečně tu skutečnou Afriku s nekonečnými pláněmi a rozervanými horami, s divokou přírodou a mrtvými pustinami. Nejeden obraz zaryl se do vnímavých mladých duší, aby z nich nikdy nevymizel, nejedna zkušenost obohatila jejich povahy.

Ale nejnezapomenutelnější byly útrapy, jež jim bylo zažiti. V garnisoně po namahavém pochodu očekávaly je aspoň ve světnicích džbány čerstvé vody, v kuchyních plechové gamely plné silné potrawy. A zde po nekonečném pochodu, když s údy bolestí jako přeráženými a s ohněm žízně a svíráním hladu v útrokách se blížili k místu, jež mělo býti jejich tábořištěm, nevěděli nikdy, dostane-li se jim nějakého pokrmu, neminou-li se s potravním sborem, a nebudou-li se muset spokojiti až do druhého dne dvěma jako kámen tvrdými suchary, vyňatými z torby, nebo zdali, nenašedše vody, nebudou muset do večera čekati až jim bude na velbloudech v kozích měchách přivežena. Na umytí obličeje neb rukou nebylo mnohdy po několik dní ani pomyslení. Každou kapkou vody se šetřilo úzkostlivě. Po celý měsíc neoctli se pod střešou. Lůžkem byla jim kupka slámy nebo suché traviny halfy, snesená pod nizoučkový stan, v němž namačkání jako sardinky ve své škatulce popřávali odpočinku svým ztýraným údům, majíce za matraci plášť, za polštář terbu. Bylo jich vždy šest v jednom stanu, jež si po částech nosili s sebou na těžkých torbách.

Za těch bolestných nocí uspávalo je stále vyti a skučení hladových šakalů a hyen, plížících se až k nohám táborových strážů.

Člověk vydrží mnoho — a naši mladí krajané vydrželi i to vše. Po více než třiceti dnech nepřetržitých útrap vrátili se do garnisony, sešli, k smrti ztrmácení, vyhublí, jakoby vysušení tím africkým žhavým vzduchem.

Když zase poprvé zasedli navečer v koutku dvora na kameny, kde besedovali, řekl Stich, jenž si přinesl z manévrů rozbolavělé noby:

“Jakmile se mi noby zahojí, uteku. Horšího mne již nemůže potkati nic nežli co jsem zažil. Jsem tu teprve půl roku — a vzpomenu-li si, že jsem se do tohoto pekla zapsal na pět let, zuřím sám proti sobě. Raději se zastřelím, ale nejdříve to zkusím s útekem.”

Vrátil přemlouval mladšího soudruha, aby upustil od těchto myšlének. připomínal mu nemožnost útěku, děsné zkušenosti těch nesčetných mladých

ležionářů, kteří se pokoušejí nabýti želené svobody a prehájí různými cestami, aby se za krátký čas, vysílení hladem a žízni v pustinách sami vydali v ruce spahisů nebo četnictva, anebo jsou chyceni strážemi na pobřeží či na marockých hranicích. Upamatoval jej na dlouhé a těžké tresty, jakým podléhají desertéři a na útisky, jež pak provázejí takového po celou služební dobu. Dostane jméno "špatný voják", stane se neschopným každého postupu, jest předmětem stálých pronásledování se strany představených, každé jeho provinění kladeno jest pod zvětšovací sklo a počítáno za zločin, zkrátka, nosí s sebou Kainovo znamení po celý zbytek služby. A utéci — toť mimo nějakou prazvláštní náhodu nemožno. Ze sta desertérů sotva jeden dosáhne kýžené svobody. Mnoho jich cestou hyne, po některých se nikdy vůbec nenajde stopy. Sakalové, hyeny a supové roznesou jejich kosti po pustinách . . .

"Vím to vše," řekl smutně, ale odhodlaně Stích, "ale půjdu asi přec. Pravil jsi, že mimo nějakou prazvláštní náhodu utéci nelze. Nuže, každý z utíkajících věří, že ta prazvláštní náhoda potrefí zrovna jeho — a já si to myslím také . . ."

Za tři neděle na to byly vánoce, a ty ztrávil Vrátil zoufale smutně, smutněji než svoje první v legii před rokem. Ztrávil je v opuštění a lítosti.

Jeho přítel Stích byl ve vězení. Přivedli jej zpět po šestidenní nepřítomnosti z kasáren, ve spolku s jinými schytnými utečenci. Bědný byl pohled na těch několik psanců s hlavami ovázanými špinavými šátky, s tvářemi hluboko vpadlými, s nohama zakrvácenými. Vrátil, jenž byl správně tušil, že útek se Stichovi nepovede, a jehož bolelo, že krajan nedbal jeho rady, poznal jej v tom hloučku bídných pariů, přivedených do kasáren jízdními četníky. —

Stích byl by se vrhnul na prsa svému příteli, aby ulehčil své bolesti a svému zklamání, ale nesměli si ani ruce podat. Musil do vězení. Dostal šedesát dní prizonu.

Byl to podivný štědrý večer! Za několik sous, jež měl, koupil Vrátil tabák, sirky, slanečka a láhev vína. Aby to mohl svému příteli trávicímu za mřížemi vězení podati, přijmul službu na stráží za jiného, jsa rád, že zrovna na tu noc byla jejich setnina povolána do služby. Podvečer byl na stráží u vězení, v němž po celodenním přepínání sil, jakému jsou vězni obtížnými evičenými a nejhrubšími pracemi podrobeni, odpočíval, sehoulen v dřevé houpi na dlaždicích, Stích. Vrátil si to tak zařídil, aby byl hlídkou zrovna u toho vězení. Byl to sychravý večer s ostrými větry a studenými průskami. Ve vězení, odkud obyčejně tuto hodinu ozýval se hovor, ba i někdy zpěv — neboť ležionáři jsou podivnými kumpány, a někteří z nich jsou na pryčě jako doma — bylo dnes ticho. Všichni trestaní vzpomínali. Štědrý večer! Minulost a dálka, to byly dva prestory, v nichž potácely se jejich myšlenky.

Vrátil si vyvolal Sticha k zamřížovanému oknu, a vyňal z hlubokých kapes pláště lahůdky, jež mu byl koupil. Ohétoval na to celou pětidenní výplatu, celých osm sous, a způsobil mu radosti, jakou méně nešťastní lidé snad vůbec nejsou v stavu pocítiti.

Stravili tak celou noc. Stích opřen obličejem o mříže vězení, Vrátil venku na otevřené chodbičce v plískanici a nečasu s puškou v ruce. Nedal se za celou noc vystřídati, a kamarádi, kteří tím získali několik hodin spánku, se na blázna nezlobili.

To byl tedy Vrátilův štědrý večer. Příteli přinesl do prizonu slanečka, víno sám neměl ani toho. On, jenž přede dvěma lety si vypočítával, jaký ohromný zisk mu musí přinésti oněch dvacet pět tisíc, jichž byl majetníkem . . .

Uplynul měsíc, dva. Stích se vrátil z vězení. Odevzdal se tiché resignaci, ve které si byl Vrátil již zvykl. Na útek již nepomyslí. Jediná vzpomínka

na chvíli, jež zažil nežli byl na samotných hranicích Maroka, uštván a chycen několika Araby a odevzdán, přetřpív nejtrappnější ztýráni četnické hlídky, stačila zapuditi mu myšlenky na nový útěk z hlavy. A nápady sebevražedné dovedl mu zaplašiti Vrátil svojí tichou, osudu odevzdanou filosofií.

Vzili se do svého stavu a byli spokojeni — asi tak jako je beznohý rád že mu zůstaly aspoň ruce.

Těšili se na změnu. Dali se oba zapsati jako dobrovolníci pro nejbližší detachment do kolonií, na Madagaskar nebo Tonkinu.

Jednoho dne šli na nádraží naproti hrdinům vracejícím se z dálné asijské kolonie. Když byla četa vojínů navrátilivších se po dvouletém pobytu v Kočinčíně postavena na dvoře kasáren, prohlédli si ji krajané pozorně. Při pohledu do těch bleděžlutých, chorobně nafouklých tváří kolonistů, do jejich vyhaslých očí a na jejich shrbené postavy s břichy nadmutými od požívání chininu přešlo je nadšení pro Dálný Východ.

Mezi navrátilivšími se byl také jeden krajan. Vzali si jej mezi sebe. Byl rád že hned našel krajany. Měl zahospodařeno něco peněz a pohostil je. Vyprávěl jim vše co zažil, a když byl s vypravováním hotov, šli oba mladí muži k písaři setniny, aby je vyškrtli ze seznamu kandidátů pro kolonie. Když vycházeli z úřadovny, řekl Vrátil:

“Když žít, tak žít a když umřít, tak umřít . . . Ale vláčet se pak po celý život s nevyhjitelnými chorobami, jako vrak na moři, a nemít nikdy naděje na úlevu — to raději zemřít hned.”

K tomu dodal Stieh:

“Zde nás sice také dysenterie a zimnice časem pocuchají, ale to je přece jenom hlavo proti tomu, co jsme slyšeli o zdravotním stavu vojáků v Indočíně. Do bitvy nebo třeba na porážku bych šel. Ale lézt schválně do pařeňů všech nemocí, jež člověka vícekrát neopustí, to ne . . .”

Zůstali tedy. Dny plynuly zdlouhavě dále.

Krajan, jenž přišel z Indočíny, poléhával téměř neustále v nemocnici. Bolestné bylo podívání na jeho vyhublé tělo s velkým nadmutým břichem. To si odnášejí vojíni z tropických kolonií téměř pravidelně. Jako obranu proti neúprosným bahenním zimnicím jsou nuceni požívat pravidelně silnou dávku chininu. Ten je sice jakž takž bránj proti zimnici, ale zanechává tuto smutnou památku, kterou někteří vláčí životem po mnoho let s sebou, jiní s ní brzo umírají.

Chodili ubožáka do nemocnice navštěvovati a nosili mu oranže a tabák. Pak přišla do jejich života změna. Jejich prapor odtáhnul na jih, do Sahary, do oasové garnisony Ain Sefry. Nové zkušenosti, nové pohledy, nové poznatky přírodních krás a nové trampoty a tělesná utrpení.

Ale ještě dříve, nežli se octli na pokračí Sahary, na úpatí těch pověstných pískových dun, ve stínu palem rozsáhlé oasy pod horami středního Atlasu, událo se něco, co pobouřilo Vrátila a dalo jeho životu nový cíl.

V červenci byly jeho narozeniny. V den jejich přinesl mu fourrier poukázku na sto franků. V tamějších poměrech jsou to velké peníze. Ale od koho peníze ty přišly, se Vrátil nedověděl. Psal na několik míst, ale nedostalo se mu odpovědi. Mandát čili poukázka pocházela z Paříže, ale kdo by odtamtud mu posílal podporu, toho se nemohl dohádati. Podpis zasílatelův — jakési francouzské jméno, jež nebyl nikdy před tím slyšel — neodhalil mu ničeho. Jeho dopisy na udanou adresu zaslané přišly zpět jako nedodatelné. Konečně si vzpomněl, že dárcem mohl by býti Krofta. Dal Stichem dopsati do Paříže na několik bývalých známých, ale nedopátral se ani stopy po Kroftovi ani po neznámém dárci.

Peněz těch použil dobře. Uložil si je u sergent-majora a přilepšoval si

z nich mírně. Jakmile přišli do Ain-Sefry, dal se znovu zapsati do poddůstojnické školy. Teď, když si mohl patnácti sous týdně zaplatiti ordinance, totiž soudruha, jenž mu pral, čídil, čistil zbraň a obstarával zaň hrubší práce, mohl to snadněji podstoupiti, neboť čas mimo cvičení a školu byl mu skutečně k odpočinku.

Pak přišlo nové překvapení. Dva dny před štědrým dnem přišel zase mandát, opětně na sto franků. To již bylo přes přiliš.

Nová vyšetřování, kdo jest dárce, zase nadarmo. Vrátil přišel dokonce na myšlénku, že by to mohli býti Strakošovi, kteří se snad z pádu pozdvihli a nyní vzpomínají na bývalého dobrodince jsouceho na mizině. Nebo snad Karla samotna naň vzpomíná, dověděvši se o něm, a litujíc krutého osudu svého bývalého milence.

Sousta mu hořkla v ústech při těchto dohadách. Ale přesvědčil se, že se i v tomto směru klamal. V odpověď na Stíchův dotaz z Paříže se dozvěděl, že Strakošovi zachránili z úpadku co se dalo a odjeli do Ameriky. Slečna Karla okouzila prý na lodi jakéhos boháče, amerického Němce, a hned v New Yorku byla svatba, jejíž oznámení dostali všichni Strakošovi známí v Paříži.

Vrátil si povzdychnul při té zprávě. Přepadly jej zase bolestné vzpomínky. Viděl v duchu ty krásné černé oči, jež líbával, a jež měly se státi navždy jeho. A odkopnutí, jakého se mu dostalo, když byl vše co měl ztratil v tom osudném spolku zjevilo se mu v celé trpkosti.

Násilně se vyrval z těch hořkých vzpomínek.

Kdo mu již po druhé peníze poslal, toho se nedopátral.

Život obou krajanů byl teď mnohem příjemnějším. Mohli si přilepšiti, a Vrátil zbaven starostí o všechny podřízené práce, činil rychlé pokroky v kaprálské škole.

Však běda! Když konečně dosáhnul těch červených prýmků na rukávě, po nichž každý voják touží, poněvadž jsou přechodem k prýmkům zlatým, sergentským, zasáhla jej krutá rána.

Ztratil přítele Sticha.

Tyfická horečka, decimující garnisonu vybrala si i mladého krajana.

Jednoho večera odnesli jej do nemocnice, a čtyři dny na to vynášeli jej kamarádi na ramenou v hrubé rakvi z kasáren, aby jej uložili tam na úpatí pískových dun, za vesnicí, ve zvláštním vojenském oddělení hřbitova, stranou od hrobů španělských.

Vrátil s novými červenými páskami na rukávě šel za rakví, a přemýšlel, stojí-li ten lidský život vůbec za to, aby byl prožíván.

Osaměl zase...

A přece ne. Někdo byl v duchu s ním, vzpomínal naň, pečoval o něho. Nějaký tajemný Nemo, jakoby z verneovského románu vykouzlený byl s Vrátilém. —

V den jeho narozenin přišla zase záhadná poukázka na sto franků. A o příštích vánocích, které trávil zpět v Sidi-Bel-Abbesu, dala o sobě věděti tajemná bytost znovu, a zase bylo to pět louisdorů, jež mu neviditelná ruka poslala...

Mohl žiti na tamější poměry přímo královsky, maje nyní mnohem větší plat a k tomu tu vydatnou podporu, jež se mu stala pravidelnou. Ale Vrátil spořil. O těch vánocích, kdy mu byla vyplacena již čtvrtá stovka, tajemným přítelem s hodinovou dochvilností zasláná, zapřísáhnul se, že přítele toho, po němž nemohl nijakým způsobem najíti stopy, vypátrá, a neustane dokud mu nebude moei poděkovati.

Jeho život dostal nový cíl.

Byl přesvědčen, že svého přítele najde.

Poukázky podávány byly vždy na tomže poštovním úřadě, v tentýž den před jeho narozeninami i před vánoce, vždy v tutéž hodinu. Měl tedy aspoň tuto mlhavou stopu. Rozhodnul se, že jakmile bude svoboden, že se vrátí do Paříže, do té macešské Paříže, z níž odjížděl se zapřísaháním se, že nikdy ve svém životě nevstoupí na její zrádné dláždění.

IX. Vrátílův Nemo.

Žil nyní zcela své službě, chtěl vystoupiti z vojska se zlatými prýmký sergenta. Byl velmi svědomitým, přesným a jeho četa byla vždy nejlepší v setnině, ač byl k svým lidem vezdy vříduným. Podřizení i představení jej měli rádi.

Během čtvrtého roku své služby se dal naturalisovati Francouzem. Co takový bude propuštěn z vojny o mnoho dříve, nebude museti dosluhovati pobyeh pět let, na něž byl podepsal.

Získal osm měsíců, a přece ještě dva měsíce před návratem do Evropy dostal připnuty sergentské pásky.

Málokterý ležionář udělá tak rychlý postup. A žádný ležionář neodchází z vojny s několika sty franků úspor v kapse, jako jel on.

Tenkrátě byla to veselejší cesta přes Středozevní moře, nežli když jako rekrut, rozlítostněný, zoufalý, a hned od začátku týraný ubíral se do neznáma temné pevniny se smrtí v duši.

Tenkrátě dohrály v jeho srdci válku dvoje oči, černé a modré. Nyní již na žádné z nich nemyslel. Jedinou jeho tužbou bylo vypátrati neznámého dobrodince, jenž mu proměnil africké předpekli v snesitelný, skoro příjemný život, jenž mu umožnil vyšvihnouti se nad úroveň prostého, tuctového vojáka. Umiňoval si znovu a znovu, že nepřestane v pátrání, pokud nebude moci toho svého záhadného a neznámého přítele stisknouti v náručí, ať jest to kdokoliv.

Okolnosti mu byly příznivy. Přijel do Paříže zrovna týden před dnem, kdy podávána bývala jeho letní poukázka.

Ještě ve vojenském oděvu šel na onen poštovní úřad, odkud bývaly peníze zasilány. Fešnému sergentu cizinecké legie, s pestrout uniformou, jejíž zelené a rudé epaulety, vroubené slabou zlatou páskou jej odlišovaly od kroje pravidelných francouzských vojínů, bylo snadno učiniti si známost s klerky onoho úřadu. Chtěl obětovati na seznámení se s nimi nějaký obnos peněz ze svých úspor, ale neměl toho zapotřebí. Úředníci se sice dali pohostiti, ale nedovolili, aby vojín za ně platil. Francouzové pohlíželi k mladému adoptovanému synu své vlasti s úctou a obdivem. A byli šťastni, mohouce naslouchati jeho vypravování o životě v Africe.

Vrátíl řekl jim též o svém neznámém dobrodinci a o svém úmyslu jej vypátrati, a hned byli všichni ochotni mu v tom býti nápomocni. Ujednáno, že sergent zůstane v úřadovně, a až přijde podavatel poukázky na něho adresované vyjde postranními dveřmi a překvapí svého dobrodince zrovna u okénka.

Očekávaný den se přiblížil. Nadešla i hodina obvyklé návštěvy.

S tlukoucím srdcem čekal Vrátil v úřadovně, maje strach, aby neznámý neměl již zprávu o jeho ukončení služby a nepřišel.

Ale ne, obavy jeho byly marné.

Úředník, sedící u okénka, kde se přijímaly peněžní zásilky, dal mu umluvené znamení.

Vyřítil se ven, do místnosti pro obecnstvo.

Byla tam zrovna jen jediná osoba. Nějaká elegantně oděná dáma stála u okénka, rozevírajíc toboleku s penězi.

Vzpomněl si na svoje předsevzetí. Ať to je kdo je, chytne jej do náručí. Nohy mu rozechvěním vypořádaly službu, ale dodal si odvahy. Přikročil k dámě, a sevřel ji v náruč, nakloniv se, aby jí viděl do obličejce. Výkřik překvapení vydral se mu z hrdla, ale zároveň zavzněl zděšený výkřik z úst dámy.

“Růženka,” zašeptal si Vrátil, poznav ty krásné modré oči, jež mu zářily na první stezky lásky, a pak se začervecenal studem, vzpomenuv na svoji zradu.

... vidouc svého bývalého snoubence, zbledla překvapením.

“Bedřich!” zvolala Růže, vidouc v štíhlém uniformovaném muži, jenž jí držel v náruči, svého bývalého snoubence, a zbledla překvapením. Ale rychle se vzpamatovala, a vyvinuvši se z náručí sergentovy, chtěla prehnouti.

Úředníci, vidouce to shledání, a nemohouce zdržeti pocitu sympathie, spustili potlesk.

Zahanbena a zmatena spěchala Růženka ke dveřím. Ale skokem byl Vrá-

til u ní a zadržel ji. Nedbaje zvědavých zraků úředníků, poslouchaje jenom svého rozbouřeného citu, klesl před ní na kolena a zeptal se:

“Je to možno, že bys mi bývala odpustila?”

Jeho osmáhlá tvář při tom plála a jeho oči se vbodávaly do tváří a očí Růženiných.

“Z toho srdce!” odvětila Růženka, jejíž lice se zase zabarvily.

“Jak je to možno?” ptal se Vrátil, netroufaje si pozvednouti zraku.

“Dozvěděla jsem se vše,” řekla Růže.

Toho dne bylo ve světě o dva šťastné lidi více.

Co se Růženka všechno o něm dozvěděla a co mu vymohlo odpuštění, seznal Vrátil hned téhož večera, když se octli o samotě tváří v tvář v útulném salonku boulevardového restaurantu.

“Oželila jsem již téměř naši lásku, a ošklivost nad vaší zradou mně pomáhala v zapomenutí.” Tak vyprávěla modrooká děva, z níž během těch několika let, mezi nimiž přijmula pařížskou eleganci, zachovávajíc si však českou upřímnost a roztomilost, stala se obdivuhodná krasavice. “Ale teprve za dvě léta jsem zase poprvé vyšla mezi krajany do zábavy. A hle, již toho dne měla jsem se setkatí s vaším jménem. Seděla jsem se sestřenicí v sále Beaujolais-u a dívala se na tancující, odmítajíc každé pozvání k tanci k nemalému zármutku mé sestřenice, jež mne chtěla viděti hodně veselou. Sál ten plnil mne chmurnými vzpomínkami. Byl tam okenní výklenek, na nějž jsem se nemohla podívatí, aniž by mne nebylo bodlo u srdce.”

Při slovech těch sklopil Bedřich hlavu, ale přece mohla dívka pozorovati, že hluboký ruměnce polil jeho osmáhlou tvář.

“Věděla jsem, jaký osud vás potkal, jak skončila vaše dobrodružná láska k mé soupeřce, slečně Strakošové, (při slově láska sebou Vrátil trhnul, jakoby nevolí), věděla jsem, že jste zapadl kamsi jsa úplně na mizině, odmítnut tou, které místo mně jste měl připravit nebe na zemi.”

Hlas dívčin se třásl pohnutím, ale po krafoučkém oddechu, jež neuznal Vrátil za vhodné přerušití, pokračovala:

“Nevěděla jsem kam jste zmizel, myslela jsem, že nejspíše jste se vrátil do Čech — nebo, že jste snad někde skončil svůj nešťastný život. Dověděla jsem se o tom, že Strakošovi zanechavše tu spoustu dluhů, odjeli do Ameriky, a že slečna hned v New Yorku se vdala. To mně zase připomenulo váš osud. Lítovati jsem vás nemohla. Každá vzpomínka na onen výjev v Beaujolaisu, na vaši proradu, ve mně zaplašovala lítostivé pocity.

Tu pojednou v té směsi různých pocitů zaslechla jsem za sebou vyslovené vaše jméno. U sousedního stolu kolem člověka dosti chudě oblečeného kupilo se několik krajanů, dychtivě jeho vypravování naslouchajících.

Pak jsem zaslechla zřetelně tato slova: “Pravím vám, že mezi všemi krajany, s nimiž jsem se v Africe setkal, nebylo muže lepšího a zároveň nešťastnějšího nad Bedřicha Vrátila.”

Chvilí jsem bojovala sama s sebou, a pak při volence jsem vyzvala toho chudáka, jenž o vás vypravoval k tanci. Kde kdo se na mne díval s úžasem. Odmítala jsem elegantní tanečnický, a nyní jsem přinutila k tanci chudě oblečeného chlapíka, jenž se mi zapřísahal, že již asi deset let si při hudbě neposkočil.

Tentýž večer jsem s ním měla dostaveníčko v restaurantu, kde jsem jej řádně pohostila. Dověděla jsem se od něho nejenom kde jste a jakou pokutu prožíváte, ale když jsem se prohlásila kdo jsem, vyslechla jsem i celou historii vaší změny, kterou jsem považovala za zradu. Seznala jsem z vypravování toho, že jste byl Strakošovýmí vlákán do pastí a že jste nejkrutějším způso-

bem odpykal později za svoji nepevnost. Cit dosud nepoznaný — lítost s vámi — vkradl se mi do srdce. Slzy draly se mi do očí, když mi můj host vyprávěl, jaké tělesné i duševní útrapy jest vám snášeti v tom africkém očístei.

Zajisté již tušíte, kdo asi oním mým hostem byl!"

"Krofta," zašeptal si Bedřich, "Jediný ze dvou lidí na světě, jimž jsem se se svým bolem svěřil. Ten druhý odpočívá věčným snem tam v písku Sahary, nad suchým korytem "Žluté řeky."

"Ostatní víte," pokračovala Ráže. "Slíbila jsem si, že vám ten očistec trochu osladím, a když mi Krofta sdělil, jakou tam mají peníze ohromnou cenu, a jak se může ležibnáří existence zpříjemnit poměrně malým obnosem, utvořila jsem si svůj plán . . . Ale to vám mohu přísahat, že nebýti toho vašeho překvapení, jež jste mi způsobil, kdežto jsem myslela, že jste kdesi za mořem v afrických pláních, nebyl byste se nikdy, nikdy dověděl, kdo na vás vzpomíná. Aspoň ne mojí vinou."

Vy byste tedy byla v stavu mne nechati navždy v nevědomosti, kdo byl mým andělem v největších bédách? Kdo vlastně zasil do mého nitra odvahu k dalšímu životu?"

"To bylo mým pevným rozhodnutím. A abych toho dosáhla, přinutila jsem vašeho přítele Kroftu k slibu, že vám o sobě ani slova nedá věděti, i když se domůže slušného postavení. Pomohla jsem mu ze svých úspor k dosažení pevného místa, kde jest dnes poměrně šťasten, ale musel zmizeti, to jest, žítí dále pod jiným jménem, abyste se po něm stopy nedopátral. Měla jsem vše tak pěkně zařízeno . . . ale váš předčasný návrat to vše pokazil.

"Pokazil!" zeptal se Bedřich s tichým úsměvem a pohledem nevěříciho.

Šelmovský úsměv krásné dívčiny, a její radostí zářící, výmluvný pohled byl mu odpovědí a zadostučiněním . . .

Nač vypravovati dále? Čtenář již si v duchu vykreslil onen ráj, do něhož bylo šťastné shledání milence vedlo.

Stačí dodat, že jedním ze svědků na svatbě, jež se konala za nedlouho, byl Krofta, jenž sdílel se svými přáteli jejich štěstí. Byl zakladatelem jejich blaha — a oni zakladatelem jeho existence.

Svatba konala se na mairii (radnici) druhého arrondissementu v Paříži, neboť naturalisovanému Francouzovi Vrátilovi nekynuly ty obtíže se získáváním listin jako cizinci, a nebylo jim jezdit do Londýna. Rovněž snadno bylo mu získati si výnosné zaměstnání. Jeho znalost jazyků a značné předběžné vzdělání podpořeno bylo ještě znamenitým vysvědčením z vojny, se kterým Francouzi rádi počítají.

Africký očistec vedl Vrátila do nebe na evropské pevnině.

Jedna věc jim trochu zakalila radost. Nemohli na svatební cestu do Čech, jakou původně měli v plánu, neboť Bedřich dostal ono výnosné místo s podmínkou, že nastoupí ihned.

Zařizena tedy svatba čistě po pařížsku. O jedné hodině odpoledne od davky mairem (starostou) arrondissementu, a pak projížďka městem a okolím. Před radnicí stály dva povozy, do nichž svatebčané vsedli. Projížděli boulevardy, ulicemi a parky, zatopenými v jasů letního slunce, vyjeli po nádherných Elysejských polích a Avenue de la Grande Armée do zelených stínů Bouloňského lesu, a k večeru vrátili se přes Sévre po levém břehu volně tekoucí Sekvany do Paříže, na boulevardy. V jednom z nejlepších restaurantů, ve zvláštní komnatě připravená, čekala na ně bohatá večeře. — Od večeře, přísně dle pařížské tradice šlo se do Opery. Ale ani po představení nemohli se novomanželé, dívající se na to vše jako ve snu, uchýlit

do ústraní, po němž toužili. Den musel býti zakoučen společným přípitkem někde, kde je hodně veselo, a k cíli tomu zvolena taverna Olympie, jejíž ohromná, s pařížským přepychem zařízená podzemní místnost jest v blízkosti velké Opery. Záplava světél, melodické vlny hudby a šum několika set hlav čítajícího davu návštěvníků je přivítaly. S těží našlo se místo příhodné pro usazení naší společnosti, v níž měli Krofta, a Růženina sestřenice hlavní slovo. Konečně umístění do jednoho z četných zelených zákoutí, připravených pro uzavřené společnosti.

Zátky boučely a šampaňské zašumělo v útlých číších.

Proneseny upřímné přípitky, na něž, jak mrav káže, nenalezali pohnutí oslavenej slov díky.

Vrátil, proti jehož přání se zábava protahovala, začínal býti mrzut. Zapomněl na okolí a nechal proniknouti svému zraku prostoru mezi palmami, jejich zákoutí od sálu oddělujícími.

V ohromném sále míhaly se postavy pánů přišedších z divadel s dámami i bez nich. Ti kteří zasedli ke stolům bez dam, nezůstali dlouho bez společnosti. Sálem procházely krásné ženy v drahých toaletách, osedávaje tu a tam buď k osamělým pánům nebo ke skupinám kde dosud dam nebylo. Postavy ty měnily místa, bavily se zde a onde, aneb jsouce vyzvány, usedly k pánům nadobro, zavolaly si sklepníka, daly se obsloužiti a poskytovaly vlídným hostitelům svoji společnost.

Dámy toho druhu jsou v Paříži, jmenovitě v nočních kavárnách zjevem zcela všedním, a nikdo si jich zvláště nevšímne, nikoho jejich přítomnost nepohoršuje. Kdo by byl podroben pohoršení, ten ať v taková místa nechodí. Některé z dam, mezi nimiž byly i skutečné krasavice, seděly samy u stolků, jakoby čekaly na náhodného společníka.

Vrátil, jenž nechal svůj zrak bezmyslenkovitě blouditi sálem, sebou pojednou trnul. Vytřeštil svůj zrak k jedné z oněch ženštin, jež seděly o samotě u stolu. Ve společnosti, živě se bavící, si nikdo jeho rozechvění nepovšiml. Když se byl chvílku díval směrem k oné dámě, jež jeho pozornost upoutala, povstal, omluvil se u společnosti, a vzal Kroftu stranou. Pouze pohledem naznačil mu ženu sedící samotnou u stolku a proň tak zajímavou, a dal mu nějaký návod. Krofta odešel do sálu a Vrátil zasedl na svoje místo, zamklý, se zrakem znovu upřeným k tajemné ženě.

Teď viděl, jak si jeho přítel zasedl k osamocené dámě, jsa přivítán vlídným pokynutím krásné ženy. Teď se mezi nimi zapředl rozhovor — a hle, teď povstala dáma jaksi polekaně se svého místa, a jakoby strašidlo bylo před ní se zjevilo, dívala se k tváři Kroftově. Ale rychle se vzpamatovala a usedla zase na svoje místo. Pak ještě chvíli s Kroftou rozmlouvala, ale konečně se k němu obrátila zády.

Vrátilův přítel tedy vstal a v okamžení byl zase v besídce. Přisednul si k ženichovi, a řekl mu do ucha: Nemýlíš jsi se, je to ona."

"Co tu děláš?"

"Vidíš!"

"Dověděl jsi se jak se sem dostala?"

"Padla do ruky mazanému podvodníku hned na lodi. Onen boháč, americký Němec, s nímž se dala v New Yorku oddat, s ní užíval dobré časy, pokud skrovný obnos, který si z Pařížské katastrofy zachránila, stačil. Když se měl vydati s vlastními penězi, zmizel. Z místa, kde ji zanechal, se nemohla více dostat do slušného postavení. Anglicky neuměla ani slova, byla tedy dvojnásob opuštěna. Když se ucházela o práci, padla znovu do rukou jinému podvodníkovi jenž s ní zahrál jinou hru, a nechal ji hlouběji nežli byla před tím. "A což její bratr?" zeptal se Vrátil.

“Odejel z New Yorku přímo na západ a více se o něm ničeho nedověděla. Jako milenka kteréhos kapitána nákladní lodi dostala se nazpět do Evropy. Teď je tady. Jak v New Yorku začala, tak tady pokračuje.”

“A proč se k tobě pojednou obrátila zády?”

“Když jsem jí řekl že jsi tady, na návratu z veselky se slečnou Růženou.”

“Ty necito!”

Když konečně seděli Bedřich a Růžena sami v drožce, jež je odvážela k domovu, zeptala se dívka svého ženicha, jaké tajnosti to měl s Kroftou a kam jej poslal.

“Až doma, dušičko drahá, ti to řeknu. Vše ti řeknu, ale až zítra ráno.”

A uchopiv svoji milovanou do náručí, přitisknul ji k svým prsoum.

Jejích rty zaplály na sobě

Již nebylo černých očí mezi nimi

Na rohu ulice, nedaleko od světlý planoucího vchodu taverny Olympie stála vysoká postava dámy, zabalená v drabě pláštěnce.

Dvě krásných černých očí upíralo se k odjíždějící drožce, až zmizela v dlouhé perspektivě boulevardu . . .

Po nebi míhla se hvězda, a zapadla kdesi do prachu země.

Jiné hvězdy plály na nebi ve svém jasu klidně dále.

Noc.

Den jeden opět kataraktem času
se sřítíl v bezdnou propast minula,
a nade městem v majestátním klidu
Noc opět stanula.

To chvíle jest, kdy v miláčků svých kruhu
si v sladkém blahu člověk zasedne
a zapomene vše, co zabořelo
v horečném chvatu dne.

To chvíle jest, kdy ulicemi plíží
se tygrím krokem mstitel, lupič, vrah,
jím této chvíle krve září děsnou
blesk zaplál v duši tmách.

Te chvíle jest, kdy bez obavy všaké,
že banálnost jich city znesvětlí,
milenci šťastní v sladkém roztoužení
si klesnou v objetí.

To chvíle jest, kdy prašivým pšům rovna
z brlohu svého chlipnost vychází,
jde za svým žhavým snem, a strašná kletba
krok její provází.

To chvíle jest, kdy v srdcích rozdreených
zoufalství vzpne se mocí nejvyšší,
zoufalství, jehož nic v tom světě širém
krom Smrti neztíší.

To chvíle jest, kdy v síních nemocí ce
zdvojnásobí silou zazní chorých sten,
a věčností kdy každému z nich doba,
lež svítne opět den.

To chvíle jest, kdy vzhled i pohled Smrti,
jenž soucituým se zdává v svitu dne,
nabývá náhle moci nebývale
krozné a příserné.

Den jeden opět kataraktem času
se sřítíl v bezdnou propast minula,
a nade městem v majestátním klidu
Noc opět stanula.

Ó, Královno, ty plná velebnosti
: rozkoše i stínů mátožných,
buď vítána, neb ve svém klínu neseš
lék bolestem ran mých.

Buď vítána, ať krokem neslyšeným
k nám ve svém hvězdném hávu přicházíš,
či v černých mračích hnaných uraganem
z požáru blesků hřmíš!

Buď vítána, neb koncem tou tvou mocí
v ráz zmizí hnus i nuda všednosti,
a oko lidské navyká si hledět
pod úhlem věčnosti.

Buď vítána! Ty sladká slova šepceš
do duší zlomených a v srdce mlčí,
že sestru máš, jež jasného dne všednost
již pro vždy přemohla.

Josef Bezděka.

Za zločin nespáchaný.

Dovídka z amerického venkova. Pro kalendář napsal V. Lencoch.

I. — V těžkém podezření.

NAD malou osadou Milltownem v severozápadním Wisconsinu, roku 1882 vzneslo se krásné jitro srpnové. Slunko vesele se smálo na celý kraj, libavě teplými paprsky hladinu jezírka Beaver, jehož čeřivé vlnky třpytily se v jasné záři denní. Na polích kolem vesničky, která vyjma katolického chrámu a fary sestávala jen as z pěti stavení farmářských, jednoho hostince a obchodu smíšeným zbožím a tří menších domků, pilně sekala se a svázela pšenice do stohů, jež se množily den ku dni stále více. Všude hláholil zpěv a smích v čistém vzduchu venkovském, jenž provanut vůní klasů a divokých květin, sílil plíce i svaly a pracující jen se otáčeli v letním parnu. Sklizeň onoho roku byla hojnou a farmáři těšili se na slušný výdělek.

Onoho jitra nebylo v Milltownu krom hospodyň, jež připravovaly oběd, žádného muže, vyjma faráře Moorhaupta, učitele Klebricha, kterýžto poslední v malé místnosti školní vštěpoval svému žactvu do mladých hlav trochu toho čtení, psaní a počítání v anglické řeči, jak dalece ji sám ovládal. Jinak vykládal dítkám své moudrosti v řeči německé, ježto až na malé výjimky, byl celý okrsek osazen Němci, tak zvanými Luxemburáky. V Milltownu samém bydlely jen dvě české rodiny. Václav Hostka, majitel pěkné farmy o osmdesáti akrech, na kterémžto pozemku stál dřevěný, světle natřený dům a za ním jiná hospodářská stavení s vysokou stodolou červeně natřenou. Hostka již v letech padesátých se sem se svojí mladou ženou a jediným synem Jeníkem z Čech přistěhoval a maje několik set v rukou, zakoupil lacino celou osmdesátku. Poněvadž se přičimil, dodělal se během let pěkného jmění. Těšil se že i více krajanů se obrátí do okrsku, v němž on se první usadil, avšak čeští přistěhovalci táhli se oné doby více do severního Wisconsinu, podél břehu jezera michiganského. Teprve později usadilo se několik rodin v okolí. Druhým Čechem byl Karel Lešek, který teprve několik roků zde bydlel, živě se rozličnou prací u okolních farmářů. Vlastnil nízký domek stranou za malým hřbitovem, v němž hospodařil se svojí jedinou dezerou Vlastou, z kteréhožto jména si katoličtí Němci tropili úsměšky.

Majitelem výstavné farmářské budovy nedaleko kostela byl ryzí Němec Frank Gotthold, jenž zastával též místo obecního rychtáře "squire", a který se těšil nejen k vůli značnému jmění svému a úřadu, přízni a vážnosti sousedů, nýbrž i že byl mužem dosti vzdělaným a pevného, čestného charakteru.

V malé vzdálenosti od něho bydlil Matyáš Holzreck, též dosti zámožný farmář, muž as čtyřicetiletý, který mezi svými německými sourodáky byl znám pro svoji nadutost a nevlídnost ku každému a mnoho přátel v okolí neměl. Těšil se dosud mládenectví a hospodářství v domě mu vedla jeho o deset

roků starší sestra Walpurga, křežto on s čeledínem vykonával polní práce, ač byl vždy za druhými se všim pozadu. Rolničení si všiml jen povrchně a často odjížděl do větších měst státu, Chippewa Falls, Eau Clairu, kde se vždy několik dní zdržel za obchodem jak říkal. Tyto osoby uvádím hned na počátku, ježto v povídce této hrají hlavní role.

Slunko zvolna vystupující zahřívalo již celé okolí, když pojednou spatřili lidé na bližších polích pracující, jak ku Hostkové farmě spěchají děti i ženy a vzduchem znělo zděšené volání a křik: "Hoří! Hoří!" Hned na to se roz-zvučel malý zvonek na nízké věži chrámu a kde kdo byl, spěchal s pole k do-movu a přímo k stavení jmenovaného krajana, v němž však dosud ani nejmen-ší stopy po ohni nebylo a jen slabý mráček kouře unikal z oken přední svět-nice. V malé chvíli bylo obydlí obklopeno přispěchavším lidem i školní mlá-deží a jeden druhého se tázal, kde hoří a kdo poplach způsobil.

"Tuhle dcera Lešeckého!" pravil učitel, ukazuje na mladou a nápadně sličnou dívku, která nesouc v rukou jakousi látku spěchala k přicházejícímu squiru Gottholdovi. Třesouc se rozčilením sdělila mu, že světnice v předu na-plněna jest hustým kouřem, ona že první nebezpečí ohně zpozorovala, když, chtějíce vstoupiti k matce Hostkové, již navštěvovala a v nemoci jí sloužila a která se té doby v onom domě sama nalézala, neboť otec a syn s čeledínem jsou na poli, avšak byt našla uzamčený a ani domácího hlídače, psa Nero, nespátřila. —

"Ale já se tam dostanu!" zvolal Němce a nařídív, aby se vzala kde jaká nádoba k hašení a u studně vodou plnila, přistoupil ku dveřím a vida že jsou zamčené, vyzval ostatní, aby společně opřeli se s ním o ně a mocí je vypáčili. Za okamžik se ozval silný praskot a dveře prolomeny. Hustý dým a kouř hnál se otvorem ven a hned v zápětí přítomní spatřili, jak v jednom koutku u ložnice vyrazil plamen.

Rychtář nemeškaje vytrhl nejbližšímu vědro s vodou z ruky a vychrstnul obsah jeho do šířícího se plamenu. A jedna nádoba s vodou se střídala v ru-kou statného Gottholda za druhou, tak že oheň udušen ve svém zárodku, než mohl se rozšířiti a zničit celé obydlí. Mezitím zotvírali ostatní okna, aby čer-stvý vzduch mohl do vnitř, načež rychtář vniknul do ložnice, kde nemocná hospodyně farmářka Hostková na lůžku ležela.

Starý Němce, jemuž dosud kouř vadil, vyrazil okno ložnice, načež dým rychle vycházel ven. Když se kolem trochu vyjasnilo, spatřil statný muž před sebou zsinalou tvář české ženy, již si velice vážil pro její dobrou, snášlivou povahu a co hospodyně, jež byla jednou z nejpracovitějších v obci a pravou matkou, která syna svého vychovala zdárně. Hrázou takřka oněměl a okolní s ním nemohli v prvním okamžiku najíti slova při pohledu na čelo Hostkové, přes nějž se táhla dlouhá a krvavá rána. "Vražda!" volal jeden za druhým, kdežto Gotthold k sobě promlouval: "Kdyby mě to život státi mělo, neustanu, dokud bídného vraha této poctivé ženy a přítelkyně mé nevypátrám!"

Venku mezitím se ozývaly výkřiky a hlasy shromážděného lidu, vola-jící na dva muže, jež po zaprášené cestě, táhnoucí se Milltownem, spěchali k domu. Byli to starý Hostka se synem Janem. Za nimi běžel čeledín celý ule-kán. Jakmile se oba octli v ložnici, tu rázem poznali strašnou spoustu, učiněnou ohněm, jemuž za oběť padla milovaná manželka a matka. Vrhnuvše se k loži, objímali dosud nevychladlé tělo drahé bytosti bolestně sténající a srdce-rvoucí pláč se nesl světnici:

"Maminko — drahá maminko!" volal Jan, kleknuv k matce, jejíž oči zá-raly němě ku stropu ložnice, do níž šikmý paprsek sluneční padal, ozářiv na okamžik vyhublou tvář mrtvoly, na jejímž čele se rděla krvavá pruha, a již

pláčící syn teprve nyní spatřil. "Věčný bože, co je toto?" zděsil se Jan, ukazuje na zející ránu.

"Myslím, milý příteli," odpovídal Gotthold, stíraje si slzu s oka, "že tu byl spáchán příšerný zločin."

Při této odpovědi se otřáslí všichni přítomní hrůzou a kdežto Hostka klesl ve mlodobách k zemi, vyskočil Jan a lapaje po vzduchu v hrozném leknutí, chytil přítele squira za rameno a divoce vykřikl: "Co to povídáte — Gottholde! Myslíte, že moje matka byla zavražděna?"

"Podívej se blíže Johnny, a poznáš krvavé znamení na čele tvé dobré matky," odvětil starý muž smutně.

Teprve nyní si syn povšimnul dobře hluboké rány, z níž chlípěla usedlá krev, barvíce tvář i krk mrtvolu a podušku na posteli.

"Tedy se moje matka neudusila!" zvolal zoufale, vrhaje se znovu na bezvládné tělo své roditelky.

"Matinka tvá, milý Johnny, byla zavražděna!" odpovídal Gotthold a ve shromáždění se ozval vzlykot žen a klení mužů, vyjma zamračeného muže jednoho, jenž stojí v pozadí u okna, hleděl na vše zrakem posupným. Byl to Matyáš Holzreck, který měl vždy pro hoře a bolest spolubližního jen pohrdavé odmítnutí a nikoliv soucit. Jeho oko bloudilo po všech přítomných, aniž by však zavadilo o lůžko, na němž spočívala mrtvola Česky. Hranatý Němec neměl v lásce českou národnost a když se podíval na lkajícího Jana, tu se mu kol tlustých rtů mihnul uštěpačný stín.

Mezitím se starý Hostka vzpamatoval a zvolna se zvedaje se země, sténal: "Tedy tě zavraždili, drahá Terezko — tebe — tu nejlepší ženu a matku pod sluncem. Proklat budiž bídný zločinec a nechť ruka spravedlnosti jej zasáhne co nejdříve!" Po té nařikaje vrhnul se znovu k lůžku, lomě rukama a hladě stříbrem protkané vlasy věrně družky. Jan obejmuv hořem zdrceného otee, rozplakal se zároveň s ním nad mrtvolou drahé máti, k níž lnul nesmírnou láskou vděčného syna.

Okolostojící sepnuvše ruce, modlili se za duši zvěčnělé sousedky, která

až českého rodu, měla mnoho přátel mezi německými obyvateli osady a celého okolí.

Po chvíli se nahnul rychtář Gotthold k mladému Hostkovi, šeptaje mu do ucha: "Pojď John, podíváme se kolkolem, abychom zjistili, jak se vůbec celá hrozná událost přihodila; dokážeme-li to vůbec. Pak teprve oznámím vše na patričním místě, aby za pomoci mé vzala policie věc do rukou a vši vyšetřila. Ohavného vraha musím nalézt a ve dne v noci chci po něm pátrat, aby zaslouženému trestu neušel."

Obrátiv se přistoupil k několika mužům v přední světnici se nalezajícím a pravil: "Pojďte dva nebo tři s námi, abyste byli svědky v pádu, kdyby se našel nějaký důkaz. Ty Matyáši můžeš být při tom," obrátil se k Holzreckovi, který stojí u okna, upřeně hleděl na cestu kol farmy se vinoucí. Zabruchev cosi nesrozumitelného pro sebe, ubíral se za ostatními ven na dvorec.

U vysoké dřevěné sýpky stála v té chvíli ona sličná dívka, která první objevila vznik ohně v domě své přítelkyně a usedavě plačíc, stírala si s růžových tváří slzy, jež jí hojně vytékaly z chrpových velikých očí. Zrak mladého krajana Hostky, který byl tím nejhezčím junákem v celém okolí, padl hned na zteplou postavu dívčinu a spatřiv ji plačící přistoupil okamžitě k ní.

"Vlasto, to plačeš tak bolestně pro moji matku, tvoji bývalou upřímnou přítelkyni!" tázal se jí česky, s bolestným úsměvem v opálené, zdravím zářící tváři, na níž té chvíli spočíval hluboký smutek.

"O, Jene!" zalkala dívka, hledíc na statného přítele se slzami v očích a v prvním okamžiku se zdálo, jako by se mu chtěla vrhnouti na prsa, avšak pojednou vypuknoue znovu v křečovitý pláč, obrátila se a zvolna odcházela ku dveřím obydlí, v nichž zmizela.

Mladý farmář překvapen za ní hleděl, načež vzdechuv z hluboka, kráčel za Gottholdem a druhými sousedy. Prohlédli nejprve sýpku, načež se obrátili k chlévům, odkudž zaznívalo vytí a štěkot psa.

"Jak se dostal Nero, ten věrný strážce vašeho domu do maštale?" tázal se rychtář, obraceje se k Jeníkovi. "Vždyť běhal vždy po dvoře a celé farmě, hlídaje majetek svého pána!"

"Když jsme s ctcem odcházeli na pole," vyprávěl mladý muž, "ležel Nero před brankou jako obyčejně. Je mi samému divno, jak se mohl dostat do chléva.

Mezitím otevřel jeden z mužů dvěře stáje, z které ihned na to vyrazil veliký pes a skuče, hnal se ku svému hospodáři, který jej po zjoženém hřbetu hladil. Pojednou se ale zvíře otočilo a v jediném skoku vrhlo se na Holzrecka, který však pádnou ranou mohutné své pěsti srazil hafana k zemi.

"Takhle mi to vždy ta bestie dělá!" zaklel Matyáš. "Jakmile se kdy poblíží tvé farmy ukáží, hned po mně jede."

"To je mi divné!" řekl Jan. "Vždyť Nero nechá každého na pokoji a jen do toho se pustí, který na něco u nás sáhne. Tebe ovšem neměl nikdy v lásce, poněvadž jsi jej bez příčiny jednou kopnul a tak starý pes si vše pamatuje. Ale že by se byl někdy dříve chtěl tak rozzuřeně vrhnout na tebe jako dnes, toho bych se nikdy nebyl nadál."

Nero bolestně a zároveň vztekle kňuče vracel se ku stáji, vrhaje na Holzrecka divoké pohledy, svědčící o veliké jeho nenávisti k neurvalému muži, jenž na smrt bledý rozčilením, klel a nadával.

"Tohohle mrzouta nemá snad nikdo rád," mručel pro sebe Gotthold; ani ten pes." Po té ve společnosti svých sousedů prohlédl stáje, stodolu a vůbec vše, aniž by byl něco podezřelého našel. "Pojďme zpět do přibytku, kdež se možná najde nějaká stopa, již by byl hrozný zločin odhalen a vrah

„dodán soudu,“ řekl ku konci zkušený muž, jehož zdravé a rozumné náhledy vždy nalézaly ohlasu, jak v obci samé, tak i u okolního farmářstva. Nejprve se jali prohledávat ložnici, v níž mrtvá žena dosud na lůžku se nalézala. Na židli u samé hlavy manželky seděl žalem zdrcený Hostka, maje obličej ponořený v obě dlaně.

Při vstoupení do ložnice všimnul si Jan, že kufr, který vždy stával v jednom rohu u okna není na svém místě, což jej nesmírně polekalo, poněvadž se v něm nalézalo celých pět tisíc dollarů, dlouholetá to úspora pracovitě rodiny rolnické. Ohlížeje se po místnosti, spatřil jej za lůžkem a když přistoupiv k němu, sáhnul na víko, shledal, že je otevřené. Hrozná předtucha mu proje-la čelem a tudíž hned jal se pátrati po malé skřínce, již konečně našel na dně. Byla prázdná. Cenné bankovky, které v samých padesátkách a stovkách se v ní nalézaly, jež dohromady činily pět tisíc dollarů — zmizely.

„Ztratilo se ti něco?“ tázal se Gotthold ve zlé předtuše.

„Pět tisíc bylo v kufru a někdo je ukradl!“ zvolal mladý muž zatínaje pěstě. „Proč se zlořečený lotras nespokojil s penězi, musil ještě drahou mou matičku zavraždit? O, kde se skrývá bidák ten, abych...“ ostatní slova vyzněla v zoufalém nářku.

„Tedy loupežná vražda!“ řekl Gotthold, shýbaje se za lůžko nešťastné farmářky, aby se opět rychle vztýčil. Držel v ruce zakrvácenou sekerku, jaké se potřebuje ku menšímu štípání dříví pro kuchyni. „Patří tahle sekerka tobě, Johnny?“ táže se tohoto.

Jan vzav nástroj do ruky se všech stran jej prohlížel, ač se mu hrůzou při pohledu na krev vlastní matky v prsou vše obracelo. „Nepamatuji se, že bych byl tuto sekeřku v domě viděl,“ odpověděl třesa se rozčilením.

„Tedy náleží vrahovi a máme důkaz v ruce, který se bohdá stane onomu bidníkovi osudným,“ řekl rychtář bera důležitý předmět zpět.

„Na násadce jsou jakási písmena vyřezána,“ upozornil Gottholda starší jeden farmář.

A vskutku. Ve dřevě násady se nalézaly začáteční písmena K. L. vyryta. Dlouho hleděl starý squire na podezřelá znaménka a v jeho obličejí bylo znát veliké překvapení a leknutí. Beze slova podal nástroj sousedům k prohlédnutí.

Nastala dlouhá pomlčka, kdežto v přední světnici i venku šuměl tichý hovor shromážděného lidu. Matyáš Holzreck, do jehož rukou se dostala sekerka až naposled, střídavě brunatněl a zbledl v tváři, když vracel nástroj Gottholdovi. Tento naň ostře při tom hleděl a viděl jak zamračenému muži vyvstal pot na čele. Přičítal však rozčilení starého mládence jen objevu, jaký on sám učinil.

Vy víte všichni komu sekera patří,“ začal stísněným hlasem, „a co začáteční písmena znamenají. Avšak neopovažujte se žádný z vás o našem vyšetření mluvit, aby vrah nebyl v čas varován a nevyhnul se spravedlnosti útekem. Jinak byste podlehli zákonitému trestu. Přislibte mi, že budete mlčeti.“

Všichni mu podali pravici; dlaň Matyáše byla však v tom okamžení studená jak led, tak že se Gotthold až otřásl.

„Pochopuji vaše překvapení,“ řekl ku konci. „Znáte jej všichni, avšak že by takového činu byl schopen, jste jistě neočekávali. Co se týče tebe, Matyáši, vím, že jsi jeho přítelem, avšak i ty musíš mlčeti.“

Na to rychtář položil sekerku na předešlé místo a vyzval všechny, aby ložnici i dům opustili. Pak byla okna a dvěře jím samým zavřena a hřebíky připevněna. Stalo se tak za tou příčinou, aby vyšetřující úřady našly vše v témže stavu, v jakém se obě dolní místnosti nalézaly, kdy vrah a palič místo svého zločinu opustil.

Starého Hostku odvedli do ložnice v hořejším poschodí, kde uložen do měkkých peřin, ležel takřka bez sebe. U něho seděl Jan a brozné myšlenky mu křížovaly mozkem. Zoufale hleděl oknem v tu stranu, kde se nalézal malý domek jeho krajana Karla Lešeckého a tak se mu zdálo, že je nyní tím nejnešťastnějším člověkem na světě. Matka zavražděna, otec těžce nemocen, pět tisíc dollarů ztraceno a k tomu všemu ještě zmizela dosavadní jeho sladká naděje, že bude moci jednou zvátí tu krásnou a šlechtinou dívku, Vlastu Lešeckou svojí, když otec její byl podezříván, že . . . Ani v hoři svém dále v myšlénkách nedošel, nýbrž skloniv hlavu, usedavě u lůžka svého dobrého otce plakal.

II. — Zatčení nevěrce Lešeckého.

Na nejzazším konci osady Milltownu, nedaleko hřbitova stála malá chaloupka Karla Lešeckého, k níž v zadu přiléhala nízký chlév, nyní prázdný, poněvadž se dobytek, sestávající z dvou kravek nalézal za letní doby na nedalekém pastvišti u hřbitova. Několik kroků od příbytku našeho krajana, začínal již hustý les, jenž se táhnul k výši nedalekých pahorků a po nich dále k severu.

Toho samého večera, kdy se udála tajemná a příšerná vražda na farmě Hostky, seděla v chudíčké, avšak velmi čisté světnici domku naše sličná krajanka Vlasta, která první objevila ohně v domě rodiny Hostkovy, čímž zachráněno celé obydlí před úplným shořením a následkem čehož byl překažen úmysl vraha, zakrytí založeným ohněm každou stopu po ohavném činu.

Vlasta byla jedinou dcerou Karla Lešeckého, který as před šesti roky se sem ze staré vlasti přistěhoval, kde býval nadlesním na jednom panství jihovýchodních Čech a mužem zámožným a šťastným, dokud mu jeden šlechtic, světák, nezkazil domácnost a nezničil jeho rodinný život. Manželka Lešeckého se honosila velkou krásou a tu nebylo divu, že o každém honu se kolem ní tlačili šlechtičtí prostopášníci, z nichž jednomu se podařilo strhnouti lásku lehkověrné ženy na sebe. Za nedlouho s ní zmizel a nebyl vůbec k nalezení, ač Lešecký po nevěrné ženě a svůdci jejím pátral bez únavy, hledaje ji po celé Evropě. Celé jmění své bezmála utratil během dvouletého hledání zmizelé nevěrnice, která k vůli hříšné lásce urozeného bidáka opustila jediné své dítě, dcerušku Vlastu a hodného, milujícího manžela. Ač nešťastný nadlesní si nejvíce přál, aby se mohl dovědět, kam zločinný párek ujel a pomstít se únosci ženy své, nedosáhl kýženého cíle přece. Z hostí majitele panství nikdo prý světáka neznal a když konečně jednoho dne učinil nadlesní ostrou poznámku o šlechtě vůbec, že je to dohromady pravá sebranka, byl svým zaměstnavatelem ze služby propuštěn. Po té opustiv Čechy odebral se jako mnoho jiných krajanů do Ameriky, poněvadž další pobyt mu byl ve staré vlasti nesnesitelným. Jsa bez místa, netěšil se již té pozornosti a vážnosti svých sourodáků, jako před tím, dokud co nadlesní byl řádně mezi prominentní třídu onoho kraje. V Americe, té zemi volnosti a občanské svobody doufal najíti kýžené spokojenosti, a dopracovati se nějakého jmění pro svého miláčka, čtrnáctiletou Vlastu, již se dostalo v dívčí vyšší škole v Čáslavi dobrého vzdělání. Když Lešecký vystoupil v newyorském přístavu na břeh, měl u sebe ještě as pět set dollarů: celé jeho jmění. V New Yorku se dlouho nezdržel a též v Chicagu se mu pobyt nezamlouval, jelikož celou duší toužil po venkovském zatiší a proto, aby se dostal z velkoměstského ruchu a víru pryč, odebral se ku radě jednoho krajana, jenž byl v Chicagu návštěvou, s ním do dalekého Milltownu ve státu Wisconsinu, kde si zakoupil malý pozemek o pěti akrech a vystavěl též malý domek s chlévem. Když ještě koupil dojnou kravku a několik slepic k tomu zbylo mu jen as deset dollarů. Tu ovšem nezbývalo jiného, než že bývalý pan nadlesní byl

nucen hledati práci u okolních zámožnějších farmářů. Ač nebyl zvyklým těžké práci rolnické, přece se do ní po čase vpravil, tak že nounce u Lešeckých nebyla. Vlasta obstarávala domácnost a tudíž žil otec se svojí sličnou dcerškou spokojeně. Vyjma v práci, se sousedy se málo stýkal a i tu mnoho řeči nenadělal. Mluvil německy výborně i jeho dcera, čehož si místní rychtář Gottbold hned při prvním setkání s nimi všimnul a vždy říkal, že ten Čech mluví lépe německy než většina sousedů v townnu. Jejich společná řeč byla t. zv. "low dutch", jinak 'plattdeutsch' a z nich mnozí se ani ve správné němčině vyjádřiti neuměli. Během dlouholetého styku s Němci se jich řeči i některé rodiny české v okolí tom bydlící přiučily, k vůli převaze prvnějších a pak aby se s nimi dorozuměti mohly. Jinak tamní mládež lámala angličtinu jak se dalo a dosud se najdou na dalekém venkově zde rození příslušníci přistěhovalců, kteří jsou s pamující řečí, jak se říká "na kordy."

Náš krajan Lešecký se mimo nádeničiny u farmářů, zabýval výrobou rozličných léků a mastí, jelikož již z Čech znal účinky léčebných rostlin a bylin a když se mu v několika případech podařilo zbavit nemocné neduhu, tu v brzkou se k němu okolní farmáři obraceli o radu i léky, nechtě již pro sebe, anebo pro ten 'boží dobytek', jak říkal Matyáš Holzreck, který v prvních letech si Lešeckýho nevášimal, avšak když dcera tohoto dorůstala v sličnou pannu, tu často k němu zacházel, navázav s ním přátelských styků, čemuž se sousedé velice divili, že ti dva nemluvové, kteří málo řeči s jinými nadělají, k sobě tak lnou. Ovšem nikdo netušil, že by starý mládenec Holzreck, ten mrzout se mohl zamilovati do sličné Vlasty, dcery nevěreckého Čecha Lešeckýho, který nikdy do kostela nechodil, i dceru ve svých názorech vychoval. Ač jinak často jeho služeb potřebovali, přece jej všichni ve společenském životě ignorovali zejména farář Moorhaupt nebyl jeho přítelem již z té příčiny, že byl Lešecký nejenom Čechem, ale i nevěrcem. Když v neděli šli všichni věřící do chrámu na mši, chodíval Lešecký obyčejně do lesa a máje pušku s sebou, slídil po zvěři, již bylo té doby v severozápadním Wisconsinu o mnoho více, než za doby nynější. Jsa znamenitým střelcem těšil se pozorností váženého Gottolda, který vždy měl pro vzdělaného a učinnivého Čecha přátelské slovo a srdečný pozdrav. Vždy s ním rád zapřádal hovor, a Lešecký jindy nemluvný, se pokaždé velmi rozhovořil dávaje vždy ve společnosti rychtářově své zdravé náhledy na jevo. Hostkova rodina s ním se náš "doktor", jak byl později lidem v okolí zván, hned po svém příchodu do Milltownu seznámil, byla tou jedinou, k níž Lešecký často na večer docházel s dcerou, aby se v kruhu svých krajanů trochu pobavil. Vlasta přilnula ke staré farmářece pravou dětinou láskou a ve všem jí sloužila, začez se jí dostalo vřelých důků a též opravdové lásky mateřské. Hostková jí milovala jako svoji vlastní a ze srdce si přála, aby Jeník roztomilou a krásnou divenku přivedl do domu, neb v domácí i polní práci dovedla se výtečně otáčeti a k tomu se ještě vyznala znamenitě v šiti ženských obleků. Na to vše v této chvíli vzpomínala o samotě sedící dívka a hrozná bolest jí lomeovala v srdeci při pomýšlení, že dobré přítelkyně její není více. Čím více se venku tmořlo, tím větší úzkost se v ní vzmáhala a děsný obraz zavražděné matky Jana se jí v hrozných barvách stavěl před oči.

Již táhlo na desátou hodinu, když Vlasta zaslechla kroky, jež se blížily po úzké stezce k domku.

"To je tatínek!" zvolala radostně a již chtěla mu vyběhnouti vstříc, když v tom uslyšela hluboký hlas jeho jakoby se s někým hádal.

"Zatýkám vás jménem zákona," zavzněl venku pojednou ostrý hlas jakéhos cizince.

"A čím jsem se provinil!" tázal se Lešecký, neb on to byl. "Proč mne chcete zatknouti!"

Celá zděšená, vyběhla Vlasta ven do malé zahrádky před domkem se nalézající a tu oko její s hrůzou utkvělo na otcí, jenž byl obklopen několika muži, z nichž jeden měl ruku položenou na Lešeckým, jenž vztýčen tu stál mezi nimi.

Sepnuvši bílé ručky k srdci, ubohá dívka leknutím div k zemi neklesla. Neďaleko ní mluvil rychtář Gotthold s mužem, jenž jak Vlasta poznala, byl okresním šerifem.

“Pojďme dovnitř!” řekl tento, načež vzav Lešeckého za rameno, uvedl jej do nízké světničky, k níž přiléhala kuchyň a malé dvě ložnice. Když vešel majitel domku dovnitř, padl zrak jeho na smrtelně bílou deuru, která tu stála s vytřeštěnými očima, jako nehybná socha. Lešecký, spatřiv deuru chtěl ji obejmouti, avšak zvednuv spoutané ruce, jen trpce se na zamilované dítě své usmál.

“Otče — můj drahý otče!” zalkala dívka v hrozném hoří a návalu zoufalství. “Co se to děje!” Po té se vrhla otcí kolem krku, avšak v tom ji zadržel šerif, postaviv se mezi ní a Lešeckého.

“Nikdo se nesmí zatčeného dotknouti!” řekl úředník ostře. Při tom vzta hnul ruku proti dívce, která se rázem vzpřímila.

Vlasta v té chvíli byla nevýslovně krásnou; zrak její působil zrovna čarovně na všechny muže a jak tu stála ve své sličné zteplosti, rovnala se olympické bohyni.

Šerif při pohledu na tak neobyčejně krásný zjev dívčí, překvapen o krok ustoupil a s obdivem hleděl na štíhlou postavu, jež tu před ním stála v nevídané kráse.

“Kdo se chce opovážit odtrhnout deuru od srdce vlastního otee!?” tázala se Vlasta ve správné angličtině, upírajíc ohnivý pohled na šerifa.

“Odpusťte miss!” řekl zdvořile okresní úředník. “Mé jméno je Rockman a jsem šerifem tohoto okresu. Váš otec je zatčen na podezření z loupežné vraždy”.

Vlasta pro okamžik stála tu jako kamenná socha, na to jí klesly ruce dolů, hluboký povzdech se jí vydral pravně z prsou a byla by se sřítla k zemi, kdyby ji Gotthold nebyl v čas do náručí chytil.

Lešeký spatřiv svoji drahou dcera ve mdlobách, zahleděl se na jediné dítě na okamžik s neskonalou láskou a zármutkem, avšak pojednou uchvácen vztekem a lítostí, rval si vlasy, oddychuje těžce.

Při pohledu na rozčileného a bolem zdrceného otce, se ani šerif neubráníl útrpnosti k ubohému muži, avšak nedal to na sobě znáti, jelikož povinnost úřední musila býti vykonána.

“Jsem vám tou radou, abyste se uklidnil,” řekl vážně k Lešekému. “Od-porem byste si ještě více uškodil. Je mi líto vaší krásné dcery a jak mi pan Gotthold sdělil, velmi hodné. Nyní pánové, odstupte od zatčeného, abych mu mohl předložit několik otázek.”

Všichni odstoupili na krok od Lešekého, který se skloněnou hlavou tu stál, hledě ztrnule před sebe a jen občas pohleděl na Vlastu. Tato dosud spočívala v náruči muže, jenž mu byl vždy přítelem.

“Víte, proč jste zatčen?” tázal se šerif.

“Nevím!”

“Můžete mi říci, jak a kde jste meškal dnešního dne, že vás viděti ne-bylo?”

Lešeký s odpovědí otálel, pak ale odvětil: “Ne!”

Zrak úředního inkvizitora se setkal s oním ryehtáře Gottholda, který pozorně a s jakousi úzkostí sledoval odpověď zatčeného.

“Rozvažte si dobře každou odpověď, neboť na ní závisí pro vás velmi mnoho!” připomenul zatčenému šerif.

“To je vše, co mohu říci!” odvětil Lešeký krátce.

Na pokyn svého představeného, vystoupil jeden z výpomocných šerifů v před a vytáhl pod kabátem ukrytou sekerku, kterou Gotthold u mrtvoly Hostkové našel.

“Znáte tuto sekyrku?” tázal se šerif, drže zatčenému potřísněný nástroj před očima a při tom jej ostře pozoroval.

“Ano, je to naše sekyrka na štípání dříví!” odvětil Lešeký docela chladně. “V násadě se nalézají začáteční písmena mého jména. Ale jak vy k ní přicházíte?”

“Víte jistě, že je to vaše sekyrka?”

“Ano! Ale já nemohu pochopiti co to všechno znamená; proč bych zapíral že je to opravdu můj majetek?”

“To budete vy lépe vědět, než já!” řekl šerif přísně a důrazně, hledě na delikventa ostrým zrakem. “Radím vám, abyste nezapíral, kde jsou tak pádné důkazy po ruce jako zde!”

“Čert nechť mne v té chvíli vezme, když vím co ode mne chcete!” rozhorlil se náš čtyřicetiletý, statný krajan. “Netrapte mne více otázkami a řeč-něte přímo z čeho mne obviňujete, abych věděl co vlastně proti mně máte.”

“Tahle sekyra byla dnes před polednem nalezena u Hostků, když byl u nich oheň uhašen,” pronášel úředník vážně a zvolna, aniž by si všiml rozhoř-čení zatčeného muže. “Nástroj tento ležel vedle mrtvoly staré paní Hostkové, která byla ve své ložnici zavražděna.”

Pro okamžik hleděl Lešeký na šerifa ztrnule a pak s největším údivem, domnívaje se, že se muž ten náhle zbláznil.

“Co to žvaníte? Jeden z nás dle všeho pozbyl rozumu!” vyhrklo to pojednou z něho. “Jaký to nesmysl! Oheň u Hostků — a stará matka —”

Neřekl nic. S jiskřivými očima postoupil k němu okresní šerif a chytiv zatčeného za rameno, zahrmoval: “Zapírej ty zarytý zlosyne, můžeš-li! Touto sekyrou jsi zavraždil starou paní Hostkovou!”

Pronikavý výkřik se v tom okamžiku vydral z úst Vlasty, kdežto Lešeký ustoupiv smrtelně bílý do zadu, zděšeně hleděl na úředníka a ač se namáhal

promluvíti, přece nebyl vstavu pronésti jediného slova. Zdálo se mu v té chvíli, jakoby nějaký železný kruh svíral mu hrdlo.

“Vím dosti!” pokračoval šerif Rockman, nespouštěje oka se zatčeného muže. “Výraz tvé tváře, třesoucí rty a zděšený pohled je dosti vážným důkazem, že jsi se zločinu loupežné vraždy dopustil a tudíž zapírání s tvé strany tě nezachrání.”

Lešek tu stál při hrozném tom obvinění jako sloup a upíraje zrak svůj na přítomné osoby, myslil v tom okamžení, že se mine rozumem.

“Hlídejte toho muže!” nařídil šerif dvěma pomocníkům, načež se odebral do jiných světnic, aby celý domek prohlédl. S ním šel jeden výpomocný šerif, kdežto Gotthold zůstal ve světnici u Vlasty, která seděla na stoličce a majíc oči rukama zakryty, usedavě plakala. Otec její stál před ní a když se z prvního leknutí vzpamatoval, tu nesmírný vztek jej pojal vůči muži, který se odvážil na něho, poctivého muže a Čecha vrhnouti strašné podezření vraždy. Vypnul se hrdě ve své plné výši, hleděl kolem sebe jiskřícíma očima, jakoby odmítal hanu již bylo jméno jeho pokáleno. Oba policisté, střežili každý jeho pohyb, jsouce připraveni vrhnouti se na muže jehož měli za lupiče a vraha.

Příšerné ticho zavládlo v té chvíli světnici, rušené jen kroky obou mužů na půdě, kteří hledali důkazy na usvědčení zatvrzelého vraha. Všichni upjatě naslouchali a čekali, s jakou se šerif se svým pomocníkem dolů vrátí.

Pojednou bylo slyšeti hlasitě zvolání, načež následoval dupot kroků blízcích se s půdy dolů. Za okamžení na to vstoupili oba úředníci do světnice. Šerif veházeje do vnitř, nesl kus obleku v ruce.

“Cheeš ještě zapírati, že nejsi vrahem?” vykřikl, drže Lešekmu kazajku, na níž bylo znáti krvavé čerstvé skvrny, před očima. Vlasta s hrůzou hleděla na předmět, poznavši krátký kabát otcův, jež tento nosil vždy, když se ubíral do lesů na lov zvěře. Též Gotthold, třesa se rozčilením, přistoupil blíže, aby poznal i jemu známou kazajku.

“Zde máš krvavý důkaz, tvého hanebného činu!” pokračoval šerif, ukazuje na rudé skvrny. “Můžeš ještě zapírati?”

“Nemám co zapírati!” odpověděl Lešek vážně a s jakousi důstojností. “Poněvadž vím, že každé slovo, jež bych zde pronesl na moji obranu, by bylo zbytečno, počkám tudíž, až se octnu před soudem. Bůh je mým svědkem, že jsem nevinněn, což musí vyjít v brzku na světlo. Bůh, je-li jaký zajisté stihne plným trestem toho, který mé jméno tak pohaněl. Mohl bych snadno své alibi dokázati, že jsem dnes od čtvrté hodiny ranní nebyl v Milltownu, avšak mě váže čestné slovo a dokud slibu mnou daného sprostěn nebudu, nevyzradím ani slova. To je vše a nyní mne odveďte do vězení.”

Vrtě hlavou, naslouchal šerif pokojně odpovědi Lešekého i zdálo se mu v té chvíli, jakoby muž tento byl nevinněn, avšak důkazy tu byly po ruce a on musel učiniti svoji povinnost. “Dovolte, milý pane”, obrátil se Lešek na šerifa, “abych se mohl s mojí jedinou dcerou a potěchou mého života rozloučiti.”

Beze slova ustoupili úředníci stranou a Vlasta vrávorajíc padla svému otci do náruče, kladouc krásnou svoji hlavu na jeho rameno.

“Vím drahý tatínku, že jsi nevinněn”, pronášela v trhaném štkání, a kdyby celý svět o tobě pochyboval, tvoje jediné milující dítě věří, že nevina otce jejího vyjde brzo na jevo.”

“Děkuji dítě mé!” rozplakal se otec bolestně, že i otužilý Gotthold si potají stíral slzy s opálené tváře. “Polib svého tatíčka ještě jednou a pak se rozlučme — pan šerif dlouho čekati nemůže.”

Gotthold, přiblíživ se k Lešekému a podávaje mu ruku pravil: “Já vás příteli vždy měl za muže poctivého a mám dosud, nechť proti vám svědčí jakékoliv důkazy. Stran vaší dečrušky se nemusíte starati, já ji vezmu do mého

domu a budu jí otcem. Moje žena pak matkou, dokud se očistěn nevrátíte zase k nám zpět. Nejste mého vyznání avšak vím, že ctíte boha dle svého přesvědčení a nejste schopni skutku ohavného“.

Lešeký se nemohl zdržeti pláče při slovech váženého Němce, který byl ku každému spravedlivým, nechť byl již vyznání, anebo národnosti jakékoli. Zvednuv ruce, podal mu je na rozloučenou a pravil: “Děkuji vám příteli drahý za tato slova, budou mne i v žaláři oblažovati.

“I já věřím ve vaši nevinu!” zavzněl za ním hlas mladého Hostky, jenž vzav otec Vlasty okolo krku šeptal mu do ucha: “Otec mnou milované dívky není vrahem v což věří každý poctivý občan tohoto okolí, který vás zná. My s Gottholdem se přičiníme, abychom pravého zlosyna vypátrali — na to se spolehněte.”

Obličej Lešekýho zazářil blahým uspokojením při těchto slovech a stisknuv pravici mladého muže řekl: “Děkuji ti Jene — a chraň s Gottholdem moji Vlastu, až budu v žaláři.”

Na to pocolovav svoji dceru, odešel vzpřímen k vozu a za ním šerif se svými pomocníky.

Té noci bylo ticho v nízkém domku Lešekýho, jelikož opuštěná Vlasta se nalézala v domě Gottholda, kde se jí dostalo od ženy jeho vřelého přijetí a uvítání.

III. — V nepřízni osudu i lidu.

“Ten neznaboh Lešeký je ve vězení pro zavraždění jeho krajanky Hostkové!” rozneslo se následujícího dne v celém okolí a jen se sypaly nadávky na toho Čecha, který ještě ke všemu se dopustil loupeže. “Cos podobného dovede jen nevěrec, dobrý a zbožný katolík dojistá ne.

Jak to obyčejně bývá, zapomíná se v podobném případě na vše, co obviněný člověk dobrého před tím vykonal a jen ty špatnější stránky se odhalují. Arci Lešekýmu a jeho dceři nemohl nikdo nic špatného vytýkati, avšak zavřete huby zlomyslným osobám, jejichž největším potěšením jest, kydati hanu na svého spolubližního. K tomu byl Lešeký Čechem a kolkolem bezmála sami Němci, kteří vůbec nejsou přáteli naší národnosti.

Dále žádný tvor pozemský nezapomíná tak rád na prokázané dobrodiní, jako člověk. A Lešeký za jeho ochotu s jakou spěchal vždy tam kde toho potřeba byla, k nemocnému anebo i v jiných záležitostech, zasloužil si od mnohých osob v Milltownu vděku a nikoli pohany. Avšak nyní, kdy tak krutý osud stihl jeho a milované dítě, zapomnělo se na to.

“Mně je to divné,” povídala blízká sousedka druhé, obě to hranaté Němkyňě, “že squire Gotthold se tak zastává toho Čecha. Takový sem vůbec nepatří, který boha nezná a do kostela nechodí. Na něm bylo viděti, že je schopn něčeho zlého.”

Tak mluvila německá žena, jejíhož muže Lešeký z těžkého rheumatismu vyléčil.

“Hehehe!” zasmála se druhá. “A což ta jeho frajle s tím podivným jménem? Ruce má měkké jako nějaká městská dáma a jen se hrdě nese. V kostele jsem ji dosud neviděla, ač zde ta česká rodina bydlí bezmála celých šest roků. Té spadne hřebínek, až tátu pošlou do Waupun, aby tam seděl do své smrti.”

A této zlomyslné ženě opatrovala Vlasta nemocnou dcerušku plných čtrnáct dnů, když nebezpečný záskrt chtěl zničit její mladý život. Hovor tento byl veden zrovna před okny obydlí Matyáše Holzrecka, jehož sestra Walpurga právě v té chvíli stála u otevřeného okna a rozprávce obou známých sousedek naslouchala.

“To si mladý Hostka svoji krajanku nevezme”, vyprávěla jedna z obou klepen dále.

“Vy jste bláhová!” smála se druhá, nahýbajíc se k uchu své přítelkyně. “Ten na ni ani nemyslí, ale tuhle Matyáš se do té Česky zabouchnul, jakoby zde dost německých děvčat nebylo.”

Obě mrkly při tom zraky k oknům příbytku Holzrecka, aniž by zpozorovaly Walpurgu, která stála za hustou, pruhovanou záclonou ve světnici a jen se zlostí třásla.

“Až se to dozví Walpurga, pak je oheň na střeše!” řehnla se poslednější. “Ta vůbec nechce, aby jí někdo v domě komando z rukou bral a k tomu ještě snad ta pohanka by jí měla vyhnati na mráz. Já bych to ale té staré čarodějnici ze srdce přála. Pána boha by i s panenkou Marií snědla, ale zatím je zlomyslná a zlá — pánbůh mne tohle slovo odpusť — jako čert.”

“Vy bestie!” zasyčela ve světnici Walpurga a hned na to sjelo vytažené okno dolů, čehož si klevetnice všimly a hned se rozešly.

Matyáš seděl mezitím u snídaně, ale nejedl, nýbrž zamračeně hleděl před sebe do prázdna a občas si z hluboka oddechl, jakoby jej něco tížilo. Ani si nevšímal starší sestry, která se k němu přiblížila, zlostně na bratra hledíc.

“Což nebudeš snídati?” tázala se pojednou zamklého muže drsným svým hlasem, jenž v každé poloze byl ostrý a nevlídný.

Matyáš sebou při náhlém oslovení sestry trhnul tak, že koflík s kávou spadnul na zem a černá tekutina se po podlaze rozlila.

“Co ke všem čertům chceš?” tázal se nevrle. “Stalo se něco?”

“Co se stalo chceš věděti?” pravila Walpurga, hledíc pronikavě na bratra. “Pěkné věci jsem před chvílí slyšela. Ty prý si chceš děvku, jejíhož otce odvezli do kriminálu vzíti za ženu? Fúj, Matyáši a styď se! Je ti více jak čtyřicet let a chceš si uvázati na krk osmnáctiletou žábu a dceru prokletého nevěrce a loupežného vraha českého. Kdyby se tak mělo státi, půjdu na minutu z domu a prokleju tebe i místo, kde jsem s rodiči tak dlouho bydlila.”

“Nemluv nesmysly, Walpurgo” odbyl ji bratr hrubě. “Já nemám času ani chuti s tebou se hádati.”

“Nemáš času?” vysmívala se ženština, v jejíž obličej se jevil výraz tvrdého srdce a bezcitnosti, jaký u přemrštěných nábožníků vidáváme. “Náramně rád pracuješ, ale nejraději neděláš nic, ty pilný hospodáři. Já se na to neptám, máš-li času mne vyslechnouti, ale chci ti říci, že půjdu pryč jakmile sem ta česká holota vejde — rozumíš?”

“Teď toho ale mám dost!” vzkřikl Matyáš vyskočiv se stolice, při čemž udeřil pěstí na stůl, až nádobí na něm stojící zaharašilo. “Chceš-li jít, já tě nedržím, aspoň budu mít pak pokoj.”

Walpurga však též se vzpřimila a hledíc posupně na rozčileného bratra, přistoupila k samému stolu.

“Já půjdu, ale dříve mi vyplatíš dva tisíce dollarů, které jsem ti z mého podílu půjčila. Aha — ty mlčíš! Nu tedy, nechť to lid zví, jak jsi polovic farmy promarnil a že máš na ni velký dluh. Až se to česká ona děvka dozví, pak se ti za sňatek poděkuje. Já ale chci své peníze — nebo —

“Dostaneš ony dva tisíce a mohu ti je dát hned,” řekl Matyáš, přikročiv k malému prádelníku, z něhož vytáhl závítek bankovek a odpočítav jmenovaný obnos ve stovkách, podával je Walpurze. Tato s vytřeštěnými očima naň hleděla nedovedouc si vysvětliti jakým způsobem bratr její nabyt tak velikého obnosu.

“Zde máš!” pravil, jsa bledý v tváři jako smrt. “Vyhrál jsem tři tisíce dollarů v Milwaukee, odkudž jak víš jsem se před třemi dny vrátil.”

“A mně si ničeho neřekl!” pronášela sestra, berouc s radostí peníze do rukou. “A ty opravdu si chceš tu českou holku vzíti?” “Bude-li mne chtít — ano!” odvětil farmář, jemuž se zvolna vracela krev do tváří. “Tobě je už

přes padesát a dlouho-li mi budeš moci sloužiti. Já někoho musím mít, který by mi pozdější dobu života mého oblažil. Divíš se, že srdce mé touží po krásné té děvě, které se nevyrovná žádná v celém státu?"

"Ale pomysli, že nepatří k naší svaté církvi!" namítala stará panna a bigotistka. "A pak je to Češka a kdo ví z jakého rodu pochází."

"Z dobrého, jelikož otec její byl v Čechách nadlesním a ti patří přece jako v Luxenburku k lepší třídě společnosti" vysvětloval zamilovaný Matyáš.

"Nu, počkáme, až jak soud s Lešekým dopadne, potom si to dvakrát rozmyslíš, máš-li si vzíti dceru loupežného vraha", řekla necitelná žena a chtěla dále ve svých důvodech pokračovati, když v tom někdo na dvěře zaklepal.

Matyáš polekaně se ohlédl, kdežto Walpurga volala "dále!". V otevřených dveřích se objevil statný Gotthold.

"Dobré jitro sousede!" pozdravil vehážeje dovnitř. "Ah sousedka!", dodal spatřiv domácí hospodyni.

"Vítám vás!" řekl Holzreck a v očích se mu objevila nejistota, s jakou novinou as rychtář přichází, poněvadž málo kdy navštívil dům Matyáše.

"Přicházím k tobě za zvláštní záležitostí, která se týká částečně i tebe", začal Gotthold, při čemž Holzreck střídavě se rděl a bledl, kdežto Walpurga na rychtáře s překvapením hleděla. "Ty víš, že před vraždou ubohé Hostkové v našem sousedství několikrát již hořelo a nikdy jsme nemohli vypátrati, jak oheň vypuknul. Hned za tebou u Ruckera ve světnici chytilo a celý vnitřek zničen a to v době, kdy u nich nikdo doma nebyl. Rucker měl v kufru asi tisíce dollarů a ty shořely. Podobně se to má s Hostkovými, kde oheň však v zárodku svém udušen, ale jak každý rozumný muž pochopiti může, bylo založeno, aby zločin nebyl odhalen. Hostkům se ztratilo pět tisíc dollarů, které před tím obdržel co vyplacenou hypoteku na jednu farmu. Zde máme co činiti s vypočítavým lotrem, který jen k vůli dosáhnutí peněz zapaloval, aby zničil stopy svých zločinů."

"Nu, a tím je ten Čech!" jizlivě pronesla bezeštná Němkyně.

"Cos podobného nemůžete tvrditi, Walpurgo!" řekl Gotthold, hledě ostře na sestru Holzrecka.

"Nu naposled máte toho pohana za hotového anděla!" posmívala se stará modlilka a oči jí v zlomyslnosti vystoupily z důlků jako u chřestýše. "Takový neznaboh je všeho schopen a dcera není lepší. To ti zajisté zajde chuť, vzíti si dceru Lešekého za ženu — Matyáši!"

"Co povídá tvoje sestra?" překvapen se táže Gotthold. "Ty bys si chtěl vzíti tak mladou dívku — v tvém stáří?"

"Já mu též povídala, že blázní", s úsměvem řekla Walpurga. "A pak takovou nevěrečku a k tomu dceru lupiče a českého vraha."

"Vy jste zlomyslná, Walpurgo!" obrátil se Gotthold k této s přísným výrazem v poctivé tváři. "Předně je Vlasta hodné děvče, za druhé otec její není ještě ze zločinu usvědčen a za třetí je to muž citu a srdce, což se mnohdy ani o některých věřících říci nemůže. Ostatně co je na tom pravdy — chtěl bys si moji chráněnkou vzíti? Dle mého pozorování miluje mladý Hostek Vlastu a ona zase jeho. Ostatně je to jen pouhý tlach s vaší strany Walpurgo, že by si Matyáš na onu dívku myslil."

"Já bych si ji vzal, Gottholde!" pronášel Holzreck třesoucím se hlasem.

"Promluví s ní o tom, avšak dokud otec dívky se nalézá v žaláři, není na to ani pomyslení. Co se mne týče, jsem přesvědčen že je nevinná, třeba tak krvavé důkazy proti němu byly, jako je ona sekerka a kazajka. Muž tak dobrého srdce není schopn hrozného zločinu, jaký byl proveden na Hostkové rodině, jíž přítelem Lešeký jest. Já však neustanu pátrati a jak se mi zdá, našel jsem, ovšem dosud nepatrný stín stopy, po níž ale s Janem chci neúnav-

ně kráčet, až se podaří chytiti pravého vraha. Dnes bude u Hostků odbýván inkvest nad mrtvolou nešťastné ženy a zítra, v neděli je pohřeb. A nyní odpusťte. Myslil jsem, že mi v hledání lotra budeš Matyáši nápomocen, co starý přítel Lešeckýho, avšak vidím, že jsi hrozným osudem jeho velice zkormoucen a tudíž tě sprostují té úlohy. Vy ale Walpurgo, neodsuzujte každého, kdo není víry naší, anebo je příslušníkem jiné národnosti. V naší je též lotrů a lumpů více než dost a proto buďme spravedlivými ku jiným. A nyní s bohem!"

Na to podal pravici Holzreckovi a vyšel ven. Matyáš po jeho odchodu vzal na se kabát a odešel na pole k čeledínovi tam pracujícímu, u něhož se však dlouho nezdržel. Odebral se do blízkého lesa, kde usednuv na pahýl poraženého stromu, složil hlavu v dlaně a dle častých povzdechů a záchvěvů celého těla, jej musilo něco hrozného tížiti, s čímž se ani vlastní sestře Walpurze nechtěl, anebo nemohl svěřiti.

IV. — Na hřbitově.

K inkvestu nad mrtvolou nešťastné krajanky Hostkové, byl domnělý vrah Lešecký přivezen z blízkého okres. města a uveden k zavražděné přítelkyni, kde mu vyšetřující soudce důraznými slovy mluvil do duše, jak hanebného činu se dopustil. Napomínal jej, aby se přiznal, avšak obviněný muž se jen vypnul hrdě do výše a ostrými slovy odmítal od sebe hrozné obvinění, fka, že na žádnou otázku týkající se vraždy neodpoví, poněvadž je to pod jeho důstojností. Tvrzení, jakoby v den zavraždění ubohé krajanky byl býval viděn blízko Hostkovy farmy, je drzou lží, kterou dojista roznesl pravý zlosyn, který se za nepřítomností a jeho deery Vlasty zmocnil sekerky a po dokonání vraždy zkravavšou kazajku vynesl na půdu domku Lešeckýho, kamž možno zvenčí se bez překážky dostat. Když mu soudní inkvizitor řekl, že jej viděli dva chlapečci a dle kazajky poznali, tu se jen pohrdlivě usmál a též nechtěl udati, kde se v době spáchání zločinu nalézal. Celkem pokojné a hrdé vystoupení Lešeckýho okresnímu soudci imponovalo a již několikráte o něm své smýšlení začal, avšak konečně byl přece nucen přijmouti obvinění za pravé a když byl oznámen výrok vyšetřujícího lékaře, že Hostková podlehla ráně sekerkou jí zasazené a pachatelem je dle všeho Karel Lešecký, tu byl tento opět doveden k vozu a odvezen do své cely v okresním vězení.

U Hostků bylo smutno, jelikož i starý otec a manžel zavražděné, následkem hrozného zármutku velice seslábl, jak na těle, tak i na mysli. Cely den vyseděl v pohovec, na nikoho nepromluvil a takřka ničeho nepožil. Ubohý syn Jan trpěl nesmírně, vida jak drahý otec slábne a že dlouho to s ním trvati nebude.

Po odchodu soudních úředníků se obrátil k přítomnému Gottholdovi a smutně pronášel: "Můj bože, v čem jsem se provinil, že mne osud tak pronásleduje? Matka mrtva a drahý můj otec na prahu hrobu — —"

"Musíš vše přijmouti s odhodlaností a podrobiti se nevyhnutelnému osudu," těšil přítel rychtář.

"Jiného mi nezbývá," řekl Jan s bolestným povzdechem. "Avšak něco mám na srdci milý příteli Gottholde. Myslíte, že by byl Lešecký vinen?"

Starý a vážený občan se na okamžik na mladého muže zahleděl, načež se tázal: "A ty Johnny?"

"Já věřím, že otec Vlasty se skutku onoho nedopustil, tak jako že nevina jeho vyjde jednou na jevo", odpověděl vážně a s přesvědčením mladý krajan.

"To samé já hochu a mojí snahou bude, abych co squire vypátral pravého vinníka!" řekl Gotthold, podávaje ruku Janovi, jenž mu srdečným stisknutím poděkoval za jeho šlechetné smýšlení.

"Co dělá Vlasta?" otázal se Jan a v oku se mu zaskvěla slza. "Dovolíte Gottholde abych ji navštívil?"

“Potěšíš ji velice Johny a když jí řekneš, že nevěříš ve vinu otce jejího, tu zajisté se vzmuží a bude hleděti s důvěrou budoucnosti vstříc. Ubohé děvče, stále pláče, je-li o samotě. Víš-li pak ale hochu, že Holzreck by si Vlastu vzal?”

“Kdo?” zvolal Jan v největším překvapení. “Matyáš?”

“Ano!” odpověděl Gotthold. “Dnes se mi svěřil!”

“A Vlasta?” tázal se mladý Hostka v hrozném napjetí.

“Chej s ní dnes, než k nám večer přijdeš o tom mluvit!” řekl rychtář.

“Ty jdi k otcí a já se odeberu domů. Na shledanou dnes večer!”

Po té si podali oba mužové pravice, načež se rozešli.

Vlasta seděla ve světnici s Gottholdovou, když manžel této do vnitř vstoupil a usedl k velkému stolu u okna.

“Byl jsem u Holzrecka dnes odpoledne” začal, obraceje se k sličné dívce, v jejíž roztomilém obličejí se jevil žal, avšak též jakási důvěra v osud, že tento se zachová příznivě k jejímu otcí. “Býval u tvého otce denním hostem a jak se zdá nechodil k vám jen k vůli němu. Vlastě pojednou tvářinky zahořely náhlým žarem a ona v okamžiku poznala, že Gotthold chce s ní o Holzreckovi mluvit. “Vím drahý příteli o čem chcete se mnou rozprávěti,” řekla po chvíli, rozpačitě se usmívajíc. “Ano, Matyáš Holzreck se ucházel o moji ruku, avšak nemohu pochopiti, jak se věc na veřejnost dostala, Holzreck často navštěvoval otce mého, avšak já ani potuchy neměla, že tak činí jen proto, aby dosáhl mé ruky. Chej vám vše draží příznivci sdělití do podrobná. Matyáš, jemuž svého času můj otec prokázal službu jakousi, začal k nám docházeti, když jsem již dorůstala v panu. Před tím si nás mnoho nevšímal. Já od prvního okamžiku jsem cítila odpor k muži, jehož drsné chování se mi nelíbilo. On mnoho řeči se mnou nenadělal, ale když jsem někdy naů úkosem pohlédla, tu vždy z jeho očí čísel, jak se mi zdálo smyslný žár jakýsi, který mne lekal. A on vždy za mé přítomnosti na mne upíral zrak plný vášně a nezřízené žádostí. Tehdy jsem tomu ovšem nerozuměla, avšak brzy jsem poznala, co chce. Jednoho večera jsem byla v kuchyni zaměstnána, když pojednou slyším z přední světnice hlasitý smích mého otce a jak mne volá. Zvědava co as bude chtítí, vstoupila jsem do vnitř. Otec seděl u stolu dosud se směje a jemu naproti Matyáš se zamračenou tváří.

“Zde máte děvče Matyáši”, pronášel otec vesele. “Pak-li svolí k sňatku s vámi, budu spokojen. Vlasto, zde pan Matyáš Holzreck si přeje s tebou vstoupiti ve stav manželký. Chceš se tedy deeruško státi paní Holzreckovou a bohatou farmářkou?”

Po mně v tom okamžiku šel mráz a já nemohla v první chvíli promluvití; pak ale se ve mně vše vzbouřilo při pomýšlení, že bych měla zvat starého muže svým manželem. “Nu, mluv holka,” nutil otec. “Chtěla bys se provdatí tuhle za našeho přítele?”

“Ne!” odvětila jsem krátce a hlasitě.

“Nu, zde to slyšíte na své vlastní uši, milý příteli,” řekl zase můj tatínek. “Ne, milý sousede, já děvče nutiti nechci a pak, vždyť by mohla býti vaší deerou tak veliký rozdíl je ve stáří vás obou. Manželství takové není šťastné a to víte, mladá krev hledá sobě rovnou a tudíž toho raději necháme.”

Po těch slovech Matyáš prudce vstal a vzav klobouk, řekl: “Máte pravdu, Lešeký a proto se na mne nehněvejte.” Obrátil se, ale já chytila jsem ještě hrozný záblesk jeho oka, v němž se jevila veliká nenávisť a zášť vůči nám. Mě se té chvíle zmoenila nesmírná úzkost a tak se mi zdálo, že něco hrozného na nás čeká. Když jsem po odchodu souseda otcí vyprávěla jak děsný byl pohled Matyáše, tu se mi vysmál a pravil, že Holzreck není tak zlým, jak vypadá. On chtěl arei po zatčení mého nevinného otce, abych šla k němu, avšak já nabídku jeho odmítla.”

Místní rychtář přikývnul hlavou k vypravování Vlasty a hluboce se po té zamyslíl.

K večeru se dostavil do bytu Gottholda, mladý náš krajan Jan Hostka. Při spatření hezkého a statného muže se krásné děvče hluboce zardělo leknutím, proč vlastně Jan ke Gottholdovým přichází.

“Odpusťte Gottholde a milá paní,” začal Jan, hledě na staré manžely, kteří k němu, Čechovi byli vždy tak dobrými a přátelskými. “Přicházím vlastně dnes jen k vůli Vlastě Lešecké. Zajisté mi to nebudete bráti ve zlé, když to, co mám na srdci, chci jí svěřiti v naší milé mateřštině.”

“Vím, vím, oč se jedná,” usmál se Gotthold. “V mateřské řeči se city lásky mohou vřeleji dáti na jevo než v cizí, nezvyklé a kdyby jí člověk mluvil co nejlépe. My zatím s mojí ženou — vid' Marto,” obrátil se ku své manželce, které kol úst pohrával srdečný úsměv — odejdeme do vedlejší světnice, nu a výsledek nám dojistá oznámíte.”

“Odpusťte, milý příteli,” omlouval se Jan, avšak poctivý Němec mu jen poklepal na rameno a s úsměvem se odebral s manželkou do jiné komnaty. — Vlasta seděla v židli takořka bezdechá a majíc ruce spjaté, klopila temnomodrá očka z nichž se slza za slzou vykrádala, k zemi.

“Vlasto!” začal Jan opíraje se o vysoký prádelník u okna. “Těžce nás nemilosrdný osud stihnul, vzav mně drahou matku a tobě aspoň na čas milovaného otce. Ty však trpíš více než já, poněvadž na nevinném otci tvém spočívá těžké obvinění a to bolí více než kdyby umřel. Já — syn zavražděné matky — přicházím k tobě, abych ti upřímně sdělil, že nevěřím ve vinu tvého otce a kdyby důkazy proti němu byly sebe těžšími.”

Vlasta zvednuvši dosud sepjaté ruce vzhůru, naslouchala slovům mladého krajana, aniž by sama však promluvití mohla. Pojednou vypukla v srdcevrvoucí pláč a zvolna vstala.

“Jene — Jene!” vzlykala bolestně. “O, jak ti děkuji za tvá slova útěchy a že nevěříš v hroznou vinu mého tatíčka. Jednou přijde jeho nevinnost na jevo a on ti poděkuje sám.”

“Vlasto,” řekl Jan, tiskna sličné dívce jemnou ruku. “V této chvíli chci k tobě promluvití nejen jako krajan, nýbrž též co muž, který si váží tvého otce co pravého Čecha a vlastence. On i ty jste vypěstovali ve mně vroucí lásku ku vzdálené vlasti, již jsem co dvouletý hoch s rodiči opustil a byl vychován v tomto okolí, kde dvě cizí řeči, angličtina a němčina vládnou. Nebýtí vás a českých knih, z nichž jste mne učili znáti velikou minulost drahé české otčiny, byl bych v cizím žívlu zdejšími snad úplně zaniknul, jelikož otec můj a drahá matka v těžké denní práci a aby se pro jediného syna domohli jmění, neměli času se starati o české vychování moje, domnívajíce se ve své prostotě, že vyjma v domácnosti češtiny vůbec mezi zdejšími Němci nepotřebují. Ovšem, že tomu tak, avšak kdyby každý byl podobného smýšlení, tu by česká národnost v Americe brzy zanikla. Tobě a tvému otci mám co děkovati, že se ze mne nestal otrodilce, nýbrž muž, který jest pyšným na to, že jeho kolébka stála v zemi, která kdysi byla velikou a slavnou. A tomu všemu jsem se jedině přiučil od tebe . . . děvče . . . Vlasto má jediná . . .”

Při těchto upřímných a vřelou láskou prociťených slovech se krásná dívka slastí a touhou zachvěla, což pocítil též Jan, drže dosud útlou ruku své krajaneky v ruce.

“Miluji tě Vlasto celým srdcem, v němž dosud žádná láska k jiné dívce neplála,” pokračoval mladý muž. “Můj život patří tobě a pakli mne vyslyšíš, tu velice zmírníš bolest mezi nad zrátou mé drahé matičky, jejíž drahé tělo bude zítra na hřbitově uloženo k věčnému odpočinku. Učiníš tak, Vlasto?”

S úsměvem, v němž se jevílo to nejvyšší štěstí, pohlédla sličná dívka na

Jana a vstala. Jan porozuměl v okamžiku tichému výrazu lásky, jenž se v temnomodrých očkách Vlasty jevil, objal štíhlé tělo spanilého stvoření tohoto, vtisknuv mu vřelé políbení na růžové, kypré rty.

“Ano, Jeničku — učiním tak!” pronášela šťastná dívka v blahém opojení. “Mé srdce ti již dávno patřilo a bude až do skonání. Avšak dříve se s tebou můj miláčku nespojím, dokud nebude jméno otce mého z hrozného podezření očištěno. Pracujme do té doby spolu k jednomu jen cíli a síce: “Najít prostředky a cesty k odhalení pravého zločince, kterému se podařilo za nepřítomnosti otce a mojí, vniknouti do našeho bytu, aby k provedení svého hrozného činu z něho odnesl důkazy, jež svědčí proti nevinnému otci mému. Myslíme Jene, že mi dáš za pravdu, vždyť to činím jen k vůli tobě, aby lidé po tobě neházeli blátem pomluvy, kdybys si vzal deuru muže — podezřelého z hunsné a loupežné vraždy.”

“S tou největší radostí vyplňuji tvé přání, duše šlechtná,” zvolal Jan, objímaje rdící se dívku. “V tom poznávám čisté a ryzí srdéčko mé dívenky, která nechce, aby jméno Hostkovo bylo hanbou pokáleno. Ach, proč se této hodiny nedožila ubohá matička, která tě milovala jako vlastní dceru; jak by se byla potěšila. Nyní ale zavolám Gottholdovi, aby zvěděl, že jsme spolu zasnoubeni.”

Otevřev po té dvéře vedlejší jizby, kývnul na staré manželzy.

“Nu, tak jste si to již česky pověřili, jak se máte rádi!” tázal se bodrý Němec, hledě s úsměvem na oba mladé lidičky.

“Ano!” odvětil Jan. “Avšak v sňatek nechce se mnou šlechtná dívka vstoupiti dříve, dokud nebude jméno otce jejího z podezření vraždy matky mé očištěno.”

“Je to šlechtné jednání!” řekl rychtář podávaje Vlastě ruku. “Naši úlohou pro příště bude vypátrati pravého vraha a odevzdati soudu. Co se mé osoby týče, neustanu a ve dne v noci chci na tom pracovati. Je to mojí povinností, za jedno co obecního soudce tohoto townu se o záležitost tuto starati a pak jsem přítelem jak tvé Jene, tak i rodiny milé Vlasty. Nyní však promiňte. Již táhne na sedmou a já mám něco k vyřízení u pana faráře. Bavte se zatím zde s mojí manželkou než se vrátím.” Po té kývnuv hlavou na pozdrav, vyšel Gotthold z domu a přímo na proti k faře, vedle malé školy se nalézající.

“Co nám přinášíte, Gottholde?” — tázal se farář Moorhaupt váženého squira a oběana milltownského, když tento vstoupil do pěkně zařízené komnaty kněze.

“Oznamuji vám, velebný pane,” odpovídal Gotthold usedaje na stoliici, “že inkvest je odbyt a proti pohřbení zavražděné Hostkové okresní soudce ničeho nenamítá, poněvadž se při obdukcii poznalo, že byla stará naše sousedka sekerou zabita. Otec Hostka je velmi slab a syn John se obává, že i jej ztratí. Štěstí dvou rodin je zničeno a kdo ví, zůstane-li to jen při jedné oběti. Starý Hostka na kraji hrobu a Lešecký, nebude-li pravý vrah vypátrán, v žaláři zemře.”

“Vy, Gottholde dle všeho nevěříte, že by se Lešecký byl zločinu onoho dopustil?” tázal se starý duchovní, hledě na hosta. “Co se mne týče, mám já o celé věci jiné mínění. Člověk, který do kostela nikdy nevhodil a ještě k tomu se častěji vyjádřil, že chrámů k modlení vůbec zapotřebí není, jelikož boží příroda pod modrou oblohou je tím nejkrásnějším chrámem, kde se bůh může uctívati — takový člověk je schopen podobného zločinu, jaký se v naší katolické osadě k pohaně celé kolatury udál. Kdo nevěří v katolickou naši církev, pohrdá božími službami a nedbá o naše svaté a mučedníky, ten ztratil všecku bohobojnost a snadno se dopustí hříchu.”

Farář při těchto slovech přísně hleděl na statného farmáře, jenž zastával důležité místo v obci a těšil se všeobecně úctě, načež dále pokračoval:

“A vy, Gottholde, co pravověřící katolík se zastáváte nevěrece, kacíře a rouhače a ještě k tomu i jeho dceru do domu jste přijal. Jak se to srovnává s vašimi náhledy o našem svatém náboženství!”

“Milujte nepřátelé své — praví svaté písmo!” začal Gotthold tlumě v sobě rozčilení, jež se jej zmocnilo při slovech kněze, který jinak byl mužem dobrosrdečným a ku každému vlídným a přívětivým. “Vaše slova, velebný pane, se opět nesrovnávají ani se stavem kněze, ani s povahou vaší a tudíž jest mi divno, že Lešeckýho hned odsuzujete. Odpusťte, však povinností mojí co obecního úředníka jest býti spravedlivým a poněvadž vím, že muž onen takového činu schopen není, tu stojím na jeho straně a jedině proto jsem dceru jeho přijmul do svého domu. Znáte mne, velebný pane, dlouhá léta a víte dobře, že u mně jest, co na srdci to na jazyku a třeba i vůči vlastnímu duchovnímu otcí tak mluvití musím. Právíte, že je Lešecký nevěrecem, avšak musíte sám doznati, velebný pane, že v celém okolí nenajdete katolíka, který by byl tak ochotně a bezzistně sloužil každému, kde toho potřeba bylo, jako to činil onen, nyní nenáviděný Čech. Já si umínil, že pravého vraha vypátrám a dokud nebude vina Lešeckého jasně dokázána, dotud stojím na jeho straně a každý kdo jej zná, se mnou.”

“Nu, nesmíte se hněvati, Gottholde!” řekl farář, vida, že se s úsudkem svým přenáhliil. “Dnes však tu byla Walpurga Holzrecková a ta mi vyprávěla mnohé věci, ovšem Lešeckému nepřiznivě.”

“Sestra Matyáše je zlomyslná osoba, vzdor tomu, že se zdá býti nábožnou,” pravil Gotthold. “Je stará panna bez srdce a pak má zlost, že si bratr její myslil na mladou dceru Lešeckého. Proto ta zášť, velebný pane. Vy však až se přesvědčíte o celé věci, dáte mi za pravdu, jelikož býváte ku každému spravedlivým.”

“No, počkáme tedy milý příteli a pak-li opravdu bude Lešecký očištěn, tedy mu sám co katolický kněz stisknu ruku a odpustím mu jeho náhledy stran náboženství.”

“Já věděl, velebný pane, že nedovedete nikomu křivdit,” řekl Gotthold potěšen, “a že vás jen zlomyslnost Walpury poštvála proti muži, který nikomu nikdy neublížil.”

Po těchto slovech Gotthold podal ruku knězi a srdečně ji stiknův, odebral se domů.

Následující neděle se dostavilo velké množství lidu k pohřbu zvěčnělé Hostkové. U hrobu, u něhož stála rakev vážené ženy české, nalézal se manžel i syn. Gotthold s manželkou, farář Moorhaupt a ještě několik farmářů, kteří sem Hostkovou z domu donesli. Matyáš byl též požádán, aby co blízký soused pomohl rakev nésti, avšak on se vymlouval, že mu tak učiniti nemožno poněvadž mrtvé tělo vůbec viděti nemůže. Nikdo si toho nepovšimnul, jedině Gotthold, který na vysokého hranáče se podíval s jakousi nedůvěrou a čelem mu táhly divné myšlenky.

Po vykropení hrobu, krátké modlitbě a následujícím kázání, v němž farář odsuzoval příšernou vraždu, chtěli přítomní muži klásti rakev na prkna, jež nad hrobem se nalézala, když v tom nastal mezi shromážděním jakýsi ruch a Jan pohlédnuv v tu stranu, spatřil svoji snoubenku, jak se zástupem dere ku předu, kde rakev stála. Nikdo neočekával, že dceru Lešeckého se k pohřbu zavražděné ženy dostaví, již smrti dle náhledu většiny lidu, byl její otec vinen. A ona přece přišla. Oči všech shromážděných byly obráceny na dívku, která neměla ani tolik studu, aby se stranila veřejnosti, dokud otec její se v žaláři

nalézá, Thumené mručení se ozývalo v lidu, avšak sličná dívka toho nedbala a vrhnouc se k rakvi sepjala ruce a v správné němčině se nesla její slova do čistého vzduchu.

“Matičko!” zvolala dívka. “Proč nemůžeš jim z hrobu pověděti, že otec můj, který si tě tak velice vážil, je nevinen. Ty přítelkyně drahá — k bohu se modlí za tvoji duši ta, jejíhož otce všichni, až na malé vyjímky obviňují z hrozného činu, jehož se nedopustil. Přejde však čas, kdy celý svět zví, že odsuzován byl ten, který měl srdce pro každého. — Odpočívej v pokoji, drahá matko, která jsi mi byla přítelkyní tou nejlepší na světě.”

Po té vzhopivši se, zůstala u hrobu státi a bolestný pláč se jí řinul v dušeném štkání z prsou. Starý Hostka kleče u hrobu, loučil se se svojí drahou ženou a pohlédnuv též na plačící Vlastu volal: “Půjdu brzo za tebou Verunko a nás oba bude oplakávati ubohý Jan. Vlasto, plač pro tvoji dobrou přítelkyní, která, kdyby mohla, by zvolala: Karel Lešek není vinen mé smrti, ale někdo jiný.”

Těmto slovům v češtině proneseným nikdo nerozuměl, jen Gotthold z nich vyčetl, že ubohý Hostka též nevěří ve vinu svého přítele Lešeckého.

Na to rakev spuštěna do hrobu a za chvíli se zástup rozecházel, jen náš squire, oba Hostkové a Vlasta stáli u nového rovu nešťastné matky.

Od hřbitova volným krokem odcházel Matyáš Holzreck a maje hlavu skloněnou, bral se opět k lesům, v nichž zmizel, aby se k večeru vracel domů rozrušen a s bledou tváří.

V. — Na stopě vraha.

Již celý týden uplynul v moři věčnosti od pohřbu Hostkové, avšak dosud se mezi sousedkami v Milltownu mluvilo o Vlastě, která se odvážila tak vyzývaté vystoupiti na hřbitově a modliti se u hrobu zavražděné ženy, která jí, dečí vraha prokázala za živa tolik dobrodiní. Zejména stará panna Walpurga se vši jízlivostí, jí vlastní, krásnou Češku pomlouvala. A nemohla zejména pochopiti proč jí Gotthold, tak vážený občan a Němec ve svém domě trpí. Tento však si klábosení žen nevíšal, a jeho manželka rovněž. České ono děvče čím dále tím více se jí líbilo, ježto Vlasta svojí tichou povahou a pak, že se v hospodářství tak dobře vyznala, nabývala stále více přízně obou starých manželů. Gottholdová již na to pomýšlela, aby dívka vůbec pro vždy u nich zůstala, kdyby snad pravý zlosyn nebyl vypátrán. Přílnula k Vlastě jako k vlastní dečí a zaslechla-li někde slovo proti ní, tu se jí vždy řádně zastala. Za týden po svém zatčení poslal Lešek Vlastě psaní, v němž jí sděloval, že ani jí se nemůže dosud svěřiti, kde se v době zavraždění přítelkyně Hostkové nalézal, dokud nepřijde doba, kdy tak něžnosti bude moci. Vlasta dopis onen svým dobrodineům do němčiny přeložila. Dle obsahu tohoto dopisu Gottholdovi poznali, že ubohý Lešek vskutku nevinně trpí v okresním vězení. —

Jan Hostka byl denním hostem v domě squira. Častěji rozmlouval o tom, proč Lešek nechce udati, kde se v den vraždy nalézal.

“On zajisté činí tak z poctivého stanoviska,” říkal vždy mladý přítel Gottholdovi, k čemuž tento vždy přisvědčil.

“Dle všeho je vázán čestným slovem: anebo hraje v tom úlohu osoba jemu drahá,” promlouval starý rychtář. “Ostatně naší úlohou jest pátrati dále, aby pravý zlosyn byl spravedlnosti vydán. Dnes na večer sem přijď a pak se spolu opět vydáme na zvědy do lesů.” Na to sehnul se k Janovi, šeptal mu cosi do ucha, čehož si i stará rychtářka všimla a spokojeně se usmívajíc, pro sebe mumlala: “Něco již oba našli a nikdo by si nepřál více, aby dosáhli kýženého cíle jako já, aby jméno ubohé dívky bylo očištěno.”

Pozdě večer na to ubíral se Jan s Gottholdem po tiché cestě polní k ne-dalekým lesům, jež táhly se k pahorkům a blízkému jezeru. Když oba mužové došli kraje lesa, zůstali státi a hledíce v širou pláň k Milltownu, čekali na někoho. Měsíc na tmavomodré obloze zářil plným jasnem, osvětluje celé okolí. Jen kdyby té páry od povrchu země k výši se nesoucí nebylo bývalo, tato na větší dálku bránila lepšímu rozhledu.

“Jak pak asi brzo přijde!” přerušil Jan noční ticho. “Již celé dva dny jej tu nebylo viděti.”

“Jen strpení,” Gotthold na to. “Co se mne týče, nevzdám se sledování muže, na něhož padlo mé podezření. Vyprávěl jsem ti o penězích, jež Walpurga dala panu faráři k uschování. Řekla mu, že jí dal ony dvě tisícovky její bratr Matyáš. Já ale vím a přesvědčil jsem se, že Holzreck si před tím peníze u jednoho farmáře chtěl vypůjčiti, ale ten tak neučinil. Kde vzal tedy takový obnos, když sám jest pořád v úzkých, následkem nezřízené své vášně ku karbanu. On se domnívá, že o tom nikdo neví, jak velké obnosy již prohrál v Eau Claire, ba i do Milwaukee jezdí, avšak já jsem vše již od několika týdnů věděl, jak jde s jměním dolů. Nepamatuješ se, jaké bankovky to byly, jež vám uloupeny!”

“Bezmála samá stovka a několik padesátek,” odvětil Jan.

“Nu a takové dala Walpurga panu faráři,” Gotthold na to. “Celá věc, je mi velice podezřelou a pak ty Matyášovy vycházky denní i noční. Myslím, že mu svědomí nedá pokoje. Nu, uvidíme, podaří-li se nám objeviti příčinu, proč Holzreck tak často do lesa chodí.”

V tom jim u nohou pes, jež vzali s sebou, tiše zakňučel.

“Ticho, Nero!” zakřikl jej Jan, načež pes ihned umlknul, opět ulehnuv. Oba muži na to upjali svých zraků do dálky a brzo spatřili postavu muže jakéhos, jak jeho stín se rysuje v bílé, měsícem prozářené mlze a blíží se k nim.

“To je Matyáš!” šeptal squire, načež oba tiše ustoupili do temného stínu stromů a hustého houští. Uplynulo as patnáct minut, když nedaleko nich zapraštělo suché chřastí pod nohama přicházející osoby a když se sehnuli, tu zřetelně viděli bledý obličej Matyášův, v němž se leskly oči v zimničném rozechvění. Pes Nero se chvěl náhlým vztekem při spatření muže, na něhož se nesměl vyřítiti, jelikož ruka pánova těžce spočívala na jeho hlavě.

Jan i Gotthold nespustili zraků s vysoké postavy Holzrecka, jenž se ohý-bal a třesoucíma rukama cosi v suchém listí na zemi hledal. Plná zář nočního poutníka s blankytu nebes naň padala a tu viděli oba přátelé, jak se mu rty křečovitě stahují a v očích se zjevuje demonický výraz nesmírného vzteku a zklamání. Pojednou se pozdní chodec vztýčil v plné své výši a hledě k měsíci hlasitě dosti pronášel, aby mu naslouchající v houští rozuměli, následující slo-va: “Ty věčný tuláku, tam nahofe, bys mi mohl říci, kam se onen kus oděvu poděl, jež jsem zde pod starý pařez schoval. Ty víš, kam se onen kus oděvu toho, v jehož rukou se můj letní kabát nalézá. Ach, kdybys mohl mluvit!” — při tom Matyáš hrozebně zvedl ruku k měsíci, přes jehož jasnou a usměvavou tvář přelét v té chvíli slabý mráček jakoby v nevoli, — “ty bys mne prozradil a jiným vypravoval, že každého večera zde hledám důkaz — brrr! mé viny. Hahaha! Proč na mne tak uštěpačně hledíš, jakobys chtěl říci, že mne spravedlnost přece jednou chňapne za límec! To se mylíš chlapíku! Matyáše ne-má nikdo v podezření — chichichi! Vždyť sousedé myslí, že peníze mám, kdež-to — ah! Tak se mi zdá, jakoby na mne ten chlap Gotthold, u něhož se krásná Vlasta s tím holomkem českým — Hostkou, schází, s nedůvěrou prohlížel. Aby tak Walpurga něco — já bych ji zabil!”

Pojednou zaklel, rozhlížeje se divoce kolem sebe.

“Hrome — tak se mi zdálo, jako by někdo byl na blízku! Mýlím se as, vždyť z Milltownu za mnou nikdo nešel a v noci se v našich lesích nikdo nezdržuje. Avšak — mrtví — hu!” Tu se hranatý Němec, který ve strašidla věřil, jako jeho spolurodáci, hrůzou otřásl.

“Whip — poor — will!” zavzněl pojednou hlas nočního ptáka na blízku a poděšený muž si oddechl.

“Bestie!” odlehčil si zaklením, ohlížeje se kolem sebe. “Mrtví se nevrací a zejména tak staří ne, jako byla Host... Prokleté jméno! — Neustále mne děsí! Avšak Matyáši — ty se musíš vzmužiti, aby nikdo na tobě nepoznal, že těch pět tisíc dolarů — — Zlořečený mamon, jenž mne svedl k tak hroznému činu! Tenhle Gotthold je mi podezřelým a tak se mi zdá, jakoby s Hostkou měli něco v plánu. Avšak jim se nepodaří mne lapiti raději zastřelím některého z nich a pak sebe.”

Po té sebral se země klobouk, jenž mu s hlavy spadl a odehával hlouběji do lesa. Gotthold s Janem tiše za ním. Matyáš se neustále shýbal, jakoby něco

hledal a každý pařez prohlédl, zda-li hledaný kabát pod ním neleží. Konečně dospěl břehu malého jezera Beaver a zahleděl se na stříbrolesklý povrch vody, jejíž vlnky do nočního ticha jemně šuměly.

“Tam dole je pokoj!” slyšeli opět naši přátelé Matyáše, jak k sobě rozpráví a ukazuje s příkrého svahu dolů k hluboké vodě. “Jediný skok a všemu pozemskému trápení bude konec. Ale — věčnost — věčnost — peklo! Až po mě mráz jde. Lešecký v něj nevěří a říkal, že je to čirý humbuk — ale já jsem katolík a na mne čeká. Čert vezmi peklo i nebe! — Dokud budu žít, chci užívatí světa a po smrti nechť mne lucifer shtne — hahaha! Prodám farmu a co zbuďe probýřím a pak...”

V blízkém houští se ozval mýval — “raccoon”, čehož se Holzreck tak zděsil, že obrátiv se, úprkem spěchal zpět k Milltownu.

“Nyní víme, kdo je vrahem tvé matky, milý hochu!” začal Gotthold, když Matyáš zmizel v dálí. “Zřejměji nemůže samoobvinění Matyáše mluvití, jako ono, jež zde na břehu jezera proti sobě pronesl. Přesvědčili jsme se, že on

spáchal hnusný onen zločin a proto pravím: Matyáš Holzreck je vrahem Veroniky Hostkové, což dosvědčím před soudem.”

Jan stojí před svým přítelem hleděl vzhůru k zářícímu měsíčku a vzdor tomu, že ztratil před týdnem drahou rodiitelku, rozléval se mu blahý cit srdcem a tělem při pomýšlení, že otec jeho zbožňované dívky není vrahem a německá národnost v okolí nebude moci dále kýdati hanu na jméno českého občana Lešeckýho.

“Máte pravdu, milý příteli,” řekl po chvíli, hledě na jasnou hladinu jezera před ním se lesknoucího. “Matyáš se skutku onoho snad dopustil, avšak musíme přece jen počkati, až nabudeme proti němu pádnějších důkazů.”

“Co jsme dnes viděli a slyšeli, stačí k tomu, aby zlosyn pravý byl zatčen a soudu odevzdán,” pronášel vážně rychtář. “Moji povinností jest ještě této noci odejeti do okresního města a vyšetřujícímu soudu, jakož i šerifovi vše sdělit. A nyní pojd’ Johnny a připravíme se na cestu. Nikdo v obci nemusí věděti kam odjíždíme, a aby nás opravdu žádný ze sousedů neviděl, vyjedeme ode mne zadní cestou a zítra dopoledne jsme zpět.”

Mlčky se ubírali naši přátelé k vesničce a za nedlouho na to odhrčel lehký povoz Gottholda k okresnímu městu. V Milltownu neměl nikdo ani tušení o tom, že Jan a Gotthold nejsou doma a také též nikdo nezpozoroval, když se vrátili domů a s nimi tajný policista, který se u rychtáře ubytoval.

“Co přimělo Holzrecka k tomu, že se vraždy dopustil?” tázal se detektiv, sedě u stolu s domácím pánem a mladým Hostkou, kdežto obě ženy, hospodyně Gotholdová a Vlasta se nalézaly v kuchyni, nemajíce ani potuchy o úředním stavu tajného policisty. Měli jej za obchodníka obilím, neč tak jim byl cizinec představen.

“Holzreck byl zadlužen a poněvadž si chtěl z tísně té pomoci, založil oheň několikrát u blízkých sousedů, očekávaje, že při špatném zařízení hasičském v Milltownu, shoří i jeho dům, na nějž měl vysoké pojištění. Jinak si to vyložit nemohu, neb že by někdo jiný byl zapaloval, k tomu v obci neměl nikdo žádných příčin. Nemluvím snad z nějaké zášti proti obviněnému, nýbrž jen proto, že co soudce tohoto townu a poctivý muž, musím dostáti své povinnosti, aby vinou jiného netrpěl muž nevinný a jiní s ním. Pak Holzreck dal své sestře dva tisíce dollarů a v samých stovkách a padesátkách — nu a z těchto se skládal obnos ve výši pěti tisíc, jež Hostkovům byly před vypuknutím ohně z kufru ukradeny.”

“A jak jste mi sdělil, pane Gottholde již na cestě sem,” pravil detektiv, dělaje si záznamy do knížky, “viděl jste ony bankovky u zdejšího pana faráře Moorhaupta.”

“Ano,” odpověděl rychtář. “Avšak nejhlavnější a nejsilnější důkaz by byl ten, kdyby se nám podařilo najíti onen kabát, jež Holzreck minulě noci v lese hledal a bez výsledku.”

“To půjde as z těžka,” řekl policista. “Museli bychom prohledati lesy, jež mají rozlohu několik mil, než by se onen důležitý předmět našel.”

“Ach, pane!” zvolal Jan, zvedaje se od stolu. “Já mám znamenitou myšlénku.”

“Nu, ven s ní!” pobízel detektiv, kdežto Gotthold dychtivě hleděl na mladého přítele.

“Mám psa Nero, zvíře velmi rozumné a věrné, jehož čichu nic neujde,” vyprávěl Jan. “Vezmeme psa do lesa a nalézá-li se jmenovaný oděv v některém pařezu, tu zajistě jej vyčienchá a najde.”

“To jsi měl výtečný nápad milý Johnny!” přisvědčil Gotthold, vstávaje též se stolicí. “Jdi pro zvíře a přiveď je zadem sem, načež se odtud vydáme do

lesa. Pes oděv najde již dle potu těla Matyáše, vždyť jakmile Nero tohoto slhlédne, může se vzteknouti a z daleka jej cítí."

Za chvíli po společné této rozmluvě se odebrali naši tři muži majíce velkého hafana ve svém středu, přes pole k lesu. Matyáš, jenž stál té chvíli v zahradě, viděl rychtáře s nenáviděným Hostkou a jakýmsi mužem kráčetí do polí, avšak ani ve snu jej nenapadlo, že se procházka ona má státí jemu osudnou. Domníval se, že cizinec onen jest obilním obchodníkem, jichž přicházelo sem po žních více.

Mezitím se dostal náš trojlístek do lesa, načež Jan pustiv psa hovořil k němu: "Jdi, Nero a hledej — hledej — such verloren — marš!"

Zvíře se několikráte v kruhu otočilo, načež čenichajíc sem a tam, přebíhalo od pařezu k pařezu, avšak od každého odcházelo s nepořízenou. Bezmála půl hodiny kráčetí mužové lesem, aniž by psa spatřili, když pojednou v nízkém houští u jezera se ozval Nero, hlasitě štěkaje.

"Něco našel!" zvolal Jan a již pádlil v tu stranu, odkudž štěkot zazníval a ostatní za ním. Když přišli na místo, spatřili psa, jak stojí na pařezu, na němž se nalézal letní kabát z lehké látky. V okamžiku mladý Hostka uchopil předmět a podal jej policejnímu úředníkovi. Nero zuřivě zaštěkal chňapaje po kabátu, avšak Jan, uchopiv zvíře za obojek pohládl je po hlavě a utišil mírnými slovy.

"To je kabát Matyáše Holzrecka," pravil, chvěje se rozčilením, ukazuje na lesklé knoflíky, jež na něm se nalézaly.

"Ano, patří Matyášovi!" dodal Gotthold.

Detektiv mezitím prohlížel oděv a tu všichni tři spatřili dvě velké, krvavé skvrny na přední části jmenovaného obleku. Při tom též vypadl z kapsy kabátu jakýsi papír a když jej tajný rozbalil, poznal, že je to pojistka na velký obnos peněžní a zasláná Matyáši Holzreckovi jednou pojišťující společností proti ohni ze vzdáleného Millwauke. "Nález tento však nijak nedokazuje, že by Holzreck byl pravým vinníkem," řekl po delší prohlídce kabátu tajný policista, usmívaje se. "Lešecký mohl zde právě tak kus toho oděvu schovati, jako Holzreck a tudíž důkaz není tak silným, jak se domníváte."

S velkým úžasem hleděli oba přátelé na detektiva a ani svému sluchu nemohli věřiti, že muž ten dosud nebyl o vině Matyáše přesvědčen.

Když ale srovnáme ony skvrny na tomto kabátě se nalézající s oněmi na kazajce Lešeckého, tu musíme doznati, že se nalézají v tom samém místě na prsou jako tuto," řekl Gotthold rozhodně. "A pak ta vysoká pojistka proti ohni mluví dostatečně, že Matyáš byl paličem, jenž si chtěl z peněžní tísně pomoci. Nemám ničeho proti muži tomu, avšak dokáže-li se mu vina loupežné vraždy, pak nechť je dle zákona potrestán a nevinný muž pak na svobodu propuštěn."

"S tím souhlasím i já," přisvědčil tajný. "Arci důkaz není dosud úplný, ale když si vzpomenu na zatčení Lešeckého, s jakou pokojnou hrdostí se vpravil ve svůj osud a veškeré obvinění od sebe odmítá, tu si vždy myslím, že muž ten je nevinen. Avšak, domníváte-li se, jako bych já vaše podezření vůči Holzreckovi nesdílel, tu jste na omylu. Vaše vypravování o jeho nočních procházkách v lese, dále vysoká pojistka na oheň stačí, abych vše důkladně vyšetřil. Matyášovi ve vaší přítomnosti ukáži tento kabát a on mi musí vysvětliti, jakým způsobem se dostal z jeho domu do rukou Lešeckého a k tomu s tak vysokou pojistkou v kapse. Půjdete se mnou?"

"Je to mojí povinností eo místního a obecního squirea," odpověděl Gotthold, obraceje se k odchodu domů. Tajný policista sbaliv kabát, dal jej pod paži, načež všichni tři se ubírali k Milltownu, aby zítra ráno zašli k Holzreckovi, který neměl ani toho nejmenšího zdání, jaká hrozná bouře se nad jeho hlavou stahuje.

VI. — Usvědčený zločinec.

Mezitím co se Jan s Gottholdem a vyšetřujícím úředníkem v lese nalézali, aby pátrali po důkazu, jimž by se nevina Lešeckého dokázati mohla, vešel Moorhaupt do světnice starého Hostky, jenž seděl v pohodlné stoličce, hleděl oknem do zahrádky před domem a na cestu, jež se kolem farmy jeho vinula. Bylo mu trochu lépe a sice následkem něžné obsluhy, jež se mu dostalo od Vlasty Lešecké, která několikrát denně k Hostkům zašla, aby něco pro nemocného otce, jakož i Jana a jeho čeledína uvařila. U branky Nero ji vždy vítal radostným štěkotem a jen skákal kolem ní, věda, že na něho dobrá dívka s vydatným pokrmem nezapomene.

Když farář vstoupil do vnitř, obrátil se Hostka domnívaje se, že je to Vlasta, avšak k největšímu překvapení spatřil duchovního, který málokdy příbytek českého farmáře navštívil. Hostka jak se dalo, lámal něučimu i s angličinou a jeho choť za svého života též, tak že se farář těžko s nimi dorozuměl nebyli-li Jan doma.

“Tak, pochválen buď Ježíš Kristus!” pozdravoval vstupující kněz, use dále vedle starého muže a tlače tohoto do sedadla zpět. “Jen sedte přáteli, vím jste ještě dosud slab. Ale kde John?”

“Odešel kamsi s Gottholdem”, odpovídal Hostka v trhané němčině, libaje knězi ruku, jak tomu byl uvyklým ještě ze staré vlasti.

“Byli v grejnery s jakýmsi mužem a pak odešli. Nejspíše, že to bude nějaký obchodník obilím. Já se teď vůbec na nic neptám, co mi manželku odvezli; to vše jsem přenechal Janovi”.

“Ubohá matka!” řekl farář s nábožným přízvukem v hlase. “Tak hanebnou smrtí musela sejíti se světa. Bůh však těžce potrestá vraha, jak zde na zemi, tak i na věčnosti, zejména když je takovým nevěrcem a neznabohem, jako ten Lešecký.”

“Odpusťte pane faráři, ale já nevěřím, že můj krajan Karel a přítel nejlepší, je vrahem mé ženy, již si velice vážil a k níž dcera jeho lnula pravou láskou dítěte!” odpovídal starý farmář, jenž k vůli své správnosti a snášenlivosti se těšil přízni svých sousedů.

“Právě k vůli deeri Lešeckého k vám přicházím”, začal opět farář. “Povídá se, že k vám často chodí a tu si každý myslí, že to činí k vůli vašemu synovi, aby z toho nějaká bližší známost povstala a skončila sňatkem.”

“Ano, Vlasta sem chodí”, přisvědčil Hostka, “avšak jen proto, aby mi v mé nemoci posloužila. Ostatně můj hoch krásnou a dohrou tu dívku miluje a jelikož známe oba otce jejího i ji z té nejlepší stránky, tu až starý Lešecký bude z hrozného podezření očištěn, vezmou se ti mladí lidé za sebe.”

“Ale Hostko!” zvolal farář udiven. “Pomyslete — dcera neznaboha a nevěree, který za ta léta, co zde bydlí ani o kostel nezavadil, kdežto vy jste oba dobří katolíci. Vždyť se ta holka snad ani otčenáš pomodlití nedovede, jelikož do zdejší školy nechodila”.

“Vlasta je děvče šlechetná a ctí pána boha právě tak jako my, jenže jiným způsobem”, řekl Hostka. “V Čechách byla křtěna v katolickém kostele a též ve víře té vychována, avšak pro Lešecký zde na služby boží nechodí, neřekl mně a nikomu jinému.”

Zadní brankou v té chvíli vcházela Vlasta a velice se divila, že ji Nero nevíta, jako jindy. Za nedlouho však a bez zaklepání jak to činila u Hostků vždy co známá, vstoupila do světnice, v níž farář s domácím hospodářem seděli. Při pohledu na kněze se trochu zarazila, avšak hned na to pozdravila: “Pochválen pán Ježíš!”

“Až na věky!” odpověděl též starý Hostka, kdežto tělnatý farář jaksi

s nedůvěrou, na sličnou dívku hleděl. "Jdeš mi něco uvařit?" tázal se první dále.

"Ano, strýčku!" odvětila Vlasta, přistupujíc blíže. Kněz ovšem čekal, že se mladé děvče sehne, jako to činily jiné dívky, avšak naše krajanek se k tomu neměla. "Velebný pán odpustí," pravila ve správné němčině, že jsem jej z rozhovoru se strýčkem Hostkou vyrušila, ale já jsem každodenně docházím, abych mu něco k jídlu připravila."

To vše pravila sličná dívka s tak milou upřímností, že i přísný kněz v té chvíli poznal čistou a krásnou duši šlechtné krajanek naší, která svým ušlechtilým chováním daleko předčila okolní dívky německého původu.

"Je to roztomilé děvče", povídal si v duchu, "avšak sňatek s ní John uzavřít nemůže bez pozhánání katolického kněze, pak-li se dívka k původní své víře, v níž byla vychovaná, nevrátí. Ostatně uvidíme. Bude-li Lešecký co vrah odsouzen na doživotí, nepřivolí ani Vlasta k sňatku s Johnem, aby jeho jméno nebylo poskvrněno".

"Nepíše ti otec ničeho z okresního vězení?" tázal se kněz nahlas. "Je mi divné, že nechce udati, kde se v době zavraždění matky Hostkové nalézal. Důkazů proti němu je několik a to velmi těžkých. Co se mne týče, přál bych si již k vůli tobě, aby vyšel ze žaláře, ať to asi z těžka půjde, poněvač žádných okolností v jeho prospěch po ruce není."

"Můj otec, velebný pane, je mužem cti a nikdy se žádného přestupku nedopustil, tím méně takového strašlivého zločinu, jaký se zde před dvěma týdny udal", pravila dívka se smutným výrazem v tváři, vzpřímivši se zároveň jakoby každé obvinění jejího otce bylo urážkou celé kdysi tak vážené rodiny Lešecké. "Vím, že bůh nedopustí, aby nevinný otec trpěl a já s ním. Co se týče však dopisu od něho — ano jeden jsem obdržela, v němž mi sděluje, abych nezoufala a spoléhala se jedině na budoucnost, která rozřeší celou tuto hroznou záhadu. Je prý mu dobře známo, jak prý je mnohými sousedy odsuzován a jedině proto, že ač původně jsa katolíkem, do chrámu páně přece nechodí. Až jednou prý nadejde chvíle, kdy jemu dovoleno bude promluvit, pak se veřejnost dozví, proč okázale se netlačil do kostela, jako to činí mnozí, jimž je bohabojnost pouze rouškou, za níž se skrývá jich duševní a osobní nízkost a jiné ještě chyby. Jen abych vytrvala, že jednou vše vyjde na jevo, i kdyby měl býti pro nespáchaný zločin odsouzen do káznice. Nemůže-li prý dokázati své alibi, jest pouze věcí jeho, poněvač je vázán čestným slovem a jež on nezruší."

"Nu,, přál bych si věru, aby otec tvůj byl očištěn, za jedno k vůli tobě a pak že by s naší kolatury byla sejmuta hana, již byl náš katolický lid zdejší pokálen", řekl kněz vstávaje. "Vám milý Hostko přeji brzkého uzdravení a též bývalých sil, abyste se synem Janem mohl žít dlouhá léta ještě a modliti denně k bohu za zesnulou matku, aby jí v nebesích vykázal místo blízko svého svatého trůnu a ona mohla stále hledět v jasnou a božskou tvář jeho. A nyní s bohem, příteli!"

Po odchodu kněze se Vlasta rozplakala a objímajíc starého přítele, vzlykala: "Můj tatíček je nevinen a já vím,, že moje drahá zvěčnělá přítelkyně, vaše manželka, strýčku, viděla pravého vraha, který trestu spravedlnosti neujde a můj otec v brzku bude ze žaláře propuštěn."

"V to věřím i já, milé dítě!" přisvědčoval starý muž, stíraje si hojně slzy s bledých tváří a líbaje nastávající svoji deuru.

Následujícího dne na to, stál Matyáš Holzreek u okna, upíraje ztrnulý zrak na cestu, po níž se k jeho farmě blížili čtyři muži. Byl to místní rychtář Gotthold, okresní šerif, jehož Matyáš znal; dále cizí onen muž, který se věera nalézal ve společnosti rychtáře a Jana a pak tento nenáviděný Čech ještě.

Hrozné leknutí se zmocnilo při náhlém spatření jmenovaných osob hratého muže, tak že až k smrti zbledl.

“Co to znamená?” — koktal přerývaně, při čemž se mu rty rozčilením třásly. “Jdou pro mne! Hlouposti!” vzpamatoval se pojednou. “Co mi mohou udělati, vždyť mne nikdo neviděl.” Když se přicházející mužové přiblížili k nízké verandě farmy, spatřili, jak Holzreck stojí u okna a kývá na pozdrav hlavou. Gotthold opětovně pozdravení muže, jenž se dle jeho přesvědčení hanebné vraždy na Hostkové dopustil, avšak přísný výraz s jeho tváře při tom nezmizel. Za nedlouho vešla celá společnost do světnice, v níž majitel domu na přechozí čekal.

“Dobré jitro Matyáši!” pozdravil rychtář, stana před svým sousedem.

“Tito dva pánové chtějí s tebou o něčem mluvit.”

“Tak! Nu, tedy se posaďte!” zval v obličeji bledý muž přítomné k usednutí. “A co si přejete?”

“Jsem šerif Rockman,” představil se prvnější. “Tuto jest můj kolega, detektiv Barclay. Chceme s vámi mluvit stran zavraždění Hostkové.”

“Se mnou?” tázal se Matyáš v hrozném leknutí.

“Ano s vámi” odvětil šerif, usmívaje se. “Týká se to vašeho přítele Lešeckého, s nímž jste měl tak intimní známost.” Při tom oba úředníci pozorovali muže před nimi stojícího, který neměl ani zdání o tom, že byl minulé noci v lese hlídán. Detektiv již při svém vstoupení do světnice zahlédl, jak se Holzreck otřásl a tudíž jej více s očí nespustil.

“Především” začal šerif “mi řekněte, zda-li je toto vašim majetkem?” Na jeho pokyn, vyňal tajný rychle nalezený kabát a podržel jej Matyáši před svým obličejem, aniž by mu však ukázal krvavých skvrn na látece se nalézajících. Při náhlém objevení se jmenovaného obleku, zmodral Holzreck a třesa se usedl na nejbližší stoličce.

Hrobově ticho panovalo v té chvíli v komnatě. Třesonci se muž hleděl ztrnule na vyšetřujícího úředníka, v jehož chladném obličejí však nebylo toho nejmenšího znáti, jaký účinek naň mělo chování Holzrecka. Jen v očích mu to blesklo, když viděl, jak Matyáš v obličeji bledne. “Jste nemocen!” tázal se tohoto po krátkém okamžiku.

“Odpusťte” odpověděl farmář, pomalu se vzmuživ. “Podobné záchvaty slabosti dostávám častěji, zejména za parných dnů.”

“Ano!” začal šerif. “Záchvaty takového způsobu jsou velmi nebezpečné, na příklad když se dostaví v noci a někde v hlubokém lese.”

Jako když blesk do Holzrecka udeří, tak mu celým tělem strašné leknutí proběhlo.

“Ještě jste mi nezodpověděl moji první otázku”, pokračoval neúnavný inkvizitor ve výslechu. “Tázel jsem se vás, zda-li tento kabát patří vám?”

Matyáš pohlédnuv na osudný předmět, odpověděl: “Ne!”

“Dobře si jej prohlédněte!” napomínal úředník.

“Povídám, že nepatří mně!”

“A což tato pojistka na oheň?”

“Já vám nerozumím — —”

“Ptám se vás, je-li tato listina vaše? Anebo, je tu ještě nějaký jiný Matyáš Holzreck v tomto okolí? Vy, jako místní soudce musíte to vědět!” obrátil se Rockman ke Gottholdovi. Tento však nemohl promluvit, a jen zakroutil hlavou.

Výraz tváře úředníka se stal ještě přísnějším.

“Tato pojistka byla nalezena v kapse tohoto kabátu” začal s ostrým přízvukem v hlase. “Můžete popřít, že oděv nepatří vám?”

“Je mi velice divné” vzpřímil se Matyáš “že takovým způsobem se mnou

mluvíte. Jak mohu za to, že se pojistka dostala do onoho kabátu, jenž mi vůbec nepatří.”

Šerif na slova tato, prudec pronešená hned neodpovídal, nýbrž rozbaliv zvolna kabát, aby krvavé skvrny vidět bylo, hleděl ostře na Holzrecka.

“My jsme oděv tento našli v lese a dle krvavých stop možno souditi, že vrah při zavraždění Hostkové, měl kabát na sobě. Ostatně mohl jej míti Lešek též v rukou, jehož použil, aby podezření od sebe odvrátil.”

“Možná!” odvětil Matyáš, oddechna si z hluboka. “Tak to as bylo a zajisté, když mi kabát vzal, vstrčil pojistku do kapsy, aby na mne podezření padlo.”

Gotthold se v té chvíli obrátil, aby nemusil hleděti na drzého lháře, který aby sám trestu ušel obvinil nevinného Lešeckého.

“Viděl jste již ve svém životě náměsíčníka?” tázal se pojednou tajně Barelay Holzrecka a z očí mu šlehaly blesky.

Tento nevěděl co na to odpověděti a jen bledl.

“Vy se zajisté dívíte mé zvláštní otázce”, začal zase Barelay. “To je strašná nemoc. Běda tomu kdo jest jí stížen, takový chodí třeba po lese a každé, i to nejhroznější tajemství své povídá do vzduchu, bloudě pod účinkem měsíční záře krajem. A když již všecko řekl, tu pozvedne hrozivě pěst k měsíci a křičí: “Proč na mne tak hledíš, ty noční tuláku! Matyáše Holzrecka nikdo nechytí — poněvadž každý myslí v okolí, že mám peněz důstatek!”

Hranatý farmář, před nímž detektiv hrál úlohu svoji tak mistrně, se naň v zděšení zahleděl a v té chvíli viděl sám sebe na vysokém břehu jezera jak tato slova pronáší. Celá tvář se mu stáhla v hrozném zděšení a on pozvednuv pěst zařval: “Prokletý pse, ty jsi mne slyšel!”

“Ano já, tuhle rychtář a tamto syn, tebou zavražděné matky. My tě viděli a slyšeli, jak jsi sám sebe obviňoval — ty bídný vrahu!” Při tom zvednul detektiv revolver a míře na divoce rozrušeného muže, vykřiknul: “Matyáši Holzrecku, zatýkám tě ve jménu zákona!”

“Nu, tedy zabil jsem Hostkovou a peníze uloupil, poněvadž jsem na mizině. Já též zapaloval, abych dosáhl vysokého pojistného, avšak” — při tom se vypnul — “živého Matyáše Holzrecka nedostanete!”

Po té dvěma ranami své mohutné pěsti srazil oba úředníky k zemi a než se ostatní z náhlého překvapení vzpamatovali, vyrazil dveřmi ven otočiv klíčem, načež velikými skoky zmizel za vysokou stodolou v zadu farmy se nalézající, pádě k nedalekému lesu.

Oba policisté se ovšem hned vzehopili a jelikož byly dveře zamčeny, vyskočili všichni čtyři muži oknem a běželi za prochajícím vrahem. Když konečně unaveni dospěli jezera Beaver, spatřili Matyáše v malém člunu daleko na vodě jak se v šíleném smíchu chechtá.

“Holzrecka nechytíte!” — slyšeli jej křičeti v loďce. “Jezero Beaver dosud nikoho nevrátilo, kdo do jeho hloubky zapadl. Hahaha! Jdeš pro mne ty Česko — hu — i — odstup satanáši — Ach! Už mne drží!”

Na to následoval ječivý smích, mocné šplouchnutí a člun se sám houpal a kolébal na hladině vodní.

“Nezbývá, než abychom mrtvolu jeho vylovili”, řekl šerif.

“Marné namáhání” odpověděl Gotthold, na něhož příšerná, před zraky mužů se odehrávající scéna, mocně účinkovala. “Kdo jednou spadne do té hloubky je ztracen. Spodní proudy jezera jsou tak silné, že nevydají svoji oběť, nýbrž odvedou až do dalekého Mississippi.”

“Ach, jak se těším životu,” zvolal Jan, kráčeje s ostatními k domovu “že Lešek vyjde ze žaláře nevinnen a děstěn z vraždy mé drahé matičky.

Otec se následkem toho též uzdraví a tudíž mohu doufatí přece ve spokojený život v budoucnosti." —

"Se svojí dobrou a šlechetnou Vlastou!" dodal Gotthold, tiskna ruku mladého muže. Bleskem roznesa se zpráva o nevinosti Lešeckého dědinou a že Matyáš Holzreck je vrahem Hostkové. Nyní se začalo o tom Čechovi jinak mluvití a jak mu bylo křivděno co nevěrei, kdežto katolik se dopustil onoho hrozného zločinu. Farář Moorhaupt byl prvním jenž zašel ke Gottholdům a tam blahopřál Vlastě k osvobození otce jejího ze žaláře. Následující neděli i v kázání zmínku o vraždě učinil a jak velikou hanu uvrhl bývalý spoluvěrec a člen jeho kolatury na katolíky onoho okolí.

Za několik dnů na to seděla rodina váženého squirea u večěře, když bylo na dvěře zaklepáno a do vnitř vstoupila obstarlá již žena v jejímž zvadlém obličejí se zračila smrt. "Nebydlí zde slečna Lešecká?" tázala se v čistě němčině slabým hlasem, kloníc hlavu k prsoum.

"Ano — to jsem já!" řekla Vlasta, vyskočivši od stolu. "Přejete si něco?"

"Ano— slečno —" pronášela pojednou cizí žena v sladké naší mateřštině, čemuž se dívka velice divila. "Pan Lešecký se dosud z okresního města nevrátil?"

"Dosud ne, avšak zítra tam s panem Gottholdem pojedu, abych si ubohého tatička, který tolik musel nevinně vytrpěti, přivedla. Avšak, co vás jsem přivádí, milá paní?"

"Ráda bych s vašim otcem mluvila, než zemru", odpovídala bledá, jednoduše sice, ale slušně oděná žena.

"A kdo — kdo jste — pro boha?" tázala se Vlasta a náhlá myšlenka jakás jí projela hlavinkou.

"Jsem nešťastnou ženou", odvětila příchozí: "Avšak dovolte, abych mluvila německy, by tomu onen pán s paní rozuměli."

"Dovolte ctěný pane Gottholde," začala cizinka zvolna, suše pokašlávaje "abych i vám sdělila, proč sem přicházím".

"Tak se jen posadte, paní!" vyběhl vážený rychtář neznámou ženu. "Jste, jak vidím slabou a ve stoje byste se unavila."

Když cizí ženština, na níž Vlasta s napjetím hleděla, usedla ku stolu, tu se dala do usedavého pláče.

“Proč pláčete, paní?” táže se paní Gottholdová, přistrčivši jí koflík s kávou k rukám, “Posilněte se než začnete dál mluvit.”

“Jsem nešťastnou hříšnicí”, začala žena po chvíli vyprávěti. — “Měla jsem v Čechách před dvaceti lety dobrého manžela, který mne nevýslovně miloval. Žila jsem s ním v lásce a spokojenosti a oba jsme lnuli k jediné dečrušce, již nám nebe darovalo. Můj muž byl nadlesním a těšil se přízni svého pána, hraběte a majetníka velkého panství v jihovýchodních Čechách. Každého roku, jak to u nás obyčejem, odbývala se velká honba, k níž se dostavilo vždy mnoho vznešených pánů a kavalírů. Mne příroda obdarovala krásou, která se mi stala osudnou. Jednoho dne zapomenouc milujícího manžela a jediné dítě, vrhla jsem se v náruč hříšné lásky jistého barona a uprela s ním, opustivši milujícího chotě a jediné dítě.”

Poslednější slova tato vyznívala v hořkém lkání v něž se mísil tichý pláč sličné Vlasty. Tato rázem uhodla, kdo ona kající žena jest, avšak zdržujíc se, čekala až bude tato s vypravováním u konce.

“Několik roků jsem se nalézala ve vleku necitelného milovníka”, pokračovala cizinka dále, “až konečně mne zavrhnul a zanechal krutému osudu. Peněz jsem od něho obdržela velkou částku, avšak mne mamon více netěšil. Stále jsem myslila na opuštěného Karla a hledala jej i mou drahou dečrušku po celé Evropě a i zde v Americe. A zde jsem konečně se dozvěděla, kde můj oklamaný manžel bydlí. Psala jsem mu z Chippeva Falls, že bych se s ním než umru přála rozloučiti. Přišel. To bylo toho samého dne, kdy v tomto místě zavražděna jistá paní Hostková. Já teprve před třemi dny se dozvěděla, že Karel Lešek byl zatčen a obviněn z hrozného činu. Nemeškajíc dojela jsem ještě s několika svědky do okresního města v němž se ubohý můj muž co vězeň nalézal a vyprávěla vše soudci. Ten mi však sdělil radostnou novinu, že pravý vrah jest již vypátrán a Lešek zítra prý vyjde z vězení očištěn. Můj ubohý muž nechtěl vyzraditi naše tajemství, že se jeho bývalá žena zde nalézá, která jej tak hanebně zklamala a to jen vše k vůli své dečrušce — Vlastě, aby jméno její mým objevením se a mojí nehodnou minulostí pokáleno nebylo. Ano — jsem tvojí matkou, drahá dcero!” obrátila se Lešek k Vlastě, “avšak já nechci se k tobě hlásiti, aby tvá pověst mnou netrpěla. Co však bych si před smrti ještě přála, jest to, abys mi odpustila, jako to učinil v Chippewa Falls tvůj šlechetný otec.”

Nedomluvila, neb Vlasta již ji tiskla v náručí a líbajíc bledou a zvadlou tvář nalezené matičky, pronášela: “Ach, jak se ke mně osud milostivě zachoval, vrátiv mi drahou matičku a očistil otec mého ze strašného činu. Ty neumřeš, matinko, ale budeš nadále žíti s námi. Vidíte, drazí přátelé?” obrátivši se ke Gottholdovým manželům: “Vy zajisté nikomu neprozradíte toto tajemství, že nás matinka již před léty v náhlém pablouznění opustila”.

“Buď ujištěna Vlasto i vy milá paní, že přes naše rty nepřejde nic, co by pověstí Lešekého škoditi mohlo. Dopíší okresnímu soudci a ten dojísta vaše tajemství podrží pro sebe.”

“Ne k vůli mně,” řekla Lešeká těžce oddychujíc, “nýbrž k vůli mému manželovi a drabé dečrušce si tak přeji. Dny mého života jsou sečteny a já blaženě budu umírati, vědouc, že jsem dosáhla odpuštění mého Karla a jediného dítěte — milé Vlasty.”

Pojednou se ozvalo nové zaklepání na dvěře a jimi vešel Jan věda Lešekého za ruku.

“Zde vám ho vedu!” volal vesele, hledě na malou společnost. “Tak milý otče obejměte vaši milovanou dečrušku —

“Regino”! zvolal pojednou za ním Lešeký. “Ty zde?”

“Ano a byla jsem u soudece v okresním městě a vyprávěla mu, že jsi v době vraždy se nalézal u mne v Chippewa Falls!” odpovídala bledá žena. “Pověděla jsem vše panu Gottholdovi a Vlasta mi odpustila jako ty. Nyní umru spokojeně.” Po té se jí zmocnil velký kašel a v zápětí se ubohé ženě vyli z úst proud černé krve. V okamžiku stál Lešeký s deccrou u umírající manželky a matky, již položili na blízkou pohovku. S jedné strany klečel otec a s druhé dcera, kdežto Jan s údivem naslouchal tichým slovům přítele Gottholda, který mu vše vyprávěl o nemocné paní.

“Žijte blaže!” — zašeptala Lešecká, tisknouce ruku deccry i manžela ve svých. — “Se mnou je konec a já odcházím od vás šťastna s tím vědomím, že jste mi odpustili, drahé duše mé. Požehnání nebes nechť se nad vámi vždy vznáší a ty Vlastičko drahá, abys našla své štěstí s mužem hodným a dobrým, jakým je tvůj tatínek. Dejte mi ještě jedno políbení na cestu do věčnosti, abych blažena odcházela z tohoto světa”.

K ránu kající Lešecká skonala, žehnaje ještě před smrtí snoubencům Vlastě a Janovi. — Za rok po pohřbu matky se odbýval sňatek obou milujících u Hostků a hostů bylo plný prostranný dům.

Po svatbě navštívil Gotthold faráře, který se více nezdráhal sňatek obou milujících posvětit a sdělil mu, že Lešeký proto do kostela nechodil, jelikož mu v Čechách tamější farář, který držel k vůli svému postavení s vrchností ještě po útěku mladé paní nadlesní, vyčinił pravě, že vinu nese jen on a nikoli pan baron. Kdyby byl ženu lépe hlídal a nenechával ji doma tak často samotnou, nebyla by mu mohla utéci s jiným a hezčím mužem. Na posměšek tento učiněný mu duchovním nemohl Lešeký nikdy zapomenouti a proto ta jeho nechuť k návštěvě katolického kostela.

Dobromyslný farář se jen usmál a od té doby si nevšimal Lešekýho, který opět chodil na hon a léčil jako před tím své spoluobčany obojího pohlaví, vzdor tomu, že tak nyní činiti nemusil, jelikož měl zámožného zetě, jemuž odevzdal od Wallpurgy obdržené dva tisíce dolarů. Ostatní peníze nalezeny při prohlídce příbytku Matyáše Holzreeka v kufru na půdě, kam je vrah schoval. Stará panna brzo na to zmizela z Miltownu a okolní sousedky si oddechly, že bohabojná ta kletvice je více zlobití nebude. Karel Lešeký však často vzpomínal na muka, jež mu sněsti bylo eo šlechetnému nevěrci českému, — za zločin nespáchaný.

Jako do skoku.

Zaluskal si prstem,
zatočil si džbánem,
zavejsknul a myslí,
že je světa pánem.

Klobouk na stranu a ruku do boku,
je mu lehké, lehké—jako do skoku!

“Jdi už domů, nemámť
více piva, hochu!”
“Však ho bude, nahni
jenom soudek trochu,

trochu na stranu a klínek do boku,
vždyť mi lehké, lehké—jako do skoku!”

“A čím splatíš dluhy?”

“Vždyť mám chatré svoji;
chatréka ta malá
jako já se stroji:

sířechu na stranu a kládu do boku,
je nám lehké, lehké—jako do skoku!”

Propil vše, co přinesť,
propil chatré k tomu,
vracel se eo žebrák
kolem mlýna domů —

klobouk na stranu a ruku do boku,
bylo mu tak lehké—jako do skoku!”

Jan Neruda.

Marnotratný syn.

Skizka z Jižní Kalifornie. Vypravuje M. Mašek.

HLUBOKO v údolí vysokého pohoří Sierra Nevada stál v prvních letech padesátých rozsáhlý dvůr. Byla to starožitná hacienda Madre Dolores, jejíž původ ani ten nejstarší peon (sluha na statku) nepamatoval. Když za zimních dlouhých večerů služebníci shromáždění byli kolem jasně plápolajícího na krbu ohně, tu vypravovali si, jak prý v dávných dobách přijel od jihu mladý kavalír španělský a usadil se v rozkošném údolí tomto. Pomocí věrného sluby a přátelských Indiánů vystavěl si srub jednoduchý a zde trávil prý v úplné uzavřenosti život svůj. Čtení knih a honba na svazích Sierry bylo jedinou jeho zábavou. Zdálo se, že něco tíží mysl jeho, snad nešťastná láska, snad zrada věrného přítele neb něco podobného otrávilé mladé jeho žití a vyhnalo jej do této pustiny. Na jedné z jeho vycházek setkal prý se s mladou a krásnou dcerou jednoho náčelníka nečetného kmene indiánského a dojat krásou její a nelíbenou prostotou požádal ji od otce za manželku. To byl praotec nynějšího haziendera (statkáře) Dona Marianno Sequilly.

Srub během času vzrostl na objemný a výstavný dvůr. Indiáni okolní byli přátelští a považovali vždy pána statku za něco vyššího, za svého otce, k němuž se v čas nouze utíkali, jej v nemocích vyhledávali, neboť majitelé haciendy vždy si dávali na tom záležitě, aby aspoň těch nejpotřebnějších lékařských vědomostí nabyli.

Byl rozkošný večer letní, jaký jen v tomto podnebí naléztí lze. Prostranná po starodávném způsobu vypravená jídelna haciendy byla vzdor pozdní hodině jasně osvětlená; otevřenými okny vnikala oběerstvující vůně z borovic zároveň s paprsky plného měsíce, který vzdálené vrcholky Sierry Nevada do modra barvil a do tajemného, hustého pralesa kalifornského pravou zátopu světla vrhal.

V jídelně u stolu seděl haziendero, mladá Manuelita a padre v černém kněžském obleku. Poslednější přijel před večerem — právě když zapadající slunce zlatilo vrcholky sykamor a magnolií, aby potom náhle zmizelo a přenechalo vládu krátkému, tropickému soumraku. Zajisté musel urazití hodný kus cesty, neboť šat jeho byl pokryt prachem silničním a silný jeho mustang (kalifornský koník) těžce oddychoval a pot s něho se lil. Velmi zřídka bylo na haciendě Madre Dolores viděti cizince, neboť ležela příliš daleko od obvyklých cest a jen tu a tam potulný Mexikán nebo bílý lovec za kořistí se ženoucí se tu zastavil. Vzdor tomu Don Marianno Sequilla, pohostinný jako vůbec všichni Španělové, přivítal padre zdvořile a s pravou starokastilskou grandezou jídlo i noceh mu nabídnul.

Při večeri domácí pán mnoho nemluvil, ale za to tím více černooká Manuelita a kněz. Padre Felipe nebyl starým a vážným mrzoutem, nýbrž spíše mladým mužem s obličejem bledým a hezkým. Ježto ve své rozmluvě církevních záležitostí se nedotýkal, plynula zábava velmi nenuceně. Ač byl proti ohnivě Manuelitě zdvořilým, přece dovedl toho obratně, že mohl jí nějakou zdvořilůstku do ucha zašeptati, aniž by při tom meze, které mu jeho povolání ukládalo, překročil. Co jej zvláště u mladé Španělky zajímavým činilo, byl melancholický výraz téměř chlapeckého jeho obličejce.

Tím způsobem čas rychle míjel. Mladá dáma nevycházela téměř z úsměvu a při tom za koralovými rty ukazovala řadu malých, bílých zoubků. Černé, jako hvězdy zářící oči mluvily řečí výmluvnou, svádnou. Při tom pokrmy byly dobré, víno ohuivé a květiny na oknech celou místnost opojnou vůní naplňovaly.

Teprve pozdě u večer povstala Manuelita, aby se do své ložnice odebrala, což též připomnělo knězi, aby domácímu pánovi sdělil, že musí býti před slunce východem vzbuzen, neboť prý raději chce cestovati za chladného rána než za parného času denního. —

Rozkošná dívka rozloučila se s dětinným polibkem s pánem domu a cizinci podala sněhobílou ručku svou. Tento ji políbil, při tom ale poněkud děle, než to zdvořilost vyžadovala, rty na ní podržel. Señorita odešla se zářícím úsměvem a se srdcem tlukoucím, ale neodebrala se hned na bělostné lůžko. — Po nějakou chvíli ještě prodléla u okna a snivě vyhlížela do krajiny v záři měsíční dřímající. V neurčitých obrysech bylo viděti kostrobohaté hřebety hor; příjemný vánek vanul od lesa; akacie pod okny skvěly se právě v plném květu a magnolie vydávaly do vlažného vzduchu vůni tu nejpříjemnější. A nad vším tím klenula se azurová obloha, průhledná a bez mraku, poseta nesčíslnými kmitajícími se hvězdami. —

Oba muži pohlíželi za graciósní postavou dívky, když lehkým krokem od nich odcházela a byl to padre, který dlouhé mlčení přerušil.

“Míti takovou dceru musí vás činiti nevýslovně šťastným”, prohodil, jenom aby něco řekl; “zajisté, done Marianno, pravím, že jste závidění hodným”. Obličej haziendera se zatemnil a jako na odpor zakroutil hlavou spornými šedinami pokrytou.

“Nevěřte tomu”, odvětil trpce, “vše jest pouhý klam. Osud krutý mne stihl a jenom, aby zmírněn byl bol můj, dostalo se mi Manuelity, neboť zželelo se mu starce ve světě opuštěného”.

“Bůh jest moudrý a milosrdný”, řekl kněz a pokřižoval se.

“Ne vzdychky”, zabručel temně domácí pán; “však nechci naříkatí, naleznuv dceru, na kterou jsem všemhu lásku a něžnost, kterou neštěstí ve mně ještě neudusilo, přenesl.”

Padre Felipe hleděl lhostejně před sebe a když nic neodpovídal, pokračoval staře v řeči dále:

“Během času zvyknul jsem si považovati Manuelitu za svoji dceru a ona mně úplně za vlastní dítě dává náhradu.” “Myslel jsem z prvu, že takovým jest”. “Nikoliv, jest pouze vzdálenou příbuznou mé nebožky ženy, tak vzdálenou, že jsem se teprve na ni upamatoval, když neštěstím jsem byl zročen”.

“A váš syn? Nemýlím-li se, mluvil jste dříve o nějakém synu?” otázal se duchovní hlasem nejistým.

“Můj syn jest mrtev”, odvětil stařec temně.

“Mrtev?” opakoval tiše jeho host.

Prvnější neodpověděl. Po nějaký čas panovalo v bohaté, ve španělském slohu vypravené místnosti ticho, takže zřetelně bylo slyšeti tikání hodin v uměle vyřezávané skříňce ze dřeva mahoganového postavených. Don Marianno patřil netečně před sebe a padre vyhlížel oknem k zářící obloze, s které čas od času hvězda se odtrhla a k zemi letěla.

Haziendero se konečně z trudného dumání vytrhnul a sahnuv si, aby jaksi myšlénky své dohromady sebral, třesoucí se pravicí na vráskovité čelo, pokračoval opět v řeči své: “Pravil jsem, že jest mrtev — ale pouze pro mne jest mrtev”, přešlo tiše přes jeho rty, “kdo ví, zda-li není též v skutečnosti a to by též bylo pro něho tím nejlepším. Marnotratný syn bible vrátil se zpět a vrhnul se otec k nohoun a slzami lítosti je skropil. Já naproti tomu čekám a každým dnem mám méně naděje.”

“Nezoufejte”, odvětil kněz hlasem podivně se třesoucím, “neboť vše může ještě dobře skončiti.” “Hledal jsem útěchu v přírodě ale syn můj se nevrátil. Po hodiny jsem v slzách se rozplýval a pak zase kletby strašné větry nechal roznášet na onen prokletý národ, který mi jej uloupil. — Marno! znáte Americanos? Jako vlci préríjní tak jsou nenasytní, ziskuchtiví a hrubí! Touha jejich po pozemcích vyhnala krajany mé z úrodných niv kalifornských; jsou to lupiči našich starodávních práv, kteří na nie se neohlížejíce, stále ku předu kráčejí. Naši národnost v této zemi téměř decimovali a měkkou naši řeč zatlačili svým drsným nářečím, neboť jim není nic svatým a zisk jest jejich bohem. — A tito Yankeové, ti mají mého syna na svědomí! Byli to horníci, kteří přilákáni žlutým zlatem vyhnali krajany mé z rajských těchto krajin a ne dosti na tom, v nevinném ušlechtilém srdci mého dítěte zárodek hříchu položili a jeho nezkušenosti a mládí použili, aby mi jej odezili. Ach, byl on až příliš ochoten uposlechnouti svůdného namlouvání svých nových přátel. Dal se do pití, hrál a proklínal — až konečně mne opustil. Kdož asi ví, jak hluboko v těch osmi letech, co jest ode mne pryč, poklesl”.

Don Marianno po těch slovech vložil si hlavu do rukou a křečovitý pláč

zachvíval vychrtlou shrbenou jeho postavou. Duchovní seděl tu bledý jako stěna. Ze zdálí zaznívalo sem vytí vlka a kolem oken s pronikavým zahoukáním míhla se sova. Ale brzo bylo slyšeti i jiný zvuk. V dole zazněly hlasy. Konečně odfrkovali, ostruhy řinčely a brána těžká ve zdi kolem dvorce zavržala.

Padre Filipe sebou nepozorovaně trhnul a též domácí pán zbystřil pozornost. Povstal a přistoupil k oknu.

Na nádvoří měsíčním světlem ozářeném zastavilo pět jezdců. Na hlavách měli klobouky se širokou střeškou a na ramenou visely jim dlouhé ručnice. Rozmlouvali horlivě ku správci dvorce.

Ze všeho ale vynikal pánovitý hlas, který hlasitě, jasně a beze všeho úvodu promluvil: "Dáváme vám vědět, že včera v poledne asi deset mil odtud poštovní vůz byl přepaden a cestující povražděni."

"Santa Maria", vyrazil ze sebe postrašený správce, "což ohavnosti ty to nikdy nevezmou konce?"

"Není to po prve ani ne naposledy; proto jsme právě v Kalifornii a máme tu ty nejkrásnější stromy, abysme darebaky ty pověšili."

"Vy jste tedy viliganty?"

"Ano, a jsme na stopě muže, jmenem Joe Western. Jest to lotr, který jen zřídka tak daleko na jih se obrací a dosud jen údolí řeky Sakramenta neji-

stým činil. Tentokrát však učinil výjimku, což jej ale snadno může státí krk; škoda, že jsme dnes ráno stopu jeho ztratili, však jsme jisti, že těmito místy musel projeti. Proto již ve vašem zájmu odporučuji vám tu největší bdělost, neboť by snadno tomu darebákovi mohlo napadnouti učiniti vám návštěvu, neboť on se nestraňuje ničeho."

"Děkuji vám, seňore, za vaši pozornost, ale mohli byste nám snad udati, jak ten desperado vyhlíží?"

"My vigilanti nejsme žádnými šerify", odvětil sebevědomě mluvčí, "a též nepatříme k těm, kteří zatýkačem opatření jsouce na stihání se vydávají, aby se později s prázdnem vrátili. Mohu vám však přece sdělit, že Joe je hezkým mladým mužem, jenž dojem pokojného občana činí; má hladký obličej beze všeho znamení, ač lidé, kteří jej důkladněji znají, tvrdí, že má na krku, právě pod bradou čoučkovité mateřské znamení. Ostatně, až jej s naším provazem seznámíme, můžeme se o pravdě toho sami přesvědčiti."

Nahoře v jídelně don Marianno od okna ustoupil; dech jeho byl těžký a padre, postrašen jeho bledostí se sotva potlačovaným rozčilením otázal se jej, zda-li není nemocen. Ale tento pouze pohnul rtoma; zdálo se, že není s to promluvíti. Ze zdola zazněl ještě jednou hrubý hlas: "Mějte tedy oči otevřené a přijde-li vám onen odehovanec ďáblův někdy do rukou, dejte nám vědět, nějaký provaz máme již vždy s sebou".

Na to bylo slyšeti tlumený dupot nekovaných koní, který poznenáhlu na mechem pokryté půdě zaniknul.

Kněz vzdalujícímu se dusotu naslouchal; byl velmi bledý a několikrát zajel si rozčileně do černých vlasů, které hustě hlavu jeho pokrývaly. Potom povytáhl si vysoký, černý nákrčník, který dle způsobu kněžského nosil a vzdor parnému počasí, jež v těchto krajinách panovalo, neodložil. Ale i když haziendero násilně se vzechopil a několik slov na omluvu svého chování se promluvil — sváděl to totiž na dusné povětří — nechtěla rozmluva více do patřičných kolejí se vrátiti.

Ještě po nějakou chvíli trvala nucená zábava; don Marianno zůstával však zasmušilým a uzavřeným a jenom tehdy, když svého hosta do pokoje zavedl a jemu příjemný odpočinek a krásné sny přál, propověděl se zvláštním přízvukem: "Velmi se mně líbíte; jest to něco neurčitého ve vašich tazích, co mně dávno uplynulé dny připomíná. Byl bych tomu ze srdce rád, kdybyste mi prokázal tu čest a ještě po několik dní mým hostem zůstal".

Padre byl upřímnými slovy starce dojat; potom ale vrhnuv na ustaraný, starý obličej domácího pána pátravý pohled, srdečně tomuto za jeho dobrotu děkoval; nevyhnutelnost však pokračování v cestě prý mu nedovoluje, aby lichotivého pozvání použil, příležitostně ale, snad již na zpáteční cestě, bude prý si pokládati za čest na haciendu zajeti. Prozatím prý jenom prosí, by jej nechal jedním z vaquerů (pasáci dobytka v Mexiku) dvě hodiny před východem slunce vzbuditi.

Když domácí pán vstoupil do své ložnice sklesl do hluboké lenošky. Nevěděl proč, ale těžce oddychoval. Pak se utišil a oči jeho bloudily do dálky. Pomalu sepjal ruce a nehybně jako socha vytrval tak až do pozdní hodiny ranní. Co se dělo v mysli toho starce? Zdali se modlil za odpuštění pro svého syna k nějaké bytosti vyšší, nadpozemské, zdali se utišil, zmožen jsa fyzicky anebo věděl, že není bohů ani slitování, kdož to může říci. Jisto jest, že pomyšlení na syna a jeho nepochybnou hanebnou smrt působilo nešťastnému otci muka nevýslovná. A trvalo dlouho, nežli spánek snesl se na víčka starceva

Byla ještě tma, když druhého jitra padre Felipe do jídelny vstoupil. Nebylo to ale pouhou náhodou, že zde nejenom dona Marianno natrefil, nýbrž

i jako poupě čerstvě rozvité Manuelitu. Tato mu s rozkošnou dvorností kávu nalila a jemu pak koflík s erbem Sequillů, kterého se napřed dle španělského zvyku ústy dotkla, podala. — Při rozehodu byl by mladý duchovní svou náklonnost ku dívce zřetelněji dal na jevo, kdyby byl starý Marianno nebyl býval přítomen. Takto se musel pouze zdvořilým rozloučením spokojiti. —

Panovala ještě noc, když na svém mustangu kolovou ohradu dvorce minul. Ještě než vskočil na kůň, napomínal jej domácí pán důtklivě, aby si dal pozor na cestu, aby nezbloudil, ano nabídnul mu dokonce jednoho ze svých peonů za průvodce, on ale s díky odmítnul. Prával, že již tudy jednou jel a krajinu docela dobře zná.

“Není zde ale příliš bezpečno”, prohodil don Marianno váhavě.

“Nepřipouštějte si starosti, done Sequillo, neboť ač jsem pokojemilovným služebníkem církve, nosím vždy při sobě pro takové případy pistol a mohu se též na jisté oko spoléhnouti.”

“Ale včera večer slyšel jste přece, co vigilanti vyprávěli”, zabručel stařec, “a což kdyby Joe Western — ” a tu se zarazil.

“Zdá se býti zlopověstným banditou,” odvětil kněz lhostejně, “ale jméno to jest mi známé; však ať se přede mnou má na pozor. V těchto krajích nutnost nutí kněze, aby zároveň byl bojovníkem”.

Haciendero zblednul; a potom uchopiv náhle svou třesoucí se pravíci ruku cestujícího, špěsně a prosebným hlasem promluvil: "Přeji vám, abyste dosáhl svého cíle; vyslyšte ale prosbu starého muže, ačkoliv tato může se vám zdát zvláštní. Jest možné, že se s ním setkáte — mluvím o tom nešťastníku, o Joe Western — ale nezacházejte s ním ukrutně! Šetřte jej! Jest on opovrženým vyvrhelem společnosti lidské — to vše jest pravda, ale nezapomeňte, že on přece jest jen člověkem, aaa — "zde se zarazil a slzy vyhrkly mu z očí a jenom s namáháním pronesl další slova: "že pro něho snad otec se souží a ve smrtelných úzkostech tone":

Zda-li mu asi padre rozuměl? Mlčky pouze přikývnul. — — — —

Projeda mýtinou, která se před haziendou rozkládala, dal se po sotva znatelné stezce lesní. Nejistě pátraly planoucí zraky jeho kolem, jakoby se snažily temnotu, kam pouze tu a tam jednotlivý paprsek měsíční skrze husté listoví vnikal, proniknouti.

Jízda jeho netrvala dlouho.

Byl to hluboký, drsný hlas, který mu pánovitě zastaviti rozkázal; byl to hlas, při kterém se zhrozil a mimoděk pod svůj kněžský šat po pistolí sáhl; hlas, při jehož zvuku krev mu tuhla a zimniční záchvění projelo celým jeho tělem. Dříve ještě než nabyt přítomnosti ducha, jež jej na okamžik opu-

stila, bylo slyšet ve vzduchu syčivý zvuk, jakoby od bzučícího bronka a než se nadál, měl již kličku kolem krku, která jej dechu zbavila a s koně strhla. Lasso, cvičenou rukou hozené, vykonalo svou povinnost. Padre snažil se povstati, ale bylo již pozdě. Několik temných postav se přiblížilo, seskočilo s koní a vrhlo se na něho. Silné paže tlačily jej k zemi a zuby skřípaje musel si nechat líbiti, jak jej jako divoké zvíře svazují. Ležel tu na rukou a nohou spoután, nejsa s to se pohnouti a dobře si vědom osudu, který jej očekává.

Pozdvihli jej a nesli anebo spíše vlekli ku kraji pralesa. Jasně osvětloval měsíc mýtinu; v tajemné ticho zahalena vypínala se do výše hlavní budova haciendy Madre Dolores. Pod košatou magnolií složili muži své lidské břímě a vše to dělo se beze všech zbytečných slov, což jest charakteristické při jednání soudečů zálesáckých. —

Hned na to počal onen muž pánovitého hlasu chladnokrevně a beze všeho viditelného rozčilení mluvit:

“Konečně tě máme, Joe Westerne. Dosti dlouho se ti dařilo provazu uniknouti, ale trpělivost naše přece konečně přinesla ovoce. Čekáme na tebe již od věcerejška, přestrojení tvé za kněze nemohlo žádného z nás oklamati. Mohli jsme se tě sice již dříve zmocniti, ale nechtěli jsme porušiti pohostinné právo onoho španělského pošetilee.”

Padre mlčel a zavřel oči. Hrubá ruka odepnula mu nákrčník a pak vjela mu do vlasů a strhla mu vlásenku. Na místo dlouhých černých vlasů objevila se hlava krátce ostříhaná, s vlasy barvy hnědé a smrtelně bílý obličej chlapecký nabyl docela jiného výrazu.

“Kdyby nás všechno bylo klamalo”, pokračoval muž v řeči dále, “ne-smazatelné mateřské znamení na tvém krku bylo by tě nám prozradilo. Ty mlčíš; dobře, ale pomodli se, chceš-li, neboť zločiny tvoje jsou mnohé a volají k nebi. Vzhůru, kamarádi, upevněte provaz na některé větvi!” — — —

Služebnictvo na haciendě Madre Dolores divilo se druhého dne, že pán jejich mrtvolu Padre Felipe, která jako výmluvný důkaz provedeného soudu na magnoliovém stromu visela, do rodinné hrobky za domem přenésti kázal a na zdi tento krátký nápis napsati nechal: “Marnotratný syn!”

Učenost pod jabloní.

Po trávníku květy voní
co to šeptá pod jabloní?

Hoví sobě v milém stínu
s Božkou Mařka—knihu v klínu.

Svítil slunko na jablíčka
rdí se zdravím dívek léka.

Píseň ptáčků vzduchem zvučí
Mařka s Božkou jen se učí.

Kolem květů včelky šumí
děvušky již čísti umí.

Pod drnem si evrčelí ludou
mondré žínky z dívek budou.

Puritanka.

Pro kalendář "Amerikán" napsala V. Lužická.

I.

Ujednáno tedy, slečny! Souhlasíte se vším a půjdete všechny!" "Do jedné!" zazněla odpověď.

"Můžeme se úplně spoléhat na vaši pomoc, radu a účastenství?"

"Úplně! Spolehejte na nás!"

"Zítřka se tedy sejdem a sepišeme seznam hostí, které sezveme. Vy nám poradíte, abychom nikoho nevynechali."

"A kde se sejdem?" "U nás," navrhovala černoooká Evička. "Bratr je ve výboru i hodí se to..."

"Dobrá..."

Hovor tento vedl se ve skupině mladých lidí, studentů meškajících na prázdninách a městských slečen, kteří se sešli v útulném a ladném parku většího východočeského města B. Byli všichni mladí, veselí a vyhlídkou na zábavný výlet rozjařeni.

"Tíše!" napomínala náhle jedna z dívek. Všichni zmlkli a tázavě je obetkali, proč je asi napomíná a varuje.

"Puritanka..." odpovídala taktéž šepotavě k němé otázkě jejich, pokynem hlavy naznačující na cestu postranní. "Tě nepozveme!" rozhodovala Evička. "Musíme", tvrdí bratr její.

"A proč?" — "K vůli oteci, mohl by mladším studentům škoditi. Byla by uražena paní, a to víte, jak ho ovládá..."

"To je škoda!" vzdychly si dívky jako na povel. "Nebojte se, ona nepřijde!" chlácholili ji studenti.

"Proč by nepřišla?" — "Inu, paní šetří, a nerada s ní chodí do zábav studentských. Nechce, aby si zapřádala nějakou zamilovanou známost. Se studentem prý není vyhlídek, ha, ha, ha!" vykládal jeden z kroužku.

"A kdyby přišla," mínila jiná z dívek, "ta nám neuškodí, podívejte se na ni, jak vypadá," chichtala se potíchu. "Oto!" usmála se Evička, "ale ubírá nám volnosti i radosti s tou svou přemrštěností a zvrácenými názory..."

Ta, o níž se rozhodovalo ve skupině mládeže, již se blížila volným krokem a hovor proto ztichl.

Byl to zvláštní, zcela odlišný dívčí zjev, jakoby naň byla stará doba zapomněla, když se ubírala do tůně minula. Mladá to dívka nejvýše sedmnácte jar čítající, obličej dosti sličného, ale více ještě přívětivého a oživeného jasmu mládí. Postavy byla štíhlé, pěkně urostlé, v pohybech půvabné, ale účinný dojem porušoval její úbor a nezvyklý té doby účes. Mělať své černé vlasy z předu kolem čela a tváří až přes uši hladce sčesané, jako přilepené k obličejí a v zadu splývaly jí přes šíji dlouhé, bohaté pletence.

Letní mušelinové šaty, květované, jejichž barvy už dávno vybledly, svědčící i vzorem i tkanivem, že je kdysi, než se přešly po nějakém obraze ze zapomenutého modního žurnálu, nosívala babička, snad i prarabka.

Slaměný klobouček, domácí to výrobek ozdoben byl prostě starou hedvábnou stuhou. Její účes a ústroj ve spojení s velkou přísností, kterou ji matka vychovávala a bedlila, aby ani pohledem nedívčím neobetkala mužů a ani myšlénkou nezkalila zrcadlo své duše, zavadaly příčinu k přezdívice Puritanka. Slovo se žertem prohodilo, okřídliho a rozlétlo po městě.

Sotva došly matka s dekou na doslech, ozvalo se vícehlasé "ruku líbám" a klobouky i čapky jakoby strojem byly sesemknuty, slétly s hlav mladých pánů.

Dívky se ukláněly, ale ač sklonily hlavy, přece jen obetkávaly oči všech Puritanku. "Pohled", štuchla Evička družku a tiše zašeptala. "Podliny na šatech jsou z jiné látky a sukně nastavovaná!" — "Že to oblékne!" hrozila se družka.

EMANUEL V. NÁDHERNÝ.

“No, já bych se do toho neoblékla!” pohrdlivě se ušklíbla Evička a obetkala své šaty s vítězným úsměvem své nad Puritankou převahy.

Paní profesorová Žilecká mezitím byla sklonem hlavy přívětivě za pozdrav poděkovala a s úsměvem poznamenala: “Toť celý kongres v městském parku.” “Porada pod širým nebem,” odvětil dvorně jeden ze studentů, právník Veselský.

“O čem rukujete, pánové?” — “Chceme pořádati výlet, milostivá paní.”

“A kam?” — “Ke zříceninám hradu.”

“Pěšky?” — “Pěšky pro dobré chodce, povozem pro dámy. Dovolíme si složit též poklonu a pozvati milostivou paní se slečnou. Doufáme, že nebude prosba naše zamítnuta,” doložil s úklonou.

“Bude nám potěšením, pánové,” přívětivě přislíbvala a uklánějíc se všem na pozdrav, měla se k odchodu.

Slečny ustupovaly z cesty, a když obě dvě dámy zašly, ulevily si mrzutým zvoláním: “Přijdou!”

“To něco znamená,” smáli se studenti. “Poslechni, Veselský, stará s tebe oči nespouštěla,” dobírali si ho. “Naposledy tě má na mušce.”

Evička se začervenala a úzkostlivě obetkala Veselského. Tento se zasmál. “Staré neheci, a mladá se dívala na špičky svých střevíčků.”

“Snad jsou také po prababičce,” vtipkovala Evička a hlas se jí při tom posměšně i vzrušeně zachvíval.

Poznámka o Veselském, který jí nebyl lhostejným, jí ztrpčila a zalekla. Všichni se té poznámce upřímně zasmáli a hláholief jejich hlasy po parku se rozléhaly.

II.

“To je smíchu!” rozhorleně poznamenala paní Žilecká. “Až se v parku všechno třese,” směšně dodávala slečna.

“A co nádhery!” mrzela se paní. “Jsou to arci deery z bohatých rodin měšťanských, ale proto by mohly šetřit. Jak se pak může úředník oženiti s takovou marnotratnou dívčí?”

“Měly krásné šaty,” povzdychla si deera.

“No, no, Elo, snad ti toho není líto?” rozhněvaně a vyčítavě vyhrkla matka.

“Ach ne,” vylouvala toho matce Ela. “Vzdychla jsem si jen tak při myšlence, co se promarnilo tím peněz.”

“Ani si toho nepřej, mít takové drahé obleky, Elo! Spíše se dobře vdáš, uvidí-li paní, že nejsi marnivou a marnotratnou. Skromná dívka je jako květ, který se líbí a každý si jej rád utrhne.”

“Ale já se nelíbím!” podrážděně zvolala Ela.

“Nevíš, líbíš-li se. A kdyby snad právě takovým studentům jsi nebyla po libosti, co na tom?! Ti se nemohou ženit, a já, jak víš, nepřejí láskám a známostem studentským.”

“Ale na výlet půjdeme!” z pola se dotazovala, z pola poroučela Ela.

“Uvidíme... Pro každý případ vypereme a vyžehlíme bílé šatečky...”

Ela chtěla pronést nějaké slovo, ale opatrně zařala pysky, aby přese rty jí neulétlo. Věděla, že by bylo marné.

“Jak se ti líbí pan Veselský?” začala matka po malé odmlčce. Ela se začervenala při tom jméně a valem se jí hnala do tváří všechna krev. Aby ukryla tu zrádnou záplavu ruměnce, sklopila hlavu. “Hezký je,” odvětila.

“A za rok prý bude mít místo. Má protekci. Ale to by nebyla partie,” sama si to hned zase vylouvala.

“Proč by nebyla?” dychtivě se otázala Ela.

“Než bude mítí takové postavení, aby ženu mohl nejen užítí, ale také přiměřeně svému stavu opatřítí, uplyne mnoho vody. On je z chudé rodiny.”

“Prý se dvoří Evě Malých...” — “Dvoří?! Snad... Jen povede-li ji k oltáři... Té bych se nebála...”

Ela se jí však bála. Jí se nad míru líbil slíčný právník, kterému dle zvyku venkovského přezdívali už doktor, ač teprv se připravoval k prvnímu rigorsu. Když tak sedala při svém vyšívání nebo jiné ruční práci a přála svým snům, aby se okřídily a rozlétaly v myšlenkové sféry obraznosti, vznášela se před ní jeho postava. To byl tak ideál manžela, kterého by si byla přála.

Jsou to přirozené dívčí sny. Která dívka v rozkvětu života jich nemívá! A v pozadí těch snů vznáší se svatba, kterou korunuje se láska.

Ale Ela ani jiných snů a tužeb mítí nemohla, poněvadž jiné mety životní neznala. Matka jí chtěla vdát a to dobře vdát. I nemluvila s ní, sotva povyrůstala o jiném než o výbavě, o svatbě, o budoucím jejím povolání hospodyňky, o dobré partii, ale ani jednou jí nepřipomněla, že by mohla se něčemu naučiti, čím by se se po případě vyživiti mohla.

Až sama dosud vyučovala řečem, čímž se živila, když si jí manžel oblíbil a s ní se oženil, přece deery k samostatnosti nevedla. Nepřinesla muži věna i nahražovala to tím, že i po svatbě vyučovala a přispívala do domácnosti.

Pak stříádala pro deeru, aby měla věno. Šetrností svou, hraničící až s lakotou, stala se ve městě, jako v dřívějším působišti manželově až příslovecnou. Tato lakota přenesla se i na obleky jediné její deery, Ely. Jí nevadilo, že se jí ve městě lidé posmívali. Dovedla se přenéstí přese všechno.

Jako ve všem konání svém šla i nyní za svým ošlem. Na přepych žen mužové naříkají i navede si šetrně Elu k jednoduchosti. Lakota její dobrou snahou však přiosťřila tou měrou, že se zvrhla ve výstřední směr.

Ela toho těžce nesla, ale nesměla reptati. Energická matka spjala i vůli její a přísně čelila každé odbojně myšlence deeríně. Ovládalať nejen otce, ale i deeru a svéhlavě trvala na svém názoru i přesvědčení.

Po návratu z procházky vykonala Ela své domácí jí přidělené povinnosti a po té, když otec s matkou slavili svůj večerní dýchánek, vyšla do malé u domu zahrádky, kam rodině byl vstup dovolen.

JOSEF HLÁVKA.

Byl vlahý, letní večer, plný kouzel a půvabů. Ela usedla si do skrytého koutečku u plotu z pod rozkošatělé jabloně a oddala se svému oblíbenému snění. Dobře, že nelze vyčísti z obličejů, co nám prolétá myslí. Jaký neklid by byl zachvátil paní Žileckou, kdyby tušila jen, o čem deera její přemítá.

Všecko, co v ní chtěla výchovou udusiti, bujilo v duši Elině jako býlí. Snila o nádheře, o blahobytu, o krásných šatech, o lásee, o vdavkách. Toužila po zábavách, cestách, rozkoších a požiteích života. Kdyby mohla, byla by nejraději přetrhala pouta rodinná a uprchla do světa za dobrodružstvím a hledala tam štěstí, o jakém se dočítala v románech, tajně z knihovny oteovy vzatých a hltavě pročítaných.

“Až se vdám, všechno si vynahradím!” Tím končovalo její přemítání. Dnes k tomu však povzddechla: “Veselský je chud. To je škoda!” —

III.

Příroda byla velice blahovlnná a laskavá k pořadatelům výletu. Rozhodila štědrě ze své pokladnice darů léta k radosti všech, již se na vycházku a zábavu těšili. Účastníků se sešlo takové množství, že nebylo lze přehlédnouti řady jejich.

Ela s matkou, která ráda chodila, šly v první řadě mezi mladými paničkami. Ela eudně klopila oči a úkradkem se dívala na studenty pořadatele, kteří semo tamo pobíhali.

Věděla, že zase vypadá směšně ve svém úboru, ale nemohouc toho změniti, tvářila se k tomu, jakoby i ona zhrdla zevním tím nátěrem elegance.

Ela se netrápila, že ji dívky neuznaly, aby šla s nimi, ale matku to velice hnětlo. Spřádala také již v duši odvetu. Netušila, že i deera její v mladé hlavince své připravuje se k odvetě za tu urážku, až se jí k tomu vhodná příležitost naskytne.

Elu rozrušilo ze snění a dumání, do kterého se krácejíc volně s matkou zabrala, udivené zvolání matčino: “Už je tady? Ani nevím.”

“Zítřa teprve začne úřadovati, odpovídala mladá paní komisařová. “A pak asi se představí.”

“Ale, že můj muž ničeho neví!” divila se paní Žilecká. “Anebo zapomněl mně o tom říci? Ti profesori jsou tak roztržití.”

“No a jaký je?” “Inu víte”, tajuplně svěřovala jí mladá paní, “s krásou není spřátelen. Představte si malého, drobného mužička jako filigranovou figurku, a to je náš pan hejtman. Obličej má dosti hezký, více ženský. Arci takový pán se ušetří a zachová.”

“Předešlý pan hejtman byl dosti osmáhlý však. To už bude v rodě taková zženštilost.”

“A jakou má paní?” vyzvidala jiná. “Paní! On je svoboděn.”

“Jak?” vyhrkla Žilecká. “Takové postavení a neoženil se? Totě přímo hříšné.” “Mohl by uživiti dvě a nežení se!” rozhorlovaly se paničky.

“A ke všemu jest prý velice bohat,” prozrazovala paní komisařová. “Bohat! Snad je šlechtic!”

“Bůh uchovej!” směla se paní komisařová. “Což nemůže mít nešlechtic peněz?” “Pravda, pravda, ale že se nenamahá v úřadě, je-li bohat, jako pan hejtman.”

“Což je skutečným boháčem?” vyhrkla Žilecká. “Zdá se. Neměl by jinak ekypáži.”

“On má ekypáži!” “Ano a jakou! Ještě ji žádná z dam neviděla!”

“Viděla jsem včera večer přijížděti po silnici krásný povoz se sprežením, jakého by v celém okolí nenašel, ale myslila jsem, že je to pan baron z Ostro-

va. Koně letěli, jako šípky, že jsem si pána v kočáře nevšimla," vykládala jedna z paniček.

"Měl kočho v livreji?" chvatně se otázala paní komisařová. "Měl."

"Pak to byl on . . ." "Možná. To mně věru nenapadlo, že bychom měli takového hejtmana. Toť pravý kavalír."

"A jak je asi stár?!" dychtivě vyzvídala Žilecká. "Na tu kariéru ještě je mlád, ale takto se už může počítat mezi starší pány. Součím mu asi tak padesáte roků nejvýše."

"V nejlepším věku, v nejlepším věku," mínila moudře Žilecká. "Můj muž soudí, že tady dlouho nebude," mínila paní komisařová. "Zavolají ho do místodržitelství do Prahy aneb do ministerstva do Vídně."

"Přijede-li pak na výlet?!" dotazovaly se paničky. "Aspoň topánům studentům slíbil," mínila paní komisařová, která byla velice ráda, že mohla o panu hejtmanovi mluvit.

Žilecké zaskvíly oči. Úkosem obetkala Elu a bezděčně ji srovnávala a přihlazovala dlouhou, bledě modrou povějkou splývající po bílé její sukni, vyšivanými starými podlinami až překrásšené. A na rtech zavlnil se jí radostný úsměv, který ztlumačil, co jí v té chvíli vířilo hlavou.

"Vida, to by tak byla partie pro mou Elu! Jenom jak se k němu dostat! Uvidíme. Manžel musí pomáhati."

Ela klopila stále eudně oči k zemi, jakoby počítala krok za krokem. Zatím počítala zcela jiná čísla. Nejprve řadu let, která jí dělila od pana hejtmana. Bylo jich tři a třicet. Zdálo se jí to být přece jenom tuze mnoho. Ale je bohat, a ona chce se provdat za boháče. Má ekypáži a ona by ráda jezdila v kočáře a tilko své, které ať zahaleno v nemoderní šaty bylo krásné urostlé, přitulila k poduškám jeho.

Snad nikdy ještě tak souzvučně neslučovaly se myšlenky matky a dcery, jako právě té chvíle.

"Kdyby jen byl na výletě!" přály si obě dvě. A přání jejich se vyplnilo. Než tam došly dámy volným krokem, byl již pan hejtman v lese na místě dostaveníčka.

Kolem něho seskupili se ihned studenti a obklopili ho jako čestná stráž.

Žilecká v prvé řadě rozhlížela se kolem, kde je její manžel, aby ho upozornila na vzácného pána. Ela zvědavě obetkávala bohatého muže.

Při prvému pohledu mimovolně se zarazila. To nebyl ideál, její snů, urostlý, mladý a slíbený jako Veselský. Ale byl bohat. To ho ozařovalo a dodávalo mu ceny.

Malá, drobná postavička jeho zdála se jí být až přílišně titěrná na muže. Vlasy měl už valně prořídle, ale obličej svěží a vzezření mladické, v němž dobrota se ozřejmovala.

"Proč ne?" odpovídala Ela sama sobě, a sklopila zase eudně oči k zemi,

PHANT. LEBAS.

IV.

Žilecká měla delší poradu s manželem, kterému důtklivě nařizovala a vysvětlovala, jak má jí naháněti vznešeného pána na dostřel. Po té vmísila se zase zcela nepodjatě mezi společnost. Ela se od matky nehnula.

Dáno znamení a zábava začala.

Především byly zpěvy a žertovné deklamace na řadě. Les naslouchal tiše a ani nezašoumal, když zvuky písní v korunách jeho stromů se zachycovaly.

Členky divadelních ochotníků snad ještě nikdy tak krásně nepřednášely žertovné deklamace, jako v lese o výletě, tenoři své výšky sesilovali, aby zazvučely plně a mohutně. Slovem všichni účinkující se předstihovali v uměleckém výkonu a všechno na počest slavného hostě, který poctil studentský výlet svou přítomností.

Po produkci, vřídlně přijaté a bouřně potleskem odměněné podávala se improvizovaná svačina. Nejlépe a nejvíce byl arci obsluhován pan hejtman. Paničky i slečinky se kolem něho seskupily jako slepice ke hromadě zrní.

A co těch pokloněk bylo, co škádlivých slov a zazáření očí, kterými hostě oslňovaly. Nevěděl věru, které přednost dáti, a přece ode všech nemohl bráti, neb mísy byly obtěžkány pečivem ke kávě, torty a jinými pamlsky.

Přijímal tedy ode všech, od každé něco a kladl vedle sebe na rozestřený plaid, na nějž sám byl za příkladem druhých pánů se uvelebil.

Letní tato idylka velice se mu zamlouvala a rozveselila ho. Byl proto v dobré a jásavé míře, ve které bývá člověk slabším, a přístupnějším dojmům, kterým by jindy účinně vzdoroval.

Ela seděla u matky v kruhu starších dam, které na lavicích na rychlo sbíhých rozložily se táborem a pochtuňovaly si na lahůdkách, podrobujíc je tu kritice zkušených hospodyněk, tu zase je pochvalujíc dle toho, byla-li dárkyně té které mísy přítomna.

Elu to rozlírání a vykládání kuchařských předpisů nebavilo, a proto mysl svou i zrak upřela k tomuto bodu, kde se právě soustřeďoval život.

„Skáčeš před ním jako divoši před házkem“, povržlivě mínila sama při sobě. „Jak je to odporné! Div že před ním neklekají.“ Přemítala však, která by se ona k tomu mužskému házku přitočiti mohla.

Dívky, které nemohouce zameziti pozvání nemilované Puritanky, spíjly se proti ní a usnesly, že jí k ničemu nevyzvou. Prováděly také svoji vzpouru až do krajnosti. Nevyzvaly ji proto ani, aby s nimi rozdávala pánům svačinu.

Ela byla již uvykla takovému pohrdlivému chování dívek, kterého nezasluhovala, ale té chvíle trapně se jí dotekl jejich nezpůsob. Byla by propukla v pláč a vlny rozhořčení rozlévaly se jí nitrem rozbohněným.

Matka její cítila také, jak se jí zarývá ostnůrůžky do srdce, ale přemáhala se a tvářila k tomu zcela nepodjatě. Zraky její též zalétaly ke skupením kolem pana hejtmana a přísný její názor na život a slušnost se toho hrozil.

„To je mrav, to je mrav,“ myslila si trpce v duchu. Ale proto se netrápila, že v tom davu není její dcera, poněvadž správně vystihla, že by Ela ve skupině nastrojených a koketních dívek a paniček úplně zůstala nepovšimnuta.

Manžel její poslušně seděl u pana hejtmana a uvolňoval jim tím přístup k němu. Vyčkávala.

Veselský, hlavní pořadatel výletu, obcházeje kolem zahlédl slečnu Elu. Zalekl se a rozmrzel.

„To je neslušnost!“ řekl si a přistoupiv k Ele, otázal se jí zdvořile, proč se nesúčastní také rozdávání svačiny.

„Nikdo mne nevyzval,“ trpce uklouzlo jí se rtů.

“Jak se jen mohlo stát takové nedopatření!” zvolal Veselský. “Račtež prominouti slečno!”

“To není nedopatření,” odvětila Ela. “To je úmyslná urážka”. “Slečno, to není možné,” vymlouval jí toho. “Prosím dovolte, abych vás sám provodil. Tam snad některým pánům přijde vhod víno se zákuskem,” navrhoval a hned také sháněl se po skleničkách.

Ela zahořela jako záplava večerní, když muž, kterého si zvolila za ideál svých snů, na ni promluvil. Nyní, když tak laskavě k ní promlouval a k čínosti ji zval, rozvlulo se její nitro vděčností a blahem. Vzhlédla k němu s okem zářícím a ten svit, jenž k němu zalétl mile a přejivě, zachvátil srdce jeho.

Bylo mu jí líto, že je tak odstrkována, a zazlival toho dívkám, že ji zhrdají. “Je to milé a hezké děvče,” sám při sobě povahoval, “skromně a poslušně obléká se, jak matka nařizuje.”

Žilecká povstala, když Veselský se přibližoval opět s podnosem a pravila: “Provodím sama dceru, pane Veselský, aby si Ela neutřížila na novo nelibosti a nepřízně slečen, že vy jí prokazujete takovou čest . . .”

Nebylo odvolání z toho rozkazu matčina. I ustoupil dvorně a podal podnos Ele. Tato se uklonila a s půvabným sklonem hlavy mu poděkovala. Po té odcházela s matkou.

Veselský se za ní díval, jak se půvabně vznášela lesem, jakoby kráčela po parketách. Připadala mu jako polní květ, který neoslňuje, ale mile zachvacuje srdce.

“Je milá . . . Což o šaty . . . Těch snadno koupiti, ale toho přirozeného půvabu dívčího nelze si dobytí.”

Ela zatím se byla přiblížila k panu hejtmanovi. A jakoby pohledy Veselského, kterými ji provázel, čarovaly, oživila a nach, který se jí byl rozlil bělostnou líci, když na ni byl promluvil, zmírněn nyní přeměnil se v okouzlující zabarvení růžové.

Uklonila se uctivě a vážně beze všechny koketerie oslovila hejtmana:

“Prosím račtež přijati sklenku pravé mělničiny!” Hlas její zněl zvukem stříbra, když narazí o vzácný kov. A z oka jejího vyšlehl blesk, který v něm byl zanítil pohled Veselského.

Překvapeně zahleděl se hejtman na ten zvláštní dívčí zjev, který jakoby byl vystřihnut ze starého obrazu.

A milý, libezný pocit rozohnil se mu nitrem. V takovém úboru a účesu jeho matka z dívčích let jest zobrazena.

“Děkuji slečno” pravil a přijímaje sklenku zabořil své zraky do jejího obličej, jakoby si z něho vyčistil chťel, jakého je ducha.

A poznal při tom výzkumném pohledu, že je to dívka inteligentní, dříve ještě než profesor mu ji představil: “Moje dcera.”

DR. ENGEL.

“Aj, tof spanilý květ!” s obdivem ve hlase zvolal ukláněje se jí.

“A zde moje žena,” dodával profesor, ukazuje na svou paní.

“Ruce líbám, těší mne!”

“Prosím, není-li líbo nějakou cukrovinku!” zašveholila pí. Žilecká, nabízejíc mu mísu různého pečiva. “Rád si vezmu,” s úsměvem přijímal kousek. “Jsem sice muž, ale v tom přidávám se k dámám, že jsem velkým milovníkem cukrovinek. Moje dobrá matička mně zásobovala těmi výrobky svého umění, dokud žila. Teď bohužel nemám ji už, a vůbec nikoho, kdo by na mne vzpomněl. Hlas se mu zachvěl.

Přes tváře Žilecké přelétl jásavý šleh.

V.

Velice byl pan hejtman Vraný překvapen, když přijda jednoho dne, brzy po výletu studentském, z úřadu domů, našel na stole úhlednou bílou krabici. “Co to?” optal se svého sluhy a kočího v jedné osobě.

“Poslal to Vašnostem pan profesor Žilecký”, zněla odpověď.

Hejtman zavřel hlavou a jal se otevíratí uzavřenou krabici. Otevřel a s údivem se zahleděl do její tajů.

Bylat až na vrch naplněna cukrovinkami a ve středu ležel dopis. Dychti-vě roztrhl obálku, jak činívají nedočkavé ženy a četl: Velevážený pane!

Račtež dobrotivě prominouti, že se osměluji a zasílám Vašnostem malou ukázkou naší domácí výroby kuchařského umění.

Poznámka Vašnostina o výletě, že už nikoho neráčíte mít, kdo by si na Vás vzpomněl a obdařil cukrovím, dojala mne hluboce a smělá myšlénka, poslati Vašnostem tuto vzpomínku, pronásledovala mne, že nemohla jsem se jí vymknouti, dokud jsem jí činem nevyhověla.

Kéž by moje zásilka přijata byla s tou upřímností a srdečností, s jakou jsme se my, s dečruškou podjaly úpravy její. Pak byla by přešťastná, Vaše ponížená služebnice

E. Žilecká.

Hřejně teplo zavanulo mu vstříc z těchto řádků.

“Jaká to pozornost!” řekl si. Snad každému člověku se zaliehotíme pozorností a sebe menším dárkem. Tklivá poesie upomínky na matku přidružila se k tomu a zvýšila cenu dárků.

Vzpomněl si na hovor v lese o výletě a zjev dívčiny v prostém úboru, nemoderním, ale svěžím, ze hlubin představ vyplul a zjasnil se.

Dárek mu byl milým a dárkyně zaujala plně jeho mysl. Slušnost žádala, aby se poděkoval. Mohl tak učiniti také dopisem, ale zdálo se mu to vůči dámě a tak vzácné pozornosti nedostatečným, i umínil si, že složí panu profesorovi svou poklonu, a při tom navštíví jeho paní a slečnu dečru.

Tato návštěva byla také v rozpočtu paní Žilecké. I zaradovala se nemálo, že se nezklamala v tom.

Pan hejtman byl okouzlen přivítáním rodiny professorovy a prostá, domácná Ela se mu na novo a nyní ještě více zalíbila. Chudobný a šetrně sestavený úbor její nepřekážel jeho krasocitu, nebo při pohledu na skromnou dívku ani neviděl jaké má šaty.

Žilecká chycené rybky už nepustila a zadržla síť. Vynasnažovala se i s chotěm, aby bohatého i vznešeného ženicha upoutaly k domu jejich. Krabice s cukrovím, které Ela pekla, jak matka tvrdila, často se donášely do bytu pana hejtmana, a dávaly mu vhodnou příležitost k dalším návštěvám.

Pan hejtman rád si zahrál v šachy, profesor byl známým šachistou i shodli se a zařídili si v určité dny partie šachové.

Žilecká, jakoby se to samo sebou rozumělo, že u nich se bude hráti, pozvala pana hejtmana při tom na černou kávu. A už byl chycen.

Ela sedávala opodál s ruční prací, a hejtman si tak zvykal na ni, že se smutně rozhlížel po pokoji, když ji jednoho dne neviděl.

“Kde je slečna?” otázal se.

“Přihlíží dnes v domácnosti,” zazněla odpověď matčina. “Máme dnes prádlo.”

Neušlo chytré paní, že deuru postrádal, a zardovala se. Zkouška, kterou úmyslně zosnovala, zdařila se, i doufala, že se jí zdaří i dílo celé.

Ve městě způsobila zpráva, že pan hejtman často dochází k profesorům, nemalý rozruch. “Co to znamená?” pátrala městská zvědavost. “Snad se mu líbí Puritanka? Kam by dal oči?”

“Inu, Žilecká je chytrá paní.” “Ale, co je tady dívek jiných!” “Pražané mají někdy divné nápadky.” —

Anna Skácelová — Lijubka!

Tak a podobně se trousily řeči a názory městem. V tom byli všichni sjednoceni, že by Puritance takové partie nepřáli. Závist přiostrčila své spáry, a zatínala se kdy, kde a jak mohla do rodiny profesorovy, aby jí škodila.

Pan hejtman však škodolibých řečí neposlouchal, nářek si nevšímal, přezdívatce Elině se zasmál, ale pilně docházel dále do domu profesora.

To zvláštní v celém jejím zjevu a vystoupení ho poutalo a snad právě proto se mu tak zamlouvala do srdce, že nebyla, jak ty druhé. A pozvolna, stálým zvykem podporována vzrůstala jeho náklonnost k Ele, až se myšlénka, učiniti jí svou chotí zatkla mu do duše a do celé bytosti.

Pozdní, ale vášnivá láska vzplanula v jeho srdci a touha míti ji stále při sobě ovládla veškerou mohutnost jeho citění. “Ožením se s ní! Není dosud pozdě na ženitbu,” rozhodl se a obřadně jednoho dne požádal za ruku Elinu. Byl vlídně rodiči přijat i deuru.

Žilecká byla u cíle svých tužeb a Ela se také cítila být vítězkou. Už shladí se sebe přezdívkou posměšnou, bude paní a bude žít! Ale v číši radosti, kterou se opojovala, skanula hořká kapka.

Obraz Veselského, toho jediného muže, kterého ve sladkém, dívčím snění povyšovala na krále svého srdce a života, vyplul před duševní její zrak, tak jak jej viděla ve své obraznosti, a jak jej v lese o výletě do duše byla vnímala s tím pohledem dobráckým, milým a laskavým. “Škoda!” vzdychla.

Zpráva o zasnubách hejtmanových vyplašila celé město z klidu. Nikdo nemohl toho uvěřiti, nikdo pochopiti, že by Puritanku vůbec který

muž mohl si vzít za ženu. A nyní ke všemu se vdává za pána bohatého, a postavením svým vynikajícího.

Svatba slavila se časně z rána za krásného jarního dne. Kostel byl zvědavci přeplněn, kteří přišli, aby sbírali potravu pro své zábavy a pomluvy.

Ela ve svém úboru nevěsty zastřena závojem kráčela vážně k oltáři. A slušelo jí to! Poprvé oblékla si šaty moderního střihu, ač velmi jednoduché. Matka tentokráte musela ustoupiti.

Bylo po obřadu. U východu a podél kostelních lavic utvořili sezvaní četní hosté hustý špalír, jímž svatebčané procházeli. Celá elita úřednická se sešla, aby panu hejmanu a nevěstě jeho blahopřála.

Ela skromně přijímala projevy jejich a všem podávala ruku, sklonem hlavy děkující. U dveří chrámových stál Veselský a čekal také na nevěstu. Uklonil se jí a vroucně pravil: "Mnoho štěstí!"

Illas se mu lehounce zachvěl. Ela k němu vzhledla a jako všem ostatním podávala mu ruku. "Díky!" zašeptala. Ruka její v jeho se zachvěla a živý nach poskočil jí líci, když pohledy jejich se setkaly a snoubily.

Ela hbitě však hlavu sklonila a vážně kráčela dále. "Škoda!" zavířilo jí duši. "Pozdě!" zalkal Veselský. Byltě postřehl nach nevěstinych lící, užel plápol oka, ucítil záchvěv ruky a v témž okamžiku ozřejmil si, že byl a je milován.

VI.

Ještě v týž den, kdy Ela a pan hejtman Vraný byli oddáni, odjeli na cesty a vrátili se teprve za dva měsíce, na které si byl vyžádal novomanžel dovolenou. Trávil nějaký čas na Rivieře, projeli Itálii, prohlédli si Paříž a odamtud přes Prahu pospíchali zase do svého nového domova, kde je uvítala přešfatuá a pyšná na své umění dobře provdati dceru, paní Žilecká.

Byt byl připraven, zařízen, vyzdoben, i mohla velitelka jen vejíti a převzítí oříže vlády. Ela byla nesmírně spokojena se zařízením bytu a děkovala matce za všechnu námahu. Ale matka nebyla spokojena s dcerou. Přeměnila se úplně ve svém zjevu.

To nebyla už bývalá Puritanka s vlasy hladce a těsně kolem čela sčesanými, v šatech přešívávaných, obnošených, ale modní dáma dle nejnovějšího pařížského vzoru, oděná v nádherný úbor cestovní.

Byla téměř k nepoznání a matka cítila jakýsi ledový dotek ruky neviditelné, která jí sáhla k srdci. "Ach, což jí nařizuje manžel, aby se tak bohatě oblékala?" přemítala. Opatrně však zatím mlčela a ztajila svůj údiv a nespokojenost v duši.

Náhlá tato přeměna ze skromné dívky ve svěťáckou ženu neušla také posudku městskému. A nebyl to jediný oblek, který jí přeměnil. Celý její zjev se změnil. Jako v pohádce, když Popelka svlékne se sebe chudobný šat pracovní. Vystupovala vznešeně, skorem hrdě, nikoho si nevšímala, za pozdravy sotva děkovala nedbalým, vůči mnohým i pohrdlivým sklonem hlavy a vysokomyslně přehlížela všech. Jezdila v ekypáži, malebně a hrdě rozložena a měřila si kolemjdoucí útrpně ponižujícím pohledem.

"Kde se tomu naučila?" přemítali lidé. "Taková nepatrná Puritánka a teď zvedá vysoko hlavu nad nás. Jen aby jí zase osud nesrazil hřebínek," prorokovali. "To je drahá žena," vtipkovali páni. "Pan hejtman se notně napálil. Chtěl skromnou a dostal hodně marnotratnou . . ."

Ten, jehož litovali, byl však úplně spokojen se svou paní a miloval ji více a více. Vášnivě zatkl se do té své pozdní lásky a byl by jí snesl modro nebes. Hověl všem jejím libůstkám a choutkám a velkopanské její vystupování bylo mu po mysli. Však se také Ela rozvíjela do krásy v tom ovzduší blahobytu a hřejném svitu manželovy lásky.

Její matka však byla čím dále tím nespokojenější se svou dcerou. Její nádherné úbory, které stále měnila, časté jízdy do Prahy k vůli nákupům, nečinný život, kterému holdovala, stále jen si vymýšlejí, jak by se oblékla, jakoby účelem života bylo jenom strojílství, znepokojovalo matku a zarmucovalo. Z prvu soudila, že si manžel její toho přeje, i mlčela; ale když rozmařilost dceřina se více a více šířila, uznala za vhodné, promluvití rázné slovo pokory.

“Co je s tebou, Elo?” začala přísným hlasem, když jednou octla se s dcerou o samotě. “Takto jsem tě nevychovala!”

“Vím matínko!”

“Což toho žádá tvůj muž, abys takto vystupovala, strojila se, úbory měnila, nepracovala, doma se jen povalovala s knihou v ruce, o domácnost se nestarala a světácky žila?! Nepoznávám své dcery! Jsi úplně změněna!”

“Motýl vyletěl z kukle,” zasmála se Ela.

“Nesměj se a nevtipkuj! Musím tě vážně napomenouti! Proto jsem nešťádala a nepracovala, abys ty svojí mařivosti mnou naštědované pro tebe věno rozhazovala.”

“Ach, kupuji si všechno z peněz mužových.”

“I těch je škoda! Šetři! Nevíš, jak dlouho bude živ. Jsi mladá, pamatuj na stáří!”

“Právě proto, že jsem mladá, chci užívat světa a života! Dost dlouho jsem žila smutně a oblékala se lidem pro posměch, matínko! Byla jsem poslušnou dcerou a až se bytost moje tomu vzpírala, až to ve mně vřelo, přece jsem povolně vyhovovala tvým rozkazům. Teď jsem svou paní a chci vyhovovat svým choutkám. Utláčený červ se zvedl z prachu. O, jak jsem trpěla, jak jsem se styděla v těch všelijak sestavených, směšných úborech! Ráda bych se byla oblékala jako jiné dívky! Co stíz jsem tajně prolila! Čekala jsem na ženicha jako na spásu a vysvoboditele a těšila se, až mne vyvede z domu,” nerozvažujíc o slovech svých, prozrazovala Ela vzrušeně.

“Tak!” zvolala hněvivě matka. “Všechna tvoje poddajnost a skromnost byly jen přetvářkou!”

“Byla bych dokázala něčeho odbojem?”

Matka neodpovídala. — Ano, dcera děla pravdu.

“Vidiš,” pokračovala Ela. “Mně nezbylo jiného, než trpět a podrobiti se, ale denně jsem si umiňo-

Svatopluk Kočí

vala, že se odškodním, až se vdám a pomstím na všech, kteří mnou pohrdali proto, že jsem se oblékala tak chudě."

"Všeho mnoho však škodí, pamatuj! Tvé strojenství by vyžadovalo milionáře a tím tvůj manžel přece není, ať je bohat. Nevyhledala jsem proto takového ženicha, abys marnotratně žila, ale abys se zabezpečila sňatkem."

"Ach, matinko," usmála se Ela, "toho muže jsem si vyhledala a vydobyla já! Já sama," chlubila se, "a dle toho chci také žít..."

"Varuji tě...! Divím se jen, že je tak sláb a povolí ti všechno."

Ach, vítězně se chlubila Ela. "Je do mne bláznivě zamilován. Ať jen platí. Chci se skvostně oblékat, dokud jsem mladá a dokud mne to těší. Snad mne to časem přejde, až se všeho nabažím."

"Jenom nebude-li pozdě. Když se vymykáš z mé autority, promluvíím vážné slovo s tvým manželem, aby ti to zakázal a slepě nevykonával tvých rozkazů rozmarných."

"Budiž," usmála se Ela. "Ale já nepovolím. A on poslechně mne! Proč bych se byla vdala, kdybych nemohla žít po své vůli!"

"To není účelem sňatku!"

"Pro mne ano." — "Vdala jsi se proto, abys byla opatřena a povinností tvou jest být věrnou a dobrou manželkou, pečlivou hospodyní, a pořádnou ženou, ne strojitelkou a marnotratnicí!" Rozhorleně kázala dečří matka. "Ke mně v té maškarádě své však nechoď! Zakazují ti to."

"Snad mám zase na novo být Puritankou matinko?!"

"Toho netřeba, ale zvol si střední cestu."

Matka tu rozhněvaně se otočila, aby vyšla z pokoje. Stanula jak příkovaná však. Mezi dveřmi, rozhrnutou portieru v ruce třímaje, stál hejtman.

Slyšel, či neslyšel? Žilecká nebyla z těch žen, které pozbudou tak snadno duchapřítomnosti. "Pane zeti," oslovila ho, "přišla jsem pokárat dceru a napomenout, aby šetřila a nepřeháněla záhubného strojílství. Jste-li vy s tím srozumněn, ustupuji, ale radím k umírněnosti. Takový dravec nerad vydává své oběti, ale spíše ještě ji zatahuje dále do prohlubně zkázy. Takové strojílky jsou pastvou pro oči žen i mužů, poctivá žena nemá jí býti. Vymyká se to rádo, nebo bývají takové loutky obětí záletných choutek."

Dořekla, uklonila se a odešla. Myslela, že vykonala dobrý čin a zatím vsadila símě nedůvěry a nesvárů v manželství dečříno.

Zvolna a vážně přiblížil se k Ele stojící u květinového koše v postoji rozhněvané ženy.

"Slyšel jsem Elo," mluví a chvějně ji oslovil. "Ty mne tedy nemáš ráda?" — "Kdo ti to řekl?" podrážděně vybuchla Ela..

"Vyrozmněl jsem to z tvé řeči. Vdala jsi se, abys byla volnou a mohla se strojití po svém rozmaru. Byl jsem jen vysvoboditelem Puritanky z poměrů rodinných!" roztesklil se.

Po té se chvatně odebral do svého pokoje. Ela prudce vyskočila a spěchala za ním. "Emile!" zvolala prosebně, "slyš mne!"

Dvěře pokoje manželova se však neotvíraly.

VII.

A jako dvěře jeho pokoje uzavřelo se i srdce jeho vůči ní. Bylo něco zlomeného v jeho duši. Ona si ho vzala jen pro peníze, aby se mohla nádherně šatit a on se těšil tím, že je milován. Jaké to trpké sklamaní.

Ela poznala, že se snadněji vítězí a dobývá, než dobyté území zachovává.

Ač ho usmířovala a laskala, slov, které slyšel z mysle vymluviti nemohla. Chvillemi jakoby zapomínal, vracel se k ní s onou vřelostí, kterou k ní luul, ale zase upadal v tichý smutek a uzavřený chlad.

A když sama s láskou a pociem k němu se blížila, přijímal projevy její

s nedůvěrou a zdrženlivostí chladnou. "Chee zase peníze na šaty," v duchu se trpce usmíval.

Roztržka se většila, štěstí z domu bylo na odletu.

Matka těžce to nesla, že sama zavinila neblahé roztržky mezi manželi. Měla být opatrnější a vyčkati k napomenutí jiné chvíle i místa. Ve svém domě měla deera pokárati a varovati.

Vášeň jeho, která k ženě rozvíjející se v plném půvabu, více jen se stupňovala, pudila ho, aby uplatňoval na ni své nároky a práva, ale oné vroucnosti, kterou duše jeho k ní lnula, více nepocítil.

A často zaváděl s ní hovor jako vyšetřující soudce s obžalovaným, a přísně se jí při tom díval do očí. "Koho jsi měla ráda?" "Nikoho . . ."

"A přece jsi mi lhala lásku!" "Nelhala jsem!"

"Lhala!" rozkřikl se. "Nevím, byla-li to láska, ale náklonnost a úcta."

"Hamižnost," opravil ji pokaždé.

Manžel už nebyl tak ochoten dávat peníze na drahé úbory a snad by byl úpadek jejího strojílství znatelným nebýti toho, že byl povýšen na radu v místodržitelství v Praze, kam se odstěhovali.

Tam jí vyměřil roční příjem na toaletní vydání, kterým zamezil další rozmach jejímu marnotratnému strojílství.

Ela v Praze však necítila té touhy jako doma, v B., kde se chtěla ukázati v nádheře a pokořiti všech.

Ale v Praze zachvátil manžela zase démon žárlivosti.

Ela byla v rozkvětu svého ženství a vzbuzovala obdiv, kam vyšla se svým chotěm, který jí na krok samotnu nepustil. Vystihl, že pohledy mužův se do její postavy zabořují a jat žárlivostí, střežil ji, jak mohl.

Byla ubohá po té více jeho věznem, než manželkou.

Žádal, aby mu skládala účty z každé chvíle, kterou bez něho prožila, z každého kroku na ulici, který bez něho učinila. Při tom neklidu duševním neměl nikde stání, a přetrpěl velká muka. Často přikvačil vzrušen z úřadu v hodinu nezvyklou domů, aby ženu překvapil.

Trpěla velice tou jeho žárlivostí, a nejednou se tomu zotročování vzepřela; ale nezvítězila. Tu se bouřila celá bytost její proti tyranii, jak nazvala jeho žárlivost, a zase upadla v bývalou svou netečnost Puritánky a bezbrannou oddanost do osudu svého.

A v dobách, když jí bylo v duši zoufale a hořko, poddávala se snům, kterými se tak ráda vždy těšila.

A ve snách kouzliila si obraz Veselského. Připomínala si, jaký blesk stihl jeho okem při posledním jejich setkání. Byl v Praze také, zaměstnán v advokátní jedné kanceláři, a často ho potkávala. Pozdravili se, ale hovorů nenavazovali. Ze strachu se bála téměř děkovati mu, aby muž, střežící zárlivě i její pohledy, nevystihl vřelého citu v oku jejím.

Sedíc s ruční prací ve svém pokoji, do kterého ji občas manžel i zavíral, jako ve věznicí, oživovala svou fantasií obrazy těch slastí, jakých skytá láska dvou mladých srdcí.

Hrdinou byl Veselský. Manžel střežil její osoby, ale duše a obraznosti její střežení nemohl. V tom byla volnou, a v tom také chotí nevěrnou.

“Mohla jsem být jeho, kdyby mne matka byla oblékala, jako jiné dívky, kdybych nebyla bývala Puritánkou,” v duchu si jednou zahořekovala. “Ale tak jak jsem vypadala, byla jsem směšnou, i nevíšal si mne.” A nejen duše, ale i touha její zalétala k němu.

Nejednou si umiňovala, že přetrhá okovy manželské, a pospíší k němu, aby ji ochránil. Vrhne se mu v náruč s touhou lásky a bude volna, šťastna. Takové těšivé sny však zůstaly jen sněním a výbojně její plány rozptýlily se jako bubliny mydlinové. K tomu neměla Puritánka odvahy, aby sny takové činem oživila.

Přece však si tím oslazovala trudný život a vyvolávala jas v duši. Jenom že se tím odcizovala manželu. Čím více přimykala svou mysl k vidině svého blouznivého snění, tím více oddalovala se od skutečnosti a vzdalovala se muže, s nímž byla spoutána.

Tak žila dvojí život; svůj vlastní vniterní a zevní. Oblékal se stále vybraně, ač ne tak nádherně a rozmařile jako dříve, a to proto, aby se zalíbila Veselskému, kdyby ho potkal, nebo byť i manžel byl omezil její vydání na úbory, přece jen bedlil, aby se strojila přiměřeně jeho postavení a zájmu možnosti.

Čas plynul nerušeně dále v tomto jednotvárném kolotoči života, aniž by byl čeho změnil v poměrech manželů. Nepřioštl sice zápasu, ale nezměnil také nálady jejich obapolné neshody. On ve své uražené pýše pána nechtěl se snížiti, ona pak ve svém uraženém citu ženy nechtěla podruhé smíru se doprošovati.

Tak živořili, až čas na perutích svých přinesl změnu. Otec Elin těžce se roznemohl a složil svou daň matce zemi.

Vraný, který si vážil matky Eliny, že dečeri přísně domlouvala, vyzval ji, aby se k nim přistěhovala.

“Máte jenom to jediné dítě,” pravil k ní, i jest naší povinností, abychom vás ošetřovali a v opuštěnosti utěšovali.”

Žilecká to vděčně přijala. Ela manželu neděkovala, jak on očekával, ale uvítala matku s velkou radostí.

Nebude už tak úplně opuštěna, bude mít ochranu a srdce, které, ať je jakkoliv matka přísná, přece je srdce mateřské a s láskou obejmá dítě své.

Byla také od toho dne, kdy matka se přistěhovala do jejich domácnosti volnější. Mohla s matkou vycházeti, nebyla už uzavřena v domě svém, jako ve věznicí a mohla více hověti svým snům, nebo matka převzala řízení domácnosti.

“Co vlastně žádáš od života?” domlouvala jí jednoho dne. “Tvůj stálý smutek mně padá těžce na duši. Co je ti?” “Nevím . . . Mne mrzí život, matinko!”

“Schází vám tedy děcko,” pravila matka. “Nudíte se . . .” “Já se nenučím, ale . . . trápím . . .”

“A proč? Co ti schází? Žiješ jako v nebi. Máš krásný byt, skvělé pří-

jmy, hodného muže, který se jedině v tobě shlíží, vášnivě tě miluje, z domu se nelze a jen pro tebe žije. Nemáš věru příčiny k nespokojenosti."

"Ach ty mně nerozumíš a neporozumíš!" zaplakala si Ela. "Ne, nerozumím ti," vzdychla matka.

Nemohla jí Ela říci, že je na výsost zneklidněna a vzrušena tím, že už dělá dobrou neuzřela Veselského. Jakoby byl do země zapadl, neobjevoval se na ulicích a procházkách pražských. Matky se na něho tázati si netroufala, aby nevystihla jejího tajemství, kterým se těšila, jako dítě s hračkou.

VIII.

Byl třeskutý ráz, ale jasný den masopustní.

Ela vyšla s matkou obstarat některé nákupy. Manžel si byl sezval za příkladem druhých pánů radů několik známých k večerní slavnosti na oslavu masopustu i bylo třeba obstarati různé věci.

Vracely se zpět na Malou Stranu, kde bydleli Vraných kolem kostela františkánského.

Řady povozů a davy zvědavců prozrazovaly, že v chrámě odbývá se svatba, a jak Ela zaslechla, vznešená svatba. Vdával to bohatý velkoobchodník svou jedinou dceru.

"Podívejme se, matinko", vyběžela jí Ela, "Mně je zima," odvětila matka.

"Jdi tedy napřed! Ráda bych se podívala, jaké budou mít dámy úbory!" Matka se usmála.

"Budiž! Ale neomeškej se dlouho, aby se Vraný nehněval," napomínala jí.

"Hned se vrátím," slibovala jí Ela. Vešla do chrámu naplněného vybraným obecnstvem i lidem.

Zraky všech upíraly se k oltáři, kde se konal obřad.

U poslední lavice postavila se mezi lid a rozhlížela se po kostele, aby uviděla, jaké drahocenné kožešiny a jaké klobouky mají dámy.

Kněz právě pronášel vzletnou svatební řeč, ze které k Ele zavivala pouze některá hlasitěji pronesená a zdůrazněná slova. Napomínal snoubence, aby svorně a v míru žili, oddaně snášeli dobro i zlo a jeden druhého neopouštěli.

"Šťastné manželství je ráj člověka," zaslechla "a nešťastné peklo", prolétlo jí myslí. "A proč je moje manželství tak smutné!?"

Nedůvěra sřítla se jako balvan na jejich klid a mír, pánovitost s jedné a neláska s druhé strany pohřbívaly jejich štěstí.

Ano nemiluje ho, a proto není míru v jejich manželství, není shovívavosti, oddanosti.

Průvod se seřazoval k odchodu.

Bylo po obřadě a známí vycházeli z lavic, aby utvořice špalír, blahopřáli novomanželům.

Ela vzpomínala na svou svatbu. Takto i jí obklopovali s přáním všeho dobra na rtech, a závistí a nepřiznání v srdcích.

Jenom jediný jí přál štěstí z duše vytrysklým slovem a vřelým pohledem — Veselský.

Ó, že kdy pospíchala z domova, že raději nebyla ještě děle Puritánkou! Srad by se jí byl přece jen vyplnil sen její dívčí!"

Co takto přemítala, blížil se průvod k ní.

Náhle zastavila se jí v žilách všechna krev.

Zachvěla se jako bleskem udeřena a div že nevykřikla divou bolestí. Poznala v ženichu Veselského. Ten tam její sen o luzném štěstí.

On je ženat a nemyslí na ni. Tento okamžik jí vzal i to poslední, co měla, útěšné sny obrazivosti. Ela stála na místě jako přimrazena. Svatebčané již odjeli, kostel se prázdnil a ona dosud se nehýbala s místa.

Ostrá bolest, která projela jí srdce, nepovolovala a drásala je ničící silou. Ve spánkách jí to bušilo, vlny ledové a zase žhavé probíhaly jí tělem a ubíraly dechu.

"Budeme zavírat," upomínala ji svičková baba. Zachvěla se, a jako samohyb brala se z kostelních dveří ven krokem vrávoravým. Ani nevzpomněla, aby se pokřížovala, anebo pokropila svěcenou vodou. Jak došla domů a kudy chodila nevěděla.

Ji pronásledovala jediná myšlenka, "Veselský jest ženat.", Matka, která se jí dočkati nemohla a strachy se chvěla, aby Vraný neuznamenal, že se dlouho nevrací a sama chodí po Praze, ulekla se jejího zjevu.

"Nachladila jsi se . . . rychle se zahřej!" upomínala.

Ela uposlechla, ale nohy pod ní klesaly, že div neupadla.

Matka ji starostlivě uložila do postele, a Ela jí za to v duchu vděčila.

Mohla aspoň tíše ležeti a přemítati.

Horečka jí lomeovala a přivolaný lékař radil k opatrnosti. Nemohl jiného zatím tvrditi, než že je to horečka z nastuzení, ale nevyklučoval možnosti nějakého zápalu, který se také brzy dostavil.

Ela onemocněla vážně zápalem pohrudnice.

Mládí její však zvítězilo a přemohlo chorobu. Uzdravila se, ale zvolna přibývalo jí sil. Ležela nebo seděla ve své lenošce stále jako bezduchá oči májíc otevřené, ale zírající do prázdna.

Přemítala o svém životě. Proč neuměla, když už se blížila ku branám věčnosti?!

Jediná smrt mohla jí býti vykupitelkou. Už nemá ani té, byť i nerozumné blouznivé tůchy, že může se vyprostiti z okovů manželství útekem k Veselskému. Kam by nyní se obrátila? Může se vyprostiti rozvodem. Ale čím by se živila? Ničeho nemá co zabezpečuje ženě samostatnosti, i je odvislou od muže. Muž jí živí i matku její.

Malé věno by se brzy utratilo a co by potom činila! Žel, že nebyla vychovávána k výtěžkové práci! Nyní nezbyvá než žít v odvislosti. Jediná smrt jí může býti vysvoboditelkou.

A co Ela takto rozjímalá o útěku ze jha manželství, chvěl se Vraný o život její.

Uzdravování Elino zvolna se bralo k bodu zdraví, a lékař zarmoucenému manželvi netajil se tím, že slabost její vzbuzuje obavy. Naznačil mu též, že se zdá jakoby chřadla i její duše, jako tělo.

"Odjedu s ní na Rivieru", mluvil Vraný. "Až sesílí a se uzdraví tak, aby snesla cestu", řekl lékař. "Schází jí však vůle, která dodává sil k uzdravení."

Vraný svou ženu vášnivě miloval a jediné z velké lásky se trápil. Svědomí mu vyčítalo, že byl příliš krutý a možná ztráta té ženy ozařovala mu ji stvůrkem ještě jasnějším. Že i duše její chřadne, mluvil lékař a oslabuje tělo, které nemůže vzdorovati nemoci!

Přičítal tu její slabost sobě za vinu.

On je starší muž, měl být shovívavým k mladé ženě, spokojiti se tím, co mu dává nejlepšího ze svého citění a vyčkávati, až si dobude její lásky.

Ela viděla, že je zdrcen nemocí její. Slyšela od matky, jak naříkal a plakal, když byla v nebezpečí, jak klečel u jejího lože naslouchaje jejímu dechu a lomě rukama v zoufalém bolu.

Má tě šíleně rád," vykládala jí.

Ela naslouchala těm řečem, ale při tom toužila a snila o volnosti.

"Elo," prosil jí jednoho dne, když osaměli, "uzdrav se mi! Dám ti všechno, čeho si budeš přát! Zapomenu na všechno a nežádám ani, abys mne milovala, jenom žij, žij pro mne!"

Ela se trpce usmála. "Přeju si jenom jediné!"

"A to je?" dychtivě vyzvídal. Oči se mu při tom zanítily radostí, že si něčeho přeje a ze své apathie vystupuje. "Volnost! Volnost chci!" zvolala živě a šlo jí to od srdce.

Ulekl se. Co zamýšlí? Snad rozvod? Byl snad k ní příliš přísným a dívčímu poblouznění přikládal větší váhy a trestal, kdy měl odpouštětí!

"Jakou?" zděšeně vyhrkl hlasem chraptivým. Z očí mu vyzírala zoufalá úzkost, co mu odpoví.

"Jakou? Abych mohla volně dýchat, jednat, mluvit, žít, slovem býti člověkem . . ."

"Což nejsi?" vyhrkl lítostivě i vyčítavě.

"Ne. Jsem tvým vězňem," žalostivě uklouzlo jí ze rtů a při těch slovech proud blahodárných i léčivých slzí vynořil se jí z očí.

Slova ženina zabodla se muži do srdce. Uvědomil si dosah jejího obvinění a cítil, že popoháněl svou pánovitost do krajnosti.

"Elo", zvolal vzrušeně. "Jaké to máš myšlenky?! Což nechápeš mé lásky v tom strachu o tebe?!"

Ela usedavě plakala a neodpovídala. Nebyla k utišení. "Máš mít volnost," konejšil ji. "Žádám za ni věrnost."

Dlouho to trvalo, než se mladá paní vyplakala, ale krize tato jí byla velice blahodárnou. Vytrhla jí z té hrozné otupělosti, ve které hynula.

Manžel jí sevřel v náručí, jakoby ji držel ve vazbě, aby mu neprešla ve své touze po volnosti.

"Věrnost", trpce se usmála. "Duše a myšlenek nelze střežití."

Zalekl se. "Máš snad jiného ráda a mne chceš opustit?" zanaříkal si.

Rozevřela široce oči a zadívala se do jeho ustrašeného obličejce, v němž se zračil zápas jeho, žal i vášnivá k ní láska. "Ne", zavrtěla hlavou.

Opustit ho nechtěla a láska její snů se rozprchala, když vidina zmizela.

"Však já bych tě také nepustil", zvolal vášnivě, "a nepředal bych tě jinnému za celý svět! Chybil jsem, odpust mi! Zapomněl jsem, že se láska musí dobývat, že nepřichází na zavolání ani na rozkaz. A já si ji dovydu. Ještě cítím mladistvý žár v srdci svém a sílu vítězství."

Ela mu naslouchala, jakoby jí každé slovo jeho otevíralo brány ráje.

"Což mohu být ještě šťastnou, volnou?" zvolala. "Jen vůli měj!"

Ela sklonila hlavu a bezděčně se k němu přitulila.

"Nuže, hledejme společně to nové štěstí!" řekla. "A máš mne ráda?"

"Mám vůli. Ale budu ti věrnou a oddanou ženou."

"Rozumím, Sečkám, až se ten květ v tvém srdci rozvíje." "Jen věř!"

"Věřím, že se na nás štěstí usměje . . ."

"Puritanka se ti ale tentokráte s vědomím zamiluje."

Díky! A teď se mi rychle uzdravuj!" Usmála se. "Mám vůli a chci žít. . . ale účelně."

Slovníky Mourkovy jazyka českého a anglického, jsou jediným vydáním velkých, úplných slovníků, v nichž lze najít jak slova v každodenním užívání, tak významy odborné. Slovník anglicko-český obsahuje 1010 stran, vázaný v červeném plátně, cena \$2.50. Slovník česko-anglický obsahuje 1126 stran, vázaný v červeném plátně, cena \$2.50. Jsou nejlepší slovníky dosud vydané, drobným písmem tištěné s ohebnými deskami.

Za čest otcovu.

Román.

Napsala F. Staňková—Bujáková.

DŘÍVE nežli přikročím k líčení děje, načrtnu orientační plán budovy, v níž první polovice mého vypravování se odehrává. Dějiště buď New York, Cleveland neb Chicago.

Budova bankéře Nováka, na jedné z obchodních ulic v české čtvrti. V přízemí bankovní místnost, za ní soukromá pracovna bankéřova. Nábytek v této místnosti jest potažen koží. V levo velký stůl, před ním otáčecí židle, vedle skříně na knihy. V zadní stěně vchod do bankovní místnosti. V pravo schodiště k soukromému bytu rodiny bankéřovy v prvním poschodí, před ním rozvěšená zástěna. Na psacím stole telefon. Na stěnách mapy a kalendář.

Po schodech krytých měkkým kobercem vstoupíme do prvního patra, soukromého příbytku rodiny. V levo velký přijímací pokoj opatřen skoro nádherným nábytkem. Vedle velká jídelna. Dále místnost, v níž umístěno jest píano; domácí nazývají onu místnost "hudební síň"; název onen dali jí však více z přemrštěnosti, neb prostor této místnosti na síň jest příliš omezený. Dále rodinný pokoj, ložnice, kuchyň, pokojík pro služebnou a uzavřené schodiště vedoucí na ulici.

I.

V domě bankéře Nováka bylo neobyčejně živo a hlučno; mladší dcera bankéřova, sličná Flora, slavila své devatenácté narozeniny. V soukromém bytu rodinném bylo po celý den jako v úle. Přijímací pokoj i jídelna byly bohatě dekorovány růžemi, jež po celém domě šířily libou vůni. Choť bankéřova, prostinká to žena z lidu, procházela nepokojně z jedné místnosti do druhé; nstaraná její tvář a prostomyslná povaha se do onoho pozlaceného rámece nehodila a v něm také nikdy se necítila šťastnou.

Vychována jsouc na českém venkově mezi prostým, však upřímným lidem, nemohla nikterak přivyknouti velkoměstskému životu. Když co dvacetiletá dívka podala vesnickému kupci ruku, nepomyslila, jak osud divně s ní si zahraje. Novákovi oblasť malé české vesnice nestačila, chtěl do světa, kde by mohl rozvinouti a uplatniti celou svou energii. "Do Ameriky, do Ameriky," volal v něm vnitřní jakýs hlas, "tam jest budoucnost pro podnikavé lidi." Ona však mu bránila, její touha se nenesla výše. Mělaf vše, co potřebovala. Malý krámeček poskytoval jim živobytí a poněvadž byli oba skrovní, on z opatrnosti, ona povahou, mohli ještě několik krejcarů uložit. Jediná obývací místnost za krámkem byla zároveň ložnicí, kuchyní i jídelnou. Podle stěny stála postel vysoko vystlaná peřinami. Barevný povlak byl utkán z příze, již předla dobrá její matka, jež sama si doň vložky uháčovala.

Kdykoliv pak Nováková vstoupila do světnice, pokaždé pohled její s pýchou spočinul na vystlaném lůžku; vždyť v každé nitce, v každém stehu viděla stopy pilných rukou matčiných. Podél protější stěny stál sklemník. Co tam

bylo památek. Hrncečky s nápisy: "Na zdar!" — "Na památku," — "K svátku" — "Anince", a různé jiné maličkosti jako: skleněná vajíčka, sošky z pouti, skleněný košíček, kterýž matka její z domova do výbavy dostala. Na stěnách pak plno, plničko obrázků, za nimiž nastrkány svěcené kočíčky, opálené třísky z "Jidáše" a březové pruty od božího těla. U dveří byl sporák a kolem něho dláždění z cihel, aby jiskry vyletující časem ze sporáku nezapálily.

V zadu za obydlíčkem malý dvoreček, v němž probíhalo několik slípek a koza. Před krámkem na návsi batolily se kačny a husy, majetek to zámožnějších sousedů. Na výhodní straně návsi na malém vršku stál kostelík. Dřevěná zvonice umístěna byla na zdi, již obehnán byl hřbitov, v jehož středu stál kostelíček. V malé té modlitebně, jež neměla ani věže — bývala prý to kaple Moravských Bratrů — byla křtěna nejen ona, ale i matka a bába. Co tu bylo drahých, milých upomínek!

Od té doby, co z lásky k muži opustila milý ten kout, necítila se úplně šťastnou. Stále se jí zdálo, že visí něco hrozivého ve vzduchu, co může každým okamžikem spadnouti a rodinu v troskách pohřbiti. Nemohla v mysl pojmuti, že z těch malých začátků mohli se tak vyvinouti.

Sotva Novák se v Americe ohlédnul, již si koupil koníka a počal pouliční obchod se zeleninou. Rok později vlastnil již malý hokynářský krámk; z malého krámku stal se po čase velký obchod, do něhož se lidé tak hrmuli, že se ženou nemohli stačit obsloužit četné zákazníky. Mnohdy Nováková nemohla ani dohlédnouti na své dvě dečrušky, kteréž se jí narodily v Americe.

Za několik roků úspěšného obchodování byl Novák majitelem dvou činžáků. Leč ani potom Novák neustál. Byloť něco v jeho povaze, co jej hnalo stále ku předu. Prodal obchod, sebral od sousedů dostatečný počet podpisů, stal se notářem a pozemkovým jednatelem. Jako ve všem, co počal, tak i v novém tomto podniku měl štěstí. Několik roků později setkáváme se s Novákem jakožto s bohatým bankéřem a jedním z prvních reprezentantů české národnosti. Bylo ku podivu, jak se do svého nového postavení vpravil a neměně bylo ku podivu, že na minulost, trpké začátky chudáka, vše, všecko zapomněl a že ač jedině z Čechů zbohatnul, přec na české národní podniky nikdy ničím nechtěl přispěti.

Nováková vešedši do přijímacího pokoje, v zamyšlení stanula blíž dveří a hluboký vzdech vydral se jí z prsou. Vzpomněla opět na malou světničku za krámkem, o níž tak ráda svým dvěma dečrám vypravovala, při čemž však jen v starší nyní dvaadvacetileté Libuši, našla vděčnou posluchačku. Mladší Flora pokaždé pohrdlivě vyhrnula ret a zlostně kárala matku: "Prosím tě, mama, přestaň již povídat o té chalupě, člověk aby se styděl!" Když Flora rozdurděně odešla, usedla Libuše k nohám matky, položila jí hlavu do klína a prosila: "Vypravuj, matičko, tak ráda tebe poslouchám."

Znala z vypravování matčina celou vesnici: staříckého učitele Horu, vesnického filosofa Bártu, který se zbláznil proto, že nemohl pochopit, jak se točí svět; selku Kosteleckou, která spálila šest tisíc zlatých, by je nemusela dáti jedinému synovi, poněvadž ten proti její vůli oženil se s chudou dívkou a pod. Libuši velice zajímaly rázovité postavy vesničanů, jež matka tak dovedně uměla líčiti.

"Mama, prosím tě, co zde děláš!" vyrušila vběhnuvší Flora matku z myšlének. "Již se stmívá, hosté za chvíli se poňnou seházet a ty nejsi ještě ustrojena!"

"Jaké pak strojení?" odvětila Nováková.

"Jaké strojení? Že se ještě mama můžeš ptát! Dnes sem přijdou Mr. Bowman, Jack Ryan, slečny Smithovy s matkou. Ale prosím tě, mama, mnoho s nimi nemluv, tvoje angličtina jest přímo hrozná."

“Proč je tedy zvete, když víte, že s nimi nemohu mluvit!” třesoucím hlasem pronesla Nováková a slza zaleskla se jí v oku.

“Proč je zveme? Tys, mama, ale hloupá! Poněvadž jsou to “refined people”; otec je nyní bankéřem a nemůže s každým mluvit. A to ti povídám, ať nevíš hosty tím protivným slovem: “Halou”, jako posledně přivítala’s moji učitelku zpěvu, Miss Florence; myslila jsem, že hanbou shořím! Řekla jsem ti již několikrát, že Američané pozdravují se slovem: How do you do!”

“Nechť činím cokoliv, nic ti není vhod,” dala se do pláče matka, “bodejť, já jsem vám nyní sprostá! Nehodím se sem, ne, vím to a také se zde necítím šťastnou.”

“Prosím tě, mama, neplač, ty mně pokaziš každou radost! Neplač, ne, já to tak nemyslela,” chlácholila Flora matku, beroucí ji kolem krku. “Pojď, pomohu ti obleknouti; otec tě chtěl překvapit, objednal ti dole v městě krásné šaty, před chvílkou došly. Pojď mama!”

Nováková utřela si pláčem zalité oči a s povzdechem následovala Floru.

II.

“Zde nás nikdo nebude vyrušovat,” pravil bankéř Novák, veházeje s Bowmanem do své soukromé úřadovny. Obezřele však uzamknul dvěře vedoucí do bankovní úřadovny a pohlédl za zástěnu, jež kryla vchod k soukromému schodišti. —

“Posaď se příteli!” pobídl Bowmana, sám též usedaje.

Bowman byl úlisný, však odporný padesátník a jeho tékavý pohled přebíhal s předmětu na předmět. Ohnutý jeho nos ukazoval na semitský původ, pohyby pak byly rychlé a způsob řeči přesvědčivě drzý.

“Ty mně již odpustiš,” úlisně pravil Bowman sedaje, “že tě vyrušuji u večer dne, kdy tvá sličná dcera Miss Flora oslavuje své devatenácté narozeniny. Však zpráva, vlastně nabídka, kterouž ti chei něinit, jest velké ceny.”

“Well, napínáš moji zvědavost,” pravil Novák, statný padesátník, dosud hezké, však odpudivě domýšlivé tváře.

“Znáš městečko Turnerville, ležící západně na Burlingtonské dráze, asi třicet mil od Chicagu?”

“Totéž, o němž se psalo, že tam budou přestěhovány dílny čtyř největších závodů v Chicagu?”

“Ano,” odvětil Bowman a důvěrně se nakloniv k Novákovi vložil ve svou tvář výraz hlubokého tajemství a pravil: “Prostřednictvím pozemkové firmy McDonaldovy bylo mi v největší důvěrnosti sděleno, že možno koupit v bezprostředním okolí dotyčného města větší pozemek; celkem asi tisíc akrů za cenu dvou set dollarů za akr.”

“Já slyšel, že ony pozemky koupili majetníci závodu, jež se tam budou stěhovat,” namítl Novák.

“Že měli podobný úmysl, dost možná, avšak firma McDonaldova je předešla. Víš přec, jak to chodí. Má v pisárnách oněch závodů své lidi, kteří v čas ji upozorní, když se děje něco důležitého.”

“Dvě stě dollarů za akr?” v zamýšlení tázal se Novák. “Ovšem, kdyby to byla půda dobrá, hodící se pro pěstování zeleniny, pak pozemek za tu cenu byl by laciný.”

“Laciný? Ten je zadarmo. Půda samá černá ornice, kdyby tam kámen zasadil, tak poroste. A to podnebí, to ideální podnebí pomerančů tam mohou pěstovat!” “Když je to takové, tedy jej kup!”

“To je právě, proč chei s tebou mluvit. Víš, že dobrý zisk nepustím, to starého Bowmana znáš, ne? Ale je v tom háček — nemám nyní na ruce větší částku peněz a pozemek musí býti zaplacen hotově.”

“Hm,” s nedůvěrou opáčil Novák, “učím tedy půjčku!”

“To je těžká věc, příteli, tak vysokou půjčku na můj majetek nedostanu. Myslíš, že bych si tak skvělý výdělek nechal ujíti? Ale ty bys mohl koupit uzavřít, taková příležitost se ti naskytne pouze jednou v životě! Ber, příteli drahý, štěstí se na tebe usmívá, podej mu ruku a za dva měsíce vyděláš dvakrát sto tisíc! Ale deset procent starému Bowmanovi musíš dát, na to mi dáš úpis!” končil starý lichvář, mna si ruce. “Když jest to těžké!”

“Počítej!” vpadl mu Bowman do řeči, načež vylovil z kapsy zápisník a položiv jej na stůl, jal se horlivě počítati. “Malleable Iron Works”, velké ty železárny zaměstnávají pravidelně tři tisíce dělníků. Tři tisíce lidí při průměrné denní mzdě dvou dolarů činí šest tisíc za den, za rok dva miliony sto devadesát tisíc. Ano, tolik. Smyth Furniture Comp., tito velkovýrobci nábytku zaměstnávají jeden tisíc dělníků při průměrné denní mzdě dvou dolarů padesáti centů činí devět set dvanáct tisíc a pět set. To je peněz! International Harvesting Company zaměstnává dva tisíce pět set dělníků při průměrné mzdě dvou dolarů padesáti centů. Šest tisíc pět set dělníků! Tam projdou do roka miliony! Dělníci však mají také rodiny a mimo to jsou tam i úředníci, obchodníci a jiní obyvatelé, tak že se směle může čítat tamního obyvatelstva na třicet tisíc. A tolik lidí něco spotřebuje. Když pozemek rozdělíš na čtyři neb pět akrové zelinářské farmy, dostaneš za akr nejméně čtyry sta dolarů. Tedy jednou tolik, za co jest nyní prodáván!”

Bowman si hluboce oddechl a s horečným napjetím hleděl Novákovi do tváře. —

“To jest vše hezké,” podléhaje pokušení pronesl Novák, “já však koupit uzavřít nemohu, moje soukromé jmění tolik neobnáší. Poslední léta jsem měl v pozemkovém obchodu smůlu.”

“To si můžeš nyní vynahradiť! A dovol, ta západní strana tě zklamala!”

“Ano, pozemky ony skoupil jsem za velkou cenu v naději, že ještě za větší prodám; po chicazské výstavě však nastal finanční úpadek, pozemky klesly v ceně a já stál na horké půdě!” Při těch slovech Novák vstal a rozčilen přecházel po úřadovně.

“Ale tvůj známý obchodní talent se ze všeho vysekal,” klepaje Novákovi na rameno, lisal se Bowman. “Vy Čechové jste po čertech prozíraví obchodníci!”

“Byl to nápad mého účetního, Karla Horského, který mne vytrhl. Znáš toho chlapíka, chytrá to hlava. Dal mi návrh, bych na staveništích dal postavit dělnické domky a ty na měsíční splátky prodával.”

“Chytrý tah! — A vydařila se manipulace?”

“Udržel jsem se nad hladinou — sbírám hotový kapitál, který jsem za pozemek zaplatil, po měsíčních splátkách.”

“Proto nyní, když se ti naskytuje příležitost, hleď se odškodnit,” s důrazem hleděl ho přesvědčit Bowman, “pomysli, za dva měsíce vyděláš dvě stě tisíc. Věř, skoro ti to závidím. Škoda, že já nemám dosti peněz. Pak bych se neohlížel a bral bych. Dvě-stě-ti-síc — hm, hezké věno pro deery.”

“Dvě-stě-ti-síc!” opákoval Novák v zamyšlení procházejce místností. “Věru, jest to lákavé.”

“Jen se toho již chop, než přijde jiný. Telefonoval mi Lane — znáš jej přec — byc” — němu přišel, že chce se mnou mluvití ohledně těchto pozemků.”

“Vždyť já řekl, že nikdo o tom neví!”

“Pravda, to jsem řekl — ale ten chlap Lane má nos, řas ví, kde to vyčtenichal! Ten ví kde kyne zisk; proto se musí jednati: buďto, anebo.” Důvěrně se pak k Novákovi nakloniv, pravil: “Viš, tobě bych to přál více než Laneovi, mám na něj dopal od posledních voleb.”

Novák dosud rozčilen přecházel a zvolal: "Ovšem, ale pravil jsem ti, že částka ona přesahuje moje soukromé jmění."

Bowman mu zaklepal důvěrně na rámě a hledě mu upřeně do tváře pravil: "Od čeho máš peníze vkladatelů? Ha, ha! Mám tě učit obchodu, starý hochu?"

Novák bojoval duševní boj. "Moje svědomí mi brání vložit peníze vkladatelů do nejistého podniku."

"Svědomí? Ha, ha, ha! To je dobré! S těmi naivními názory měl jsi se narodit před dvěma sty roky. Nezapomeň, že jsi v Americe. Když sto tisíc třeba nepoctivě vyděláš, budeš nazýván chytrákem, lidé se budou tvému talentu obdivovat, zaujmeš vynikající místo ve společnosti, pověří tě zodpovědnými úřady, matky budou zvedat své děti do výše se slovy: "Hleď, synu, býti chytrým jak tam ten velikán! Kdybys však o jakou částku poctivě přišel, budeš jmn hlupcem."

"Dovol, příteli, půjdu do úřadovny nahlédnout do knih," odcházíje omlouval se Novák. "Jdi, hochu, jdi! Já zatím promluví s Me Donaldem. Poslechni však mé rady, jest dobrá!" Po odchodu Novákově starý pletichář bystře se rozhlédl, popatřil za zástěnu, načež rychlým krokem zamířil k telefonu. Mluvě do telefonu, upíral ustavičně Bowman jedovatý svůj pohled na dvéře.

"Pět, osm, šest, Drexel", netrpělivě počal, "operatorko spíte? — Ano, pět, osm, šest, Drexel!" mluví polohlasně, "Halou! Jsi to ty Me Donalde? — Jsem na západní straně ohledně těch pozemků, však víš! — Aha, jsem v soukromé úřadovně sám, až zakašlu někdo vejde. — Činím, co mohu, znáš mne! — Postrašil jsem jej, že Lane má na pozemky zálsusk, a on hlupák tomu věří. — Lane jest lišák, ten nás prohlédl, on se již dověděl, že s těmi továrnami byl to dobře vypočtený trick. — Tedy humbug, jak chceš, ha, ha!! — Chuf ku koupí má, ale zdá se, že s financemi to není valně, přinutil jsem jej, by si vypomohl penězi vkladatelů — Vždyť mne znáš, když já někoho nedovedu přemluvit, nikdo to nedovede. Jen aby mně do toho nevlezl ten jeho knihvedoucí Hor... Horský; proklaté jméno, mohu si vždy oň jazyk zlomit. Ten chlapík má obchodní bystrost podivuhodnou — Aha — yes — yes — měj připravenou kupní smlouvu a telefonuj notáři Smithovi, by neopouštěl před devátou hodinou úřadovnu".

V tom vešel Novák, Bowman příchod jeho natiápadně zpozoroval a tenec zakašlav pokračoval v rozmluvě s Me Donaldem:

"Co že, Lane že s tebou mluvil ohledně pozemků v Turnerville? — Dvě stě padesát dolarů že nabízí za akr?" — Ne, z toho nebude nic, já je již slíbil příteli Novákovi — ne, odvolávám se na plnou moe, kterouž jsi mne pověřil yes — yes — budiž, když dnes do devíti hodin nepřijdu s přítelem Novákem k notáři Smithovi, tedy pozemek prodej Laneovi — good evening!" Při spatření Nováka líčil Bowman překvapen, rka: "Ah, již jsi zpět příteli? Well, jak jsi se rozmyslil?"

Novák, bojuje poslední boj se svým svědomím, pravil: "Budiž, vsadím vše na jednu kartu, vypomohu si penězi vkladatelů, koupím ten pozemek!"

"Gratuluji ti, příteli," z hluboka si oddechnuv, počal Bowman, "objevil jsi zlatý důl a nemusíš ani na Aljašku!"

"Pojď, vybědl Novák Bowmana, vypijeme na šťastný podnik sklenici vína". "A pak rovně k notáři Smithovi, kde nás Me. Donald bude očekávat!" pravil Bowman, odcházíje za Novákem do úřadovny.

Sotva se za špekulanty zavřely dvéře, objevil se za zástěnou bledý, úzkostlivý obličej Líbušin.

"Opět ten zloduch Bowman otce svádí," chvějším hlasem promluvila vykročivší Líbuše, "a Horský tráví prázdniny mimo město! Co činit? !!

“Slečinko!” ozval se v tom hlas služky Toničky vcházející do místnosti, “vše jest již k slavnosti připraveno, i zmrzlina jest již hotova. Slečna Flora mne však peskovala, že tam není dostatečné množství vanilky.”

Nech sestru hubovat, vždyť ji znáš a zmrzlinu nech, jak jest, je připravena dle návodu od Kohlsata.” Vzávši Toničku za ruku, vedla ji Líbuše k sedadlu se slovy, “Posaďte se, Toničko, a odpočiňte si!”

“Slečinko, vy jste se zase zmýlila a říkáte mi “vy!”

“Pak ty mně musíš také tykat, vždyť nejsem o mnoho starší tebe!”

“To by byla pěst na oko! Já hloupá holka přijetá z Čech, ze vsi, a vy bohatá a učená dcera bankéřova.”

“Kolikrát již jsem ti řekla, že všichni lidé jsme si rovni; nenávidím kastovníctví, jež plodí nenávisť. Člověk jako člověk a každý jest za stejných podmínek narozen. “Illeđ!” ukazuje své ruce, “nemám též takové ruce jako ty?”

Tonička hledí na Líbušiny ruce, pak na své. “Ano, až na ty mozoly!” Líbuše rychle jí políbí dlaň.

Tonička uleknuta, ukrývá ruce do zástěrky. “Pro kryndla pána, kdyby to tak slečna Flora viděla!”

“Pst, Toničko! Ten políbek patřil matce “Práci”! Na to dodala Líbuše vesele: nemám též nožky, které se rády proskočí jako tvé?”

“Když po celý den peru neb žehlím, tu k večeru mým nohám není do skoku”, pronesla Tonička dobromyslně.

Líbuše hleděla zaraženě na Toničku, “Ale zazpíváš si ráda jako já; vždyť kolikrát jsme spolu zpívaly, a tys při tom plakala.”

Tato vzdechnuvši, sepnula ruce. “To mne někdy taková divoká touha schvátí, a když jí mám plné, plničky srdce, tu musím zpívat a plakat.”

“To když tě jme touha po vlasti, vid’? Já podobný pocit nikdy nepoznala, já jsem narozena v Americe.”

“Tak vidíte, slečinko, že není člověk jako člověk! Boháč, když ho touha schvátí, vezme peníze, koupí si, co chce, a jede, kam chce; chudás si však může než zaplakat a trpět.” S pláčem: “Aeh, když já si vzpomenu na Čechy, na rodiče a sourozence, když si pomyslím, že snad je nikdy více neuhlidám, tu myslím, že mně to srdce utrhne!”

Líbuše zadumaně přecházela a pronesla: “Té sladké tonhy po vlasti, té hřejivé oblažující lásky k rodné zemi my děti českých přistěhovaleů postrádámé.” — “Ale slečinko!”

“Jest to pravda. Zdá se mi, že nemáme vlasti, že jsme příživníky obou národností. Zákon nás ovšem uznává za své občany; jsou však zákony, které nejsou psány, které však existují v srdci každého člověka a ten zákon nám Yankeeové nechávají cítit, neuznávajíce nás za pravé Američany, za sobě rovné. Jsme u nich Bohemians, emigrants. Oni mají v této zemi svou minulost, každou píď půdy museli jich předkové mnohdy krvavě vybojovat a na tu jsou hrdí. Neprávem často se vyčítá česko-americkému dorostu národní vlažnost. Kde brát vzpružení! Aeh, blaze člověku, jehož jediná touha se nese k požitkům tělesným; ano, lépe jest nemít zdravý mozek, nemít citící srdce, lépe o ničem nemyslet.” “Ale, božínku, tak zlé to přece není!”

“Je, je, věř mně Toničko! My děti českých přistěhovaleů jsme jako mezník mezi dvěma různým hospodářům patřícími poli. Na pravé straně jest žito, šumí kolem nás, roste, pomůžeme mu, když klas zlomyslnou rukou nalomen o nás se opře. Když však mezník zlákán tajemnými zkazkami, jež žito si vypráví, k němu se nahne, přijde hospodář druhého pole, kde seta jest kukuřice a narovnává mezník, hubuje: “Tam nesmíš, tam je žito!” Nahne-li se mezník ke kukuřici, volá hospodář, jemuž patří žito, tam že také nesmí, tam že jest kukuřice”.

“Slečinka moc hloubá, vše moc rozebírá, to se nesmí. Každá i zlá věc má svou jasnou stránku, s té se musí na ni hledět! Já sama miluji českou vlast, ale přece jsem dobrovolně jela v cizinu, bych pomohla rodičům zachrániti rodný dům.”

“Ty tedy ze své mzdy podporuješ rodiče!”

“Ještě jsem domů nic neposlala, ale skládám si ušetřené peníze k pánovi na bank. Až budu mítí čtyři sta dolarů pohromadě, pošlu je otec, by zaplatil dluh váznoucí na chalupě.”

“Pravila jsi, že si peníze skládáš u otec?”

“Ano, slečinko. Za ta dvě leta, co zde sloužím, ušetřila jsem si již přes tři sta dolarů. Vždyť na sebe nemusím nic kupovat, vše dostanu od vás. Považte slečinko, tu radost, jakou budou mítí doma. Čtyry sta dolarů, to je dva tisíce korun!”

“Jak jsi šlechtná, Toničko, dobrovolně opustila jsi vlast, bys prací rukou svých pomohla zachovati rodný krov.”

“Jsem nejstarší, tu bylo mojí povinností rodičům pomoci, jinak by přišli na mizinu; Možná dost, že by tatínkův bratr přišel o dvě stě, které nám půjčil”

“Pokládáš tedy za povinnost dítěte, by pomohlo otcí spláacet dluh váznoucí na jménu rodinném?”

“Ano, poctivé dobré jméno to je skvost, který se nedá koupiti. proto máme jej střežit úzkostlivě.”

Libuše hluboce vzdechnouc procházela místností. “Toničko, mnoho-li máš u otec uloženo?”

“Jest to již přes tři sta dolarů, nevím určitě kolik!”

“Kde máš vkladní knížku?”

“Jestli slečinka dovolí, tedy ji přinesu, mám ji v kufru.”

“Jdi, Toničko, přines ji!”

Po odchodu dívky Libuše se zamyslela. Chmurné myšlenky křížily jí mozkiem. Očima jasnovidky viděla možnou katastrofu, uspišenou divokými špekulacemi otec. Viděla sta mozočných rukou zdvižených ku kletbě, viděla nejzáže za zástupem hořce nařikající Toničku. Ba dále ještě duchovním svým zrakem viděla. Hleděla malým oknem do světnice ne velké chalupy na českém venkově. Viděla rodinu: sedřeného muže, ustaranou ženu, a čtyry menší děti seděti kolem stolu. Sedřený muž právě chystal se čísti dopis a druzí zapomněvše takorba dýchat naň hleděli. Bylo tolik naděje v těch planoucích zrácích, jako by na onom dopise závisel jejich celý další život. Neslyšela co četl, viděla však, jak pochvilkovém čtení muži padá dopis z ruky, jak zvedá ruce, jako by ku kletbě; viděla ustaranou ženu, jako by smrticím bleskem zasaženou klesati k zemi, kolem ní pak nařikající čtyry menší děti. Sledovala zrakem muže který s kletbou v ústech vzdálil se ze světnice. Viděla jak v přístěnku pod schody muž béře provaz, udělav pak na něm kličku upevňuje jej na vyčnívající trám, viděla jak vystupuje zoufalec na bednu a dav si smrticí smyčku kolem krku, bednu prudkým kopnutím odstraní z dosahu nohou. Viděla, jak houpající se tělo oběsence opisuje ve vzduchu slova: Tekel ufarsin! Libuše se horečně zachvěla, zavírala oči před hrozným tím přízrakem, avšak marně. Viděla, jak hlouček lidí blíží se k chalupě, jak vyvádějí ven právě z mdlob procitnuvší ženu a děti, jak vyhazují za ní hubenou peřinu a trochu ošumělého šatstva. “Ne, ne,” vzpamato-vavši se hlasitě vykřikla Libuše a dále dumala: Kdyby plány otec selhaly, kdyby přišel úpadek — kdyby ubohá Tonička měla přijíti o své těžce nastřádané úspory, co potom? — Jak tomu zabránit? — Ano, musím ji přinutit, aby si vklad vyzvedla! — Nebude-li však chtít, co potom? — Ano, pak si pod jakousi zá-minkou peníze od ní vydlužím.

“Zde, slečinko, jest moje knížka!” pravila vrátivší se dívka, podávajíc

Libuši vkladní knížku. "Ano, již máš uloženo tři sta šedesát dolarů", listuje v knížce, pravila Libuše, "nebojíš se o své úspory?"

"Vždyť je mám u pána, proč bych se bála!"

Neobmezená důvěra této prosté dívky přivedla Libuši do rozpaků.

"Ovšem, otec můžeš důvěřovat, ale mnohdy velká banka dole v městě učiní úpadek, a menší banky, jako je naše strhne sebou."

"Toho se nebojím, pán se již umí takovým zlodějům vyhnout; — a pak, tak velkou částku nemohu u sebe nosit."

"Viš co Toničko? Peníze si zítra u otce vyzvedni, neříkej však, že já jsem tě navedla, a já ti je uschovám. Snad mně důvěřuješ, či ne?"

"Božinku, jako sama sobě! Ale nebylo by to hezké, bych vás obtěžovala, a pak by to působilo, jako bych pánovi nedůvěřovala."

"Já bych si ty peníze ráda od tebe vypůjčila!" lhala Libuše s hrdiným sebezapřením.

"Vy, slečinko!" udiveně tázala se Tonička.

"Pamatuješ se na ten náramek s démanty, který mi dal otec k vánocům? Ten jsem ztratila."

"I pro pána krále, slečinko!" spráskla Tonička uleknutím ruce.

"Ráda bych to před rodiči a sestrou zatajila, proto si chei koupit náramek nový, mám však málo peněz, otec zaň platil čtyry sta dolarů, a já mám pouze čtyřicet!"

"I s největší radostí vám vypomohu, proč jste to neřekla hned? Ale toho náramku je škoda, božinku, tolik peněz stál, je pryč a nikdo z toho nic nemá. Zítra tedy peníze u pána vyzvednu a potají vám je podstrčím."

"A nechceš na ně žádný úpis?"

"Komu pak bych mohla důvěřovat, když ne vám?"

Rozmluva dívek byla přerušena vstoupením Flory s matkou.

Flora oděna jsouc v bledě modrém atlasovém šatě s perličkovou ozdobou vypadala rozkošně. Černé vlasy tvořící umělý účes na temeni hlavy ozdobeny byly rudými květy. Nováková stanula u dveří, jako by se styděla za ten oblek s vlečkou, do něhož se nechala od Flory obleknouti.

"Hleď, mama", rozhorleně spustila Flora, shlédnouc Toničku, "hosté se počnou co nevidět scházet a milost služka se zde baví!"

"Vždyť již běžím," odcházejíc pronesla Tonička, "ostatně jsem již se vším hotova".

"Maminko, jak to vyhlížíš?" v údivu tázala se Libuše hledíc na matku.

"To Flora mne tak ustrojila. Ach, co člověk pro děti vše podstoupí! Prosím tě, Libuše, jak vypadám? Jako blázen, viď?"

"Jako by si někdo z mé dobré matičky udělal žert."

"Vy umíte tak representovat dům bankéřův," nakvašeně durčila se Flora, "darmo se zlobit. Líba se oblekne do jednoduchých bílých hadříků; vypadá v nich jako šička. Přijdou sem dnes Američané, věru, člověk aby se za ni styděl!"

"Já ti v té maškarě nebudu," počala odporovat Nováková, "zítra by si o mně celá ulice vypravovala. Pojď, Libuše, ty kytky mně z těch vlasů sejmí!"

"Vy umíte tak representovat dům bankéřův", zlobila se Flora, hledíc za odcházejícími. Kdyby nebylo mne a otce, nikdo by si nás ani nevšímal."

III

Zábava u bankéře Nováka byla v plném proudu. Po bohaté večeři utvořily se z hostů kroužky, by oddaly se zábavě. Pánové zůstali v jídelně, kdež si mohli zakouřit. Usedlejší dámy odešly do přijímacího pokoje na klípek,

kdežto mládež shromáždila se v hudební místnosti, kde se bavila hudbou a zpěvem, konečně při zvucích vášného valčíku dala se do tance.

Flora, krásná dcera bankéřova, slavila triumfy.

Bylo kolem desáté hodiny, když dostavil se ještě jeden pozdní host, Karel Horský. Přijel večerním vlakem z dovolené a naleznuv doma pozvánku k večírku, o jehož uspořádání již dříve věděl, pokládal za svou povinnost, by dceri šefově, byť byla již pozdní hodina, složil osobní poklonu.

Mladý tento muž vážného vzezření, jako by stále řešil nějaký složitý problem, byl pokladníkem u Nováka, hlava to bystrá a otevřená.

“Aj, pan Horský!” zvolala Flora, shlédnuvši mladého muže, “myslela jsem, že jste zapomněl!”

“Dnešním dnem končí moje dovolená,” omlouval se Horský upíraje o-hnivý pohled na Floru, mým omeškáním jest vinnen spozdivší se vlak. Ač pozdě, pře; dovoluji si učinit vám svou poklonu a připojit skromné avšak upřímné blahopřání; nech zde tyto kvítky mluví za mne”. Horský se uklonil a podal rdící se Florě malou kytíčku pomněnek s Pikes Peaku. “Kde však jest slečna Libuše, nevidím ji zde!”

“To víte, někde v ústraní se strýcem Jakšem filosofuje.” Netěšil ji právě dotaz Horského po sestře, proto pahrdlivě vyhrnouc ret, odvrátila se od

ného. "Miss Flora dostala "Pikes Peak forget me not", zněla z jedné místnosti do druhé a v několika minutách všichni obklopili Floru, by ulovili pohled a okřáli vůni horského kvítka, barvy nebes, vůně ráje, tak něžného, tak čistého a svěžího jako ten vzduch, v němž se zrodilo.

Horský odstoupiv stranou, hledal pohledem Líbuši.

Tato však již před drahnou chvílí odvedla strýce Jakše dolů do soukromé úřadovny otcevy, věděla, tam že jich nikdo nebude vytrhovat.

Strýce Jakeš, bývalý to učitel v Čechách — to byl, který Líbuši naučil nejen česky číst a psát, ale též česky cítit. Kdykoliv mladou mysl její něco zaujalo, strýce Jakeš byl první, kterému se svěřila; on jí vždy dobře poradil, obrátiv směr myšlenek jejích k pravému cíli.

"Mám velkou starost strýčku", usedajíc proti Jakšovi, počala Líbuše, "Mr. Bowman, znáš přece toho pleticháře, svádí otce k divokým podnikům."

"S tím si, drahá Líbuše, nedělej starostí, otec tvůj má dosti zkušeností a ví, jak vysoko může."

"Otec však do onoho podniku chce vložit peníze vkladatelů."

"Důvěřuj otcí, že do nejistého podniku peníze vkladatelů nevloží. Považujes přece svého otce za poctivého člověka! — Nu vidíš! Kdyby vložil své peníze mu peníze do nejistého podniku, stával by se zlodějem."

"Ne, nevyslovuj to hrozné slovo, strýče! Ne, tím se můj otec nikdy nestane".

"Proto ti pravím, buď bez starostí! — Nu, což tvá nedělní škola?"

"V mnohém jsem se dožila zklamání. O, rei strýče, jest to neodvratný osud česko-americké větve, že musí uschnouti? Nemohu uvěřiti, že, jak ty říkáváš, za sto roků splyneme s národem americkým, nechej věřiti, že zbudou z nás pouze skomolená jména."

"Kdyby aspoň polovice našeho dorostu, zrozeného zde v Americe, byla podobna smýšlením tobě, pak doba odnárodnění byla by daleká; takto však — eh, věru dítě, nežli takovéto živoření raději smrt!" Jest to neodvratný osud nás Čechů? Proč by nebylo možno udržet český jazyk v našich řadách i v budoucnosti?"

"Slyš! Povím ti bajku o jedné řece: Byla jednou řeka, jejíž modravé vody bystře valily se hlubokým jejím korytem svažující zelené nivy na březích. Plynula léta, dno koryta plnilo se usadlinou, bahnem a nemohlo více pojmouti vody do něho ústíci. Voda nemajíc místa v rodném řečišti přelila se na nejméně chráněném místě a razila si cestu novou. Kdyby voda řeky bouřící obrátila proud pod hladinu na bahnitě dno, tu by se bylo pohnulo bláto beroucí místo vodě domácí. Žel, že se tak nestalo. Nové rameno pracně razilo si koryto novou půdou, vybírajíc místa písčítá, neb proud na utvoření hlubokého řečiště nestačil. Ubohá říčka, jež vypuzena byla z rodného koryta, poněvadž toto blátem naplněné nemohlo ji pojmouti, nepomyslila, že konečně musí splynouti s vodou z řeky velké. Však stalo se tak. Zarazila se voda v říčce, když uzřela mocný proud veletoku, vše uchvacující, vše hltící. Bylo však již pozdě na návrat, zpáteční cesta vedla do vrchu. I smísila se modravá voda říčky s černající se vodou veletoku, a tento posilněn novým přítokem majestátně se valil dál, pohlcuje menší toky ve svůj nenasytý jícen. Přirozený vývin, silnější vítězí."

"Rozumím ti, strýče, malé však odvahy dodávají mi tvá slova. Nač tedy ta námaha, ty oběti? Nebylo by lépe složití ruce v klín?"

"Ne. Proud ovšem obrátit nedovedem, můžeme však pomocí vyklízet bahno v korytě řeky mateřské, by vody do ní ústíci mohlo pojmouti."

"To ovšem platí o staré vlasti, co však my zde v Americe? My se máme poddat?"

“Ne. Byť i veletok nás pohltí, držme se co nejdéle pohromadě, nechť rybáři kroužící v barkách po vlnách veletoku jsou upozorněni čistou modravou barvou naší vody a tu zajisté řeknou: Zdravý to jest proud, čistý a řeka obzobovaná podobnými přítoky může si blahopřáti!”

“Co však prospěje říce uznání rybářovo, když konečný její osud jest splynutí”, namítala Libuše. “Každý člověk svým narozením bere na sebe jisté povinnosti,” poučoval Jakeš, “povinností ku společnosti lidské vůbec a ku vlasti a osobám z nichž se zrodil, zvláště. Jestliže dítě neopouští stárnoucích svých rodičů podporující je, není to žádná zvláštní ctnost, jest to prostě povinnost. Kdo však z povinnosti činí ctnost, ten jistě zakrývá hlíd mnoho nectnosti. Ano, povinností každého čestného člověka jest, pracovati dle nejlepší své síly pro povznesení národa, z něhož vyšel. A té povinnosti ani děti emigrantů nejsou prosty. Až jedenkrát nastane smrt, ne-*hř* jest to smrt hrdiny, smrt čestná.”

“Pochopuji tě, pravý král má zemřít s korunou na hlavě a dobrý bojovník se zbrání v ruce.”

“Správně praveno. I já chvílemi malomyslním, zmahá se mne zoufalost, zase však se vzhopím a činím svou povinnost co Čech.”

“Děkuji ti strýče, kdykoliv o něčem pochybuji, ty jsi to, který mne z toho bludiště vyvede; ty jsi mým učitelem, mým rádcem!”

“Bylo mi potěšením českému jazyku tebe vyučovat; máš pochopení pro své povinnosti, a co více platí, máš cit a hluboký charakter.”

“Co jsem, stala jsem se tebou. Bez tebe byla bych se stala hostejnou vůči národu, jehož krev v mých žilách proudí, byla bych takovou fintivou postavíčkou jako na sta našich dívek honících se jedině za zábavou.”

“To jest také takové bolavé místo na těle mnoha česko-amerických rodin. Jest ovšem mnoho rodin, jež jsou odkázány pouze na výdělek svých dětí. Žel, že pak láska rodičů většinou se stupňuje dle toho, mnoho-li dítě vydělá: “Má, potřebuji nové botky!” — “Nemohu tento týden, Mary ehee nový klobouk”. — “Mně však do střevců již teče, je mi v nich zima!” — “Mlčís! Ty bys toho naporoučela, Mary víc vydělá, ty musíš čekat.” A nebo: “Pá, ať již má dá večeri na stůl, mám hlad!” — “Čekej, až přijde John!” “John schválně zůstal stát na rohu, bychom museli naň čekat”. — “Cheeš jednu přes hubu! John víc vydělá.” A tak to jde do nekonečna, kdo více vydělá, stává se osou, kolem níž se vše otáčí. Dle výdělku stupňuje se ponejvíce láska i v manželství. V mnohých rodinách zase statný ještě otec přestává pracovat, sotva děti počnou vydělávat; tu nejednou dosti řádné děti vidouce otee, jak jimi těžce vydělané peníze mnohdy po hospodách roznáší, zanevrou na domov a buď odejdou, neb platí rodičům pouze stravonné. Byl jsem kdys sám svědkem, že dívka, již jsem náhodou znal, prosila známou rodinu by ji vzali do bytu”. Tatínek se opíjí a pak nám nadává”, pokračovala štkajíc. “Šla bych sloužit, neumím však domácí práci.” Rodina ona pro obmezené místo dříve vyhověti nemohla. Šla ještě ku třem jiným rodinám, zda by ji nemohli přijmout, avšak marně. Za měsíce potom četl jsem v českém denníku mezi jmény ženštin, jež policie vybrala v jistém vykřičeném domě, též jméno oné dívky. Mladík snáže dostane se na byt k řádné rodině, dívka již má značné obtíže. To jsou následky rozháraných rodinných poměrů. Mnozí rodiče zase dovolí dětem vše: “Vždyť si na to vydělají. Jiní zase nepopřejí dětem ani ušlechtilé zábavy: “Stojí to moc peněz.” A ještě jiní, ti zámožnější, ti prý posílají své deery proto do práce, by doma nepřekážely a vydělaly si “tak na tu parádu”.

Následky? Nešťastná manželství a rozvody. Kdyby matky své deery naučily mimo jejich výdělkový obor řádně vést domácnost, kdyby místo do

všelijakých dupand, které pod rouškou "taneční školy" ubíjejí v ústvee stud, urážejí v ní panenství — kdyby místo do podobného zdemoralisujícího ovzduší, dovolily deerám zimního času zdravý sport, ku příkladu bruslení, tím popřály by dětem zdravé zábavy ve volném vzduchu, který mladí lidé, uzavřeni jsouce po celý týden v dusné místnosti nutně potřebují. To však ne, "mohla prý by si zlámat nohu." — Raději nechtě se v ní zláme ono kouzlo obestírající mladou dívku, stud. Kdyby matky plnily svou povinnost, předcházejíce svým deerám ušlechťujícím příkladem, pak by nebylo dívek, jež za prstýnek možno odvésti kam libo, jak mne jistý český inteligent ujišťoval.

A synové! To jest totéž. Nenaueívše se ctít svých matek, nemohou respektovat svých žen a ostatek dodělá alkohol a špatná společnost.

Zde vidíš, Líbuše, následky, když neplní rodiče řádně své vychovatelské povinnosti — rozklad rodin. A když lidé neplní poctivě, nežistně a obětavě své národní povinnosti, — rozklad národu.

Oba byli vyrušeni příchodem Horského, který s práním dobrého večera vstoupil do místnosti.

"Posaďte se, pane Horský a vypravujte jak jste strávil prázdniny!" vybízela Líbuše.

"Děkuji, slečno, nanejvýš příjemně; pobyt v skalních horách mne přímo okouzlil. Neznám většího požitku nad celodenní potulku v horách. Zde slečno, dovolil jsem si vám přinésti pozdrav z hor!" Horský podal překvapeně dívce kytičku pomněnek.

"Jak pozorné to od vás, pane Horský," s nelíbenou radostí pronesla Líbuše, "učinil jste mi tímto dárkem neskonanou radost. Když jsem přede dvěma roky za příčinou zdraví v Coloradu meškala, lékař mně nedovolil podstoupit cestu na Pikes Peak, hyť i po dráze, že prý to tuze vysoko pro mé slabé plíce. Proto mně tato kytička dvakrát milá, připomíná mně mimo jiné též ty krásné coloradské hory."

"Setkal-liž jste se na svých cestách s nějakým Čechem!" obrátil se s otázkou na Horského Jakeš.

"Žel, nikoliv. Zdá se mi, že my Češi cestovní vášni příliš nehovíme."

"O to by nebylo, ale stojí to hezké peníze."

"Není to tak zlé. Dráha prodává turistické okružní listky za cenu jednotlivé cesty, mnohdy ještě laciněji. Ovšem záleží na tom, jak kdo cestuje; mnohý utratí mnoho a vidí málo. Jiný naopak utratí mnohem méně a vidí více."

Za zástěnou to zašustělo a Flora, ovívajíc rozpálenou tvář krajkovým vějířem, vstoupila dovnitř. "Strýčku, Miss Florence tě prosí, zda bys převzal doprovod při zpěvním čísle!"

"S ochotou tak učiním. A ty Líbuško, žádné starosti, hlavu hezky vzhůru."

"Počkej, strýče, půjdu s tebou, bylo by neslušné vůči hostům, aby obě domácí deery se vzdálily. Flora, jak pozorují, chce si oddechnout."

"Ano, ty máš pravdu!" pravil odcházející Jakeš, klada přáhlednou ruku Líbuše ve své rámě.

"Karle, jak tomu mám rozuměti!" nakvašeně pravila Flora, sotva předchozí zmizeli na shodišti.

"Čemu?" odvětil Horský, přistupuje blíže k dívce a hledě jí pojmouti za ruku.

"Čemu? Jak jste mohl opovázit dát Líbuši zrovna takovou kytičku pomněnek jako mně! Slaví ona své narozeniny nebo já?"

"Floro drahá, nerozumím vám." "Ah, potom prý jsou muži vtípní!"

"Jiný na mém místě byl by hrdým, mne však bolí, že vyvolená mnou dívka žárlí na svou vlastní sestru pro kytičku pomněnek!"

“Já žárlit, pane! Krásné Floře, dceri bohatého bankéře Nováka, není třeba býti žárlivou.”

“Odpuště, Floro, příliš jsem si lichotil, zaměňuje sobectví se žárlivostí!”

“Tedy sobeckou jsem? Nuže nechť, co má Flora, nevidím ráda na jiné dívce, byť to i vlastní sestra byla.”

“Ukazujete nehezkou stránku své povahy! Však proč se trudit? Floro, ani mne přátelsky nepřivítáte? Nevíte, drahá, co jsme si umluvili před mým odjezdem? Že v dnešní den požádám o vaši ruku?”

“Tomu však jest již dávno.”

“Dle času pouze tři týdny, dle osobních vašich projevů půl století!”

“Od těch dob se mnoho změnilo.”

“Pozoruji.”

“Za měsíc vydělá papa dvě stě tisíc, jež určil za mé věno. Tu zajisté rozumíte, že — že . . .”

“Že chudý knihvedoucí Karel Horský nehodí se za manžela bohaté dívky.” — “Ano, uhodnul jste! Ale nehněváte se proto na mne.”

“Ne, slečno Floro, ano jsem vám vděčným. Ženu svou dovedu uživit sám, proto mi hledat věno není třeba. Ano, děkuji vám, že nechala jste mne náhlédnouti za onu tajemnou clonu, jež charakter mladé dívky před sňatkem obestírá. Buďte s bohem!”

Mladý muž ulehčiv si hlubokým oddechnutím opustil místnost. Bylo mu tak volně, jakoby shodil s beder těžké břemeno. Když před dvěma roky při jakés zábavě, takofka vyzván jednáním zamilované Flory, lásku jí vyznal, cítil, že chybil. Ovšem Flora byla krásná, dovedla výtečně bavit, měla zvučný hlas a zpívala s citem, tak že nápadníkú mohla míti bez počtu. Že právě jeho si zvolila, mohlo mu pouze lichotit. “Je rozmazlená,” namlouval sám sobě, “až se provdá, bude jinou. Až se provdá?” tázal se v duchu sám sebe. “kdož ale ví za koho? Možná, že Novák, až jej požádá za ruku jeho dcery, se mu vysměje, bude jej považovat za chytráka, honícího se za bohatou nevěstou a s potupou urážku tu vmete mu v tvář. Čím déle dceru svého šefa poznával, tím méně její povaha se mu zamlouvala a tím více cítil starší Líbuši.

Líbuše prostým svým vystupováním, svou srdečnou nehledanou řečí a svým hlubokým citem zapisovala se mu téměř do srdce. Jen ty bledé dívčíny líce mu časem působily starost.

Však i Líbuše, několi vycítila, že panuje jakýsi poměr mezi sestrou a Horským, dávala vždy nelíbenou radost na jevo, kdykoliv tento v přítomnosti její meškal. Byla to vzájemná sympathie dvou si rozumějících lidí, nevyvolaná vášní, již podporuje svůdný úsměv a bouřlivě vlnící se poprsí, byl to poměr čistě přátelský, zda takový mezi dvěma mladými lidmi různých pohlaví vůbec může býti. A nyní Flora sama přetrhla to umělé, vášní setkané pouto. Pocit starosti, jež jej tak dlouho tísnil, zmizel a Horský byl volným, čestně volným. Vystupoval rychle po schodech, tak že by byl skorem vrazil do Jacka Ryana, ubírajícího se dolů. Aha, šlehlo mu mozkiem, nic bych za to nedal, zda pan Ryan nejde na umluvené dostaveníčko. Snad jsem nebyl Floře dosti ohnivým milencem. Dost možná, že Jack Ryan nebude takovým poetivým tulpásem jako já a kousne do jablka poznání, kteréž mu sličná Eva k ochutnání nabízí.

Jack Ryan vrhnuv žárlivý pohled za Horským, rychle sestupoval dolů. Jeho pěkně urostlá postava vyjímala se velice hezky v černém společenském úboru, a ocelově modré oči měly lesk nadvlády a výbojnosti.

“Floro,” pravil Jack, objímaje blahem chvějící se dívku, “přišel jsem, bych slyšel vaši odpověď!”

“Pozor,” Jacku,” upozorňovala Flora, “mohl by nás někdo překvapit.”

“Žádné starosti, všichni jsou seskupeni kolem božsky vřestící — I beg your pardon, chtěl jsem říci zpívající Miss Florence. Apropos, co zde měl co dělat pokladník vašeho otce? Floro, jsem žárliv na každého, kdo na vás pohledne, ano jsem žárliv i na tuto kytičku pomněnek.”

“To vás, Jacku, nemusí znepokojovat. Hleďte, jak jsou mně ty kytičky milé!” Dívka vytrhla kvítky, jež měla zastrčeny za pasem a hodivši je na zem šlapala po nich. “Jste nyní spokojen?”

“Zbožňuji vás, darling dear,” polohlasem šeptal jinoch, strhnuv dívku na svá prsa. “Reete Floro, zda vyhovíte prosbě mé a přehnete se mnou? Ve státu Michiganu dáme se oddatí.”

“Nevím, Jacku, mám velký strach!”

“Vzpomeňte si na včerejší večer. — Musím vás mít, Floro, slyšíte? Musím.” V ocelově modrých očích jeho plál oheň neustupné energie.

“Nebylo by lépe promluvit s otcem?”

“Ne, vím že váš otec by řekl: Dříve dostudujte a zaopatřte si postavení! Oni, kteří celý život hnali se za mamonem, což oni ví, co jest to milovat, milovat celou silou svých dvaceti tří let. Až budeme manželi, odpustí nám váš i můj otec.”

“Ale kdyby neodpustili?”

“Kdyby neodpustili? Pak Jack Ryan, syn bohatého Ryana z Chicaga vystoupí ze škol a najde si zaměstnání jakékoliv.”

“Kdyby ale...”

“Neodporujte, Floro, nežeňte mne v šílenství, víte, že patříte mně, chei vás a když nepůjдете dobrovolně, tedy vás unesu. Podrobte se, já chei!”

“Ano, Jacku, půjdu. Zítra v devět hodin čekej mne na umluveném místě!” —

Rozvášněný mladík strhl Floru na svá prsa, libaje jí vlasy, ruce, tvář. Nahoře Miss Florence právě dokončila jakous sentimentální arii. Teprve hlučný potlesk v hořejších místnostech vzpamatoval v blahu tonoucí milence. Flora rychle oprávovala pocechaný účes a chladila planoucí lice.

“Nyní, drahá Floro, půjdu nahoru, bych nevbudil pozornost. Nevěřím té staré lišce Bowmanovi, pronásleduje vás očima po celý večer. S bohem, má nádherná, má rozkošná Floro!”

V roztoužení hleděla Flora za odcházejícím milencem. Ano, to byla láska, jakou od muže žádala, láska muže, jenž jest bezohledným jako dravec. Ty polibky, ach ty přivádí krev do prudšího kolotání. To jest jiný milence, než ten ledový Horský, který sotva odvážil se ji políbit. A ty jeho polibky? Br... nebylo v nich ohně, umřely dříve než se zrodily. Škoda škoda, uvažovala dále, že Horský jest tak hezký. Co jest mu však platna krása, když v ní neumí chodit. Otec můj mně odpustí, jistě odpustí, vždyť mně má tak rád, a na druhých mně nezáleží. Ovšem, představovala si vždy svůj sůatek jinak: Skvostná roucha, zářící démanty, řada kočárů a plná, plničká ulice zvědavých lidí. Tu ona, až by vyšla ve skvostné bělostné robě zahalena závojem — ach, co by tu bylo závistivých zraků na ni upnuto: To je Miss Flora, krásná dcera bohatého bankéře Nováka!”

Takto však musí vyjít v obyčejném vycházkovém oděvu — snad přec jen chybila — totiž ještě jest za ní cesta otevřená — však ne, nemůže čekat, až Jack dostuduje. Miluje tu jeho výbojnou povahu, to jest její vysněný ideál.

Což na to, že svatba nebude odbývána s nádherou! Takto to bude více romantické — a ta závist známých, až se dovědí, že ji unesl kapitán zelených punčoch. Unesl v automobilu, ano, tak to napíše otec: “Byla jsem unesena v automobilu Jackem Ryanem a přinutil mne státi se jeho ženou.” Ano, krásné to bude, vždyť unášeny milenci bývají pouze krásné mladé dívky.

A Horský? Vída, ani nevěděla, že jest to tak lehké rozejít se s milencem? Uráželo ji to skorem, jak lehce se jí zřekl — jí krásky prvního řádu. Myslela, že jí bude prosit, že plazit se bude u jejích nohou a konečně vída marnou naději, rozerván neopětovanou láskou se zastřelí. Ach, to by bylo krásné, kdyby se tak někdo k vůli ní zastřelil. To by teprve byli mladí muži na její krásu upozorněni. Jdouc po ulici, neslyšela by než hlasy obdivu. A noviny, ty by se teprve o její krásce rozepsaly, poněvadž páni zpravodajové vší vše zvěšujícími skly. O tu všecku slávu jí Horský, ten protiva, oboupl. Kdyby se byl alespoň trochu zastřelil. Skorem jej počínala nenávidět.

Kdož ví, jak dlouho byla by Flora přemýšlela, kdyby ji nebyl vrušil Bowman.

“Slečno Floro,” pravil vehážeje, ‘hledám vás po celém domě. Bez vás jest tam nahore jako na pokraji pouště.’

“Na poušti přec jsou lvi a tygři,” žertovala Flora, hředie s okouzlujícím úsměvem na Bowmana, jak to již kokety mají ve zvyku.

“A velbloudi!” zašeptal za zástěnou stojící Jack, který žárlivostí puzen, Bowmana následoval.

“Ale žádné laňky, slečno! Proto když lev dostane chuť na křehké sousto, musí dolů do džunglí.”

“Ta poklona se vám nepodařila, Mr. Bowman, přirovnávat papáňkovu soukromou úřadovnu k džunglím.”

“Není případnějšího přirovnání. V soukromé úřadovně chytrého obchodníka kladou se tenata, osnují se výpady, v nichž lest spojená s chytrostí vítězí, zrovna jako v džunglích.”

“Čítáte se také do rodiny krále pouště?” poťouchle dobrala si záletníka Flora.

“Spíše do rodiny hyen,” zasyčel nepozorovaně Jack.

“Miss Floro, vy jste pravila.”

“A dostal jste chuť na křehké sousto?”

“Tuze. Však žert stranou, Miss Floro, po celý večer nedostalo se mi příležitosti soukromě k vám promluvit a proto blahocecím vašemu nápadu jíti si oddechnout do úřadovny přítelovy.”

“Což byste tak rád se mnou soukromě mluvil?”

“Miss Floro, v upomínku na dnešní den dovoluji si vám věnovati malý dárek.” S těmi slovy vyňal Bowman z kapsy pouzdro a podal je překvapeně dívce.

“Ach, ta kráska!” zvolala tato v úžasu otevřevši pouzdro. “Věru nevím, zla to mohu přijmouti. Toť drahocenný náramek!”

“Přijměte to eo upomínku na přítele vašeho otce!”

“Pak ovšem jinak nemohu. Mr. Bowman, vy máte znamenitý vkus, hleďte jak krásně se na mém zápěstí vyjímá — vskutku krásněji nežli náramek darovaný mi otcem. Ach, ten lesk drahokamu — miluji brilianty jako žádné jiné drahokamy.” Flora zálibně otáčela oblou ručkou, pomáhajíc tak k uplatnění zářivých démantů. “Jak se vám však odvděčím za tak skvostný dárek?”

“Tím, že nikdy na mne nezapomenete a v různých nehodách neb nepříjemnostech, jež by vás snad mohly potkati, vždy, slyšte Miss Flora, vždy na mne se obrátíte!” “Toť velice snadný závazek.”

“Nyní však dovolte, Miss, bych políbil krásnou vaši ručku a doprovodil vás nahoru.”

Flora podala starému, však chytrému záletníku ruku a nechala se odvésti.

Poněvadž obývací místnosti nahore byly hosty takofka přeplněny, stala se soukromá úřadovna Novákova jakýmsi útočištěm domácích lidí, kteří byli důvěrnými přáteli rodiny.

“Ne, ne, pravím ti Líbuše, nahoru více nepůjdu,” s pláčem stěžovala si Nováková, sedajíc v dolejší místnosti na pohovku. “Otec tvůj, zdá se mi, že mne stále pozoruje — a ty slečny Zelných — ach, ty pohledy, jež na mne upírají, kdykoliv mluvím s paní Smithovou, — ten jejich jizlivý úsměv, když nemohu najítí pravé slovo! Víím, že mluvím anglicky hrozně, mohu však za to!”

“Upokoj se maminko!” chlácholila plačící matku Líbuše, “vždyť matka oněch slečen neovládá anglický jazyk daleko tak dostatečně jako ty!”

“Jakého zločinu jsem se já ubohá dopustila, že mám býti ve svém stáří posměchu vystavována? A to mně ještě mnozí lidé závidí. Že jsem se kdy nechala pohnout k cestě do Ameriky. Ty’s mohla být silnější, zdravější. Flora mohla být jiná, ta mně vůbec dělá starost a otec jistě mohl býti spokojenější nežli v tomto neustálém shonu za bohatstvím.”

Líbuše matky upřímně želela. Pozorovala takořka každodenní boje, jež matka se sebou sváděla, pozorovala její odpor k okolí a její úzkost před mužem a Florou. Věděla, že nejradyji dlí buď v kuchyni, kde mohla s Toničkou mluvit o Čechách, neb ve své jizbě.

Byla v ní, možno říci, selská duše neposkvrněná velko-kramářstvím. Cítila železný kruh stahující ji hrdlo, nedovedla se však opřít. Jen ustrašeně prechala zatínajíc v ústranní ruce. Alespoň jeden rok před svou smrtí přála si žíti v malé té světničce v české vesnici, v oné světničce, jež byla plna památek a po jejichž zdiích jako vláknů pavučiu táhly se dávné šedé upomínky.

Takovými zajisté byly i všechny matky našich národních velikánů, prosté, milující a lpoucí ku své rodné hroudě, byť jim než suchý chléb dávala.

“Zanech všech trudných myšlének, maminko,” lichočila Líbuše, sedajíc k matee, “a vypravuj mi o své vlasti, která není mou vlastí, o drahém starém domovu, který není mým domovem! Již dlouho jsi nie nevypravovala. Třeba vypravuj, jak jsi v roce šestadesátém zachránila kravičku “Straku” před smrtí. Prosím tě, vypravuj!”

Nováková se zamyslíla a po chvílce blahý úsměv oblič jí tvář.

“Taková to byla hezká kravka ta naše Stračena,” počala vypravovat, “měla jsem ji ráda, když byla ještě telátkem; pamatuji se, jako by to bylo dnes, když mi otec řekl: Aněko, to tele si vychovej, dám ti je za pretenci, než se budeš vdávat, bude z ní hezká kravka. To mně bylo tenkrát asi čtrnáct roků. V sedmnácti letech jsem se provdala a to právě tehdy, když vypukla válka s Pruskem. My ve Lhotě dlouho jsme o hrůzách války nevěděli. Ležíc Lhota stranou hlavní silnice a málo kdo tam zabloudiv. Až jednou, bylo to před polednem utíkali lidé s polí, naříkajíc, že Prajzi jdou. A vskutku, za malou chvíli duněla zem pod kopyty koní, nebyli to však Prajzi, ale naši a na útěku — jak později od pana učitele jsme zvěděli. Prolitli jen vesnici, nezastavivše se. Sousedé postrašení příchodem byť i přátelského vojska, odvedli dobytek do lesů. Otec náš nebyl právě doma a já nezkoušená bála jsem se Straku pustit s dobyttem sousedů. Bylo to po páté hodině odpolední, když mrak prachu zvířený kopyty koní zvěstoval novou návštěvu vojska. Tenkráté to byli Prusáci. Přijeli uprášení, hladoví a bylo jich jako much. Někteří z vojáků rozjeli se po vsi, na faru, do školy, ba i k nám jeden přijel, já mu však nerozuměla. To prý vyzvídali, v který čas a kterou stranou jeli naši. Po chvíli počali stavět na lukách kolem vsi stany a na návsi zrovna proti našemu domku stan pro velitele. Pan učitel nám později řekl, že to byl arcivévoda Meklenburský. Za chvíli přišli vojáci a s křikem chtěli “brod”. To jsem věděla, že je chléb a dala jsem jim poslední pecen. Za chvíli opět přiběhli a křičeli “fleisch.” “Niks nemám”. dávala jsem jim na srozuměnou. Oni se však odbýt nedali, šli na dvorek. Za okamžik pak přišel jeden z nich a vzav mne za ruku vedl pod kulničku, kde uvázaná byla Straka. “Fleisch

hier", ukazoval na krávu. "To není žádný "fleisch", to je Straka, naše kravička, vysvětlovala jsem. Tu jeden z nich podával mi peníze a ukazoval na krávu. Já však chytla Straku kolem krku a dala jsem se do pláče. Dobytče jako by lidský rozum mělo, pozorovalo bystře, co se kolem děje a kdykoliv se některý z vojáků k němu přiblížil, dostal pořádný kopanec. Co však bylo platno, že pěti z nich zmodřila oči. Prusáků bylo mnoho a měli hlad. Hodili jí provaz kolem zadních nohou, udělali sponku, by nemohla kopat, a vyvedli ji na dvorek k porážce. Zakryla jsem jí hlavu vlastním tělem, chránila ji tak před smrtící ranou, načež oni snažili se mne od ní odtrhnouti. Byl to boj nerovný a zajisté byla bych podlehla, kdyby hluk na dvorku působený nevzbudil pozornost jednoho vysokého důstojníka. Přistoupil ku skupině s jakousi otázkou, upíraje na mne při tom přísný pohled. Nerozuměla jsem, co pravil načež on obrátil se k jednomu z důstojníků jej provázejících a něco mu řekl. "Proč nechceš prodat tu krávu?" spustil na mne důstojník obstojnou češtinou, "vojáci mají hlad, musí mít maso, vždyť dostaneš dobře zaplacené!" — "Je to kravka, již jsem dostala jako pretenci od tatínka" — s pláčem jsem mu vysvětlovala — "sama jsem si ji vychovala, mám ji ráda jako nejmilejší kamarádku, ba ještě více". Důstojník tlumočil moje slova tomu druhému, jenž měl zlatý límeč. Když jsem viděla, že všichni hledí na toho se zlatým límečem, čekající od něho další rozkaz, pustila jsem Straku a klesla tomuto k nohám: "Bitte, bitte!" spínala jsem k němu s pláčem ruce. On chvíli tiše na mne hleděl, pak mne vzal za bradu, pohladil po tváři, načež dal nějaký rozkaz druhému důstojníkovi. "Pardon!" vzkřikl tento, avšak byl již nejvyšší čas, neboť právě jeden z vojáků chystal se ubohou Straku omráčit. Já svou kravičku zachránila, sousedé však nikoliv; vyrazil někdo na ně, že dobytek odehnali, a starosta v průvodu vojáků musel jej přihnát zpět."

Nováková cele se zabravši do vypravování, zapomněla, že nahoře jest plno hostů. Vzpomínky na mladá šťastná léta úplně ji zaujaly; vždyť jen ve vypravování o minulosti nacházela své štěstí.

Libuše sedíc po boku své matky tiše naslouchala jejímu nesčetně již opakovanému líčení.

IV.

"Halou, mami," vítal Frank Hynouš matku, vkročivši právě do světnice. "Již jste se vrátila?"

"Už, už, hochu, to bylo ale také čekání," odpověděla nešťastím ustaraná žena, matka to Frankova. "Tady máš knížku, vložila jsem ti peníze v bance u Nováka na tvé jméno."

"Co pak já budu s knížkou dělat, a proč jste je uložila na mé jméno? Jsem mrzákem, který ve všem jest odkázán na vás."

"Právě proto, peníze patří tobě; zaplatil's těch několik set dollarů oběma svýma nohama."

"Slevil něco právník?"

"Ba nic, ještě si na mne otevřel hubu, co prý bychom vše chtělji; že vzal "kejs" na polovic a když jsi dostal tři tisíce, tak že mu právem patří patnáct set. Jářku, já pro sebe bych nechtěla, ale pro toho hochu, je mrzákem, nebude po celý život k práci, a tak jsem myslela, že tisíc dollarů byla by za jeho práci slušná odměna; to že jsme mohli vzít pět a dvacet set, které nám společnost smírnou cestou nabízela, ale ten jeho nádhoněi stále že do nás mluvil, že se vysoudí aspoň dvacet tisíc. Ale to jsem si dala. Pustil se do mne, že prý není žádný žid, aby se s ním handlovalo, že jsme podepsali smlouvu na polovic a jestli chceme více, že jsme nestydáci, on že chce být také živ."

“Inu, maminko, jaká pomoc, kdož pak dá dnes co na mrzáka!”

“Ne, nedá, ale já myslela, když ten právník Vobral je krajanem, že bude mít víc svědomí. To ten bankéř Novák je jinej a jedná s člověkem lidsky. Povádal, že ty peníze půjčí na nějaký dobrý markyč, aby nesly aspoň pět procent. Stála tam v úřadovně Novákova jedna dcera, víš ta bledá, kouká jako by měla souchotě.”

“To je ta starší, jmenuje se Libuše.”

“Když jsem vyšla ven, stála na rohu a hned se mnou začala hovořit, pyšná není, to je pravda. Povídala jsem jí, že jsem již tři roky vdovou, čtyři starší děti že mně zemřely, ty že's pátý a dvě mladší že chodí do školy. Chtěla také vědět, jak se ti to neštěstí přihodilo. Jářku, dole v městě, dostal se mezi stěny elevatoru a obě nohy mu to rozdrtilo a doktoři mu ji uřízli až po kolena. Plakala ta dobrá duše a radila mně, bych si za ty peníze koupila nějaký domek v předměstí, kde bych mohla chovat slepice a mít krávu.”

“To by byla má jediná radost, maminko, bydlet někde venku.”

“Teď to nejde, víš Bohouš s Lízou chodí ještě do školy a mají to zde blízko.”

Frank umkl dívaje se zamyšleně před sebe. V bledé tváři devatenáctiletého jinocha bylo vpsáno bolestné utrpení, jež v nedávné nemoci zažil.

Když před třemi roky klečeli vedle lůžka se smrtí zápasícího otce, vzal ten stydnoucí svou rukou ruku svého syna a hasnoucím zrakem hledě mu do očí, pravil: “Františku, neopouštěj svou matku!” — “Umřete v pokoji, drahý tatínku,” odpověděl mu Frank, zajíkáje se slzami, “dokud budu já živ a zdrav, matka ani mladší sourozenci nebudou trpět hlad.”

Ač byl sotva šestnáctiletým jinochem, pracoval Frank neunavně. Každý cent dal matce, a ta již hleděla vystačit. Kolikrát sedávali s matkou nad tou šestidolarovou výplatou a nemohli se dopočítat. Líza potřebovala střevice, Bohouš kalhotky, neb zase bylo třeba uhlí a nájem platit. Mnohdy zbyly jim pouze dva dollary na celotýdenní živobytí. Jak jen to matka vyčarovala, že netrpěli nikdy hladu!

“Hynoušová,” říkávaly jí sousedky, “měla byste si zadat k městu o podporu. Aspoň to uhlí kdybyste dostala, bylo by vám dobré.”

Když matka na večer zmínila se o tom synovi, pohleděl na ni tak smutně, že litovala hned svých slov. “To by tak stálo za toho trochu uhelného prachu,” chlácholila hned syna, “takto aspoň nemůže nám nikdo vyčítat, že nás živí město.” V zápětí zaplály modré oči Frankovy radostí, a on chopiv se matčiny ruky, líbal tu zvráskovatělou dlaň své rodičky.

Když Frank měl osm dolarů týdenního platu, to již jim bylo hej — ovšem ani pak hostiny strojít nemohli, ale syti a slušně ošaceni byli vždy. A což když vydělal desítku, tu dobrá matka nevěděla, co s tolika penězi dělat.

“Víte co, maminko,” dal návrh Frank, “budeme šetřit a necháme postavit na hrob otcův nějaký pomník, nebo aspoň kámen.” Ach, jak matka byla návrhem tím potěšena, vždyť o tom dávno přemýšlela, jen nechtěla se před synem o tom zmínit.

Plných dvacet pět neděl šetřili, než měli pohromadě padesát dolarů, částku to, již v sochařském závodě požadovali za náhrobní kámen. Když pak v neděli vyšli všichni na hřbitov, jaké blaho rozlilo se jim hrudí, když viděli, že hrob otcův není zapomenut, není odstrčen; byli hrdí, že z tak mála vykonali tak mnoho.

Nemrzelo je ani, když jim známí přezdívali “chudá pýcha”, která prý žije na kořínkách a vuřtech, ale pomník musí mít. Jsou prý jiní a zámožnější a pomníky nestaví.

Hynoušová byla hrdou na svého syna a právem, neboť z žen, které kdy

poznala, žádná nemohla se pochlubiti tak vzorným dítětem. Frank splnil až do poslední písmeny, co umírajícímu otcí slíbil. Byli šťastní, tak šťastní, až budili závist sousedů.

Pak přišla katastrofa, neštěstí, hrozné, kruté, nezasloužené neštěstí, které chudé jich štěstí — chudé na statky zemské — rozkotalo.

Hynoušová právě připravovala večeři, když český strážník Broulík vesel a hezky s obalem jí oznámil, že Frank se v práci poranil, že však to není tak zlé, že je živ, a pro větší pohodlí že ho odvezli do nemocnice.

Nepamatovala, co se dále dělo, neb milosrdná mdloba obestřela na několik hodin jejího ducha. Však to probuzení, když sbírala jednu myšlenku za druhou, když nevěděla, zdali to byl sen, neb surová neuprosná skutečnost.

“Kde je František?” tázala se desetiletého Bohouše.

“Ve špitále je, maminko,” zavzlykal chlapec.

Teprve šestý den pustily ji ošetřovatelky k nemocnému a poněvadž se on stále po matce ptal; musila jím však slíbit, že se bude chovat rozumně, nebo jinak že by nemocnému přitfžila.

Vejdouc do oddělení, až se zalekla, co tam bylo ubožáků. Lůžka ve dvou řadách a na každém nějaký mrzák. Někteří ze zdravějších jezdili po místnosti v lenošce na kolech, uvádějíce ji v pohyb rukama; mnozí neměli nohou, jiným zase scházela buď jedna neb obě ruce. Co ty zdi viděly lidské bídy, co vzdechů slyšely, an svět zatím venku jásal a se radoval. Někteří skoro nepřátelsky na ni pohlédli; nepatříš mezi nás, jdi pryč, mluvili jich planoucí oči; jiní opět ukrývali zmrzačené údy, styděli, omlouvali se za to, co každému z lidí se může přihodit.

Byla tak zmatena v té směsi ubožáků, že ani neviděla svého syna.

“Maminko,” ozval se tu hlas nedaleko ní; “pojdte sem.”

Illas ten byla by rozeznala mezi miliony hlasy a ve chvíli té jí zazněl jako hudba ráje. Chtěla letět, chtěla obejmout bouřlivě svého syna, kleknout u jeho lůžka a líbat, líbat ty zsinale rty — ach, což ona ví, co vše by chtěla? Okamžitě však se vzpamatovala, že by mu rozčilení uškodilo a proto přistoupila k němu vážně a polibivši jej na čelo usedla u jeho lůžka.

“Maminko,” šeptal na omluvu Frank, “to jsem vám nadělal starostí, viďte!”

“Nemluv tak, Františku,” chlácholila jej, držíc jeho ruku, “jen když je ti už lépe, já měla strach, abys nebyl mrzákem.”

“Vy nevíte, maminko!” zaraženě šeptal Frank, nadzvedávaje pokrývku, “Doktoři museli mně obě nohy odejmout, byly rozdroené.”

Zděšeným zrakem pohlédla matka na dva obvázané pahejly. Chtěla vykřiknout, hrdlo však měla sevřené a ruce zdřevěněly. Pohybovala rty, lapaje vzduch, a po druhé milosrdná mdloba pojala ji ve svou náruč.

Potom přicházela každodenně do nemocnice, a sotva přišla domů, zase dohazovači právníků ji pronásledovali, nabízejíce své služby.

Když majitel závodu, v němž Frank přišel k zmrzačení, chtěl se s ní vyrovnat, nabízejce jí dva tisíce pět set dollarů, byla ochotna tak učiniti, tím spíše, an tento chtěl přivést svědky, kteří prý mu dosvědčí, že Frank k neštěstí přišel svou vlastní vinou.

Dohazovač právníka Vobrala jí to však rozmluvil. Co prý by se spokojovala s tak málem, když může dostat více. Necht' podepíše smlouvu s panem Vobralem na polovic a uvidí, co on vysoudí, aspoň dvacet tisíc. Uposlechla, a víme jaký byl výsledek.

V.

Bylo nedělní odpoledne. Bohuš s Lízou proháněli se venku, a Hynoušová domývala právě nádobí, když vešla stařenka Šilhánková na slovíčko. Od té doby, co se rozneslo, že Hynoušovi dostanou peníze, měli časté návštěvy a mnohdy se jich sešlo několik najednou. Až na babičku Šilhánkovou přicházeli všichni více ze zvědavosti nežli soucitu.

“Tak halou, Hynoušová!” pravila veházející stařenka. “Jak se pořád máte? A což ty, Franku, už jsi zvyknul?”

“Halou, teto,” vítala Hynoušová hosta, “sedněte si u nás! To víte, že u nás mnoho radosti není, a jak vy se máte?”

“Enu, jako stará baba, která je u dcery z milosti trpěná, ba, ba, všichni nejsou jako váš Frank. Slyšela jste, Hynoušová, že Novákoví, bankéři upláchlá dcera s nějakým Ajryšem? Je toho všude plno!”

“Která to?” živě se tázal Frank, “on má dvě!”

“Snad ta mladší, byl prý to takový fanfár moe do světa!”

“Vida, vida,” vzdychla Hynoušová, “oni ti bohatí mají také starosti.”

“To pane asi Nováka schladilo, nadarmo se noříká, že má pýcha skleněné nohy!”

“Co jste povídala o Novákoví?” tážil se veházející soused Vostrý, statný ještě padesátník. “Že mu holka s nějakým Ajryšem utekla!”

“Jo, já to taky slyšel!” hřmotně odvětil Vostrý.

“On prý ten, co s ním utekla, není ještě ničím,” vykládala dále babička, “teprve něco studiuje!”

“A hrome!” oddechl si Vostrý. “To on Novák má asi radost, držgreše vypálená!”

“Imu, každý má své děti rád,” káravým hlasem pronesla Hynoušová, a oko zalilo se jí slzou.

“A já mu to přeju, abyste věděla,” ostře odvětil Vostrý, “přeju mu to, vždyť všeeku hanbu a neštěstí nemusí odnést chudák. Pane, teď on nebude říkat: “Mý slešny dcery!”

“Proč byste mu zlé přál?” omlouvala Hynoušová. “Snad mu nezávidíte to bohatství? To víte, přičinil se a pámbu mu požehnal.”

“Prosím vás, držte hubu!” rozhorleně pokračoval Vostrý, “přičinil se, přičinil. Což pak nebožtík váš starej nebo já jsme se nepřičiňovali též? Ale což, nechtěl měl štěstí, to mu nevyčítám, ale proč pak ta pejcha, proč zapírá kamaráda, s kterým chodil do školy? Víte, my jsme z jedné vsi, jenže já jsem ze statku a on z chalupy. Co jen jsem se mu krajiců nadával, když jsme byli kluci, a teď když ho potkám, kouká na druhou stranu, aby nemusil se mnou mluvit. Bodejť, já znám Hondu, vím z čeho je, a on fulpas se za to stydí.”

“Pámbu dobrý odpůldne!” zdravil stařík Balaban vstupuje do dveří.

“Dejž to, vítáme vás!” poděkovali unissono přítomní.

“Co vy, stará pecko, pořád se držíte!” dobíral si Vostrý shrbeného staříka. —

“Držím, nedržím, kdybych se pustil, také nikoho hrob neuspíním.”

“Vidte, Balabáne, my už to tak spolu nějak doklepáme,” obrátila se na přichozícího babička Šilhánková, “světa nepřežijem.”

“Což vy, Hynoušová,” pravil Balaban, “slyšel jsem, že jste vysoudila nějaké peníze! Hodně, hodně?”

“I dědečku, mnoho toho není, tři tisíce, jenže patnáct set si nechal právník Vobral, měly jsme to na polovic.”

“Zloděj nečesaná”, horlil Balaban, “moe toho nevysoudil, ale to víte, oni ho podmazali. To jste si vybrala toho pravého! Jo, Vobral zůstane Vo-

bralem, ten neudělá svému jménu hanbu. Víte ten Slovák Ondrejko, co přišel ve slévárně o pravou ruku? To bylo taky takové. To k němu nadhazovači běhali: "Vemte si Vobrala, ten vám hodně vysoudí!" A dostal chudák tisíc dolarů, jak jsem slyšel. Kdyby on se soudil, dobře, porota neb soudec by rozhodli, ale to ne, to všechno správi smírnou cestou, jinými slovy, obě strany se hezky domluví, advokát dostane tučné podmáznutí a pak vezme, co mu žalovaná strana nabídne. Inu je to moc podezřelé, proč právě ten Vobral vyrovnává všechny takové případy smírnou cestou."

"Vy můžete mít pravdu," přitakal Vostrý, "a potom každý o něm zpívá chvalo zpěvy, jak je chytrým. Chytrákem je, toť pravda, ale jen pro sebe."

Jo, jo, to je spravedlnost," posteskla si babička Šilhánková, "kapitalisti zmrzačí člověka, že není více k práci schopen, pak jako psovi hodí mu žvance, aby aspoň první čas nepošel hlady, a když jej dožvejká: "starej se o sebe jak chceš, my u plných kastrolů hlad nemáme." Necht' potom mrzák pojde. Piláti "Pilatský!"

"Jen si dejte dobrý pozor, Hynoušová", napomínal Vostrý, "a peníze půjčte jen na první markyč!"

"Dala jsem je zatím do banky. Novák řekl, že nějaký dobrý markyč bude hledět dostat. "Vy jste si je dala do banky?" tázal se stařík Balaban," inu což, dělejte si co chcete, já bankám ale nevěřím, každou chvíli nějaká praskne."

"Vy jste měl se svými úsporami před lety smutnou zkušenost, vidíte, Balabane!" pravil Vostrý, hledě soustrastně na starce.

"Zkušenost? Toť mám. Už je tomu nevím kolik přes dvacet roků, tenkrát jsem byl padesátníkem a žena Baruška, buď jí země lehkou, byla ještě živa."

"Prosím vás, dědečku, vypravujte nám, jak jste o ty peníze přišel!" prosil Frank, který se zájmem vypravování starších poslouchal.

"Hradecký se jmenoval ten zloděj", počal Balaban vypravovat, "byl notářem, spolky výpomocné zakládal, svěřené mu peníze půjčoval, zkrátka byl v očích zdejších Čechů velkým člověkem. Já jsem pracoval zde v Americe ve slévárně, byl jsem tomu vyučen z Čech. Práce ta, jak zjistě víte, jest namáhavá a nebezpečná. V létě přímo pekelný žár, a každou chvíli některý kotel praskne a roztavený kov se rozleje; běda, třikrát běda, koho zasáhne. Viděl jsem umírat kolik soudruhů, pomáhal jsem vynášet uškvařená těla ubožáků, — eh, přátelé, nechei vám kazit nedělní náladu hrozným tím líčením. Podívejte se na mou levou ruku. Tu jsem si v slévárně popálil, a kdybyste viděli moje nohy. U jedné mi scházejí tři prsty; myslil jsem tenkrát, že mi uříznou nohy, jak jsem byl popálen. Já nebýval nikdy velkým outratou, a žena také ne; kdybych se byl ale někdy zapomněl napomínala mne Baruška: "Václave, pamatuj se a neutrácej, přijde nemoc, stáří, a viš podle starýho Mikuláška, jak je zlé, když člověk na stará leta nepamatuje. Dal jsem ženě vždy za pravdu. Plných dvacet roků jsme šetřili, než jsme měli ušetřeno dva tisíce dolarů. — Viš co, Václave, povídá jednou žena," tobě je padesát, mně sedm a čtyřicet, tys v těch slévárnách zkusil dost, teď, když máme peníze, koupíme si někde na venkově domek s několika akry pozemků, ostatní peníze půjčeme a budeme žít jako baroní. To mně žena ze srdce mluvila. Když tak v tom pekle jíeny žhavých pecí na mne se šklebily, tu bývalo vždy mým jediným přáním mít malou farmičku a pracovat na poli, na čerstvém vzduchu, kde nezastřený jest pohled na oblohu vždy tak krásnou, byť i mraky po ní táhly. Celých třicet roků, co jsem ve slévárně pracoval, čekal jsem vždy s touhou na dobu, polední, kdy si budu moci sednout venku. Mnohokrát mne nebožka žena napomínala: Václave, nekoukej se pořád na tu oblohu, vystydne ti oběd!"

Když Baruška mi učinila návrh, abychom si koupili někde venku domek, roztočil jsem ji pořádně po kuchyni, jakou jsem měl radost. Všechny třicet let, která jsem v tom peklu prožil, bylo zapomenuto v naději, že sklonek života prožiju na venkově, a že konečně se budu moci nasytit pohledem v modré oko oblohy.

Peníze, jež rozpůjčeny jsme měli mezi známými, dostali jsme domů, bychom je měli po ruce, až se něco hodí. Že však již byl pozdní podzim, zrazovali nás známí, bychom nikam nejezdili až z jara. Žena souhlasila a já též. Kam ale přes zimu s penězi, povídáme si, doma je přec mít nemůžeme, vždyť je všude plno špatnosti... "Dejte si je k Hradeckému," povídá mně kamarád, "on vám dá na ně notu a máte bez starosti. Bát se o ně nemusíte, on je bohatý dost. Kdybyste jen viděli tu nádheru u nich!" Nedával jsem nikomu vinu, že jsem uposlechl, oni to mysleli dobře a nebyl jsem okraden sám.

Bylo to asi týden později, když se rozneslo v české čtvrti, že Hradecký utekl. Přátelé milí, to vám bylo pozdvižení mezi lidem. A což teprve, když se vyšetřilo, že po něm nezůstalo nic než dluhy! — To bylo náhku, pláče a zoufalství. Co to bylo platno! Hradecký byl pryč i s penězi. Naše naděje na spokojené stáří po životě plném lopoty byla ta tam.

Na chudáka nebožku Barušku zpráva ta účinkovala zhoubně: zatemnil se jí mozek. Spaní neměla, mluvila stále jen o zlodějích, kteří nás chtějí okrást a v noci z postele slézala pronásledující lupiče. Když jedné noci chtěla za domnělým zlodějem vyskočit oknem, byl jsem nucen ji dát do blázince z obavy, by sobě neublížila. Plná dvě leta se tam duše drahá trápila, než ji smrt vysvobodila. A já, vidíte! Za celá léta poctivého plahočení trávím ve stáří v chudobinci. Stařík ukončiv, položil tvář v dlaň a dal se do hořkého pláče.

"Já, kdyby se mi to stalo", horlil Vostrý, "tak bych takového padoucha zastřelil."

"I nie byste mu neudělal," namítala babička Šilhánková, "vy byste si rozmyslíl pro takového darebáka nastavit krk. A potom bohatý člověk má vždycky většího ohledu a zastání před soudem; takový umí hezky mluvit, voní čistým prádlem a to víte, nevinnosti, když má špinavou, od potu práce umaštěnou kazajku, mnohý se štítí. "Ukazovaly mně kterýs den dečiny děti v knížce obrázek nějaké paničky. Držela v jedné ruce váhy, ve druhé meč a na očích měla obvazek. To prý že je Spravedlnost. Jářku, na co že drží ty váhy? To prý, že váží pravdu a lež, pravda že vždy jest těžší, "To je dobré", povídám, proto oni jí zavázali oči, aby neviděla, když někdo na stranu vážící lež přiloží měšce dukátů."

Hynoušová obrátila zrak na syna a setkala se s pohledem jeho. "Zdaž jest to pravda, co všichni zde praví?" mluvily jejich uděšené oči. Což by se stalo z nás, ze staré uděšené matky a ubohého mrzáka, kdyby necitelní lidé připravili je o krvavý peníz?

Ticho bylo ve světnici. Členové velké rodiny proletářů se zamyslili.

"Jak se vymanit ze svírající nadvlády, jak si polehčit?", šlehalo jim utýranými mozky. "Hloubajte, učte se myslet!" zněl — jako odpověď na jich myšlenky — místností tichounký hlas. Hlavy zmučené onoho hlasu neslyšely — jen Frank zbystřil sluch; zdálo se mu, že neviditelná bytost píše plameným písmem do jeho mozku: Myslet — myslet — učte se myslet...!"

VI.

Novák udělal úpadek! Rychlostí myšlenky roznesla se tato zpráva po české čtvrti.

Jako když zkázonosný granát mezi lid hodí, tak zpráva ona zhoubně působila. První okamžik nikdo tomu nechtěl věřit, neb spíše chtěl sám sebe u-

pokojit, že tomu tak není. Přesvědčit se musíme, přesvědčit, volali četní vkladatelé, samý to dělný lid.

Zpráva nelhala, jak se vkladatelé na vlastní oči přesvědčili; bankovní úřadovna byla uzavřena. Co tu pěští zvedalo se ve výhrůžce, co tu pláče a nářku, co to dojemně bolestných výstupů se odehrálo.

Policeie byla povolána, aby zabránila výtržnostem a rozehnala dav.

Nahoře v bytu bankéře Nováka bylo mrtvé ticho. Stažené záclony udržovaly místnosti v pološeru, a osoby tichounce se tam pohybující podobaly se spíše duchům než živoucím bytostem.

Dole v soukromé úřadovně soudní znaleci za přítomnosti Nováka, nového pokladníka Stýbra — Horský odešel před třemi měsíci — několika policistů a detektivů, vyšetřovali knihy, by zjistili passiva a aktiva.

Novák, utrápen vědomím své viny, vysvětloval na požádání různé nesrovnalosti v knihách. Jeho hrdá jindy postava byla jako zlomená, studený pot vystupující mu na čele svědčil o velkém duševním rozčilení; chvílemi nervosně prohrábl rukou spocený vlas, a když zalehl do místnosti hluk rozhořčeného davu, zřejmě se zachvěl.

Nahoře v kuchyni Tonička připravovala oběd blahořečie v duchu Libuši. Když jí dnešního jitra přinesla peníze, jež pod záminkou půjčky jí uschovala, dala se do pláče. Má své poctivě vydělané peníze, neztratila ni centu.

Ach, jak se otec zaraduje, až dostane tolik peněz. Vždyť posledně jí psal že neví, kde mu hlava stojí, a jestli někdo nepomůže, že ho vyženou i s dětmi pod širé nebe. Kdyby nebyla Tonička upřímně litovala Líbuše a staré paní, byla by se dala do zpěvu, jakou radost měla, že její úspory jsou zachráněny. Líbuše s matkou seděla v jejím pokojíku a obě se oddávaly bolným myšlenkám. "Vidíš, dceruško, moje předtucha!" počala matka, hladíce u nohou jí sedící Líbuši po vlasech. "Já se vždy obávala neštěstí a zde je máš. Kdo vysoko leze, nízko padá!"

"Ach, matko," smutným hlasem odvětila dívka, "rozsah neštěstí nemůžeme si ani dobře představit! Kolik ubožáků nás bude proklínat, kolik slz bude nám vypalovat rány do svědomí!"

"Upokoj se, Líbuše! My přec za nic nemůžem, my marnotratnosti otec do úpadku nepřivedly!"

To nás před lidmi neomlouvá, matko; jsme členové jeho rodiny a jestli jsme se nechaly ozařovat v době nadbytku, nesmíme se vyhýbat stínu. Viš matko, že holest má by nebyla takovou, kdyby otec vinou jiného stal se bankrotářem. On však zavínil svůj úpadek sám, jsa ponoukán svým zlým duchem Bowmanem. "Kdo stojí o eizi, přichází o své!" vzdychla Nováková.

"Když Horský od nás odcházel, tu na moji prosbu, by mi vysvětlil, proč se vzdal svého postavení, odvětil: Slečno Líbuše, nemohu hledět na to, do jakých podniků se peníze vkladatelů dávají. Pozemky, jež váš otec draze zaplatil, nemají šestnáctý díl ceny, jakou za ně dal. Jest to písčina a při řece močál. A továrny že se tam budou stavět? Tomu teprve nevěřím a přiči se to mému obchodnímu rozhledu. Vždyť dotyčné závody byly by jistě samy onen pozemek získaly pro sebe. Musím odejít, jinak bych se stával spoluvinníkem neb na podobnou manipulaci musel bych upozornit na příslušném místě, což obě z úety k vám učiniti nemohu. Upozornila jsem tenkrátě otec, on však byl hluchý a slepý."

"Když Horský odešel, tu tvůj otec podlehl úplně vlivu Bowmanově."

"Co si nyní Flora počne, až její měsíční příspěvky, jež jí otec vyplácel, odpadnou? Otec Jackův na svého syna úplně zanevřel, nechce prý o něm ani slyšet, tak že na něj spoléhat nemohou."

"Flora má, co chtěla," sepnuvši na klíně ruce odvětila matka. "Ostatně je zdravá, silná a má dobré vzdělání. Necht se tedy něčeho chopí, než Jack dostuduje. Ty Líbuše, myslíš na každého více než na sebe!"

"Obávám se, jak to s otcem dopadne. Mluvila jsem s panem Knudsonem, jenž zkoumá knihy — viš, maminko, já jej znám, chodila jsem s jeho dezerou Norou do vyšší školy a byly jsme přítelkyněmi a on mi pravil, že vkladatelé dostanou asi dvacet procent. Pomysli, matko, lidé, kteří si uložili tisíc dolarů s důvěrou, že dávají je do rukou poctivého člověka, dostanou zpět dvě stě. — Ach, kdyby jen strýček Jakeš přišel!"

"Slyšíš, dceruško, na ulici ten hluk?" úzkostí se třesote upozorňovala Nováková. "To okradený lid se bouří! Okradený, ošizený otcem — otcem!" dívka zalomila rukama bolestně vzlykajíc.

"Slečinko! Pst!" upozorňovala na sebe vkročivší Tonička.

Líbuše povstavši šla jí v ústřety.

"Slečinko," počala Tonička šeptem, "nějaká ženská je v kuchyni a chce s paní mluvit. Mám ji pustit do pokoje? Podle řeči se mi zdá, že přišla taky o nějaké peníze — jako u pána. Nechtěla jsem ji sama od sebe poslat pryč, ale — ale — Tonička se zajíkala, nevědouce jak ukončit.

"Ale bojíš se, že nám bude činit výčitky, viď ty dobrá duše!" pomohla jí z nesnázi Líbuše. "Jen ji uveď k nám do pokoje! Nezabraňuj vůbec nikomu, kdo by s námi chtěl mluvit."

“Dobře, slečinko,” odvětila odcházející Tonička.

Matko, vzmuž se!” Líbuše líbala matku na skloněnou hlavu. “Křížová cesta počíná, zastavení první!”

Sotva domluvila, setmělo se ve dveřích a nesměle, plná bázně, vešla Hynoušová. —

“Pámbu dobrej den!” pravila stanouc u dveří.

“Děkujem,” odvětila Líbuše, “co pak si paní přejete?”

“Slečinka na mne snad už zapoměla, já jsem Hynoušová, co má toho syna mrzákem!”

“Ano, již se pamatuju, viděla jsem vás dole v úřadovně. Sedněte si, paní Hynoušová a povězte, co nám nesete!”

Hynoušová, nesměle usedla na nabízenou židli, pošukávajíc rozpačitě třásněmi na černém šátku. Bylo jí líto matky i dcery, vždyť zde seděly tak ubohé se stopami slz v bledých lících. Však na druhé straně viděla opět svého syna mrzáka, oběť nešťastného kapitálu, jemuž zloději kradou berlu.

“Já jsem vás, paní Nováková přišla pěkně prosit,” počala Hynoušová, “i vás, slečinko, byste se u pana Nováka, za nás přimluvily, by tomu hochovi ty peníze vrátil! Je to mrzák a těch patnáct set dostal náhradou za obě rozdrcené nohy.”

“Jak vás lituji!” pravila Líbuše, když matka k odpovědi se neměla — Nevíme však, jak bychom vám pomohly, vždyť vše je v soudních rukou.”

“To vím, ale — lidi povídají, že si pan Novák peníze schoval.”

“První pád”, vzdychla si Líbuše, hledíc zmučeným zrakem na ženu.

“Nevěřte, nevěřte!” vzkřikla Nováková, “můj muž nemá žádných peněz! Kdyby měl, věřte, byla bych první, jež by naléhala, by je vrátil komu patří.”

“Bože, můj bože!” dala se do nářku Hynoušová, “co se z nás stane! Kdo se nás ujme! Kdo smiluje se nad vdovou, sirotky a ubohým mrzákem!”

Líbuše tiše rozmlouvala s matkou, pak povstavši odešla do vedlejší místnosti. Po chvílce se vrátila, nesouc v ruce skříňku.

“Přistupte sem ke stolu, paní Hynoušová!” vybidla dívka. “Budeme hledět vyrovnat dluh, jak nejlépe budeme moci. Vy jste pravila, že máte u otce k pohledávání patnáct set, není-liž pravda?”

“Ano, patnáct set, ani cent jsem z nich neutratila. Zde mám knížku.”

“Ze svého vkladu dostanete zpět dvacet procent, to jest tři sta dolarů. Hleďte sem, paní Hynoušová!” Líbuše otevřela skříňku na klenoty. “Za tento náramek platil otec tři sta padesát dolarů, jest posázen dýmanty. Zde ve skříňce jsou všechny klenoty mé i matčiny. Vyjímaje náramek, mají tyto šperky cenu tisíc dolarů. Víím ovšem, že plnou cenu za ně nedostanete. Zde vám dávám dopis na zlatníka Webra, u něhož byly všechny tyto šperky koupeny; prosím jej v dopise, by vám zaplatil nejvyšší cenu. Jest to poctivý obchodník a dobrý člověk, myslím že tisíc dolarů jistě za ně dostanete”.

“Slečinko, já nevím”

“Nevytrhujte mne, paní Hynoušová! Tisíc dolarů za klenoty a dvacet procent činí třináct set; zbývajících dvě stě dolarů budu vám upláacet po částkách, až si najdu zaměstnání, ze mzdy.” Dívka domluvivši, horečně počala balit skříňku do papíru.

“Nevím, mohu-li to přijmout!” namítala Hynoušová.

“To bez výčítky můžete, vždyť si berete své.”

“Beru to ne pro sebe, ale pro syna Františka. Jsem jen prostá žena, neumím mluvit jako starej Balaban, ani jako babička Šilhánková; ale pámbu nebeskej vám to, paní Nováková oplatí i vám slečinko a dej vám za to štěstí. S pánem bohem!”

“Maminko, nech se obejmout,” pravila po odchodu Hynoušové Libuše, schvátivši matku v náruč. “Toť jest již druhá duše, již jsem dnes učinila šťastnou. Jak se mi uléhčilo. Jako by mi lékař hnusný vřed s těla vyřízl. Proč nemáme aspoň za šedesát tisíc klenotů, pak kletby změnily by se v žehnání!”

“Jsem ráda, Libuško, že jsme se toho zlata zbavily; nechť otec říká cokoliv.”

“Dovolíš, maminko, podívám se k Toničce!” Sotva však došla ku dveřím, octla se v ústrety jakémus muži, jehož prázdný rukáv na pravé straně dokazoval, že mu schází ruka.

“Kdo jste pane, a co si přejete?” oslovila jej dívka, vrativši se do pokoje. —

“Já jsem Ondrejko, Slovák, rodilý ze Svatého Martina.”

Libuše pohlédla na hezkou postavu mladého Slováka, jenž pln rozpaků u dveří stál a hned uhodla, proč přišel. Chtíc zkrátit výstup, by matka netrpkla, sama počala: “Vy jste také u otce přišel ku ztrátě?”

“Veru prišiel,” odvětil Ondrejko, “mal som u něho šesť sto, prisám bohu, ako že som dobrý kresťan!”

“Jest mně to líto, tuze líto přáteli, ráda bych vám pomohla, ale co mělo větší cenu, jest pryč.”

“Mám v krajů mamku, ženu i tři decká, čo s tými bude? Tu přišiel som o pravú ruk vo slevarni a za to dali mi osem sto, ostatné ukradol advokát, cigán cigáňský, ako by Slovák dušu nemal, akoby jeho decká neboly človečie. Páni v kočiároch prevážajú sa, maju sa dobre a na slovenského chlapa plujú; ale ocigániť ho o to čo si poctivé vyrobí, aj, veru, tu pychy nepoznajú. A ich decká, tie teprv nemajú citu.”

“Ustaňte, muži,” vzkřikla včítkami ponižovaná dívka, “uznávám oprávněnost vašeho rozhořčení, ale všechny šperky, jež jsem s matkou vlastnila, dala jsem co náhradu jisté ženě.”

“Chcel som ísť o mesiac do kraja,” naříkal Ondrejko, “chcel som zaplatiť dlh, ktorý máme na kopanici, chcel som kúpiť i kravičku, ďatom žene a mamke nové šaty — a tu príde cigán, ocigáni človeka o peniaze — ku Slováku, nepotrebnó ti mať ženu a decká — a na čo ti treba mať kravičku? O, chlape, choď a hryž blato, alebo zdochni, či sa ti to páci a lebo nie!”

“Maminko,” šeptala Libuše matee, “máme tulení kožíšky, jež nám loni otec koupil snad bych mu je měla dát! Vlastně on má na ně víc práva než my.” —

“Ano, Libuše, učni tak! Čin, cokoliv za dobré uznáš! Jdu do ložnice, bych možno-li utišila bolest hlavy.”

Libuše doprovodila matku ke dveřím a zavolala Toničku. “Prosím tě, drahá Toničko,” pravila vstoupivši dříve, “buď tak laskava a přines můj i matčín tulení kožíšek. Víš, kde jsou!”

Tonička pohlédla pátravě na Libuši a odběhla. Libuše v zamyšlení hleděla oknem na sousední střechn. Spousta spletilých myšlének táhla jí hlavou. Zda otec si kdy pomyslel, co možný úpadek způsobí pokoření rodině? Že on nebude trpěti sám a že stín nečestného skutku zhoubně dopadne na ženu i děti.

“Zde, slečinko!” pravila vcházející Tonička a položila kožíšky na stůl, načež neprodleně odešla.

“Pravil jste, že máte u otce šest set!” Libuše obrátila se s otázkou na Ondrejku.

“Ako, že je boh mám!” odvětil tento, “veru v této knížce mám poznačeno.” — “Dvacet procent dostanete zpět!”

“Ako že to je, presim?”

“Nu, dostanete sto dvacet dollarů.”

“Tedy preca něco!”

“Zde za tyto kožišky platil otec minulou zimu šest set.”

Boh mňa zatrat,“ sprásknul Ondrejko ruce, “šest sto dollarov! Bohu prisám, za to by i Slovák v kraji veľkú kopanicu kupil.”

“Jsou skoro nové,” vysvětlovala Líbuše, “matka měla svůj pouze jedenkrát na sobě. Vezměte tyto kožišky a jděte do Koutníkovy střížního obchodu. Víte-liž, kde to je?”

“Veru viem, čo tie veľké hodiny majú, čo každú štvrť bijú.”

“Ano tam. Ptejte se na ředitele závodu Bergra, a dejte mu tento lístek. Jsem přesvědčena, že vám za ně zaplatí nejméně tři sta padesát dollarů, ne-li více. Zbývajících sto třicet dollarů bych vám mohla zaplatit až si naleznu zaměstnání. Kdybyste i do staré vlasti odjel, tedy mně zanecháte adresu, a já je pošlu za vámi. Zde, prosím, potvrďte podpisem, co jste ode mne obdržel.” Líbuše podávala mu papír.

“Bez svědkov nebudem nič potvrdzovať!”

“Což mně nedůvěřujete? Máte pravdu, zavolám svědka.”

“Toničko!” volala Líbuše, vstupivši do dveří.

“Tady jsem, slečinko, co si přejete!”

“Tento pán zde se obává, bych jeho podpisu nezneužila, chce mít svědka. Buďte tak laskava, Toničko, dříve než se co svědek podepíšete, přečtete, co zde jest napsáno. Jest to psáno česky.”

Tonička pohlédla výčítky plným pohledem na zmateného Ondrejka, a vzavši papír počala čísti: “Panu Ondrejčkovi, Slovákovi ze Svatého Martina, co náhradu na vkladní jistinu šesti set dolarů, jež u otce si uložil, dávám dva tulení kožíšky úplně neporušené, koupené před osmi měsíci za cenu šesti set dolarů.” — “Jste spokojen, pane Ondrejko?” tázala se Líbuše.

“Odpusťte mi, člověk nemože videt nikomu do duše; ja myslel, ako, ej čo se to blaboem . . .”

“Vy jste myslel, jaký otec, taková dcera,” trpce doložila Líbuše.

“Odpusťte, prosím, myslím že som sa zmýlil!”

“No, pořádně jste se zmýlil,” horlivě zastala se Líbuše Tonička. “Vy ani nevíte, jak jste slečince ublížil.”

“Nechte toho, Toničko! Prosím, pane Ondrejko, podepíšte! — A nyní vy, Toničko,” pravila, kladouc před ni Ondrejkem podepsaný papír, “připíšte svědkyně.”

“Je to tak dobře, slečinko!”

“Ano, děkuji. Toto si pane Ondrejko, ponechám co důkaz. Jděte s bohem!”

Ondrejko vzav balík pokročil ku dveřím. “Keď půjdem zpiatky do kraja, tak tu adresu im pošlem.”

Byl již nejvyšší čas, že Ondrejko odešel. Líbuše bolestný pocit více zdržeti nemohla, Štkajíc padla na kolena a spínajíc ruce, jako by neznámou jakous bytost za smilování prosila.

“Ubohá moje slečinko!” lkala v nelíbené soustrastí Tonička, “však již sem nikoho nepustím.”

“Ne, Toničko, to nečinite! Pusťte každého, kdo přeje si mne vidět; matku ovšem podobného pokoreni ušetřím. Ti lidé mají právo sem přijít, mají právo mne podezřívat. Vždyť byli ošizeni mým otcem! Zločin, jehož se otec dopustil, okradnuv dělníka o těžce vydělanou úsporu a vysadiv jej mrazu a nedostatku v stáří, nazýván i zločincem. Takový zločin spáchaný otcem mstí se trpce na dětech, byť i poctivei byly. Jsem jista, že až vyjdu na ulici, uslyším za svými zády hlasy: To je dcera toho bankrotáře Nováka, co okrad tolik dělníků. Pakáž, nestydí se to jít po ulici!”

“Zdá se mi, že někdo zvoní. Abych nezapomněla, slečinko, oběd jest již hotov!” pravila Tonička odcházejíc.

“Což nebude ještě konec?” vstávajíc vzdychla Líbuše, upírajíc úzkostlivý pohled na dvéře. Do pokoje na vyzvání “dále” vešla stará žena dobrosrdečně tváře, oděná v staromodní, však zánovní oblek.

“Dobré poledne přeju!” pravila vstupujíc.

“Děkuji. Co si přejete, paní?”

“Jsem svobodná, prosím! Slečinka mne již kolikrát viděla, sloužím vedle u Koutníků.”

“Ach, kam jsem dala oči, vy jste Zuzanka Koutníková! Posafte se, Zuzanko, a povězte, co jste mi přinesla?”

“Ani nevím, zda činím dobře, ale povídala mně Hynoušová, jak jste hodná, slečinko, jak jste jí nahradila ztrátu v bance a tu jsem si řekla: Jdi, Zuzanko, a popros slečinku, kdyby se nad tebou smilovala.”

“Vy jste také měla u otce peníze?”

“Ba, měla, milá slečinko, čtyry sta dolarů jsem si k němu uložila. Jsem bez rodiny, bez přátel a těch několik set nastřádala jsem si za čtyřicetiletou službu.”

“Ubohá Zuzanko, čtyřicet let že jste musela sloužit, než jste si naštrádala těch několik set!”

“To bylo tak, slečinko: Narodila jsem se v Praze v červeném domě, slečinka třeba neví, co to je! To je zkrátka dům, kam uchylují se neprovdané svedené ženy. Do šesti roků byla jsem u kojné, ubohé to ženy tkalec v Orlických horách. Po šesti letech, když se o mne matka nemohla starat, byla jsem poslána na rodnou obec matčinu. Ach, slečinko, ani si nedovedete představit, co takový ubožáček zkusí, když musí chodit každý týden do jiného statku. Na počátku týdne, když na nové místo jsem přišla, každý do mne šfouchl, hospodářovy děti mně mohly natlouci, kdy se jim zlíbilo. A toho hladu co jsem zkusila, Kradla jsem brambory, jež určeny byly ku krmení vepřů. Jednou však mne přistihli a zmlátili do modra. Jeden vandrák, který mého mučení byl svědkem, hospodáře v blízkém městečku udal. Přišli četníci, odvezli mne do nemocnice a nemilosrdný ten člověk měl dlouhé potahování se soudy. Když jsem se uzdravila, dali mne na vychování k obecnímu pastuchovi a teprve tam jsem okusila trochu lásky. Mimo mne byly tam ještě tři děti, ale matka Sládečkova nedělala mezi námi rozdílu a spravedlivě rozdělovala krajice i hlad. Ve dvanácti letech byla jsem pasačkou, v šestnácti mladší a v osmnácti starší děvečkou. Práce bylo dost a platu dvacet čtyry zlatky, jednu kanafasku a osm loket plátna na celý rok. Toť věru bylo těžké šetření. Tu jsem dostala psaní z Ameriky od Lojzky Dudáčků, co jsem s ní jednou sloužila. “Zuzanko, pojed' do Ameriky, tady se lepší užíviš,” psala Lojzka. Já poslechla a ať mně bylo již čtyřicet pět roků, přec jsem jela. Teď již na desátý rok sloužím u Koutníků, ale zmáhá mne to již, hlásí se stáří.”

“Tolik že jste, ubohá Zuzanko, zkusila!” soustrastným hlasem pravila Líbuše. “Bylo by černým hřichem vás ošidit. Co bych vám však dala, byste to mohla výhodně zpeněžit? Šperky jsem dala Hynoušové, tulení kožíšky Ondřejkovi — ach, počkejte Zuzanko, je zde ještě tulení kožíšek Flořin, za okamžik jsem zde. —

“Za tento kožíšek platil otec před osmi měsíci tři sta dollarů,” pravila vrátivši se Líbuše. “vy ovšem zaň tolik nedostanete, co bych vám přidala? Již vím! Tyto náušnice, co mám v uších a zde na prstě mám ještě jeden prstýnek — to je vše, co vám mohu dát — leda nějaké prádlo kdybyste chtěla.”

“Ne, ne, slečinko, vím, co je zle, a stydím se zde toto vzít! Věru, kdybych byla mladší...”

“Slečinko,” šeptala Líbuši Tonička, jež stojí mezi dveřmi ličení Zuzančině naslouchala. “já bych dala Zuzance z mých peněz asi padesát dollarů, vždyť kdyby se štěstí k vám vrátilo, mohla byste, mi je vrátit!”

“Ne, ne, ty dobrá duše,” odporovala Líbuše, “tomu nikdy nedovolím.”

“Dvacet procent dostanete ze svého vkladu zpět,” pravila Líbuše obrátivši se na to k Zuzance. “A s tímto kožíškem jděte do Koutníkova kožešnického závodu, tam vám jej jistě dobře zaplatí.”

“Tak vám to, slečinko, pámbu zaplat’ se slzou v oku děkovala Zuzanka. Sotva Zuzanka odešla ozval se opět zvonek, tentokráte nějak netrpělivě.

“Teď již ale otevřít nepůjdu!” vzpírala se Tonička.

“Jen jdi Toničko, snad jest to strýček Jakeš a ostatně nechť jest to kdokoliv, nezbraňuj mu vstup!”

“Však já přec vyjma pana Jakše nikoho nepustím!” pravila k sobě odcházející dívka.

“Co vy jedna osobo budete mi zabraňovat vstup!” zněl z chodby po odchodu Toničky hrubý hlas. “Já jsem Vendelín Budník, mám tři rohy a mohu jít kam chci. — Cože? Že páni nejsou doma? — Páni, jaký pán, ha, ha! pán

bude nosit pruhovanou uniformu. Jestli není Nováková doma, tak chej mluvit s její dezerou, milion pecek a basta, už jsem řekl!"

Libuše jako ustrašené ptáče, když dravec se nad ním vznáší, krčila se v koutě. Příšerně bledá její tvář a uděšený zrak nemohly než vzbudit soustrast. Chtěla prehnouti z toho místa hanby, avšak nohy, jako by jí k zemi přirostly. "Kdy bude mému utrpení konec!" volal v ní první hlas. "Až tě uloží k trvalému odpočinku v lůno země, lidé jsou zlí, mstí vinu otcovu na dětech, neznají smilování!" odpověděl hlas druhý.

"No tak vida," hřmotně veházeje do dveří horlil Budník, "to se dělá taková dráha a slečna, jak vidím, nemá nic na práci."

"Co si přejete, pane Budníku?" tázala se dívka podpírajíc se třesoucí rukou o židli.

"Bodej bych si přál! Koukáme se ženou z okna na tu patalii, co lidé tropí vám před domem, a vidíme, jak lidé nosí od vás uzle. "Vendeline," povídá žena, "koukej, co ti lidé nosí od Nováku věci, jdi tam a přines taky něco, vždyť tam taky máme peníze." Toť se ví, že jsem šel, vždyť mně žena z duše mluvila. Tak, holka, snášejte, bez tak od vašeho čistýho táty mnoho nedostanu!"

"Nemám nic, pane Budníku, co bych vám dala, vše, vše, co mělo cenu a bylo moje, dala jsem za dluhy otcovy!"

"Tak, to je pěkný. Což nemáte ani žádný šaty?"

"Něco šatu mám, nemají však velké ceny."

"Sem s nima! Když je nebude chtít nosit naše Kejda, pošleme je bratroví na farmu, on nám za ně pošle máslo a na posvícení krocana."

"Hleďte, pane," pravila Libuše, vybírajíc ze šatníku oděvy, "vyberte si co chcete!"

"Eh, zabalte to do papíru a nechť to k nám ta vaše prostořeká holka donese. A což tu bluzu, co máte na sobě? Je z hedvábí, tu tam také přidejte! A ty hřebínky, co máte ve vlasech, taky! Stály aspoň tři dolary."

"Poslouchejte, Budníku," zahřměl ode dveří hlas strýce Jakeše, který nepozorován již chvilku výstup sledoval, "nechte, aby vám Libuše zula střevíce a dala poslední spodničku!"

"Střevíce ať si nechá, naše Kejda má kuří oka!" drze odsekl Budník.

"Ty věci zde nechte ležet a koukejte, ať jste venku, nebo vás vyhodím!" zlostí se třesa vzkřikl Jakeš. "Napřed jednoho okrást a pak vyhodit, to je vaše spravedlnost!" řval Budník.

"A je to snad spravedlnost obtěžovat nevinnou dívku? Či ona může za otec! Trhat s ní šat, to jen bandita může!"

"Co, já bandita? Vy jeden rozpískanej muzikante! Já mám tři rohy a jmenuji se Mr. Vendelín Budník a chej přijít ku svým stopadesáti dolarům, které jsem před tejdenkem u toho taškáře uložil!"

"Co? Stopadesát dolarů?" zlostí se více neznaje vzkřikl Jakeš, "já myslél dle vašeho hulvátského vystoupení, že jste přišel aspoň o deset tisíc! Přijďte si pro ně zítra ke mně, majiteli tří rohů, chudý muzikus vám je zaplatí, byste nepřišel na mizinu. A teď prosím ven, pozbývám trpělivosti!"

Jakeš chytl Budníka za paži strkaje jej před sebou ven.

"Teď, drahá Libuše, si odpočiň," pravil Jakeš veházeje zpět, "pro bůh, co je ti dítě? Toničko! Toničko! Rychle vodu!"

"Zde, pane Jakeš je voda!" uleknutě pravila veházející Tonička.

"Poslouchejte, Toničko! Jestli pak Libuše dnes něco jedla?"

"Ráno vypila koflík čisté kávy, to je vše."

"To je pěkné a teď jsou již tři hodiny! Rychle, Toničko, talíř silné polévky!"

“Strýčku, kdybys jen věděl, co pohany sneslo se dnes na mou hlavu!”

“Z toho si, dceruško, nesmíš nic dělat! Sem postavte polévku!” upozorňoval Jakeš vracející se Toničku. “Tak, Libuško, sužej ji do poslední kapky to tě posilní; vždyť ti již musí být mdlo z hladu!”

“Strýčku,” počala Libuše, odkládajíc lžici, “dnes jsem prošla ceiou křížovou cestu. Dala jsem vše, vše věřitelům se svolením i matčiny šperky, o které ona nikdy nestála, ba i Florin tulení kožíšek; bojím se, co tomu řekne! — Kdybys jen byl slyšel, jaké bědné historie někteří vyprávěli, co zkusili, než těch několik set si ušetřili!”

“Libuše, dítě, slib mi, že podobného přemrštěného citlivůstkářství zanecháš! Tvůj názor jest mylný, děti nejsou zodpovědny za čin otcův a nikdo nemá práva jim činit nějaké výčitky. Spíše otcové jsou zodpovědní za nezdravné syny a dcery.”

“Nemýlí se, strýčku! V životě jest to právě naopak, jen pozoruj; hříchy otcovy pronásledují po celý život děti necht tyto čini eokoliv. Dítě, jehož otec sešel z cesty poctivosti, musí přísně rozvážit každý čin, ježž má v úmyslu vykonat, každé slovo, jež chce promluvit a nesmí se bránit, když je napadeno; zkrátka musí být prosto všech vášní, musí být pokorné, se vším spokojené. Když se však opováží proti některé straně neb osobě, s jejímiž názory nesouhlasí, vystoupit, hned mu vmetou ve tvář vinu otee slovy: Jablko nepadne nikdy daleko od stromu! Když však hodný otec má darebného, nepoctivého syna, tu spíše ho každý polituje a řekne: Takový hodný otec a tak darebného má syna, to není ani pravdě podobno. Vidíš strýče! A mnohdy zrovna ten tak zvaný dobrý, avšak spíše slabý otec, povrchním vychováním nedal synovi dosti hluboký morální základ, jimž bez obavy a důstojně mohl by čeliti různým pokušením. Tak jsi na to též ty, strýče, vždy hledíval a—odpusť mi mou upřímnost — dosud hledíš; vždyť vše, co jsem nyní řekla, bylo mi vštípeno tebou. Nyní však z útrpnosti k rodině chtěl bys obelhávat sám sebe.”

“Dovol, Libuše! Vždy jsem tě však upozorňoval, že podobný názor jest nespravedlivý, nešlechtný.”

“Ale bolí, drásá duši! My děti bankrotáře měly bychom postrádat citu. Slyšel's strýče? Opět někdo zvoní a já ničeho více nemám...”

“Tentokráte půjdu otevřít já,” pravil Jakeš vstávaje. “Ať, toť Flora!” zvolal překvapen příchodem mladé paní, jejíž elegantní úbor a hrdě vystupování čimlo nápadnou protivu smutnému okolí.

“Ano, Flora s tělem i duší! Buďte zdrav, strýče i ty Libuše! Dostala jsem od tebe dopis až dnes v poledne, nebyla jsem doma.”

“Ty's nebyla doma!” tázavým pohledem pravila Libuše.

“Ne, Jack, jako kapitán modrých punčoch vedl svou četú k míčovému zápasu do Michigan a já jela s ním. Modré punčochy vyhrály, a Jack jest hrdinou dne. Ra, ra, ra! Huray for great hero, Jack Ryan, and his lovely wife! Tak jsme tam byli pozdravováni. Ach, vy ani nemůžete pochopit, co jest to býti ženou velkého muže!”

“Mírní se, Floro,” napomínal rozjařenou ženu Jakeš, “jsi v domě neštěstí. Otec tvůj jest ve vyšetřování, matka nemocna, sestra k smrti uštívána, a ty mluvíš nesmysle a výskáš!”

“O, ty myslíš, strýče, úpadek otcův! Jen jestli papínek byl dosti chytrým!”

“Co tím myslíš, Floro!” vzkřikla Libuše, upírajíc na sestru zděšený zrak.

“Co tím myslím? Jsi ty naivní tvor, Libuše! Peníze, peníze! Nic jiného než peníze! Dnes zrovna jsem chtěla o nějaké žádat; měsíční příspěvek jest již ten tam.”

“Budeš se muset ohlédnout po nějakém zaměstnání, než Jack dostuduje, milá sestro! Jsme dnes chudí, tvé měsíční příspěvky odpadnou.”

“Co pravíš Libuše? Já že mám pracovat? Já? Prosim tě, jak tě vůbec taková myšlénka mohla napadnout!”

“Jiného ti nezbyvá a já budu pracovat. Jsem přesvědčena, že otec nemá žádných peněz, rovněž matka ne, aniž já. Ano, matka i já obětovaly jsme šperky jakož i tulení kožíšky na dluhy oteovy.”

“Cože? Takovou pyramidální hloupost že jste provedly? Dobře že's mi připomenula tulení žaket. Počíná být chladno, vezmu si svůj domů.”

“Floro,” obrátila se prosebně k ní Libuše, “můžeš mi odpustit?”

“Co ti mám odpouštět?”

“Tvůj tulení kožíšek dala jsem též za dluhy oteovy.”

“Co pravíš?” vzkřikla jako furie Flora, “můj žaket že's dala za dluhy oteovy? Co jest mi po něm? Kdo ti dal k tomu právo? Ty, ty... Na, ať na mne pamatuješ.”

Než tomu mohl Jakeš zabránit, udeřila Flora zafatou pěstí Libuši přes skloněnou hlavu, až tato narazila na stůl.

“Floro, co činiš?” Jakeš uchopil rozzuřenou ženu za obě ruce.

“Pusť mne, strýče! Vy poctiví hloupí mrzáci!”

“Jdi, Floro, odejdi odsud! Čím menší jest umělecká cena obrazu, tím spíše musí býti vsazen ve skvostný rám. Ty do černého rámece smutku se nehodíš!” “Ano, jdu. Krásná Flora se ve světě neztratí!”

Flora vyřítla se ven, aniž zpozorovala blíže dveří stojícího Horskýho, jenž onoho výstupu bezděky stal se svědkem. Sotva Flora odešla, nemohl se Horský dále opanovat a klekl u nohou Libušiných.

“Slečno Libuše, vy čistá, vy vznešená svěťice,” lkal citem přemožen libaje bledou ruku dívky — pohleďte na mne jen jednou a oslovte mne slovem příteli!”

“Příteli!” pravila Libuše zvednouce skloněnou hlavu a pohled plný bolu upřela na Horskýho. “Flora však mne nemínila udeřit,” ve své dobrotě zastávala se sestry, “byl to jen její rozmar, viď strýče? Měla tak ten svůj kožíšek ráda — ach, tak ráda, mazlivala se s ním a já jej dala pryč — pryč — za dluhy oteovy. Ne, ona mne neudeřila — já, já sama na stůl narazila — nevěřte — ona ne, já, já...”

Čím více se Libuše přemáhala, čím více omlouvala sestru, tím více trásl se jí hlas, až litostí přemožena propukla v usedavý pláč.

“Utiš se, Libuše,” konejšil ji Jakeš, “máš přece nás své přátele — nejsi opuštěnou!”

“Libuše, zbožňovaná přítelkyně,” libaje ji ruku, těšivě mluvil Horský, “celý můj život, všechno moje cítění patří vám, jedině vám, jen poroučejte!”

“Máte pravdu,” pravila vybírajíc se z pláče Libuše, “kdo má takové dva přátele, pak není opuštěn.”

“Slečinko,” nesměle přistoupila dobrák Tonička ku skupině, “já vás taky mám moc ráda a vše bych pro vás učinila.”

“Jest věru málo smrtelníků, kteří mají tři tak upřímné přátele, jako já, dcera bankrotářova,” objímajíc své přátele pravila Libuše.

VII.

“Dobré odpoledne!” pravil Jakeš, vcházejíc do chudického bytu Novákových, kde skorem dva roky po osudném rodinném rozvratu bydlila Nováková s Libuší. “Jak je Libuši?”

“Vítám tě, bratranče!” vítala Nováková Jakeše. “Jest jí lépe a poněvadž dnešní neděle je velice příjemná povětrnost, vzal ji Horský trochu na vzduch.”

Horský to je pravý přítel, jenž prošel zkušebním ohněm; ten nestojí při člověku jen v dobách jasných, on objímá přítele předsudky lidskými ušlecháného a bouří osudu uštváného. Nu, co říkal lékař stavu Libušině?"

"Nařídil mi, že se musíme z tohoto bytu vystěhovat, jest prý zde vlhko. Nejlépe prý by jí svěděl pobyt v Coloradu neb v Novém Mexiku."

"Já stále říkám, že z tohoto sklepa musíte pryč! Před čtrnácti dny jste odsud pochovaly Florino dítě, které zemřelo na úbytě, Libuše jest nemocna a vy ne a ne odsud!"

"Znáš přece Libuši, viš jak jest svědomitá. Tvrdí, že dříve musíme zaplatit otcovy dluhy, alespoň těm největším ubožákům. Jak šetříme, posoudíš z toho, že za dva roky, co Libuše pracuje, uplatila již šest set dolarů."

"Svědomitost Libušina jest chorá, podléhá utkvělé myšlence, že musí zaplatit dluhy otcovy. Sedesát tisíc dolarů — to je šílenství, naprostý nerozum. Když jsem přede dvěma roky odjížděl do Californie, tu jsem nemyslel, že ve své chorobné citlivosti sejde na seestí. Ubohé dítě, dluhy otcovy chceš zaplatit! Pozoruj, že byl nejvyšší čas, že jsem přišel zpět."

"To viš, za pět dolarů měsíčního nájmu bychom lepší byt nedostaly. Nevím, nevím, jak s námi bude dále! Nemoc a pohřeb malého Jacka také stály pár dolarů, nyní Libuše již týden nemůže do práce, já také mnoho pracovat nemohu, trpím kloubním hostem a celá moje hotovost obnáší deset dolarů. Až ty nám dojdou! — Věru, nevím, co se pak stane!"

"To bylo také svědomí od Flory, dát vám dítě na krk! Nejdříve s mužským uteče, dají se oddat, za chvíli je manželství omrzí, rozejdou se, a když jsou nějaké křiklavé následky, pošle vám je na krk: Stará matka a churavá sestra, starej se, prosím tě, kde je nyní?"

"Šla prý k divadlu, tak nám psala před půl druhým rokem. Od té doby o ní nevíme."

"To jsem si mohl myslet! Američanka, pravá Američanka, nejdříve udělat rodině ostudu a pak hajdy k divadlu." Jakeš v rozčilení přecházel po malé místnosti.

O, Thalie, jak často směšni domýšlivci strhnou plášť se vznešeného tvého těla, by přiodili jím drzost, s jakou derou se do kruhů tvých vyvolených kněžek! O, umění, tak často zneuctěné heterami a mělkými ctižádostivci!"

"To ji Bowman přemluvil," vzdychla Nováková, "kletba mu! Nejdříve zničil otec, pak zavedl deera."

"A kde Flora nyní mešká, nevíte?" "Ne, ona nám nepíše."

l "Však já vynajdu, kde je a pak — pak jí napíšu, co o ní soudím!"

l "Z toho ona si bude dělat! Když nedbala o dítě, co jest pak u ní matka neb sestra. Mnohdy si myslím, že až bude starší, že snad přijde k rozumu. Ach, ty můj milý český domove!" dala se do pláče Nováková, "proč já jsem tebe kdy oponštěla!"

"No, mlč. Aničko, mlč a neplač." těšil ji Jakeš, "vždyť se může vše k dobrému obrátit jen se osudu nepoddávat a zmužile bojovat! Jsem přesvědčen, že Libuše, ač churava, má více energie nežli ty!"

"Ano, to máš pravdu. Kde se to sebezapření v tom jejím slabém těle bere, nemohu pochopit. Když tak mnohdy po ulici jdeme a někdo jedovatým slovem po nás hodí, tak já obyčejně pod tíží utrpení klesám. Leč ona mne obejmě a těší slovy: "Viš, maminko, co by řekl strýc Jakeš? On by řekl, že musíme bojovat, plnit svou povinnost do posledního dechu. A kdybychom padly, nuž, nechť pád jest čestným, by i vítěz před ním měl úctu!"

"Jaká to vzácná duše, ta moje neteř," pravil na to Jakeš, "ona však své síly přeceňuje, chce napravit to, na co její síla nestačí, trpí za viny nepáchané."

“Horský mne před rokem prosil, bych se zaň u Líbuše přimluvila, by se stala jeho ženou. “Neobávejte se o ni,” pravil, “dokavad se úplně neuzdraví, chei v ní milovati pouze drahou sestru, chei nabýti zakonitého práva o ni se starat; takto každou moji pomoc obě odmítáte.”

“A co Líbuše!”

“Když jsem se jí o tom zmínila, tu propukla v pláč, že nebyla k utišení. “Vidíš, maminko,” pravila, “již i ti nejlepší přátelé pochybují o naší poctivosti. Myslí si, když otec byl nepoctivcem, že jablko nepadlo daleko od stromu, jinými slovy, že dcera není lepší otee! Stálo mne to mnoho řeči, než jsem ji přesvědčila, že Horský nic takového nemyslel.”

“City lidské jedenkráté rozdrásané jsou citlivější a krvácejí při nahodilém dotknutí,” pravil Jakeš. “Což tvůj muž Novák, byla's jej v žaláři navštívit?”

“Byla jsem tam již třikráté s Líbuší. Že byl na neurčito odsouzen, víš!”

“Státní vězení jest mírný trest pro podobné chlapyky, odpusť sestřenko, že se před tebou podobně vyjadřuji. Galeje na ně a ještě by neodčimili to utrpení, to pozvolné umírání svých obětí. Ale ono se děje opáčeně. Při soudu se s nimi jedná hezky v rukavičkách, ve vězení pak jim vykází nejlehčí práci jen aby se jim nenadělaly mozoly. Když vše z blízka prohlédneme on se má v žaláři lépe nežli vy na svobodě; nestará se o nic, práci se nestarhe a jestliže trpí — trpí za svou vinu. Kdežto vy, ty a Líbuše, za co vy trpíte? . . .”

“Vše bych lehčeji nesla, jen kdyby Líbuše byla zdravá, — takto však.”

“Ale Líbuše dlouho nejde,” starostlivě pravil Jakeš, hledě na hodinky.

“Dojdu si zatím ke Koutníkovi, slyšel jsem, že chce dát holku učít hudbě. — víš, sháním si žáky. Zatím snad se Líbuše vrátí.”

“Počkej, vyjdeme spolu, musím pro mléko!” pravila Nováková, berouc džbáněk.

Po jejich odchodu neveselá místnost ještě více sesmutněla. Zařízení v těchto třech světničkách svědčilo o chudobě obyvatelů. V kuchyni dřevěný nenatřený stůl pokrytý voskovým plátnem, tři židle a malá kama. V druhých dvou místnostech — byla to vlastně místnost jedna, přehrazena středem dřevěnou přičkou — byly ložnice. Nikde ni zdání o jakémś pohodlí. Líbuše nechtěla odnésti z otcovského domu ani třísky, ba i matku přiměla tak učinit! Vše, vše musely prodat ve prospěch vkladatelů. Zapadající slunce vrhalo mdlý reflex z okna protějšího domu na prohnitou podlahu — za chvíli světlo skočilo na stůl, z tohoto pak oknem ven. Nelíbilo se mu patrně v zastrčeném vlhkém a neútluném bytu chudých lidí. — Počkej, slunéčko, neutíkej, volaly vlhké zdi, bydlí zde uštvané duše, jichž zdraví jest závislé od tvé hřejivé záře! Pročisti zdravou koupelí svých paprsků chudá lůžka pracovníků. Slunko však prosbu chudých stěn neslyšelo, odvrátilo se od místa bídy, jako kdys od jólla, jež mstivý Atreus bratru svému Theyestovi předložil.

“Pomalú, Líbuše,” pravil Horský, vcházeje s touto do kuchyně, “chůze vás unavila, odpočiňte si!”

“Děkuji vám, Karle,” odvětila dívka hledíc vděčně na mladého muže. “Doufám, že dnešní vycházka učiní mpě dobře, ačkoliv nyní cítím se unavenou.”

“Dokud v tomto bytu a za takových podmínek budete hledat své ztracené zdraví, pak je nikdy nenaleznete. Dejte si říci, drahá Líbuše, přijměte ode mne pomoc, kterou ze srdce vám nabízím!”

“Zacházíte se mnou, jako bych byla vážně chorou, kdežto já jsem pouze sehoulstivělou — možná, že trochu sílu jsem přepjala a nastydla jsem se trochu, proto ten kašel. — Ale to se vše poddá, jen když člověk chce — a já chei, Karle, — já chei žít a až vyrovnám ty nejchudší věřitele otcovi, pak se

pokusím i já dobyt si své štěstí. Jen kdybych byla silnější a k ránu ten pot mne nesoužil, pak by bylo zase brzy dobře."

"Již tento rok po třetí vás prosím, staňte se mou ženou!" srdečným hlasem prosil Horský, hera Libuši za ruku a sedaje po jejím boku. "V domě mém budete jista jako v chrámu bohyně Vesty. Libuše, snad mně důvěřujete? Miluji, ano zbožňuji vás, proto chei státi se vaším zákonnitým ochráncem. Odvezu si vás na slunný jih, neb ještě lépe do hor coloradských, tam čistý horský vzduch vrátí vám sílu, vrátí vám zdraví. Až pak runětec pokryje vaše lice, až úplně se uzdravíte, pak teprve, ne dříve vám pošeptám: Libuše, sladká milovaná má ženo!"

Libuše nechala bledou svou ruku v mužné pravici Karlově, a hrudí projel jí slastný pocit, pocit opěťované lásky. Ano, ano, půjde s Karlem, co jeho žena pryč, pryč z toho hrozného ovzduší, které jí užírá zdraví. — Tam v horách, kde čistý vzduch prosyšen vůni jedlí a horských květů, po boku milovaného muže najde ztracené zdraví. — Avšak jen okamžik těšila se krásnou tou myšlénkou. — Má právo ona nemocná dívka na takovou oběť? Nebylo dosti na tom, co otec zlého způsobil? Ach, jak sobeckou, jak bídnou chtěla se stát. Ne, ne, nesmí přijmout návrh Karlův, který snad soucitem jat, jí učinil. — Což kdyby ve slabé chvíli schvácení touhou zapomněli na slib? — nebyla nevědomou, přečetla lékařské spisy počínajíc embryologií, a věděla, co budoucí matka má věděti.

Když ještě za blahobytu rodinného trávivaly jaro a léto v útulné vile na venkově, tu pozorovala, že kdykoliv sémě neb bobule vsazené do země nebyly zdravé, nebyly jadrné, tu také rostlinka vypučevši z nich byla slabounká a při zavátí větrem zlomená klesala. Však totéž pozorovala, když zdravé sítě vložila do chudé vyurskané půdy, jak opět vzklíčila taková ubohá, soucit vzbuzující rostlinka. Proto později pečlivě dbala, by jen zdravé sítě vložila v řádně připravené, na rostlinoživné látky bohaté láno matky země. Tu každý, koho cesta vedla kolem zahrady, se zastavil, by obdivoval bujnou zdravou vegetaci. — Ji samé pak, kdykoli se tou milou zahradou procházela, vždy se zdálo, že keře, tráva, květiny, vše, vše jásá, směje se a má radost ze života. — Když pak šla úzkou pěšinkou a keře a květy otíraly se jí o roucho a tělo, ona cítila v tom doteku polibky vděčnosti za to, že stala se tvárkyní zdravé rostlinné rodiny. — Ne, ne! vzkřiklo ztýrané srdce, Libušino, viděla jsem umírat dítě Flořino na úbytě, — ne, ne, ne! — A pak má své povinnosti. Co by tomu řekli oni nejnuznější věřitelé, kterým slíbila, že jim ze mzdy bude těch několik set uplácat. — Říci Karlovi? — Nikdy, nikdy ne! Raději zřekne se štěstí a dále temnotou půjde sama — sama . . .

"O, recete, Libuše, že souhlasíte!" vytrhl ji z myšlének Karel.

"Ne, Karle, nesouhlasím," potlačující své city, odvětila dívka, "po třetí opakuji vám, že za takovýchto zdravotních podmínek nemohu se státi vaší ženou."

"Ženu pouze před světem," zvolal na to Horský. "Přisahám, že se vynasnažím viděti ve vás pouze drahou, milovanou sestru."

"Nedůvěřuji sobě, Karle, mně jest čtyřadvacet, vám pak osmadvacet roků." —

"Jste neuprosná, vy, jejíž srdce soucitem naplněné trpěním vstříie přichází, vy, která potulného psa před smečkou uličníků v ochranu vezmete, vy nemáte soucitu se mnou."

"Vy to nemyslíte, Karle," vzkřikla dívka bolestným hlasem. "Vy víte, ano musíte vědět, čím mi jste! Vaše přátelství — ne, vaše láska jest zelený strom, jenž na pusté cestě mého života se zazelenal a v jehož stínu tak ráda, ach, tak tuze ráda dlím."

“Nepochopuji vás v mnohém,” v šlechetném obdivu pohlížeje na dívku pravil Karel, “Vím však, že jste nejněžnější a nejslechetnější bytost, jakou jsem kdy poznal, a že biblické rčení o femínkách na obuvi jediné na vás, pouze na vás by se hodilo.”

“Ne, ne, Karle, příliš nadšeně mne posuzujete, činím pouze povinnost vůči vám i vůči sobě. Strýc Jakeš říká, že kdo z povinnosti činí ctuost, ten zakrýti hledí mnoho nectností. Ovšem, já nectností mám také dost, avšak vynasnažuji se, mám dobrou vůli jednu po druhé odložit.”

“Ejhle, žena! Řekněte mi, Libuše, z čeho čerpáte tak obdivuhodnou duševní sílu!”

“V plnění své povinnosti.”

“Opět povinnost! Což není silnějšího pocitu ve vaší bytosti, jenž zatlačí by povinnost do pozadí? Necítíte, že máte též nároky?”

“Ano, dosti často. Pravila jsem však, že hledím nectnosti jednu za druhou odložit.”

“Považujete také nárok za nectnost?”

“Povinnost s nárokem se nesrovnává. Povinnost jest tichý strážce šťastných rodin a domovů, věrný strážce zdárně prospívajících zemí i národů. Nárok zdá se mi býti karabáčem, jenž někdy ospalou povinnost švihne, by poskočila a nezkracovala úředních hodin. Kdyby však každý plnil svou povinnost, pak by slovo “nárok” úplně odpadlo.”

“Obdivuhodná filosofie! Jak k podobnému úsudku přicházíte?”

“Přemýšlím. Strýc Jakeš, kdykoliv jej žádám o vysvětlení té neb oné věci, tu mi nejdříve vyhoví a pak řekne: “Přemýšlej sama o té věci, snad tvůj úsudek dopadne jinak. Uč se samostatně myslet. Ne ten kdo slova velkých autorů dovede obratně papouškovat, nýbrž ten kdo o slovech těch dovede samostatně podati svůj úsudek, jen ten jest na pravé cestě ku chrámu “Volných Myslitelů.”

“Považuji hluboké přemýšlení pro mladou dívku za nepřirozené; jest to i nebezpečné pro dívku neznající dostatečně život a nemající spravedlivého všestranně uvědomnělého rádece, poněvadž může snadno sejíti na secesi.”

“Pro jinou dívku snad ano, já však jsem prošla trpkou školou života a ve svém strýci mám spravedlivého rádece. Víte, Karle, lidé chorobní, lidé předsudky uštvaní a sirotci vždy více přemýšlejí. Žel že ještě začátkem dvacátého století najdou se lidé, kteří zrazují před přemýšlením a kteří dokazují, když dělník celý den těžce pracuje, večer že se musí smát. Strýc říká, že jest to bezmyšlenkovitost některých veličin, pozůstatek hierarchické nadvlády, která od rabů nežádala než práci a smích. Nač prý otrok má myslet? To že tuze nebezpečné a proto každou myšlenku musí uškrtnit buď alkohol, anebo jiná nízká vášeň. Vědět utiskovatelé, až jedenkrát naučí se lidstvo samostatně myslet, že uhodí poslední hodina jejich nadvlády. Proto, otroci se smějte! Smějte se, když dostanete zbytky se stolu pánova, kde oprávnění jste na nejlepší sousta, smějte se, když otrokář na oslavu svých zrozenin nechá vyvalit sud opojného nápoje, aby svou velikomyslností vás omráčil, pijte na jeho zdraví a smějte se! Jen bezmyšlenkovitý dav se nechá ovládat, a byť i na chvíli se vzbouřil není schopen samovlády.”

“Libuše, co jest vám,” pravil Horský, poslouchaje britká slova rozčilené dívky.

“Odpusťte mne, Karle,” pravila vzdychnouce Libuše, “to někdy mně to tak stoupne do hlavy.”

Na dvéře bylo tiše zaklepáno, a na vyzvání vstoupila Tonička.

“Dobré odpoledne přeju!”, pravila stavie objemný koš na zem.

“Toničko,” radostně vítala dívku Libuše, “jaké to pro nás překvapení!”

“Když jest zde Tonička”, pravil Horský, “tedy dovolte, Líbuše, bych o-
dešel obstarat si jakous zálčžitost! Píjdu ještě zpět, přáti vám dobré noci.”

“Tak, drahá Toničko, vypravuj, jak se stále máš!” po odchodu Horské-
ho počala Líbuše.

“Děkuji, slečinko”

“Toničko, skočila jí do řeči Líbuše, “co jsme si společně slíbily!”

“Děkuji, Líbuško, mám se dobře. “trochu nesměle opravovala se dívka.

“Posaď se, Toničko, a vypravuj! Již jsme tě skorem tři měsíce neviděly.
Že náš malý Jack zemřel, to snad víš?”

“Ano, potkala jsem Hynoušovou, ta mně to řekla. Ale vy, Líbuško, ně-
jak nemocně vypadáte!”

“Již týden nemohu pracovat, taková slabost a chvílemi kašel mne souží.
Dnes však jest mi mnohem lépe a doufám, že již zítra půjdu do práce!”

“Líbuško, já myslím, že tento byt je nezdravý, je vlhký jako sklep.”

“Ovšem že je, vím to, když však za pět dolarů lepší byt nedostanem a
více platit nemůžem.”

“Já bych ti, Líbuško, učinila návrh!” nesměle pronesla Tonička.

“Mluv, dušinko, mluv!”

“Já — já se budu vdávat”, rozpaky se rdíc, pravila Tonička.

“Ty Toničko? — Přijmi mé blahopřání”, v teskném zadumání zahleděla
se Líbuše na dívku.

“Budu si brát Emila Hájka; já jsem staré paní i tobě, Líbuše, jedenkrát
o něm povídala.”

“Pravda, pravda, ale že máš před svatbou, o tom ani muk! Ty čtvera-
čko!”

“Já se ještě vdávat nechtěla, mám moc dobré místo na jižní straně, paní
mne má moc ráda a platí mně šest dolarů týdně. Emilovi však před měsícem
zemřela matka a on, co jediný syn zdědil malý domek v předměstí na západní
straně. Ale poněvadž on celý den jest pryč — Emil je truhlářem — tu eizi
děti v zahradě mu vše zkazí, ano i okna mu rozbily.”

Při domku jest zahrádka!”

“Krásná zahrada, Líbuško. Domek jest jen o čtyřech světnicích, zahrada
vsak jest na dvou letech; jsou v ní stromy, křoviny a co květin! On Emil je
domáci člověk, nikam nechodí, je střídmy a jedinou radost má nad hezkou
zahradou.”

“Jak budeš šťastná”, vzdychla Líbuše, “ty tak zdravá a dobrá, a on
střídmy a milující. Přejí ti to, Toničko, věř mi, tys štěstí v plné míře zaslou-
žila.”

“To není, proč já to říkám! Já jsem si myslila, že v tom domku bylo by
dostí místa pro dvě malé rodiny. Emil řekl, že v přísklepi, které pouze za
dřevník se používá, zřídil by společnou kuchyň. Tu mně napadlo — řekla
jsem to Emilovi a on též souhlasil — že — že bys mohla, Líbuško, se starou
paní k nám se přistěhovat!” Tonička prosebně hleděla Líbuši do očí. “Bylo
by nám veseleji!”

Líbuše tonto oddanou láskou byla hluboce dojata. Jak velikomyslnou a
šlechtnou připadala jí tato dívka, která láme skyvu chleba, potřebnou jí sa-
mé k obživě a podává polovic jí, Líbuši. Jak malichernými a pouze na efekt
vypočtenými zdály se jí v té chvíli dary millionářů a jiných za pochvalou se
ženoucích dobrodinců, oproti šlechtné nabídce Toniččině. Mohla vsak při-
jmout nabídku, již tato dívka ve své neskonalé dobrotě jí nabízí? Nebylo by to
zneužitím přátelství? — Ovšem bylo by to krásné mítí zahradu plnou stromů,
keřů a květin, kde po celodenním namahání mohla by si oddechnouti! — Jak
jinak by se těšila na neděle, kdy s Karlem mohla by posedět ve stínu stromů!

Tu však si připomněla nastávajícího muže Toniččina. On zajisté jen k vůli své nastávající choti souhlasil. Co jest mu jinak po ní, Líbuši a matee! Ne, ne, nesmí nabídku tuto přijmouti.

Tonička, jako by vycítila, co se v nitru Líbuše odehrává, přistoupila k ní a chopivši ji za ruku, měkce hleděla jí do očí.

“On, Emil, není jako jiní mužští, on má moe dobré srdce, a kdybys mou nabídku nepřijala, věř, že by jej to bolelo. Dvě starší sestry mu zemřely na souhotě, a on stále říká, kdyby byly živý, jak by je měl rád. A pak, Líbuše, zadarmo by to nebylo, platila bys nám za byt dva dolary měsíčně, to by nám také pomohlo !”

Nyní se již Líbuše nemohla zdržet a vřele objala Toničku.

“Stojí za to, prožít celý lidský věk, jen když jednu duši podobnou tobě naleznem. Že však by někdo šel tak daleko, by lásku, milosrdenství a nezištnost přikryl pláštikem sobectví, o tom jsem nikdy neslyšela; spíše lidé přikrývají sobeckou a ješitnou vypočítavost pláštikem lásky. Toničko, dej si ruku na srdce a říkej po mně! — “Líbuše, bylo by směšné vzít dvě ženy, z nichž jedna jest churavá, za dva dolary měsíčního nájmu do bytu. Já tě však, Líbuško, mám ráda a vidouc tvou bídu nevěděla jsem, jak ti učinit nabídku, bych tě neurazila. — “Vid, Toničko, že tomu tak jest!”

“Že tebe a starou paní mám velice ráda, a že bych si přála, byste mou nabídku přijaly, toť pravda; více však nie.”

“Přijímám to, sestro, bylo by rouháním tvoje dobré srdce zarmoutit.”

“Tys hodná, Líbuše, uvidíš, že nebudeš litovat, že se ti u nás bude líbit. Za čtrnáct dní se dám s Emilem v tichosti oddat, a pak se hned přestěhujete.

“A abych nezapomněla,” pravila Tonička a zvednuvši košík stavila jej na stůl, “u nás byla včera hostina, paní totiž slavila narozeniny. Zbylo tam tolik dobrých věcí, a tak jsem je složila do košíku a se svolením své paní přinesla je pro vás.”

“Ne, ne,” vzkřikla Líbuše, “tys neměla práva nás takto snižovat!” dívka citem přemožena dala se do pláče. “Což jsme tak bídný, že almužny nám třeba!”

Ubohá Tonička stála jako hříšnice, a slze kanoucí jí z očí padaly na košík. Myslela to dobře ta dobrá duše, věděla od Hynoušové, ba sama Nováková jí řekla, jaký jest jim snášeti nedostatek. Myslela, že to od ní přijmou jako od osoby domácí, kterou znají a o které mohou býti přesvědčeny, že dárkem tím nechce nikoho snižovat. Vždyť znala citlivou, zároveň však hrdou povahu Líbušinu a vrozeným jí ženským jemnocitem dovedla vždy obeplouti úskalí, na něž by mohla naraziti. Neměla původně v úmyslu dárky ony dát Líbuši, chtěla je podstrčit Novákové a jen v návalu radostných pocitů zapomněla obvyklé opatrnosti. Veděla dobře, že Líbuše raději jednou za den spokojila by se skývou chleba, než z milosti darovanými lahůdkami.

“Myslíla jsem to dobře,” vzykajíc počala se omlouvat Tonička, “ovšem já jsem než služkou a neměla jsem zapomínat na rozdíl. Já však myslela, když slečinka vždy říkávala, že je člověk jako člověk, že to pravda, nyní však vidím, že se to jen tak říká.”

Líbuši výčitka dívky zarazila, uvažovala jen okamžik a přišla k úsudku, že jednala přenáhleně, nesprávně činíc Toničce výčitky. Ona, která by chtěla opravovat, podléhala sama chybám. Ano, hrdou byla, hrdou vůči duši tak šlechetné, kterou sestrou nazvala.

“Toničko,” počala Líbuše, přistoupivši k dívce. “duše drahá, můžeš mi odpustit! Moje city byly tolikrát poplivány, tolikrát krutou bezohledností rozdrásány, že nerozeznaly blahodárného léku, jež přítel podává, od jedem napuštěného šípů nepřítel.”

“To nejsou zbytky se stolu,” v pláči ještě vysvětlovala Tonička, “jsou zde dvě celá kuřata, tři paštiky a čokoládový dort, vše jest celé, nikdo se toho nedotknul.”

“Vím, Toničko, vím, jen mi, prosím, odpusť, jestli můžeš. Vůči tobě jsem neměla práva býti hrdou, stydím se za onen nepředložený výbuch.”

“Já jsem měla býti také opatrnější, chtěla jsem to vlastně dáti staré paní, nevím ani, co mi to napadlo, dáti to tobě.”

“Dobře's učinila, Toničko, budu upřímnou, bych ti dokázala, že jen v návalu falešné pýchy pronesla jsem tvrdá slova. Viš, u nás je často bída, větší částku peněz, jež vydělám, dávám na dluhy otcovy. Vid', Toničko, že se nemusím za naši bídu stydět? Vždyť jsem ji sama nezavinila.”

“Stydět? Ne, Líbuše, to nemusíš, ty's velká ve svém odříkání!”

“Co by jen strýc Jakeš řekl! Ten by se zajisté styděl za svou žačku a pokáral by mne slovy: Nemáme svou bídu zvětšovati, chvástavě na odív jí stavíme, nemáme ji však též úzkostlivě zatajovat, odívající jí falešným studem.”

“Hleď, Líbuše, jsem než prostá dívka, tolik však mohu vystihnouti, že ona falešná pýcha, jak ty's svůj výbuch nazvala, jest prostě šlechtnost, s jakouž hledíš zakryti vinu otce; ano, každý muž jest více neb méně za nedostatek v rodině zodpovědným.”

Kdož ví, jak dlouho by se šlechtné dívky byly domlouvaly chtěje obě větší vinu vzíti na sebe, kdyby je nebyly vyrušily vracející se matka v průvodu strýce Jakeše. “Hleďme, hleďme!” pravil Jakeš, “jdeme jako na zavolání, děvčátka zde připravují nějaké hody.” Od počátku nemoci Líbušiny používal Jakeš v přítomnosti dívky vždyž zertovného tonu; chtěl zabránit, by mnoho nehloubala.

“Ano, pane Jakeš,” vesele poskočila Tonička, “jen se posaďte, hned bude na stole.”

“Ty máš dobrý nápad, Toničko,” pravila Líbuše, “já ti pomohu!”

“Ne, ne,” bránila se tato, “jen si hezky sedni, já sama vše obstarám; kávu uvařím, na stůl prostru, prosím tě, Líbuše, nech mi tu radost!”

Ná to se Tonička rychle opásala zástěrou, jež na věšáku visela, rozdělala v kamnech oheň a vesele se otáčejíc připravovala večeři.

“Líbuše,” pravil pojednou strýc, “právě jsem se dověděl, že Flora mešká zde v městě s divadelní společností!”

“Je-li možná!” v údivu tázala se dívka, “že by ani na nás a na své dítě nevzpomněla!”

“Že jest zde, toť jisto, hraje dále v městě, mladý Vonásek s ní mluvil.”

“Co říkáš, strýče, měli bych jí oznámit smrt Jackovu!”

“To ponech mně na starosti, já ji navštívím a promluví s ní.”

“Strýčku, prosím, buď k ní mírným! Ona Flora není zlá, byla však od otce tuze zhýčkána.”

“Pravda, pravda,” přisvědčovala Nováková, “muž jí vše dovolil.”

“Tak, tak, udělejte z ní ještě obětího beránka.”

“To Bowman, zlý duch naší rodiny ji svedl!” omlouvala stále Líbuše.

“Viš, Líbuše, že dříve než něco počnu, tak si vše rozmyslím,” pravil na to Jakeš. “Půjdu do hotelu, v němž jest ubytována a promluví s ní otcovsky, snad se vzpamatuje a zanechá výstředností, jež k ničemu nevedou. Dobrou herečkou se nikdy nestane, schází jí pochopení a hloubka. Takto se udrží na prknech, pokud jest v prvním mládí, což u netalentovaných hereček druhého řádu netrvá dlouho.”

“Vím, strýče drahý, že's ve svém jednání nanejvýš spravedliv, k Floře však buď, prosím, shovívavým! Abych nezapomněla, já mám též pro vás novinku, jež zejména matku potěší. Budeme se stěhovat na západní stranu ven

do předměstí, do malého domku, jenž stojí ve velké zahradě plné stromů a květin."

"Libuše, pro bůh, co je s tebou?" úzkostlivě hledie na dceru pravila Nováková.

"Neobávej se, matičko, jsem úplně normální. Toničko, dosvědě matce, že mluvím pravdu.

"Děvčátka mají pro nás nějakou hádanku," pravil Jakeš. "jen ven s ní, nám starým již se nechce luštit záhady!"

"Dobře, strýče, tedy slyšte! Naše Tonička jest nevěstou."

"Ale, Libuško!" Tonička rozpaky se rdie zakryla si oči zástěrkou.

"Aha!" pronesl čtverácky Jakeš, "nu, holka, přijmi mé blahopřání, nechť tě štěstí provází po celý život, ty si toho zaslouhujješ!"

"I ode mne přijmi upřímné blahopřání," Nováková povstavši, podávala dívce ruku.

"Tak dovolte, abych pokračovala," hlásila se Libuše. "Toniččin ženich jmenuje se Emil Hájek a je domácím pánem."

"Tak vida, vida," dobíral si Jakeš, "z naší Tonči bude domácí paní."

"Ale dovol, strýče," žertovala Libuše, "nesmíš mne vytrhovatí, jinak budu mlčet."

“Překvapení na překvapení a pak chcete, bych se tvářil jako Angličan, — dobře, tedy již mlčím!”

“Pan Emil Hájek jest majetníkem onoho malého domku s velkou zahradou, o němž jsem povídala, že se budeme do něho stěhovat.”

“Jak tomu mám rozumět, deernško?” tázala se Nováková.

“Tonička se za čtrnáct dní bude vdávat a tu se svolením svého nastávajícího mě dala návrh, bychom se k nim přistěhovaly.”

“Prosím vás o to, paní Nováková,” prosila Tonička, “Libuška za sebe již slíbila.”

“Tončo, ty máš zlaté srdce!” Jakeš obrátil se stranou, by setřel zrádnou slzu. “Přijímám ráda, již k vůli Líbuši,” pohnutím stírajíc slzy pravila Nováková.

“Nyní však dovolte, pane Jakeši,” pravila Tonička, já prostru na stůl!”

“Tak, tak, Tončo,” se smíchem pravil Jakeš, ustupuje od stolu, “hezky se vpravuješ do toho komanda, já vždy říkám, jač by byli z žen povedení jenerálové. Prostří o jeden přibor více, Horský také přichází. Pojďte, Horský, pojďte!” pravil k přicházejícímu.

“Co se stalo?” udiveně pravil tento.

“Slavíme Toniččino zasnoubení.”

“Je-li možná! Toničko, z celého srdce vám gratuluji!” pravil Horský, hledě na Líbuši, Tonička za pomoci Líbuše prostírala na stůl, stavíc naň pokrmu. Líbuše chvilkami se zastavila, kladouc ruku na prsa, jako by jakous bolestnou vlnu umlčet chtěla.

“Již jest prostřeno,” hlásila po chvíli Tonička. Leč v nejbližším okamžiku zvolala: “Pro bůh, Líbuško, co se ti stalo?” a uchopila vrávorající Líbuši v náruč.

“Líbuše, duše drahá,” uleknut vyskočil Horský, “dovolte, Toničko, jsem silnější, odvedu ji na lůžko!”

Ubohá dívka, bledá co snůh klesla do náruči Horského a proud rudé krve zbarvil jí rty i šat — byl to výkřik nezaviněného utrpení...

VIII.

“Řekni mně, Nino, jak v tomto kostymu vypadám,” tázala se Flora komorně zhlížejíc svou postavu v zrcadle.

“Miss Flora, vy vyhlížíte jako bohyně,” odvětila komorná, roztomilá dívka živých pohybů. “Ještě vlasy vám upravím — vy máte, miss Floro, krásný vlas.” —

“Myslíš tedy, že udělám uchvaenující dojem?”

“Dojem na každý případ. Zda uchvaenující? To záleží jakého pohlaví jest osoba, o níž se jedná,” nevinně se tváříc pravila Nina. “Pro pana Bowmana nebylo by té námahy třeba, tomu se líbíte i v obyčejném šatě.”

“Brrr!” otřásla se Flora, “starý plešatý dědek. Nino, ten je hořkou pilulkou v mém kalichu rozkoše.”

“Ale já vám nerozumím, miss Floro! Já bych se nedala od takového škaradého, protivného dědka políbit! Já bych jej poslala do pekla!”

“Nejde to, děvče, nejde. Víš, Nino, co jest to mecenáš? To je člověk, který z diletantů dělá umělce. U nás heroček mecenáš druhu Bowmanova nechá si draze zaplatit.”

“Jsem u vás teprve několik dní, ale mám již toho dědka dost. Onehdy, když jsem mu šla otvírat dvěře, zachoval se nejvýš nepřístojně. Já mu však vlepila políček, jen to plesklo.”

“Ha, ha, ha!” rozesmála se Flora, “ty, ty, Nino! Hi, hi, hi! Ukaž se, děvče, zůstala's celá? Nezadával tě?”

“Celá, nic mně neudělal. Předevčirem, když jsem se dívala klíčovou dírkou a viděla, jak vás líbá, tu jsem se až otřásla.”

“Tak! Ty se díváš klíčovou dírkou?”

“Ano, to každá pořádná komorná musí, což kdyby se stalo nějaké neštěstí! Nečetla jste, miss Floro, jak přede dvěma roky komorná jistě herečky zabránila vraždě jen proto, že se podívala klíčovou dírkou?”

“Ale jdi! A myslíš, že by mne mohl Bowman zavraždit? To se neboj, děvče, ten má sebe příliš rád. A pak vraždit musíme buď ze žárlivosti, loupeže neb nenávisti. Myslíš, že Bowman zárliv? I ne, on dovede pouze poroučet a když je třeba podlízat. Ano, mám jej v podezření, že by mne za peníze třeba prodal.”

“Počkej, dědku jeden, já ti dám beztrestně trhat růže! Miss Flora, něco se stane, cítím, jak mne svrbí dlaň.”

“Víš, Nino, já jsem byla již provdána a mám rozvod!”

“Každá řádná herečka, která chce učinit úspěch, musí být několikrát rozvedena. A kolikrát jste již byla rozvedena?”

“Jednou.”

“Teprve jednou?”

“Nu, vždyť mně ještě není ani dva a dvaacet roků.”

“Již vám bude dva a dvaacet roků a teprve jste byla jednou rozvedena?”

“Já mám dítě.”

“To je chyba.”

“Takového roztomilého chlapečka.”

“Co jest to platné, dítě jest vždycky na závalu.”

“Má černé vlasy po mně a modré oči po otci — můj milý Jack.”

“A jak je starý?”

“Již mu budou dva roky — zajisté již umí žvatlat: mama, mama!”

“Což jej často nenavštěvujete?”

“Ne, Nino, od doby, kdy stár byl šest týdnů, jsem jej neviděla.”

“Jak by tedy mohl žvatlat mama?”

“Máš pravdu,” vzdychla Flora, můj malý Jack mne nezná. Ale což, on jest v dobrých rukou, u mé matky.”

“To vy posíláte naň peníze?”

“Peníze — peníze — peníze! Ne, ještě jsem ani cent neposlala.”

“Nu, třeba vaše matka je zámožná, peníze nepotřebuje. Když jsem před rokem sloužila u herečky Miss Nelsonovy, ta též měla u matky dítě, posílala jí však podporu.”

“Ty’s komičkou, Nino, eo pak takový malý červíček potřebuje!”

“Nu, mnoho ne, ale může přijít nemoc a tu hned je velké vydání.”

“Nemoc? Myslíš, Nino, že by mohl můj malý Jack stonat?”

“Skorem každé dítě někdy stůně.”

“A mohl by snad také zemřít?”

“Toť se ví, že mohl.”

Flora se zamyslela, složíe havu v dlaň. Její malý Jack že by mohl stonat a snad také zemřít? Ne, eo jí to napadá nechat se postrašit slovy prostořeké komorné. Něco však by mohla proň učinit, nějakou podporu poslat — ne, navštíví matku, zítra k ní půjde, když je zde v městě. “Eh pryč se starosti,” po chvílce pronesla Flora, pohodivši hlavou, “ty bys mne přivedla do pěkné nálady, zrovna dnes, když chei býti krásnou a duchaplnou. Poslouchej, Nino, byla’s někdy zamilovaná?”

“Zamilována? Ne, nebyla.”

“Ty’s ještě nikoho neměla ráda?”

“Měla a mám.”

“Proč tedy říkáš, že's nebyla zamilována?”

“To jsem také nebyla. Víte, Miss Floro, mezi zamilovanými a těmi, kteří se mají rádi, je rozdíl.”

“To bych ráda věděla jaký!”

“Nu, zamilovaní lidé vyvádějí jednu hloupost za druhou, kdežto ti, kteří se mají pouze rádi, jsou lidé pravidelní.”

“Máš snad pravdu. A hezký je ten tvůj ženich?”

“Mně se líbí. Ostatně hezký muž za mnoho nestojí, takový bývá z pravidla špatným manželem.”

“Jest velký či malý?”

“On je pořádný klacek.”

“Tmavě neb blondovlasý?”

“Zrzavý.”

“A jmenuje se?”

“Šalamoun Koroptvička.”

“Šalamoun Koroptvička? Prosím tě, Nino, kde to jméno sebral?”

“Koroptvičky se neshárají, Miss Floro, ty se musíš střílet; já po své koroptvičce střílela očima.”

“Nepochybuji, že's jí trefila přímo do srdce. A čím se zaměstnává ta tvoje koroptvička?”

“Jest natěračem, ale již je pro sebe. — Tak, Miss Flora, účes jest již hotov, vypadáte rozkošně.”

Nina dokončivši úpravu vlasů flořiných, zálibně pohlížela na své dílo okem znalce. Po té odstoupila několik kroků, by viděla, jak ze vzdálenosti dílo její se vyjímá, načež opět přistoupila blíže, by ten neb onen vlas do pravé polohy vpravila.

“Jest k večernímu dýchánku vše připraveno?” tázala se vstávajíc Flora.

“Ano, Miss Flora, buďte bez starostí, vše jest v pořádku.”

“Přijde sem host, na kterém mně velice záleží, boháč, Nino, milionář a krásným je jako bůh. Jdu si uspořádání prohlédnout, ty zatím uveď zde vše do pořádku.” Flora se ještě zálibně zhlédla v zrcadlo, přešla dvakrát po místnosti, by viděla, jak vlečka padne, a pak postranním vchodem vyšla ven.

“Ach, ach, to je dřina,” vzdychla si Nina po odchodu flořině, sedajíc do houpačce židle, “a Šalomoun psal, že právě dnes mne navštíví.” V tom venku zazněl zvonek, Nina rychle vyskočila a počala dělati pořádek, házejíc různé části pohozených oděvů do kouta. Zvonek zazněl po druhé.

“No, no, to je spěchu, kdo to asi je?” Dívka obhlédla ještě jednou místnost, koketně pohlédla do zrcadla a načechraivši si vlas běžela ku dveřím.

“To's ty, Šalomounku!” pravila Nina, otvírajíc dvěře.

Šalamoun mladý to muž neohrabaných způsobů, však přímé a poctivé tváře vešel dovnitř. “Každý měsíc abych tě hledal jinde!” vyčítavě pravil, smekaje zvolna klobouk a hladě si vlas.

“Já jsem již jednou takovým přelétavým ptákem. Což mně ani ruku nepodáš a nedáš mi pusy!” táhnuce jej ku předu pokoušela Nina.

“Když dovolíš, s největší radostí!” pravil nesměle Šalamoun, kloně se k dívce, by ji políbil. “Ha!” vzkřiknul odskočiv od Niny, aniž by ji políbil.

“Co se ti stalo, Šalamoune?”

“Ty si barviš tváře!”

“Ha, ha, ha! To tě tak polekalo!” rozesmála se dívka. “víš já mám velkou zálibu v barvení a proto jsem si také tebe zamilovala, že's barvíš.”

“Ty si ale barviš tváře!”

“Nu, přiznej se, Šalamonku! Nebarvil by's raději mladé dívčí tváře, nežli staré domy?”

“To areif raději,” dobrácky přiznával Šalamoun.

“Tak vidíš, máme stejný vkus, já také ráda barvím mladé tváře.”

“Matka mne ale před malovanými dívkami vždy varuje!”

“Škoda, že je tvou matkou, měla by mít více úcty k talentům.”

“Nino, prosím tě, setři si ty barvičky s tváří!”

“Udělám ti to k vůli, Šalamounku, dřív mně ale dej pusu!”

“Na malovaný tváře? Nikdy!”

“Že ne?” — “Ne.”

“Teď si však počkáš!” Nina usedla na stůl a pohlížela chvílemi na Šalamouna, jenž zarytý mlčel. “Šalamounku, sedni si ke mně!” Tento usedl na opácný konec stolu, tak že byli zády proti sobě. Tento po chvílce zakašlal.

“Řekl jsi něco, Šalamoune?” pohlížejíc naň se strany tázala se Nina.

“Chtěl jsem ti říci, že moje matka jest nemocná.”

“Ubohá, co jí schází?” litovala Nina, soustrastným hlasem sedajíc blíže Šalamouna.

“Trpí hostem. Dnes ráno mne k sobě zavolala, vzala mne za ruku a řekla: Šalamoune, jediný synu můj, musíš se oženit!” Mladý muž posednul blíže k Nině. —

“Vskutku, Šalamounku, to řekla?” Nina posedla opět o něco blíže.

“Byl's hodným synem, budeš dobrým mužem.”

“A co, Šalamounku, ty's řekl?” Nina nepozorovaně počala kapesníkem utírat své lice.

“Znáte Ninu, matko,” řekl jsem, “je to hodná dívka, když svolíte a dáte nám požehnání, tedy si ji vezmu.”

“Můj zlatý Šalamounku!” Nina přisedla opět blíže.

“To jsem ovšem nevěděl, že si barvíš tváře.”

Nina navlhčila v ústech kapesník a horlivě třela lice. “Poslouchej, Šalamounku, nemohl jsi se mýlit? Možná, že se ti to jen zdálo.”

“To bych byl pěkným barvířem, abych nepoznal barvu.”

“Ale přesvědčit bys se mohl!”

“Jaké pak přesvědčování, tváře máš namalované a konec.”

“A já ti povídám, Šalamounku, že tváře namalované nemám!”

“A máš!”

“Nemám! Jen se přesvědč!” A Nina obrátila tvář k Šalamounovi.

“Což bych se byl vskutku mýlil?” pravil tento, zkoušeje prstem, zda Nina lice jest zbarvena. “Nino, já jsem ti křivdil.”

“I nekřivdil, Šalamounku, hleď zde na kapesník!” Nina držela kapesníkem zbarvený kapesník oběma rukama před zraky Šalamounovými.

“Tedy jsem se nemýlil!”

“Ne, Šalamounku, slibuji ti však, že na barvičky víc ani nesáhnu, to jsem jen od těch hereček pochytila. Mne toho není ani třeba, není-liž pravda?”

“Věru ne, to ponech těm bledým slečnám, které myslí, že vše jiné se může v noci dělat, jen ne spát.”

“A teď mi dáš pusu?”

“Třeba milion,” odvětil Šalamoun a počal dývku líbat.

“Už dost, Šalamounku, nech si něco na pozdější dobu.”

“Až budeš mou ženou, víš Nino!”

“Kdy to bude, Šalamounku?” lisala se Nina.

“Ty se toho nemůžeš dočkat, Ninko? Já taky ne. Což za týden, chceš?”

“I ehei, má zlatá Koroptvičko, mne již ta služba mrzí.”

V tom zazněl zvonek.

“Pro pána, snad se už scházejí hosti!” uleknutě pronesla Nina, skočivši se stolu. Šalamounku, rychle pojď a schovej se za tuto zástěnu! Dnes večer je

u nás slavnost, snad se již hosté scházejí. Nerada bych byla, kdyby tě někdo zde viděl, víš, jde o mou pověst."

"Jen by se někde mohl opovázat dotknouti se tvé pověsti," pravil Šalamoun, zacházeje za stěnu. "já bych ho spravil."

Nina rychle běžela otevřít.

"Dobrý večer!" pravil veházeje Bowman, "Miss Flora doma?"

Počekej dědku, pravila si v duchu Nina, já ti něco vyvedu. "Ne, Miss Flora není doma," naivně odvětila Nina,

"Jak to? Vždyť jest nejvyšší čas k večerní toaletě."

"Miss Flora jest již obléknuta a odešla jen do dolejšího posehodi k Miss Florence, učitelce zpěvu a řekla, že za hodinu přijde."

"Koňičko," počal sladce Bowman, hera Ninu za bradu, "není ti zde smutno, když Miss Flora je pryč?"

"Ano, tuze," odvětila Nina klopíc stydlivě zrak, "zvlášť na večer, když jsem sama doma, tu si myslím, jak to moje mládí smutuč plyne."

"Koňičko, já bych tě trochu pobavil, ale škrabat nesmiš! Víš, Nino, ten políček mně musíš zaplatit."

"Co pak ten chlap od mé Niny chce!" vystrkuje hlavu nad zástěnu, polohlasem bručel Šalamoun.

"Co to?" napínaje sluch pravil Bowman.

"To..." uleknutě opakovala Nina, hned však se vzpamatovala. "To vedle soused je básníkem, a k večeru vždy jej navštěvuje paní Musa."

"A ty, chudáčku, musíš trávit celé večery samotinká. Koňičko, pojď, sedni si mi na klín."

"Já... já se stydím!" stydlivě se tváříc pravila Nina, po straně však smíchem se dusíc hrozila prstem na Šalamouna, který zatínaje pěstě stával se netrpělivým.

"Pojď, medičku, nestyď se, koupím ti hezký prstýnek."

"Já, já se přece stydím!" ustupujíc pravila Nina,

"Jen to zkus, uvidíš, že je to lehké! Což jsi ještě nikdy muže nepolíbila?"

"Jako já! Ne!"

"Baví se a lže," bručel Šalamoun, "ale má dobré srdce."

"Slyšela's?"

"To zase ten básník."

"Což já se ti nelíbím, že přede mnou preháš?"

"O, vy jste moc hezký pán! Takového jsem si svého rytíře vždy v duchu představovala. Žádný již holobrádek!"

"A milovat umím, Nino, milovat!"

"Já vím, Miss Flora povídala."

"Na Floru nic nedej, já vystačím na dvě. Najmu ti hezký byt, takový jako má Flora."

"A komornou budu také mít?"

"Taky, koňičko, a vozit tě budu v automobilu."

"Vy se jako chcete stát mým mecenášem? Já však nemám k divadlu talent." —

"To nic nedělá, Flora jej také nemá; ty herečkou nemusíš být, chej tě jen pro svou radost. He, he, he!"

"A to vše mně dáte jen za to, když si vám sednu na klín?"

"Zatím jen za to. He, he, he! A hubičku mně snad taky dáš?"

Flora zatím nepozorovaně pootevřela postranní vehod a stanuvši v něm naslouchala.

"Nu tak teda, ale já si sednu jen vedle vás," Nina usedla na jednu stranu pohovky, kdežto na druhé seděl Bowman.

„Jen se opovaž!“ syčel Šalamoun.

„Dej mi ruku, Nínko!“ podléhaje nízké vášni žádal Bowman.

„Nu, ruku vám podat mohu,“ pravila Nina a podala mu ruku.

„Tak, teď jsi má!“ strhnuv ji k sobě pravil Bowman, „teď již neprosím, teď poručím!“

„Šalamounku, Šalamounku, pomoz, on mně drží ruce!“ volala Nina.

„Co si to, pane, dovolujete vůči mé nevěstě!“ vyřítiv se ven křičel Šalamoun, „Na, starý hříšniku, tu máš!, tu máš!“ uvolnivši si ruce počala jej políčekovat Nina. „Ty svůdníku, já tě zabiju!“ třásl jím Šalamoun.

„Ne Šalamounku, nezabíjej ho, ale ať mne odprosí.“

„Odprositi musíš mou nevěstu!“ drže jej za límec poroučel Šalamoun.

„Pusťte mne, nebo budu volat o pomoc!“ vzpíral se Bowman.

„Jen volej.“ posmívala se Nina, „nejdřív to uslyší Miss Flora, ona není pryč, je pouze v druhé místnosti.“

„Odprosíš mou nevěstu, nebo tě zabiju!“ dorážel Šalamoun.

„Nino,“ počal Bowman přemáhaje se, „já to tak nemyslel.“

„Kleknout musíš, chlapíku, a hezky skrouščené, nebo tě zbarvim!“ vyhrožoval Šalamoun Bowmanovi, chtěl-li se vyprostit, nic jiného nezbývalo.

„A teď hezky budeš říkat po mně,“ nemilosrdně na klečícího dorážel Šalamoun. „Já starý holohlavý osel,“ počal předfíkávat Šalamoun, „no, budeš říkat po mně!“

„Já zavolám Miss Floru,“ vyhrožovala Nina.

„Já starý holohlavý osel,“ opakoval Bowman, zuřivě hledě na Ninu.

„Prosím vás tisíckrát, Miss Nino, za odpuštění,“ pokračoval Šalamoun.

„Prosím vás tisíckrát, Miss Nino, za odpuštění,“ říkal po něm Bowman.

„Doufám, že budete milosrdnou a mně starému, plešatému, vyšeptalému dědkovi odpustíte!“ končil Šalamoun.

„To neřeknu!“ vzdoroval Bowman.

„Mám zavolat Miss Floru?“

„Doufám, že budete milosrdnou a mně starému, plešatému, vyšeptalému dědkovi odpustíte!“ končil ponižením a zlostí se třesa Bowman.

„A teď, chlapíku, dám ti na cestu pořádný kopanec tam, kde končí páteř.“ A chopiv Bowmana za límec, vyhodil ho ze dveří, zdůrazňuje svá slova rozmachem pravé nohy.

„Ha, ha, ha! To byl znamenitý výkon!“ zajíkajíc se smíchem, pravila vkročivši Flora.

Nina a Šalamoun v údivu hleděli na smějící se Floru, Nina pak vidouc, že to velitele dělá radost, smála se také.

IX.

V nádherné zařízeném pokoji očekávala Flora hosty. Byla ve výtečné náladě, již dal podnět výprask Bowmanův. Když si vzpomněla, jak poniženě prosil komornou Ninu za odpuštění, nemohla se zdržet a znovu a znovu dral se jí na rty veselý smích. Po chvílce však hluboký vzdech zvlnil jí prsa, a ona počala přemýšlet. Prvně jí připadl na mysl den, kdy její muž, Jack Ryan, jí počal oddělovat peníze na domácí potřeby. „Neumíš spořit, Floro,“ pravil Jack, dáváje jí padesát centů na celodenní potřebu. „Jsme v poměrech, které nám velí největší skromnost. Až vystudují, což ještě rok mi vezme, bude nám volněji, pak drahoušku, doufám ti vše vynahradí.“ Směšné jí to tenkrát bylo, že měla krýt domácí potřeby pro dva lidi padesáti centy! Ona, která byla zvyklá plýma rukama vyhazovat!

Prodána všechny šperky, by získala peníze na rozmarný život. Konečně však i tato postranní pokladnice byla vyčerpána a Flora ve čtvrtém měsíci

mateřství, byla odkázána na nepatrný příspěvek mužův. Když pozorovala, jak její štihlá taile stává se plnější, počala nenávidět Jacka, jemuž ve své sobeckosti všechnu vinu přičítala.

Tu jí přišel na mysl Bowman, který jí tak snažně žádal, by kdykoliv oetla se v nepříjemnostech, naň se obrátila. Chvilí se bránila, stydíc se za své mateřství, konečně však touha po nedostávajících se jí požitech ji přinutila. A ten zvrhlík nerespektoval ni jejího mateřství, učiniv jí nerozumnou, od otce zhýčkanou sotva devatenáct a půl roku starou obětí svých nezřízených ehtičů. Od té doby propadla mu úplně! přijímala jeho rady a řídila se jimi. Vždyť jí slíbil, že po odbytí šestinedělí učiní z ní herečku. Když pak Jack, její muž, zakázal jí přijímat návštěvy Bowmanovy, zle se rozhorlila, zláhoť se jí, že se stává v cestu jejímu štěstí. "Měla bys se stydět," horlil Jack, "přijímat návštěvy takového starého zhýralce, jakým jest Bowman. Ano, zakazují ti, bys jej v našem společném bytu přijímala a bez mého průvodu z domova odcházela. Mám k tomu právo eo tvůj muž a otec příštího našeho děcka."

Nebe suď, jaká šílená myšlenka jí tenkrát napadla. Postavila se před muže a drze zapřela jeho práva otcovská. Jack z prvu se usmál. Když však znovu a znovu mu tvrdila, že není otcem příštího děcka, tu vmetl jí hrozné, ponižující slovo ve tvář a opustil společný byt. Od té doby jej nespátřila. Když uplynula doba zákonem určená, zadala dle návodu Bowmanova za rozvod, který také obdržela.

Po odchodu Jackově vydržoval jí Bowman. Když však blížila se kritická doba, odešla k matce, kdež povila roztomilého chlapce, kterého dle přání Líbušina nazvala Jackem.

Kdyby nebylo Bowmana, byla by suad u svého dítěte zůstala a stala se mu dobrou matkou. Vždyť byl tak hezounký její modrooký Jack. Bowman však stále dopisoval, by dobu šestinedělí zkrátila a stavěl jí před oči slávu a rozkoše, jež jí eo herečku očekávají.

Mělká povaha Flořina a touha po rozkoších zvítězily nad povinností matky. Za šest týdnů po narození děcka opustila Flora domov, a jsoue již jedenkrát ve víru rozkoše na dítě úplně zapomněla.

Jestli byla Flora, krásnou eo dívka, eo matka stala se nádhernou, eo ocenil Bowman, sotva jí spatřil. Opanovat jí úplně a učinit jí otrokyní své vůle, stalo se jeho jedinou touhou.

Flora však byla příliš ctižádostiva, než by se spokojila býti milostnicí starého, byt i bohatého muže. Toužila po slávě velkých umělkyně, po slávě, která při její kráse zdála se jí lehee dosažitelnou. Bowman dlouho vzdoroval posílat jí do dramatické školy, ač jedině pod touto předstírkou jí k sobě zlákal. Nechtělť, aby Flora stala se samostatnou, a tak unikla jeho moci.

Když konečně viděl nezbyť, poslal jí do jakés dramatické akademie druhého řádu, kteráž po projítí kursu opatřovala svým žákům místa u menších společností. Ač Flora tvůrčích vloh neměla, přec její krása jí vsude dobře odporučovala.

Po odbytí přípravného kursu byla přijata pro role prvních milovnic jednou menší společností třetího řádu, s níž pak po Spojených Státech cestovala. Gáže ovšem nebyla daleko tak skvělá, jak očekávala, proto od Bowmana, který do různých měst v Soustátí za ní dojížděl, přijímala dary na dále. Poslední dobou však zpozorovala, že starý zhýralce pěstuje styky ještě s jinými ženami, ponejvíce herečkami bez talentu, které neměly ani to, eo Floru činilo hledanou, totiž krásu, neb se zbloudilými a po volném uměleckém životě toužícími dívkami, jimž se za mecenáše nabízel.

Flora nežárlila, spíše k smíchu jí bylo hejskovité chování starého mladíka. Byla ráda, když někdy dlouho za ní nepřišel, a mrzela se, když zase jin-

dy znovu a znovu k ní se vracel. Jen těch peněžitých darů, jimiž ji zahrnoval, nemohla postrádat, neboť její gáze naprosto jí nedostačovala. Mohla mít dosti nápadníků bohatých a mladých, Flora však nebyla dosud tak zkaženou, by od mladých mužů za lásku dala si platit. Bowman jí ovšem též za lásku platil, avšak toho znala již několik roků a klesnuvši jednou, byla dosti prozíravou, aby se varovala klesnouti po druhé.

Na počátku své divadelní kariéry čekala, že některý milionář unese její krásou, klesne jí k nohám nabízeje jí svou ruku a své zlato. Po roce však slevila. Bohatí hejskové ovšem se hlásili, ale ti hledali pouze zábavu. I nepřála si pak Flora něčeho jiného, než býti alespoň dobře placenou silou u některé velké společnosti.

Tu po celoročních potulkách Soustátím, když společnost rozbila stan v rodném jejím městě, představil Bowman Floře po jednom večerním představení jakéhos pana Sivertona, v soukromí jí sděliv, že jest to milionář, jenž má rozhodující vliv u jisté velké společnosti, by k němu byla tudíž nejvýše milostivou a ve všem vůbec mu vyhověla.

Flora byla vtípnou a vystihla dobře ona slova, vůbec ve všem. Bowman se jí nabažil a nyní chtěl se jí zbavit, snad dokonce ji prodat. Jen kdyby obdržela místo u větší společnosti s větší gází, pak by již něčeho od něho nepřijala. Proto, když jí Bowman navrhl, by k poctě Sivertona uspořádala večírek, ráda svolila. A dnes, dnes se má rozhodnout její budoucnost!

Uminila si, že za protekci pana Sivertona požádá. Ponořena v myšlenky Flora, hluboce povzdychla. — Leč pojednou si opět připomněla svého svůdce, an klečí před Ninou, a nemohla se zdržeti smíchu. Bylo to tak komické, avšak Nina stala se pojednou jakousi hrdinkou v jejich očích. "Snad ani Bowman nepřijde," proběhlo pojednou Floře myslí. Leč pozvala též několik přítelkyň a ty se jistě dostaví. V tom zazněl zvonek. Flora se ulekla a nežli se mohla vzpamatovati, podávala jí veházející Nina navštívenku.

"Smith Kenneth Siverton", četla Flora. "Že pana Sivertona prosím, by vstoupil", pravila k čekající Nině, jež rychle odešla.

"Dovoluji si přáti vám dobrého večera!" pravil veházeje Siverton.

Bylo něco měkkého ve vystupování tohoto muže. V každém pohybu a slově jevila se známka dokonale nšlechtilého člověka. Až již překročil čtyřicítku vyhlížel ve večerním úboru o celé desetiletí mladší. Snad onen klam podporovala též štíhlá jeho postava a tmavý hustý vlas. Flora od prvního spatření cítila k němu náklonnost.

"Buďte mi srdečně vítán, Mr. Siverton!" jdoucí mu v ústrety vítala jej Flora.

"Přicházím sám, miss Flora. Bowman mi telefonoval, že se pádem se schodá trochu poranil, přijde snad později."

Flora, zapomenuvši na společenský takt, dala se do smíchu.

"Odpusťte, Mr. Siverton", omlouvala se po chvíli, "s tím poraněním má se to trochu jinak."

Vybídnuvši hosta, by se posadil, počala mu pak vypravovat scénu, jejíž se bezděky stala svědkyní.

Nevyrušoval ji, jen chvilkami pohlédl jí pátravě do očí, jako by v nich vyčísti chtěl celou její povahu.

"Miss Flora," pravil, když tato ukončila, "řekněte mi poctivě, jaký poměr panuje mezi vámi a Bowmanem!"

Slova ta přivedla Floru do velkých rozpaků. Pohlédla plaše na svého souseda a zarděla se.

"Mr. Bowman mne uvedl na scénu. Znám jej již dráhně let. Býval obchodním přítelem mého otce", skoro jedním dechem vysvětlovala Flora.

“Pak tento Bowman jest padouch!” dav průchod své nevoli oddychl si Siverton. “Ano, padouch, který nabaživ se vašich vnad, chce vás zasaňtročit jinému, někomu, kdo má peníze, hodné peněz — a ten někdo jsem já.”

“Pano”, hanbou a ponižením zblednuvši, šeptala Flora.

“Odpusťte, miss Flora, mé upřímnosti, jest mně vás líto!” omlouval svá slova Siverton, bera ji za ruku a hledě jí svým měkkým zrakem do očí. “Oetly jste se na scestí, ano, již se boříte do bahna. Jste však ještě mladá a jak pozoruji, ani energie vám neschází, a tedy jen dobrou vůli a dovedete se ještě vymanit, očistit!”

“Mr. Siverton”, odvětila Flora, upřevši na něho prosebný zrak, “chtěla jsem vás prosit, zlá svým vlivem pomohli byste mi k lepší společnosti, kde obdržela bych větší gáží!”

“Ubohé dítě,” chvilku se rozmýšleje pravil Siverton, “myslim, že čím dříve, když vám řeknu, že dobrou herečkou nikdy nebudete, tím méně umělkyni. Schází vám pochopení, tvůrčí síla.”

Flora strnulým zrakem pohlížela na muže, který s výše, na které se domnívala býti, strhoval ji dolů.

“Víte, miss Flora,” pokračoval Siverton, “dramatické umění se jeví jednomu co svatojanská muška, jasná, zářivá a vesele poletující. Zdá se mu to tak lehké poletovat v záři měsíce rampy, a tak bezstarostné a lákavé býti obdivovánu. Ve skutečnosti však jest proň tato svatojanská muška bludičkou, vedoucí jej na scestí, do bahna.

Jiným opět jeví se dramatické umění co zářící jitřenka, která nepoletuje nízko při zemi jako svatojanská muška, ale září v temnomodrých výšinách. “Dosáhnout té jasné hvězdy,” volá to v nich neutuchající silou, “dosáhnout jí a očistit se v jasném jejím světle.” Když však vidí, že hvězda neпадá k nim dolů, počnou oni, povznášejíci touhou hnáni, stavět schody nahoru. Není to tak lehké stavět schody, jež dosáhly by hvězdy, k tomu jest třeba něco více nežli býti dobrým řemeslníkem. Každý stavitel dovede postavit domek, ne však každý stavitel může postavit Eiffelovu věž. K tomu jest třeba talentu vytříbeného úmerným studiem. Však také mnoho těch talentovaných, postavivše několik schodů, pohodlně na nich usedne. Došla jim energie a prostředí, jehož dosáhli, jim dostačuje, cítí se v něm šťastnými. Jiní a těch není mnoho, pachtí se dál, praeň stavi schod po schodu, avšak jen některým z těch několika podaří se dostatí až ku hvězdě; druhé na postupu zasáňne smrtí neb, což jest horší, šilenství. A těch několik, kteří dospěli k oné hvězdě, by vzali očisťující lázeň v bílém jejím světle, jest malouňko, tuze malouňko. Jest to již zvyk střední třídy lidí vůbec a nás Američanů zvlášt, že dramatické umění podceňujeme. Když mladá žena dovede se nápadně, však s jistým vkusem strojit, již se o ni říkává: “Má talent, měla býti herečkou!” Která dovede se nenuceně bavit: “Ta by měla jíti k divadlu!” Jiná pak, která umění rafinovaně hanobí: “Minula se svým povoláním!” Která má hezkou postavu a dovede koketovat: “Patří na prkna!” A co takovou očekává? Potlouká se po divadélkách nejnižšího řádu, takových, o nichž se říká, že jsou pro muže, ačkoliv v nich účinkují pouze ženy. Za co považujete takové herečky? Muži je pokládají za prostitutky a co s takovými též jednají. Navštěvuji někdy taková divadla a jedenkrátě jsem v podobném objevil talent.

Mezi obecnstvem možná tam zřítí všemožné třídy: prodavače novin, právníky, pavalovače, soudec, politikáře ze řemesla, muže, zastávající zodpovědné státní neb městské úřady, a stejně tak mladíky jako muže zralé a starce. A ti všichni nepřišli proto, aby z výkonu tak zvaných chansonet měli požitek duševní, nýbrž aby polechtali smyslnost pohledem na vyzýva-

vě na odiv vystavená těla ubohých oněch ženštin. Privil jsem, že bývají mézi nimi i úředníci volení lidem, by proň přijímali, opravovali neb zamítali zákony. Mnozí z nich mají doma mladé ženy a sestry, jiní dorostlé deery, se však jim nevdají, by ubohé ty tvory po představení pod obraz neopili ve vůkolních hostincích s dámským vehodem. Nepomýšlejí, že jejich deery, sestry ba i ženy, mohou na tentýž stupeň klesnouti. To jest privilej nás mužů, že si děláme neb obeházíme zákony, a kdyby někomu napadla smělá myšlenka, že čistá žena má právo na čistého muže, pak jej sesměšňáme, prohlásíme jej za pokrytec a tajného hříšníka."

"Pane," zlomeným hlasem pravila Flora, "předvádíte mi před oči hrozné, však pravdivé věci."

"Není nic smutnějšího," nedávaje se vyrušovat, pokračoval Siverton, "nežli viděti takovou mladinkou chansonetu, jež se namáhá dvojsmyslnými vtipy a neslušnými posuňky zalíbit se drze na ni pohlížejeícím mužům. Lákáni mladých dívek do neřestných domů jest zákonem přísně stíháno, — tu se jednoduše zákon obejde a nádhončí lákají mladé, hezké avšak nezkušené dívky k těmž účelu pod předstírkou divadla. A zbloudilé divenky rády jdou, myslíce, když jdou mladé a hezké, to že stačí státi se herečkou. Na vážné studie nemají ani ponýšlení a že jako ku každému jinému umění jest jim třeba předběžného vzdělání, jim ani nenapadne. Jdou, že se jim volný život hereček zamlouvá a že očekávají od něho pouze rozkoše. Takových jest, miss Flora, jak zajisté na své dvouleté pouti jste poznala, velká, převelká síla."

"Já, pane, z takových nebyla," pravila Flora, pozvednuvši zahanbený zrak na Sivertona, "naše společnost pořádá dramatická představení."

"'Nebyla'," pokračoval neúprosný Siverton, "řekněte, že dnes ještě nejste, můžete však takovou se státi za dva, tři roky. Sama jste řekla, mé dítě, a vím to ostatně sám, že vaše gáže vám nestačí; totiž snad by stačila, vy však byste nerada pohodlné tyto pokoje změnila za podkrovní světničku v hotelu, není-liž pravda? Proto musíte míti milence, který má peníze a který za vaši lásku může platit. To jest první pád. Jste mladá, krásná, však Bowman se vás přec již nabažil, mohl vás jednoduše opustit, on však jest příliš opatrným, bojí se, byste jej nepronásledovala, a proto vám hledá nového milence, k čemuž vyhlédl si mne. Vám vaše gáže nestačí a poněvadž Bowman by vás opustil, musila byste míti jiného, kdo vaši lásku by vám platil. Pád druhý. Po druhém neb třetím pádu již to jde rychle dolů, člověk zloštějní, ztratí stud."

Řekněte mně spravedlivě, miss Flora, s jakými úmysly jste k divadlu šla? Měla jste na mysli celou řadu triumfů a rozkoší, jež vaše krása do klínu vám hodí! Není-liž pravda? — Vaše mlčení jest dostatečnou odpovědí. Dostala jste se do špatných rukou, nikdo vám neřekl, že vám schází tvůrčí síla. Slyšte! Autor, napíše hru, jako sochař vytesá sochu, provedenou do nejmenších detailů. Na herci pak jest, by onu sochu oživil. Ano, oživit musí slova, jež spisovatel v bledá ústa svého díla vložil, oživit a zbarvit je musí. Tvůrce díla mu ovšem přesně naznačí cestu, již se má bráti, upozorní jej na řeky, jež musí hrdě přebrodit, bahna, jež musí přejíti, propasti jež musí bez klesnutí překročiti i hory jež musí bez únavy slézt. Herec bez talentu neb energie hory a propasti obejde, přes řeku se přeplaví a v bahně zůstane bez rady pohodlně sedět. Někteří herci zase bez náležitého vyzbrojení a síly pokouší se přebrodit řeku. Proud však je strhuje, a oni komicky mávají rukama, prskají, neb voda dere se jim do úst a konečně upachtění sklesnou na druhém břehu neb nemohuce dojíti, doplavou. Když propast přecházejí, tu za každým krokem padají; horu když slézt se pokoušejí, či-

stý horský vzduch působí jim obtíže dýchadel i srdce. Tak a ne jinak. Každý kůň nehodí se na závoděště, takový musí mít všechny přednosti ušlechtilých koní, a ruka, jež krok jeho řídí, musí být rukou zkušenou a pevnou. Však i méně ušlechtilý kůň může urazit pořádný kus cesty, nesmí si však vybírat dráhu závodní a proto nechť kluše hezky po rovině neb do mírného vřehu."

Siverton umlknul, zamysliv se.

Flora seděla bez pohnutí podobajíc se soše, a jen mírně vlnící se ňadra byla důkazem, že jest v nich ještě život.

Jaké hrozné věci to slyšela, však pravda byla v každém jeho slově, vždyť mnohé, o čem povídal, viděla z každodenní zkušenosti. Proč jí to někdo nevysvětlil jako Siverton! Ovšem, zrazovaly ji matka i sestra, však neměly jí vše vysvětlit, odůvodnit; strýc Jakoš snad mohl, avšak ten jí neměl nikdy rád a při obapolné nechtivosti byla by vůbec snad ani neuposlechla. Ovšem, od divadla očekávala než rozkoše. Vždyť byla tak krásná, každý jí to říkal, a ona chtěla býti obdivována, chtěla, aby etitelové plazili se jí u nohou, žebrajíce o každý její pohled. To očekávala od divadla.

Ne, ne, ona nechtěla klesnout tak nízko jak Siverton jí líčil. — Jak ze to řekl? "Po druhém neb třetím pádu, klesá se již rychleji. Niže, niže, až na stupeň pouličních prostitutek, nabízejících své oprehalé vnady komukoliv. — Ona, tak mladá a krásná, po níž muži otáčejí své zraky, ona že by musela jednou svou lásku znucovat! — Co bude činit, až ji Bowman opustí? Hledat nového milence? — Klesnout po druhé? — Ach, kde východ, kde světlo!

Opět jí přišlo na mysl dítě. — Co proň kdy učinila? Opustila je sotva šest týdnů staré, nechavši je na starosti matce a sestře, ač věděla, že Libuše často postonává.

"O čem přemýšlíte, miss Flora, oslovil Siverton zamýšlenou mladou že-

"Přemyslím! Ano, přemyslím," zadumaně pronesla, "o svém dítěti."

"Dítěti?" úžas přelétl tvář Sivertona, "nevěděl jsem, že jste matkou".

"Ano pane, jsem rozvedenou ženou a matkou."

"Miss Flora, jestli mně důvěřujete, vypravujte mi své příhody, snad v mnohém budu vám moci poradit."

A Flora pověděla vše, ano vše, neb se jí zdálo, kdyby něco zamlčela, že on by jí to z duše vyčetl.

"Chtěla bych nastoupit jinou cestu," končila Flora, "chtěla bych se starat o své dítě, čeho se však chopím? — a pak, ehei býti upřímnou, obávám se, že zítra si vše rozmyslím. Uvykla jsem příliš marnivosti, již nerozum otčův hojně podporoval. Jsem rozmarná, nestálá a sobecká, vím to, vím, mohu si však pomoci! Postrádám eitu, jenž činí z matek heroiny. Jsou sice okamžiky, kdy na své dítě vzpomenu, kdy chtěla bych je políbit, ale jsou to jen přeletavé chvílky, usadí se mi na čele jako moucha, pošimrají, já však je pohnutím ruky zaplaším a žiji bezstarostně dále. Jen nadvlády Bowmanovy se zbavit, z jeho lapadel se vyprostit, jen to kdyby se mi podařilo."

"Můžete, Miss, jen chtít, musíte. Vaše věřejší hra postrádala veškeré prohloubenosti, avšak vstupní vaše píseň poukazovala na rutinovanou pěvkyni. Máte ku podivu hezký hlas a kromě toho jest arie ona i pro operní pěvkyně tvrdým oříškem. Staňte se učitelkou zpěvu! Mám přítele, jenž jest ředitelem operní školy, pomohu vám, byste se tam dostala a po náležitě průpravě můžete v témž ústavu působit co učitelka; tím stanete se neodvislou a budete se moci starat o své dítě."

"Myslíte pane, že bych byla schopnou a trpělivou státi se učitelkou zpěvu?"

“Schopnou, předpokládám, že jste, a trpělivost musíte čerpat v povinnosti vůči dítěti.”

“Budiž,” po krátkém přemýšlení rozhodla se Flora, “pokusím se o to, vyhrát mohu vše, ztratit nic.”

“Nezapomeňte, Miss Flora, zítra v devět hodin pro vás přijede, bych vás řediteli představil.”

“Miss Flora,” ohlašovala vstoupivší Nina, “právě přišlo několik pánů a dam.” “Odpusťte, Mr. Siverton,” omlouvala Flora, “jsou to moji přátelé Nino, uveď je!”

Do místnosti za smích a štěbotu vešlo několik mladých lidí obojího pohlaví, přátel to Floriných. Po vzájemném představení rozpoutala se trochu více než nenucená zábava. Lulu, silně nabarvená, odkvetlá kráska, vrhala výbojně pohledy na Sivertona, jemuž, ač výpady ony se spíše hnusily, přece jí lítoval. Kiki — tak ji jmenovali, ač její pravé jméno znělo Kristina — rozpustilý sedmnáctiletý šotek s dosti pestrout již minulostí, vidouc, jak Lulu marně se namáhá upoutat na sebe pozornost Sivertonovu, spustila obstojným hlasem veselý, však dvojsmyslný anglický kuplet, jehož refrain počínal slovy: I ever, ever, ever; he never, never, never . . .

Dovádivá Kiki nakazila i ostatní a proud jizlivých poznámek hrnul se na ubohou Lulu. Tato smála se s ostatními přihýbajíc si co chvíli z poháru vína, jímž zásobovala společnost Nina.

“Co ti to napadlo, Lulu,” naklonil se k oprechalé krasavici jeden z Don Juanů, “což nevidíš, že ten Mr. Siverton je zde k vůli Floře. Kam ty, chuděro se dereš, musíš počkat jako obyčejně, až někdo se opije a bude mít před očima mhu. Ty a Miss Flora! Ha, ha, ha!”

“Ty Jackass, co ty víš,” vzkřikla tentokráte Lulu, postavivši pohár; z něhož právě pila, “před osmi roky byla jsem také krásnou a hledanou! Myslíš, že Flora za osm roků bude ještě svěží? Od našeho cechu ženy odkvétají rychle, proto ať žije rozkoš!” Lulu pozvedla opět pohár k ústům.

“Hi, hi, hi!” chechtala se rozpustilá Kiki, “Lulko, tys také byla někdy mladou a svěží!”

“Ty kanadský bodláku, mlé!” přicházejíc do ráže křičela Lulu, “ty budeš hotová ve čtyřiaadvaceti letech, ty ještěrko!”

Flora strnule pohlížeje, naslouchala řeči podnapilé Lulu. Slýchávala tyto potyčky každodenně, ano sama si v nich líbovala, proč jen dnes jí připadají tak ohavnými? Nemohla uvěřit, že před osmi roky ta ubohá, sešlá Lulu byla svěží ještě dívkou. Což nezřízený život a alkohol tak rychle dovede zničit krásu ženy? A ona tam také spěla a nebýti účinné řeči Sivertona, byla by úplně zapadla do toho morálního bahna. Chvillemi pohlédla na Sivertona a kdykoli setkala se s jeho zrakem, ožehl ji ruměncem studu.

Lulu a Kiki byly by snad v slovní šarvátee pokračovaly, kdyby Bowman, jenž bez ohlášení vstoupil, je nebyl vyrušil. Pozdraviv společnost pokynem hlavy, bral se přímo k Sivertonovi.

“Well, Mr. Siverton,” počal sedaje po jeho boku, “jak stojí kurs? Dle zasmušilého pohledu Flory zdá se mi, že nepřeje si změnu.”

“Mýlíte se,” ledově odvětil Siverton, “Miss Flora můj návrh přijala. Zítra ráno se pro ni zastavím, bych ji odvezl pryč; vzdá se též hereckého povolání!”

“Aj, aj!” divil se Bowman, “to že byste byl dokázal. Hm, hm . . .”

“Proč se divíte?” opáčil Siverton, upíraje na holohlavého zhýralece zrak plný opovržení.

“Flora byla vždy tak trochu hrdá, rozumějte mi! Povolání co herečka nechtěla se nikdy vzdátí.”

“Vysvětlil jsem jí, že jí nezbývá jiná cesta, než vzdát se dramatického umění, když k němu nemá dostatečných schopností, a ona uposlechla.”

“Che, che, che!” smál se odporně Bowman, “vy, vy jeden, vy střílíte hned z ostra! Já myslil, že jsem chlapík, že dovedu zacházet s ženami druhu Florína, vy však jste dokázal za dvě hodiny, co nepodařilo se mi ani za dva roky. Mně se zdá, že stárnu, a Flora touží po mladším. Je to neposedná sojka, utrápí vás svými vrtochy.”

“Strýčku,” příběhla rozpustilá Kiki, usedajíc Bowmanovi na klín, “přicházím es deputace vyslaná od dam, že si nás málo všímáš!”

“Vidíte, Sivertone,” mžouraje odporně očima pravil Bowman, “to krotké kotě povýšilo mne za svého strýce. Kiki, z toho nebude nic,” smál se houpage jí na kolenu. “Poslouchej, Kiki, chtěla bys hezké náušnice s démanty!” —

“I ano, strýčkunku, démantky má Kiki ráda!” svolovala Kiki, špoulle komicky rty a jezdíc závěškem náramku po holé hlavě starého svůdce.

“Zítřa půjdeš se mnou a vybereš si jaké se ti budou líbit. A teď šampaňské, ať žije víno a rozkoš! Což vy, Sivertone si s námi nepřipijete?”

“Piju víno rozředěné vodou a to ještě zřídka,” odvětil, upíraje kárající pohled na Floru, jež právě čišku šampaňského zvedala k ústům. Ta jako by jí pohled Sivertona hypnotisoval, postavila číši nedotknutou na stůl.

“Pravím vám, starý pane, že dovnitř nemůžete!” bylo slyšet v druhé místnosti Ninu, jež zdála se někomu zabraňovat vstup.

“S eesty, děvče,” odvětil jí hluboký mužský hlas, trochu již nakvašeně, “musím mluvit s Florou, necht' má společnost neb ne; hledám ji již od desáté hodiny dopolední.”

Přítomní s čísemi v rukách pohlíželi s jistou zvědavostí na dvěře, jimiž vstoupil pozdní host. “Dobry večer přeju!” pozdravil nezvaný host pohrdavým hlasem; “mohl bych mluvit s Miss Florou Novákovou?”

“Strýče Jakši,” vzkřikla Flora, “tys zdeť Pořádám malou domácí zábavu,” vzpamatovavši se omlouvala veselou společností. “Pojď dále, strýče, usedni mezi nás!”

“Nehodím se do veselé společnosti,” odmítaje odvětil Jakeš. “přišel jsem, bych ti oznámil jisté rodinné zprávy, však, jak pozoruji, sotva se tě dotknou.”

V prvním okamžiku vjel do Flory jakýsi vzdor, chtěla odpovědět tvrdě na bezohledná slova strýceova, však záhadný pohled z oka Sivertonova ji napomínal k mírnosti.

“Snad přece trochu,” pravila hledíc na Jakeše, “stalo se něco s otcem?”

“Ne, ale tvá sestra Líbuše jest na smrtelném lůžku.”

“Chudák, ona nebyla nikdy zdravou,” dosti apaticky pronesla Flora.

“A malý Jack před čtrnácti dny zemřel!” bez milosrdenství pokračoval Jakeš.

“Co pravíš strýče?” jako bezduchá povstala Flora, přidržujíc se rukou stolu. “Jack, můj malý synáček že jest mrtev?”

“Ano zemřel na tuberkulosu, již ochuravěl následkem nedostatečné péče vyplývající ze stísněných finančních poměrů.”

Ani známka soucitu nejevila se v oku Jakšově, když Flora vzkřiknuvši klesla na sedadlo. Pouze ještě zničujícím pohledem změřil Bowmana a bez pozdravu se vzdálil.

“Jack, můj malý synáček zemřel . . .” mluvila pro sebe Flora, držíc si hlavu oběma rukama a hledíc suchým zrakem do prázdna. “Zemřel následkem nedostatku — či jak jsi to pravil, strýče. Odešel,” zamumlala pro sebe, “štítí se mne a mé společnosti, ha, ha!”

“Upokoj se, Floro,” konejšil ji Bowman, klada jí ruku kolem boku, “nyní jsi úplně volná, buď ráda.”

“Nedotýkejte se mne,” prudce vykřikla Flora, strčivši do Bowmana, až se tento zapotácel. “jako když nečistý plaz po mně leze — hnušíte se mi, všichni se mi hnušíte!”

“Floro, poručím ti, bys se chovala slušně vůči mně, jsem dosud tvým pánem já, slyšíš Floro, ještě já ti poručím!”

“Padouchu!” vykřikla tato vstanuvši se vzdorem ve tváři, “zavlekl jsi mne do bahna, v jakém sám jsa nečistý se válíš. Ne, nebyla jsem špatnou, pouze lehkomyšlnou a zábavčitvou jsem byla. Ty’s však ve mně ubil svědomí, cit pro mateřské povinnosti, zhanobil jsi tělo mé nečistým dotekem, zde, zde máš prodejní cenu, lacino jsi kupoval!”

Flora počala trhati šperky, jimiž byla ozdobena, házejíc je Bowmanovi pod nohy. “Buď proklet, starý chlupáku, který pod pláštíkem mecenáše lákáš mladé ženy a dívky do svého nečistého pelechu!” vysílena rozčilením klesla na židli mladá žena.

“Mé dítě mrtvo a já nemám slz, jen v duši mne to páli jako plameny, ne, nemohu a nesmím nad svou obětí plakat.”

“Odějte důstojně svůj smutek,” pravil Siverton, klada Floře na obnažená ramena tmavý plášť, jež na jeho rozkaz Nina přinesla.

Ilosté zaražení jeden za druhým nenápadně vycházeli a Bowman sebrav opatrné šperky, plížil se za nimi.

X.

Jest nedělní odpoledne ku konci července. Před malým domkem stojícím uprostřed zahrady, jež pestrými květy a zelení přímo hýřila, seděla Tonička, nyní již paní Hájková, se svým mužem dobráckým Emilem a majíc na klíně několik pozdních růží, skládala je v kytici.

“Jak je dnes Libuši,” tázal se Emil své ženy, “co říkal lékař?”

“Doktor Duběna zle luboval,” na dotaz mužův odvětila Tonička, “nebyla prý na příchod oteuův náležitě připravena. Kdo však se toho nadál, že tak náhle pana Nováka propustí; stará paní povídala, že ten pan Siverton se o to u guvernera zasadil, jest prý to jeho přítel a má naň velký vliv.”

“Ubohá Libuše,” soustrastným hlasem lítoval ji Hájek, “je jí třeba ticha, pokoje a zatím z překvapujícího rozčilení ani nevychází. Nejdříve Miss Flora z něho nic přijde, a věra zase pan Novák byl na svobodu propuštěn. Toť by otřásla i zdravým člověkem!”

“To bylo překvapení s tou Florou, víd Emile!” kladouc mezi růže zelené snítky hovořila Tonička, “Ale změnila se za ty dva roky, co byla z domu. Chvillemi se mi zdá, že nemá dobrý rozum. Onehdy plakala probírajíc chartrné pradélko po zemřelém Jackovi, po chvílce však dala se do smíchu, ač jí ještě slzy stékaly po tváři. “Toničko,” oslovila mne, “kdybys byla viděla Bowmana, jak vyznával lásku Nině, ach, to bylo tak hrozně komické, když jí musel na kolenu odprošovat.” Takové ti divné řeči někdy vede; ta asi za ty dva roky něco zkusila.”

“Možná, že ten pan Siverton, co jí sem přivezl, je její nový ženich,” rozmnoval Hájek. “I toto,” odporovala Tonička, “to se hned pozná, jestli jsou to milenci nebo ne.”

“Ty čtveračko,” dobral si Emil svou žinku, políbiv ji na rudé rty, “tak ty máš takové zkušenosti.”

“K tomu není třeba mnoho bystrozraku,” bránila se rdící žinka. “Když máme někoho rádi, jako ku příkladu já tebe, nebo ty mne, tu každé slovo, každý pohled to prozradí. Víš a to u toho pana Sivertona ani u Flory není.”

“Tak jen z dobré vůle to dělá! Člověk by ani nevěřil, že ještě dnes jsou dobří lidé!” “I jsou, Emile, já znám taky jednoho.”

“Ale jdi, Toničko! To já tedy vidoucí jsem slepý. Koho pak?”

“Tebe, ty můj zlatý muži, ty’s stokrát šlechetnější než pan Siverton. On jest bohat, lebec se mu dobrodlní prokazuje, ty’s však pouze na práci rukou svých odkázán a přec jsi se jich v největší bídě ujal, svůj krov i stůl nezištně jim nabídnuv.”

“Pst, Toničko! Když pro někoho něco učiníme, pak mu to nesmíme ni myšlénkou vyčítat! Kdyby jeden pro druhého nic neudělal, jak pak by to na světě vypadalo.”

“Ty zlý muži,” na oko durčila se Tonička, “ty víš dobře, že bych pro Libuši do plamenn skočila. Je tak šlechetná a obětavá, že každý jí musí míti rád. Pan Siverton prosedí celé hodiny u jejího lůžka předčítaje jí. Především jsem viděla, když odcházel, jak jí dlouze líbal ruku a venku pak stíral si slzy.”

“Má cit,” vzdychnul Hájek, “a toho právě mezi boháči jest málo; kdo ví, snad ho také něco trápí. Víš, kdo nikdy žádný zármutek a trápení neprožil, nerad jinému uvěří.”

“Máš pravdu, Emile, proto ona Flora je teď docela jiná, přece se v ní svědomí hnulo. Až bude tou učitelkou zpěvu, vydělá prý hodně peněz; potom snad jí to u nás bude sprosté.”

“Až nebudou naši pomoci potřebovat, nechť číní, co jim libo, to jest jejich věc.”

“Vypravovala mně oněhdy stará paní, co bídy zažily po tom úpadku, mnohdykrát prý třeba celý týden žily pouze o kávě. Potom přibyla starost o Jacka a to by i silného člověka přemohlo.”

“A což pan Jakeš, ten jim nepomohl?”

“Ten ani nevěděl, že je jim tak zle, byl skorem dva roky až někde v Mexiku — a pak, to víš Emile, má sám sebou co dělat. Horský chtěl pomoci, ale Líbuše je příliš hrdou a pomoe jeho odmítla. Podívej se, Emile, není ta kytice hezká? To byl od tebe dobrý nápad, Líbuše má růže tak ráda a tyto jsou poslední z naší zahrady; dám je do vázy a postavím je v besídce.”

“Proč do besídky? Nebylo by lépe donést je nahoru do její ložnice?”

“Ne, Líbuše před chvílí pravila, že po páté hodině, až slunko trochu se skloní, ráda by vyšla do zahrady; myslím, že za chvílku ji přivedou. Když jsi ty růže řezal, přišel pan Horský s panem Sivertonem, a pan Jakeš, jak víš, je zde již od samého poledne.”

“Pojď Toničko,” pravil Emil, vstáváje, “půjdu s tebou, ostříhám trochu té zeleně, by v besídce bylo jasněji, Pojď, ženo, pojď, kdož ví, které milosrdné ruce jednou nám poslouží.”

Tonička laskavým pohledem popatřila na svého šlechtného muže, následující jej.

XI.

Sotva manželé Hájkovi besídku ku přijetí připravili, vycházela Líbuše, podporovaná Sivertonem a Horským, za ní pak nesouce ku pohodlí nemocné různé předměty a léky brali se otec s matkou, Flora a strýc Jakeš.

“Jak to zde Tonička hezky upravila,” pravila Nováková vcházejíc do besídky. “O, hleď, Líbuše, i kytice tvých oblíbených růží je zde.”

Líbuše ohlédla se po besídce, avšak slabostí schvácena klesla v náručí Horského.

“Sem, sem ji položte do hemaku!” zvolala uleknutá matka upravujíc v něm podušku.

Líbuše v bílém volném šatě vypadala jako zjev z jiného světa, bledou, vyhublou, však i s pečeti smrti milostnou tvář oživovaly pouze tmavé modré oči. Zlatý pak vlas splývající volně kolem její tváře dodával jí výraz světlé.

“Toničko, Toničko,” šeptala po chvíli nemocná, “děláš ze mne stále větší dlužnici a já žádných šperků nemám, bych tobě jakous památku zůstavila, chtěla bych tě alespoň políbiti, avšak nemohu.”

“Proč Líbuško?” sklánějí se nad ní pravila Tonička.

“Proč, proč? poněvadž chce, bys zůstala takovou jakou jsi!”

“Strýče,” slabě se usmívajíc počala po chvíli opět nemocná, “chceš si zařilokočovat? Věříš v život posmrtní?”

“Líbuše,” káral jí na oko Jakeš, “jaké to máš dnes divné myšlenky, ano, právě dnes, když jest ti mnohem lépe a uzdravení tak blízké.”

“Uzdravení jest smrt,” hledíc do prázdna odvětila Líbuše. “Ty myslíš, strýče, že se smrti bojím? Kdo tolik trpěl jako já tomu smrt jest dobrodíním — ale mám takový spletilý chaos ve své hlavě — jest ve mně eos tak silného, tak pružného, co po celý čas mé choroby s gigantskou silou ve mně pracuje a nutí mne k hlubkému přemýšlení, co vítězí nad mým zuboženým tělem. Myslíš, strýče, že to duše?”

Jakeš máje hlavu skloněnou, neodpovídal, nemohl promluvit nechtěl-li propuknouti v pláč.

“Proč neodpovídáš, strýče? Či tě tvoje filosofie opustila? A zdá se mi, že pláčeš? Im, myslím, že plakat máme nad kolébkou a plesat nad rakví.” Nemocná se stišila, avšak po chvíli obrátivši hlavu směrem k Jakšovi, pokračovala: “Nenávídím to své tělo, které mně jen utrpení působilo, které eity nšlechtilé a dobré do pozadí tlačilo, hově pouze svým ehtičům. O, chtěla bych odhodit od sebe ten obal a bez přítěže vzlétnout do vesmíru, putuje od jedné planety k druhé.”

“Deeruško, chtěla bys lék?” laskavě se tázajíc sklonila se nad ní Nováková. —

“Když ti to působí radost, matko, tedy ano.”

“Otče!” chvílku po požití léku zvolala Líbňe.

Novák, jehož vlas dvouletým pobytem v žaláři zbělel a druhdy statná postava se naklonila, povstal ze stínu, kde zadumaně seděl, a přistoupil k nemocné.

“Otče,” opakovala dívka, “v mém zápisníku najdeš poznámky, komu jsem zaplatila. Odpusť mně, tatínku, že jsem nemohla vykonat více, duše chtěla však, tělo mne táhlo stále k zemi. Slib mi, otče, slib, že se přičiníš oěis-

tit naše jméno, by mozolné ruce při jeho vyslovení nezdvihaly se ku kletbě. Ach, tatínku, je zle být chudíčkým, když hladové děti volají o chléb a když nemoc nás na lůžko položí — každý nemá přátel jako my."

"Libuše, netruď se," hluboce pohnut odvětil Novák, "přisahám ti, že celý můj zbývající život se přičiním, bych zlo částečně nahradil. Já nechtěl být zlodějem, ne, byl jsem jen slavomámem posednut, chtěl jsem být bohatěm, jemuž každý by se kořil. Ach, ten zloduch Bowman."

"Miss Novák," upíraje na dívku pohled plný úcty pravil Siverton, "zaručuji se vám svým čestným slovem, že pomohu vašemu oteci k postavení, jež mu umožní všechny dluhy zaplatit, nabídnu mu místo společníka v mém velkozávodu."

Nemocná blaženě se usmála a zdálo se, že usnula rozmluvou jsouce unavena. Přítomní tiše zasmušili, nerušili spánek dívky.

Po chvíli zvedl se Siverton a tichounce vyšel ven následován Horským.

"Jaká to vzácná duše odchází," pravil Siverton k Horskému, jda s ním na odlehlejší místo z zahrady.

"Ano, vzácná," pozvednuv zrak na Sivertona vzdychnul Horský, "pro rodiče to bude ztráta nenahraditelná, o sobě ani nemluví."

"Zůstane jim ještě Flora," namítl Siverton.

"Flora?" smutně usmál se Horský. Po chvíli upřel na Sivertona zkoumavý zrak. "Mr. Siverton, proč tak živý zájem berete na osudu té dívky a vůbec celé rodiny? Odpusťte mě otázky — však znáte je tak krátce."

"Posaďte se, mladý příteli!" pravil Siverton usedaje na sedátko pod strom, "povím vám něco ze svého života; povím vše krátce, nebude vás to unavovat a mnohé vám vysvětlí."

"Při svém narození," začal vypravovat Siverton, "upředly mně sudičky něco společného s dítětem Floriným, zemřelým Jackem. Matka totiž byvši zlákana jistým padouchem druhu Bowmana, opustila mne co nemluvně, by stala se herečkou. Jediný snad rozdíl byl, že otec můj byl tenkrát mužem zámožným. Byl jsem vychován u otcovy matky až do čtrnácti roků, načež jsem byl poslán do New Yorku na vyšší učiliště. Otec jsa spoluhlajitelem zlatodolů v Californii, jen občas přijížděl ku své matce. Bylo mně právě osmnáct roků, když trávil jsem letní prázdniny se svou babičkou v milém starém domě na břehu řeky Hudson. "Otec tvůj pozítří přijede z Californie," pravila mně jednoho dne babička, dočítajíc od otee dopis, "mohl bys zítra zajet do New Yorku, potřebuji různé věci, jež zde nemohu koupit." Druhý den ráno jsem jel. Byl již pozdní večer, když vracaje se k domovu vystoupil jsem z vlaku na stanici vzdálené asi 15 minut cesty od domova. Šel jsem jako obyčejně pěšky. To se babička podiví, že přijíždím již dnes, těšil jsem se v duchu jak ji překvapím; obyčejně jsem totiž přijížděl až dne následujícího. Když jsem se blížil k domovu, upoutalo moji pozornost světlo nahoře v ložnici určené pro hosty. Proč to? pravím si v duchu, což se již otec vrátil? Vásk i okna bobiččina pokoje, jež vedla do zahrady, byla osvětlena. Počkej, babičko, překvapím tě, pravil jsem vesele a přeskočiv železný plot dělící zahradu od cesty podél osvětlených oken, jež byla otevřena, avšak divokým vínem zarostlá, kradl jsem se ku dveřím. Nemoha odolati, nahlédl jsem dovnitř a uzřel otee sedícího vedle babičky u samého otevřeného okna. Stanul jsem v rozpacích, zda se mám prohlásit, když pozornost moji vzbudilo moje jméno, jež otec vyslovil. "Ty, říkáš, matko, že Smith se vrátí až ráno," pravil otec, "tu bychom ji mohli odstranit před jeho příjezdem." Koho že chtí odstranit, žasl jsem v duchu bezděčně naslouchaje dále. "To můžeš," odvětila bába, "vlak od východu přijíždí až v deset, od západu však již v osm hodin. Prosím tě, synu, pokračovala babička dále, "což se nezeptala ani na své

dítě? A pověz mi přec, kdes ji nalezl?" — "Nelekej se, matko," zachmuřeným hlasem počal vypravovati otec, "potkal jsem svou bývalou ženu a matku svého syna v odlehlé uličce v San Franciscu — byla opilá a nemravnými posuňky lákala mne do svého brlohu. Chtěl jsem bez povšimnutí projít, tu však neméně odporná černá megera vyšla z domku a na druhou volala: May, May, máš desák na kořalku? — Viš matko, jak mně kdys jméno May bylo drabé, proto jsem se zastavil, pohledv oné, již druhá nazývala May, pátravě do tváře. Nic v té odporné boláky zhyzděné tváři nebylo z mé bývalé May, než ty oči, podle těch jsem ji poznal. May Sivertonova, pravím, znáš mne? Okamžik se zarazila, pátravě na mne hledie, však v příštím okamžiku blábolila: "Dáš na whisky, honey!" Ach, matko, nechťj bych dále vypravoval, Je zle a zítra ji dopravím do některého ústavu v New Yorku, života jejího jest na krátko." — "Nemyslíš, že by bylo dobře říci Smithovi, že to jeho matka?" pravila bába. — "Ne matko, ne," vzepěl se otec, "jest nemocna hnušně nemocna" — tu otec nakloniv se k uchu báby něco jí šeptal — "a chei by můj hoch si uchoval na matku památku čistou, necht' žije v domněnce, že zemřela co slavná herečka."

"Zůstal jsem státi jako přimrazen, tak na mne účinkovala ona zpráva. Vypravovalť mně vždy otec i babička, že moje matka zemřela co herečka v mladém věku. Já pak kdykoliv jsem vstoupil do pokoje, jakési to rodinné galerie, odhrnul jsem černou roušku zastírající sličný obraz matčin, a kleknuv, vzýval jsem ji co svěřici. — Mám matku, mám, volalo to ve mně, nechť se opiji — jinému jsem nerozuměl — ano, nechť se opiji, budu ji přece mít rád; nikdo ani otec nemá práva syna od matky vzdalovat. Tiše obešel jsem z druhé strany dům, a vklouznul otevřeným oknem do přísklepi, z něhož bylo již hračkou po zadním schodišti nepozorovaně dostat se nahoru. Tichounce kradl jsem se chodbou, stanuv se zbožným pocitem přede dveřmi, jež dělily mne od drahé bytosti — od matky. Po chvíli teprve dodav si odvahy vzrušen otevřel jsem dvře a vešel dovnitř. Matné světlo tlumené stínítkem ozářovalo lůžko, na němž polosvlečená ležela — moje to matka. Dodav si odvahy přistoupil jsem bliže k lůžku. Obličej matky nemohl jsem spatřiti, an obrácen byl ku stěně. Pravá pak její ruka svise visela dolů. I poklekl jsem a polbiv drahou tu ruku. Matka se probudila a usednuvši na lůžku, počala si mne prohlížeti. Ulekl jsem se odporné, boláky zhyzděné tváře — ne, to nebyla moje svěřice s obrazu — a ten dech ěpící alkoholem mne zrovna odpuzoval. Jak andělsky krásnou zdála se mně býti moje babička oproti této ženě, mě to matec. "Honey", počala, blabolie matka, chopie mne za ruku, "přišel's pomilovat May? Dáš na whisky...?"

Počítal jsem hnuš vůči této ženě a hleděl svoji ruku uvolniti, však teprve vstoupivší otec, upozorněn jsa hlukem, mne vyprostil. Promiňte další mladý příteli, jest to nejbolestnější vzpomínka v mém životě.

Když jsem pak dospěl čtyřiaadvaceti let, tu otec na mou žádost vše mně vypravoval, i to, že matka za dva měsíce po onom setkání v jedné soukromé New Yorkské nemocnici zemřela, dosáhnuvši sotva šestatřiceti roků svého věku." Siverton obrátiv se stranou stíral slzy.

"Otec již dávno mrtev," končil po chvíli, "následovav brzy svou matku. Jsem boháčem, ačkoliv jsem překročil již čtyřicetku, dosud svoboden, bojím se ne ženy, ale podobných Bowmanů, jež mnohdy zajímavý zevnějšek ženy láká. Jsem z přesvědčení protialkoholikem, nechť jest podáván co nápoj ve formě jakékoliv. Nikdy dobrá stránka alkoholu nevyvážá zlo, jež se za ním táhne. Jeden se rodí moralistou, tomu netřeba zákonu, kdežto druhému morálka musí býti vštípena; to pozorujeme často u dětí jedné rodiny a jednoho vycování. Nevěřím theorii Darwinově, jež praví, že alkohol čistí

lidský rod, ničie slabšího. I slabý stromek, byl-li vzorně vypěstován a podepřen, seslí mnohdy ve statný kmen. Viděl jsem tolik bídy, tolik zla a neštěstí, jež alkohol zplodil, že nemohu souditi jinak. Za životní úkol obral jsem si zachraňovati ubohé oběti před zkázou mravní, již alkohol uspišuje, podat jim bratrsky ruku a pomoci jim z morálního bahna a tomu účelu věnuji čas i peníze. Mám to uspokojivé zadostučinění, že již mnohou obět jsem zachránil. Postačí vám to vysvětlení, přáteli?" končil Siverton. Vypravoval jsem vám kus svého života, byste mě jednání pochopil."

"Mr. Sivertone," pravil Horský, podávaje tomuto ruku, "jste šlechetným a ještěže jen stín podezření o mysl mou zavadil, odpusťte mi!"

"Pánové," přiběhla Tonička, "Libuše se právě probudila a ptá se po panu Horským!" Oba muži rychlým krokem následovali Toničku.

Slunce bylo nad samým západem a jeho záře drala se přežranými větvičkami do besídky.

Libuše se probudila ze spánku, jenž se vlastně podobal spíše mllobě způsobené vysílením, a bloudila zrakem po přítomných, jako by někoho hledala.

"Cheeš něco, Libuško!" berouc ji za ruku pravila matka.

"Kde je Karel?" tiše tázala se nemocná.

Tonička zaslechnuvši její slova, běžela by přivedla Horského.

"Je s panem Sivertonem na druhém konci zahrady", hledíc ku dveřím pravila Nováková, "již jdou."

"Karle," šeptala nemocná upírajíc na Horského prosluný zrak, "neodcházejte, nastává večer a pak celou noc vás neuhlidám. — Je zde Mr. Siverton? Chtěla bych mu přát dobrou noc."

"Miss Novák," přikročiv blíže, pravil Siverton, "což mne vyháníte?"

"Ne, ne drahý příteli, mohla bych však usnouti," tisknouc slabě podávanou jí ruku, pravila Libuše.

"Strýče," po chvíli počala opět nemocná, "jak že jsi to vždy říkával? — Již vím. Dobrý bojovník musí zemřít se zbraní v ruce! — Děkuji ti dobrou noc!" — Chej všem dáti dobrou noc — jsem taková ospalá. Dobrý Emile, dobrou noc! — mějte rád Toničku! — Toničko, děkuji ti za ty poslední růže!"

"Otče, matko!" probravši se po chvíli šeptala. "Jste u mně", usmála se slabě, když ti oba se nad ní sklonili — "Kde je Flora? — Sestro, dobrou noc! — Tatínku, ty's přísahal očistit své jméno! — Je mi tak volně — jen spát chej — Floro, prosím, zpívej vš tu moji píseň!" —

Flora sepnuvši ruce počala polohlasem zpívat Libušinu zamilovanou píseň: "Zasvit' mně ty, slunko zlaté, na poslední z vlasti krok . . ."

Nemocná při zvuku písně blaženě se usmála.

Když Flora dopěla k slovům: naposled, ach naposled . . . sotva slyšitelně šeptala Libuše: "Naposled!" Pak stále se usmívajíc se stišila.

Flora dopěla. Ohnivá sluneční koule posledními paprsky ozářila usmívající se tvář právě zesnulé Libuše.

Jakeš hluboce dojat sklonil se nad mrtvolou a pravil: "Dobojovala se zbraní v ruce za čest otcovu!"

Zda splnilo se její přání, by uvolněná od přítěže zemské putovala od jedné planety ke druhé? Ach, kdo to ví! — Lidé se rodí a umírají, národy se tvoří a zanikají a svět bez účastenství se točí, točí . . .

Facky.

Napsal fr. J. Škaloud.

BYLÍ to dva potentáti tehle Kačírek a Slepíčka. Stejně velcí, stejně kulatí, oba rádi pili a veselili se. Slepíčka rád vypravoval anekdoty a Kačírek je rád poslouchal. Jejich přátelství snad bylo určeno před stvořením světa, poněvadž osud upravil stejně i jejich manželství. Kačírková i Slepíčková byly také pomalých a zakulačených postav a děti neměly. Jednu neděli byli Kačírkovi u Slepíčků a druhou Slepíčkovi u Kačírků. Po obědě šli muži na jednu a přišli až k večeri, kde se to dotáhlo pilsenským až do desíti hodin. Pak si dali po hubičce a hnali se do kanafasu. Slepíčka byl umělý soustružník, vyučený už v Čechách a Kačírek byl krejčím, vystudovaným ve Vídni. Že tam chodil do večerní řemeslnické školy, říkal tomu studiu. Jejich přátelství, ačkoliv bylo již dosti tuhé, utužila ještě více vojna. Jeden sloužil u lantver v Josefově, druhý v Terezíně. Oni ale těm vlastiobráncům ve vojenské pyše říkali, kanonýři. Jeden lhal druhému a těch kanonýřech a oba si věřili a spojili se vždy na výboj i odboj, když jim někdo nechtěl věřit. Takto dovedli o vojně dost prášit, ale měli smůlu, že když se trochu napili, že si pletli ty pevnosti, nebo "festuňky." Pak ale přišli na dobrý nápad. A'y se jim posluchači už nikdy nesmáli a na vojně je nechytili, sloužili oba v obou festuňkách, půldruhého roku každý. Tak se nemohli mýlit. Také se dali k vetránům a dali se spolu fotografovat. Jaké to byly majestátní postavy v nových uniformách. Ihned si dal každý fotografii zvětšit, zarámovat a překvapil ní druhého. Jaká to šlechtná srdce! Padli si do náruče a plakali jako děti. To šli oslavit hned pilsenským a slavili až do půlnoci. Bylo jich toho večera mnoho a ještě více, než mnoho. Vedli se pod paži a vrávorali jako generálové. Kačírek doprovázel domů Slepíčku. Když se u dveří loučili a Slepíčka mu děkoval za doprovod, uhodil se náhle do čela.

"Jsem to, Františku, Nana s gypsovou hlavou! Viš co? Tys doprovodil mne a já doprovodím tebe."

Kačírek svolil. Vzali se pod ruce a vrávorali ke Kačírkovým. U dveří se zas půl hodiny loučili.

"A viš co, Františku?" Slepíčka byl také František — "teď si teprva vzpomínám, že já ti slibil, že tě doprovodím. Rozumíš tomu?"

"No to je pravda, povídal's to."

A Kačírek vedl Slepíčku zase domů. U dveří ale zase povídá Slepíčka:

"Viš, Františku, já nechci mít u tebe žádný dluh a proto tě taky doprovodím domů."

Kačírek se chvíli díval na Slepíčku.

"No tak třeba, Františku!"

A razili to ke Kačírkovým. U dveří zamyslel se zase Kačírek.

"A Františku, to tak nepůjde. Já ti slibil napřed, že tě dovedu, tak tě musím dovést. Ty mne můžeš dovést pak."

“No tak jo,” přikývl Slepíčka. “To bude teda taky dobrý.”

A zase ruku v ruce valili to k Slepíčkovům. Na cestě vynadali policajtovi, když vycházel z pozdního saloonu, řekli mu, že jest jeden ožrala. U dveří povídá Kačírek:

“Františku mně se zdá, že mne bolejí nohy!”

Slepíčka si sáhl na koleno. “A Františku, mně se to taky zdá! Odpočínme si chvilku tady na schodech.”

“To máš pravdu, odpočínme si!”

Usedli na schody a zavřeli dvěře, aby na ně potulný noční zvědavce netroubil. Povídali si o vojuč, o těch kanonech a manévrech, povídali, povídali, až oba usnuli. To je pouze malá ukázka z jejich přátelství. Snad povíme laskavému čtenáři ještě nějakou. Jen v jednom se naši přátelé různili a to bylo manželské komando. Kačírek byl sám králem na svém hradě, ale zde ním byla paní Slepíčková a dosti přísným králem. Netrestala snad barbarcky, ale malý trest také boli. Záleží na tom, jakou má člověk kůži a její František měl až příliš jemnou. Když někdy příliš dlouho vykládal u baru o festuňkách a šrapnelech a přišel domů jako plukovník, jeho drahá ženuška ho přátelsky napomenula, aby si nekazil zdraví a řekla mu, že takového flamen dra neviděla. On byl dojat a její pohledy působily mu takovou bolest, že by byl hned hotov jít do saloonu znova, aby se doma netrápil a zůstatí tam zase do večera.

Jejich eldoradem byl náš Riverside. Jak slunce začalo sřehat svými teplými a pak žhavými parsy, už tam byli. Na jaře tam jezdili na fiálky a aby se obdivovali krásě Vesny, v létě se tam táhli prochládit se a na podzim tam rostly kotrče a václavky. Někdy se tam zajelo i v zimě. Chodili tam už tenkrát, když se nikomu nezdálo, že se tam bude jezdit po karáč a že tam bude Zástěra. Tenkrát tam královala “bába” se svým tolerancem a jezdilo se tam vlakem. Naše kamarády tam znal každý keř, každý bruk a ani lasička se jich nebála, když ruku v ruce valili to dolů k vodě a pak do Eldorada.

Slepíčka měl k návštěvě svého Riversideu jenerální povolení na jeden den v týdmu a to bylo pondělí. Ten den toho nikdy mnoho neudělal, ať si tedy jede. Ale ono bylo horko jako v úterý, ve čtvrtek, někdy celý týden, co ty dny má člověk dělat? Pivo saloonka jako louh a v tom horku praskají vrtáčky a nože na soustruhu. Někdy se mu podařilo na ženě jeden den vyžebrať, jindy jí šel do lékárny pro prášky proti bolení hlavy a přinesl je až o půlnoci. Jednou byl volán k telefonu a jednou pro něho poslal Novák chlapce, že mu něco chce a to byl samý Riverside. Jednou utekl mátee bez kabátu, bez vesty a bez čepice. Chytil se za břicho, dal se do úpění a letěl do protějšího saloonu na jednu koňaličku. Vypil ji, proběhl saloonem na druhou ulici a na rohu už na něho čekal Kačírek. Koupili za čtvrták čepiči a už se vesele jelo. A zase k vodě, zase darda a těžká hlava.

Na svatého Františka Serafinského domluvili se přátelé, že tam pojedou se svými polovičkami drahými. Vlastně se o tom domluvily ty polovice. Ráno byla mlha, ale k desáté se zvedla a byl krásný, podzimní den. Naši potentáti vedli manželky k řece a ukazovali jim, pod kterým kamenem je rak a kde jsou kapři. V poledne se dobře najedli v Eldoradu. Ženy se sly poválet pod stromy a oslavenci dali se do pití a do dardy. Každou chvíli položili karty a o něčem debatovali. Také se dostali do sporu o fačkách. Kačírek hájil americkou, že něco vydá. Slepíčka zůstal vlastencem a výmluvnými slovy hájil českou fačku. Po ní nemodrají oči, nevyklají se zuby a i muzikant může po ní hned foukat do plechu. Zkrátka česká fačka je křesťanská, něžná a někdy je radost ji dostat. Česká fačka je snad to nejlepší, co se sem dá z Čech importovat. A proto na ní Slepíčka dopustit nedá a nedá. Hráli dardu až do

desíti večer, Ženské už bručely a vypravovaly se domů. Mužští musili dohrát, byla labeta, ale nešlo to tak snadno. Sotva to někdo vzal, padl tam a hrálo se dál. V labetě bylo na dva dolary. Kačírek to vzal a položil na stůl čtyry krále. Vyhrál toho dne asi sedm dolarů. O ztrátu se asi stejnoměrně rozdělili Slepíčka s hostinským. Slepíčkovi zavrtalo něco mozkiem. Zdálo se mu, jakoby viděl rychlou ruku Kačírkovu položit tři krále ke čtvrtému, který ležel na talonu. Ano a byl to kulový král. On měl dámu a myslil si, kdyby to bral, že už nedostane bejle. A podívejme se na Františka, jaký je to filutář filutářský! To mu nedaruje, z té labety mi musí dát polovičku. Před hospodským nechtěl nic říkat, aby nechtěl také díl. Řekne to Kačírkovu až venku. Matky už čekaly u káry, když naši vojáci vyšli ven. Šli pěšinou jeden za druhým, poněvadž v trávě bylo mnoho rosy. Kačírek se obrátil.

“Ale ta labítka byla . . .”

Slepíčka zabručel.

“Jak by nebyla, když jsme ji tak naládovali!”

“A na čtyry krále jsem ji vybral.”

“Řekni na tři.”

“Co povídáš, Františku?”

“No, dej sem dollar a nemluv! Já to viděl, vždyť jsem měl kulového jasa a povídám si, že už nebudu mít bejle, když to budu hrát, protože jsem krále viděl.” Kačírek se zamotal.

“Františku, tohle mi nepovídej! Když mám čtyry krále, tak je mám.”

“No jo, ale to nezapřeš, že sis trošku zafixloval. Vždyť na toho krále koukám.”

“Já nefixluju nikdy.”

“Ale dnes jo.”

“Mordie, Francku, to mi nepovídej, já nejsem žádnéj zloděj!”

“Já ti to nepovídám, ale fixlovat taky není poctivý.”

“Tak já jsem fixlár!” kohoutil se Kačírek a pokročil k Slepíčkovi.

“Vždyť ti koukám na ruce.”

“Neříkej to, nebo ti dám fačku.”

“A nedáš.”

“To uvidíš. Kdo mi tohle řekne, plácnu každého.”

“To by bylo pěkný fixlovat a ještě fačkovat.”

Kačírek zrudl ještě více v obličejí, rozpráhl se a dal Slepíčkovi tu jednu českon, které si před chvílí tak chválil. Slepíčka zavrával.

“Tak ty mne budeš bít? A že mi zloději, nedáš ještě jednu?”

A zloděj mu ji dal.

“Ženo!” křičel napadený, “pojď sem, on mne utluče.”

Ženské se u tratě daly do smíchu. Neměly ani tušení, co se v zadu odehrálo. Přátelé došli ke káře na dvacet kroků od sebe a v káře usedli každý do jiného rohu.

A mýjely dny, týdny, měsíce. O smíření našich nepřátel ani potuchy. Kačírek zrudl, když si vzpomněl, že mu nejlepší přítel řekl zloději. Slepíčka sezenal, když si zase vzpomněl na ty fačky. Zde by bylo smíření bídáctvím. Nepřátelství až za hrob.

Do Riverside nechodili ani jeden, ani druhý. Měli strach, aby se tam nepotkali. Na počátku se jim stýskalo po starém výletním místě, ale pak tomu trochu zvykli. Zvláště Slepíčka byl celý rozházený, že mu scházel Riverside. Jezdil sice jinam, ale to nebylo to. Přijížděl rozmrzelejší, nežli odjížděl.

Od neblahé roztržky uplynuly málem dva roky. Byl parný den a Slepíčka seděl za svým soustruhem jako boží umučení. Slepíčkové se chudáka zželelo.

“Frank, vem si čepici a kabát a projď se trochu do Riverside. Tady bez toho jen strašiš.”

Slepička se obrátil.

“A což když tam bude on?”

“Ať by byl. Ty si jdi kam chceš a on taky. Vždyť je Riverside dost velkéj.” — “Tak mi ten kabát přines.”

Slepička jel, ale dnes mu ta cesta byla jaksi cizí, jakoby nejel ani na výlet a ta voda tam a ty stromy rovněž. Snad je to proto, že je dlouho neviděl a odvykl jim. Dlouho tu nebude. Něco sní, vypije nějakou sklenici piva a pojedě domů. Co tady? Všechn bývalý pňvab odtud zmizel, ba ani to Eldorado už tak člověka neláká. Vešel dovnitř a ve dveřích zůstal stát jako přimražen. U jednoho stolu seděl Kačírek...

“A pěkně vítám, pane Slepička, jen dál, jen dál! To jsou k nám hosti. Jak dlouho jsme se neviděli,” vítal nového hosta hospodský.

Kačírek sebou trhl. Slepička vešel a usedl u jiného stolu k němu zády. Hospodský chodil od jednoho k druhému a střídavě jim naléval. Slepička si umínil, že vydrží, dokud neodejde Kačírek. Jinak by se mohlo mít za to, že se ho bojí. Podobnými myšlenkami zanášel se Kačírek. On, ten chlap, Slepička, přišel tam schválně, aby ho od takového dobrého piva vypíchal, ale to si počká. Kdyby tu měl sedět do půlnoci, bude tu sedět a kdyby se měl opít, opije se. Před takovým hulvátem nebude utíkat. Hoši seděli a pili, až se jim z hlav kouřilo. Byli oba červení jako raci.

Té chvíli použil hospodský. Postavil se mezi ně a sputil feč tak dojemnou, že by se byl naď ní kámen pohnul. Líčil jejich bývalé přátelství, jejich výlety, dardu, jejich opičky, které spolu vodivali. A to všechno, jako by bylo zakopáno. Ale proč by se to nemohlo vykopat? Lidé se hněvat nemají, je to barbarské, nelidské a škodí to zdraví. A co zavinily ty ubohé ženy? Ony si nec neudělaly a mají se hněvat? Hostinská plakala, jak byla dojata a pan-táta kopl třikrát psa, aby jim do toho neštěkal. Kačírek utřel si oči pravým rukávem, Slepička levým. Hospodský zvedl Kačírka a vedl ho k Slepičkoví.

“Tak hoši, jaký krámy, podejte si ruce a bude to!”

“Já bych mu odpustil,” zavzlykal Slepička, ale on mi dal dvě facky.”

“A on mi řekl, že jsem zloděj.”

“Tak to byla by jen jedna facka!” rozsoudil hospodský. “Hoši, víte co? Já vám něco řeknu. Ta věc musí být mezi vámi vyrovnána. Ty, Kačírku, dal jsi mu za jednoho zloděje dvě facky a to není spravedlivé. Jednu fačku máš u něho a k vůli smíření bude dobře, když ti ji vrátí. Jste s tím srozuměni?” — “Já jo,” hlásil se ochotně Slepička.

Kačírek se škrábal za uchem, ale najednou se rozhodl.

“A vem to hrom pro jednu fačku, snad ji unesu, ale musí bejt česká, jako byly ty tenkrát.”

Hospodský ustanovil že se věc ukončí na tom místě, kde počala před dvěma roky, pod tím samým stromem. Byli s tím spokojeni.

Vyšli před hospodu a hotovili se k hrozně exekuci. Kačírek už litoval, že tomu svolil. Hospodský je postavil před strom a počítal: “Jeden, dva, tři!”

“A sakra!” zaklel Kačírek a měl proč zaklít. Slepička mu dal na levou tvář takovou, že si pravá šla pro druhou sama. Narazila na drsnou kůru stromovou a pěkně se podrápala, až z ní tekla krev. Kačírek to počítal za dvě facky, což je proti úmluvě, ale hospodský rozhodl, že Slepička dal fačku jen jednu. Na druhou ani ruku nezvedl. Kačírek se s tím musel spokojit, protože to byla jeho vina, že se tak blízko stromu postavil. Nepřátelé podali si ruce a šli do saloonu dvouleté rozloučení se pořádně zapít.

Laciný zajíc.

Humoristika. Napsal Bedřich Moravec.

CERTI vědí, kde se u nás vzalo slovo "fretovati se." Kdybyste se těch nejslavnějších učeneů světa ptali, co to je, každý vám to vysvětlí jinak. Ale byl jednou jeden slavný muž a ten fretoval se po celý život, profretoval se až do hrobu, ale to fretování zanechal dědičtím našemu lidu, protože mu je zapoměli dáti do rakve. A náš lid tedy fretuje se stále, protože to fretování zůstalo na světě.

Abyste mi rozuměli povím vám příklad.

Ve vsi mají školu a učitele pokrokáře. Dělal by divy, kdyby nebylo fretování. Dědina je zapadlá, do města daleko, učitel žije bídný život. Vychovatel národa je otrokem svého povolání a vychovává zase otroky.

Má pěkné služné, mohl by žít pěkný život, ale poměry činí z něho otroka. Služné dá celé na své děti, které má ve městě za příčinou vzdělání a sám celý rok je živ o bramborech a nějakém dolku. Nesmějte se! Vše je až tuze pravdivá. Ve vsi nelze ničeho koupiti, protože všechnu výrobu zajistí si hokynáři, dávajíce selkám zálohy na potraviny předem. Do města je daleko, kousek masa nelze donésti do zapadlé dědiny. V létě by se zkazilo vedrem a v zimě se do města nedostanete pro závěje. Náš lid v takových dědinách žije po celý rok o bramborech a podmáslí, šetří celý týden na stravě, aby se v neděli mohl opít v hospodě a kusu masa užije jen o posvícení, které je vlastně největším svátkem v roce.

Učitel má se zas dobře ten týden, kdy matky vedou děti k zápisu do školy. Každá přinese nějakou pomazanku. Jedna kus másla, chudší alespoň džbánek mléka. Každá si myslí: "Je třeba býti uznalým, vždyť učitel bude se s našimi dětmi kolik roků fretovat."

Učitel běře pomazanky, zapisuje děti, ale po zápisu smutně si vzdychne. Má na týden živobyť, ale na rok soužení.

Potřeboval by pro svou školu různých oprav, učebních pomůcek, obce by to musela zaopatřiti, ale řeklo by se: "Vida, pomazanky běře, a ještě obci dělá zbytečné výlohy."

Náš lid totiž všechno, co je na vzdělání jeho dětí, považuje za zbytečnost.

Učitel si tedy pomyslí: "Letos se ještě profretují, ale napřesrok se změnám." —

Nezmění se, protože se zatím nezměnily jeho poměry, a tak pro to stále fretování vesnické školy nemohou ku předu.

Proč vám to povídám? Nikterak není mým úmyslem učiti vás fretování, povídám to jen proto, že o té pomazance přemýšlela chalupnice Ondráková v Bělčicích, chtěje dáti synka svého zapsati na školu měšťanskou ve městě.

Věděla, že pomazanky se při zápisu dávají, a byla přesvědčena, že ve městě je tomu právě tak jako v Bělčicích. Jenže takovému řediteli měšťanské školy nemohla přece donésti bochník domácího chleba. Radila se tedy s tátou, a Ondrák na to padl hned.

"Zajíce mu dáš!" řekl. "To je panské jídlo a ve městě je o zajíce zle."

Za to nebylo zle o zajíce v Bělčicích. Přes rok už sedláci provozovali hon v obecní honitbě, zajíce postříleli dost, a jak už náš lid je, že sám sobě ničeho nepřeje, prodávali Bělčičtí loveci ulovenou zvěř hokynářům za levnou cenu, a hokynář dovážel zvěřinu do města. Toho dne tedy, kdy Ondráková vedla synka k zápisu do školy měšťanské, úplně už s chlapecem na cestu do školy vypravená zastavila se u souseda Hrušky, aby se ho zeptala, má-li nějakého zajíce.

Hruška zajíce měl, střeliv ho na večerním čekání. Přenechal ho Ondrákové ochotně, a když se ptala, co za zajíce chce, Hruška řekl: "Však se s vaším mužem spravíme."

Ondráková byla žena lakomá, bála se, aby snad Hruška nechtěl za zajíce mnoho, ale potom si pomyslíla: "Hokynáři to prodávají za třicet krejcarů kilogram, jistě tedy na mne nebude chtít soused vydělati."

Vstříbila tedy zajíce do koše a chvátala s chlapcem k městu.

Hodinu později dostavil se Ondrák k Hruškovi, aby mu zajíce zaplatil. Byl to člověk stejně lakomý jako jeho žena a cestou k Hruškovi už se připravoval na tuhé smlouvání. Ale nebylo ho zapotřebí. Když se Hrušky zeptal na cenu, řekl tento boďře: "Snad bych od vás, sousede, nevezal peněz za zajíce! Zvěř dělá na poli škodu vám jako mně, a vím, naě zajíce potřebujete. Tedy nestojí nic."

Ondrák poděkovav a odešel s vnitřním uspokojením, že pomazanku pro ředitele ve městě má zadarmo, a chlapec že bude mít ve škole lepší oko.

Zatím Ondráková docupala s chlapcem do města a dala ho tam zapsati na měšťanku. Při zápisu se přesvědčila, že nikdo řediteli pomazanky nedával, a když nedával nikdo, nedala ona tedy také ničeho.

Nechala zajíce v koši a odpoledne zase ho nesla k domovu.

Když se blížila k Bělčicům, začala rozumovati: "Co teď se zajícem? Hruška by za něj mohl chtít hromadu peněz, a ona přece nebude kupovati zajíce k jídlu!" Jak do vesnice vešla, zašla hned do statku Hruškova a zajíce mu vrátila, řkouc, že ho nepotřebovala. Hruška znaje Ondrákovou, věděl hned kolik uhořilo, a proč mu zajíce vrací.

Vzal zajíce, a když Ondráková odešla, dal zajíce ženě, řka: "Upec ho! Dal jsem ho Ondrákové, ale ona myslí, že by mi ho musela zaplatit, a proto mi ho vrátila. Lépe se ta baba ani nemohla vytrestati."

Doma Ondrák přivítal ženu: "Dalas řediteli zajíce!"

"Nedala," odpověděla Ondráková, "Nedával žádný nic, tak jsem také nic nedala."

"Upec tedy zajíce!" nařizoval Ondrák. "Pochutnáme si na něm!"

"Byla bych blázen vyhazovat tolik peněz na jídlo," řekla Ondráková. "Už jsem zajíce Hruškovi vrátila."

"A, ty huso hloupá!" rozkřikl se Ondrák. "Vždyť Hruška za něho nic nechtěl."

"Ježíšmarjá," lekla se Ondráková, "A já mu ho vrátila."

"A jsi ty ženská," křičel Ondrák. "Čtyři hodiny nosí zajíce po světě zadarmo a o takovou pochoutku mně připraví."

"Kdybych byla věděla, že je zadarmo!" hájila se Ondráková a litostí dala se do pláče.

Dobře hádal Hruška, že se Ondráková lakomostí svou důkladně sama vytrestala.

Chcete anebo musíte napsati dopis

český nebo anglický a nevíte jak do toho? Co Vám to dá trápení a přemýšlení-než synajete ten pravý vzor, to pravé slovo, co Vám to dá čekání a poptávání, že někdy byste dali kdo ví co, kdybyste byli to ho ušetřit. Za pouhých \$1.25, poštou \$1.30, můžete si všechny ty starosti ušetřit. *Česko-Americký Dopsosatel* na 240 stránkách obsahuje vzory ke všem možným dopisům: ku všem možným přiležitostem jak pro soukromníka, tak pro obchodníka, tak pro rolníka neb řemeslníka; jest to nepostrádatelná kniha, v které naleznete návod ku správnému sestavení po anglicku i po česku všech dopisů společenských, obchodních a listin právních dle amerických zákonů. Obsahuje sbírku několika set českých anglických dopisů soukromých ku všem možným přiležitostem, jakož i vzory nejčastěji užívaných důležitých právních a obchodních listin, jako: Objednávky, žádosti o půjčky, doporučení, výpovědi a bytí pro neplacení, oznámký, omluvy, nájemné smlouvy, pinomocenství, různé stížnosti a mnoho jiných důležitých obchodních dopisů a právních listin, které psány jsou vesměs v řeči české i anglické dle zákonů amerických. **Cena \$1.25, poštou \$1.30.**

AUG. GERINGER,

150 W. 12th St., Chicago

Pro smutné chvíle.

Jak si pomohla k nejnovější modě.

Vzdychla Méry:
"ach ta móda—
že jsem chudá,
přec je škoda!"

Dobrý nápad
stačí pouze,
a o modu
není nouze.

Nebezpečný okamžik.

"Maminko, držte mísu, tatínek kej-
chne!"

Obrácený svět.

"Vaše dcery jsou již všechny provdá-
ny, pane bankéři?"

"Ano, již mám pět z tů zapotřeno."

Klepání.

Čáli: Proč pak pláčeš?

Majk: Vešel jsem k tatínkovi bez kle-
pání a proto mi tatínek naklepal.

Z trhu.

... a povězte mi upřímně, je tahle hu-
sa skutečně mladá??

— Nu, budou-li tak dlouho mlodo-
páněčko smlouvat, je samozřejmo, že sotárne
režli ji koupějí.

Nejvyšší čas.

Soudce: Jaké máte povolání?

Starý pobuda: Dosud jsem se pro
žádné nerozhodl.

Lovu zdar.

Pat Čmuchaček, syn a paní
časné ráno po snídani
vyšli sobě do lesa
střelit náhou koroptvičku,
bažanta neb matesa.
Slunko hřeje, jasné září,
Čmuchaček však zle se trápí,
na vše strany marně brejli
nelze nalézt ani chloupěk
ani hloupé ptáky hejly.

Čmuchačková kráčí vzadu
střešlům dává moudrou radu,
že by bylo lépe třeba
na chvíli si odpočinout
a sníst s máslem kousek chleba.
V střelecké své horlivosti
Čmuchaček děl s nevrstí,
aby mu šla s jidlem k řasě,
že prý nemá ani chuti,
ani hladu, ani čusu.

V tom tu zadal viehr dravý,
Čmuchačkové klobouk a tlavy
strnul, a s nim divě víří,
do rány ho nese s'šelehm,
kteří ihned p' něm míří.
Rána boukne, druhá, třetí,
opřenece k zemi leří,
střešlů radost veliká,
že jim osud skořiti přál
takového chlápika.

Svědomitost.

Lékař v okamžiku, když dá si od sto-
ravého Majka ukázat jazyk, jest kursí na
rychlé povolán. Když se asi za dvě ho-
diny vrátí, Majk má dosud jazyk vyplá-
znutý.

Matka Majkova: Zaplat pámbů, pane
dochtor, že už přicházejí, ten malý už by
to byl děle nevydržel.

Jde mu vsťic.

— Nepřijdu-li domů z hostině do de-
seti hodin, nemusíš na mne, drabá žensko,
čekati!

— Ani mne nenapadne. Nejsi-li doma
do devíti, dojdou si pro tebe.

Nelže.

On: Vy jste jediná žena, již jsem kdy
miloval.

Ona (mladá vdova): Ně, jak vy umíte
lhát!

On: Přisabám, že nelžu. Všecky o-
statní byly dívky.

Rozhodný důkaz.

Obhájece: Slavný soude! Obžalovaný
rečí zodpovědným za čin jemu za vinu kla-
dený, poněvadž jej spáchal ve stavu chro-
nické nepřičetnosti. Neboť ce'á řada svěd-
ků může dotvrditi, že bezpochybně před
spáchaním onoho činu doprovázel na ná-
draží svoji tetýni a když odjížděla, volal
na ní: "Na shledanou!"

Nestranný.

— Člověče—já jsem se octnul ve srážce. Na jedné straně byli stávkáři, na druhé stávkokazi.

— Na které straně jsi byl ty?

— Mezi oběma stranami.

Poslední přání.

Kleofás Ztrápený (na smutečné posteli): Ach, pane doktore! Chtím, že se můj poslední okamžik blíží. Ať zle nebude, pečuňte prosím, co n'jlépe můžete, o moji paní—abych se mohl na věčnosti těšiti aspoň několika pokojným rokem.

To by mohlo.

Verkovská kráska: Ráda bych, abyste mne vyfotografoval.

Fotograf: Přejete si poprosi pouze anebo obraz až po kolena?

Návštěvníce: Ach, nečiní-li vám to ždáných oči? Pšlá bych si aby na obraz přišla také hlava.

Přesně dle rozkazu.

Starý pán K. jest těžce nemocen. Lékař, obávaje se, aby nervosnímu pacientu neublížilo nijaké rozčlenění, nařídil jeho sluhoři, aby mu v útcem ani slovem neodpovíral.

Tu jednou, trápen jsa velikými bolestmi, zastěná pacient: "Ach, bylo by nejlepší, kdybych umřel!"

Ano, milostivý pane, máte úplnou pravdu, změla odpověď následuplného sluhu.

Moc suggestce.

Ve společnosti se mluví o různých tajemných úkazech. Konečně dal si i dr. Liška Fiel, aby vyprávěl nějaký případ z vlastní zkušenosti.

— Měl jsem kdysi pacienta stíženého těžkou plíni chorobou. Seznal jsem, že pouze cesta na jih, do sluncem prozářených krajín by mohla cindáka zachrániti. Taková cesta byla také jeho největší touhou, ale prostředků k tomu nebylo. Byl chud, že měl sotva na živohytl. Nevěda si jiné rady, usmyslil jsem si, nahraditi mu slunný jih pomocí hypnosy. Dal jsem na strop jeho světnice namalovat žlutozlatou barvou velké kolo a nasugg-rovat jsem mu, že je to slunce, jehož blahodárnými účinky bude vyléčen. A co byste řekl! Pokus ten se osvědčil. Pacient se začal rychle pozdravovat. Již jsem měl za to, že jest načisto zachráněn, když jednoho jitra jsem jej nalezl mrtvého v posteli.

— Tedy podlehl přece své plíni chorobě, zeptal se kdosi ze společnosti.

— Nikoli. Dostal sluneční úžeh.

Vrchol nábožnosti.

— Úlová se pan Podšitý i doma tak nábožně?

— Toť se ví. On má dokonce i postel s nebesy.

Triumf vědy.

Starý botanik: Skutečně, tahle tropická květina je v stavu poplěsí hlavu i nejzkušenějšímu vědatoru. — Již zase rová cetrovská liana, kterou jsem neznal!

„Tiché“ společnosti.

Isak Jaiteles měl výnosný obchod s oděvy, ale chybou bylo, že musel obetovat za stávaní celý čas úplně sám, a neměl nikoho, kdo by jej v pádu potřeby zastoupil. Žena byla stále nemocná a mimo ní měl pouze švakra, jenž měl tu chybu, že neuměl číst. Jak svěříti takovému člověku obchod? Jednou se ale stalo, že Isak musel odejít k soudu do sousedního města. Nebylo jiné pomoci, musil sáhnouti po výpomoci švakrově. Tři dny trvala příprava nežli mohl odejít. Dal totiž na každý kousek oděvu, jež měl v krámě, cedulku, a cejn označil puntíky. Kolik puntíků, tolik dolarů.

Konečně mohl Jaiteles odjet. Když se druhého dne vrátil, byla jeho první otázka: Nu, švagříčku, prodal's něco?

— Ba jo, řekl tento. Jeden oblek za sedmadvacet a jeden za jedenatřicet dolarů.

— Co pak jsi mšugó? zvolal Jaiteles. Vždyť tak drahé oděvy ani v krámě nemám. Nejdražší suit je za dvanadvacet dolarů!

— Nu, zde jsou listky s cenami.

Jaiteles prohlíží chvíli listky a pak, celý šťastím záře, zvolá: Oh, buďtež mouchy požehnaný!!!

U jezera.

Hostinský (posměšně): Zase jste tihorechylil?

Ryhář: O ano; již dvě mouchy v pívě.

Lenoši.

Tulák: Zatra... vesnice. Ač člověk žádá o almužnu kde chce, všude nabízejí práci. To musejí býti samí lenoši, že chtějí, aby jim všechnu práci udělali jiní.

Znalec přírody.

Bajgaš! Jak jsou si ta housátka podobna. To musejí být dvojčata.

Co jí patří.

Slečinka: Přála bych si nějaký napínavý francouzský román.

Knihovnik: Je mi líto; všechny jsou rozpůjčeny.

Slečinka: Pak mi dejte něco jiného. Snad sám víte, co by se mi ujlépe hodilo.

Knihovnik: Oh ano, zde prosím.

Slečinka: Julče, domácí kuchtařku!

Ze školy.

— Pověz nám, Strnade, jak dlouho byl Adam v ráji.

— Dokud redostal ženu.

Dobrá snaha.

— Proč jste ukradl převlečník?

— Slavný soude, já mám každou chvíli něco se soudy a tu jsem chtěl vypadat přece jako člověk.

Ze soudní síně.

Soudec: Povězte nám, jak vám bylo samojediněmu možno vlámati se do místnosti tak pevnými dveřmi, opatřenými tak důkladným, složitým zámkem?

Obžalovaný: To je právě moje úf dní tajemství!

Také jeden, jenž by rád dělal.

Paní: A chudáčka, žebráčku, tak vy nemůžete dostat práci? A to mi přichází jako na zavolanou. Právě mi přivezli fóru dříví a já chtěla poslat pro člověka, jenž vám sekává dříví, a takhle mám po starosti.

Žebrák: To je pravda! Kde bydlil, já jim pro něho skočím.

Proč to nezkusila?

Jedna paní měla irskou služku, jejíž obličej byl zůstale zamazan. Když bylo všechno napomínání, aby se často myla, narné, řekla jí jednou paní: Méry, víte, co jsem se dozvěděla? Když si někdo myje často obličej teplou vodou a mýdlem, stane se hezkým.

— Jistě? odpověděla Méry, to je divné, že jste to nikdy nezkusila!

Hádanka z Duchba Času.

Co je to? Je to bílé a běhá se po tom?
Rozluštění: TUS VZROH

Opatrný.

Teta (jež prodlívá návštěvou u své provdané neteře): Jeničku, pojď sem; pověz mi, zdali se tatínek vždycky těšívá na tvoji návštěvu?

Jeníček: To nevím, tetičko, protože jakmile na tebe přijde řeč, vyžene mne tatínek vždycky ze dveří.

Překonána.

Paní A.: Moje dcera se již v osmnácti letech vdávala.

Paní B.: Moje již v sedmnácti se da'la rozvést.

Duchapřítomnost.

Cestovatel na Sahaře
kráčí slunném po úbočí,
náhodou když v stínu palmy
tropického ježka zočí.

Bedlivě ho pozoruje.—
V tom zraje slyšet řvaní;
potvora lev zrovna dostal
velikou chuť na snídání.

Poděšený cestovatel
ježka honem vzhůru svodí,
bez meškání do tlamy ho
hladovému lvovi hodí.

Lev ho spolknul i s jehlami,
bez soli a bez kření.
Nyní sobě zle nařiká,
trápí ho břicho a bolení.

Přesvědčen.

Profesor: Nyní přece jen věřím, že člověk povstal z opice—neboť jinak bych nebyl nahoru tak rychle vylezl.

Neústupný obhájce.

Ona: Jak pak se ti líbila s'ěžna Pískáčková jako Julie v dnešním představení?

On: Vypadala rozkošně. Jako anděl.

Ona (zářlivě): Ale že byla namalována, to jsi neviděl, co?

On: Ovšem, že viděl. Ale což jsi někdy viděla anděla, aby nebyl malován?

Cizinec.

Hosinský (pozoruje, že kterýsi host si nalévá do vína vody): Ten je u mne jistě popnejprv!

Podezřelý.

Jednatel (k sedlákovi, jenž se právě dal pojistiti proti ohni): Zplatíte si premií na jeden rok?

Sedlák: Ah, eo! na čtvrt roku stačí.

Nedá se.

Američan vypravuje Pařížanovi o zázracích své země.

— V New Yorku máme domy i o čtyřiceti osmi poschodích, a teď budou stavěti jeden, jenž bude mít šedesát poschodí.

Pařížan prohodí: Hm, a ptá se Newyčřana:

— Byl jste někdy v Paříži?

Po záporné odpověď, radí ešlubilovi.

— To tam jeďte, třebaš jenom proto, abyste viděl hotel, ježž staví v ulici de la République.

— Ale! A co pak je zvláštního na tom hotelu?

— Je na něm zvláštního, že posledních deset poschodí museli postavit na panteon.

— A proč to, na pantech?

— Aby je mohli sklappnout, když má jít měsíce přes hotel.

Opatrnost.

Na venkovské nádraží přišla nervosně vypadající dáma v průvodu rovněž staršího vousatého farmáře. Odhodlaně přistoupila k okénku úředníkovu a zeptala se:

— Je tříhodinový vlak až pryč?

— Ano, asi před deseti minutami odejel, odvětil úředník.

— A kdy přijede vlak určený na čtyřt hodinou dvacet minut?

— To bude trvat ještě hodnou chvíli.

— Nejede do té doby žádný osobní vlak?

— Ne.

— Žádný zvláštní vlak?

— Ne.

— Ani žádný nákladní vlak?

— Ne.

— Docela nic?

— Ne.

— Jste tím úplně jist?

— Ano.

— Tak pojď, Frank, obrátila se dáma k svému průvodčímu, můžeme přejít kolejs.

Ve "slabé" chvíli".

— Vy jste ukradl piano, zahřměl soulece na obžalovaného. Mluvě, proč jste to učelal!

— Vaše etíhodnosti, provinil jsem se, vim to, škemrá chycený zloděj. Ale věřte mi, dopustil jsem toho ve slabé chvíli.

— Ve slabé chvíli? řehotá se soudee. A řekněte nám, eo byste byl odnesl v silné chvíli, když jste ve slabé chvíli vyfooknul piano?

Moderné.

Matka (k novomanželům, odjíždějícím na svatební cestu): Šťastně se zase vraťte a—spolu.

Žiznivý pacient.

Lékař: Nařikáte si snad na žizeň?

Nemorný: I kde pak. Žizeň uráž, ehválabohu, znamenitou.

Ten neprojde světem bez pomluvy, který jedná tak jak lidé mluví.

Spěš ochotně zvednu a,
co tu dáma upustí —
"neobtěžujte se—" —
ihned na tě spustí.

Ačkoliv se peněz
nemohla už dočkat,
přece praví: "Ale,
vždyť to mohlo počkat!"

Neobtěžujte se,
dle přání tě paní,
řekne: "nemá pojmu
o slušnosti ani."

"Počkám tedy," řekl,
a už spustí nárek,
že by "zbitovala"
tuet hokynářek.

Čusdek chce malíř,
nestranný, pravdivý —
a řekne-li pravda,
už je celý divý.

"Zaspívejte nám přec,
něco, slečno drabá . . ."
"Ach, pane — neumím . . ."
slečinka se zdráhá.

Sotva zavřeš dvěře,
plný zlosti zvolá:
"Že jsem o to žádal
takového vola!"

Dobrá — jděte jinou,
pozvat ke piánu,
za zády vám tahle
nadá hrubiánů.

Když ti paní řekne:
"Jako doma, pane!"
věříš, že to myslí
doopravdy?—ba ne!

Dělej jako doma,
jak ti byla řekla . . .
šeptá: "to je sprosták—
zrovna bych se vztekla!"

Pravdivá, jak vidíš,
je ta historie—
že se řeči mluví
a pivo se pije.

Zadušoval se.

Do hostince přišel tulák. Zde je čtvrták, řekl hostinskému. Tím vám zaplatím za luně a pak mi k tomu přidáte pět sklenic piva. Rozumíte?

— Za čtvrták ovšem dostanete pět sklenic piva. Luně je k tomu zadarmo, to přece víte.

— To já tak nechci! Já chci zaplatit čtvrták za jídlo a pivo chci dostat zadarmo.

— To je přece jedno! Jaký je v tom rozdíl?

— Ne, já chci dodržet svoje slovo. Já jsem se musel zadušovat staré paní, jež mi dala ten čtvrták, že bo utratím za jídlo a ne za pítí. Rozumíte?

Po honu.

Mé staré jsem dnes ráno přislíbil zjít, a místo něho jsem přinášám opici. Teď jsem jen žádostiv na omáčku, jakou ona k tomu udělá.

Není nad poctivost.

Do jedné kavárny přišel host a sedl si k oknu. Na dveřích protějšího pekařského krámu viděl nápis: "Teplé housky každé odpoledne. Pouze pět centů kus." Poněvadž jidal teplé housky k smrti rád, zavolal si na ulici pobíhajícího hochu. Tu máš desák, řekl mu. Přines mi jednu teplou housku. Za zbývající pěťák si kup taky jednu.

Kluk odběhl. Za chvíli tu byl zpátky, ukusuje plnými ústy z chutně vypadající housky. Přistoupil ke stolu a položil před pána pěťák.

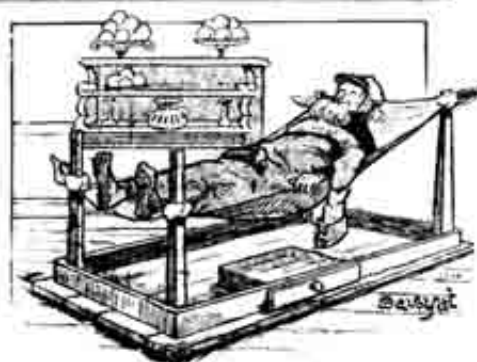
— Už měli jenom jednu, pracit naepnými ústy, tak vám nesu vás pěťák zpět.

Jen se vysmívejte v městě venkovanům,
oni často pkážou i městským pánům!

(Vzpomínka z chicagské konvence.)

"Lituji, že nemohu již
vám nocehu dít,
všechna lože zabrali už
četní delegáti."

"Nie nevadí," farmár na to,
"jaké pak a tím fraky?
uhruš, stál a čtyry nohy
a vyspím se taky."

Nešťastný osud.

Přítelkyně: Ty jsi se, tedy narodila zrovna na sylvestrovský večer?

Stará panna (s povzděchem): Ano; a považ si, kdybych se byla narodila jenom o dvě hodiny později, byla bych o celý rok mladší.

Zbytečný strach.

Nemocný: Já mám jenom strach, pane doktore, aby mne nepochováli za živa.

Lékař: To se nebojte. Když já vás léčím, tak se vám to nestane.

Povzdech.

"Slyšel jsem, že je vaše paní v lince zastarými spalování mrtvol."

Muž (s povzdechem): "Jo, jo! Dnes v poledne už zase nechala spát takovou nádhernou mrtvolu kašiny."

To je ochota!

Dáma (po zubolékařské operaci): Mnoho-li jsem dlužna.

Zubolékař: Pět dolarů, prosím.

Dáma: Zde jsou desátka; můžete mi ji změnit?

Zubolékař: Je mi líto, že u sebe nemám drobných—ale je-li vám líto, vytrhám vám za zbytek ještě několik zubů.

Pokročilá.

Teta (vzkročivši do pokoje, kde mladý učitel hudby libá její neteř): Tomuhle se říká vyučování?

Neteř: O, nikoliv, tetičko, to my už dávno umíme!

Strach před tetínou.

— Ty nečečeš Karlu? Považ, táta má doma železnou pokladnu!

— Ale máma má železné zdraví.

Klid zátíší.

— To jsem rád, že jsem si najmul zadní byt. Člověk má uspoř pokoj od toho větrného hluku z ulice.

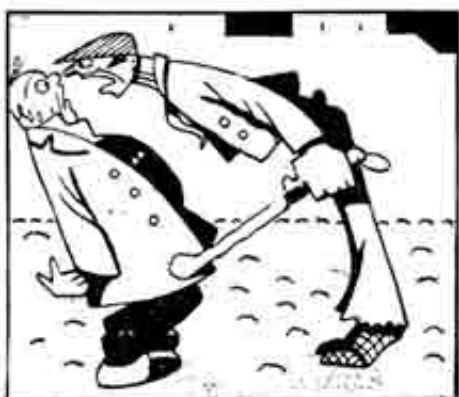
Lupič který si chtěl svůj lup práci zasloužit.

S lupičem se kdysi setkal,
při čemž zmirá strachy—
brozný chlap ten šeptem pravi:
"hned sem všechny prachy!"

"Všechno dám," dl přepadený,
při čemž v kapsy sahá,
"Jen mne nechte na pokoji . . ."
chlap však zvolá: "ahá!"

"Myslíte, že lenoch jsem, jenž
vyhýhá se práci?
a že vše, co máte, vezmu
jen tak bez orací?"

" . . . myslíte, že jako zebřák
penize chci za nic?
oxyy! tu máš!" oběti je
z práce té až na nic.

"a teď good-baj! víte, já jsem
člověk zvláštní ráce—
za žádný svět nevzal bych vám
peníze—bez práce."

Obět svého povolání.

A.: Ten mladý lékař prý se již stal obětí svého povolání?

B.: Ano, oženil se s jednou svojí pacientkou.

Jak to jde.

John: Jak může vystačit s tak malým platem, Joe?

Joe: Velmi lehko. Trochu se uskrovním a trochu nadělám elixírů.

Kterak si pan Všeuměl pověsil zrcadlo.

“Tenhle hřeb je přece, na zrcadlo malý . . .”
pan Všeuměl praví, všeho v světě znalý.

“Takovýhle hřeb se vráží pro zrcadlo . . . z toho tvého háku to by brzy spadlo.”

Pak do jízby druhé pro zrcadlo běží, a tu vidí, že je přibit jak nálež!

Č.

Zvláštní rodina.

V této Votrubovic rodině je všechno obrácené: Muž jest stará bača, žena je hotový chlap, a jelaší dceru je stará škotule a nejstarší syn jest hloupý kluk.

Pomsta.

Žena (k pozdě přicházejícímu muži, jenž vždy při jejím nočním kázání usne): Lumpo ničemná, však dnes neusneš, nepromluvíš ani slova.

Dobrá rada pro delikventy.

Byl jeden hodný člověk, jenž očekával ve vězení den, kdy bude oběšen. Poněvadž měl vězení, jmenovitě týkalo-li se jeho samého, za žert, velmi nemístný a celkem hrubý, radil se s právníkem, nebyla-li by nějaká naděje na vyvážnutí. Ale právník mu dával pramálo naděje. “Kdyby vás nepoň nebyli při činu nechytili,” říkával.

Jednoho dne vrazil právník do celý vězňovy s radostnou zprávou.

— Našel jsem způsob, jak zachrániti vaše hrdlo před oběšením!

— Skutečně?

— Ano. Je úplně jistý, ale mám-li vám ho prozraditi, musím mít tisíc dolarů vysázených na prkno.

Nadějí vzpružený odsouzenec sehnal tisíc dolarů. Pak poslal pro právníka.

Tento shráhнул peníze a pak řekl: Zastřelte se ve své cele.

Jednoduše.

A.: Před chvílí s. mi Vejvara stěží vař, že mu jeho už věčná noha působila věru velkou bolest.

B.: Jak je to možné?

A.: Zešla jednoduše. Jeho žena ma s ní namlátla.

Ty děti.

Nevěsta (ku svému snoubenci): Papa se velmi těší, že tě brzy pozná.

Malá Bessie: Ano, papa čisto povi- dal: "Jsem zvědav, jak vypadá ten, který si tě konkrétně přiváže na krk!"

Jak se mluví.

— Ah, ah, to mne těší, že vás zase jed- nou vidím. A, a . . . co pak dělá pan syn?

— Ale jděte, celá věčnost! Vy pře- háňáte!

— No—ale čtrnáct dní je to jisté!

Nepochop'l.

Paní baronka (k novému službovi): An- ton, já ti budu tykat, na to si musíš zvyk- nouť!

Anton: Proč ne? Je-li to tobě vřá- dně, to je taky vhod.

Povzdech spadnuvšího větroplavce.

— Ať si chvály lidé bezdrátový telegraf jak chtějí, mně je prozatím tisíckrát milej- ší ten starý.

V hotelu.

"Tachle ten pán si dá dobře chutnat. Objednal si jen směť dobré a druhé vše!"

"Což ten si to může dovolit—zůstane všechno dlužn."

Na káfé.

"Nepřivejte pořád na všechny strany! Co by vidíte tabulku s nápisem: Pívatí se zapovídá!"

"Tá platí pro posazery, ale já jsem benduktor!"

Následek bitvy.

Matka: Honziku, ty jsi se zase jistě pial s Vaškem, máš roztrhané kalhoty.

Honzík: Maminko, což kdybys vjela Vaškovy kalhoty, ty teprve vypadáš!

K službám.

Blabučka: Líško, já ti něco povím, ale nech si to u sebe. Zapůjč mi malič- kost, pět dolarů.

Liška: Dobře, já si nechám tu malič- kost u sebe.

Rízná odpověď.

Dáma (která na plesu stále obtěžuje jednoho znamenitého lékaře odbornými otázkami): Prosím, pane doktore, co děláte, když nemáte chuť k jídlu?

Lékař (nevrle): Nejím!

Moderní dítě.

Otec: Jak se ti líbí nová maminka, Liduško?

Deeruška (kráče nos): No, přístě já ti nějakou vyhledám, tatí!

Také pobožnost.

A.: Nemohu pochopit, proč tamhle tihle prohnaný zloděj tak pihně chodí do kostela.

B.: Asi se modlí, aby mu pámbů křičky odpustil.

C.: Ale co vás napadá—aby ho přikrádeži nechytili!

Nemoc.

Učitel: Proč jsi nebyl včera ve škole?

Žák: Byl jsem nemocen.

Učitel: Co ti scházelo?

Žák: Měl jsem roztrhané kalhoty.

Také neštěstí.

Otec: Proč pláčeš, Džimíku?

Džimík: Maminka peče koláče.

Otec: Nu, to přece není k pláči.

Džimík: Ale tak málo!

Má soužení.

Svobodný (k nedávno ženatému): No tak, jak se ti líbí v tom novém stavu?

Ženatý: Ne zrovna dvakrát—mám se ženou velké soužení.

Svobodný: Proč pak?

Ženatý: Jen považ. Když ráno vstanu, chce na mě peníze, když přijdu k obědu, chce zase a ta večer znovu. Pořád peníze—peníze—peníze!

Svobodný: Ale dovol, co dělá s tolika penězi?

Ženatý: To ti nemohu říci—já jsem jí ještě žádných nedal!

Na plesu.

Žena (k muži): Je to radost z těch našich tří deer—jedna hezčí než druhá!

Muž (mrzutě): Ale také jedna svobodnější než druhá!

Na letním bytě.

Host: Pane hostinský, vaše jídlo je letos ještě horší, než bylo loni.

Hostinský: Ale to není možná!

Měla být hodná.

Matka dočetla právě Karličkovi bajku o ovečce a lvovi, a praví: Vidiš, Karličku, lev sežral ovečičku, protože nechtěla poslouchat!

Karliček: A kdyby byla poslušná, byl byebom ji snědli my, není-li pravda, matinko?

Přísavný mistr.

—Takhle se zabijí prase! Hned mi začneš znovu!

Co je moc, to je moc.

"Good morning! Rád bych ňáký do-
brý šestiranový revolver."

"Ano takový, hned ho nabíjete. Tak—o

nyní laskavě "hands up", a peníze z p-
kladny s'm!"

"Vyražení".

— Tak nepůjdeš na tu zábavu?
— I děkuji. Já mám svého vyražení
až po krk. Ve schůzi jsem utrpěl poráž-
ku, protože jsem udělal na předsedu návrž-
ku, doma dítě dostalo vyrážku, já dostal ob-
síčku k soudu pro urážku, od domácího jsem
dostal přírážku a jde to se mnou tak blbě,
že mi už ani nebehe švec udělat na dlou-
hodrážku.

Dostačí.

— Slyšíš, Alo's, dnes jest výroční den
veliké události v celém našem životě. Dva-
cet pět let jest tomu, co jsem ti s'ľbila, že
budu tvojí pro vždycky. Zapomněl jsi již?
— Nezapomněl, ale odpustil.

Velké neštěstí.

První přítel: Co se ti přihodilo, že
vypadáš tak zoufale?

Druhý přítel: Jsem hrozně nešťasten!
Považ jen; viš, jak jsme se s Lídoukou milo-
vali, jak jsem byl šťasten, cítil jsem se
jako v ráji — a nyní jest rázem všechno
prýč. Včera se mě ptala, kdy si ji vezma.

Rozkaz vykonán.

Pán, jenž ztrávil v hotelu čtyři dny,
sestapuje v rychlosti ze svého pokoje ve třet-
ím poschodí. Dole poděli disketovci a ka-
ficiel personál a chvátá k vozu, jenž jej má
odvézt na nádraží. Ve vratech se p'jed-
nou zarazí a houkne na sluhu Matýska:

— Honem, běžte do mého pokoje, číslo
32, podívejte se, zdali jsem tam nezapomněl
v některém koutě můj deštník s těžkou stří-
brnou rukojetí. A lefte, abych nezmeškal
vlak.

A Matýsek letí až pod ním schody
hauří. Za dvě minuty zabouří schody zas.
To letí Matýsek nazpět. Vyrazí ze sebe:

— Ano, zapoměl jste ho tam. Stojí
v rohu u okna.

Z útrpnosti.

Soudec (k obžalovanému): Když jste
skutečně kradl jen z velké nouze, jak to
přijde, že ukradl jste z chléva třináct tři
prasata?

Zloděj: Slavný soude, já jsem napřed
ukradl než jedno prase, ale ono se mu hroz-
ně stejskulo a protože já mám od jakživa
někky srdce, tak jsem z útrpnosti ukradl k
němu druhé. Tu však zase hrozně trápí o
se to třeťí, když tak v tom ohlívkou os'řelo,
takže mi nezbylo, než abych ho taky ukradl.

Zoufalý manžel

(k lékaři, jenž ve své hospůdce hraje mari-
šs): Pro pána kráče, pane doktore, běžte
honem k vám, má žena umírá . . . Já vás
tady zatím zastanu.

Jak to ví?

Otec: Jak můžeš vědět, že tě ten mla-
dý muž miluje. Měl snad již tolik smělo-
sti, že ti vyznal lásku?

Vdavek schopná deera: To sice n-
o, ale kdybys jenom viděl, jak se na mne tí-
vá, když já se na něho nedívám!

Naši krajané v dálné cizině.

Pro kalendář "Amerikan" napsal cestovatel E. St. Vráz.

Býy opětně vyzván, abych pokračoval v zahájených črtách o krajanecch rozptýlených z vůle Osudu po všech světa krajích, kteří však nezapomněli svého původu ani po letech odloučení od vlasti a v sece zachovali lásku k národu svému, rád vyhovuji tomu přání. Cítím se být zavázán k tomu jako příslušník téhož národa, jemuž máloži mě eltní i myšlení i všecka práce moje, a zlá se mi, že jsem v úsudecích toho pocinen tou službou oněm předobrym a obliyu hodným českým lidem, kteří za velikých okolností, snad po nesčetných svízlech a útrapách, po dlouhé řadě let osamělosti mezi cizinci, v štěstí i neštěstí, zůstali věrni krvi své. Již pro ty výjevy, iklivé a jímavé, když po léta kdes v dálnavě zapadlý Čech setká se pojednou s krajanem právě z vlasti přibývším, pro nehledanost a ryzost citu, jenž se nedá ukrýti, pro živelní sílu vzpomínek, již nelze zadržeti, pro ty vzáené dojmy nescíslněkrát muzu pozorované i zazíté, jež — ku podivu! — pro mne nepozbývají účinnu ani novosti; pro to vše a zejména také z té přičiny, že bych byl z duše rád, aby ani jediný přírodní český člověk, jak doma tak v širém světě se neodězil rodu svému — písi a sbírám tyto črty. Jsou zajisté hodni zmínky, jež na díle jest slušným uznáním jejich počestného národního charakteru, a jednak také mravním povzruzením pro další fise jejich žití, jež trávíti jsou sběhem okolností daleko od své kolébky. Bývají to z pravidla také lidé zdravého mravního jádra, značného nadání a příkladu: vytrvalosti. A takové bytosti měly by být zapomenuty? A z jejich utvrzeného národního vědomí ať promlí nová míza na posilu a k zmohutnění malého sie, ale ve všem zlatného národa.

Letošní snůšku věrojatných zpráv, po případě i původních životopisů (antobiografií) zahajují původnou statí milého přítele svého, cestovatele a světopisce, Jos. Kobenského, z cestopisu jeho po Australii "K protinožeům", kde líčí návštěvu

Joh. Srogl,
koncertní mistr.

Jos. Kobenský
na cestě kolem světa

svou a znaneuitě pěvkyně a učitelky operního zpěvu, paní Steffani Boemy, v Melbournu, metropoli australského státu Viktorie, a čini zmínku i o jiných tam přebývacích krajanecch, jak následuje:

"Ve službách hudební masy přišla na půdu australského světa naše krajančka **Gabriela Roubalová**, a Viktorie jest druhým domovem jejím již od mnoha let. I pospíchal jsem, abych její bydlisté v předměstí velebce Melbournské vyhledal a pozdravení od jejího bratra jí vyřídil. Adresa zněla: Mrs. Gabriela Steffani Boema, South Yarra, Clemont Street 10. Tedy po česku: Pí. Gabriela Steffanová, Češka.

Přibyték naší krajančky našel jsem brzy. Nápisi na zelené brance, vedoucí do útulného domečku, usnadnil mi hledání a ptání.

V síloně zvučel klavír a zněla arie věčně krásného veledila Gounodova, když jsem překročil práh krajančina domu.

"Již jsem se v duchu na vás lučval, že na mne zapomináte. Víu dobře, že jste v Melbourně již několik dní. Ale teď jsem

již smířena. Jen když jste již přišel. Ani nevíte, jak jste mně potěšil. Po dlouhé době budu mluvit zase česky. Odpusťte, chybím-li někde. Musíte mi vypravovat o domově hodně dlouho a hodně často, nejenom dnes, ale zítra, pozítří, popozítří. Již tak dávno neslyšela jsem hovořit česky. Zpívám si české písně, jen abych česky nezapomněla. A teď vypravujte o Radnicích, o Nížbornu nad Berounkou, o Praze, o Čechách! Zapějí vám za to, co jen budete chltít, abyste věděl a slyšel, co ještě zpívají umím. Božíčku, ani nevěřím svým očím, že přeházíte od bratra, z drahých Čech! Jen čím bych vás mohla utítil? Snad skleničkou piva. Dím přinést pivo Fostrovo, jehož jméno proslavil tu český sládek Peška. Škoda, že se odtud již vystěhoval! Mluvali jsme spolu česky a jenom česky. Ale nyní je po všem."

Mluvíli jsme dlouho, a ze tváře libezné Česky vyhlížela neliběná radost, nšlechtilá mysl a vzácná dobrota srdce. Oči plály naší Boemě rozkoší, když připijeli jsme vlastní na zdar.

Pěvecké umění zavále Gabrielu Roubalovou do dalekých konců světa. Lahodný její hlas budil u mnohých pozornost již tehdy, když jako děvčátko zpívala na kůru. Rodičtém jejím jsou Radnice (*1843) u Rokycan.

Když pak její otec opustil jako sládek své působisté a přestěhoval se do Nové Huti, upozornil Nížborský správce duchovní, vlastenecký Karel Hyna, na krásný hlas malé Gabriely a přiměl jejího otce, rovněž muže velice hrdby milovného, aby se mladé pěvkyni dostalo vzdělání uměleckého.

I stal se jejím učitelem. Pívoda, jenž v letech šedesátých hudební školu právě založil a uznanou metodu školy italské s velikým zdarem u svých chovaneč pěstoval. Úspěchy, jichž si nadějná pěvkyně vydobyla na jevišti Prozatímního divadla v úloze Eleonory, potom v Agatě, Normě a j., byly zároveň úspěchy školy mistrovy. Další studia pěvecká konala Roubalová na konservatoři Milánské, kde právě působil slavný Rossi, vystoupila po dvou letech na jevištích italských, přijavši umělecké jméno 'La Boema' (Česka), a nastoupila potom pěveckou pouť také do Španělska a do Ruska. Roku 1870 vítala slavnou umělkyni zase Praha, a nedlouho na to slavila "La Boema" triumfy v Manile na ostrově Luzoně, později v Batavii na ostrově Javě a na konci v Australii v Sydneji. Když pak stala se manželkou Mafaela Steffaniho, jenž vedl výpravu italské opery do zámožských krajů indických a australských, přesídlila se r. 1881 do Melbourne. Světová výstava tam pořádaná poskytla jí příležitost, aby ukázala předností svého umění ve velkolepých festivalech hudebních. Jako věrná vlastenka zvolila si při koncertu, jimž bylo zahájeno otevření světové výstavy, několik písní českých od Pívody a zpívala na konec také "Kde domov můj."

Po tříletém pobytu v Melbourne vydala se Roubalová opět na uměleckou cestu, plavila se do Ameriky, vystoupila za velikého úspěchu v New Yorku, navštívila rodný kraj a objevila se za nadšeného jásotu na jevišti Národního divadla v "Afričance" a "Maškarním plesu."

Z Prahy vedla naši krajanu cesta do Italie, aby spěšila také rodné kraje svého manžela, brzy potom odplavila se zase do Melbourne, účinkuje rok co rok u koncertech a oratoriích. — Počátkem roku 1901 povolána byla Roubalová na universitní konservatoř melbournskou a svěřen jí hlavní úkol operní školy. V prospektu její konservatoř vydává, čteme opět její přijaté jméno umělecké Madame Gabriela Boema.

Melbourne hostí všeho vlny jen několik Čechů. Naši krajané ve Viktorii usdli ani o sobě nevědí, a dle mých zkušeností ani sebe navzájem nevyhledávají. Čelnějšího místa, jako zaujímal bývalý sládek Peška v Melbourne, teď nikdo z českých řemeslníků nezastává. — Výborné pivo, jež vařil český sládek Fostroví, majitelů tamějšího pivovaru, podrželo svou chlvalnou pověst doposud, ale ta jde na vrub samého držitele závodu. Peškovo pivo, vařené po českém způsobu, nabylo po celém hlavním městě nejlepší pověsti velmi záhy a opouvalo trůn. Niemně jsou i domácí piva australská poměrně drahá, a vysoké ceny jejich dovolují, že se přivážej mnoha druhů pív do daleké Australie také z Německa.

Jako v ostatních státech australských tak i ve Viktorii rozhoduje o ceně výrobků dělnictvo, jsou důležitějším činitelem nežli sám mistr a majitel závodu. — Vysoká mzda, stanovená australským dělnictvem a potvrzená shry zákonodárny, jest láka llem pro mnohého Evropana. Zprávy, jež jsem nveřejnil o Australii svedly i mnohých českého čtenáře, že zatoužil po hlahobytu australském a již již strojil se

na cestu k protinozcům. Jiní jednali rozvážněji a vypyřádali se na bližší podrobnosti australských živností. Jeden z nich viděl již ve své přísti australské domovinné eldorado svých snů a slibně pole své pivovarské dovednosti. — Pokládám zde za svou povinnost upozorniti na ukvapené jednání těch, kteří nepřipraveni chtěli by jíti za štěstím do Austrálie, založiti si tam blaženější budoucnost a vydobýti si spokojenější postavení společenské. Uvádím zde vlastní slova českého vystěhovalce, již dávno v Austrálii usazeného: — “Zamýšlíte vystěhovati se do Austrálie a věnovati se s celou duší pivovarnictví. Krok Váš jest na pohléd velmi snadný, a opora malého kapitálu, jímž vládnete, zajisté vydatná pro vystěhovalce. Ale rozvažte vše dobře, nežli se k činu odhodláte. Mohlo by se státi že byste se notně zklamal — — —

Rozvažte že opouštíte vlast, opouštíte zároveň všechny přátele, ubíráte se do nového podnebí, vstupujete do nového života společenského, přijímáte cizí mrav, slyšíte cizí řeč, Vám snad zcela neznámou, a uvykáte jinému myšlení a konání. U nás v Austrálii jest v pravdě obrácený svět. I zde zastanete samé Evropany, ale život jejich není dosavadnímu životu Vašemu podoben ani za mák. Jedním krokem musíte se státi mužem australským a musíte oceňovati dělníka ne dle míry evropské, ale podle míry zdejší, stanovené samým zákonem. A zákon o práci nediktují zde místní a továrníci, ale dělnické ligy. Dobrý sládek má tu sice dobré vyhlídky, ale také pivovarnictví spočívá zde na jiných základech obchodní manipulae.” — Kdo tak mluvil, pan Habersberger ovšem může býti se svým osudem na australské půdě zcela spokojen. Před tím lopotil se ve vlasti od rána do noci, otevíral krám časné z rána, zavíral obchod svého chlebodáře v pozdní hodině noční a čekal a čekal, kdyby snad ještě někdo přišel za dva krejcarey pro cukroví. Za všecko své namáhání bral týdně mzdu, podobnou spíše almužně. Nyní jako mladík dvacetipětiletý zaměstnán jest v melbournském závodě od devíti hodin z rána do páté hodiny odpolední a má kromě celého zaopatření ještě několik tisíc kornu roční mzdy. Po páté hodině vyjebli si po australském zvyku se svým koníkem a kočárkem na procházku. Na svá krušná léta prožitá v samé lopotě a v samém nedostatku, vzpomíná s holetí. Obraz chudoby, jaký se mu jevil v celém okolí jeho domova, má ještě jasně před očima, a proto prý neopustí Austrálii již nikdy. — Každý arci nedočká se křivené spokojenosti a nedoehází cíle. K němuž zaměřil. Tak své štěstí nadarmo zkoušel kdysi, ve státě Viktorijském, krajan J. Szalatnay ujímaje se horlivě pěstování fevy cukrové v okolí Saleském, výhodně od Melbourne. Výmluvnými slovy přesvědčoval každého o výhodách mnohoslibného podniku, zakládaného poprvé na půdě australské, uváděl za doklad výnosné cukrovary české a získal pro svůj záměr mnoho podílníků. Ale vysoké mzdy dělníků australských překazily všechny nerozvážené plány a nový podnik vzal za své v krátkém čase. Sklamání podílníci nezapomenou prý na zakladatele australského fepařství do své nejděší smrti.”

Z Čechů, kteří na pevnině Evropské v království Velké Británie, vlohami a píli se povznegli a domohli se význačného postavení, uvádím proslulého inženýra, p. Jos. Meilbeka, z Moravy a zařazuji sem bez změny jeho vlastní životopisné údaje:

“V Londýně, 17. července, 1908.

Narodil jsem se roku 1850, dne 1. června v Hodoníně na Moravě. Od pátého roku navštěvoval jsem obecnou školu v Ruštěhradě později pak, když se rodiče odebrali blíž ku Praze nižší reálku u sv. Jakuba a e. k. vyšší reálku v Praze.

Roku 1887 odebral jsem se do Curychu ve Švýcarsku. Po odbytých tříletých studiích v strojníckém oddělení na technice Curyšské, a po několika měsíčním pobytu v kreslárně Rastonovy továrny v Praze, vypravil jsem se počátkem roku 1872 do Anglie, opatřen jsa několika doporučenkami.

List na pana R. M. Ordish-e, konstruktéra mostu Františka Josefa v Praze, potkal se na štěstí ihned s výsledkem a byl jsem přijat do jeho kreslárny eo assistent, ovšem že za velice mírný honorář. Velkých nároků jsem však činiti nemohl, neboť nastoupil jsem do odboru mně skorem neznámého, nemaje o stavbě mostů vědomostí téměř pražádných. Nastaly mi tudíž studie nové, totiž o theorii a praxi, staveb mostů a železných konstrukcí.

Během čtyřletého pobytu u pana Ordish-e seznámil jsem se s novým odborem tak důkladně, že mi bylo svěřeno provedení konstrukce velké obloukové střeš pro nádraží St. Enoch v Glasgowě, s rozpjetím skorem 200 anglických stop, a mnoho jiných důležitých prací; nabyté tak zkušenosti mi umožnily později přijouti na-

ádnuté mně místo vrchního konstruktéra u poradního inženýra dráhy: Great Indian Peninsula Railway a kolonie Natalské.

V tomto úřadě jsem provedl konstrukci nádraží Bombayského a železného mostu přes řeku Kei v Natalu (Jižní Afrika).

Po dokončení těchto prací nastoupil jsem na místo vrchního konstruktéra u poradního inženýra pro Indickou dráhu: Oudh and Rohilkund Railway, kdež jsem úplně vypracoval a provedl konstrukci značně rozsáhlého a prvního ocelového mostu pro Indii přes řeku Ganges v Benaresu. Přes most ten nejen že jede dráha Oudh and Rohilkund, nýbrž vede přes něj také hlavní silnice indická, a most sestává ze sedmi nosníků o 356 anglických stopách, a z devíti nosníků o 114 angl. stopách, celkem tedy délky 3518 stop (1079 metrů) a obsahuje váhu ocele přes 5000 anglických tun (5,080.000 kg.)

Roku 1879. přijal jsem místo eo zástupce poradního inženýra obou kolonií: Jižní Austrálie a Tasmanie, zaměstnán jsa hlavně na konstrukcích a inspekci lokomotiv, železničních vozů, strojů rozličného druhu, jakož vůbec veškerého materiálu, jenž se vyvážel z Anglie do obou jmenovaných kolonií pro stavby a potřeby státních drah, a tak vstoupil jsem zase do svého původního odboru.

Roku 1881. byl jsem pak sám jmenován poradním inženýrem a vrchním inspektorem v Londýně pro vládu kolonie Jižní Austrálie a později také pro vládu Tasmanie, kterouž až dosud zastupuji, jakož i následující akciové společnosti: The Mount Lyel Mining & Ry. Co. (dráha a měděné hutě); The Enu Bay Railway Company; The Silverton Tramway Company; The Broken Hill Proprietary Company (stříbrné doly); The Chillg & Company (dráha a měděné hutě). Josef Meilbek."

Tof zajisté rysy z míry stružené, přesné a na výsost potěšující. Dodávám ještě, že v domě pohostinného pana Meilbeka v Kewu u Londýna, scházejí se čeští umělci, kterým hostitel jejich ochotně překládá slovanštinu, francouzštinu a německé písně do angličtiny, aby jim obecenstvo anglické při koncertech rozumělo. —

Dále budíž sem položena také zpráva Kořenského o našem krajanu, jež zavíl osud do jižní Afriky, zpráva o českém Sumatranci usedlém již čtvrt století při březích Indického moře. — V listě datovaném 27. července 1900 v Mbanzolu psal náš jihoafrický krajan takto:

"Minulý týden četl jsem zprávu v "Národní Politice" ze dne 17. června t. r. a byl jsem věrn rád, že se miníte vydati kromě do jiných zemí také do Austrálie. Ježto bylo vysloveno přání ve veřejných listech, aby Vám byly oznámeny adresy vašich krajanů v eizině, pospíchám též já, abych přispěl k Vaší nastávající cestě skromnou radou a přátelskou pozorností. — Já sám zdržoval jsem se v Austrálii, a to ve Viktorii, plných sedm let (1890—7). V Melbourne byl jsem několikráte a poznal jsem tam našich krajanů několik. Doporučuji zvláště Vaší laskavosti Moravana pana Kroutila, jenž řídí eukráské oddělení ve veliké kavárně zvané Vienna Coffee. — Pan Kroutil má útulný domek v předměstí melbournském ve Windsoru. V jeho české domácnosti poznáte starého otce jeho, jenž prodlévá v Austrálii již delší dobu, ale mluví pořád jenom česky, či jak on sám říká, moravsky. — Zároveň vyslovuji upřímné potěšení své, že jste tak šťasten a užijete tak krásný kout světa, jakým jsou kraje půvabné Viktorie. Těší mě Váš záměr tím více, neboť naději se, že vylčíte, opětně našim krajanům onen díl světa, jehož poklady a půvaby přírodní staly se pouhou náhodou majetkem Britů. O, jak závidí hoden jest moený národ ten, že jej obypývá příroda dary tak štědrými, a jak nešťastní jsme my Čechové osudem, že brániti musíme každou půdu své rodné půdy v krušném zápasu. — V Melbourne spatříte také umělecké dílo Vám zajisté známé: v obrazárně budí pozornost malba Brožkova, "Svržení pražských místodržitelů."

Zajisté návštěvíte zoologickou zahrádu a výbornou sbírku australské zvířeny, proslulou jako unikum celého světa. Nepochybuji dále, že si zajedete také do romantického Gippslandu, abyste spatřil vznešený prales australský. To rozumí se n přírodopzpyte samo sebou.

Snad Vás bude zajímati též australské včelařství v okolí Sydneje. Poznati toto výnosné zaměstnání stojí za bližší pozornost, neboť ze včelínů takových plyne majitelům příjem znamenitý. — Též já zabýval jsem se za svého pobytu v Austrálii včelařením, a to v severovýchodní části Viktorie, ale tříleté suchlo a jiné trudná poměry vypudily mě jinam.

Nyní jsem již tři leta v Jižní Africe v oblasti domorodců. Jsem majitelem obchodní stánie. — Když již křižujete tolik koncím světa, mohli byste navštívit také mne. Národopisné poměry zdejší bavily by Vás jistě velice. Leos vynesl byste na světlo, o čem není v české literatuře ani zmínky. Cesta ke mně dala by se takto provésti: Z Australie do East Londonu v Jižní Africe parníkem, odtud do Kei Roadu železnicí, dále do Idutywa poštovním vozem a konečně 40 mil jízdním koním. — Žel jenom, že tu jsme letos trestáni všemi ranami egyptskými: kobykací, suchem, neúrodou, hladem, zimnicemi, a ke všemu dovršení ještě nešťastnou válkou. Leos doufáme stále v lepší budoucnost, jakmile se vojna skončí. Přejali byste si o zdejší krajině zpráv podrobnějších, jsem k službám Vaším vždy ochotný. Blížeji adresu příkládám. — Srdčně Vás zdraví a všeho nejlepšího k nastávající jarní přejí

Váš krajan

Vladislav Bouček."

Druhý dopis týká se krajana na Sumatře a zní asi takto: "Vaši zprávu, že navštívíte jižní kraje sumaterské, hodil-li se právě loď, přijal jsem s velikou radostí. Svého bratra v Benkoelenu na Sumatře již jsem o tom vyznamel. Z Vašeho přelomu bude mít jistě potěšení a bude Vám ke všem službám za jaké ho požádáte. Bratr můj zdržuje se na Sumatře již 21 let, a zkušeností jeho mohli byste velmi dobře využítkovati na prospěch naší literatury cestopisné. Místem jeho působení jest od delší doby město Benkoelen na jižním břehu ostrova Sumatry. Z Batavie můžete tam býtí loďí asi za dva dny. Bratr zastává v Benkoelenu místo policejního správce a kromě kastelánství hledí si též dobře zavedeného obchodu lahůdkářského a konečně má též dozor nad osvětlováním přímoří. Kdež byste se tam s ním setkali

Co nejuctivěji se Vám poroučí

Emmanuel Hilgartner."

B. Lindauer

Posléze buď zde uvedena ještě tato velmi zajímavá stať z Kočenského díla "Na severu nového Zealanda," o krajanu z české Plzně, žijícím nyní ve Wellingtoně. Pan K. píše o něm takto:

"Ještě jsem se po městě Wellingtoně ani dobře neohlédl, a již objevil se přede mnou ten, po němž tak jsem toužil: Bohuslav Lindauer, malíř a proslulý podobiznář maorských pohlavárů. (Zmínil jsem se o něm již v dřívějším ročníku "Amerikána.") Ale ještě více mě tlažilo, že přede mnou stojí na půdě daleké ciziny umělec Čech, rodilý Plzeňan. K neuvěření, že osud zavál právě malíře Čecha do dálných krajů našich protinožců, aby uprostřed horské přírody novozélandské maloval tetované pohlaváry vymírajících Maorů a zachoval tak po nich trvalou památku v obrazárnách soukromých i veřejných. — Vyslovte jméno Lindauer, a každý z maorských náčelníků bude kývatí hlavou, aby dal na jevo, že svého podobiznáře zná. —

Jděte na pohřeb do domu pohlavárova, a co spatříte nad vystavenou mrtvolou? Spatříte olejomalbu a věrnou podobu náčelníkovu, vyzdobenou fábory a připomínající pobřežním hostům předobrou tvář zesnulého — A kdo byl tvůrcem uměleckého tohoto díla? — Zadávejte-li se do poleh velikého obrazu, poznáte podpis umělceů. Bohuslav Lindauer. — Sám měl jsem příležitost poznati na Novém Zelandě Lindauerových obrazů několik.

Tetované obličejce působí sice v cit evropského diváka trošku přišerně, ale pomníme-li že jsme v ostrovních koncích nedávných lidojedů čili kanibalů, mluví obrazy výrazně, a podobizny jsou plny věrného života. — Přednosti podobizny Lindauerových chválí se obecně. Lásky domácí i londýnské přinálejí o maorských portrétech našeho krajana lichotivé zprávy, nazývajíce našeho rodáka plzeňského

Typická Maorica.

Harawira, náčelník Novozélandský.

„proslulým umělcem rakouským“. Žel „rakouským“ jako všude kde původ český vědomě neb nevědomě tajen bývá a o slávu českou národ náš šizen!

S věrnou podobou přenáší náš krajan na plátno také kus romantické přírody, v pozadí podíhodně horstvo se zelenými jezery, a v popředí maorské koeábky, vzalobené nádhernými řezbami zašlých časů.

Za vzory svého tvoření vybírá pan Lindauer také postavy maorských dívek vyvolených z rodin náčelnických a vdechuje výjevům maorského života celou duši umělkou. — Právě takoveto výjevy budily o výstavě r. 1900 v Kensingtonském muzeu londýnském obecné podivení. Zpravodaj napsal o výtvaru Lindauerově tato slova: „Obraz neobyčejně vzácný a vášně vystaven jest těchto dnů v South Kensingtonském muzeu. Předmětem jest maorská dívka Tangival. Je to dílo proslulého umělce rakouského, pana Bohumila Lindauera. Na výstavu přejel obraz majitel Sir Walther Buller, meškajelí tou dobou v Evropě. Obraz je proveden o velikých rozměrech a představuje roztomilou postavu mladistvé Maorky s tvářmi nad míru zšlechtilou. Pozadí tvoří luzně jezero Papatonga blízko Wellingtonu. Štěpě dívka s vlasy jako havran černými opustila právě chladný živel, stojí na písčitém břehu a obléká má se pláštěk dovedně zhotovený z peříček památného ptáka kivi. Umělec zavděčil se národopiscům volice, že přenesl svou úchvatnou myšlénku na plátno a že zobrazil kus maorského života zručností téměř nevidanou.“ — Neméně mocně působí Lindauerův obraz, představující náčelníkovu dceru jménem Henare Roera, k níž druží se postavy jiných družek jejích. Také tento obraz byl malován pro obrazárnu Sira Bullera, štědrého mecenáše malířského umění a zároveň vchovného ptakozpytce čili ornithologa novozélandského. — Sir Walther Buller proslul jako výborný obhájece ve sporech vládních a maorských a získal si pro znamenitou znalost maorského jazyka, maorských zvyků a pro řemeslné nadání velikou čctu a všeobecnou Maorů. S přednostmi těmi přibývalo slavnému advokátu zároveň bohatství a důstojenství. — Obrazárna Bullerova ehová v sobě cenná díla umělecká a jest ve svém způsobu jediná toho druhu. Čech Lindauer přispěl k ní měrou vrehovitou. — Ale ještě větší úžas budí souborná sbírka obrazů Lindauerových v galerii bohatého mecenáše E. H. Partridgea v Auelandě.

Ale nejvíce líbí se Maorům Lindauerův obraz, jenž představuje posledního kněze z kasty tohungů, slepého věstce jménem **Te Aokatoa**, t. j. bytost, jež objímá celý svět (maorské **te ao**=svět, **katoa**=celý). Nevidomému tomu muži, malovanému dle přírody, podává klečící dívka maorská sousta a zachovává tak světece při životě. Dílo to vzbudilo ve všech domácích výstavách pozornost kromobýčejnou, a budí ji nyní čím více, ježto vznešený TeAokatoa jest již na pravdě boží.“ — Kromě Maorů maloval pan Lindauer celou řadu vynikajících hodností anglických, světských i církevních. Celkem namaloval náš krajan asi 1000 podobizen, z nichž asi pětina představuje typy maorské. — A náčelníci maorští odměňovali „rakouského“ umělce slušně,

Kromě 50—60 liber šterlingů (§250—\$300) dal každý pohlavár českému malíři ještě drahocenné pláštiky maorské, na památku. Zvláště osvědčovaly svou štedrost umělci ženy a dcery pohlavárů, tak že choval pan Lindauer ve své pracovně pěkné maorské museum. — Náčelníci maorští mohli býti pány uznalými, ješto mnozí z nich jsou pány ohromných pozemků a cení si své statky do statisiců korun. — S počátku provozoval pan Lindauer na Novém Zélandě umění fotografické, ale potom zaměnil plotny za štětec malířský a od té doby, přidržuje se toho umění, jemuž se byl věnoval již ve Vídni. — Jako rozený Plzeňan studoval Lindauer r. 1856 na malířské akademii ve Vídni a rád si posud vzpomíná na mistra Fuchricha. Z prvních dob jeho pochází také podobizna biskupa Jirsíka, s nímž byl spřízněn, potom obrazy svatých ve chrámech moravských. — V roce 1874 odjel Lindauer do Hamburku a přeplavil se plachetní lodí do Wellingtonu, kde prodal několik let. Středavě pak žil brzy zde, brzy onde, doprovázejce často svého příznivce Sira Bullera na loveckých cestách po Novém Zélandě. Proto umí pan Lindauer vypravovati tak pěkné věci o novozélandské přírodě a mohl by svými zkušenostmi rozšířiti obzor po životozpytě památného ptáka kivi, jehož často choval v zajetí. — Podnět k provádění malířských děl zavedla Lindauerovi sličná Maorka, kterou náš krajan r. 1877 potkal na ulici s dítětem na zádech. Jméno její bylo Ana Rupene. Maorka ta byla pokládána za nejhezčí ženu v kraji. Když vyslovil Lindauer přání, že by ji rád s děckem namaloval, Rupene ráda vyhověla, načež byl obraz ve výkladní skřini u knihkupece ve Wellingtoně vystaven. Mimojdoucí zastavovali se hojně před namalovanou kráskou a chválili věrnou její podobu. Také advokát Buller chválil dílo českého umělce a konečně je zakoupil. Byl to počátek k dalším objednávkám. Od té chvíle hleděl si Lindauer již více malby, než fotografie.

Poslední dobou zakoupil si Lindauer stateček ve Woodwillu severovýchodně od Wellingtonu. Když pak zatonžila chof jeho po Evropě, chtějíce dopřáti jednomu ze svých dvou synků lepšího výcviku v hudbě na konservatoři, pronajal Lindauer hospodářství a hotovil se za mého příchodu na Nový Zéland k odplutí s celou rodinou do vlasti. — Té doby nemluvil Lindauer česky již asi patnáct let. Ale jakmile česky promluvil, plynula jeho řeč i po tak dlouhé době jako voda, a slzy radosti zarosily při tom jeho oči — — —

Rozešli jsme se s panem Lindauerem — a za rok vodil jsem jej ulicemi pražskými, šťastného a dojatého — že po letech opět mohl navštívit vlast svou milovanou.

Když jsem se nedávno vrátil z přednáškové pouti na několik dní do zlaté, ale dnes již hodně zas neouzené Prahy, — zastavil mě v ulici pán jakýs výrazně tváře, inteligentních rysů a s pečeti na nich, že na světě již mnoho, mnoho zažil, a radostně tiskne mi ruku a mile se usmívaje, děl mi: "Zde synovec můj pravil mi: Tamhle jde pan Vráz —!" Tolikrát přál jsem si, a již po léta, Vás poznati. Stále jsem obléhal, že Vaše badatelská touha přivede Vás i v naše bananové zákoutí střední Ameriky. A vida, teprve v Praze naskytá se mi příležitost — —"

A během kratičkého rozhovoru ulicemi, v nichž výstavní ruch ani dobře nesnesl intimní sdílnosti, v níž duše daleko, daleko zalétají, aspoň tolik jsem zvěděl, že pan Josef, (či, jak si navykl španělsky být nazýván don Chosé) Míchovský po dlouhá léta žil v bujně přírodě tropů, v Guatemale, a to na východním pobřeží v přístavu Livingstonu. I bylo naše oboplné překvapení nemalé, když jsem vzpomněl, že kdysi na palubě malého parníčku, který dováží banany do Spojených Států severoamerických, byl jsem po celou noc a pak ještě téměř po celý den v Livingstonu, nalézaje se na cestě z Yukatanu na jih! Jak jsem toho želel, že náhoda jakás mi nevyzradila, že tu žije nadšená, hodrá, milá duše česká—jako anglický konsul, obchodník, plantážník. Jaké radostné bylo by to bývalo setkání — — —

Pan Míchovský patří mezi mé nejlepší návštěvovatele! Hovoříce tu česky, tu španělsky, (kterýžto cizí jazyk osvojil si měrou dokonelou) tak se rozhovíme, že žijeme na chvíli ve stínu palm, bananů, kávovníků, mezi počernoštelými potomky Indianů Karibů—až pod okny finále "electric car" nám připomene, jak daleko jsme od předrovníku španělské Ameriky. Ve chvíli jedné, za oboplného nadšení (pan Míchovský až ve vlasti prodává rád—a jeho dvě deernšky ještě radši, přece jen touží po oblasti, v níž zima je neznáma a kde větřík místo sněhu sráží se stromů květy i v lednu)—požádal jsem jej, aby mi o sobě napsal zběžnou črtu životopisnou. Po del-

Josef Michovský.

šim zdráhám tak učinil a žádanou věc napsal v řeči španělské, poněvadž prý, čemuž jen s těžší mohl jsem uvěřiti, an tak výborně česky umí vyprávěti, španělštinu v mluvě i pismě ovládá ještě líp, nežli jazyk český, anglický, německý. I mně jest španělská řeč po mateřštině řečí nejmilejší, a připadá mi nejzvučnější. I opisují, vlastně překládám jeho práci bez změny, jen tu a tam něco na vyavěšlenou přidávaje.

* * *

Toho roku, když nešťastný, slechetavý císař Maximilian Habsburský draze zaplatil politiku Francouzů a důvěrou svou v onu část mexického lidu, jež přála si vládu až z Evrony, v Čechách o ničem se tak nemluvilo—jako o Mexiku. Tak mnohý ze žoldnérů a dobrodruhů, kteří i z Čech dali se zapsat pod praporek výpravy do Mexika, vrátil se zpět do vlasti—a vyprávěl. Stačilo, aby nevyprávěl nic než prostou pravdu o zemi, která jest skutečně na celém světě jednou z nejkrásnějších. Dle Mexikánů (čti Meehikánů) stvořitel světa, po ukončení tvůrčích prací, nechal si v nebi jedno okénko:

to, kterým bylo viděti právě na Mexiko, aby poblouznil tou podivanou sterou myslí těch, kdož anili o dálavě tajemně, velebně. A tak i pan Josef Michovský, tuším, že nejmladší syn zámožné statkářské rodiny z okolí Kralup nad Vltavou, zatoužil po dílu světa, jež objevil Kolumbus a dobyli Španělé. Zachtělo se mladíku od břehů vltavských volně eválati nekonečnými rovinami, svobodně přeletovati jako ptáče na lovu havěti velikosti buvolů a medvědů. Pan Michovský, dnes velmi seriosní pán, o svém mládí mi ovšem nic nevyprávěl. Ale já, fidě se příslovím, že každý eikán hádá podle sebe, a připomínaje si, že jsem byl také rovněž jednou mladým, činím tento úvod k jeho životopisu. A nyní dávám dále mluvíti samotnému panu Michovskému: "V roce 1867, v nadšení dvacetilet, přeplavil jsem se do New Yorku na lodi, jež kotvila v Havru ve Francii. Hlava má byla plna bujaňelých obrazů a představ z náruživé četby cestopisů, na př: svrchované poutavého cestopisu Humboldtova, kdežto kapsy zely, pohříchu, prázdnotou. I sotva že mne vylodili, poznal jsem, že zcela jinak vypadá svět v knize malebně líčený, myslí mladičkou vybájený—a jinak holá střízlivost! Leč přes to jsem nepoklesl na mysli! Měl jsem nejeden cenný dar, nezbytný vystěhovalci: umění přizpůsobiti se novým poměrům, pevnou vůli a důvěru v sebe. Mládí mé, vyzbrojené těmito výbornými vlastnostmi, hravě přemáhalo překážky, jež hází osud v cestu nováčkovi kdekoliv na světě. Když jsem opouštěl milovanou vlasť, předsevzal jsem si, že pojedou do Ameriky jižní, bych na vlastní oči zřel divy přírody krajů tropického pásma, o nichž jsem s dechem utajeným čítal v Humboldtovi. Teď—a s potěšením to píšu, čtu knihy Vaše, pane V. Ve Spojených Státech severoamerických jen potud mínil jsem se zdržeti, až bych si vydělal na cestu dalsí.—I začal jsem jako zajisté tisíce jiných v New Yorku tím, čím bych byl u nás doma způsobil zajisté potupu svému rodu, já synek z velikého statku! V Americe však žádná práce člověka neznenetivá, buď si sebe prostší. I byl jsem tedy nejdříve číšníkem (waiter) v malé restauraci na pověstném "Bowery", navštěvovaném nazvíce jen Němci, u kterýchž mi aspoň neškodila neznalost anglického jazyka. Později našel jsem si zaměstnání jako "grocery clerk" (kupecký příručí) v "up-town" (ve středu města). Tak uplynul mi rok 1868 rychle. Počátkem roku 1869 koupil jsem si lístek do Savannah ve státě Georgia, odkudž pak drahou i říčním člunem jsem odecestoval do Pensacola, dále do Nového Orleansu a konečně do Walvestonu v Texasu. Když jsem opouštěl Nový York, bylo město i okolí jeho pod sněhovým povlakem. Od té doby minulo čtyřicet a jeden rok, aniž bych byl uzřel snůh nebo pocítil jeho chladu—kromě u veliké dálí, u výši i mnoha tisíců metrů, když jsem jej vídal na temenech ohřů Orizaba, Popocatepetl,

Nevado de Toluca—a Mama Loa na ostrovech Havajských, jejichž boky porostlé jsou palmami. Snad letos poprvé uvidím zase snůh, a rukou si do něho sáhnu, ač—přiznávám se—mám odůvodněně obavy ze změny té, a tak snad raději zimu strávím na jihu, někde mezi oranžovníky krásné španělsko-maurské Granady . . .

Texas byl tehdy něčím zcela jiným, nežli dnes. Byl to Texas zálesáků, cowbojų, lodmanů (lidí svárlivých nebo zločineů, majících revolver hned po ruce), divokých ještě hmyzů, horů nepřátelských Indianů. Byla to země, kde i nejmírumilovnější občan měl za pasem nejméně jeden Coltův revolver kalibru 44, a kdy veškeré hádky a sváry vyrovnávaly se okamžitým soubojem. Ale byl to ráj pro milovníka života svobodného, boveckého. Dmula se muě prsa radostí i volností těch širých prérů.

Jako dvadvaacetiletý snilek, ač i dosti praktický mladík, staj jsem se cowbojem, a tak jsem prožil další tři léta v činnosti poněkud nebezpečné, ale zdravé, v "Llano Estacado", kamž, jak některým štemářům snad povědomo, spisovatelé absurdních indianských povídalek, z nichž asi nejžvástavějším jest May, kladou příběhy nejromantičtější, a to v doby, v nichž takové příběhy tam vůbec nebyly možná—a potom v Abilenu, v Kansasu. Nemohu se pochlubiti kronohyčejnou zručností u vřbu lasem, ale jako dobrý střelec revolverem dobyt jsem si uznání svých soudruhů.

Tato tři léta prožil jsem mezi lidem, jenž neznal jiného zákona nežli vlastní vůle; a přece neměl jsem s ním nikdy ani nejmenší nepřijemnosti, ač mezi nimi byl i nejeden uprhlík soudně stíhaný pro své "shooting scrapes", což znamená tolik, jako že v opilství nebo přehřívosti postřelil nebo dokonce zabil protivníka. Co se ovoce této činnosti má dotýká, musím doznati, že jsem krom utužení svalů a zdraví vůbec, a kromě hojných zkušeností neměl prázdného jiného užitku z toho zaměstnání. O nějakých úsporách ani řeči! Život byl tu čisto ovšem velmi pohnutý a rozmanitý! Nechybělo utkání se s Indiany na našich pasteveckých cestách velkými rovinami od řeky Wichita až k Abilenu. Na štěstí nebylo setkání se s Indiany nikdy povážlivějšího vázu! Byly to obyčejné a nenadálé útoky menších tlup indianských, jejichž úhel byl "to stanposel", poplašit náš skot, rozpráštiti jej i naše koně do všech úhlů světa a pak se jich zmocniti. Horší Indianů byli někteří cowboyové, mezi sebou podle majitelů mád se nepřátelili, v Abilenu, kde slavený "Wild Bill", šerif toho okrsku, měl s nimi co dělati, aby je poněkud udržel "v pořádku".

V roce 1875 spojil jsem se s jistým Angličanem ku pěstění bavlny ve Virginia Point, téměř naproti Galvestonu. Úroda slibovala, že bude veliká, počítal jsem na sto "balůků" na každých sto akrů. Byli jsme právě v polovině "žni", když se dostavila krutá bouře. Vichřice válela po moři tak ohromné vlny, že v brzku celé okolí Galvestonu zalito bylo slán. Bylo to dne 15. srpna, když všecko, veě skládal jsem veškeré naděje, se potopilo v strašných vlnách moře! Už tehdy jsem se obával, že by jednou ještě větší katastrofa mohla pohltit i celé město Galveston. Co živ nezapomenu těch hrozných chvílí! Byl jsem sám doma. Můj společník dlel ve Floridě. Vichřice hádila zběsilou rychlostí osmdesáti anglických mil za hodinu, a to po celé tři dny a tři noci. Kraj byl zaplaven mořem. Čekal jsem kdy se náš domek sřiti a pohřbí mne, jako nevládný osud pobřel veškeré moje naděje — —

Když posléze bylo po bouři, skytalo pobřeží obrazy, nad nimiž srlece věru zabolelo. Vše bylo pokryto troskami domů, lodí plachetních, ba i tří parníků. Tu a onědo ležely mrtvoly nešťastníků . . . A já byl ožebračen.

Prodal jsem tu hrstku věcí, jež mně zbyla a s praskrovníčným jménem vstoupil jsem na první loď, jež se mi namanula, a s ní jsem pak odplul do mexického přístavu Tuxpamu. Zde, díky odporučení, stal jsem se "managerem" (správcem) na plantáži cukrové třtiny. Náležela vdově, která však po léta měla soudni spor o svůj majetek, a když po dvou letech jsem odtud odešel hledati si jině štěstí, zmocnil se statku jejího soud ve prospěch advokátův a žalobečův. Tehdejší mé nepatrné úspory mi ovšem nikterak nedostačovaly, abych v sladké zahálčivosti žil jako tak mnoho mexických "donů", kteří čekají, až jim něco tučného spadne do kl'na. Pročž jsem přijal ráč hned prvou nabídku, jež se mi naskytla. Stal jsem se strojníkem na plantáži jistého poameričtějšího Němce, který byl současně setníkem domorodého vojska. Byl to vdovec, již obstarožný sie, ale milý, a jak tam říkáme, "muy simpatico", velmi příjemný. Stali jsme se v brzku přáteli. Nazýval mě "my second in command".

Bylo to v době, kdy v Mexiku vše vřelo! V brzku propukla revoluce. Generál Porfirio Diaz, do dnes samovládný prezident Mexika, muž, jemuž děkuje Mexiko za

svůj rozkvět, vzbouřil se proti vládě Lerda de Tajado, a břehy řeky Tuxpam staly se svědky krvavých scén, bojů mezi Lerdisty a Porfiristy. Můj ešéf, kapitán L., byl přívržencem vládním, a jako starý bojovník měl velmi nepokojnou krev! Jak často s naší parní lodí, zládnivě na cestě obelohui, vyjeli jsme na zvědy, nebo dopravovali válečný materiál! Za jednu takové cesty uderili na nás Porfiristé a vycelili na nás spoustu olova. Ale můj ešéf nepohnul ani brvou, jakoby na nás jen samá eukrátka házeli, a jen u kormidla rozkazoval našemu lodivodovi. Když jsem mu vyslovil svůj nářiv, řekl: "Oh, that's nothing!"

Za všechna ta léta neshledal jsem dosud mezi Němci téměř žádných udatných lidí, chladnokrevných v čas nebezpečí, leč tento byl skvělou výjimkou mezi nimi.

Konečně zvítězili Porfiristé. Jednoho dne dostavila se k nám vojenská posádka z rozkazem generála Hinojosa, bychom se dostavili k hlavnímu vojenskému velitelství. Protože jsem měl našeho "starého" rád, a protože jsem se obával, že bych jej přišeznými odpověďmi snad přivedl do nepřijemných rozpaků, přehlé jsem časné z rána koňmo do Papantly, odtud pak do Jalapy a Orizabá, v kterémžto poslednějším místě jsem prodal za 15 dollarů svého koně a drahou jsem odjel do hlavního města Mexika. V Mexiku znal jsem náhodou jakéhosi politického spisovatele, jenž za zásluhy o vše Porfiristů jmenován byl vrchním celním úředníkem, v kterémsi menším přístavu. Ten mi nabídl podřízené místo! S díkem je přijav, šel jsem si koupit trochu prádla a šatů i nezbytnou v Mexiku "sarapu", plášť, a potom—hájily dále! Jel jsem do Morelia, přes Toluku dopravní aréhou, v zemi obyčnou, totiž omnibusem, jež v Mexiku lidé zovou "diligencia". Časné z rána před Morelií přepadli nás bandité. Spal jsem právě a prohrál se ze sna, když vůz rázem stnul. Prve nežli jsem se vzpamatoval, otevřely se dvře voza, a banula nějaký přmo do tváře mně mřil velikým revolverem.

"Vystupte, páncové," zněl úsečný rozkaz, "jeden po druhém."

Vzdorovati mi zajisté nikomu z nás nenapadlo. Měl jsem asi dvacet dollarů stříbra v koženém pasu, a směnkou na dvě stě dollarů, uschovanou v botě. Sejmul jsem opasek a podal jej lupiči.

"Nemáte, pane, již nic cenného—revolyer, hodinky, přsten—suať ještě někde jinde schováno?"

"Nemám, seňor," odvětil jsem, a bezmála byl bych dodal: "Seňor bandido (pane loupežníku)!"

"Dobře tedy, posadte se zase do vnitř!" kázal mi zdvořilý "saltendor" (předávací), zatím co jiný z lupičské rotý sundával s hořečka vozu naše zavazadla. S bohem, má krásná sarapo, za kterou jsem dal osm pesos, a které jsem dosud ještě ani jednou nepoužil. Téhož dne večer dostihli jsme do plantáže Querendaru. Zde, dik dalšímu doporučení, zůstal jsem u správce plantáže, jemuž jsem si trpce postěžoval do nejistoty v Mexiku, poukazuje na dnešní naše přepadení. Správce pokrčil rameny a děl mi: "Na to jsme tu zvyklí; nemine týdne, aby se to neopakovalo. Kdo cestuje, hře se sebou jen několik dollarů, aby lupičové přece něco našli; jinak by přepadeného ztýrali."

Druhého dne půjčil mně koně a dal mi s sebou jednoho mladíka, cesty znalého.

Cesta další byla ještě nejistější. Na štěstí čekal jsem v Morelii, až půjde nás větší tlupa dobře ozbrojená. Na cestě seznámil jsem se s bývalým setníkem, jenž slyše, kam jdu, varoval mě, bych toho nečinil, dodávaje: "Čtvrtý díl svých vojáků ztratil jsem tam, prožlukými zimnicemi."

To mne ovšem zaleklo, a poněvadž nebyl jsem jak tak s pány Mexikánci valobě spokojen, rozhodl jsem se, že pocestuji dále na sever a sice do Kalifornie. Tou dobrou kotvil náhodou v přístavu Manzanillo plachetník **Bohemia** ze San Franciska, jehož majitelem byl krajan náš, pan Korbel. Kapitán lodí té pozval mne, bych jel s ním. Přestav Manzanillo je překrásný, ale žel, podnebí jest tu smrtonošné. Mnoho přeplávil jsem se mořem, ale co živ budu, nezapomenu té naší cesty do Mazatlamu. Bouře zvířá házela naší loď jako míčem. Loď sténala a nařikala, jakoby byla člověk cítící a své své byl se strachující. Věru, nedivím se, že jsou námořníci tak pověřiví.

Když jsme zakotvili v Mazatlamu, měl jsem cestování po moři na léta dost, a rozhodl jsem se tudíž zde zůstatí. Ale v brzku seznámil jsem se tu s majitelem plachetníku s nákladem různého zboží. Ten mi poradil, abych nakoupil určitých potravin a plavil se s tím zbožím do dolů v La Paz. Tentokráte přálo nám nebe i moře—a i podnik můj se vydařil. Později nový přítel můj nabídl mi společníctví. Byl bych s díkem přijal, nebýtí toho, že zatím jsem se seznámil s kapitánem amerického plachet-

aiku, schooneru, s velmi mladým ještě S., synovcem v San Francisku dobře známého J. S. Mladík ten přišel koupit velké množství výtečných mexických doutníků, aby je podloudně přivezl do Kalifornie. Ten mě přemluvil, abych mu byl nápomocen při nákupu, který ovšem děl se co možná tajně. Zaplativ mně pak dobře, přemluvil mě, bych jel s ním. V San Francisku za pomoci přátel vylodil náklad bez valných obtíží a uvedl mne po té k své rodině, velmi bohaté a distinguované, kde překvapen jsem poznal, že nový druh můj páchal podloudnictví z pouhé mladické vášně, řekl bys z pytlácké horečky a nikoliv k vůli výdělku. Nebohý toč ten krátce na to na cestě do Aljašky zahynul v hrozné bouři.

Krátkou dobu strávil jsem v Kalifornii jako "checking clerk", příručí; má tulácká krev nedala mi klidu. Odcestoval jsem na ostrovy Havajské, kdež na Oahu, Maui, Havaii jsem se oblioval krásám požehnané té oblasti. Navštívil jsem krátce Hilo, obrovskou to "kalderu" (jícen), plinou lávy ještě ve varu, a viděl, že pod pekelným tím kotlem, na úpatí hory, žijí lidé bezstarostně v chaloupkách z palmových listů.

Byly to dojmy prazvláštní, převzácné. Patřil jsem zde poprvé na zemi v pohybu a znamenal jsem, jak rostla a se zvedala, onde zase jak se propadala.

Smutný pohled skýtá tam osada malomocných, jež vláda tamní posílá do Molokai. Byl jsem svědkem toho, když nešťastník jakýsi, za živa hnijící, koučil se s rodinou. Provázeli ho za zpěvu plného slz, žalu a litostných výbuchů. Po celý týden nic jiného jsem neslyšel, nežli vytrvale mě pronásledující echo přemutného toho loučení nešťastného člověka, jenž odcházel u věčnou resignaci. Mnoho zajímavého mohl bych vyprávěti o těchto památných ostrovech a jejich lidu (Kanaka), jenž svou bezuzdnou smilností, lehkými mravy, odsouzen jest k vyhynutí. Byl jsem tehdy mladík a dalek nějakého "svatouškování", ale co tam jsem viděl, naplňovalo mne hnusem.

V brzku jsem odjel a vrátil se do San Franciska. Krátce pak po svém přjezdu znova jsem plavil jinam—tentokráte do Guatemaly.

Jméno této bohaté, krásné, středoaamerické republiky vyslovuji s úctou a něhou — stalaf se mou druhou vlastí. — — —

Bylo to v roce 1879, tehdy byl presidentem Guatemaly Rufino Barrios, generál, duše a hlava povstalec z roku 1871. Nazývali jej protivníci jeho, konservativci a kněží (vlastně mniši), tyranem, despotou; strana liberální, jeho strana, zvala jej **vlastoncem**, pýchou národa atd. Tolik mohu říci, že byl to muž udatný, energický, a nejen statečný voják, ale i dobrý politik, přístupný všem, cítil se všemi—i s těmi nejhudššími. Byl milován i nenáviděn. Byl zapřísáhlým nepřítelem mnišské shniloty a zpyšnosti katolického kleru. Vyhnal je ze země, jako nepřátele země a svobody, skonfiskoval jejich jmění a z jmění klášterů kázal stavěti veřejné obecné školy, opravil občanský zákoník, zavedl svobodu náboženství a i do jisté míry dal svobodu tisku—veřejnému mínění. A kdekoliv napadlo někomu bouřiti se—potlačil protirevoluci rukou železnou.

Právě tyto veliké reformy, výsady a svobody nadělaly Barriosovi tolik nepřátel, že šířila se veliká nespokojenost mezi těmi, kdož se domnívali býti poškozenými. I zosnováno spiknutí, v němž jednu z předních rolí hrál—náš krajan, Antonín Kopecký. Zapomněl jsem, z kterého kraje pocházel, toliko vím, že přišel do Mexika s eisařem Maximilianem, že ve vojšti eisaře mexického dosáhl důstojnosti setníka, byl v nešťastné bitvě u Querétara a po zajetí odešel do Guatemaly. Zde vstoupil do služeb strany liberální pod vedením generála García Granadosa a Rufina Barriosa. Oženil se s Guatemalkou. Když revoluce zvítězila, jmenován byl generálem a velitelem pevnůstky San José, strategicky významné. Spiknutí, jehož se, žel, proti svému dřívějšímu chéfovi účastnil tento náš zajímavý a jinak i vážený krajan, v brzku bylo vyraženo, přední účastníci jati, souzeni a hromadně popraveni. Byl to asi smutný den pro Kopeckého, když jej vyváděli na náměstí na popravu. Tam jej zastřelili. Šel na smrt s hlavou vztyčenou, pokouše si cigaretu — — —

Energie presidentova a přísný trest, jenž stihl odsouzence zastrašily na několik let protivníky Barriosovy. Zasloužilý tento muž za dobu své moci značně pozvedl Guatemalu z indolentního spánku, a věru, vše co dobrého Guatemala má, děkuje takřka bez výhrady muži tomuto, jehož heslem bylo: "Por la razon ó la fuerza"—"Buď rozumem, buď silou!"

Nám ovšem hesla taková ani muži tací nemohou býti sympatičtí. Leč v zemích

španělské Ameriky, kde jen prospěchářství, vykořisťování a pikle panuj—kdo nečesse s rozumem po dobrém pracovatí ve prospěch celku—musí býti k tomu silou přinucen. Šťastná země, jejíž diktátor má na srdci toliko prospěch vlasti, jako v Mexiku Porfirio Diaz a v Guatemale Barrios.

Na neštěstí měl Barrios tu slabost, že se domníval býti povolán, aby rozštěpené, rozdrobené středoamerické republiky seelil v jednu velikou konfederativní středoamerickou republiku—ovšem pod jeho správou.

V těchto ideích souhlasil a ním hondurasský prezident, generál Bogran. Také Dr. Zaldivar, prezident San Salvadoru, slíbil mu součinnost svoji—ale, žel, slova nedostál. Za to vypověděl mu Barrios válku, ale v bitvě u Chalehuapy, jsa v první řadě bojujících zemí muž ten, jehož zdánlivě osud předurčil k velikým věcem a ku prospěchu země, jak krásných, tak rozháraných a zbledovaných.

Když se toto dalo na březích Tichého oceánu, vstoupil jsem do služeb americké společnosti téžarské (The Friedman Mining Co. from New York) a počal pro ně dolovatí zlato v Las Quebrados. Práce skončila fiaskem, poněvadž nebylo dostatek vody. Později zakoupil jsem část práva dolovačního, zřídil veliký reservoir vodní a ve česti domorodci jsem tu začal dolovati. Měsíčně až za 480 dollarů zlata dobýval jsem zde takto, kde s většími prostředky a lepšími přístroji, kdož ví, co byl bych urval zemi s dostatek bohaté! V měsících, kdy vůbec nebylo vody, tedy v únoru, březnu, dubnu, podnikal jsem cesty do sousedních republik. Tak projel jsem na koni větší část Guatemaly, Hondurau, San Salvadoru i Nicaraguyi. A poněvadž obyčejně některá z republik těch buď měla domácí revoluci, nebo "válčila" se sousedem, nepostrádaly tyto mé cesty rozmanitostí vážných i veselých příhod.

Tak jednou jsem seděl, srkaje kávu v San Antoniu v jedné chýši, když pojednou všecka obklopena byla vojskem. S revolverem v ruce vřítli se do jizby důstojníci, volající na mne: "Vzdejte se, generále, anebo vás zastřelíme!" Pokládali mě totiž za generála Delgado (po česku: Hubený—a věru, já nikdy nebyl jsem tlustší), tedy za vůdce revoluce proti Bogranovi.

"Vzdejte se po dobrém, generále Delgado!"

"Promiňte, pánové, nemám čest býti generálem Delgadem. Jsem cizinec, Čech, a občan Spojených Států severoamerických."

"Jakže? Ukažte, máte pas?"

I odešli konečně, omlouvající se a tvrdíce, že se nápadně podobám generálu nepřátelských vojsk, kdežto já stejně klidně jsem se dále oddával požitku výtečné kávy, jaká zraje tam v Guatemale — — —

Co vzpomínek teď krouží myslí mou—to Vy sám, pane Vrázi, kterýž za tolik let snad celíčkův svět jste procestoval, nejlépe pochopíte. Ale slíbil jsem Vám do zítřka náčrtek svého života, i bude tedy na čase, bych již co nejstručněji a nejhbitěji směřoval ku konci.

Nasytív se dolování, stal jsem se v Livingstonu obchodníkem. A přálo mně tam štěstí. Oženil jsem se s kreolkou, jejíž otec byl původem Bask, příslušník zajímavého národa, statečného, pilného a poetického, jenž za pradávných dob obýval širé oblasti Evropy a jehož zbytky sporé zachovaly se na severozápadě Španělska. Řeč bascká náleží tudíž k nejstarším členům skupiny jazyků evropských.

V manželství byl jsem vskutku šťasten a věnoval jsem se jen své rodině a obchodu. Bohužel, odešla mi družka má milená, právě když chtěla mě obdařiti třetím dítětem.

Své dvě deerašky dal jsem vychovatí v Mobile (Alabama). Dojížděl jsem za nimi, anebo se těšil na krátké jejich návštěvy v nové naší vlasti. V obchodu, ač v dávkách poměrně nepříznivých, dobře se mi dařilo. Za všeliké služby své, prokázané obchodu anglickému, byl jsem jmenován anglickým konsulem, zastával jsem úřad ten po čtrnácte let a vzdal jsem se ho v roce 1907, chystaje se již k návratu do vlasti. Krom toho byl jsem také, a dosud ještě jsem, dánským konsulem, agentem Lloydů.

Svůj majetek, obchod, plantáž, předal jsem jistě firmě, bych mohl s klidem vrátiti se do vlasti, kamž jsem byl již dříve poslal své deerašky, aby se zatím dobře česky naučily. Jsou již čtyry léta u příbuzných v Praze. Šťasten jsem, nevšlouně šťasten, že našel jsem vlast svou a její hlavní město, krásnou naši Prahu tak zvelebeně a pokročile, t-k že nyní ještě s větší a důvodnější pýchou hlásiti se mohu k národu ve všem tak vynikajícímu — — —

Ale, ovšem, kouzlo mládí, jaro života mého, působí na mne dosud i za moře, a já mním ještě jednou navštívit ony země, kde paprsky žhavého slunce sblíží se v závratné hloubi volných moří a skvěle odrážejí se od nádherných lesů bujné přírody tropů — — —”

Když jsem navštívil našeho milého krajana, muže, na něž vlast naše právem může být pyšnou, přijaly mne v jeho bytě a srdečně mne uvítaly usměvavé dvě dívky — a uvítaly mne, žertovaly, vzpomínaly, vlast naši i svoji ehválily jazykem mým mateřským, českým . . . A přece byly obě typické Jihoameričanky. Jejich oči, vlas, postava, ruce, temperament mají ráz čistě exotický! Kdo by pomyslel, slyše je takto plynou, bezvadnou češtinou hevořítí, že v žilách jejich koluje jen z polovice krev česká, z druhé části že pochází z hornaté domoviny severních Španěl a z pod palm Hondurasu? Obě slečny jsou velmi nadané, navštěvují hudební konservatoř, mluví mimo španělskou a českou řeč také plynule anglicky, francouzsky a německy. A tak si na vlast otec svého zvykly, tak si ji zamilovaly—že více nechtějí se vrátit tam, kam jsou otec jejich ještě touží . . .

J. Wachtel. V. Hrozinek. Štork. Machulka.

Právě obdržel jsem dopis od dvou mladých podnikavých českých sběratelů přírodnin, pana Machulky a pana Štorka nyní v tmavé Africe cestujících—a velmi strádajících. Vidí je laskavý čtenář “Amerikána” s jinými krajany našimi, J. Wachtlem z Jindřichova Hradce, úředníkem pošty v Chartumu a p. V. Hrozinkou, ředitelem Grand Hotelu v Chartumu, zobrazené (před nastoupením veliké své cesty) v nešťastném kdysi pro Gordona Chartumu. O jejich velikých cestách a o úspěších sběratelských obšírněji promluví až v příštím ročníku, až z bohatých jejich snímků fotografických dostanu nejvýznamnější.

MOJE ZÁVĚT. Kneippovo poslední dílo, souhrn všech jeho vědomostí o vodním léčení. Přírodní léčba, která svou účinností dělá pravé divy a jest nyní rozšířena po celém vzdělaném světě. 318 stran a 30 názorných vyobrazení. V plátně vázaná. Cena \$1.00, poštou \$1.10.

Jubilejní výstava v Praze.

Rok 1908 zůstane v historii českého národa zapsán světlým písmem. Neučinili naši krajané v nezapomenutelné vlasti za mořem sice žádného velkého úspěchu na poli politickém, nečinili žádného značného kroku k usamostatnění českého národa nebo k vymožení potlačovaných práv jazyka Havlíčkova. Takových úspěchů není snad již ani možno od našich drobečkových politiků pražsko-vídeňských žádati. Naopak dočkal se cit českého člověka v uplynulém roce několikrát bolestného pokoření, a "furor teutonius", čestěji řečeno germánská zufivost proti všemu českému získala zase několik smutných vavřínů nepřítelny útoky na slabé české menšiny v německých městech v Čechách. Na některých místech, ku př. v Karlových Varech a Ústí n. Labem tekla i krev.

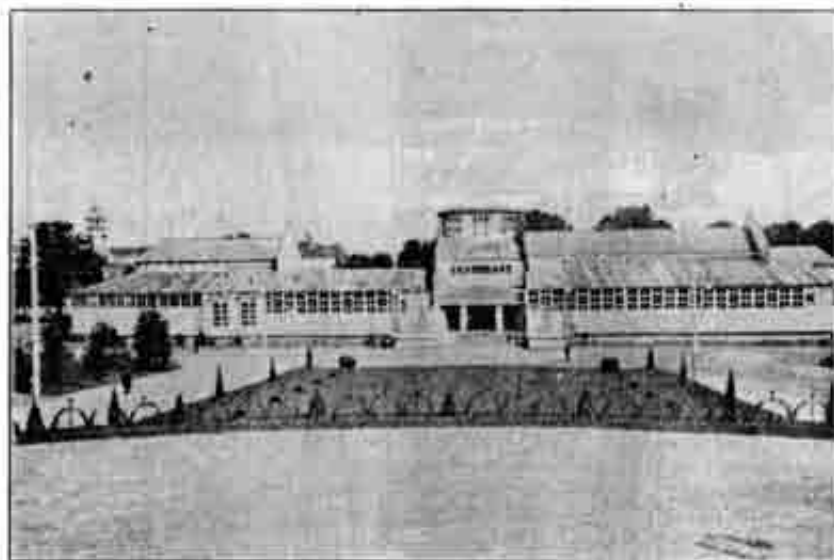
Ale jsme-li v politice a národnostním zápasu stále těmi okropěčky, se kterými mohou vídeňští Beckové hrát jak jim libo, vyrůstáme vůčibledě v jiných směrech, a jako svěží stromek, vynořující pojednou svoji mladou korunu nad lány osení, objevujeme se pojednou před zraky jiných národů, i těch, jež dosud o naší existenci ničeho nevěděli nebo věděti nechtěli.

České umění roznáší již drahnou dobu do světa dobrou pověst českého jména.

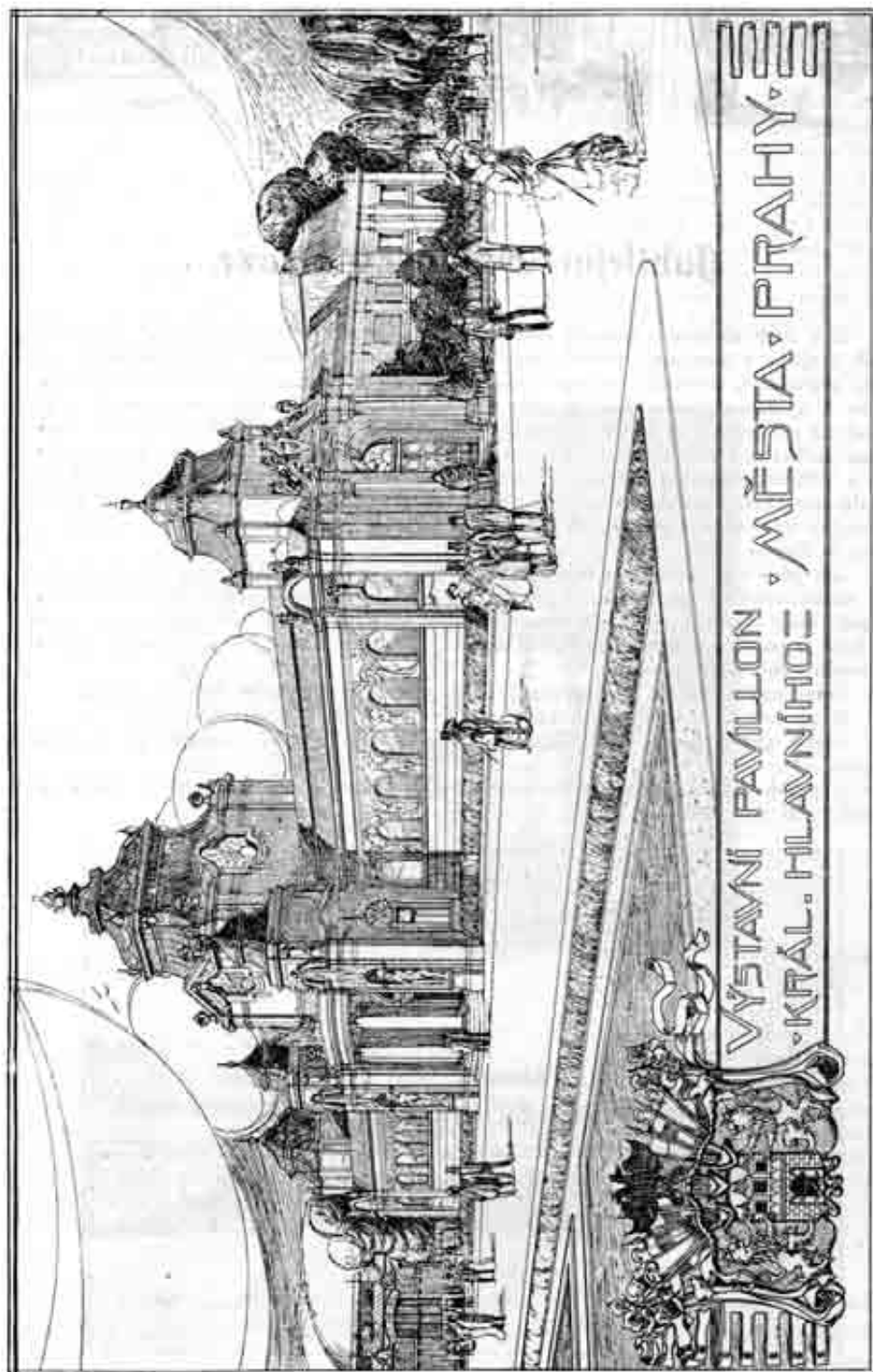
Nyní jest na českém průmyslu, aby se rozletěl toutéž úspěšnou drahou.

Český obehod půjde již vyšlapanými cestičkami a ujetými silnicemi za stejnou metou.

A právě na kolbišti národohospodářském zaznamenáváme v tomto ke konci se zshylujícím roce 1908 rozhodný, vítězný úspěch.

PAVILON ŠKOLSTVÍ

VÝSTAVNÍ PAVILON • MĚSTA PRAHY •
• KRÁL. HILAVNÍHOZ

Tři mocní činitelé v našem národním životě, české umění, český průmysl a český obchod spojily se k důstojnému vystoupení před zraky světové veřejnosti a nejenom že provedly velkolepou oslavu svého pokroku od dvaceti let, ale upozornily prací svojí na vyspělost českého národa zahraniční živly vůči nám dosud lhostejně, ba trochu i ty nepřátelské.

Jsme chlapíky v pořádání výstav. To jsme dokázali již nejednou, a letos znovu. To si nám také nikdo nedovoluje upírati. Mezitím co jinde se potkávají výstavy—pořádané za daleko příznivějších poměrů—s materiálními a tím přirozeně i morálními neúspěchy a bolestnými deficity, dovoluje si chudý český národ znovu a znovu oblékati se v nádhernou robu výstavní, oslňovati sebe i svoje hosty sponstou klenotů ze všech oborů práce a vědění, zahýřiti si v proniklém uvědomění vlastní síly a kultury, a na konec se ještě potěšiti příznivými výsledky bilance.

Nás neodstraňuje Vídeň, Pešť, Olomouc, Liberec, a ty plačtivé řady nul, které za sebou jejich výstavy přivlekly. My máme před zraky příklady z let 1891 a 1895, z překrásných výstav Jubilejní a Národopisné, a proto—chtě do práce a snažení za novým úspěchem.

Pořadatelem letošní výstavy jest Pražská Obchodní a Živnostenská Komora. Podkladem nebo záminkou—nevím jak bych to lépe nazval—výstavy té jest oslavení des-

Koncertní síň.

desátileté vlády staříckého rakouského císaře Františka Josefa I. Vlastním účelem výstavy jest ovšem hromadné předvedení stavu, na jakém se dnešní doby nachází umění, průmysl a obchod v obvodu působení pořídajícího tělesa pražské Obchodní Komory.

Mimo jmenovanou Obchodní Komoru přiložily ruce k dílu různé jiné podniky v jejím obvodu působící, jako úvěrní, hospodářské, pojišťovací, lidumilné, dopravní, školské atd. Všechny odbory českého umění výtvarného, jmenovitě architektura a sochařství přispěly svojí hřívnou na vybavení krásné výstavy.

Letošní jubilejní výstava není ale úplně českou. V obvodu pražské obchodní a živnostenské komory, jenž pokrývá asi čtvrtinu Čech, nacházejí se i města a podniky německé a proto bylo nutno sáhnouti zase k tomu v Čechách již tak osvědčenému pravidlu "Rovnoprávnosti". Jest tedy výstava oboujazyčná. Ale poněvadž se Němci spolupůsobení na novém úspěchu, který na konec bude přece jen přičten Čechům a Čechům—téměř bezvýmálně vzdalovali, jest výstava úplně česká, a ty dvojjazyčné nápisy, jimiž se všechny vedovy, stánky, budovy a aleje vyznačují, jsou jenom novým dokladem o ukrutném potlačování Němců v Čechách.

Letošní Jubilejní výstava jest největší a nejvýznamnější ze všech doposud v Praze pořádaných. Ba jest s jedinou výjimkou vídeňské výstavy v r. 1873 nejrozsáhlejší ze všech dosud v Rakousku konaných. Jubilejní výstavu z roku 1891, jejíž jest mezi čtenáři tohoto kalendáře zajisté velmi mnoho pamětníků, překonává nejenom plochou půdy k účelům výstavním vykázané, ale, a to hlavně, výměrou zastavěné plochy. Letošní výstava zaujala svými budovami, pavillyony, pergolami, fontánou, branami atd. na 80.000 čtverečních metrů.

Některé průmyslové odbory předvedeny jsou na letošní výstavě v takových rozměrech, že doposud na žádné světové výstavě, pařížskou a st.-louisskou nevyjímaje, nebyly tak velkolepě představeny. To týká se jmenovitě strojnictví a grafiky.

Vybudováním krásné výstavy není ovšem ještě postaráno o její úspěch. Druhou hlavní věcí je obecenstvo, diváci, návštěva. Že budou Čechové svoji výstavu náležitě podporovati, tak jako podporovali obě minulá, o tom nebylo zapotřebí pochybovati. To se také splnilo, a není snad tak odstrčeného koutku českých vlastí, aby pověsť překrásné výstavy a vypravování zvláštních výstavních vlaků neprobudily v každém jednotlivci touhu zahlédnouti to město zázraků nad Vltavou. Také byl počet jednoho milionu návštěvníků dosažen značně dříve nežli r. 1891, již v polovici měsíce července. Aby se dostavovali návštěvníci též z cizích zemí, aby si z matičky Prahy odnášeli dojmy o naší kulturní a umělecké vyspělosti a o našem pohostinství, o to se postaral výstavní výbor rozesláním mnoha set tisíc různojazyčných brožur, německých, francouzských, anglických, podávajících cizinci zprávy o krásách a hospodářských poměrech české země, vzbuzujících v něm touhu po spatření toho zvláštního koutu v srdci Evropy. Výsledky opatření toho bylo zřítí v zahraničních časopisech, jmenovitě francouzských, anglických a ruských, kde jsme četli velmi liebotivě úsudku o české genialitě. Jmenovitě našemu vkusu a umění pořádati různé okázalé slavnosti, jež dovedou člověka přivéstí do povznesené nálady a tím lákají nové a nové davy návštěvníků na výstaviště vyseknuťa nejedním cizojazyčným časopisem zasloužená poklona. Květinové korso, oslava miliontého, lidové koncerty, sjezdy, turnaje atd. konají dobrou reklamní práci a jsou tím podniku k prospěchu. Neboť co by bylo platno, vystaviti na odív výsledky mnohaleté práce, když bychom se nedovedli postarati o návštěvníky. A výstava koná nejenom práci propagné, ukazují cizincům jakými jsme a co umíme, ale i ohromnou práci vzdělávací, neboť každý z těch tisíců návštěvníků, byť i přišel do výstavy za jediným účelem pobavení, odnáší si domů, mnohdy i nevědomky, drahocenné seménko nových poznatků.

Schodiště pod strojovnou.

Pohled na budovy Grafiky a Interterů.

O rozsáhlosti a uspořádání výstavy podá názor těchto několik položek: Jak již řečeno, počítá výstava 80.000 čtverečních metrů zastavené plochy. Na 100.000 čtverečních metrů bylo mimo to upraveno zahradnický. Výstava má 29 nově postavených veřejných budov a paláců kromě oněch, jež zdědila po předešlých výstavách, a mimo to 112 pavilonů a staveb soukromých.

Z budov, jimiž se letošní výstava honosí a z nichž některé ná u předvádějí zdařilá vyobrazení k článku tomuto připojená, zabíraly hlavní pozornost návštěvníkovu starý Průmyslový palác, obrovská Strojovna, Moderní galerie, Palác města Prahy, Pavilon Obchodní Komory, to vše skupeno nedaleko Brány. Dále za Průmyslovým palácem pavilony: Školství, Sklářství, Českých měst, Potravin, Železářství, Grafiky, Nábytkářství, Obchodu, Koncertní sál atd. Místo fontány kterou neuznal výstavní výbor za vhodné křísiti, jest středem výstavy Vodní zámek s vyhlídkovou terasou.

Lesku výstavě přidaly nemálo různé sjezdy a turnaje v Praze ve výstavních měsících pořádané. Byl tam Sjezd Slovanského Obchodnictva, Sjezd protialkoholický a aby se nezdálo, že se chce český národ šmahem obrátiti na víru temperenění, hned na to sjezd lihovarnického průmyslu. Pořádán veliký, mezinárodní turnaj šachový, při němž čeští mistři šachistů byli mezi prvními vítězi, a turnaj šermířský, při němž se zase vyznamenali čeští mistři škole a kordu. Ze všech ale největší význam měl Slovanský Sjezd, konaný v polovici července, a k němuž se sjeli delegáté ze všech slovanských zemí. Na sjezdu tom, jak i jinოსlovanské orgány uznávají, učinila myšlénka slovanské vzájemnosti veliký krok, a delegáté se rozjžděli do svých jiho- i severoslovanských vlastí s přesvědčením, že to stověžaté město nad Vltavou jest přirozeným střediskem všech po obrození Slovanstva toužících srdcí, že ten klín, vražený v tělo Germanie, klín, jímž je česká země, jest nejenom zákopem proti mocným vlnám uhcavající germanisace, ale i předvojem vítězného Slovanstva.

Rok 1908 zůstane v historii českého národa zapsán světlým písmem.

Pšenka.

O KORUNU A LÁSKU, krásný a poutavý román od předního francouzského románopisce Alexandra Dumase. Děj tohoto skvostného díla jest tak zajímavý, že těžko se čtenář od něho odtrhne a nejraději by jej dočetl při prvním vzetí do ruky. Krásné ilustrace, 548 stran. Cena 75c., poštou 85c.

O vlivu elektřiny v lékařství.

NAPSAL AL. JANDA.

Říká se, že léčení vnitřními léky minerálními nebo rostlinnými nebo látkami živočišnými jest vědecké a léčení přirozené že je nevědecké. Ale při tom nedovede dosud nikdo určitě vysvětliti, abychom jen příklad uvedli — jak účinkuje bromkalium proti nemoci padoucí, jak chinin proti zimnici bahenní. A tak kdo by chtěl být zlomyslným, mohl by k zarputilým nepřítelům přirozeného lékařství zvolati: "Dosud se nevyvíjejte, dosud i všecko vaše lékařství jest nevědecké!" Za těchto okolností chovají se tudíž nejlépe ještě ti lékaři, kteří zkrátka nevěří prostředkům žádným a vracejí se v nouzi své k metodě skutečně nejpřirozenější a opravdu výborné, totiž k léčení správnou výživou a k nabádání k řádnému způsobu života. Podivno však, že mezi těmi lékaři, kteří zamítají přirozené léčení, trvá dosud takofka skálopevná víra v elektřinu, vždyť elektrotherapie jest jednak metoda nevědecká, jednak patří právě mezi nejmladší způsoby přirozeného léčení.

Co vypráví se o léčení elektřinou za starého věku, jsou skoro jen báje. Již před mnoha a mnoha sty lety koupávaly prý černošky nemoce své dívky v tůních, kde zdržovaly se elektrické ryby. Roku 34. po Kristu léčil prý Seribonius Largus bolení hlavy tím, že nemocným ovinoval elektrické úhoře kolem hlavy a také od bolestí dna-vých pomáhal tím způsobem, že přikazoval nemocným, aby si koupali choré nohy v nádobách s vodou, v níž električtí úhoři byli chováni. Také uměle vyvozovaná elektřina byla od starodávna pozorována, ale o podstatě její po celé dva tisíce let pranic se nevědělo. Byl to řecký filosof Thales Milétský, který již roku 580 před Kristem si povšimnul, že jantar, fecky elektron zvaný, třen jsa sušou látkou, lehké předměty přitahuje. Po něm teprve tělesný lékař krále anglického Jakuba I. Gilbert, který zemřel v roce 1603, soustavně třel různá tělesa a zkoušel, která z nich jiné předměty přitahují nebo nepřitahují. Z těchto prvotních základů sestrojeny byly pozvolna přístroje na vyvinování třením vzbouzené elektřiny, jež zoveme třecími elektrkami a zavedeno bylo do lékařství elektrisování elektřinou třením vzbuzovanou, jež nazýváme nyní franklinováním. Po Gilbertovi opět staletí minula, aniž ve znalosti elektřiny nastal patrný pokrok, ačkoliv slavní mužové, jako třeba Guericke a Newton snažili se záhadu zjevů elektrických odhaliti. Konečně v polovici osmnáctého století Franklin přesně odlišil od sebe elektřinu kladnou a zápornou. Vzhledem k lékařství jsou však zajímavý především pokusy, jež prováděl Ludvík Alois Galvani, professor anatomie v Bologni, jenž žil v letech 1737—1798. Přiveden byl k nim pouhou náhodou. V pikantních podrobnostech si libující životopisci se smějón, že učený pán pomáhal npravovati své ženě žabí stehýnka ku smažení. Přepůlil obyčejně tělo žabí tak, že na jedné straně zůstala hlava s trupem a na druhé straně jenom zadní nohy souvisící spolu s páteří. Zapiehuav pak do nožiček měděné háčky, zavěšoval je na železné zábradlí a stáhoval s nich kůži. A při tom jedenkrát, když se doteknul nožkem obnaženého nervu, zpozoroval na stehýnkách patrný pohyb. Ihned věnoval tomu úkazu náležitou pozornost, opakoval několikrát s úspěchem vyllčený pokus, zjistil, že pohyb svalů žabích vyvoláván jest silou elektrickou a tvrdil konečně, že vynalezl elektřinu živočišnou, to jest elektřinu vyvíjející se v samotném živočišném těle. Proti němu vystoupil však za nedlouhý čas professor university v Padově, Alexander Volta, jenž nezvratně dokázal, že elektřina vzniká dotykem dvou různých kovů, že tedy také při pokusech Galvaniho elektrický proud nevznikl v těle žabím, nýbrž že svaly žabí tenkrát sebou trhly, když na jedné straně dotýkaly se železa, nože, a na druhé mědi, háčeků. Ačkoliv byl tedy Volta v odůvodňování zjevů elektrických odpůrcem Galvaniho, přece uznával jeho zásluhy a nazval druh elektřiny, Galvaním prvně odkrytý, proudem galvanickým. Zjistil potom různý účinek jeho různých polů a vůbec první počal již pracovati se stálým elektrickým proudem galvanickým, jehož v potřebách praktického života téměř výhradně a v lékařství nyní ponajvíce se užívá.

Třetí způsob elektřiny k účelům lékařským sloužící jest tak zvaný proud indukční nebo přerušovaný nebo faradický, ježž sice teprve roku 1831 professor lučby v Londý-

ně, Michael Faraday objevil, který však pro své nápadné fyziologické účinky velice brzo pozornost lékařů na sebe upoutal. Způsob tento zde v Americe nejvíce jest znám z těch "chvalně známých" "slot-machines", jichž užívá se ku všemu a také k elektrickému léčení. Kdo by neznal ze saloonů ty přístroje, do nichž vhodíš cent a bolesti při tom můžeš užít třeba za dollar, že se svíjíš a kroutíš jako had. I v Čechách stal se způsob tento prostým lidem velice záhy znám tím, že po hospodách chodili lidé s malými faradickými přístroji, kteří namlouvali lidem, jak dobře jim to udělá, když za krejčárek nechají si po několik minut bzučící elektrinou dělat zbytečné bolesti a kroutiti rukama.

Dle předebožího, namnoze známé již věci opakujícího historického náčrtku, jak vznikala a vyvíjela se znalost elektriny vůbec, jest ovšem samozřejmo, že nejdříve začalo se v lékařství používatí elektriny třením vzbuzované. A první, kdo ji přímo za účelem léčení nemožných upotřebiti zamýšlel a skutečně upotřebil, byl asi professor Krueger v Halle, nechlubil-li se Němci jako vždy i v tomto případě, že všechno dobré pochází od nich. Prof. Krueger napsal totiž roku 1743 návod, jak se má elektrických jisker používatí, aby se jimi ochrnutí vyléčiti dala. Prvním českým léčitelem elektrinou byl doktor filosofie a theologie, Prokop Diviš ze Žamberka, jenž byv farářem v Příměřích u Znojma lidi vůbec léčil, avšak ochrnutí údů za nejvhodnější předmět svého léčení elektrinou pokládal. Po těchto dvou jmenovaných mužích brzy celé množství lékařů léčením nemocí jiskrami elektrickými se zabývalo a zkušenosti své zaznamenávalo, když však objeven byl galvanický proud, tu elektrina, dosud jen třením vzbuzovaná, velice rychle upadla v zapomenutí. Shledávalo se, že galvanování nejenom dovede stejně úspěšně léčiti ochrnutí jako dosavadní franklinování, nýbrž že jest i daleko příjemnějším. Snad tato nebolestivost galvanického proudu způsobila, že začalo se používatí ho proti všem možným nemocem bez výběru, když však výsledky, jak samozřejmo, nemohly býti potom ve většině případů dobré, jak od galvanisování, tak od franklinování pozvolna zase se pouštělo a říkalo se, že elektrisování vůbec nemá valné ceny. V tom však náhle objevil se Faraday se svým přerušovaným proudem a hned opět celý svět nemocných chtělo být faradován. Vznikla rozostřaná domněnka, že konečně připadlo se na ten způsob elektrického proudu, který z vůle boží pro blaho trpících lidí byl předurčen. Zdála se tomu také navštěvovati ta okolnost, že bez velikého nákladu malinkými přístroji ručními dosud nevídané pohyby svalstva a dosud nepoznané pocity vyvolávati se daly. Z učenců hlavně Duchenne byl pro faradičský proud přímo nadšen. Ale očekávání, ba tužba jeho, aby faradičský proud v lékařství zaujímal čestné místo nepřekonatelného prostředku léčebného, se nespínila.

Pak vynalezeny byly batterie elektrické, z nichž také velice jistě a pohodlně bylo možno galvanický proud čerpati, vynalezeny byly přístroje rheostaty zvané, jimiž proud velice jemně dal se zesilovati a sesilovati, sestrojeny byly galvanometry, jimiž síla proudu používaného měřiti a kontrolovati se dá, sestrojeny byly coulombometry jimiž množství spotřebované síly elektrické stopovati lze a zhotoveny byly nejrozličnější elektrody, jimiž na malé i velké plochy, na povrch kůže i do dutin těla proud přiváděti možno. Z toho poznalo se, že léčení franklinováním a faradováním neprovádělo se dosti přesně a začalo se zase jenom galvanovati, když však účinky galvanického proudu prakticky dostatečně byly vyzkoušeny a proud faradičský také již měřiti se dal, začalo se vedle galvanování také faradovati. Po sestrojení důkladných třecích elektrík i za vlhka elektrinu vyvinujících začalo se konečně opět i franklinovati.

Kterému však druhu elektrického proudu má se tedy opravdu dáti přednost? Těžko říci. Ptejte se lékařů a jeden z nich vám řekne, že jest velmi spokojen s proudem galvanickým, druhý vychvalovati si bude proud faradičský a třetí s pravým nadšením hovořiti bude o výsledcích docílených franklinováním. Již tyto nesrovnalosti mohly by býti dostatečným důvodem, že léčení elektrinou jako všechny ostatní způsoby přirozeného léčení jest nevědecké, nebo že jest aspoň méně vědecké, nežli léčení vodou.

První lékaři, kteří pozorovali, jak elektrinou třením vzbuzenou, některé předměty jsou přitahovány a jiné odpuzovány, vykládali si účinek elektriny na člověka tím, že některé části lidských štáv se nejprve navzájem k sobě přitáhnou a pak zase od sebe odtrkují, čímž jakési jejich proudění na prospěch lidského zdraví nastává. Jiní staří

badatelé pokládali pozitivní elektřinu za silící fluidum, které nervy a svaly oživuje a dobře se tedy hodí proti ochrnutím, kdežto negativní elektřinu měli za zeslabující fluidum a odporučovali ji tudíž proti bolestem a křečím. Opět jiní pokládali elektřinu jenom za jakési nervové dráždidlo. Skoro ve všech případech nedostatečné činnosti svalové neb ústrojí vnitřních výklad jejich byl dosti případným, ale naproti tomu úplně selhával, jednalo-li se na příklad o vysvětlení uspávajícího neb aspoň konejšícího účinku elektřiny. Před nedávnem konečně Moebius, vynikající lékař v oboru nervových nemocí v Německu veliký rozruch způsobil svými spisy, jimiž elektrické všeliký léčební účinek upírá a tvrdí, že ty úspěchy, jež se tak zvanému elektrisování připisují, závislé jsou pouze na tom, jak silná suggestee u nemocných elektrisováními vzbuditi se dovede.

Škola a žena.

Napsala M. I. Folkova-Bělohlavová.

Vzdělání jest důležitým činitelem v životě každého člověka a tudíž i ženy. Moudří rodičové posílají do škol stejně dcery své jako syny, aby vypravili je do životního boje náležitě opatřené, při vzdělávání dívek však měl by býti vždy brán bedlivý, ba úzkostlivý zřetel k tomu, aby učením netrpělo újmu zdraví jejich. Děvčata obyčejně rychleji se učí nežli hoši a jelikož při tom tělesná jejich soustava jest přirozeně slabší, tu dosti často se stává, že přílišné napínání mozku škodí tělu jejich a to právě v době kdy toto má se plně vyvinovati.

Na zdraví žen záleží štěstí a blaho jednotlivých rodin i štěstí a blaho celých národů. Na to mělo by býti při vychovávání dívek především pamatováno. Dejte děravám svým vzdělání dle své možnosti a dle jich schopnosti, ale mějte vždycky při tom ohled na jejich zdraví. Je-li děvče silné, plné života, tu necheť učí se a postupuje v nabývání vědomostí, jak chce a může; však jí to neuškodí, nýbrž bude jí to jen ku prospěchu a vám ku etí.

Jestli však jest dcera vaše útlá a bledá, tu máte-li jí jenom trochu rádi, nepobízejte jí přílišně do učení. Mějte jí spíše k tomu, aby věnovala více času pohybu na svobodném vzduchu, soustavnému tělesnému evičení a práci domácí. Neohlížejte se na to, že zatím co dcera vaše bude učení zanedbávat, dcera vašeho souseda bude ve vzdělání postupovati a dobývati vyznamenání. Přejte jí toho, vždyť nezáleží vám snad více na ukojení vaší marnivosti nežli na zdraví a štěstí vašeho dítěte. Co nenaučí se taková dívka za jeden rok, však se to může naučiti za rok druhý a třetí a jestli neuaučí se dostatečného vzdělání v prvním a druhém desetiletí svého života, může je nabýti v desetiletí třetím a ještě potom bude míti dost času ku stálému vzdělávání a zdokonalování. Tu výhodu pak bude při tom pomalejším učení míti, že tělo její nejsouc zdržováno přílišným duševním napínáním, mohlo se pravidelně a dobře vyvinovati a ona vespěla tak v ženu nejen vzdělanou, ale i zdravou a tím i užitečnou i šťastnou.

Že mezi vzdělanými ženami jest jich většina slabých a nervosních, to není vinou samotného vzdělání, nýbrž jen následek způsobu učení. Vzdělávání ve školách děje se nyní způsobem rychlým, kvapným.

Žáci jsou umělým pobízením donucováni ku stálému napínání mozku a tím ti slabší—a mezi těmi jest velké procento dívek—utrpi na zdraví. Časem se i stane, že některá ze slabých dívek zaplatí to životem. Mám na mysli určitý případ.

V jedné, dobře mně známé rodině, byla nejmladším dítětem čtrnáctiletá, útlá, slabá dívka. Ráda četla i ráda se učila a ačkoliv nebyla ve škole zrovna nejhápa-vější žákvní, byla přece mezi prvními, jelikož nedostatek bystrosti nahradila pilností a vytrvalostí.

Učitelka její měla velmi dobrý nápad, jak dali by se žáci pobídnouti ku pozornějšímu a pilnějšímu učení.

Který z nich měl největší počet nejvyšších známek za jeden měsíc, obdržel čestnou, zlatou medaili a tu mohl po celý následující měsíc nositi, nežli se ku konci záse rozhodlo, kdo hoden jest toho čestného vyznamenání.

Zápasu o tuto medaili účastnila se i výše zmíněná, tichá to a mírná dívka a byla velice šťastnou, když ku konci prvního měsíce jí učitelka s pochvalou připnula čestné vyznamenání. Nosila je s hrdostí po celý měsíc a učila se při tom pilně, tentokráte však zvítězila jiná dobrá zákyně a ku konci měsíce byla zlatá medailie jí odebrána a na prsa druhé vítězky s vhodným proslovem připnuta. Naše známá dívka umínila si však v duchu, že pokusí se opět čestnou tu medailii získati. Učila se pilně ve škole, i když domů přišla, a ráno, než do školy šla, ještě si úkoly přefikávala. S tichou radostí počítala, jak přibývájí jí pěkné známky, když tu v polovici měsíce náhle ochuravěla. Nie jí nebolelo, jenom byla slabá, tak nesmírně slabá, že nemohla jíti do školy.

Byl povolán lékař, ale ten nemohl určitě rozpoznati nemoc. Dle některých známek dalo se souditi na zápal mozku nebo podobnou mozkovou chorobu, ale dlužno bylo vyčkati, až jak se věci vyvinou. Dívka však kvapem vadla a slábla a navzdor lékařské pomoci za ne celý týden usnula na věky. Když ve škole dávala učitelka nejlepší žákyni zlatou medailii, odváželi zesnulou dívku na hřbitov. Ona místo medailie obdržela od učitelky a spolužákyně bílé květy na ražecv.

Vždy to ovšem neskončí tak rychle. Někdy jsou ty dobré zákyně slabých soustav tělesných děle živy. Vystudují vysoké školy a jsou z nich vzdělané a užitečné ženy. Působí jistý čas, ale pojednou začnou slábnouti a chřádnouti a zmírají na nějakou prsní neb nervovou chorobu.

Která však z nich vydrží to děle, ta nese si některou z těch chorob celým životem a následkem toho nemůže býti sama šťastnou ani jiné kolem sebe šťastnými neučiniti.

Vzdělávejte dívky, sby byly z nich jednou vzdělané a užitečné ženy, ale číňte tak pomalu a opatrně, sby vychovali jste z nich především ženy zdravé.

Coloradským rájem.

Obrázky z Colorado Springs a okolí.—Pro kalendář "Amerikán" napsala

F. STAŇKOVA-BUJÁRKOVÁ.

Colorado Springs, jež čítá přes třicet tisíc obyvatelů, leží na samém úpatí Skalných hor. Pro svoji krásnou polohu a divukrásné okolí stalo se bydlístem třídy bohaté, neboť čítá mezi své obyvatele kolem třiceti milionářů. Pro své pak zdravé podnebí stalo se okolí colorado-springské útočištěm nemocných neduhem prsním.

Však nejen boháč, ale i méně zámožný smrtelník má srdce otevřené krásám přírodním a proto Colorado Springs, Colorado City a Manitou bývají letního času zaplaveny turisty. Ti buď bydlí v hotelích neb mají pronajaté pokoje v soukromých domech nebo konečně "campují"—což jest nejmoučnějším. Užijí takto nejvíce přírody; v horách a na jich úpatích celé skupiny stanů nejsou žádnou zvláštností.

V okolí Colorado Springs jest několik sanatorií pro souchotináče, z nichž "Nordach ranch" pro svou obrovskou rozlohu je neznámější. Pacienti jsou tu léčeni dietou a vzduchem: dostávají totiž v kratších mezerách určitou částku výživné stravy, v čemž ovšem hojnost dobrého mléka hraje prim. Mimo kratší spánek po obědě musí trávití stále venku, krátce si den buď čtením neb lehkými hrami, dle dobrozdání lékaře, jehož na slovo musí poslouchati, jinak by ústav museli opustiti. V zimě v létě spí pacienti ve stanech. "Nordach ranch" má takových stanů postaveno přes tři sta. Žel, že podobnou "kúrn" může si dovoliti jen člověk zámožný. Slyšela jsem od ošetřovatelky nemocných, miss McGovernové, s kterouž jsem navštívila dvě colorado-springské nemocnice, že nejmenší poplatek za léčení v sanatorium jest devadesát dolarů měsíčně. Později jsem se dozvěděla, že i za menší cenu—však pro chudého člověka—vědy dosti vysokou—možno býti v menších sanatoriích přijatu.

Antlers hotel v Colorado Springs.

V městě samém lahodí oku cizince mnoho zvláštností. V první řadě jest cizinci nápadno velké množství čistokrevných psů. Není žádnou zvláštností, že jich jeden majitel chová až pět — samá čistá rasa. Ženy zdejší jezdí na koni dle indianského způsobu obkročmo, jako většinou na západě a vypadají jako výbojně Amazonky. V Colorado Springs a v okolí není žádných komárů, což pobyt venku za jasných, vlahých večerů velmi zpříjemňuje. Nie tak neztápčuje pobyt v přírodě, byť i ráji se podobala, jako dotěrný ten hmyz. Jako všechna města na úpatí Skalných hor, má i Colorado Springs a sousední Colorado City i Manitou zavodňovací system. Podél vhodníků táhnou se strážky, jimiž se pouští každý den voda, by svlažovala trávníky a stromy podél ulice. Starožitných budov, jako většina amerických měst, Colorado Springs nemá. Vedle residenčních budov, z nichž mnohé s obrovským nákladem byly postaveny, pně se v středu města mnoho budov obchodních, z nichž "Antlers Hotel" jest nejporozumitelnější. Antlers Hotel, s průčelím na Pike's Peak ave., postaven jest v rozsáhlém parku na mírném svahu; z oken na západní straně skýtá se nekrytý pohled na velebné horstvo, jemuž majestátní Pike's Peak dominuje. Město jest temperenění, proto také podezřelý živel se mu vyhýbá; když však náhodou sem zabloudí někdo, kdo se nemůže vykázatí zaměstnáním neb jistou částkou peněz, jest z města vypovězen a v pádu neuposlechnutí za trest mu přidělena práce na veřejných cestách. Jest ku podivu při návalu turistů, který zvláště za letních měsíců jest obrovský, že krádež v městě jest výjimkou, přepadení pak vzácností. Za mého tamějšího delšího pobytu nedálo se přepadení ani jedině. Obyvatelstvo připisuje to za zásluhu temperenci a přísným policejním zákonům. Že bezpečnost majetku tamějších občanů jest obdivuhodná, o tom může se každý přesvědčiti vyjda na procházku za ranního ještě šera. V zahrádkách, na průčelích sehodoch i verandách, jež dům s jedné neb více stran obepírají, zřítí lze různé zapomenuté předměty, jako šály, podušky, bieleky, kolečkové brusle, knihy, i opomenuté housle jsem viděla a (nelekněte se!) peněženku. Za dvéře pak dávají mlékaři mléko a máslo, rozvážeč z prádelny balíky prádla a vše bezpečně leží až ruka majitele to odstraní.

Cheyenne Cañons.

Jedním z nejkrásnějších míst v okolí Colorado Springs jsou Cheyenne Cañons. Pouliční dráha linie Stranton Park doveze vás až k samému vehodu. Za 50 centů vstupného všedního dne a za 25 centů v neděli projdeme turniketem a kdo nechce jíti pěšky, může dalších padesát centů obětovat za povoz neb hurros, jimiž projede jižní neb severní cañon. South Cheyenne neb Seven Falls Cañon, jež vlastní akciová společnost, jest více navštěvován; má mimo svých sedm vodopádů též svou poesii, místo, kde byla pohřbena oblíbená americká spisovatelka Helena Hunt Jacksonová.

Kdo volí kočár, tomu radím, by si vyhledal povoz bez krytu; není-li tam právě žádný, necht' raději počká, až některý se vrátí. Cesta jižním cañonem jest uzounká, jen místy uměle rozšířena, by sloužila za výhybku povozům, burros (oslíkům) neb pěším. Podél cesty bublají své dumné písně vlnky potoka, jemuž v klidný, hravý tok srázná skála "Sedmi vodopádů" postavila se v cestu. Právě tak jako v lidském životě: život plyne tichounce, šťastně—nejednou hroznou, zdrcující ránu připraví nám osud; eřtíme bolestné nárazy na skálu, tělo se křečovitě chvěje, zanáčené oko upírá se v dálku k šťastné minulosti. Osud však nemilosrdně buší, buší—a k tomu jízlivé úsměvy spolublížních, kteří dovedli obeplouti vodopád, neb kteří vpluli do výmolu neb jamky, vytrabané dítětem, by tam pohodlně hnuli. Ne každému jest dopřáno, by po zdrcující bolestné ráně se vzebral a plul klidně dál jako čisté, jasné vody potoka.

Skála "Sedmi vodopádů."

rie poutají náš zrak. Dostoupíme unavení vrcholu, a údolíčko krásné jako z pohádky rozestře se před našim zrakem. Břehy potoka vroubeny jsou křovinami, travou a kvítím, jedle vypařují omamující pryskyřnatou vůni a hláhol hlasů ptačích vítá návštěvníky. Hravé vody říčky dospěvše k vodopádům, chvílku jakoby se zarazily—po chvílce však poskočí, zasmějou se šumným smíchem mládí a již valí se v sráznou hloubku. Sedmkrát skály postavily jim překážku než dopadnou na dno. Odtud název "Sedm vodopádů".

Místečko míru a klidu, kde člověk jen kochá se v náručí přírody. Vřak ještě nejsme u cíle; cílem tím jest hrob americké spisovatelky Heleny Huntové, který jest 1½ míle od vodopádu vzdálen. Kdo jest unaven, může si najmouti za poplatek 25 centů burra, který jej k cíli donese. Roztomilé zvíře ten burro. Věru, bylo mně ho líto, naložit na něho svých poetivých 165 liber. Není též vyloučena možnost, že si vyjde na "strike". Později měla jsem příležitost obdivovat se jeho trpělivosti i v tomto bodu. Jdouce asi půl hodinky údolíčkem, odbočíme v levo na příkrou horskou pěšinu—trail. Zde člověk pozná, jak nenahraditelným jest na strmých skalních stězkách "burro". Roztomilou svou nožkou stoupá tak obezfele, jakoby na každém jeho kroku závisel osud lidský. Když jsme dospěli poloviční cesty, pomáhala jsem jistě dámě tabati "burra" nahoru. Prokletý osel vzepíel se na zadní nohy a přes hodinu nechal si ne příliš jemnocitně hladit trpělivá záda. Tenkrát poprvé pochopila jsem význam slova: "Zarytý jako mezek".

Přijíždíme právě k dvojici skal: "Pillars of Hercules". Sloupy Herkulovy svírají těsně s obou stran uzounkou cestu, až je člověku úzko nad rozměrem těchto skal. Dva spíel obři! Kdyby se tak probudili—brr! Dále pozoruhodný jest útvar "Prospect Dome". Mezi dvěma obrovskými skalami vybíhá kámen, který stále se do výše sūžuje, až ve značné výši končí skoro jehlancovitým hrotem. Obrovské skály bizarních tvarů visí nám takřka nad hlavami, místy povoz podjíždí těsně skalní obry; úzko, neb, úzko jest člověku z té hrozné spousty skalních stěn. Hluk padajících vod upomíná nás, že blížíme se k sedmi vodopádům, kde cañon končí. Příkrá, vysoká skalní stěna zatarasila ústí cañonu, znemožnivši člověku další postup. Vřak i zde ruka lidská přemohla překážku postavenou jí přírodou v cestu—přes tři sta velice příkrých schodů vede na vrchol vodopádů.

Mnoho a mnoho návštěvníků se pohodlně obrátí u překážky a jde zpět; vřak mnoho jich nebojí se trochu únavy a odhodlaně stoupá nahoru a jistě žádný toho nelituje.

Schody vedou stále podél vodopádů a každým krokem do výše nové a nové scene-

Jsmo nahofe. S pietou přistupujeme k malé pyramidě, kryjící hrob Heleny Huntové. Pravím, kryjící hrob, nikoliv však její tělo. Pozůstatky zesnulé dal její manžel asi před třemi roky vykopati a pohřbiti v rodinné hroboce. Co příčinu uváděl, že turisté znešvécují její hrob. (Manžel Heleny Huntové dosud žije, jsa předsedou jedné colorado-springské banky). Práví se, že to byla pouze kaprice s jeho strany. Po smrti své první ženy oženil se podruhé s neteří zesnulé, jež si později zoufala.—Heleny Huntová jest známa svými indianskými povídkami.

Zde tedy tato oblíbená americká spisovatelka tak ráda dlala, že přála si zde býti pohřbena. Rozhled, jenž se od pyramidy otevírá, jest přímo úchvatný, scenerie okouzlující. Pohleduuvše dolů v závratnou hloubku, zříme údolíčko, jímž jsme před hodinou kráčeli; říčka zdá se poutou stříbrnou nití, položenou na smaragdové ploše, a ty hory, kupce se jedna na druhou—nejsou to jen holé skály, kde jen trochu prstě se usadilo, pokryté jsou bujnou vegetací, různě zbarvenou. Kdykoliv jsem viděla obrazy hor coloradských, vždy jsem myslívala, že zbarvení jest přehnané—ode dneška, když se na vlastní oči nepřesvědčím, moudře mlčím. Červené pískovcové a bílé vápencové skály vyhlížejí ze zeleně všech možných odstínů; na jednu slunko svítí, na druhou mráček svůj stín vrhá, nížiny a rokle jsou zarostly krásným jedlovým lesem, jenž v Skalných horách má zvláštní jemné zbarvení. Ne, nevíím se ti zesnulá moralistko, která tak málo poznala's štěstí!

A to velebné ticho, zvláště dne všedního, kdy návštěvníků jest méně! Slunce již zapadlo za nejvyšší horu a já zadumaně seděla, nemohouc odtrhnouti obdivem spitý zrak od skvostné panoramy. Tři a půl dne, strávené v South Cheyenne Cañon, u hrobu Heleny Huntové, nevymizí nikdy z mé paměti, budou mně vždy milou, osvěžující upomínkou.

Na zpáteční cestě jsem všecky špatné myšlenky, jež jsem o "burros" měla, odvolala. Jistý turista v sebevražedné náladě chtěl přinutit "burra" k sestupu kolmou pěšinou, kterou výstražně nazvali "Short Lane to Heaven", poněvadž již tři lidé srazili tam vazy. Statečný "burro" snesl nespočtené rány deštěnkem, ale k sestupu po "Short Lane" se přinutit nedal. Byla jsem v rozpěch, v kterém z těchto dvou tvorů jest oslí duše. Šlechtitý "burro", odvolávám všechna zlá slova, jimiž, pomáhajíc dámě tlačit tvá neposlušná záda, jsem tě častovala. Zasloužil bys snad medaili za zachránění lidského života. Tvrdohlavost v pravý čas a na pravém místě jest etností, řekl by moralista.

Cliff Dweller's Ruin.

Nanejvýše zajímavou zvláštností jsou zříceniny "Skalních obyvatel". Zříceniny tyto objeveny byly ponejvíce v jihozápadní části státu Colorado, částečně též v Arizoně. Pod dozorem na slovo vzatých zeměvědců byly zříceniny tyto vyzvednuty a umístěny v Cliff Dweller's Cañon blízce Manitou. Stáří jich určití nemožno, učenci tvrdí, že stávaly před periodou ledovou neb pozůstatky jejich našly se pohřbeny pod vulkanickými vrstvami.

Mimo zříceniny má Cliff Dweller's Cañon tu zvláštnost, že letuho času jest sídlem Indianů kmene Pueblo a Navajo. Muži zhotovují nejvíce stříbrné, částečně i zlaté předměty a provozují indianské válečné tance; ženy pak tkají pokrývky. Poutliční dráha tratě Manitou doveze návštěvníky asi míli od vchodu do cañonu. Padesát centů vstupného, což zajisté žádný nelituje. Cañon sám pro milovnický divoké přírody stojí za prožití.

Zříceniny jsou chráněny se tří stran skalami, by skryty byly před zhoubnými účinky povětrnosti, jsou jaksi vsunuty do obrovské jeskyně; jen průčelí měřící 175 stop čelí ven. Zříceniny samy pozůstávají z několika domů. Všechny místnosti, malých to světniček, jest kolem jednoho sta. Zvláštní průvodčí provádějí návštěvníky a podávají potřebná vysvětlení. Zvláštní vzduch ovane uvědomnělého návštěvníka při spatření příbytků zemských praobyvatelů. V těchto místech tedy žili a umírali před mnoha tisíci lety lidé; — lidé na tehdejší dobu zajisté velice vyspělí, k čemuž poukazují zříceniny samy i velice pěkné ukázky umění hrncířského, jež byly částečně nalezeny v zříceninách, částečně pak společně s mumiiemi. —

Lid mírumilovný, jinak by se byl nezabýval rolnictvím, jak zkamenělé zbytky kukurice a kdyně nalezené v nádobách k tomu poukazují. Lid úctu chovající k zesnulým předkům, k čemuž poukazují místnosti v každém domě určené pro tělesné pozůstatky zesnulých. Byliť v nich nalezeny na své stáří velice zachovalé mumie jsouce

ovínuty trojím obalem. Domy, pak jak na zříceninách zřítí, byly stavěny po tři poschodí. Zvláštností je, že každé poschodí počínaje od dole bylo o několik stop nižší, tak že třetí poschodí mělo pouze pět stop výše. Dle toho, jakož i dle malých oken dalo by se souditi na lid tělesně malý, čemuž však odporují nalezené mumie, jež měří nad průměr nynějšího člověka.

Zde však američtí i evropští učenci, kteří zříceniny důkladně prozkoumali, nám vysvětlují, že do domů tělito utíkali se praobyvatelé pouze v čas války neb za zvláštních slavností.

Vkročíme do stmělé chodby; plíseň tisíciletí, plíseň úplně rozdílná oně, jež vane v zříceninách naší staré vlasti, zarazí chodce. Úzká chodba vede pozadím každého domu, z této pak vedou dvéře do různých ponejvíce malých místností. Místností tyto nejsou spojeny vehodem s místností vedlejší, majíce pouze jediný vehod, jenž do výše jmenované chodby ústí. Jak smutno je v setmělých těch světničkách s malými okénky; i malé lůžko na způsob téch, jaké mívali za starších dob na palandě ve mlýnech, v jedné světničce lze zřítí. Jediný snad rozdíl jest, že příčné sloupky tohoto lože zazděny jsou jedním koncem do zdi. V jiné místnosti opět lze zřítí, kde stával krb. Dále místnost, jež se tolik nalámala hlav učenů a jejíž účel každý jinak vykládá. Jest to vlastně jakýsi kruh měřící v obvodu as třicet neb více stop; ve středu kruhu vyhloubena jest jamka a v okrouhlých stěnách malé otevřené přihrádky. Kruh tento jest asi 4 stopy pod úroveň podlahy.

Pohled na zříceniny ze strany severní.

Někteří učenci hádají, že to bylo místo sloužící ku praní prádla a přihrádky ve stěně, že sloužily k uložení mýdla. Jiný zase hádá, že místo toho používáno bylo za dílnu hrubišskou. Jiný opět, že to bylo místo určené pro kuže, v níž tento vzýval bohy. Zde fantasie má velké pole. — Dále podlouhlá místnost, již prý dle hádání učenů za skladiště kukuřice používáno bývalo. — Kdyby ty staré zdi mohly mluvit, ty by zajisté mnohé ta hádání opravily. — Ještě několik místností, o nichž se neví k jakému účelu sloužily a jsou venku. Člověku se zdá, že vyšel z hrobky, pocítí radost, že jest zase venku, kde horský vzduch s oběerstvující vůní jedlí a borů jej ovane, kde lze zřítí to velké jasnomodré oko oblohy, tu v míru se usmívající, tu mrakem smutku potažené, tu opět proudy slz ronící. Vždy však krásně, ach, tak krásně . . . Za soumraku, když slunko se již za hory sechovalo, jest zde hrůzokrásně. Dlouho však není možno fantasii se oddávati. Indiáni kmene Pueblo na blízké ploché střeše doma, jenž jest stavěn dle indianského vzoru, počali právě válečný tanec, provázený řevem a flukáním na jakousi indianskou tamburínu. — Po žebříku dostaneme se na střechu.

Asi sedm Indianů, mezi nimiž dvě děti, ehodí husím pochodem dokola dle taktu zmíněné již tamburíny, na niž osmý rudoch zuřivě tluče. Při jich spatření okamžitě jsem si vzpomněla na tři krále, již v Čechách zimního času chodívali po vsích. Nemítí mokasíny na nohou, a místo vampu z peří papřovou korunu, každý by je za takové považoval, jak "potřebné" byli přistrojeni. Přes mexické spalky obleknutv měli košile, jeden bílou druhý červenou s bílými tečkami, třetí modrou atd. Vůdce držel v ruce jakous taktovku ověšenou pestrými eáry a dle zvuku tamburíny jí mával. — Indiáni zahájivše tance, provázeli jej ohlašujícím řevem, jenž podobal se chvílkami vytí šakala, chvílemi odpornému skřeku papouška. Hejhahahahaha! znělo hlasitěji a zuřivěji skalami a tyto posměšnou ozvěnou odpovídaly: "Haha!"

Jakou hrůzu vzbuzovaly tyto tance před nemnoha lety, co oběti následovalo, co krve teklo, krve mnohdy nevinné — když tak několik set rudochů vyhrabalo válečné tomahawky a zahájili válečný tanec. Tu se běloši operňovali ve svých obydlích a vláda nucena byla vyslati vojsko, by zkrotilo vzbouřený kmen. A dnes? — Rudí bratři, bavíte výtečně bělodhy, ale nesluší vám, byste za mrzký peníz svou ťrdost prodávali. Či odkoukali jste to od nás! —

V přizemí domku indiánské ženy tkaly pokrývky. Způsob tkaní jest velice primitivní: vzpřímený rám, v němž vsazen jest váleček s navinutou osnovou; člunka neb větének nemaří a ženy, sedíce na zemi za za stavem na skřížených nohou provlékají klubíčka s barevným outkem, tvoříce tak různé indiánské vzorky; kostěnou pak vidlič ztlačuje provléknuté nitě. Zajisté způsob tkaní velice primitivní. Pokrývky prodávají se tam od čtyř dolarů výše až do tří set. — Ubohé ženy, sedící celý den na emtové podlaze, na skřížených nohou.

"Přejete si koupit nějakou pokrývku?" ozval se za mnou hlas lánanou angličtinou. Ohlédnouce se, setkala jsem se s plachým pohledem as devatenáctiletého Indiána. Pohled jeho byl tak plachý, jako pohled ustrašeného děcka. Snad se styděl ze ten světlý letní oblek a lakované botky. Lídě jej prostě oslovovali John, jak však později od něho jsem zvěděla, byl v Mexiku pokřtěn na jméno Emanuel. — Ty mladý, rudý hochu, vyzralím snad jednou větečným svým přem smutný román tvé lásky k bílé dívce—tu mně odpustíš, vid'!

Lídě hrdý, jež bílé plémě nedovedlo ztročit jako ztročilo Afričany. Lídě, který raději vidíš, jak pokolení tvé vymírá, nežli bys za podnož sloužil bělochům; lídě, jenž bylo a jest tak velice křivděno, nesluší tobě oblek měščíka! Na první pohled lze zřítí, že nechtíš se v něm volným.

Široká prerie, stáda bůvolů, doupata medvědů! — Ano, tam, tam volný tvůj duch byl šťasten. — Člověk přichází a odchází. — Národové se tvoří a vymírají a svět, bez šťastenství nad různými změnami, jež se na jeho povrchu dějí, se točí, točí . . .

Snad za několik tisíciletí bude nás žluté plémě obhlížet, žlutí učenci budou si lámat hlavy nad našimi ztrouchnivělými pozůstatky, jako my a učenci naši nad "Gliff "Dweller's".

Cesta na Pike's Peak.

Get on the Pike's Peak and see how the world is build! — S touto větou často setkáváme se v Coloradu.

Sléztí Pike's Peak počítá se již k vyšší turistice. Jsou tři dopravní prostředky jichž turista může použítí: ozubená dráha (Cogtrain), jež vyjíždí z Iron Springs každého dne dvakrát, okružní lístek stojí \$5. — Druhý: Připojití se k výpravě která dvakrát a třikrát týdně vyjíždí z Manitou na burros a po horských pěšinách (trails) na Pike's Peak. Tato cesta jest dobrodružnější odváznější, poněvaž turista svěří svůj život noze obezřelého burra. Výpravy vyjíždějí obyčejně kolem páté hodiny odpolední a jedou celou noc, aby účastníci viděli východ slunce.

Horské stezky jsou tak uzounké, tu přikře stoupající, tu opět nad samou propastí se pnoucí, že člověk musí obdivovati burra. Když turista zvíře netrýzní, pěk spokojeně může na jeho trpčlivém hřbetě podřimovat. Každá výprava má vůdce a poháněče. Vůdce zná všechna nebezpečná místa a členy výpravy předem upozorňuje; poháněč opět jede poslední a výpravy poháněje opozdílec. Máf burro respekt před jeho dlouhým bičem a jiného by též neuposlechl. Třetí dopravní prostředek jsou dobré nohy podporované zdravým srdcem a plícemi.

Z Manitou na vrchol Pike's Peaku, podél koleji ozubené dráhy čítá se osm míl. Osm míl pohrdlivě probodí mnohý nezkušený, lehkovážný turista. To bych musel

býti mrzákem, abych osm mil neurazil za den, neb za noc? Urazil, proč ne! Jen jestli srdce a plíce nevypovědí službu.

Pěší výpravy vycházejí z Manitou kolem šesté hodiny večerní a za příznivého počasí dostihnou Pike's Peaku k východu slunce. Kolik jich dostihne vrcholu? Řekneme z výpravy čítající dvaet členů, dostihne vrcholu pět neb šest; druzí zůstanou buď v "Half Way House" neb nejvýše v "Saddle House" a čekají na ranní vlak; mnozí vystupují výše a mnohý slabší turista zaplatí tuto odvahu svým životem.

Pike's Peak vrcholí 14.147 stop nad hladinou mořskou. Rigi ve Švýcařích 5832, Pílatus tamtéž 6963 a velehora Panna (Jungfrau) 13.667. Vypíná se tedy Pike's Peak z těchto nejvýše.

Jsou čtyři vzduchová pásma, jimiž musí turista projíti, chtěje dosáhnouti vrcholu. Každé z těchto pásem má jinou vegetaci, jinou floru.

Jsou to: přechodní pásmo, Canadské pásmo, Hudsonské pásmo a Arctic Alpine pásmo mající ovzduší hladiny mořské v arktické oblasti. V tomto nejvyšším pásmu není stromů, vegetace řídká, pouze různé druhy malých kvítků ponejvíce líbezně vůně. Kdo by ku příkladu zapomněl na líbezně kvítko *ertriebium argenteum* (Pike's Peak Forget — me — not) drobounké toto kvítko modré barvy, jako obloha za zimních večerů, však takové líbezně vůně, že člověk máně pátrá v paměti, zda kdy v životě cos sladšího okusil. Místy podél tratě celé kopece se jich modrají. Dívčina vetouplivší do vlaku v Saddle House, nabízí je ku prodeji, malinká kytička za 15 ctů.

Já ovšem, jako mnohý jiný turista, který ode všho chce okusit, pojala jsem úmysl Pike's Peak sléztí. Marné byly domluvy mně velice drabé miss Mc. Governové, maroé mně líčila hroznými harvami všemožné utrpení, jež turistu může zastihnouti, ku př. nebezpečné záchvaty srdeční, ehlení krve neb sněhová bouře. Jež oslepuje zrak a svádí s cesty, kdy mnohdy vlak několik hodin musí stát, než se bouře přezene.

"Slezla jsem Sněžku v Čechách," předváděla jsem své turistické zkušenosti. — "Jak vysoko nad hladinou leží Sněžka?" vyzvídala slečna. — "Well, pět tisíc stop," trochu již krotčeji jsem odvětila. "Byla jsem na Sněžníku v rakouských Alpách, ten jest vyšší Sněžky a nepocítila jsem nevolnosti." — Přiznávám se, že jsem zapomněla, opravdu zapomněla slečné říci, že jsem pohodlně ve Vídni vzala dráhu. "Dobře tedy," pravila slečna, "vy jděte s výpravou, já pak pojedu drahou, na temeně Pike's Peaku se sejdeme a společně půjdeme pěšky dolů." Domluva slečny měla přece jakýs účinek. Vyšla jsem o celý den dříve, než výprava, v úmyslu v "Half Way Housu", který je od Manitou tři míle vzdálen a leží 8913 stop nad hladinou, k této se připojiti. —

Cesta z Manitou k Half Way Housu, sledující koleje ozubené dráhy, jest jediná skvostná scenérie. Čím výše jsem stoupala, tím volněji se to dýchalo; ta vůně borového a jedlového lesa, k tomu to velebně ticho, že člověk slyší tlukot vlastního srdce, jen potůček pod srázem podél tratě tekoucí svým bubláním a šuměním z posvátného nadšení chvílemi mně vyrušoval.

Přicházím k samotě Minnehaha, dům s přístavky z kmenů ve způsobu srubu stavěný, kúrou a březovými větvemi malebně okrášlený, nesoucí pyšný název "Minnehaha Restaurant."

Necítila jsem potřebu tělesného občerstvení po tolika duševních dojmech; chtěla jsem však chvílku poseděti a myšlénky v soulad uvésti. Filigránový můstek přes potok vedl k čínskému pavilonu a tam jsem zamířila.

Pavilon byl zroben ne z bambusa, nýbrž z bílé břzy. Čínská rohož kryla zemi, čínský slunečník eo ornamentální předmět klátil se u stropu, čínské lampiony ve velkých volných oknech, kapradiny v čínských vázách na nízkých čínských stoličkách — a nikde živé duše. Myslím si, hledě na dvěře domku, k tomu všemu ještě sehází čínský drak." V tom se ve dveřích něco šustlo. Aha, šlehla mně myslí vzpomínka za jistou vyznávačku spiritismu "že jsi jej myšlénkou přivolala!" — Však ne, nebyl to drak, ale roztomilé "drače" velkých hnědých očí v stáří asi sedmi roků. Hledíc zapřítí živý temperament, jenž jí šlehal z očí, nápodobila dívinka hlas zralé osoby: "Co si přejete!" Rozkošný šotek, *12* Hazel. Vyprovodila mne až k Half Way Housu a dala mi na rozloučenou kytiči zvonků.

V Half Way Housu najde se vždy četná společnost. Je zde stanice ozubené dráhy; staví zde vypravy na burros jakož i pěší.

Mimo tyto přicházejí turisté i neturisté z Manitou, kteří dále nedorazí, moudře v Half Way Housu se posilní a přeč — zase zpět. Možno zde dostati čistá lůžka

a steak. — Br! Kdekoliv vidím napsáno slovo "steak", mám jej hned plná ústa, neb již po dva měsíce každého dne zkouším oú vytrvalost kousacích ústrojů.

Výprava, čítající dvacet pět členů, dorazila k Half Way Housu kolem deváté hodiny večerní. Malé občerstvení a již se vykročilo do tmavé noci. Připojila jsem se k třem členům výpravy, poněvadž jako já zůstávali pozadu. Mladý muž čítající asi 23 roky a dvě mladší dívky—sourozenci. Byli z Kansas City a široce, ovšem že zámožní. Mladší z dívek neškala již rok v sanatoriu v okolí Colorado Springs, a jako úplně uzdravena, byla právě propuštěna. — Bratr se sestrou přijeli pro m, a aby uzdravení její oslavili, pojali úmysl slézt "Peak" — nerozumné děti.

Procházíme kanadským pásmem k stanici Mountain View, kdež jest tiskárna Pike's Peak News. Již nedýchám tak volně jako u Half Way Housu, stoupání jest tuze pŕikré; dívka chvílkami pokašlává. Chladno, vítr a hrozné mraky valí se výstražně po obloze. Procházíme pásmem Hudsonským, zvaným "pásma černého lesa" a pomalu blížíme se k Windy Pointu. Dívčina jest podporována bratrem i sestrou a eo chvíli odpočívá. Však i já cítím tíznou nevolnost, hučení v hlavě a svíraou bolest u srdce.

"Vraťme se do stanice "Mountain View", vybízím mladého muže, "vaší sestře je nevolno." — "Ne, ne, Kenneth," brání se dívka, "všichni by se mně vysmáli, kdybych se vrátila — nejsem více unavena, než jiní jsou. — Marné byly mé domluvy, dívka neuposlechnla a já vrátila se s několika jinými k stanici Mountain View, kdež se mi poštěttilo dostatí lůžko. — Ráno probudil mne rachot vlaku. Hledím na hodinky; šest-třicet; eo to? V tento čas přece žádný vlak nepřijíždí! — Vejdou do společné světnice, kde ustrašené tváře mi zvěstovaly hrozné neštěstí. "Výprava na burros, jakož i pŕci byli pŕy postiženi za Windy Pointem sněhovým blizardem, uškolik, že jest jich mŕtvo. Právě pŕy jel kolem zvláštní vlak, jenž vyslán byl obětím ku pomoci. Jak jsem později zvěděla nebyl mŕtev nikdo, ale za dva dny po katastrofě jsem četla v Gazetě, že dvě oběti velkého blizardu zastihnuvšího výpravu na Pike's Peak u Windy Pointu skonaly v nemocnici. Jedna z nich byla starší dáma, a druhá mladá dívka. — Byla to ona nebo ne? —

Použila jsem prvního vlaku, jediného zpět. Vstoupivši do vlaku, byla jsem sevřena v náruč drahé miss McGovernové, která i s její nezbytnou lékárníčkou ve vlaku se nakházela. — Tedy má první výprava na Pike's Peak skončila rubem na vrch. Nepřinesla mi ovšem žádnou pohromu, ale velké sklamaní. Byl to dobrý lék na mou turistickou domčšlivost. Od té doby se neohlubím se Sněžkou; nyní vím, že jest třeba k úspěšné turistice nejen dobrých nohou, ale též zdravé hlavy, zdravých plie a hlavně srdce. Nedávno v Chicagu zemřelý Dr. Senn, uhnal si při slézání hor nevyčísitelnou srdeční chorobu, již též podlehl.

Vrchol "Pike's Peak" s rozhlednou.

Deset dní později kolem druhé hodiny ranní vystoupila jsem v Iron Springs na tak zvaný "Sun rise train", který každý čtvrtek v onu hodinu opouští stanici, by dosáhl Pike's Peaku před východem slunce. Při koupi lístku vyhradila jsem si právo zpáteční cestu konati kterýmkoliv vlakem. Turisté krátili si čas čtením neb hovorem. — "Do-volte, jest to poprvé eo konáte cestu na Pike's Peak?", obrátil se ke mně s otázkou jeden z turistů. — "Ano," pravím, — "totíž pokusila jsem se o to již před deseti dny, však tělesná nevolnost přiměla mne z Hudsonského pásma k návratu."

"Nebyla jste, prosím,

ve výpravě na burros, která byla přistřižena u Windy Pointu oním děsným blizardem?" — "Nikoli; šla jsem s pěšimi turisty a nedostihla jsem Windy Pointu vrátivši se." — "Já byl ve výpravě na burros." — "Pane," žadoním, "můžete mne z vašeho dobrodružství něco vypravovati? Víte, denním zprávám mnoho nevěřím, zdá se, že přehání." — "Hm," po malé pomlince počal souseď, "o neštěstí jež zastihne turisty v horách se nepřehání, bař mnoho se zamlčí. — Víte, je v tom kus obehodu a ten by se poškodil. Bylo nás turistů čtyřicet jeden, mimo čtyři vůdce, když jsme kolem páté hodiny večerní opustili stáje Jones & Drenne v Manitou. Pohoda byla překrásná a nálada znamenitá, bylať mezi námi dobrá čtvrtina dam. Vše šlo hladce, zpívalo se, žertovalo, jak již při podobných výpravách bývá. Bylo kolem jedné hodiny s půl noci, když jsme se blížili k Windy Pointu, kde nás hrozná vichřice, která za několik minut v oslepující blizard se proměnila, zachvátila. Vůdčově okamžitě se pokusili dostatí zvířata dohromady, aby se nikdo neztratil; nebylo však možno otevřítí očí. Nejvíce trpěly dámy, neř nebyly na podobnou nehodu připraveny. Koušky ledu podobně jehlám vbodávaly se jim do tváři a na méně chráněná místa těla. Někteří plakali, jiní se modlili, jiní slezli a schovali se pod těla burros, kteří chvilkami žalostně hýkali. Celé tři hodiny trvala ta děsná psota, pak přišla pomoc s Pike's Peaku, již jeden odvážlivý vůdce přivedl a výprava se hnula. Jaká to byla však jízda. Dámy měly na sobě šaty od sněhu a urazu zkorinatělé a nemohly v promrzlých rukou držeti uzdy. Konečně vřehol dosáhnout. V restajraci bylo pro turisty připraveno občerstvení, mnozí však nemohli pro přestálá utrpení a slabost něeho požití. Kolem sedmé hodiny přijel zvláštní vlak, pro který bylo telegrafováno a odvezl třicet šest turistů zpět do Manitou. Někteří jsou posud v nemocnici, jiní v domácím ošetřování. Jen pět členů z celé výpravy bylo v stavu zpáteční cestu konat na burros." — Dokončil; já vděčně mu děkovala. Mijíme právě Windy Point a pomalu blížíme se k cíli. Dráha velice příkře stoupá, ba chvilkami zdá se, že si chce zažertovati a udělati zpáteční přemet. — Jsme u cíle, světlo na observatoři umístěné osvětluje vřehol Pike's Peaku. Vše hrne se k restauraci, částečně by se něčím občerstvili, částečně aby byli pod střechou. Byloť velice zima.

Za chvilku upozorňuje hlídač, že jest čas pozorovati východ slunce. — Okamžitě vše opouští místnost, někteří chvátají na rozhlednu, jiní opět ven. — Stojím na rozhledně. — Ticho, ticho, jen dech lidský mísí se s dechem uplynulých věků jest slyšeti. — Co to? Východní obloha zarděla se krvavým ruměncem a kolem tma, černá tma. Po chvíli krvavá záře se rozšířila na temně mráčky honící se po východní obloze, a slunce podobně krvavé kouli vyskočilo jako mrštnou rukou hozený míč. Východní obloha, vrchy hor, vše, vše se koupá v krvavé lázni . . . Je to krev lidská? Jest to krev prolévána věk od věku—od jedné generace ke druhé a velikáni této bez pohnutí běhou v ní očisťující lázeň? — Pozvolna krvavá barva dostává zlatý nádech, ten přechod od krve do zlata — ač, i na té obloze "od krve do zlata" přechod ten jest skvostný—nezapomenutelný. Konečně zlatá barva zvítězila, ozářila ztemnělé vrchy hor, ozářila temena pokrytá věčným sněhem, jenž září jako dýmanty a slunce vítězí a jasné v celé své hřívě září zlata a tepla opanovalo východní oblohu. — Nyní dobrá skla a rozhled — na který po celý život se nezapomíná. — Hora na horu se kupí. Na sever Longs Peak, 14271 stop nad hladinou. Mt. Evans, 14321. Grey's Peak, 14341. Od severozápadu až k jihovýchodu jedna hora vedle druhé. Mt. Holy Cross, 14176. Mt. Elbert, 14421. La Plata Pk, 14342. Mt. Harvard 14383 a za těmito nekonečně jiných hor. Na jih řada hor zvané West Mts. Na východ Cheyenne Mts. Za těmito zříme Colorado Springs, za nimiž počíná půda rovná neb mírně vlnitá. — Cítila jsem nevýslovnou touhu mítí křídla, to by se to v tom modravém čistém azuru lítalo . . . svíravá ochablost, tušení v uších mně připomenulo, bych touhu na křídla ponechala budoucnosti, třeba až po smrti, až nebudu muset sebou tahat tu hroudnu zemskou. Sestoupila jsem s mnoha jinými dolů, bych prošla se po temeně Pike's Peaku. Tam dva turisté po sobě házeli sněhovými koulemi. Té marnotratnosti v srpnu! Pozornost moji upoutala deska, mající podobu náhrobku. Přistoupie blíže, četla jsem: Erected in Memory of Eren Q. Keefe, daughter of John and Nora Q. Keefe, who was eaten by mountain rats in year 1876.

Velice mne dojal tento nápis na kamennu. Ne, toť nemožné seřránu býti potkany! dala jsem své myšlence hlasitý projev. "Jest tomu tak," ozval se za mnou starší již gentleman, "jestli dovolíte, povím vám o zkušenosti, kterou já a můj přítel Smith jsme

zažili před dvaceti lety v horách s potkany." "Budu vám, pane, povděčna," pravila jsem, usedajíc na kámen.

"Bylo to před dvaceti lety," počal neznámý vypravovati, "když já a přítel Smith vyšli jsme na lov do hor. Tenkrát ještě nejela dráha na temeno Pike's Peaku, nebylo pobodných cest ni horských pěšin (trails), které nebožtík Stranton, buď česť jeho památce, a generál Palmer s velkým nákladem dali vystavěti. Byly jen cestičky vyšlapané honci a ponejvíce divokou zvěří. Přes strže a propasti muselo se přeskákat, přešplhat a kdo se pustil příliš daleko, musel býti poloviční opicí, aby zdráv se vrátil. — Vyšli jsme za ranního šera dobře ozbrojeni, jak se na lovce sluší. Tenkrát se ještě nechodilo daleko od Colorado Springs na medvědy. Šli jsme směrem k cheyenským horám, kde v cañonech byla doupata šediváků (šedivý medvěd) a na vysokých skalách hnízda orlů. Byl přítel Smith lovec odvážlivý a já se též nebál. Štěstí nám mnoho nepřálo, proto když jsme přišli kolem druhé hodiny odpolední na medvědy ušlapanou cestičku, byl přítel úplně posedlý loveckou vášní. Sledující půl hodiny stopu a přijdouce k doupěti, našli jsme je prázdné a krvavé skvrny na kameně poučily nás, že jiný lovec nás předešel. Přítel zuřil, zařikaje se, že dříve nepůjde domů, dokud neskolí medvěda. "Pojd' na druhou stranu těchto skal," pravil, "snad byl skolen pouze jeden a druhý z páru se zde potuluje." — "Pak musíme skály obejít," pravím. "Ach," odvětil přítel, "mám zrovna trpělivost obeházet skály, půjdeme přímo přes ně, však jsme dva a trochu skákat také umíme." — "Dobře," myslil jsem, "měj si po vůli." Otvířili šlo vše dobře, tu přišli jsme ku skalní stěně značné hloubky, jež bránila nám v postupu. "Vrať se, příteli," pravím, "skok do takové hloubky jest příliš nebezpečným!" "Co?" odvětil tento a než jsem mu mohl zabrániti, skočil dolů. "Skočil jsi šťastně?" volal jsem dolů za ním. "Eh, čerta," bolestí přerývaným hlasem odvětil. "Pochroumal jsem si pravou ruku a nohu." Spustil jsem dolů provaz, přítele však nahoru dostatí jsem nemohl. Jiné rady nebylo, musel jsem jíti hledati pomoc. Stmívalo se již, když jsem se vrátil s dvěma indianskými lovci, které jsem v horách zastihl. Bolestně nařikání přítele, které jsme z dále slyšeli, přimělo nás k většímu spěchu. Obejdeme skálu a pohled, který se nám naskytl, zjevil naše vlny. Přítel Smith mlátil levou rukou ozbrojenou puškou kolem sebe, by se ubránil horským potkanům naů drazějším. Leželo tam pobitých mřeh nesčíslný počet. Běžme, bychom přítele osvobodili, ale bylo již pozdě. Ubožák měl ohlodané chodidlo raněné nohy, jakož i ruku až do kosti. Musel se podrobit amputaci a co politováníhodný mrzák žije dosud v Denveru. Nyní již jest vzácností spatřiti horského potkana, vláda sama se o to postarala a okolní města vynaložila velké peníze na jich vyhubení." Zajímalo mne to vypravování. Na Pike's Peaku jest též pamětní deska, již vděční občané posvětili památce majora Pike-a, jenž roku 1806 na výpravě Spojenými Státy pořádané horu objevil a k jehož cti později hora tato Pike's Peak nazvána byla.

Palčivá bolest hlavy a svírání kolem srdce mne přiměly pomýšletí na zpáteční cestu, tím spíše, jelikož parní pískala prvního denního vlaku svolávala turisty. Ještě jeden snad poslední pozdrav ve svém životě posílám horským velikánům, ještě naposled opíjím se pohledem na panorama velebné, celou duši uchvacující. Sáháte až k nebesům, vy horští obři, však ráda vás opouštím, neb zdá se mi, že noha lidská není hodna šlapat vaše těm, plivati po vašich královských hlavách, vy, kteří jste přečkaly tisíciletí — člověk evrček, nepatrná hříčka přírody, jemuž nemožno s jeho vášněmi na vrcholcích vašich prospívat, jenž touží tam, kam patří, do nižších vrstev vzduchových. Zpáteční cesta byla pro milovníky horské přírody pravou pochoutkou. Hory v záplavě slunečního jasu, hrály všemi odstíny, v údolčích jasná jezírka, jejich plochy jako zrcadla se třpytily. Stráně, poseté květy, v každém pásmě jinými. V hudsonském pásmu kvetla planá růže. Vzácnost to ku konci srpna. Šedesát tisíc čtverečních mil grandiosní scenerie možno za čtyry hodiny, jež cesta na Pike's Peak trvá, přehlédnouti. O zbožné duše je zde též postaráno. Na obrovských balvanech napsány jsou verše z bible. Připadalo mi to rouháním, tam, kde celá velebná kniha přírody živými slovy k nám mluví!

Cave of the Winds.

Kdo prošel sloupské krápníkové jeskyně na Moravě, může si přibližně učiniti pojem o "Jeskyni větrů". Jen to okolí Sloupské jeskyně nemají, ten obdivuhodný Williams Cañon, jenž k jeskyni vede, ten nemají ani divukrásné Postojenské jeskyně v Istrii.

Vyjďeme z Manitou směrem severním; sotva mineme poslední dům, již možno zřítí ústí Williams Cañonu. Vejdeme. Obrovské stěny, od dvou do pěti set zvyšá, pnou se po bou stranách cañonu. Nejsou to však obyčejné skály—člověku se zdá, že jde mrtvým městem. Skály ty podobají se tak velice zříceninám obrovských chrámů a hradů, že i střídmý pozorovatel, postrádající fantasie, dá se oklamati.

Tam zdi jakéhos velechrámu, jehož obloukovitá okna zarostlá jsou zelení, věž napolo zbořená, i otlučené sochy ve výklenkách zdá se nám zřítí. Zde opět rytířský hrad s kulatou věží a střelnami. Tam zřítí obrovské bašty. Opět chrám, za ním kastel jakýs s vyčnívajícími balkony. Celou jednu míli táhnou se tyto divy. Na konci Williams Cañonu počíná "Temple drive", jenž zubovitě vede k jeskyni.

Z Temple drive možno teprve úplně přehlédnouti krásu Williams Cañonu. Červený pískovecový a bílý vápeneový kámen, z něhož složení skal stává, mile kontrastují se sytou zelení křovin, jež těmito přirozenými zříceninami se prolétají.

Cave of the Winds objevena byla, zdá se mi, roku 1888 dvěma ehlapei. Jest to majetek soukromý; majitelé Austin a Snider bohatnou. Vstupné se platí jeden dollar a cesta se letního času takřka ani netrhne.

Několik průvodců, které firma zaměstnává, provází turisty jeskyní, neb bez průvodce každý by zabloudil—tak spleťte chodby se vinou. Osvětlení jeskyně jest elektrické, čímž krásy útvarů tím více vynikají. Žel, má to i svou temnou stránku; běloucný krápník dostává barvu nahnědlou, působením elektrického světla.

Následující průvodce, vstoupíme po spojovacím můstku, vedoucím z čekárny do jeskyně. Chlad, příjemný zvláště za letních měsíců, nás ovane. Vejdeme do "Canopy Hallu". Kameny podobné mrakům, visí u stropu jeskyně, vyčnívají z koutů tu níže, tu výše, jakoby se k boufi chystalo. Barva kamenných mraků je šedivá. Místnost tato jest 200 stop dlouhá. Dále následuje "Curtain Hall". Stěny této místnosti mají tvar umělecky složených draperií, jakoby jakés jeviště zakrývaly. Neméně jest krásný krystalový palác o čtyřech místnostech; strop a stěny jakoby byly pokryty skvoceím úbělem, zpracovaným podzemními umělci, v různé filigránové útvary: místy květ chrisanthémy do nejjemnějších detailů provedený, tam zase obrovská poduška plnička jehel, dále pražená kukuřice, mořská tráva, celý les korálů, ovšem bílých—div nad div!

Zabočíme do tak zvané dĕmantové síně. Světlo se všude láme v dĕmantové jiskry, strop, stěny, vše září, jakoby posypáno bylo dĕmantovým prachem. Curiosity shop jest místnost, v níž by člověk, mající trochu fantasie, vydržel státi celý týden. Sířeny, ukryté v mořské trávě, růže, z jejich středu vyhlíží zvědavé dětská hlavička, Indian, krotice svého okřídleného koně, bachantka, tančící po hlavě, želva sedící na opici, tříhlavé labuť—vše, co fantasie před duševní zrak dovede přivést, vše tam najde.

Obdivuhodná jest též zelinářská zahrada, jen že nechodíme mezi záhony, nýbrž pod nimi. Se stropu visí tu záhon mrkve, vedle záhon cibule, dále fetkve, petržel, celer, vše souměrně rozděleno, jakoby jakýsi zahradník vše vysázel.

Procházíme Old Maids Kitchen, Finley Hall, Wishing Well, Manitou Dome, Majesty Hall, Bridal Chamber; procházíme se skloněnou hlavou nízkouckými chodbami, tu po žebříku dolů, tam opět nahoru, všude zázraky přírody, div nad div.

Garden of the Gods.

Nazvala bych kuriositu tu "zahradu bohů". Táhne se v okružku asi osm mil. Kameny překvapujících tvarů a velikostí, zrak takřka unavují. Bránu tvoří balvany obrovských rozměrů. Za touto jest "Skladiště kufrů". Tyto jsou dokonale na sebe narovnány, skoro se symetrickou přesností. Za těmito počíná "Mushroom park". -- Houby dokonalých tvarů, s červenými stonky a bělavými hlavičkami; tu obrovská houba, vážící několik tun, vedle zase malá, tam několik jich pospolu. Kolik století voda a jiné živly pracovaly, než tyto kameny nabyly podobných tvarů!

Dále "Vinný sklep", tak opravdově vyhlížející, sudy tak obrovských rozměrů, že si milovník vinného moku posteskuje: Když jest to vše jon z kamene! Za tímto opět "lodě". Po sehodech do boku lodě vytesaných možno vstoupiti nahoru, kde velké teleskopy jsou umístěny. Na druhé straně cesty opět "Balanced Rock". Obrovská, kulovitá kamenná massa, vážící přes pět tisíc tun, na skloněné ploše, jakoby se zastavila; objem, jímž s kamennou plochou jest srostlý, jest tak malý, že tento "Balanced Rock" jest snad jediným svého druhu ve Spojených Státech.

Dále, "Líbající se velbloudi", "Královna Victorie", "Tři Gracie", "Irčanka, pereinoucí prádlo", "Jumping Jury". Nesčetná množství kamenů, majících tvar různých

zvírat. Hřbitov, kde mezi zelení běhají se pomníky. Spirály, pronel se do výše několik set stop, katedrály a na sta jiných zvláštností.

Glen Eyrie.

Po smrti Strantonově nastoupil na trůn "pámbička" v okolí Colorado Springs generál Palmer. Kdežto z chudého Strantona stal se milionář v Cripple Creeku, chudý generál Palmer zbohatl zase ze železničních pozemků. Ovšem, "nebožtik Stranton byl ten jediný," říká tamější lid. Vůak Stranton byl mezi milionáři čestnou výminkou; byl on charakter nejslechetnější ze slechetných.

Jeden z nejvyšších úbočích pohorů v Coloradojských horách.

Však i generál Palmer jest velkým dobrodínem tamějšího lidu. Dal postaviti velkým nákladem "High drive", jež počíná na konci North Cheyenne Cañonu. Pohodlná cesta vine se skoro po samých vrcholích hor cheyenských; panorama okoušlivé, nezapomenutelná, zvláště kdo není líným a koná cestu pěšky—vzdálenost asi 12 mil. Nejkrásnější však jest pohádková Glen Eyrie, místo tak báječné krásy, že člověku, procházejícímu se rozkošným parkem, přejeje se nitrem trpká vlna.

Glen Eyrie leží asi čtyry míle severně od Colorado City, na samém úpatí hor cheyenských, při ústí Queens Cañonu. V tomto místě, na přírodní krásu přebolaném, zbudoval generál Palmer svůj domov. Důmysl lidský, spojiv se s penězi, vytvořil dílo hodné krále! Při samém ústí cañonu zvedá se palác, stavěný dle vzoru jakéhos staroanglického kastela. Tam krásný, jehličnatý les, vedle eizokrajné stromy, zahříváné podzemními rourami. Tu labuť pyšně plující na vodě a v závratné výši na skále orl hnízí. Tam libé horské květy, vedle exotická flora. Tu pečlivě pěstěný pažit, za ním divoké, holé skály. Mezi tou krásou zvrčí potok, jehož břehy květy přímo lýží a v jasných vodách rybky vesele krouží.

Dostati se do služeb generála Palmera, znamená býti do smrti započten. Platí on svým služebníkům znamenitě, a co nejdůležitější, v chorobě ni v stáří je nepropouští. Když před několika roky jednoho z dělníků dospěla školní povinnost, tu byl otec v rozpacích; čtyřmílová cesta do Colorado City zdála se mu pro slabé děčko býti obtížnou. Generál Palmer však vše rozluštil: dal postaviti prostrannou školní budovu, povolal učitelku, a to vše pro děčko jednoho ze svých slabů. Pane, takových generálů mělo by býti na světě více.

Krásná jsi, Glen Eyrie, krásná a není poskvrny na tobě . . .

Cripple Creek.

Zemí žehnání a klatby, radosti a žalu, blahobytu a bídy, která's přes noc učinila z chudáka milionáře, z poctivce vraha, zemí kovu prokletého, zemí zlata.

Po dráze Short Line, jež vyjíždí z nádraží Santa Fe v Colorado Springs, dostaneme se do Cripple Creeku.

Cesta, jíž dráha se vine, jest nanejvýše malebnou. Projíždí mnohými tunely, vine se v závratné výši nad cañony, křížuje "High Drive" a mírným tempem stoupá přes hluboké propasti a závratné strže ku Cripple Creeku. Stoupání jest dosti značné; ležíc Colorado Springs 5.992 stop, kdežto Cripple Creek 9.396 stop nad hladinou mořskou.

V pásmu Kanadském lze zříti stopy touhy po zlatě; hromada vyvezeného štěrku vedle hromady, jáma vedle jámy, jakoby obrovští krtkové zde ryli. Co tu tragodií se odehrávalo, co úkladných vražd; až podnes v mnohé z těchto jam nachází se zbledlé kostry ubohých prospektorů.

V jedenadevadesátém roce, když objeveno bylo v Cripple Creek distriktu, jistým "ranchmanem" zlato, hrnuli se prospektori i dobrodruzí proudem do zaslíbené země. Mnoho jich zbohatlo, však většina doznala trpkého zklamání; mnozí přišli o celé značné jmění a sebevraždy byly na denním pořádku.

Cripple Creek leží mezi devíti pahrbky v mírném údolíčku a čítá asi deset tisíc obyvatelů, totiž čítalo snad ještě před rokem. Dnes však, kdy zlaté doby v bezprostřední blízkosti Cripple Creeku jsou vyčerpány, stěhují se zlatokopové do níže ležícího městečka Victor, v jehož blízkosti několik velkých dolů jest otevřeno. Pouliční dráha obstarává spojení mezi oběma městy. Osud těchto báňských městeček jest v budoucnosti spečetěn. Až dravec vyloupí, co matka země snad po tisíciletí v útrokách svých skrývala, pak odtáhnou za novým lupem, ponechavše okolí jeho osudu. Poněvadž však kamenitá půda kolem jmenovaných míst naprosto ničeho nerodí, jest na blížn, že města tato budou v budoucnosti mrtva. Dnes možno dostati v Cripple Creeku prostranný byt, úplně zařízený nábytkem, za nájemní cenu desíti dollarů měsíčně.

Bylo nedělní odpoledne, když, vystoupivši z vlaku, brala jsem se první ulicí, jež po příkrém sklonu vedla. Z hospod, jichž jest v tamějším městě velké množství, ozýval se pustý řev a smích. Trapné počty zakalily moji náladu. Mnoho domů jest úplně opuštěných a okna pokryta jsou smuteční vrstvou prachu. Nikde stromů, jen u několika domů zahlédla jsem chudé křoví a trávniček jako dlaně. Ohlédla jsem se několikráte po hubené té vegetaci, jež zdála se zmírati na úbytě; bylo mně jí tak líto. Celá jedna ulice zasvěcená kdys kultu Venušinu, jest opuštěna, okenice modravou barvou natřeny, tabulky okenní vytloučeny. Ubohé "světlušky" odstěbovaly se za zlatým práškem dolů do Victor. Také jedna z hnisajících ran na těle společenského řádu.

Cripple Creek není více tím, čím býval před několika roky. Dnes průměrná mzda kovkopů jest od tří do pěti dollarů za osmihodinovou šichtu: kdežto v prvních letech zlaté horečky zkušené kovkopové dostávali až patnáct dollarů za jednu šichtu a jejich ženy neb děti vydělaly také několik dollarů na "free gold". (Free gold, zlato nalezené na dnech potoků, jež při praní rozmršněné zlaté rudy s jinými zeminami ze sít odpadne neb přímo ze zlatonosných hor při povodních odplaveno bývá. Dnešní doby při zdokonalení pracovního systému ani zrako nepřijde pryč. Ještě před několika roky v porocích blíže Denveru nacházeli "free gold"; dnes již nikoliv).

Tenkrátě město hemžilo se falešnými hráči a jiným nežádoucím živlem, jež četná hospody přechovávaly a na mnoze s nimi na polovic se dělily; vraždy bývaly věci zcela obyčejnou, jelikož policie na vyplnění onoho živlu byla nedostatečnou.

Krásné počasí vylákalo mne na jeden z vršků. Vzduch byl čistý, nikdy ve svém životě jsem tak čistý vzduch nedýchala; obloha temně modrá, bez jediného mráčka; kameny, prach na cestě, vše se lesklo jako zlaté. Zvedla jsem jeden z lesknoucích těchto kamenů a zvědavě jej prohlížela. "Throw it away, that's fool gold!" ozval se za mnou mužský hlas. Ohodila jsem rychle kámen, jako bych při něčem nedovoleném byla přistřížena. Byl to starý Larson, který pro jakous chorobu nemoohl doložit. Nechtěl měl jakoukoliv chorobu, "tatík Larson"—tak jej jmenují—chorobou mluvidel netrpěl; napsával mně toho za dva dny tolik, že by to vyplnilo půl knihy.

"Hahaha!" ehechtal se stařík, prohnuv ku předu hubeně své tělo, při čemž jeho dlouhý nos dotýkal se jeho spodního pysku. "Vy turisté, jak najdete lesklý kámen, již myslíte, že jste objevili zlatou žílu!"

"Ale dovolte, pane!" zahanbeně jsem se omlouvala.

"Tatík Larson, ma'am!" vskočil mi do řeči.

"Tedy Mr. Larson . . ."

"Tatík Larson, ma'am!" s důrazem mne opravoval.

"Tatíku Larsono, nebyla bych první, aniž budu poslední, jež domnívá-li se, že objevili zlatou žílu."

"No, to ne, vždyť já starý, zkušený osel mnohokrátě jsem se napálil. Tamhle do toho pahrbku—počítejte třetí od východní strany—tam já se něco děr nakopal a nikde nic; tu přišel nebožtík Stratton—slyšela jste přec o nebožtíku Strattonovi z Colorado Springs! Tu přišel tedy on, počal kopat níže pod Victor a při prvním pokusu objevil zlatou žílu. Za několik posledních dollarů koupil claim, který krátce na to doložní společnost koupila za deset milionů dollarů. Když jste jela od Colorado Springs, tedy jste musila vidět "Stratton Independence Limited". Čtrnáct dní později bylo oné polečnosti nabízeno třicet pět milionů, tato však neprodala. Tak vidíte, jak to ebodilo. Stratton zemřel jako milionář a já žiju eo chudfas. Ale všechna řesť budiž památce Strattonové, on peněz těch v rozkoších nepromarnil, jako činili jiní, ne, to ne! Dal upravit s velikým nákladem "trails" a silnice v horách, daroval městu Colorado Springs mnoho cenných pozemků—přec jste byla v Stratton parku? To je také dáteček od něho. Nejkrásnější však pomník postavil si v srdečích chudých svých bratrů, odkázav částku osmi milionů dollarů ku postavení a vyzlázování domu pro chudé; ba byl tak útloucitým, že nechtěl, by se onen dům nazýval "dům pro chudé", nýbrž prostě "Stratton Home". Když mu bylo důvěrnými přáteli vytýkáno, proč jen částkou jednoho sta tisíc dollarů pamatuje na svého jediného syna, tu odvětil: "Činím pouze svou povinnost. Náhoda neb štěstí, nazvete si to, jak chcete, vložila mi do klínu bohatství, které jsem na chvíli hleděl sobě přivlastniti. Vracím tedy spoluobratrům to, eo mi dle mého úsudku nikdy nepatřilo. Neměl by nikdo míti více, nežli eo k svému životu potřebuje; pak by přestalo kastovníctví a bylo by více lásky mezi lidmi. A můj syn? Věru, jestli se neproflouče světem se sto tisíci dollary, pak jsem jej špatně vychoval, o čemž však pochybuji."

"To že řekl nebožtík Stratton?" táži se.

"Nevím, zda tak řekl zrovna do slova, ale ten smysl to mělo. Vždyť jsem to před dvěma lety, když Stratton zemřel, četl v novinách."

Škoda, že pro obmezenost místa nemohu napsati další vzezajímavé vypravování tatíka Larsona.

Slnko již zaklouzlo za hory, když jsem hovorného starce opustila. Jdouce od nádraží dolů, zahlédla jsem české jméno na obehodním štítu: Votrčl, Pumber and Gas Fitter. Jen ta dvě r mne zarazila, jinak bych tam byla vešla. Dva bloky níže opět:

Slovenská niedělní škola. Vzpomněla jsem si na našeho velkého Tyla, jenž napsal: Kde pámbů nechal ve světě díru, zastrčil ji Čechem!

Druhého dne z rána vsedla jsem na elektrickou dráhu, jež obstarává spojení s Victor. Chtěla jsem se pokusit zjednatí si vstup do některého z větších zlatodolů. Bohužel jsem se zklamala. Hrozné neštěstí, udává se před několika dny následkem zřícení se zdvíže do závratné hloubky, při němž mnoho lidí k nepoznání zohaveno bylo, přimělo společnost k větší opatrnosti.

Traf elektrické dráhy vine se středem zlatonosného distriktu; kamkoliv člověk pohledne, všude lze zřítí stopy šílené touhy po zlatě. Nejlépe se vyplácející bány v Cripple Creek distriktu jsou následující: Stratton Independence Limited, Vindicator, Isabella, Golden Cycle, Lucky Gus, Last Dollar, Hull City, Findley, Portland a Bull Hill, mimo dvě stě jiných méně se vyplácejících bání. Důl Grantie zvedá se v samém středu městečka Viktor. Důl Portland má základního kapitálu \$3.000.000 a zaplatil třikrát vkladní kapitál co dividendy. Jedna kára rudy z dolu Isabella přinesla majiteli \$265.000.00. To jest již slušný zisk!

Později vymohla jsem si vstup do jednoho z menších dolů za jeden dollar vstupného. Sestup důl se po žebříku, nebyl příliš hlubokým. Šachty rozbíhaly se v pravo i v levo; z levé strany ozývalo se temné dunění. To kovkopové v práci. Úzko mi bylo v těch uzoučkých štolách, opřených dřevěnými sloupy. Zdálo se mi býti v tlamě hrozícího netvora, jenž každým okamžikem může dásně stisknouti a smělece rozdtíti. Blížíme se k pracujícím horníkům, kteří jsouce opění o dřevěné pažení, špičákem dobývají zlatou rudu. Jeden z nich si tlumeně prozpěvoval. V zlatých dolech není ovšem smrtících uhejných plynů, za to však voda často životy kovkopů ohrožuje. Co životů vystaveno jest v nebezpečí za ten mrzký kov, z něhož ni žádného nástroje zhotoviti nelze!

Večer unášel mne vlak zpět k Manitou, onou čarokrásnou krajinou, tím krásně, když zapadající slunce zlatilo vršky majestátních hor.

Vzpomínky životopisné k našim podobiznám.

DR. JOS. HEROLD.

VILÉM HEŠ, jako Kečal.

Dr. Jos. Herold. Dne 4. května zemřel v Praze vynikající český politik Dr. Jos. Herold dlouholetý předák české politiky, neunavný pracovník ve veřejném životě. Dr. Herold narodil se ve Vršovicích r 1850. Již r. 1869, jako studující práv založil ve Vršovicích jednotu "Sokol". Jako advokát věnoval všechn svůj volný čas veřejným záležitostem, stává se postupně: starostou Vršovic, jednatelem klubu národní strany svobodomyšlné, městským radním za Vinohrady, poslancem do zemského sněmu, poslancem do říšské rady, starostou okresu vinohradského; předsedou Česká

Národní Rady, ředitelem Zemské banky, intendantem Národního divadla, členem ředitelstva pražské konservatoře atd. Byl výtečným řečníkem a odborníkem v oboru autonomie a školství. Byl prozíravým a střízlivým politikem a statečným obráncem práv národa českého. Budiž zesnulému trvalá, vděčná paměť.

Vilík Heš. Jeden z velkých umělců, kteří šli do ciziny, aby šířili slávu českého jména, zemřel nám tohoto roku ve Vilíkovi Hešovi, bassistovi vídeňské dvorní opery. Jest to žel, osvědčenou pravdou, že národ český jest příliš malý a příliš chudý, aby mohl pro sebe podržeti to co nejlepšího vypěstuje. Tak jest to i s českými umělci. Ti nejlepší chtějí-li se uplatniti a ze svého umění náležitou odměnu vytěžiti, odcházejí do ciziny. Tak tomu bylo i s Hešem. Působil nejdříve jako zpěvák u kočovné Píštěkovy společnosti, a v r. 1879 se dostal k Národnímu divadlu do Prahy. Tam zvítězil svým objemným a neuvěřitelně mohutným basovým orgánem na celé čáře, a světo-čány mu úlohy prvního řádu. Roku 1894 přestoupil k opeře v Hamburku, a dvě léta na to podařilo se kněžně Metternichové přesaditi báječného Vilíka ke dvorní opeře vídeňské, kde působil až do své smrti, jež jej zastihla z mladém poměrně věku 47 roků dne 4. ledna 1908.

Emanuel V. Nádherný. (K vyobraz. na str. 115.) Mezi českými výtvarnými umělci, kteří dovedli svůj talent a svoji vyspělost uplatniti na půdě této nové vlasti, dlužno na jednom z čelných míst jmenovati Emanuela Nádherného, newyorského malíře a ilustrátora. Dnes náleží Nádherný nejenom mezi přední české malíře a ilustrátory, ale i mezi přední umělce americké metropole, New Yorku. Největší a nejhoatší časopisy newyorské přinášejí stále jeho zdařilé ilustrace a majitelové časopisů těch předstihují se ve skvělých nabídkách, jen aby list svůj zdobiti mohli výkresy se jménem Nádherný. Že tyto neobyčejné úspěchy zajišťují našemu krajanu přímo báječné příjmy, netřeba ani zvláště poznamenávati. Emanuel Nádherný narodil se ve Vrsovicích, okres Březnický r. 1866, a na vyzvání svého strýce Aug. Geringera přijel do Ameriky jako 16letý jinoch. Strýce jej poslal napřed do škol, aby si osvojil anglický jazyk, načež postřehnuv jeho neobyčejný talent, jej poslal do školy kresličské. Jeho pokroky byly tak skvělé, že opravňovaly k těm nejlepším nadějím do budoucnosti, a když vstoupil k jedné chieažské litografické firmě, obdržel hned služné \$60 týdně. Mnohý mladý muž pokládal by to za vrchol svého snažení, ale Nádherný toužil výše. Ani neskvělejší nabídky nebyly * to, aby jej zadržely od jeho úmyslu jeti do střediska všeho uměleckého světa, k nevyčerpatelným pramenům umění, krásy a elegance — do Paříže, a zdokonaliti se tam ve svém umění. Jeho touhy došly svého splnění. Při skvělých svých výdělích žil skromně a šetřil tak dlouho, až měl dosti na jednorocní pobyt v onom městě, po němž každá umělecká duše prahne. Odejel do Paříže. Ponořil se do toho proudu pravzhládného života, jenž vynášá skutečné talenty frýskavými perlami na svůj povrch a utápí ve svém víru vše co slabého nebo prostředního a v ovzduší Louvru, Luxemburgu, Versailles a pro obměnu Latinské čtvrtě kojil svoji po vzletu toužící duši novými poznatky, novými názory, porozuměním krásnu, oněmi fontanami, jimiž se napájí geniové před vzletem. I tam, v ohnisku vši konkurence v záplavě geniálních výtvorů, dovedl v brzku uplatniti svoji zručnost a jeho ilustrace přijímány byly takovými publikacemi, jakými jsou v Paříži "Illustration", "Le Monde illustré" a v Praze poč "Zlatá Praha". Vytrvalá práce a dobrý odbyt jeho výtvorů dovolily mu prodloužiti jeho pobyt v městě nad Sekvanou. Zůstal tam po celé čtyři roky, studovav pilně u jednoho z nejlepších francouzských mistrů — ilustrátorů, sytě se tím uměleckým ovzduším, jehož prvky zůstanou po celý život umělcův jeho majetkem a pramenem tvořivosti. Teprve po čtyřech letech navrátil se do Ameriky, aby zde využítkoval hřivnu svého nepopíratelného talentu. Nyní jest předním ilustrátorem největšího amerického časopisu "The New York Herald", se služným přímo královským. Mimo to sčastňuje se různých soutěží a kreslí i ilustrace pro nejlepší měsíčníky. Čtenářům našim jest Emanuel Nádherný rovněž znám svými krásnými ilustracemi. Mnoho vyobrazení nástěnných kalendářů "Svornosti," jež budily pozornosti nejen v kruzích českých ale i jiných amerických bylo vytvořeno jeho mistrným štětem. Letošní ročník tohoto kalendáře ozdoben jest několika skvostnými ukázkami umění našeho malíře. Jsou to ilustrace k povídce p. R. J. Pšenky, "Africký očištěc", v jichž provedení může čtenář posouditi lehkost kresby, soulad komposice a jemnost štětu jich tvůrce. Ovzduší děje, ilustrátorovi z jeho pařížského pobytu známé, vystihnuto s takovou

rsfinovanou věrností, že byl i autor povídky tak hlubokým pochopením myšlenek z osob nosmírně — a ovšem radostně — překvapen. Každý upřímný Čechoameričan může být na takového krajana, jakým jest p. Emanuel Nádherný, hrdým.

Josef Hlávka. (K podobě na str. 117.) Morava, jež nás tohoto roku připravila o tolik velkých a slechetných srdcí, vzala nám i jednoho z největších vlastenců, praktických mužů a mecenášů umění, Josefa Hlávku. Zesnulý byl v Praze znám pod jménem president Hlávka. Byl totiž presidentem České Akademie, jsa jejím zakladatelem a štědrým podporovatelem. Zásluhou, obrovskou zásluhou Hlávkovou (neboť je o praktické lidi v českém národě nouze) bylo, že dovedl peníze vydělati, a jich pak k dobrým účelům použiti. Hlávka se narodil v Přešticích r. 1831. Studoval v Klatovech, pak v Praze, konečně na akademii výtvarných umění ve Vídni a stal se architektem. Jako architekt se učil zednictví, konaje nejhrabší práce, a roku 1860 získal list za vyučenou. Cestovní stipendium umožnilo mu studijní cestu po Itálii, Řecku, Francii atd., a z nashádaných zkušeností a znalostí začal pak doma čerpati. Stal se nejhledanějším architektem v Rakousku. Vídeňská dvorní Opera jest jeho mistrovským dílem. Mnoho církví vybudováno pod jeho velením. Peněz prací a uměním svým vyzískaných obracel na podporování věd a umění v českém národě. Založil mnoho nadačí a tisíceovky zrovna přelý do pokladen vysokých učilišť. Dne 8. června 1888 učinil však největší skutek svého života, věnovav anonymně 200.000 zl. za účelem založení České Akademie pro vědu, literaturu a umění, kterýžto podnik stal se jedním z nejdárnějších českých institucí. Kdekoliv zazářila veliká myšlenka, tam byl i Hlávka, aby přispěl myšlenku tu uskutečniti. Hlávka byl činným i politicky, r. 1883 byl zvolen do českého sněmu, r. 1891 se stal členem panské sněmovny. Zemřel dne 11. března 1908, ve věku 77 let, etěn a želen celým českým národem.

František Lehár. (K podobě na str. 119.) Roku blahé i trudné paměti přišla na Ameriku divná epidemie. Jmenovala se "veselavdovitis", a jevila svoje příznaky tím, že pronásledovala celé lidské pokolení neúprosným tučením v úšlech jistých melodií a probouzela v lidech choutku jmenovati všechny možné věci určitým, do módy přisedším jménem; někteří nemocí tou zvláště silně posedlí, chvilkami propadávali choutce dáti se do tance (hlavně valčíku) a zpívati si při tom any neodbytné melodie; noby se jim proti vůli začaly překládati a pohybovati k tanci — a bylo zle. Veselavdovitis (anglicky Merrywidowitis) zachvátila celý svět takovou rychlostí, že by musela ta nejprudší cholera epidemie z minulého století se propadnout hanbou nad svým nepatrným rekordem. Vystaly vějíře Merry Widow, kytice Merry Widow, řetízky k hodinkám Merry Widow, límce Merry Widow, pásy Merry Widow, boty Merry Widow, cigarety Merry Widow, přípítky Merry Widow, a eo ze všeho nejpopulárnější, klobouky, ach ty klobouky Merry Widow, jichž ošatkové ne již na stopy ale na lokte v průměru se měřící slámné formy budou strašiti ještě po stu letech někde v harampáči na půdě a budou ukazovány hubičkami dětem, jako nám kdysi v posvátné účtě vyjeveným hubičky ukazovaly obroučkové formy krysolin, památky zaslých krásných časů. A pak ty potměšilé zátečky Merry Widow, jež se jednoduchým převrácením proměňovaly v něžné, kraječkami zdobené dámské kalhotky. Víím, že jest mnoho ještě věcí "Merry Widow", jež jsem opomněl (jako na př. ruční taštičky a pak hubičky Merry Widow) ale laskavý čtenář mne omluví obměrností místa a doplní si sám všechny "Merry Widow", na něž pisatel vzdor své dobré vůli nepřišel. Kdo ten poprask s tou Veselou vdovou zavínil? Pohlédněte na podobu na str. 119. tohoto kalendáře a seznamte se s viníkem. Je to pan František Lehár, yodem Moravan ze Schoenbaehu, jenž jest otecem, řekněme skladatelem, aby si to nikdo nezmýlil, "Veselé Vdovičky", jedné z nejpopulárnějších a hudbou nejlhodnějších operet, jaké kdy světlo prken spatřily. Veselé Vdovička byla již dávána v 22 řecích, a udělala ze svého autora během dvou roků téměř milionáře. František Lehár jest žákem pražské konservatoře, kde se evičil hře na housle pod řiditelstvím Benewitzovým. Na radu mistra Ant. Dvořáka, jenž mu předpověděl skvělou budoucnost, věnoval se výhradně skladbě. Později byl vojenským kaplníkem, nyní jest ředitel vídeňského divadla "Na Vídeňce", jež prvě uvedlo jeho "Veselou Vdovičku" na prkna. Skladby Lehárovy jsou lehčího, populárnějšího rázu, ale dlužno přiznati, že dosud žádnému z českých skladatelů nepodařilo se, eo se hmotného a zvučného úspěchu týče prorazití do celého světa rázem jako jemu.

Dr. E. Engel. (K vyobr. na str. 121.) Ve stáří 63 roků zemřel dne 25. října m. r. v Karlových Varech jeden z nejznámějších synů českého národa, bývalý předseda české delegace, politik a poslanec — to vše vedle jeho původního povolání, v němž rovněž velmi vyniknul, lékař Dr. E. Engel. Dr. Engel známý hlavně jako předák Karlovarských Čechů a zastanec českých menšin narodil se v Praze, r. 1844. Na doktora byl promován v r. 1868 a po zdárné lékařské praxi v předních nemocenských ústavech pražských usadil se jako lázeňský lékař v Karlových Varech. Roku 1883 byl zvolen zemským, r. 1885 pak říšským poslancem. Při tom pracoval bedlivě v lékařském oboru a byl jedním z nejoblíbenějších lékařů v proslulém lázeňském místě. I přemnozí Američané byli jeho pacienti. Pro český živel v Karlových Varech, jehož spolkového života byl duší, znamenal skon Dr. Engela přímo pohroma. Práce, již vykonal v zájmu našich zámořských krajanů bude vždy příkladem a pobídkou všem, kdo touží býti prospěšnými vlasti a bližním.

Anna Srbová-Lužická. (K podobě na str. 123.) Jednou z pravidelných a našimi čtenářkami nejlépe známých příspívatelk kalendáře Amerikána jest známá po vlastech českých spisovatelka a pracovnice na poli národním a osvětovém, paní Anna Srbová, známá pod literárním pseudonymem Věnceslava Lužická. Koho nezajímalo by seznati i dle podoby jednu z těch nečetných českých žen, jimž velké vzdělání a přirozený bystrý rozhled jakož i důkladné ovládnutí spisovné řeči dovolilo vystoupiti na literární kolbiště a dobývat cestu k hlavám a srdcím jiných žen a mužů svým názorům. Věnceslava Lužická narodila se v Hořovicích, jsouc dcerou měšťana Václava Kubáta a jeho manželky Anny, rozené Pflégrové. Je po matce z rodiny z níž vyšel též Gustav Pfléger-Moravský. Svého vzdělání nabyla nejdříve v Brno-mově, po té v letech 1849 a 1850 v Praze. Na to provdala se za p. Antonína Srba, úředníka v Hořovicích, který jí, co jemný a osvěcený muž, ve snahách po dalším vzdělání podporoval. Působila proto záhy v rodišti svém ve spolkovém životě a obzoru národním. V roce 1869 přestěhovala se do Prahy, kde nadále působila v životě veřejném i jako žena — spisovatelka. Byla spoluzakladatelkou mnoha ženských a dívčích spolků, jako ku př. Tělocvičného spolku paní a dívek českých v Praze a pak Čes. Ženského výrobního Spolku. Byla předsedkyní dámského odboru "Hlaholu" a účastnila se v pořádání I. velkého sjezdu pěveckého v Praze. Rovněž byla první předsedkou spolku "Domácnosti," předsedala prvnímu ženskému sjezdu v Praze a jmenována na tomto protektorkou Ústředního Spolku Českých Žen. Zvláště činnou byla při zákládání "Líbuše", Matice zábavy a vědění, do kteréž i po léta přispívala. Redigovala: Ženský kalendář Tetin, Ženské Listy co přílohu ke "Květům" a založila samotné vydání těchto, dále Ženský Svět, knižní vydání, a "Ladu" redigoje již 19 roků. Velké množství prací z jejího obratného péra, diktovaných upřímným českým srdcem vyšlo též v Americe, vesměs v publikacích Aug. Geringera, a čtenáři kalendáře "Amerikána" mají každoročně příležitost přesvědčiti se o velké spisovatelské mohoucnosti této výtečné české ženy.

Svatopluk Čech. (K vyobrazení na str. 125.) Kruté řádila Morana právě uplynulého roku mezi velkými syny českého národa. Ale nemohla tento národ postihnouti krutěji, nemohla mu zasaditi hroznější ránu, nežli přípravám jej o největšího básníka, jakého kdy měl, nežli zastavením nejslechetnějšího srdce, jaké kdy pro českou vlast, českou řeč a český lid bilo. Svatoopluk Čech zemřel dne 23. února 1908. Kratičká věta, však eo v ní obsaženo! Zráta muže, jenž byl chloubou národa českého právě tak jako by býval chloubou kteréhokoliv z největších národů. Umění v něm ztratilo jednu ze svých zářných hvězd, český národ snad nejlepšího svého syna. Ale Svatoopluk Čech nezemřel. Muži, jakým byl on, neumírají a neumrou ani tehdy, až nebude ani památky po prachu jejich těl. Věčné a neochvějně budou žíti na březích života a podobní majákům budou zářiti nynějším i budoucím pokolením na vlnách vzbouřených víchem utrpení, žalu a pochyb. Až odešel z našeho středu, bude Svatoopluk Čech žiti eo Čech Čechem bude. Svatoopluk Čech narodil se dne 21. února 1846 v Ostředku u Benešova jako synu hospodářského správce, Gymnasium vystudoval v Praze. Pak se věnoval studiu právnictví a již jako student obrátil na sebo pozornost literárního světa mnohými krásnými básněmi. Od roku 1871 byl spoluredaktorem "Světlozora." V letech 1873 až 1876 provozoval právníckou praxi, a roku 1879 oddal se na dobro krásné literatuře, založiv spolu se svým bratrem Vladimírem a drem Servácem Hellerem měsíčník "Květy". A od té doby neminulo

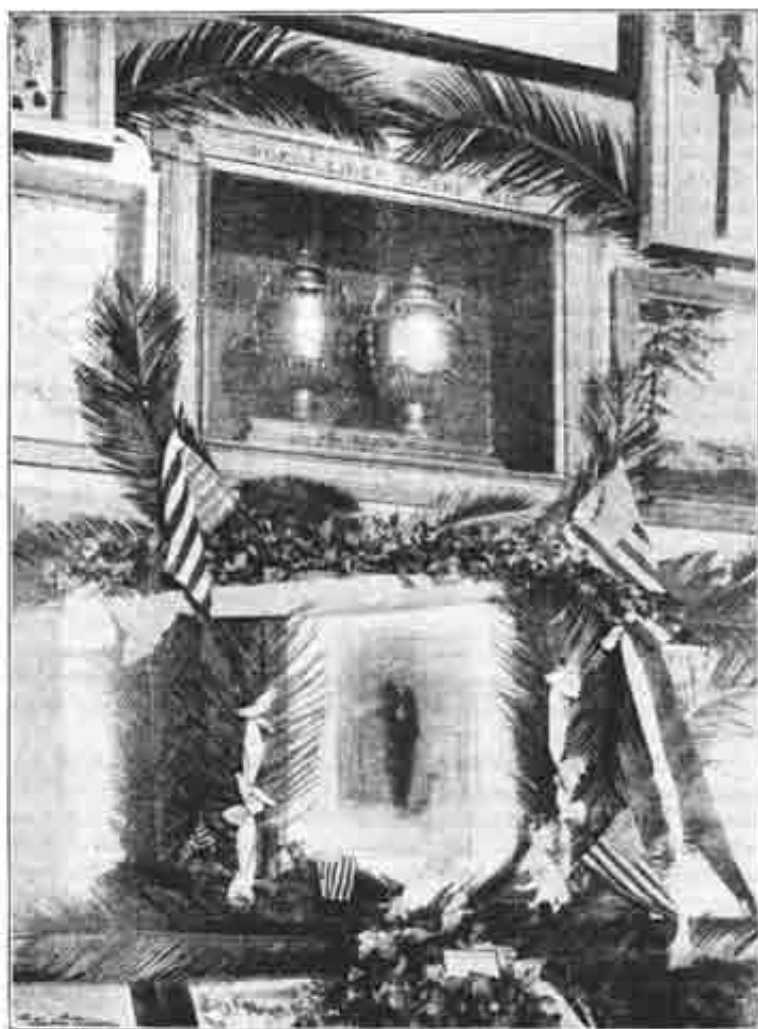
téměř roku, aby veřejnost česká nebyla rozechvěna aneb oblažena některým dítkem jeho štědré Musy. Bohatost tvorby jeho zdála se býti nevyčerpatelná, a není zajisté krajan, jenž by se byl nepotěšil některým z krásných plodů jeho básnického ducha a nezamyslel se nad perlami pravd a objevů v melodiických verších jeho skrytých. I mnohdy zaplakati bylo možno nad trpkostí veršů, když tepal mistrnou satyrou to co jest příčinou porobení českého národa. Jeho "Písňe otroka", jež se dočkaly asi půl sta vydání jsou dílem epochálním. Rovněž nesmrtelnými díly jeho jsou: "Ve stínu lipy, Lešetínský kovář, Dagmar, Zpěvník Jana Buriana, Slavia, Václav z Michalovic a j., prosou pak každému Čechu známé Výlety pana Broučka do měsíce a do XV. století, Pestré cesty po Čechách, Kandidát nesmrtelnosti, množství povídek, humoresek, satyr, arabesek atd. Mnohé z jeho prací byly přeloženy do němčiny, francouzštiny i angličtiny. Ve svém soukromém životě stranil se Svatopluk Čech veřejnosti a nenáviděl všechny oslavy a třeťy na něž si přemnoží jiní krajané tak potrpí. Kéž by jeho příklad stejně jako jeho verše padly na půdu úrodnou do duše českého lidu! Věčná paměť velkému básníku, velkému Čechovi a velkému — člověku.

Dr. Robert Koch. (K vyobrazení na straně 127.) Tehoto roku zavítal na návštěvu do Ameriky slavný německý učenec a badatel Dr. Robert Koch, Dr. Robert Koch má jedno z nejzvučnějších jmen ve vědeckém světě; učinil jméno to nesmrtelným, objeviv bacila tuberkulosity, onoho drobného, pouze nejostřejším mikroskopem viditelného živočicha, jenž jest původcem a šířitelem hrozně nemoci souchotin. Jeho objevem jest dána lékařskému světu možnost k studiu a hledání léků na potlačení tohoto největšího nepřítele člověčenstva. Velikou sensací vzbudil prof. Koch též v celém vzdělaném světě a zejména mezi domorodci v Africe, kam byl vládnou přede dvěma léty vyslán, úspěšným léčením spavé nemoci, která hrozně fádila mezi černochy v německých koloniích. Koch tam byl nazýván bílým čarodějem a prokazována mu posvátná četa. Ameriku navštívil, aby seznal pokroky zdejší vědy a pořádal tu několik přednášek.

(K titulinému obrazu kalendáře "Amerikána" na rok 1909.)

Baltimore vykvetlo u přírodního přístavu, jehož poloha jest nanejvýše šťastná. Vědomí toho mělo město povždy, nikdy však lépe a rychleji nepoznalo tuto pravdu, nežli v době po velkém požáru. Zeměpisná poloha města jest velice výhodná. Jest o celých sto mil blíže Pittsburgu, Clevelandu, Chicagu a vůbec celému západu, nežli New York.

Jest uprostřed mezi severem a jihem, a ve výhodném spojení s Evropou, Afrikou a Jižní Amerikou po moři. Baltimore jest jedním z nejlepších přístavů atlantických a nejvíce surovin všeho druhu vyváží se jeho přístavem. Jsou v poblíží velkých a bohatých polí kukuřičných, rýžových a bavlnových, má z vývozu těchto plodin velkého užítku, jakož i ze všech produktů na jihu vyráběných. Veškeré uhlí získané v uhelných pásmech Západní Virginie prochází jeho přístavem a v poslední době nově zabytý průmysl železářský na Kubě odkázán jest na přístav baltimorský. Průmysl dřevařský již dávno má tu své středisko. Tím vším stává se město na úpatí zálivu Chesapeake jedním z největších obchodních a průmyslových středisek celé země. I když zapudíme veškeré sny a přeludy, přicházíme přece k poznání, že Baltimore jest větším městem nežli Neapol, Amsterdam, Madrid, Drážďany nebo Řím. Kdybychom rozdělili město na pět stejných dílů, bude každý díl větší ještě než byly Athény, slavné staré město v Řecku. Daně zde odváděné převyšují sumu daní odváděných v celé republice Peru v Jižní Americe, ba suma ta jest větší, než jaká získána od berních úřadů v celém císařství tureckém v minulém roce. Baltimore rozkládá se na 32 čtverečných milů, má na 500 mil ulic se 120.000 budovami. Šest železničních systémů, jež mají tolik mil tratí jako dráhy celé Francie, ústí do města, mimo 35 paroplavebních linií. Devět velkých námořních parníků a 450 vlaků denně odváží a dováží zboží a suroviny do přístavu baltimorského. Obyvatelstva čítá Baltimore na 600.000 a jest šestým v řadě amerických měst. Toto město, rozložené po návrších nad zálivem, jest také velkým peněžním střediskem. Peníze jeho učinily mnoho k obchodnímu probuzení jihu, jehož překvapující prosperita stala se téměř pohádkou amerického pokroku. Peníze města uloženy jsou v každé míli jižních železničních drah a celá jedna dráha, Atlantic Coast Line, ovládána jest jediným člověkem, Baltimoreanem Henrym Wattersem. Baltimore, jsouc skoro součástí Jihu, první vidělo jeho vyhlídky do budoucnosti. Miliony dolarů vloženy byly odtud do podniků jižních. Dnes jen dráha Baltimore &

Urny s popelem manželů Náprestkových, v U. Halánův v Praze.

Ohio dává zaměstnání více než 50.000 lidí. Dráha Pennsylvanská také kouá veliké obchody ve státu Maryland, kde má celou spleť svých tratí. Baltimore dalo světu podnikavé muže v oboru železničním, jako: Williama T. Walterse, zakladatele "Atlantic Coast Linie", Johna W. Garretta od dráhy Baltimore & Ohio, a Rosse Winnansa, který stavěl první dráhu v Rusku. V krátkém čase doufá město dojíti přímého spojení s celým západem a jihozápadem tak zvaným Gouldovým systemem železničním. Pro vývoz kukuřice jest Baltimore prvním přístavem v zemi. Velké množství různého zboží se tu též vyrábí. Z těch druhů hlavními jsou mužské klobouky slaměné, boty a mužský oděv. Pohlédněte do příhrady kterékoliv grocerie v zemi a najdete tam produkty marylandských nakládařen, jako: rajská jablčka, kukuřici, hrách, fazole, broskve, vůbec vše, co jest k jídlu, a co může se nakládati do plechovek, pochází z valné části z Marylandu, a tu opět většinou z Baltimore. V tomto oboru průmyslu dlužno na předním místě zmíniti se o baltimorských ústřicích, jichž velké množství jest takéž uchováváno v krabicích.

Baltimorské přádelny vyrábějí znamenité zboží, což dosvědčí vláda japonská, jejíž vojsko po 20 měsčích žilo pod stany zde vyrobenými.

V městě vycházejí tři veliké denníky anglické, z nichž American jest nejstarším. Tento časopis po více jak století nevynechal ani jedno vydání, mimo jedné příležitosti,

kdy všichni zaměstnanci i s celou redakcí chopili se zbraně na tužení města při anglickém obležení roku 1814. Časopisy ty činí mezi sebou velmi žádoucí rovnováhu. American jest republikánským, Sun demokratickým a News jest listem neodvislým.

Poesie, romance a dobrodružství. Tyto tři věci vysvětlují onen zvláštní, subtilní duch města, který uplatňuje se tu i ve věru moderního šonu za dallarem. Všeude v biografii města Baltimore setkáváme se s něčím citovým.

K tomu víže se ona romantická láska Jeroma Bonaparta, který dlouho odolával lákání bratra svého, Napoleona, jenž nabízel mu trůn westfalský, když vzdá se ženy své, krásné Baltimofanky, Betsy Pattersonovy. Láska ku krásné ženě a etiládost sváděly spolu boj v duši Bonapartově. Trůn zvítězil. A byla to opět Betsy Pattersonova dvě pokolení později, při jejímž spatření přine z Walesu, nynější král anglický Eduard VII. zvolal: "Jest možno, by příroda stvořila ženu tak dokonale krásy?" Otázka oprávněná a přece na mnohé jiné, zde rozené se hodící. A toto město první s otevřenou náručí vítalo umělce, herece, sochaře, ba i tanečního mistra jako továrníka a profesora vysokého učení. Krásné, veliké jest město práce a zábavy—Baltimore!

Urny manželů Náprstkových v Náprstkově Průmyslovém Museu v Praze. (Viz předešlou stránku.) Bylo to dne 15. září minulého roku, když přinesl zámořský kabelogram do redakce "Svornosti" tuto truchlivou zvěst: "Praha ve smutku. Naše milovaná máteř, miláček národa českého, duše Průmyslového Musea, paní Josefa Náprstková, odešla od nás po delší a trapné nemoci. Tělesné pozůstatky zvěčnělé budou po příkladu jejího chotě spáleny a popel její bude uložen v urně vedle posmrtných zbytků milovaného chotě v Náprstkovu Průmyslovém Museu." Krátká a přec takovým smutkem působící telegrafická zpráva doprovázena byla tklivými slovy psaným nekrologem z pera našeho velkého badatele a spisovatele E. St. Vráze, slovy, jež se zajisté vryla hluboko a nezapomenutelně v srdce každého čtenáře. — Odešla "stará paní od Halánků", dobrá paní Josefa Náprstková, která za celého svého života, po smrti národem milovaného chotě Vojty Náprstka, snažila se dle svých schopností a svého prostého rozumu plnit odkaz nesmrtelného lidumila. Památka Vojty Náprstka, jednoho z prvních průkopníků americké svobodomyšlnosti, nezapomenutelného mecenáše věd a umění, i po něm zde zbylé vdovy, paní Josefy Náprstkové žiti bude po věky v historii českého národa, a ještě dítka přštíh generací zastavovati se budou u dvou ozdobných nádob umístěných v zaskleném výklenku v krásném pražském Průmyslovém Museu a vzpomínati šlechetných duší které tuto skrovnou po svých tělech, ale ohromnou po svých činech nám zanechaly památku.

Dítě do šesti let.

Teprve v nedávné době rozpoznán hlubší význam dětství. — Dítě bylo sice odjakživa rodičům, zvláště matkám, předmětem lásky, hýčkáni a mazlení, za všech česů bylo o ně pečováno, bylo vychováváno a vyučováno, ale zapomináno studovati je v nepatrných počátcích jeho života, sledovati jeho prvopočáteční rozvoj rozumový a mravní. Dušesloví (psychologie) konalo svá pozorování toliko na dospělých, ačkoli dítě ve své prostotě a přirozenosti může dáti lidstvu první poučení z dušesloví.

Výkřik slavného Francouze Jean Rousseau (čti Rusó) (žil od r. 1712 do 1778): "Neznáme dětství naprosto!" označuje nejzřejměji chybu psychologů předechozích. Z neznalosti dětství vznikají nicotné soustavy vychovatelské, jakož i omyly filosofie o lidské přirozenosti. Skotský dušezpytec (psycholog) Reid napsal: Kdyby bylo možná nabyti jasně a úplně historie toho, co se událo v duši dítěte od počátku jeho žiti, od prvých počátků smyslových až k době, kdy užívá rozumu, vznikla by historie, z níž bychom se dověděli, kterák probouzející se schopnosti působí, kterák vznikají a rozvíjejí se naše pojmy, city: to byl by poklad přírodovědný, jenž by nám zjednal více světla o schopnostech lidských než všechny soustavy filosofické od počátku světa.

Rousseau zavrhl dogma theologické, že dítě zrodilo se mravně špatné a že může býti napraveno jedině zázračnými prostředky. Jeho heslem je návrat k přírodě: "Vše je dobré, co vychází z rukou přírody, vše se zvrhá v rukou lidských."

Od dob Rousseau-ových usadilo se lidstvo uctivě u nohou dětství — pozoruje a

učí se. Věda naší doby hledí proniknouti, co se děje v prvních dvou, třech letech lidského života. Darwin, Preyer, Binet, Compayné, Sully, Perer a mnoho jiných jali se pozorovati soustavně děti od nejtělejších počátků. Darwin konal pozorování na vlastním synu (Doddy); Preyer plná 3 léta sledoval vývoj svého synka Alexia 3krát denně a zkušenosti nabyté napsal do knihy (*Die Seele des Kindes*) "Duše dětská." Tak jako geolog nazpět zírá k prvnímu stavu planety naší (země), jako biolog pátrá po dávných formách živých tvorů, tak anthropolog odkrývá lidský život pečlivým studiem dětství. Děti jsou budoucí lidé; ony uvidí, co my můžeme pouze předvídati a čeho ani nepředvídáme; budou účastny jako svědkové i jako činitelé událostí, o nichž my nemáme ani tušení.

Biologovi je dítě přechodem mezi člověkem a nižším světem živoucím.

Dítě však není ukázkou lidského plemene, ani jen klíčem k jeho dějinám, ono je též plemene toho produktem, ono nese v sobě jistý zárodek intelligence získaný nikoli jím, nýbrž jeho předky.

Ton světobola, který všecko proniká, nemá přístupu do kouzelné říše dětství. To-liko nedbalost a krutost dospělých mohou vnést mnoho bídy do prvních, bezstarostných snů: Vzpomínka na prehavost dětských vidin a pomyšlení na budoucí bouře a útrapy životní dodává temuto divadlu jistého slavnostního rázu. Dítě vzbuzuje náš obdiv i naši soustrast.

Jestli děti v ručkách nosí budoucnost lidstva, jest pravda, že lepší výchovou, větším umravněním dětí, možno tuto budoucnost a mravní zásady lidského pokolení zlepšiti. — Psychologie dětství má své nesouze i své výhody. Uvedeme některé nesnáze.

Z náboženské úzkostlivosti nechť mnozí filosofové mluvili o psychologii novorozenců. Duše lidská je dílem přírody — trhati tuto záclonu značilo by rouhání.

Psychologie dospělých spočívá v podstatě na sebevědomí, jež se prodlužuje ve vzpomínkách — a tato pomůcka schází pro psychologii dítěte. Domníváte se, že znáte dítě a dítě nezná sebe sama. Veškerá činnost jeho i zkušenost denní rýsuji se sice do vědomí, ale nenajdete nejmenší stopy po všem tom, jakmile začne užívati rozumu. Jen z venčí hádáte, co se děje uvnitř dítěte. Čtete v duši dětské jenom skrze hmotnou obálku. Dítě gestikuluje víc než cítí, mluví víc než myslí. Většina závěsů pozorovatelových může snadno vésti k výkladům nepřesným, omylným.

Jiné obtíže vznikají ze přirozenosti věci samé. Jevy, které sledujete, jsou zcela nevědomy; k jich poznání bylo by nutno vysлідiti jejich tajemství na neviditelném chvění nervů. Jevy se uskutečňují vespod organismu, kam zrak váš nedonikne. A když se stanou vědomými, jsou pohyblivy — kdežto u dospělých jsou v klidu, lze je pozorovati se všech stran. U dítěte jev ještě celý se nenkázal, a již ustupuje jinému jevu, jemu odlišnému ano i protivnému. Duše vymění v několika okamžicích nejružnější harvy. Vše na ní je stálá změna, ustavičný vývoj — jak tedy sejmeme pevný a trvalý obraz?

Jakkoli nznati dlužno váhu těchto námitek, nejsou přece s to, aby zastavily snahy psychologů dětství, nutí jen k většímu úsilí a opatrnosti.

Duševní (psychický) děj má 3 prvky: 1. nerovný vznět, 2. vnitřní akt vědomí, 3. vnější pohyb. U věku dospělém schází třetí prvek (vnější projev), jinak je u dítěte. Nejnepatrnější tep jeho duše obrací se na jeho tváři. Jeho vědomí je takřka průhledné a vytryskne na povrch nejprve v gestech, potom ve žvatlání. Tu pozoruje psycholog čistý výraz jeho duševní činnosti. A byť bychom nedošli ke zdroji psychologických faktů, již rozbor (analyse) jednotlivých faktů znamená kus psychické práce, bude prostředkem k uhodnutí, co se děje u vědomí. Tímto návodem zírá bystrý zpytatel do nitra dítěte a poučuje se o jeho obsahu.

Řečené překážky má ostatně i psychologie dospělých. Činy dospělých lidí, byť sebe více byly uváženy a vykonány při jasných smyslech, mají kořeny v čivním ústrojí a psycholog musí se utkáti k anatomii a fyziologii.

Jedině návod (indukce) může zavésti v neviditelný svět. Namítnete snad: A což klamon-li tyto indukce? — U dospělých by snad mohly klamati, nikoli u dítěte, nezná přetvářky.

Nic neposkrvnilo netknutou čistotu jeho upřímnosti. Jeho oči jsou zreadlem duše. Anthoine dí, že prý psychologie dětská není hotova. Proč? Jest nesnadnější úlohou proniknouti dítě než člověka dospělého? Matky a otcové čtou tajnosti svých

děti jako v otevřené knize, marné jsou všechny vytáčky dětské. Síla něžnosti utvoří mezi rodiči a dětmi vztahy tak přímé, že i nejtemnější záehvěvy zavzní v našich tčech, kdož je milují. Láska rodičů nese sebou jakýsi způsob věštecství. Paní Neckerová de Saussure před 50 lety vybízí mladé matky, aby vedly přesný denník o rozvoji svých dětí, a konec těchto úvah klademe otázku: Komu a kdy podaří se zjistiti, jaký podíl při vytváření se těla i ducha dětského má příroda, jaký jest účinek výchovy, společenské suggestce a spontánního vlivu dědičnosti a vrozenosti? Kdo zjistí a přesně odliší hranice tyto?

Herodot ve své historii zmiňuje se o tom, že jeden král egyptský chtěl dítě zbaviti veškeré pomoci lidské, ponechal je samo sobě, aby vyrostlo zcela a pouze účinkem přírody. To byl by jedině správný pokus. Seznali bychom, co dovede příroda, nechá-li se volnost jejím silám. Avšak kdo má právo k takému násilí? Bylo by to zneuctění posvátného díla přírody, zločin spáchaný na dětství, z něhož vyrůstají dospělě osoby se všemi právy svými.

Není o tom pochybnosti, že matky jsou nejpovolanější k úloze pátrači po těchto záhadách, ovšem že jim třeba vzdělání psychologického. Záznamy musí býti pečlivé, dle pohlaví a rozvoje dětí vedené, a spočívati na základech vědeckých. Spolupracovníctví matky je nevyhnutelné.

O smyslech.

První pozdrav, jímž dítě na svět se přihlašuje, jest křik — dítě jím vyjadřuje bolest, pocit nepříjemný, což vyložili někteří filosofové výrokem: "Trpím, proto jsem." Nejnápadnější charakteristikou novorozence jest jeho nepřipravenost k životu. Jak daleko je za kuřetem! Bez lásky mateřské bídne by musilo zahynouti. Básník se táže: Která slepá, zlá moe vrhla nahé dítě na holou zemi? Ale zkušenost odpovídá: Dítěti připravena měkká poduška na matčiných řadrech.

Přicházejí na svět slepé, hluché, němé, přes to, že křičí, vyráží zvuky, ale neumi jim dáti významu — je to automat, to není člověk. Dr. Wirehov praví: "Novorozeně jest bytostí čistě míchovou, je to živočích, jemuž odňata byla hlava."

Novorozeně je trpné, činnost jest úplně na straně matky. A kolik jich umírá v zápase proti přírodě! V 1. roce činí úmrtnost 25%, celou čtvrtinu, od 2—6 roků 15—16%, od 6—12 r. 2—3%.

Mozek je z počátku měkký a na polo průhledný, drobný, velmi vodnatý, houstne pozvolna a nabývá pevnosti. Anatomové tvrdí, že embry u nejrůznějších živočišných druhů, ani člověka nevyjímaje, mají nápadně podobné vzezření, což málo liehotí lidské ješitnosti, jak ale všichni novorozenci rys za rysem jsou si podobní ve svých činech instinktivních.

Podstatou veškerého rozvoje jest pocit. Jak vzniká? Světlo působí na oko, zvuk na ucho, tlak, teplo na povrch těla, pokrm na jazyk atd., především je tu vnější příčina (popud). Vnější popud podráždí nerv živný a tento přenáší jako drát telegrafní vnější příčinu k ústředí nervstva a konečně k mozku. Tak vznikne v duši zvláštního eosi, není to obraz věcí vnějších, nýbrž jen odpověď na popud vnějšími věcmi způsobený, že v duši vzniká představa.

Co dobře známe činí dojem, jakoby zůstalo ehyeeno v naší duši. O rodném domě, místě atd. můžeme vypravovati byť bychom byli na sta mil od něho vzdáleni, víme o každé maličkosti. Vidíme vše živě před sebou. A jako se zrakem je to s jivými smysly. John Locke tvrdí, že představy mají zdroj v pocitech. Jsou tudíž smysly branou do duše lidské. Vzniká otázka, má-li dítě před narozením nějaké pocity a jaké? Které smysly dítěte v té době nemohou býti činnými? Ony smysly, které pro svou činnost potřebují světla a vzduchu: zrak, sluch, čich. Možno tudíž připustiti citlivost pouze pro změny teploty a tlaku. Pokud tyto pocity mají ráz psychický, je záhadou. Po tomto stručném úvodě o smyslech pojednáme postupně o smyslech jednotlivých.

Zrak.

Praví-li se, že dítě po narození je slepé, nesmí se tím rozuměti, jakoby bylo stíženo slepotou, avšak na jemné ústrojí zrakové působí oslňující paprsky světla a ústrojí to bylo až dosud uvyklé úplně temnotě. Jakmile překoná první nepříjemný pocit a oko přivyklo světlému okolí, otáčí se po světle jako květina po vycházejícím slunci. V první době rozdíl mezi světlem a tmou je pouze pocíťován, nikoli rozpoznáván.

Preyer pozoroval na Alexiovi (synku svěť, že projevoval záhy spokojenost ze světla mírného, bolest při světle prudkém (blesku) a neklid za tmy, jedenáctého dne po narození dal se do křiku, když nějaký předmět světlo mu zastínil, nebo když byla lampa ze světlice odnesena. Silné světlo ve spánku vyrušuje děti, svírají očka a probouzejí se. Svaly v duhovce, jimiž se zřetelnice ůží a rozšřruje, jsou v činnosti od počátku. Schopnost pohybovatí očima (mechanism) pokud se týče zornice, sítnice a vláken nervových je ůplně zdědná, ale případná ůstředí mozková nejsou ještě v prvých dnech vyvinuta, teprv zkušeností, evikem, ůžitím se rozvíjejí.

Preyer rozeznává v "hledění" malého dítěte ůtyři stupně:

1. Nejprve hledí dítě bezmyšlenkovitě do prázdna. Dívá se, avšak nevidí dosud předmětů, není to činnost rozumu a vůle, ale instinktivní otáčení hlavy a očí. Darwin sice seznal, že Doddy 9. dne otácel se po hořící svíci, ale Preyer odporuje, jelikož pokusem se přesvědčil, že dítě otáčelo hlavičku v ta místa i pak, když svíčku přemístnil jinam. Do devátého dne zrak u dětí není ustálen.

2. Na druhém stupni nehledí dítě bezmyšlenkovitě, ale dovede "utkvěti" na tváři matčině, a objeví-li se jiný jasný předmět ne příliš veliký, odvrací zrak od jednoho ke druhému. Pozorovatel Perez seznal, že dítě utkvělo na předmětu světelném ve 14. dnu svého života 3 vteřiny. Jiní zkoumatelé nabyli těchto zkušeností po době 5 týdnů. Celkem zkušenosti při pokusech nabyté nasvědčují, že zrak se ustálí obyčejně mezi 10. a 14. dnem života.

3. Na třetím stupni nabylo dítě schopnosti sledovati očima jasný, pohybující se předmět. Dítě sledovalo hořící svíci již ve 14 dnech, jindy až ve 20 dnech, jiní dokazují, že teprve v 6—7 týdni. Preyer dovozuje, že tuto činnost sledovati, totiž jasný předmět, podmiňuje součinnost mozku.

Longetov činil pokusy s holubem, jemuž vyňaty byly obě polokoule mozkové a holub ten i pak sledoval očima plamen pohybující se svíčky. To by mluvilo proti Preyerovi, avšak není rozhodnuto, že pohyby, které holub koná bez mozku pouhým pudem (instinktem), které jsou u zvířat pohybem odrazným, nevyžadovaly by u člověka součinnosti mozkové.

4. Na ůtvrtém stupni přechází dítě od zírání k pozorování, k činnému vyhledávání předmětů. Dosáhlo schopnosti dávatí zraku určité směry a udržet jej v tom směru. V 10. týdnu jistý hošík začal pozorně prohlížeti své ruce. Dítě Preyerovo navyklo si počátkem 3. měsíce dívatí se upřeně na lampu, visící u stropu, v 29. týdnu pozorně sledoval poletujícího vrabce. Na tomto stupni přichází již volné řízení mechanismu očního.

Nejbližší světová výstava bude Alaska—Yukon—Pacific výstava,

odbyvaná v Seattle, Wash. Začne 1. června a skončí 15. října 1909.

Hnědova Kalifornie.

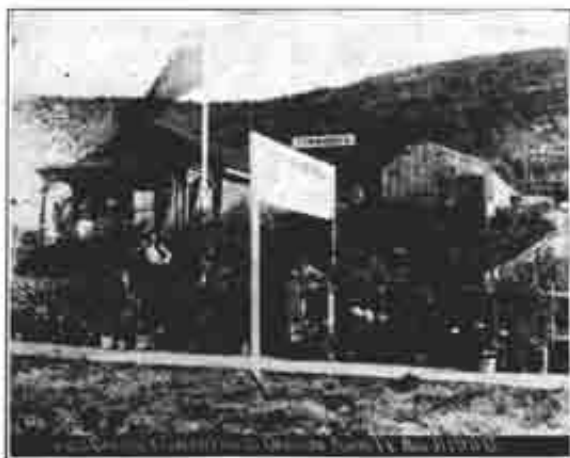
Dne 1. června, 1907, před davu čítajícími 15,000 hlav odbyvány obřady při prolovení půdy a mnozí vynikající mužové promluvili, mezi nimi Hon. John Barrett, ředitel Mezinárodní ůřadovny amerických republik, v zastoupení presidenta Roosevelta. Od onoho dne až po nynější dobu pracováno pilně na výstavišti. Ůrovnávání a vyklí-

zení půdy už dokončeno, všechny hlavní cesty, aveňy, kruhy a náměstí dodělány. Administrativní budova postavena a zabrána výkonnými úředníky už od srpna 1907. Paláce průmyslový a zemědělský, dvě z největších budov, dohotoveny.

Oproti dřívějším výstavám výstava Alaska-Yukon-Pacifie má v plánu postavení stálých budov. Výstaviště rozprostírá se na neužívaném pozemku university státu Washington a po výstavě skoro všechny budovy předány budou státní universitě. Tři stálé budovy jsou rozestaveny. Jsou to auditorium, budova krásných umění a strojnická budova. Poslednější je hotova, auditorium blíží se svému dodělání a palác krásných umění rychle pokračuje. Na budovách do-

Výjez z E. Avenue v Seattlu, směrem k severu.

Skleník v Dawson, Alasce.

obesláni výstavy \$600,000 a z toho \$250,000 použije se na stavbu následovních budov: vládní, aljašské, hawajské, filipinské a rybářské. Zbytek \$350,000 rozdělí se na výstavky takto: vládní \$200,000; z Aljašky \$100,000; z Filipínů \$25,000; z Hawajska \$25,000.

Správa výstavy se ujišťuje, že mnohé země při Tichém moři výstavu obešlou, jmenovitě Japan a Čína. Komisaři pracují nyní s úspěchem v zemích evropských.

Místo pro výstavu je jedním z nejkrásnějších kdy pro takový účel použitých. Má rozlohu 250 akrů a hraničí na délku více než 11½ míle s jezerem Union a Washington, kterážto poslední je největší na tichomořském severozápadu. Ježto výstaviště je v obvodu města, je příhodné pro všechny strany Seattlu a z obchodního středu po elektrické káře je vzdáleno pouze 20 minut jízdy. Pohoří Olympické a Cascade lze s výstaviště viděti a stálým sněhem pokryté vrcholky hor Rainier a Baker skytají volný pohled. Lesy s obrovskými stromy a mírně se sklánějící stráně, velkolepé terasy a

lovní a rybářské už se začalo a zadány kontrakty na výzdobu, jako jsou velká geyserová nádržka a kaskády. Budovy států Oregon, Missouri a Kalifornie jsou už dohotoveny.

Savitelé jsou nyní zaměstnáni hotovením plánů k sochám, stanovištím hudby, ukázkám elektrického světla, fontánám a jiným podobným přitažlivostem. Na mnoha jiných státních budovách bude co nejdříve s prací započato a také četné menších staveb pro různé účely je zamýšleno.

Vláda Spoj. Států dne 23. května 1908 povolila na

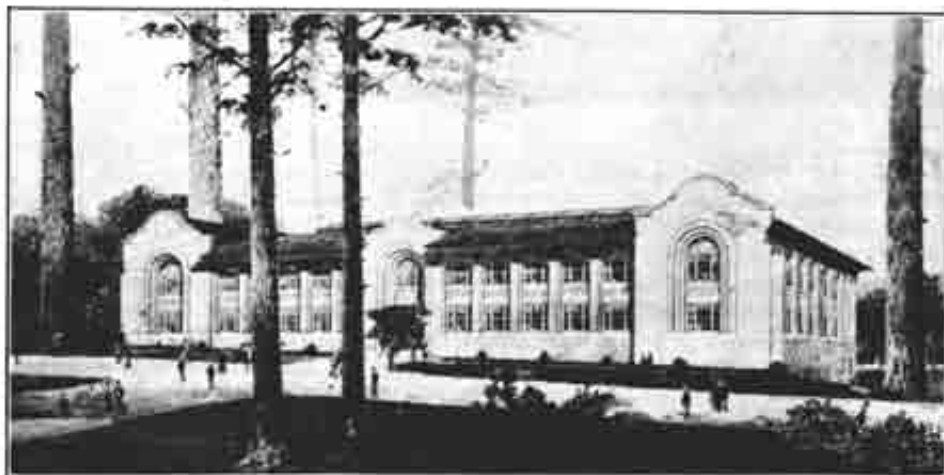
Budova krásného umění.

rozkošné břehy přidávají ke kráse výstavního pozadí. Při stavbě budov bude se hledět četřítí díla přírody.

Dvanáct velkých výstavních paláců bude tvořiti hlavní část výstavy. Kolem těchto seskupí se budovy státní, cizozemské a konečné a menší výstavní stavby. — Hlavními výstavními budovami budou: Vlády Spojených Států, Aljašská, Yukonská, průmyslová, zemědělství a zahradnictví, strojnictví, lesnictví, krásných umění, rybářství, dolovní, hawajská a filipinská.

Zákonodárna státu Washington v zasedání 1906—07 povolila \$1,000,000 na zastoupení ve výstavě. Stát postaví několik budov pro rozsáhlé své výstavky. Ač je stát ještě mladý, povolil jako výstavní stát tolik, co své doby Missouri na St.-Louisskou výstavu světovou.

Oregon a Kalifornie každý povolily po \$100,000, s ujištěním, že až se zákonodárny jejich v r. 1909 sejdou, povolí více. Jiné státy, jež předběžně peníze povolily, jsou: Pennsylvania \$75,000, New York \$75,000, Missouri \$10,000, Utah \$2,000, Nebraska \$15,000. Očekává se, že mnohé jiné státy ve příští schůzi jich zákonodáren peníze na stavbu budov a výstavky povolí. Ujištění o tom zaslaly následovní státy: Massachusetts, Montana, Kentucky, Idaho, Nevada, Wisconsin, Wyoming, Kansas, Illinois, Minnesota, Ohio, Indiana, Iowa, Sev. Dakota a Colorado.

Budova strojnictví.

Cizozemské účastnění se omezeno bude přísně na země ležící při Tichém oceánu. Je 24 těchto národů, jež berou zájem na výstavě. Velká Británie, Francie, Německo, Rusko a Nizozemsko budou pozvány k zaslání výstavních věcí, jež by představovaly jejich zájem na vývinu tichomořského obchodu.

Hlavním záměrem výstavy je předvésti zdroje a možnosti Aljašky a Yukonu a vrnámot uvéstí a podporovati velkou důležitost obchodu Tichého oceánu a zemí přímém ležících. Kromě toho ukáže výstava obdivuhodný pokrok západní Ameriky.

Převládajícím náhledem o Aljašce je, že je to pouze země ledu, sněhu a zlata. To- též platí o Yukonu. Málo lidí vědí o velikých možnostech a výhodách těchto končin. Kromě kožešin, ryb a zlata jsou jiné věci, jež se počínají vyvíjeti a neobyčejně lákají kapitál i práci. Bude záměrem výstavy pomocí výstavek přivéstí kraje severní do před- předí a podatí světu pravý náhled o jejich nesmírném bohatství. Je známo, že vláda r. 1867 zaplatila Rusku za Aljašku \$7,200,000, čili asi 2 centy za akr, ale všeobecně se neví, že Spojené Státy dostaly asi \$11,000,000 na ctu ze země té v 39 letech. Ač bo- bohatství krajiny bylo teprve jen na povrchu dotknuto, vydala Aljaška více než za \$125,000,000 zlata, za \$80,000,000 kožešin a za \$96,000,000 ryb. Na tisíce akrů půdy hoří se k zemědělství a na tisíce dalších porostlých je dřívím. A vše toto koupil Strýe Sam- asi za cenu jedné moderní bitevní lodi.

Budova Oregonu.

Svedení břhů tichomořských obchodně blíže, což stane se předvedením zdrojů zemí při tomto velkém oceánu, bude něčím, co několikrát převyší výlohy na výstavu.

Značně více než polovice obyvatelstva světa žije v zemích hraničících s Tichým oceánem. Nejnovější statistická udání od odboru obchodu a práce ve Spojených Státech, dávají těmto zemím, s vyjmutím Spojených Států, rozlohu 17,696,000 čtve- četných mil, a 904,363,000 obyvatelstva. Dovoz jejich páčí se ročně na \$1,853,334,000 a vývoz na \$1,893,642,000, takže jejich celkový obchod zahraniční je \$3,746,975,000. Z tohoto zahraničního tichomořského obchodu připadá na Spojené Státy jedna pětina, velkem \$718,000,000 ročně, z čehož \$396,000,000 připadá na dovoz a \$322,000,000 na vývoz.

Uváží-li se, že Spojené Státy mají svým položením výhodu před zeměmi evrop- skými, jsouce mnohem blíže ku shora zmíněným zemím, a že vzdor této výhodě může se naše země pochlubití pouze jednou pětinou obchodu, co mají jiné země, možno po- všeobecně možnosti zvětšeného obchodu přes moře Tiché pochopití.

Předvedení tichomořského západu bude přirozeně dalším důležitým výsledkem, ježhož se výstavou Alaska-Yukon-Tichomořskou docílí. Lewis and Clark výstava v r.

1905 v Portland, Oregon, odbyvaná představila východ a střední západ západu, a teď Alaska-Yukon-Tichomořská výstava přemění tuto známost ve vřelé přátelství. Výstava značně přispěje k patřičnému ocenění západu. Odhadovaných 250,000 návštěvníků východně od Skalnatých Hor, kteří využijí snížených železničních sazeb, aby na výstavu přijeli, uhlídali kraj a jeho obyvatele, studovali podmínky a všimli si vymožeností, vrátí se domů s myslí zbavenou mnohé nejistoty, jež je zahalovala, protože vymyšlené karikatury přijímali za skutečnost.

Daměti českých osadníků v Americe.

JOSEF DVORÁK s manželkou.

v cestě, neboť jižanské vojsko bylo zaháněno na útěk. Cesta vedla dlouhou a trapnou jízdou do Chicaga, kde byli proti své vůli zdrženi čtyřdenním čekáním na zavazadla, jež nepřišla s nimi zároveň. Dále jeli do Iowa City, Ia. "Náš eřl byl ještě 50 mil vzdálen", vypravuje stařec, "použili jsme další dráhy do okresu Tama, odkud jsme se dali dovézt draze zaplaceným povozem na farmu pana Kasla 20 mil vzdálenou. Ono místo se zvalo Redman, bylo rozloženo mezi nynějšími městečky Irving, a Elberon. V naší cestovní společnosti též byl můj bratr. Hotových peněz jsme měli každý \$500 dolarů a zakoupili jsme 130 akrů za 800 dolarů. Další svízele nám teprve nastaly, neboť naše obchodní město Cedar Rapids bylo vzdáleno 50 mil. Ale přičiněním a trpělivostí jsme všem nesházím vzdorovali a stále ku předu za pomoci své manželky, našich synů, a mého otce, který též s námi společně přijel, se nám vstojně časem dařilo. S bratrem jsme společně hospodařili tři roky, pak jsme se rozdělili stejným dílem. Pak jsem vlastnil 160 akrů, které jsem koupil za 1300 dolarů. Po desíti letech jsem opět koupil 160 akrů a to již za 4000 dolarů, poblíž Elberon. Od té doby se nám již dobře vedlo. Manželka mi zemřela v roce 1900. Byla to velmi dobrá a starostlivá žena. Zanechala mi jednu dceru a pět synů. Jos. J. vlastní 220 akrů, Matěj 250 akrů, Jan J. 200 akrů, Frank 320, Václav v Hektar, Minn. 160 akrů. Celá naše rodina jest obohacena mimo pozemských statků též ryzím duchem Svobodomyslností."

Podává Tomáš Vávra.

Josef Dvořák, Elberon, Ia. Narozen v listopadu roku 1823 v Pelhřimově, v Čechách. Rodiče jeho nebyli bohatí, leda na četnou rodinu. Náš stařec, ve svých dětských letech navštěvoval škola do 12 roků. Již v tomto útlém věku musel se vrhnouti na pracovní dráhu. Po čase se učil zedničinu, kterou provozoval do 22 let. Mezi tím časem též navštívil Německo a procestoval Rakousko, pracuje kde práce byla ve svém zaměstnání. Zdržoval se v cizině, pokud jen bylo možno, aby se vyhnul vojaněně. Ve stáří 25 roků se oženil a hospodařil na menším hospodářství. Rodina ryhle přirůstala, a jelikož v kraji žádnou skvělou budoucnost nevěštil pro své děti, prodal své hospodářství a v roce 1862 se vydal s celou rodinou do Ameriky. Jeli po plachtovníku a cesta trvala osm neděl, než přistáli v Baltimore. V onen čas, právě řádila Občanská válka; dráhy od Baltimore západním směrem nebyly neboť kolejišce a násy byly vojskem nepřátelským zničeny. Po opravení dráhy, a několikadenním čekání bylo přistěhovalcům možno pokračovati

ANTONÍN VANĚK.

Antonín Vaněk v Wilber, Neb., píše o svém životě: "Narodil jsem se r. 1839 v Kardašově Řečici v č. 175. Mezi deseti dětmi byl jsem pátým synem. Rodiče nebyli zámožní. Otec byl zedníkem, a ztrávil čtrnáct a půl roku na vojně, kde prodělal všechny tehdejší bitvy, po návratu domů neměl v úmyslu se ženit, avšak konečně ve stáří 44 roků přece uzavřel sňatek s Annou Vosíkovou. Prošel obecnou školu šel jsem se učit hrdčářství. Třináct roků starému zemřel mi otec a v patnácti jsem se vydal do světa. Cestoval jsem na Moravě, v Uhřích a Štýrsku, v kteréžto poslední uvedené zemi jsem pracoval při hrdčářství tři čtvrti roku. Pak jsem se ubíral do Chorvatska, Tyrol, Švýcarska a zpáteční cestou do Bavor a Horních Rakous, kdež jsem pracoval půl čtvrti roku. Pak jsem byl povolán domů, nbych tam započal pracovatí samostatně a otevřel vlastní dílnu. Matka pak šla se znovu. Jsa stár 24 roků oženil jsem se s Evou Kacálovou, rovněž z Kardašovy Řečice. Vedlo se nám dobře a já setrval při řemesle osm roků. Jsa však trápen strašlivými bolestmi reumatickými zanechal

jsem z lékařského nařízení řemesla a odhodlal jsem se do nového a nám neznámého světa, do Ameriky. R. 1870 vyjeli jsme z Bremen po parníku "Leipzig" Když po třicetidenní plavbě jsme přistáli v Baltimore, narodil se nám syn Antonín, jenž jest nyní lékařem v Ashton, Neb., a zároveň tam vlastní lékárnu. Hned po příjezdu do Ameriky jsme se usadili v Nebrascce a to na místě, kde až dosud bydlíme, 7½ míle od Wilber. Přijeli jsme do Nebraska City v měsíci červnu a s námi zároveň celá karavana krajanů, kteří zároveň s námi přijeli do Ameriky a za svůj cíl si vesměs zvolili Nebrasku. Byl to Josef Vosík, Matěj Chat, Jakub Janošík a Jakub Bláha, všichni s rodinami: V Nebraska City jsem se seznámil s Janem Petráčkem, majetníkem jídelny, do níž právě náhodou vešel přítel Jan Brabec od Crete. Ten našel naše ženy a děti na vůz a vydali jsme se sto mil na západ do Salina okresu. Cesta z Nebraska City, jež bylo také našim jediným tržním městem, trvala tři dny. Přijeli jsme na farmu strýčka Shranosty, v ježež malém dráčku nebylo však pro nás všechny místa, a tak jsme spali venku. Dne 18. června jsem si zabral vládní pozemek v rozloze osmdesáti akrů a neprodleně jsem postavil dráček. V prvním roce jsem si koupil krávu s teletem a kvočnu se 16 kuřaty a pět akrů půdy jsem si dal prolomit. Z litru hrachu, jež jsem přivezl z Čech, sklídlil jsem dva pytle, brambor jsme sklídlili as 50 bušů a rovněž i dostatek okurek, zelí a jiných zelenin, tak že o živobytí jsme měli aspoň částečně postaráno. Kromě farmaření chodil jsem za různou prací, jako kopání kmenů, dělání studní a k práci na dráze, jež se stavěla od Nebraska City do Crete. Vydělal jsem si tak na potah, a pak s párem ochočených texaských volů jsem započal dále pracovatí s prolamováním půdy. Třetího roku měl jsem zděláno již 40 akrů, na něž jsem nasázal kornu, která slibovala krásnou úrodu. Leč v červenci přilétly kobylky a naši mnohoslibnou úrodu úplně zničily za půl hodiny. Ještě štěstí, že jsme sklizené obilí měli již vymlácené. Celkem jsem ho tenkrát sklídlil přes 700 bušů. Čtvrtého roku jsem si koupil pár dvouletých hřibů a ježto nám přálo štěstí, přibývalo stále dobytka i pozemků. Z našeho manželství povstalo deset dětí. Dne 9. července 1905 zemřela mi manželka, a rovněž i všichni emigranti, kteří se mnou přijeli do Ameriky, mne již přešli. R. 1907 jsem se též účastnil pražského všesokolského sletu. V mém starém domově i jinde po Čechách shledal jsem značný duševní pokrok, což mne velmi potěšilo.

Za 37 let, co dlím v Americe, bylo nám velmi mnoho utrpení prodělati, avšak vytrvalost a trochu štěstí nese různé a těmi milými různými, jež jsou k mému starému kmeni věrně připjaty, jsou mě upřimě mne milující dítky, jichž jest na živu dosud

sedm. Syn Josef pak má dítěk 12, Anna 4, Marie 5, František 7, Antonína 3, Rudolf 3, Antonie 4, což činí 37 vnuků a 3 pravnučky.

Zanechav farmaření trávím svůj odpočinek u dcery Antonie, provdané za Franka Mareše, hostinského ve Wilber.¹⁾

Josef Vilém Jirásek.—V tomto ročníku "Amerikánu", na místě dychtivě vyule-žávaném všemi krajaný, v řadě životopisů starých českých osadníků, v jichž pamětech skládá se, odstavce za odstavcem, událost za událostí historie amerických Čechů, máme letošního roku milou příležitost uvést životopis jednoho z nejstarších krajanů v Americe usazených.

Žel, že nebylo přívětivému stařečkovi dopřáno, aby sám napsal svůj životopis. O několik roků přestal mu sloužiti zrak, tak že nyní nemůže ani čísti a sotva rozeznává postavu osoby před ním stojící. Ovšem, když je osmdesátka čtyři léta za zády, nelze se diviti, že některé smysly začínají vypovídati službu. Ještě štěstí, když jinak jest zdraví obstojné a když staré tělo není upoutáno na lůžko.

Vzhledem k nemožnosti starého pana Jiráska, aby sám svůj životopis sepsal, odebral se jeden ze spolupracovníků na kalendáři Amerikánu do jeho bytu na dvanáctý boulevard v Chicagu, kde stařeček se svoji stařenkou u jich dcery paní Julie Fenelové žije, a z jejich vypravování sestavil věrně tuto vlasin'mi slovy starého krajana uvedené paměti.

"Narodil jsem se v Dražiči u Beehyně dne 19. září 1824, tedy před osmdesáti čtyřmi roky. Otec můj mne určil pro lepší vzdělání, nežli mívají obyčejné vesničké děti, a proto, když jsem vychodil dvouřídni obecní školu v Chrásanech, poslal mne do třetí třídy do Krumlova. Tenkrát znamenala třetí třída již "vyšší vzdělání", poněvadž reálék té doby nebylo. Již od útlého mládí učil jsem se hudbě, a to hned na několik nástrojů najednou. Měl jsem se později věnovati stavu učitelskému a poněvadž každý učitel musel býti hudebníkem, učil jsem se na housle, piano, varhany a flétnu. Mým prvním učitelem hudby byl učitel farní školy v Chrásanech Hubert Samolovský, jenž vida, že mám k hudbě velké vlohy, věnoval mi mnoho péle a času.

Když jsem s prospěchem vychodil školu krumlovskou, šel jsem do Táobra, skládati zkoušku na učitelského pomocníka, jak se tenkrát podučitelům říkalo. Zkoušku jsem šťastně složil, ale tím jsem se ještě nestal podučitelem, nýbrž nastalo mi hledání místa, neboť učitelský musel si sám vynajíti místo svého působitiě nejinak nežli pomocník krejčovský nebo kloboučnický. Dozvěděl jsem se o uprázdněném místě podučitelském v Radomyšli u Strakonice, a nedbaje vzdálenosti, pustil jsem se tam — ovšem že pěšky, neboť železnice tehda nebylo, a i spojení dostavníky bylo řídké. Pan učitel v Radomyšli mne přivítal vlídně a jako nehazeče o místo jeho pomocníka se mne vyptával jaké jsou moje znalosti, zdali vím, jak se má zacházet s dětmi a vůbec na povinnosti vychovatele mládeže. Pak přišla na řadu otázka neméně důležitá, otázka hudby. Zdali prý hraji na varhany. Já, že ano. Zdali prý hraji dobře. Na to jsem odvětil, že nevím, to že musím nechat posouditi jiné. Zavede mne tedy do kostela, ahych se svým uměním prokázal. Prohlédl jsem si napřed důkladně celé varhany, hru rejstříků, a duděl jsem, jak mne při tom učitel stále pozoroval. Pak jsem zasednul ke klávesnici, jež byla obrácena k vnitřku chrámu zády. Ale aby varhaník viděl na oltář, viselo nad klávesnicí zreadlo. Ve skle tom jsem mohl pozorovati, jak si učitel za mými zády, jakmile jsem do kláves sáhl, pokyvoval a mml ruce. Čím dále jsem hrál, tím větší byla jeho radost, až mi konečně poklepal na rameno a oznámil mi, že jsem přijat. Byl jsem rád, že jsem tak brzo našel místo. Poměry učitelského tenkrát ale nebyly skvělé. Dostával jsem k bytu a stravě 8 zl. Nemyslete si, že týdně, nebo aspoň měsíčně. Nikoliv ale ročně. Osm zlatých ročně. Na štěstí měl tehda učitel jiný pramen výdělku, a tím byly zábavy a plesy. Mimo postu a adventu hrávalo se téměř každou neděli v některé hospodě k tanci a učitel, i jeho pomocník hývali hlavními členy vesničké hudby. Bylo to v blízkém okolí Strakonice, a tam mají lidé rádi hudbu, o čemž dávají strakonické dudy celému světu neklamné svědectví. Té báchorce o dudách visících za oltářem strakonického kostela, a hrajících někdy samy od sebe při mši, se mi nikdy nechtělo věřit. Spíš jsem myslel, že zvuk dud, jež zbožní věřící mezi pozdvihováním při mši slyšeli, pocházel z hospody s kostelem sousedící z kde se někteří méně zbožní osadníci již mezi mši popíjenou a posloucháním oblíbeného nástroje dud, bavivali.

Po nějakém čase mého působení v Radomyšli zemřel učitel, jehož jsem byl pomocníkem, a mně nastala těžká povinnost, vyučovati dvě třídy najednou. Byla to velká práce a starost. Mezitím co jsem v jedné třídě vyučoval, pracovali žáci druhé třídy na úkolu, jež jsem jim dal, a když byli s úkolem hotovi, šel jsem zase do druhé třídy učit, dav napřed žákům první třídy úlohu, kterou by se zaměstnávali po čas mé nepřítomnosti. Mezi tím časem jsem se seznámil s dívkou, jež stala se později — a je do dneška—drahou a milovanou družkou mého života, Marii Strnadovou. Vzali jsme se za sebe v r. 1851 v Chrásťanech. Před sedmi léty jsme tedy již slavili zlatou svatbu. Když jsme se brali, tu jsme si ještě nemysleli, že téměř celou dobu našeho manželství budeme trávit ne ve své vlasti, ale za dalekým mořem, v té Americe, o které se tenkrát ještě mnoho určitěho nevědělo.

Americká stěhovačův horečka se tenkrát šířila po českém venkově. Někteří sedláci vyprodávali svoje statky a pouštěli se na dalekou pouť za moře, a o Americe se mluvilo neustále. I se mnou hrála touha, pustiti se do ciziny, viděti velký kus světa, zkusiti svoje štěstí v zemi kde je živobytí snadnější, a pokaždé když jsem slyšel, že ten nob

JOSEF VILÉM JIRÁSEK

MARIE JIRÁSKOVÁ (roz. Strnadová).

onen se stěhuje do Ameriky, zdvojnásobovala se moje chuť pustiti se za těmi vystěhovačův také. Po Radomyšli jsem učiteloval ještě v Chrásťanech, na škole kde jsem byl obdržel první vzdělání, a v Záhoří u Bechyně, kde jsem byl samostatným učitelem, a z tohoto posledního místa jsem se konečně pustil roku 1854 na pouť za moře. Prodali jsme co jsme měli a s jedním malickým dítětem jsme se pustili na dalekou pouť, zároveň s několika krajany. V Bremen jsme vstoupili na plachetní loď Katherine Dukwitz s plni strachu z dlouhé plavby jež nás očekávala a naději na nový život v Americe, jsme se odevzdali šumícím vlnám.

Plavba trvala šest neděl, a za tu dobu se vystřídalo všechno možné počasí, irozné bouře i dny úplně klidného krásného moře. S námi na téže lodi jeli krajane Špejla, Kolář, Velik a Korecký s rodinami. Bylo nás na lodi asi šest hudebníků a jakmile pohoda dovolovala, sesedli jsme se na palubě a hráli pro poslouchání i k tanci, a tu kolem nás oživovala celá loď. Mladí se pouštěli do tance a širošířá hladina kolem našeho plachetníku ozývala se zpěvem, hudbou a veselím. Nám to nejenom pomohlo ubíti zdlouhavě plynoucí čas nekonečné plavby, ale získalo nám to i dobré časy, neboť kdo něco měl, rád muzikanty počastoval.

Tak jsme se s veslou myslí a s lehkou kapsou dostali do New Yorku. Pravím s lehkou kapsou, neb na penězích nám po přistání u amerického břehu zůstalo padesát sedm dolarů. Ale ne nadarmo jsem se spoléhal, že jest hudba umění, jež se dá obrátiti v dobré řemeslo. Hned třetí den po našem přistání v New Yorku jsem šel s německými hudebníky hrát a vydělávat. V New Yorku, kde jsem zůstal přes

zimou, jsem se dověděl, že je ve Filadelfii český biskup jménem Neuman. Vzpomněl jsem na Enasy, kdy jsem jako učitel hrával na kůru a zatoužil jsem po takovém klidném zaměstnání. Nerozmýšleje se dlouho, pustil jsem se do Filadelfie. Koušek jsem jel po vodě, načež jsem se pustil dále pěšky. Vzalo mi to několik dnů, a musil jsem se po cestě hodně vyptávat, než jsem se do druhého největšího amerického města dostal. Moje naděje mne nezklamaly, neboť když jsem se biskupovi Neumanovi představil a o zaměstnání jej požádal, dostal jsem místo varhaníka ve velkém kostele sv. Alfonse. Mimo to jsem dával hodiny na piano, a jakmile jsem viděl, že mi kyne ve Filadelfii pěkná budoucnost — a to bylo za několik neděl po mém příchodu, — poslal jsem moji manželce, která zatím zůstala u známých v New Yorku, peníze na cestu, aby za mnou přijela. Něco jsem již měl ušetřeno a ostatním mne založil biskup, jemuž se moje varhanické výkony velmi zamlouvaly."

Do vypravování vpadá pozorné naslouchající a při vyvolávání dávnuých vzpomínek dojatá družka p. Jiráskova, rovněž staříčká paní Marie Jirásková.

Pomyslete si moje překvapení, když jsem za ním do Filadelfie přijela, a shledala jsem, že má již vše v bytu pro rodinný život připraveno, všechno nakoupeno, uspořádáno, tak že mi nezbývalo, nežli stoupnouti do kuchyně a začíti hospodařiti. Bylo to pro mne veliké a krásné překvapení a teprve v té chvíli jsem začala věřit, že nebudeme litovati tobo, že jsme opustili ve vzdálené vlasti skrovné živobytíčko, a pustili se za moře."

"Byli bychom snad ve Filadelfii zůstali," pokračuje pan Jirásek, "kdyby nebylo nedorozumění s nově přišedším českým knězem. Dokud byl v místě německý kaplan, vycházeli jsme spolu výborně. Pak ale na jeho místo přišel český kněz Repiš, jenž se později všelijak uvedl v známost za svého pobytu v Clevelandu. Ten měl nějakého svého kandidáta na moje místo a brzy se začal klid našeho života kaliti. Zrovna v té době, jako na zavalanou dostal jsem dopis od krajanů, kteří se mnou do Ameriky přijeli a pustili se na západ až do Chicaga. V dopise mi sdělovali, že jsou v Chicagu pro hudebníky dobré výdělky, abych tam přijel.

Při prvním novém nedorozumění s knězem jsem tedy pověsil varhanictví na hřebíček, a po čtyřletém pobytu ve Filadelfii pustili jsme se s rozmnouženou rodinou na další pouť světem. Tentokrát jsme šli za jistým. V Chicagu, kam jsme dorazili po několikadenní cestě vlakem, nás očekávali krajané Kolář, Pokorný a jiní.

V Chicagu mi znal nový život. Výdělky sice byly, ale bylo nutno jíti za nimi a to do hospod. Všechen veřejný život Chicaga soustřeďoval se tenkrát v hostincích, z nichž některé byly veliké a pěkně zařízené. Každá velká hospoda musela mít v sobotu a v neděli hudbu. Přáním každého hudebníka bylo, aby se dostal k nějakému takovému pravidelnému hraní ve velkém hostinci. Mně se přání to splnilo brzy. Největším a nejvíce navštěvovaným hostincem v okrsku tehdejší české čtvrti byl hostinec Niemayerův na Canal ulici. Niemayer byl Němec, ale jeho hostinec býval Čechy snad ještě více navštěvován nežli Němci. V sobotu a v neděli tam bývalo zvláště veselo. V sobotu večer se hrávalo k tanci, a to trvalo do půlnoci, neb jakmile nastala neděle, vešla v platnost záповěď tance. Jinak baviti se bylo dovoleno, a proto pořádána v neděli odpoledne v hostinci hudba koncertní a po večeri se znovu hrálo, při čemž se hudba střídala s divadlem, solovými výstupy, zpěvy atd. Jakmile se udeřila dvanáctá, vyklizen obratem ruky sál, a tanec započal zase, aby potrvál až do rána. Záповěď nedělních tanců trvala jen několik let po mém příjezdu.

V Niemayerově hostinci se mi tedy otevřela příležitost výdělku. Ačkoliv byl Niemayer Němec a německých hudebníků bylo v městě dost, chtěl mít vždycky českou hudbu. Hrával jsem tam s několika jinými českými hudebníky po léta a byl jsem spokojen výdělky. Ovšem že výdělky ty nebyly tenkrát ani přirovnatelné k dnešním cenám. Za odpoledne, večer a téměř celou noc hraní koncertního i k tanci jsem dostal 83—84. Později jsem též někdy hrával v českých hostincích Čapková, Smolíkova a jinde.

K tomu jsem ale dával mezi týdnem hodiny, vyučoval jsem na housle, piano i na dechové nástroje, a tak plynul čas v práci a spokojenosti. Později jsem se stal kapelníkem Těloevičné Jednoty Sokol na DeKoven ulici, a když se ustanovila Jednota Sokol Slovanská Lípa, pořádal jsem hudbu pro tuto.

Dokud nebylo českého kostela, chodívali všichni krajané — totiž ti, kteří do

kostela vůbec chodili — k sv. Františku za most, v místa kde nyní oddělena tratěmi nesčetných drah a kanálem od naší západní strany je obchodní čtvrť města. Byl to tentýž kostel, jenž se nyní nachází přestaven na 12. a Newbery ul.

Když si začali Češi stavěti svůj vlastní chrám na DeKoven a Desplaines ul., zaopatřili si do něho hned varhany. Měl jsem se státi varhaníkem prvního českého kostela v Chicagu. Stěny kostela byly ještě z pouhých latěk, neomítnuty, když se tam za úřadování pátera Molitora započaly konati bohoslužby. Byl jsem vyzván, abych šel vyzkoušeti nové varhany a hrál na ně. Hrál jsem tak několikrát, ale když se zadávalo na stálo místo varhaníka, nebylo dáno mně, nýbrž tomu, kdo snad uměl udělati lepší poklony. Varhaníkem stal se krajan Matějovský. Když se později osadníci přesvědčili, že má nový varhaník tak silnou zálibu ve skleníci elmeloviny, že mu mnohdy zabraňovala vidět na noty a klávesy, přišli znovu pro mne. Ale nešel jsem, ať si mohli kostelní výboři nohy uběhati. Když jste si vzali jiného, ať vám hraje, jsem řekl, a dest.

Netrvalo to dlouho, a pomýšlel jsem na postavení vlastního přístřeší. Stavební materiál, totiž dříví bylo tehdež laciné. Jediná dráha jež toho času do Chicaga vedla, měla velké sklady dříví, zvané "yardy" nedaleko české čtvrti a prodávala dříví za babku. Loty kapovati nebylo zapotřebí, bylo tenkrát zvykem stavěti menší domky na pronajatém místě, jehož bylo na DeKoven ulici na výběr. V místech, kde jest nyní Halsted ulice byl jenom tu a tam osamělý domek. Dál na západ rozkládaly se prairie. Osada krajanů seskupena byla kolem ulic DeKoven a Canal. Vystavěl jsem si "dům" na DeKoven, na najatém kusu půdy. Byl to baráček o dvou světnicích a kuchyni. Proto jsem se musel dlouho smáti poznámce jednoho stavitele, jenž se před tím mým "domem" zastavil a zvolal: "Hleďme, jak si pomohl Jirásek brzo k majetku!" Dnes už se snad takové majetky ani nesmí stavět.

Práce bylo stále dost, počet žáků se množil, a měl jsem jich mnohdy, že jsem to nemohl ani zastati. Žáci mi platili obyčejně \$5 měsíčně, za to ale měl každý z nich hodinu každodenně. Mezitím co jsem jednoho vyučoval, čekali už dva tři jiní, až na na ně dojde řada, a hádkám, kdo má přijít dříve nebývalo mezi pány kluky konce. Měl jsem také německé děti za žáky.

Jednou přišel ke mně jeden policista, — rodem Němec, vyjednávati vyučování pro svoji deernsku. Jak to mezi sousedy bývá, vzbudilo objevení se "vaemana" a jeho příchod do našeho domku pozornost celé ulice. "Copak chce vaeman u Jirásků?" ptal se jeden druhého a za chvíli bylo kolem našich dveří plno zvědavců. Uspokojení nastalo teprve, když jsem se objevil zároveň s policistou ve dveřích a potřásl mu na rozloučenou jako dobrému příteli rukou.

Z mých bývalých žáků se pamatuji na jména Josefa Vilíma, Franka Vilíma, Franka Vrchotu, jenž se učil dlouho a stal se výborným hudebníkem, krajanů Franka Poštu, Houdka, Franka Hlavína, jenž se později odstěhoval do Kalifornie, Tomáše Cihláře, Jos. Kohouta, nynějšího právníka a radního, bratry Kozáky, známé hudebníky aj.

Žil jsem tedy úplně svému zaměstnání a zůstal-li jsem vždy vzdálen politiky, bylo to proto, že jsem k tomu neměl času. Šel-li jsem hlasovat, hlasoval jsem jako velká většina krajanů demokraticky. Rovněž pro život spolkový jsem neměl času. Jediný spolek, k němuž jsem náležel, byl podpurný, a ten mne zklamal. Dal jsem se na radu mnohých krajanů k spolku Hermanssoehne a platil jsem příspěvky po 32 let, když se spolek rozpadl. Ale musím doznati, že jednou po dobu dlouhé choroby jsem dostával správně nemocenskou podporu \$5.00 týdně.

Nemohu opomenouti se zmíniti, jak se ke mně zachoval za mé kruté devíti-měsíční nemoci, kdy jsem byl reumatismem upoután na lůžko, p. August Geringer, tehda chudý začátečník ve vydávání novin. Krajané, kteří měli soucit se mnou a mojí rodinou, pořádali mi benefit. Pan Geringer, jenž měl tiskárničku v bezjmentu na Canal ulici dělal k benefitu tomu všecken tisk, cedule, vstupenky, programy atd. K tomu ještě prodával vstupenky a přičinil se o úspěch koncertu velice. A když se jej pořadatelé po koncertu přišli zeptat na účet, nepřijal ničeho. Ani za papír a tisk, jež obě přidal ze svého, nevezal ani centu. A to byl v začátcích, kdy mu bylo zápasiti s nedostatkem a byl obléhán věřiteli. Vzpomínám s vděčností na šlechetný čin muže, jenž stál a stojí po celé třicetiletí v popředí českoamerického života.

Tak se mi podařilo přestáti i ty kruté doby.

Neměli jsme tenkrát, hudebníci, žádného spolku mezi sebou, ale přece jsme si vydržovali společnou písárnu, kde se přilhalovali hudebci, chtěli dostat zaměstnání, a kam chodili hostinští, kteří chtěli mít hudbu. Mně nebylo úřadovny té třeba, poněvadž jsem byl na stálo u Niemayera, pokud měl tento hostinec. A když se hostinství vzdal, měl jsem dost práce, než abych byl odkázán na hledání. Niemayer nalíval českým i německým hostům a pořádal jim zábavy, dokud byla živa jeho první žena. Když ale jeho manželka, která byla duší obchodu, zemřela, pronajal hostinec a za nějaký čas odejel domů do Německa. Předpovídali jsme, že se vrátí s novou hospodyní a neklamali jsme se. Přijel s novou švarnou žínkou a usadil se znovu ve známém hostinci. Ale brzo toho musel nechat, neboť nová paní Niemayerová neměla zálibu v šenkování a obstarávání velké kuchyně. Tak přišla druhdy po celé záp. straně Chicaga známá hospoda Niemayerova v cizí ruce a později zapadla v zapomenutí. Počet českých hostinců se množil, a krajané chodili na svůj oblíbený chmelový mok více ke krajanům.

S rokem 71 nastaly mně a mé rodině smutnější časy. Nepřišli jsme sice požárem, jenž ztrávil skoro celé město o skromný majetek, neboť ubájením budovy Slovanské Lípy jsme byli i my zachráněni, ale po požáru přestaly výdělky jakoby ufal. Asi po 3/4 roku se neschlo nikde hráti, a záci také odpadli, poněvadž měli krajané na starosti mnohá jiná vydání. Moje zdraví mi nedovolovalo pustit se do těžké práce na stavbách, již bylo dost a proto na nás dolehly zlé dny. Ale i ty se přenesly přes naše hlavy zanechavše nám pouze trdnou vzpomínku. a s lepšími časy přišly nové výdělky.

Dítěk jsme měli šest, z nichž dvě zemřely. Zbývají nám dva synové a dvě dcery a radost, kterou nám v našich dnech vysokého stáří připravují, jest nám nejkrásnější odměnou za péči, kterou jsme na jejich vyelování vynakládali. Nejstarší syn, Vilém jest v Green Bay ve Wisconsinu v obchodě doutníkářském a při tom provozuje hudbu, jsa velmi dobrým hudebníkem.

Druhý syn Karel jest majitelem velkého obchodu se smíšeným zbožím v Chicagu na 12. boulevardu, a rozšiřuje svůj známý a oblíbený obchod neustále.

Zesnulý syn Alois, jenž zemřel ve věku 28 let na první chorobu cestoval velmi mnoho, nejen po Spojených Státech ale i po Mexiku a středoaamerických zemích. Snad mu ten nestálý život a mnohé zkušenosti ve všech nepohodách zkrátily život.

Deera Marie jest provdána za známého chicazského oděvníka p. Václava Kuchynku. Další deera, paní Julie Fenelová, u které žijeme, jest vdovou po p. Franku Fenelovi. Z dítěte našich máme již 9 vnoučat a 6 pravnoučat.

Tím končí vlastní popis života p. Josefa Jiráska.

Oba staříci manželé (84 a 81 roků) těší se ještě obstojnému zdraví. Jediné co je sužuje zrak dědečkův, jenž vypovídá službu, což přičítají tomu, že si mučil oči psaním not dlouho do noci, a slabost nohou, jež zase babičce dovoluje jenom pomaloučku s místa na místo přecházeti.

Na otázku pisatelovu, zda si stařeček ještě někdy zahraje na některý ze svých zamilovaných nástrojů, odpovídá babička, že časem se ještě dá dovésti k pianu a probírá se v klávesách na něž již nevidí.

“Pojd staroušku, zahráj tomu pánovi “Hej Slované”, vyzývá babička, a vzor našim žádostem, aby se nenamáhal, jej podporá a vede k otevřenému klavíru. Dědeček usedá, hledá tmatem klávesy, pokouší se vzít akkord, pak jiný, a z roztroušených not sestavuje praeně melodií slovanské hymny. Z počátku to jde těžce, suehé prsty po paměti bloudí po černých a bílých klávesách, a často, zabloudivše, vyluzují dissonance. Ale jakoby se v nich probouzela paměť, jak dříve svižně po klávesách pobíhávaly, dopadají určitěji a jistěji na klapky, vyluzujíce bohatší akkordy, po “Hej Slované” přechází “Andulko, mé dítě,” “Moravo, Moravo,” a jiné národní písně, a člověk ve vedlejším pokoji dleci by nevěřil, že to hraje čtyřštosmdesátiletý téměř slepý stařeček.

Se starými melodiemi vstupují bezpochyby i staré vzpomínky do duše stařečkovy, neboť nevidoucí zrak jeho vlhne, a prsty, ztrativše vládu, zase začínají bloudit po klávesách.

Vlhne i zrak pozorovatele, vidoucího ty dva staříčky, nad hrohem nachýlené lidi, čerpající potěchu starých vzpomínek z těch zvuků nástroje, kolem něhož prožili celý svůj život.

VÁCLAV ENGELTHALER.

loď pravou trýzní, neb mrzli i pod peřinami a často měli k jídlu jen kousek sýra, který jim námořníci přinášeli k postelím, k nimž byli provazy přivázáni, ana loď byla zmítána bouřemi jako skořápka; rovněž měli na loď nedostatek pitné vody a tato byla jim podávána spíše jako lék, nežli jako nápoj. Taková byla cesta Václava Engelthalerova, a není tudíž divu, že srdce jeho okřálo když po dvouměsíční plavbě konečně přistál v New Yorku, odkud přístěhovaleckým vlakem dostal se k cíli své cesty, do Chicaga, jak výše již podotknuto. Zde nejprve pídil se po svém strýci Jurkovi, jehož adresu měl, a který bydlel tehdy na Canal a Bunker ul. Poznal ovšem každý na něm, že jest vystěhovalec, maje na hlavě čepici s kokardou a na těle důkladný kalmuk, avšak vedl si statečně. Najal nejprve expresní vůz, který mu měl odvéztí kufr k strýci a obětoval na to celé své zbylé jmění—50 centů, které mu zbyly při příjezdu do Chicaga. K strýci se dostal bez jakékoliv nesnáze, a když večer přišel tam jeho bratr, vzal si tento našeho Václava k sobě. Tehdy nebyla nouze o práci a po několikadenním odpočinku počal Engelthaler pracovati v hoblovárně na 12. ulici, kde zůstal asi jeden rok. V dílně této seznámil se Engelthaler s Václavem Uviždálkem, který jednoho dne jej vyhledl, aby se podívali dále za Chicago. Nabídku tuto Engelthaler přijal a tak pustili se asi v polovici května pěšky podél dráhy mezi farmáře. Oba přijali místo u jednoho farmáře a jelikož náš Václav rozuměl polním pracím již v Čechách, nebyla mu práce tato nijak obtížná, až na to, že musil každý den dvakrát podojit šest krav, čemuž ve staré vlasti nebyl zvyklý. Mzda jeho obnášela \$20 měsíčně, ke stravě, což ovšem nebylo dle jeho náhledu mnoho, neboť musil pracovati od 4 hodin ráno do 8 hodin večer. Zde Engelthaler okusil prvně ve svém životě jablkový mošt, jehož měl farmář plný sklep různého stáří, neboť krajina byla velice výhodná pro pěstování ovoce, hlavně jablek. U zmíněného farmáře pracoval Engelthaler asi šest týdnů, načež se vrátil do Chicaga, kde pracoval na různých místech při svém femesle, až do vypuknutí osudného ohromného požáru, který tehdy Chicago sežehl. Bylo to v neděli večer, Engelthaler bydlel pouze asi 500 stop od místa, kde požár vypukl, na DeKoven ul., a horlivě pomáhal tehdy vystěhovat svého bratra, načež spěchal na Clark ul., kde pracoval, aby zachránil své truhlářské nářadí, leč přišel již pozdě—téměř celé město bylo již v plamenech. Několik následujících týdnů byly zlé časy, a každý obyvatel mohl obdržeti volný železniční lístek, na kterýž mohl jeti kamkoli by si přál. I Engelthaler obdržel podobný lístek, znějící od Council Bluffs, Ia., leč on ho nepoužil, neboť nalezl brzy zaměstnání při tesařství; počalo se totiž kvapně stavěti, nejvíce ovšem jen boudy pro lid, kteří neměli přístřeší.

Rok 1872 byl celkem dobrý, práce bylo dosti a dobře placená a Engelthaler si rovněž liboval. Pracoval na 17. a Arnold ul. pro firmu Kimball & Sheridan hlavně na schodařské práci, avšak ty dobré časy dlouho nepotrvaly. Město bylo rychle znovu

Václav Engelthaler. — Krajana Václav Engelthaler z Omahy patří mezi onen druh Čechů, kteří mohou o sobě říci, že byli v mnohých místech, mnoho viděli a rovněž mnoho zkusili. Přijel do Ameriky jako mladík v květnu roku 1870, kde hodlal zbudovati si vlastním přičiněním lepší budoucnost, než jaká tehdy kynula mladým lidem ve staré vlasti. Zaměstnáním byl vyučen truhlářství a přibyl do této země z Královic u Plzně s rodinou Šmidlovou, usadil se nejprve v Chicagu, kde nalezl se již bratr Engelthalerův. Ovšem, tehdy cesta z Evropy do Ameriky nebyla tak pohodlná jako nyní, a mladý náš Václav byl nucen jako ostatní vystěhovaleci jeti po plachetníku, jménem "Republic", což vyžádalo mnoho času i dosti svízělů, nežli přistáli na břehu americkém. Během plavby byli zahánáni daleko na sever, několikráte byli sevřeni ledovými krami, a po 14 dní bloudivi bez určitého cíle. Třeskuté mrazy byly pro obyvatele

postaveno, na mzdě počalo se strbovati a když nastal rok 1873, měl Engelthaler u firmy výše zmíněné stát na mzdě víc jak \$150. Pojednou firma učinila úpadek, avšak vyrovnala se s dělníky v tom způsobu, že každý v obnosu dluhu obdržel lot v South Chicagu, který si ovšem Engelthaler dal zanést do knih. Jelikož v tu dobu byla nouze o práci, protloukal se Engelthaler všelijak, pracovav kde se co dalo, a opět tu a tam přišel o poctivě vydělané peníze. Jemu se zdálo, že v Illinoisu jsou nějaké po-
divné zákony, dle kterých prý jest vždy lépe odpustit, nežli se soudit. Měl tehdy asi \$150 v české spořitelně, jež hodlal si ponechat pro případ nouze v zimním čase. Toho roku byla ve Vídni světová výstava, jež finančně se nezdařila, peněžní tiseň všude byla počítována, a tak došlo i na onu českou spořitelnu v Chicagu. Engelthaler ovšem dostal své peníze zpět, leč jakým způsobem? Pan Pecival tehdy dluhoval tu samou částku spořitelně a bylo usneseno, aby ji odevzdal Engelthalerovi, který bydlel na Canal ulici, kdežto pan Pecival někde až na Vápenkách, kam se tehdy ebořovalo jaksi na výlet. Když si tam Engelthaler šel někdy pro peníze, obdržel pět nebo deset dolarů, avšak z toho nepřinesl obyčejně domů nicého.

Následujícího jara, v r. 1874, panovaly bouřlivé stávký, při nichž nastaly tu i tam srážky s vojskem, zejména v Pittsburgu a Chicagu. Tisíce dělníků bylo bez práce a tudíž je pochopitelno, že Engelthaler hleděl se dostat z města. Náhodou četl oznámení, že se hledají dělníci ku stavbě železničních kolejí a proto se svým přítelem Staňkem vešel do kanceláře, zaplatil za přítele i za sebe po \$2 a dali se najati na dráhu North-Western. Dříve však nežli odjel Engelthaler z Chicaga, chtěl si urovnati své záležitosti a za tím účelem nabídl svému bratru, jemuž byl jakousi částku dlužen za stravu, onen lot, který obdržel za zadrženou mzdu. Bratr to však nepřijal, že prý za nestojí za opatrování, a tak dal Engelthaler deed na onen lot jednomu svému spoludělníku, když po letech v době výstavy přijel zpět do Chicaga na návštěvu, upamatoval bratr našeho Engelthalera na onen lot, týž jej vynašel, avšak nemohl se již k němu hlásiti, ač měl již ceny čtyři tisíce dolarů.

Jak podotknuto, dal se Engelthaler najati s přítelem Staňkem na železniční práci. Byli vypraveni do Madison, Wis., odkud podél tratí tyto čistili. Práce bylo dosti, plat obnášel \$1.75 denně, strava dobrá. Tak poznal města Baraboo, Elroy, Cleudale, Kendall a jiné. Zejména poslední dvě, ač malá, se mu zamlouvala pro pěknou romantickou polohu a hluboké jezero, v němž po práci ebytali ryby. Bylo v okolí též hojně lesů, v nich plno jahod a malin, a často byly tam pořádné též výlety. Při jedné příležitosti, když koupali se v jezeře, jeden spoludělník Engelthalerův utonul, a málem byl by našeho krajana strhl s sebou, avšak v nejvyšší čas byl tento od několika sou-
ěruhů zachráněn. Nešťastného souduha vylovili, pochovali a druhého dne vyjeli za svým povoláním dále. Neujeli však daleko, když v prudké zátočině vlak jezích vjel do velkého stáda dobytka, při čemž sedm dělníků bylo zabito, dvanáct jiných poraněno. Náš Engelthaler vyvázl lehce, neb byl jen trochu poškrábán na ruce. Byli zavezeni do La Crosse, Wis., do nemocnice, kde Staňk Engelthalera opustil a šel raději pracovati pro farmáře. Engelthaler však s jiným svým přítelem, Švédem Johnsonem pracovali dále, v La Crosse, Vinona a v Minnesotě, kde nakládali dříví na vlaky. Po nějakém čase obdrželi volný lístek do Chicaga, avšak tam panovala stále bída o práci a proto se tam oba zdrželi jen dva dny u sestry Johnsonové na Kinzie ul. a dali se znovu najati na železniční práci nedaleko Cairo, Ill., kde hraničí tři státy, a sice Illinois, Kentucky a Missouri a dvě velké řeky se zde spojují, Missouri a Ohio. V městě tomto byli sklamáni ve svém zaměstnání, neboť se ukázalo, že agent je sem pouze vyhlákal, aby dostal zapláceno za dohození práce, kdežto ve skutečnosti žádná dráha se tam nestavěla. Prohlédli si okolí, avšak nikde o stavbě dráhy ani sleshu. Proto odebrali se do St. Louis, Mo., kde doufali naléztí zaměstnání, leč i zde byli zklamání, neboť jako v každém velkém městě i zde byla velká nouze o práci. Rozhodli se tudíž jeti dále na jih, kde dle doslechu byla toho roku velká úroda bavlny a cukrové řtiny. Byvše však varování, pojedou-li dále na jih, aby s sebou nebrali žádná cen-
né věci, jen to co mají na sobě, uposlechlí a dali si svá zavazadla do "storage-room"
k opatrování. Odjeli nejprve po lodi do Memphis, Tenn., které bylo tehdy již hezkým městem, a zde Engelthaler poprvé poznal způsob jižního života. Viděl zde též první vězně řetězi k sobě svázané, vedené hromadně k soudu, bílé zvlášť a černé též; ve strážních domech měli 20 až 30 postelí v jedné světnici, k jídlu předložili hojně talířků, ale skoro nic na nich, takže když bylo po jídle, poznal, že dostal teprve hlad. Ne-

zdržel se dlouho v městě a odejel hledat práci v bavlnové plantáži do Bolivar, kde našel jej farmář a odvezl na svou plantáž několik mil od Hickory. Trhání bavlny vyžaduje však jakousi zručnost a dle toho mnoho-li liber téže natrhá, obdrží dělník plat. Není tudíž divu, že za 8 dní plné práce obdrželi pouze \$6.00 a proto se rychle vrátili do Memphis.

Z města tohoto pustil se Engelthaler se svým přítelem do New Orleans. V té době táhlo hojně trampů dále na jih jak vlašťovky—bylo to ku konci listopadu—avšak bylo třeba velké opatrnosti i ve společnosti jinak pracovitých lidí. Krajana náš měl několik dollarů, ty přišel si pod košili, aby mu nebyly ukradeny, a bylo to opatření dobré, neboť několikrát se stalo, že v domnělém spánku jeho "soudruzi" mu kapsy prohlíželi. Na cestě pracovali při nakládání a vykládání lodí po Mississippi plavici. Lodi tyto měly pěkné kabiny pro cestující, dosti lačné, avšak bez stravy. Tu musel si každý opatřit když loď zastavila v některém přístavišti, avšak nikdo nesměl ukázat hojně peněz, nechtěl-li o ně přijíti. Na lodích takových byla luza z celého Soustátí, zloději, vrahové, karbaníci a pod. a ti ovšem neštítili se žádného prostředku, aby některého nezkušeného "neobtěžili" o vše, co u sebe měl.

Engelthaler viděl, že jistého cestujícího svlékli do naha, a kdyby se byl bránil, byli by ho hodili do vody. Týž mohl si sice pak jít stěžovat lodnímu úředníku, avšak v takovém případě tento jen pokrčil ramenoma, neboť se bál potrestat onu chátru. Takovému okradenému obyčejně dali nějaké staré hadry a na konec se mu ještě vysmáli. Cesta do New Orleans trvala jim 20 dní a přijeli tam dne 18. prosince. Zde koupili si nejprve nové prádlo, vyhledali stravní dům, posilovali se a odpočinuli, načež se trochu orientovali. Po té ovšem hledali práci, a byli posláni do Looport, La Fourche, nechali se převéztí přes řeku Algers, což stálo 25 centů, tam jim ukázali směr kudy se mají bráti na cukrovou plantáž, kde prý potřebují lidí. Bylo tu na štěstý večer, když tam dorazili celý promoklí, úladoví a útrapami utrápení, avšak odtauntud je chtěli vyhnat. Konečně se nad nimi přece ustrnuli a nechali je přenocovat na kotli v továrně, při čemž dostali od černochoů trochu kávy a kukuričný chléb. Bylo to smutné postavení a naši přátelé neubránili se tehdy pláči nad svým osudem.

Druhého dne byli předvedeni před úředníky, a po různých vysvětleních obdržel Engelthaler i se svým přítelem práci na cukrové plantáži. Plantáž byla velmi rozlehlá, trvalo to 20 mil nežli se mohla obejít, v dobu sklizně pracovalo tam 700 lidí, byly tam dvě továrny na spracování cukru, byty pro dělníky, jako kovárna, kolářna, tesárna, a pod., jichž tam bylo třeba. Byty dělníků byly chatrné, avšak ony úředníků byly pěkné a vzhledné. Dělníci obyčejně bydleli v jednom domku po deseti, z nichž jeden zaměstnával se kuchařením. Ten obdržel každý den zásohu potraviny, vypořítané pro deset osob, kterou připravil pak pro své spoludělníky. Takový kuchař obdrží plat jako každý jiný dělník. Strava je obyčejně jedna a táž. Kromový chléb, rýže, slané maso, káva a melasa, a jen v neděli obdrží se trochu mouky na biskvity, rovněž tabák a kořalka. Oddíly dělníků jsou rozděleni na denní a noční práci po šesti hodinách, avšak mnozí pracovali až 18 hodin denně; mzda obnášela 20c za hodinu. — Na plantážích takových pěstuje se nejvíce cukrová třtina, též trochu kukuřice a na četných místech nalézají se též velké oranžové zahrady. Na plantáži jsou budovy, v nichž se cukrová třtina přepravuje, lisuje a ze šťávy připravuje cukr, který pak v sudech se nakládá na malé poříční lodě a po těch rozváží se do různých tržišť. Způsob dohlížení na dělníky v polích jest též zajímavý. Dozorei jezdí na koních, jsou stále ozbrojeni bambítkami v sedle a loveckým nožem.

Na plantáži zde popsané pracoval Engelthaler šest týdnů, a když se hlásil o mzdu, tu ho o polovičku téže ošidili. Měl totiž dostat \$50.00, avšak obdržel pouze \$25, s čímž musel být ovšem spokojen, neb tam nebylo žádného dělnického zastance, leda kulka neb nůž. Na své vlastní oči viděl Engelthaler zastřelit dozorem tři černochoy a žádné soudní potahování z toho nevzniklo.—Po této zkušenosti vrátil se Engelthaler zpět do New Orleans, odkud byl po třídenním pobytu agentem poslán na Haegley-ovu plantáž, jež byla jednou z největších ve státu Louisiana. Nalézala se asi 150 mil od New Orleans, u moře. K místu určení jeli drahou, nejvíce v močálech až do Morgan City, odkud šli pěšky několik mil až do Bernard Bay, kde se plantáž nalézala. Na proti v moři nalézá se Marsh Island, kde loví se hojně ústřie, jež jsou tam velmi lačné. Pršelo tam skoro neustále a práce Engelthalerova pozůstávala z čistění strau

a kanálů. To se mu ovšem nezamlouvalo a proto s několika svými soudruhy rozhodl se zkusit štěstí své jinde. Vydali se na cestu, až se dostali do městečka Berwick, jež vyniká tím, že má chodníky z ústřicových skořápek. Odtud nechali se převést do Berwick Bay, ana krajina tato jest samý rybník a močál, a oni časem byli nuceni při chůzi doecela se svléci a šaty nésti na ramenách, razíce si cestu rákosím, a často vyplašili aligátory. Bylo to na počátku dubna, komárů bylo tam hrozně množství, a tu není divu, že cestu odtud chtěli si co nejdříve zkrátit, aby se dostali na železniční trať. Potravy měli na dva dny a v noci byli nuceni přespati pod širým nebem při olni. To bylo velmi nepříjemné, neboť celou noc bylo jim poslouchati hudbu přímo pekelnou: záby kuřkaly, sovy houkaly a aligátoři plakali jako malé děti. Když dorazili do Ewing, očekávali je tam již dozoreci z plantáže, kteří jim hrozili, že musí jíti zpět a oddělati si svůj dluh, avšak naši cestovatelé nedali se zastrašiti a pokračovali dále na své cestě.

Krajina, kterou procházeli, byla pustá, všude bylo viděti zhoubné stopy nedávné války, velké lány půdy byly nevdělány, továrny na cukr i obydejná stavení byly prázdny, ba i celá městečka s pěknými budovami byla odlištěna. Jen tu a tam bylo vidět cukrová pole, jež byla vysoko oplotěna, aby chráněna byla proti medvědům, kteří mnoho cukrové řtiny škodili. Jak vidno, nebylo cestování touto krajinou valně příjemné, tím spíše, že téměř nic nebylo ke koupení, ba ani k ukradení, neboť vsadnictvo, velmi řídké, pozůstávalo, ze samých černochů, kteří sami rádi by "zobli", kdyby se někde dalo. Strava Engelthalerova tudíž pozůstávala pouze ze sýra a sucharů, což samozřejmě mnoho síly těla nedodávalo.

Po celotýdenní lopotné chůzi dorazili chodei až ke Algern, kde právě nějakí honci odbývali piknik. Ti, když viděli zmořené naše "vandrovníky", ustrnuli se nad nimi a snesli jim vše, co měli k snědku, takže se zase jednou za týden najedli, načež je vzali na vlak a zavezli do New Orleans. To bylo již po třetí, kdy se Engelthaler dostal do tohoto města během několika měsíců. Měl dosud \$16.00, jež měl zašity v košili, avšak ani to ho nezachránilo, neboť první noc v New Orleansu mu je jeden spolunocechův ukradl. Engelthaler to však záhy zpozoroval, chytil pachatele za krk, který vida, že je zle, přiznal se a ukradený obnos vrátil. — V době té bylo město New Orleans hlavním střediskem loterním. Skoro v každém obehodu bylo možno sázeti do loterie, a náš Engelthaler měl v ní tolik štěstí, že pokaždé nějaký "dime" vyhrál. New Orleans je přístavním městem, a tu je samozřejmě, že kotvilo zde též mnoho různých lodí. Jednoho dne viděl Engelthaler vyhlásku v přístavu, že hledají se dělníci na Porto Rico pro kávové plantáže. Nerozmýšlel se dlouho a dal se také najmouti, neboť byla slibována bezplatná cesta. Najmouti se dalo tehdy množství dělníků černých, žlutých i bílých, avšak když během cesty upozornili loďníci Engelthalera, že Porto Rico není pro bělošského dělníka, rozhodl se tento, že při nejbližší příležitosti "vypřáhne". To se mu podařilo, když loď zakotvila ve Vera Cruz v Mexiku. Avšak zde byla velká nouze o práci a tak Engelthaler vyčkával první příležitosti, aby se mohl dostati zpět. Když loď přijela, měl již pouzě \$3.00 svého jmění, což vystačilo pouze na přeplavení do Galvestonu, v Texasu. Zde první obdržel po celoročním klopocení zaměstnání při svém řemesle, avšak opět měl pesnáz, neboť neměl žádného náradí. Byl tudíž nucen dlužiti se jej od svých spoludělníků, za což musel jim platit 25c denně. Po 14denní práci sehnal zase \$12.00, a jelikož tam panovalo nesnesitelné vedro, — bylo to v měsíci květnu — rozhodl se jiti nazpět. Dostal se do Houstonu a odtud zpět do Louisiany, kde při různých pracích, jako na dráze, při kácení stromů a štípání dříví, strávil delší dobu, až naskytla se mu příležitost protlouci se zpět do Mississippi.

Cesta tato byla pro Engelthalera snad nejkrajší. Cestoval po dráze jako "slepý" pasažér, když domníval se, že jede na východ, octnul se pojednou na západě; častokrát musel s vlaku slézt, byv zřizenci vypuzen, někdy na pustině, jindy opět v lesích, kde musil pak přenocovati. Mnohdy se též stalo, že přišel do městečka a když nemohl se vykázati svým ustáleným domovem, byl vyveden z města s upozorněním, aby se tam vícekrát nevracel. Tyto a podobné svízele otupily Engelthalerovu mysl tak, že byl ke všemu lhostejným a z ničeho si nic nedělal. — Konečně opět podařilo se mu dostatí několikátýdenní práci na dráze, a když měl \$30.00 pohromadě, koupil si nový oblek, dobře se vykoupal, starý oblek hodil do řeky a pustil se opět dále. Dostal se tak až do Vicksburgu, Miss., kde si prohlédl památná místa

z občanské války, dále do Jackson a Mobile v Alabamě. Odtud pustil se do Floridy, kde seznal Live Oak, Cedar Keys, Palatka a j., avšak nikde nebylo možno nějak se uchytiti, neboť obyvatelstvo bylo vesměs velmi chudé. Často přišly k němu ženy, bílé i černé, aby jim dal kousek žvýkavého tabáku. Podobné poměry se nyní Engelthalerovi znechutily a on rozhodl se vydati se zpět na cestu do Chicaga.

Cesta jeho zpáteční vedla skoro týmž směrem, až se dostal do Arkansas City, Ark., kde seznámil se Engelthaler s jistým Irčanem Tom Flechanem, s kterým vydal se na sekání dříví pro dráhu do Warren. Zde si postavili srub a počali pracovat. Káceli většinou duby, velké a zdravé, takže z každého obdrželi 3 až 4 sáhy dříví. Obtíž jejich spočívala však v tom, že museli si obstarati potah a vůz, což jim pohltilo třítýdenní výdělek, neboť za pár volů a starý vůz museli platit \$30.00. — Na místě tomto vydržel Engelthaler dva měsíce, až do počátku listopadu, kdy soudruh jeho Tom se oženil, a vyplatil Engelthalerovi podíl v obnosu \$30.00; ten měl mimo to ještě svých uspořených \$30.00, takže v té době zdálo se mu, že má celě jmění. S tím pak rozhodl se podívat do Little Rock, přes Pine Bluffs. — Na cestě zažil Engelthaler nepříjemné dobrodružství. Chtěje si cestu zkrátit, kudy vedla pouze poštovní cesta, bylo to asi 35—40 mil z Pine Bluffs do Little Rock, pustil se tudy. Na cestě té byly dvě poštovní stanice, kde se koně přepřahají. Engelthaler vyšel kolem jedné hodiny po poledni, domnívaje se, že se soumrakem dostane se k první stanici. Leč zklamal se. K šesté hodině počalo se smrákat a co horšího, počalo bouřit, a on měl ještě urazit 5 mil cesty. Šťastnou náhodou viděl nedaleko opuštěný srub, do něhož se uchýlil, avšak ne na dlouho, neboť po chvíli přišli do něho dva lovci, silně ozbrojení, kteří na našeho poutníka počali láteřiti, že bouda jest jejich a on aby se odtud klidil. Nezbýlo mu ovšem než uposlechnouti, avšak byl rád, když tiito lovci ku konci mu řekli, že asi tři míle odtud mají jiný srub, tam aby se uchýlil a přespal. Bylo však již pozdě místa toho dosáhnouti. Bouře se za chvíli rozzuřila děsnou silou, blesk bíl na všechny strany, a Engelthalerovi nezbylo nic jiného než uchýliti se pod nějaký strom. Musil se též postarati o rozdělání ohně a udržení téhož po celou noc, což ovšem může dokázati pouze zkušený "vandrovník", jakým náš krajan bez odporu byl. Ohně podařilo se mu udržeti, avšak byla to noc strašná, prý nejhroznější v jeho životě. Medvědí bylo v lese plno, sovy přišerně houkaly, a různá divá zvířata stále ohrožovala. K ránu když dešť poněkud ustál, pustil se směrem k naznačenému loveckému srubu, který šťastně našel a zde osušil si svůj oděv i prádlo a se i vyspal. Lovci výše uvedení zastřelili té noci 4 srny a když následujícího dne Engelthaler se s nimi opět náhodou sešel, dostal od nich část srny a chléb na cestu. Za nedlouho dohonil jej poštovní dostavník a jelikož byl náhodou prázdný, pozval jej vozka, aby si přisedl, čemuž on ovšem radostně vyhověl a tak se dostal pohodlně do Little Rock. Když si město prohlédl, shledal, že nekyně mu zde rovněž mnoho štěstí, a proto umínil vrátiti se do Louisiány, avšak na místě dolů k Mississippi dostal se výše do Arkansas a tak ocitl se v Hot Springs, Crenwood, Fort Smith a McAlister v Ind. Terr., odtud pustil se do Marshall v Texas a pak okolo řeky Red zpět k řece Mississippi do New Orleans, kde obdržel zaměstnání v hoblovárně, avšak ne na dlouho. Asi po šesti týdnech byl zachvácen zimnicí, která ho připravila o všechny skrovné úspory. V té době rozhodl se Engelthaler, že již zanechá tuláckého života, z něhož nekynula mu žádná budoucnost, a pomalu chystal se na cestu k severu, s jediným dollarem svého jmění. Přenocoval venku, bylo to v druhé polovici měsíce února v r. 1876, až dostal se do Baton Rouge, kde pomáhal nakládat na loď dělové koule, začož dostal 30 centů mzdy za hodinu. Když po dvou týdnech práce ta byla ukončena, obdržel Engelthaler laciné jízdné na odporučení do Memphis a sice po lodi. Z Memphis nastoupil cestu po dráze do Columbus v Missouri jak do Poplar Bluffs a odtud do Bismarek a Jefferson a pak do St. Louis, kde si vyzvedl svá zavazadla a kde se zdržel 2 týdny, načež se pustil přes stát Missouri, až se dostal do Hannibal přes řeku do státu Illinois; zde v městě Quincy pracoval asi týden v "car shopu", načež se pustil přes Peoria a Joliet do Chicaga. Avšak zde opět se nezdržel a jelikož byl zarostlý vousy, nepoznal jej nikdo z jeho bývalých známých. Zastavil se u hostinského Cvaehouška, který měl tehdy hostince na rohu Adams a Clark ulic, v basementu, u něhož se do syta najedl a napil, načež dostal se na 16. ul. kde vlezl do železniční káry, aby si tam trochu zašil šaty a prádlo. Z Chicaga dostal se do Davenport, v Iowě, opět již bez peněz, avšak zde již nebylo tak zle, neboť mohl dostati práci na pile při mzdě \$8.00 týdně. Vzdor tomu nevydržel zde Engelthaler,

an se na všech stranách mluvílo o velkých nálezích zlata v Black Hills v Dakotě. Čtěl se tam také podívat, avšak neměl dost peněz, aby se tam mohl dostat po dráze a proto se rozhodl, že se tam dostane bez peněz. Dostal se do Sioux City, kteréžto město nebylo sice tehdy tak velké jako nyní, čítaloť asi 2,000 obyvatel, ale bylo zde veselo a živo, neboť zde dráhy končily, pořízení lodí zde kotvily, poněvadž tehdy pluly po Missourí ještě obchodní a dopravní lodí. V hostinech, hlavně na Front ul., hrála hudba ve dne v noci, pilo se a peníze se téměř rozhazovaly. Zde Engelthaler přijal práci na nákladní lodi jako výpomocný tesař, a výhoda byla v tom, že nemusil mít žádné nářadí. Lodě tammí zabývaly se hlavně dovozem potřeb pro Indiány a vojsko, a topilo se na nich dřívím, z čehož lze souditi, že musily činiti časté zastávky, aby doplnily své zásoby. Na zpáteční cestě sestával náklad z kožešin, nejvíce bůvolových, a některá loď měla jich takové množství, že vypadala jako veliká fůra sena. Platy dělníků na lodích těchto byly obstojné, zprvu \$45 měsíčně a stravu, později až \$80, měsíčně.

Na těchto cestách dostal se Engelthaler do Dakoty, která ovšem nebyla bělochů tak obydlena jako nyní a město Yankton bylo hlavním městem, ač ne tak obydlené jako Sioux City. V městě končila trať dráhy Milwaukee & St. Paul, a odtud dále na západ nebylo žádná dráha. Zde též skládány zásoby pro Indiány na rezervacích usazených a pro vojsko. Krajina byla jednotvárná, neboť mimo Indiánů a četných bůvolových, a některá zde nic k spatření.—Při svém zaměstnání na lodi dostal se Engelthaler až do Buford, kde obdržel výplatu, a na loď se již více nevrátil. V tu dobu dleli v malém tom městečku inženýři, kteří vyměřovali dráhu Northern Pacific. Buford bylo, jak již praveno, malým městečkem, kde se hrály hazardní hry o překot. Zde seznámil se Engelthaler s jistým agentem, který prodával hromosvody. V té době byly hromosvody u velké oblibě, a téměř každý, kdo vlastnil nějaké přístřeší, hleděl se hromosvodem opatřiti. S agentem tím se domluvil, že budou cestovat společně. Agent pořídil silný perový vůz s plachtou a pony, naložili zásoby hromosvodů a vydali se na cestu. Cesta nebyla ovšem zajímavá, neboť krajina nebyla zalidněna, a mnohdy se stalo, že jeli celý den, aniž by byli zavadili o obydlí lidské. Na těchto cestách dostal se Engelthaler až do Mantany, do měst Custer, Bozeman, Butte, Helena a jiných, načež nastoupili zpáteční cestu do Bismarek, v Dakotě, pak do Deadwood, kde bylo plno dobrodruhů, dále mnoho sklamaných farmářů, kteří jeli sta mil s potahem, aby dobývali zlato ve vyhlášených Černých Vrších. Zde sešel se Engelthaler s několika Čechy. Bylo zde velmi živo, hostince byly otevřeny ve dne v noci, hrály se karty o velké peníze, vůbec vedl se zde život, na jaký jsou zvykli lidé dobrodružní. Mezi známými, s nimiž se Engelthaler v Deadwood sešel, byl i Jan Klica, holič z Chicaga, který zde též řemeslo své provozoval. Z Deadwood dostal se pak s agentem do Pierre, Chamberlain, načež naložili zbylé věci na loď Rosebud a jeli zpět do Yankton, neboť se blížila zima. — Tím skončilo Engelthalerovo potulné cestování, které trvalo dva a půl roku a bylo plno svízelů, nesnází, žízně a útladu. V Yankton seznámil se Engelthaler s mnohými krajany, jichž tam bylo dosti, neboť již počátkem let sedmdesátých počali se usazovati v okresu Bou Homme, a ti mu radili, aby zanechal potulného života a usadil se mezi nimi. Ze známých tam našel přítele Emanu Jurku, pak rodinu Papíkovu nedaleko od farmě, u níž se nejvíce zdržoval. — Vyhledka na živobytí však nebyla skvělá. Zima byla za humny, a lodě tudíž nejezdily, farmáři v zimě měli též málo práce, a tak konečně nebytl se u jistého tesaře, Poláka, pro něhož pracoval nějakou dobu. Zimu tak protloukl dosti obstojně, ač tato byla tuhá, ba krutá, neboť sněhové vániee často hánily. Někjakou dobu též pracoval v hostinci E. Jurky, kde se stravoval, a pro mnohé farmáře hotovil stoly, skříně atd., též jim pomáhal zabíjet vepře a dělat jaternice. Později v Yankton obdržel práci v pivovaru Kostacherově, kde rozvážel pivo a v zimě řídil práce při sekání ledu. V té době mzda jeho obnášela \$40.00 měsíčně, později \$55.00 měsíčně ke stravě, což na tehdejší poměry byl plat velmi slušný. Při tom se naučil vařit pivo a pokračoval tak, že "boss" jeho učinil ho nejprve foremanem a pak ředitelem celého závodu. V té době usmálo se na Engelthalera stěští plnou tvář, avšak on mu nerozuměl, jak nyní dosti často doznává. Zaměstnavatel jeho, majitel pivovaru, měl jej rád, nabídl se mu, že mu zaopatří seki pozemku vládního že pro něho učiní, co bude možno, avšak Engelthaler zde nevytrval a neposlechl dobré rady. Pobyl ovšem ještě nějakou dobu v Yankton, které tehdy bylo hlavním městem dakotské teritorie, zde poznal též velké indiánské náčelníky zajaté, jako ku příkladu pověstného Sitting Bulla a j. Po porážce gen. Custeru měl již dostatečnou

známost s Indiány, takže mohl s nimi dělati obchod, který se znamenitě dařil. Doba tu počítá Engelthaler za nejšťastnější ve svém životě. Peněz vydělal hojně, byl v celém okolí vážen, ve městě byli pouze tři čeští hoši, a děvčát asi dvacet, panečku, co člověk může si více přát? Když byla taneční zábava v Táboře, Engelthaler tam obvyčejně dodával pivo, svezl při tom asi tučet děvčát, ba zajížděl i až do Niobrary v Nebrasee, kde se tehdy pořádaly dosti časté české taneční zábavy. Avšak nic netrvá na světě věčně, a tak i Engelthalerovy dobré časy zanikly. Zaměstnavatel jeho stal se hráčem ze řemesla, počal pohrávati, klesal stále níže, často v noci přišel k Engelthalerovi, aby ho zásobil penězi ku hře, a tak se konečně krajan náš rozhodl, že práci svou opustí. Pracoval po nějakou dobu v druhém tanním pivovaru, avšak na jaře vrátil se do Chicaga, kam mezi tím přijela z Čech matka, tři bratři a dvě sestry. Náhoda tomu chtěla, že matku svou potkal na Canal a Bunker ul., a představil se jí jako známý a přítel jejího syna Václava. Neprozradil se jí, až večer, když slíbil, že je navštíví a vypravovati bude o Václavovi, kterého již rodina jeho považovala za mrtvého. Večer, když se dostavil do obydlí matčina, nepoznali jej ani bratři (mimo staršího bratra), ani sestry. — V Chicagu se však opět dlouho nezdržel a vrátil se zpět do Dakoty. Zde stal se v té době z něho náruživý lovec a nějaký čas se ničím jiným nezabýval. Lovil až kol Fort Niobrara, divokých kačken, husí i krocanů byla všude hojnost, a rovněž tak antilop i bobrů na Roling Water. Během této doby zašel si Engelthaler do Pierre, kde měl známého německého hostinského, jménem Millera. Zde poznal nejzarputilejší cowboye za svého života. Tito rozstříleli Millerovi celý hostinec, avšak pak mu zaplatili všecku škodu, načež se mezi sebou začali rvát, až dva z nich zůstali na zemi mrtví. Celé městečko pak se musilo ozbrojiti, aby je vypudilo z městských hranic. — Odtud vrátil se Engelthaler zpět do Sioux City, které tehdy "boomovalo", práce i výdělku bylo dost pak dostal se do Omahy, kde hledal práci jako sladovník, avšak místo nebylo nikde uprázdňené, proto přijal práci v starých Boydových porážkách. Leč neklidná povaha Engelthalerova opět jej vypudila a v dubnu odjíždí do Denver, Colo., kde dlel do června, načež vrací se do Omahy, aby zde trvale se usadil. Jest tomu již 28 roků, co dlel Engelthaler v kruhu omažských krajanů, a ač během té dlouhé doby mnohá trapná chvíle existenci přehnal se přes jeho hlavu, žije nyní klidný život v kruhu své rodiny, často vzpomínaje na pestrý svůj život ve svém mládí prožitý. Engelthaler jest vážen mezi svými krajaný a účastní se dosud čile hlavně v kruzích spolkových, v nichž zaujímá různé čestné úřady. On jest též jedním z hlavních činitelů ve spolku hřbitovním a jeho snahám dlužno přičísti nynější pěkný vzhled a finanční úspěch Národního hřbitova českého, v jehož výkonném výboru již po dlouhá léta působí. Budiž nám ještě dlouho zachováán v nynější své činnosti!

—ek.

Prof. CYRIL METHOĐEJ JANSKÝ.

Prof. Cyril Methoděj Janský, nejstarší z profesorů techniky university státu Oklahoma, v Norman, Okla., jest osobností v kruzích vědeckých a pedagogických zvučného jména se těšící a to snad nejen na "prairiích divokého západu", nýbrž po celé Americe. Ač hrdě hlásí se ku svému českému původu a nemálo přispěl ku povznesení jména "Bohemian" mezi jinonárodovci, přece jest v našich českých kruzích osobností takřka neznámou. Zabrán ve studiu elektrotechnická, kterážto věda více než která jiná ku předu pokračuje, a duší těm oddán povolání učitelskému, nemá profesor Janský času zasahovati, aniž se činně účastníti českého veřejného života. Proto přece naleznete na jeho pracovním stole české časopisy americké i z vlasti zámořské, mezi nimiž Časopis českých matematiků z Prahy jest mu hostem nejmítanějším.

Již dávno bylo mým přáním seznámiti se s tímto pozoruhodným mužem vědy, o

kterém slyšel jsem více v kruzích amerických než českých, a proto vyhledal jsem jej v jeho residence v univerzitní čtvrti v Norman. Nalezl jsem jej sice doma, ve středu rodiny, ale přece jen v práci, ukrytého v hromadě papírů a odborných knih. Právý typ vědátora a pedagoga. Vysoké čelo, lobka spornými vlasy pokryta, silná skla na úzkém, orlím nose, hladce oholená tvář, na níž vážnost okolí a povolání vryly hustě podélné vrásky, charakteristické mužům vědy a velikánům finančního světa. Opět po dlouhé době viděl jsem před sebou typ "professora". Mimoděk vzpomněl jsem si na profesora M. Jedličku, blahé paměti, který přednášel řečtinu na malostranském reálném gymnasiu v Praze. Pedant, pomyslíš sobě. V zápětí přišel jsem k jinému náhledu, a jinému poznání. Jak byl pan prof. Jedlička zrostnatělý a pedantický, zrovna jako sám jeho bůh, řečtina, tak pod zevnějškem chladné přísnosti a profesorské vážnosti jest prof. Janský liberálním a příjemným mužem ve svém chování. Z profesorského zevnějšku vyloupil se milý, hovorný a dobrosrdečný Čech. I pod vážným obalem, kterým ji věda obestřela, zůstala česká povaha neporušenou. Prof. Janský Čechem se narodil a Čechem zůstal.

Rodičové jeho přistěhovali se do této země před čtyřiceti lety po válce občanské a družné Moravěnký a sice jeli přímo do jedné z nejstarších českých osad na tehdejším "západě", u Yuba, Wis. Tam na farmě nedaleko Richland narodil se jim syn, jemuž v upomínku na vlast starou dali jméno slovanských věrozvěstů, Cyril Methoděj. Napsal jsem na farmě. Ovšem, že to byla farma, ale jaká. Začátky prvních osadníků v lesích wisconsinských byly právě tak kruté jako jiných pionerů civilizace a v té době, kdy Janských do postých lesů zapadli, obzvláště kruté. Bylo po válce občanské a ti, kteří tehdy do Ameriky jeli vyhledávat blahobyt a lepší život než jaké bylo jim údělem v otčině, museli čelit děsným útrapám. Vyžadovalo to velké energie, aby alespoň živobytí bylo uhájeno. Proto museli i Janských přidržovati děti od mládí k práci a omezení vydání na ně co možná blízko nule. Ačkoli starý pan Janský byl "písmákem" již v Evropě a jeho nejvyšší touhou bylo dáti dětem vzdělání, přece nebylo ani pomyslení v krušných počátcích na nějaké vyšší školy. Častokráte bylo Cyrila doma velmi třeba, ale otec, když jen trochu bylo možno, rozhodl: jen jíti do školy. Byla to malá, venkovská školka, ve srubu, kde začal čerpat prof. Janský první počátky svého vzdělání. Již tam vynikl nad všechny své spolužáky a učitelové i rodiče říkali: toho hochu je škoda, měl by jít do škol. A hoch šel. Otec mu nebránil, ba pomáhal jak ve své tehdejší chudobě mohl. Ve školách musel se mladík propracovati sám, starati se takřka sám o sebe. Byl chudým studentem, z jejich rad tak ráda rekrutuje věda své největší muže.

Tři roky studoval mladistvý Cyril M. Janský ve vyšším učelství ve Valparaiso, Ind., kde získal dosti vědomostí, aby mohl nastoupiti dráhu učitelkou. Na další studia prozatím nebylo ani pomyslení a učitelský stav měl mu býti pomocí a krokem k dalším. Jeho první učitelkou stanicí bylo město Crookston v Minnesotě. Později dostal se do East Grand Forks, kde co učitel obecných škol a později co výpomocný ředitel po několik let působil. Při tom pilně studoval a obral si matematiku a fyziku za své obory, naleznuv v nich největší zálibu a též nejslibnější pole pro praktickou činnost. Co instruktor těchto věd nalezl místo v normální škole v Bloomfield, Minn., odkud po krátkém pobytu povolán byl za profesora fyziky na Willis College, ve Willis, Montgomery County, Texas. Tam působil po dva roky, pracuje a studuje pilně, než eil jeho tužeb byl více, a ten muje stále před sebou, pracoval ve dne v noci. Dostalo se mu lákavé nabídky za ředitele škol v městě Ausable, Michigan, kde pobyl českých 8 let.

Do té doby spadají nejvážnější studia nynějšího děkana technických vysokých škol státu Oklahomy. Električka lákala jeho bádavého ducha. Nový, dalekosáhlé objevy na jejím poli co den se množící s nadozírnou možností pokroku v budoucnosti, dále mnohoslibná budoucnost elektrického inženýrství po stránce finanční zaujaly mladého muže úplně. Opatřil si kde jaké dílo vydané z oboru toho, vešel ve spojení s předními muži na poli elektrotechniky, pracoval, studoval, zkoušel, četl, a pracoval dále. Sečými odbornými přednáškami a pracemi literárními stal se záhy známým v kruzích nejpřednějších a na slovo vzati vědátoci vešli s ním v korespondenci.

Roku 1902 nabídnuto mu bylo místo instruktora fyziky a elektro-inženýrství na slavné universitě michiganské v Ann Arbor. Chudý farmářské hoch, synek českého vstěhovatele, jenž před nemnohými ještě lety bos běhával do venkovské školy kdeji

na pokraji lesa z klad srubec, zasedl na učitelské křeslo velké university. Nevynesly jej tam peníze, protekce nebo rodné jméno, ale železná vytrvalost a píle, které přemohly strádání, chudobu a všechny ty ohrovské překážky, které jest chudému studentu překonávati.

Byl to vysoký stupeň, jehož se prof. C. M. Janský dopracoval, stav se docentem universitním, avšak jeho touha nesla se dále, jeho cíl byl výše. Dva roky úmorné práce v posluchárnách universitních a mravenčí píle u pracovního stolu soukromého bytu, kde dlouho do noci svítávalo světlo, ty značí další stupeň na žebříku, po němž vytrvale stoupal prof. Janský za cílem vytčeným.

Přesnost komplikovaných výpočtů z oboru fyziky a elektrotechniky a některá velmi cenná pojednání upozornily na prof. Janského ředitele vládní elektrotechnické výzkumné stanice ve Washingtoně, K. E. Guthrieho a ten mu opatřil místo v tomto vládním ústavě, jež patří mezi nejlepší svého druhu ve světě. Ústav spadá nyní pod pravomoc nového ministerstva obchodu a práce a konají se v něm praktické pokusy theoretických výpočtů a výzkumů z oboru elektrotechniky. Nejlepší odborníci pracují v něm a Bulletin ústavem vydané jsou považovány po celém světě za "Standard" z oboru elektrického bádání.

Zde z návodu profesora Janského nazván přístroj ku stanovení jednotky měření síly elektrického proudu "Coulometr" a ve spise vládnou o tom vydaném přičiněním jeho přiknuta priorita vynálezu měření elektrické síly pomocí roztoku dusičnanu stříbrnatého, prof. Novákovi z Prahy, kterážto byla mu, jako vůbec skoro každému českému vynálezci, Němci a Angličany upírána. Prostřednictvím a pomocí prof. Janského seznámení byli ve Washingtoně s dílem prof. Nováka "Studie o voltmetru na stříbro" a toto jest ve vládních bulletinech citováno s plným kreditem autorovi, co tvůrci theorie.

Pobytu prof. Janského ve Washingtoně bylo na krátek. Dostalo se mu velmi lákavé nabídky místa prvního učitele elektrotechniky na technické fakultě při universitě státu Oklahoma právě zřízené. Roku 1907 přijel prof. Janský z Washingtona do Oklahomy a záhy po té byl zvolen děkanem (předsedou professorského sboru) fakulty. Dnes pod jeho řízením vyučuje na technice 11 budoucích profesorů a docentů.

Nalezl se konečně zde prof. Janský u cíle svých tužeb? Poehybují. Duch jeho, stále po novém a vyšším dychtící, nedá mu zastaviti se na místě děkana techniky oklahomské. Jest poměrně ještě mlád, sotva čtyřicátník a věda, které se věnoval, skýtá tak široké pole působnosti a pokračuje rychlostí "elektriny" k netušeným dosud cílům, že při lásee, s jakou k ní náš professor přilnul a jeho houževnaté vytrvalosti a vnučavém duchu, nemůže jinak než pokračovati s ní: Výš a výše.

Naše národnost může býti hrdou na muže, jakým jest prof. Janský, poněvadž jí zůstal věrným synem, vzdor tomu, že pole jeho působnosti a pilná práce vědecká vzdálily jej krajinu a českého veřejného života úplně. Vzdor tomu podivil jsem se, jak dobře jest informován o všem, co v českém životě se děje, zde i za mořem. Hlavně jsou to ovšem zase informace z oboru věd. Na prvním místě činnost pražské akademie věd, jejíž díla a bulletiny zaujímají v knihovně professorové prominentní místo. Jest též členem spolku českých matematiků v Praze a amerických inženýrů oboru elektrotechnického.

Trpce stěžoval si mně professor na netečnost našich vůči vyššímu vzdělání dětí. Není na universitě oklahomské ani jediného českého studenta. Ale shodli jsme se, když jsem mu vysvětlil svůj náhled v té věci a dokázal, že nemůže našim krajanům býti ve zlé vykládáno. Jak dávno jest tomu, co mohli naši lidé pomýšleti vůbec na něco jiného než na uhájení existence a hmotné opatření rodin? Byla to otázka ehleba, které se museli napřed naši rolníci věnovati a té obětovati veškeren čas, práci a práci svou vlastní i svých dětí. Teprve nyní, když tak dalece o chléb a hmotnou budoucnost jest postaráno, mohou pomýšlet i více na jejich duševní vzdělání. Nemůžeme českému farmáři míti za zlé, že přidržel syny k pluhu, poněvadž někoho k pluhu potřeboval, měl-li se dodělati nějakého úspěchu. V celkovém průměru jsou vědomosti a vzdělání českých dětí na farmách lepší než jejich eizonárodních susedů. Poehybují, že jsou mezi námi tací, kteří by dovolili dítkám svévolně zanedbávati školu, ba většina jejich pošle dítky do školy i když by jejich práce doma bylo velmi potřeba. Nemůžeme se našemu lidu diviti, že se nejprve staral o zajištění hmotné existence a teprve pak obrátil pozornost k vyššímu vzdělání, které bývalo považováno ode dávna ve vla-

sti za vše přístupnou jen bohatším nebo docela vše luxu, již si možno dovoliti až teprve tehdy, když o vše ostatní "co musí býti", jest s dostatek postaráno.

Pohlédnu na psací stůlek páně profesorův a vidím na něm psací papír, na jehož lici reprodukována jest podobizna českých studentů na universitě nebrasské studujících. Vezmu papír do ruky a pravím: "Pohlédte, pane professore. Když byli Česi v Nebrasee 18 let jako jsou nyní v Oklahomě, kdož ví zdali byl tehdy na tamní universitě jediný český student. Až budeme my zde v Oklahomě 40 let, tyto všechny budovy universitní kolem nás budou pro české studenty malé . . . Budeme-li však pokračovati po stránce duševní stejným krokem, jako jsme pokračovali po stránce hmotné, budeme muset mít svou vlastní českou universitu. Každý český farmář bude doktorem nebo alespoň bakalářem nějakého umění—doposud musel břečovat prairie—a "by the way", poženeme to všechno tou vaší elektrikou, jestli nám vynajdete nějaké proudy, které by přitahovaly nebo zaháněly podle potřeby deště a po případě také zabíjely obilní mšice a jiné podobné "dary boží".

"V našem oboru není snad ani nic nemožného," s vážnou tváří odvětil náš učený krajan a srdčně mi stisknuv ruku na rozloučenou, znovu se zahrabal do svých knih a papírů, plných sáhodlouhých eifer a "klikyháků", pomocí jejichž "až někdy" polezou pryč lidé s jedné hvězdy na druhou.

Ještě před vložením této sverehovaně zajímavé statě o českoamerickém učení do sázecího stroje, došla nás zpráva o novém přesídlení tohoto věhlasného muže. Od 1. srpna roku 1908 působí prof. Cyril M. Janský na wiseonsinské universitě v Madison, máje postavení jak sociálně tak finančně nepoměrně zlepšené. Ku vzdání se místa na vysokých školách oklahomských přinutily jej pikle správce oklahomských vysokých škol.

Na svoje nové místo professora na státní universitě wiseonsinské nastupuje prof. Janský se začátečním platem \$2,200 ročně (v Oklahomě měl \$1,800), tak že může býti intrikánům, kteří jej ku změně místa přimněli, jen povděčen.

Lou W. Dongres.

FRANT. KOSSA, Sen.

František Kossa, Ammannsville, Fayette Co., Texas. — Starý tento osadník narodil se ve staré naší vlasti dne 20. června r. 1828 v dědině Sklenové při zámku na Ukvaldech. Rozloučiv se se starou vlastí, odstěhoval se do Ameriky již v r. 1856. Přistál v Galvestonu po dlouhé plavbě, a odtamtud jel po lodi dále až do Houstonu, kde se nějaký čas zdržel, aby se zotavil po dlouhé a obtížné cestě, přes ten nekonečný oceán. Když se cítil silnějším, vydal se dále na západ, aby si vyhledal domovinu v této nové vlasti. Přichytil se tedy s povozníky, kteří tehdy vozili zboží do západních městeček. Dráha S. P. tenkrát ještě nejezdila, a cesta z Houstonu do Columbus trvala 3—4 neděle. Za potah užívalo se vesměs vytrvalých volů, a každý vozka měl zapřaženo do svého vozu čtyři nebo pět párů těchto trpělivých zvířat. Tak se dostal až do Columbus, ale nezůstal tam, nýbrž ubíral se v povoze s volským potahem dále na západ, až přibyl do osady Navidad, které místo se nyní nazývá Dubina. Tam pobyl nějakou dobu, aby se seznámil

s poměry země, a na to se odstěhoval do osady Bluff, kde se usadil na farmě, jež byla jeho bydlištěm po 17 let.

Za občanské války, v roce 1864, byl zároveň s některými jinými krajany, jmenovitě Jos. Jandou, Ond. Liehtnovským, Janem Janákem odveden k jižanskému vojsku, a měl sloužiti pod velením kapitána Roda. Nováčkové se museli pilně evičiti ve zbrani, a bylo to pro ně velice těžké, neboť žádný z nich neuměl anglicky, aby mohli daným rozkazům rozuměti, a pak jim byla zásada strany, pro kterou měli bojovati a svoji krv

prolévati, proti myslí. Měli jíti do boje proti osvoboditelům otroků, což se jim jako dobrým Čechům a mužům uvědomnělým protivilo.

Proto nebylo divu, že se jeden po druhém anebo společně pokoušeli o útěk, jakmile se příležitost naskytla. Ale uprchlíci byli vždy pronásledováni, a to za pomoci zuffivých slídících psů. Takovým způsobem byli chyceni v bluffských kopcích uprchlíci Janda, Janák, Liehnovský a Mužný, a byli pak v zajetí přísně hlídáni. Nieměně podařilo se jim ale uprchnouti znovu.

Pan František Kossa byl po celou tu dobu nemocen, až dostal konečně propuštěnou.

Roku 1874 se odstěhoval do osady Ammansville, na kterém místě bydlí doposud, tedy již 34 let.

Jeho první manželka, Magdalena jej opustila odebravši se na věčný spánek na podzim r. 1861. Zanechala mu čtyři malé dívky, Franka, Jindřicha, Augusta a Annu, nejstarší osm let a nejmladší jeden rok staré. V roce 1862 dal osiřelým dítkám novou matku, oženiv se se sl. Anežkou Šrámkovou, deeerou Ignáce Šrámka, se kterou žil 44 let. Dne 29. listopadu r. 1906 opustila jej i tato, odešedši tam odkud není návratu a zanechavši mu tři dospělé dívky, Jana, Marii a Josefa. August a Anna, dívky z předešlého manželství jsou již také mrtvy.

Přede dvěma roky rozdělil stařeček majetek mezi své dívky a žije od té doby na zaslouženém odpočinku u svého syna Jana. Deera Mary jest provdána za p. J. J. Kahalu v El Campo, okresu Wharton, kdežto synové všichni žijí na otcovské farmě, rozdělené nyní na čtyři pěkné farmy v osadě Ammansville.

Stařeček Kossa, ač má již osm desítek na zádech, jest ještě dosti čilý. Jen v zimě už je mu obtížno, neb tu jej velice trápívá kašel.

Je stále horlivým čtenářem různých časopisů, jmenovitě Amerikána.

Napsal F. D. Bednarik.

Josef Kostner.—Jedním z nejvíce zelených mužů, kteří v právě uplynulém roce opustili rodinu živých a odebrali se tmu, odkud není návratu, byl Josef Kostner, starý chleázký osadník a dobrý pracovník. Málo kdy rozehvřeje úmrtí jednotlivce celou obce, tak velikou obcí jakou jest česká Chicago, jako to učinila dne 28. září 1907 smrt Josefa Kostnera.

„Svornost“ dohrfe vystihla pocity občecnstva a ohledem na úmrtí jeho, když v číslu ze dne 29. září napsala: Čím byl muž tento, čím vynikal, že skon jeho tak mocně rozrušil téměř celé české Chicago? Nebyl on z těch mužů, kteří osudem vyvoleni byli k tomu, aby před moeným duchem jejích obyčejný smrtelník v úctě svoji šij skláněl—nikoliv—a přece dnes nad ehladnou mrtvolou jeho truchlí každý kdo jej znal, kdo činnost jeho sledoval, v němž ještě v této praktické době neodumřel pocit uznání obětavé práce na poli národním.

Kostnera mohli hycem nazvati typickým Chicažanem. Tak jako naše město z chatrných počátků vyvíjelo se, mohutnělo, zdokonalovalo se, až vyšinulo se po bok městům velikým, tak činil i Kostner. Co nedostávalo se mu na školním vzdělání, to vynahražoval jeho bystrý rozhled, vrozený dar výmluvnosti, touha po zdokonalení se, a tyto vlastnosti přirozené posílily jej v popředí každého hnutí, jehož se účastnil, tyto vlastnosti činily z něho vůdce hledaného pracovníka a prozíravého rádece.

Josef Kostner narodil se dne 6. října r. 1852 v Čerhoněicích na Písecku a do Ameriky přijel jako šestnáctiletý hoch ve společnosti svého švakra Ilavína a své sestry roku 1868. Prvním cílem jeho cesty byl Cleveland, ale když druhý jeho švake,

JOSEF KOSTNER

Sedmířadský rok na to v Chicagu zemřel, přijel Kostner do Chicaga na pohřeb, a tu již trvale zůstal u své ovdovělé sestry, paní Sedmířadské, jsa jí v těžkém jejím postavení, matky četné rodiny, vydatnou oporou. Té doby pracoval jako truhlářský pomocník v závodě p. Ant. Matušky až do doby kdy byl zvolen za jednatele sítě Těloevičně Jednoty Sokol. Se svojí manželkou, býv. sl. Duškovou stal se zakladatelem zálučně prospívající rodiny, a cílem obou manželů bylo vždy dáti dítkám vzorné vychování, tak aby se staly užitečnými členy společnosti lidské. Později měl Kostner svůj vlastní hostinec ve středisku tehdejší čtvrti, pak, když se vzdal živnosti hostinské, stal se pozemkovým a pojišťujícím jednatelem a konečně členem uhelní společnosti Seully & Kostner v Chicagu.

Po celý svůj život v Chicagu byl Kostner neuvěřitelně pracovitým postupně a mnohdy na několika místech najednou: jako Sokol u Těloevičně Jednoty Sokol a Slovanská Lpa, jako výborný ochotník, jehož talent činil zadosť i nejobtížnějším úlohám, jako činný bratr v organizaci Č. S. P. S., jako člen ředitelstva Česko-Národního Hřbitova v Chicagu—všude, kde jen jaká prospěšná činnost, tam slyšeti jméno Kostnerovo, tam nashlechtem jeho hlasu. Kým tedy div, že málokdy české Chicago tak truchlilo nad odchodem svého člena, jako nad úmrtím Kostnerovým.

Jak činným byl v Těloevičně Jednotě Sokol a jaké vážnosti mezi členstvem pociťoval, dokazuje ta okolnost, že již r. 1878, jako mladý poměrně ještě muž zvolen byl předsedou, kterýž úřad dlouho zastával. Nebylo snad jedineho sjezdu sokolského, jehož by se nebyl jako vyslanec účastnil.

Roku 1887 účastnil se s deeron Klárou sokolské výpravy do Čech, a prosté síze, ale pékně a ze srdce plynoucí jeho řeči tam byly i pražskými žurnalisty oceněny.

Po dlouhá léta působil na jevišti Sokolského divadla jako ochotník, a dovedl tvořiti postavy, jež zůstaly v paměti každého návštěvníka. Jeho "Sedlák Zlatodolský" i Pecka v "Jedemiatém příkázání" byly pravou pochoutkou divadelního občanstva.

O jeho šlechtnosti a nezištnosti svědčí to, že když co správní výbor Česko-Národního Hřbitova měl bráti roční plat \$30, nepřijal jej, ale odkázal polovici nedělním školám, druhou polovici Ústřední Matiči Školské v Čechách.

Činnost Kostnerova byla tak mnohostrannou, že nelze práci jeho ani plně a spravedlivě oceniti. Místo jeho zůstane dlouhou dobu v našem smazání národním nevyplněm.

Jeho pohřbu, jenž se konal z rodinné jeho residence na Douglas boulevardu, účastnilo se téměř celé české Chicago. Velký trávník vedle domu Kostnerova sloužil za shromáždění důmů, chodníky po obou stranách boulevardu černaly se zástupy mužů. V hlavním pokoji residence Kostnerových, v pravém háji květin a věneč, v krásné, těžké rakvi ležel oplakávaný. Z obličeje jeho, změněného strastiplnými dny dlouhé nemoci zřítel kříd a mír došleňý po tolika bojích.

Nad rakví v domě smutku promluvil redaktor F. B. Zdrůbek, přítel a spolupracovník zesnulého, a jeho pohnutí nad ztrátou tak vznechlo muže a přítele přeneslo se dojemnými slovy na celé shromáždění. V hroboce na Národním Hřbitově po zpěvu Erstova Kvartetta promluvil za Sbor Sokolský Slov, Lpa starický Sokol Jindřich Hájek, za Velkořád Č. S. P. S. Louzín Tůma, za Českou Besedu p. Karel Vopička, za Staré Osadníky Ant. Pregler, za řády Č. S. B. P. J. Dr. Ant. Mueller, za ochotníky Ant. Jurka. Nad hrobem posmluvil jménem rodiny p. Alois Palda.

Památka Josefa Kostnera nikdy nevyumízi s myslí těch, kdož jej znali, ba zůstane zle i pro jeho následníky.

Sever proti Jihu Historický román Julesa Verne-a. Z franciny přeložil R. Růžička. 200 stran velké osmerky. Pevně vázaný poštou za 60c., k dostání u A. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

"PÍSNĚ OTROKA." Senzáční báseň od Svatopluka Čecha, která dočkala se 16 vydání, způsobila nevídaný rozruch a vzbudila i pozornost vládních kruhů. Cena 25c. K dostání u A. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago.

Z PAMĚTÍ ČESKÉHO LÉKÁŘE. Příspěvek k dějinám Čechů amerických, podává Dr. Jan Habeničt, 90 stran 25c., poštou 28c.

Pěstování oranžů v Kalifornii.

Při jídle nikdo nekoná rád zbytečnou práci, zvláště ne velkoměšťák při snídani. Čas jsou peníze a nadarmo mařiti čas jest lífechem.

Díváme-li se z tohoto stanoviska, snadno pochopíme, proč na př. lidé v New Yorku dávají přednost oranžům bez jader před jinými druhy. Vspěch mu čas. Nepotřebuje se soužití s několika tučty jader, nábrž oloupav oranž může ho se vším všudy snísti, aniž by se obával, že mu něco uváže v krku. Že za tuto výhodu má co děkovati zakladateli Southern Pacific dráhy Collis P. Huntingtonovi a jeho společníkům, pak jeho nástupci Harrimanovi, Armourovi a j. peněžním velikánům, to ovšem nikomu ani ve snu nenapadne. Ostatně, co na tom záleží? Hlavní věci je, že oranže nemají jader.

Když totiž Huntington a Armour nasadili sadařům v Kalifornii svěradla, aby z nich vytlačili co možná nejvíce peněz, možno říci, že zároveň vymáčkali jádra z oranžů. Ovšem úmyslně tak nečinili. Majitelům železnic pramálo na tom záleželo, zda nějakému dítěti v Chicagu nebo v New Yorku uváže v hrdle jádro nebo ne, když stanovili poplatek za dovoz oranžů a zdvojnásobili účet za led pro chladičové vozy. Když tedy před nějakými dvěceti lety kalifornské oranže i s jejich jádry přišly na trh do New Yorku, zatlačeny byly konkurencí oranžů dovezených z Floridy, Sicílie a Španělska. Z těchto zemí parníky dovážené oranže byly tak levné, že Kalifornci následkem vysokých poplatků, které za dovoz musili platiti, musili také žádati vyšší ceny, aby výhody své kryli. Než vyšší ceny platí se pouze za lepší zboží, proto musili Kalifornci hleděti svoje zboží zlepšiti. Nejprve se jim podařilo vypěstovati oranže bez jader. Avšak protože kupci nejsou opatřeni Roentgenovými paprsky, aby mohli zjistit nepřítomnost jader skrz kůru, musily kalifornské oranže upozornit na sebe temně zlatou barvou kůry, tvarem, velikostí a zabalením. Tím se stalo, že Kalifornci přes všechny překážky stran železnic ovoce svému získali první místo na americkém trhu. Florida, aby nebyla úplně vytlačena z trhu, musila pokračovati při zlepšování svých plodů stejnoměrně s Kalifornií. V poslední době i do italských a španělských oranžových hájů zavedeny byly kalifornské metody. Dnes není v Americe žádného ovoceho druhu, jenž by byl pěstován, šesán, nakládán a zaslán s takovou pečlivostí jako oranže v Kalifornii. A této pečlivosti se musí přičíst že nepatrná část Kalifornie, 150 čtverečných mil čili 100,000 akrů, na nichž rostou oranžové háje, vyvezla letošního roku na východ 29,000 vagonů oranžů, citronů a tangerinů, za už strženo 40 milionů dolarů. Ale obnos, který do oněch 100,000 akrů každoročně se ukládá, farmáře na východě by jistě poděsil. Oranžový háj 250 akrů veliký pohltí ročně při nejmenším 525,000 za hnojivo, voda, obdělávání, ošetřování stromů a pod. než dozrají první oranže. Připočteme-li k tomu výhody za třídění, třídění, nakládání a dopravu, činí to třetinu oněch čtyřiceti milionů.

Když počalo pěstování oranžů v jižní části Kalifornie asi před 25 lety, měli pěstitelé dobrý trh v San Francisku, kam dováželi své plody po vodě. Mnoho z těch prvních hájů vynášely až 8500 psů akru. Tu přirozeně mnoho lidí počalo sázeti oranžové háje, zvláště když stavba dráhy Southern Pacific a Santa Fe po roce 1884 umožňovaly zaslání oranžů na východ. Než velké naděje brzy proměnily se v trpké zklamání.

V San Francisku následkem velké nahádky ceny náramně klesly a východ krčil nos, když větší část kalifornských oranžů došla napolo shnilá. Tenkrát trvalo to deset až čtrnáct dní, než zásilka došla na východ. Od ledových, sněhem pokrytých průsmyků horských valily se vlaky žhavými pustinami Arizony, Nevady a Nového Mexika a v létě vlnky vzduch mississippského údolí dokonal dílo zhouby.

Floridě však se dařilo dobře; tam oranže nakládány do sudů nebo jednoduše nasypany do lodních prostor a na parnicích v krátké době při stejnoměrné teplotě dováženy dobře zachovány do New Yorku. Kolísání teploty při dopravě z Kalifornie dalo se odstraniti zavedením ochlazovacích vagonů, avšak nárazy, jaké musilo cítitvé toto ovoce přestáti na kostrbatých kolejkách, znemožňovaly zaslání v sudích a vedly k pečlivým nyníjším nakládacím metodám.

Draze musili kalifornští pěstitelé zaplatit za vyvezení. Ze starých hájů proudivších se na několika tisících akrů kol Los Angeles a Pasadena jenom málo se jic

vyplácelo. Jen pomalu razilo si cestu poznání, že horká údolí ve vnitřku země lépe se hodí ku pěstování oranžů než chladné poměrně mořské pobřeží. Dnes Riverside a Redlands s písčitou lehkou půdou, která dříve skýtala sotva pastvu pro ovce, jsou středisky oranžové produkce, kdežto na mastné jílovité půdě nasázené oranžové háje zpusily nebo vyhynuly. Smutné zkušenosti poučily farmáře z Indiany a Ohia, že z oranžovými stromy nelze zacházeti jak s jabloněmi a hrušněmi, nýbrž po celý rok potřebují hojné a vody. Původní háje pozůstávaly z vysokých stromů, jejichž dolní větve byly ořezávány, poněvadž farmáři chytli s vozem zajeti přímo pod strom a oranže v stínu trhati. Dnes není po takových hájích ani památky. Nízké a široké keře zaujaly jejich místo, protože pěstitelé brzy seznali, že nejlepší oranže rostou na dolních větvích, kde jsou chráněny před žhavými paprsky slunečnými pomalu zrají, kdežto na hofeních větvích snadno uschnou a těžko dají se trhati.

Před třiceti léty málo dbalo se škodlivých hmyzů. Ze všech zemí dováženy byly nové druhy oranžů ku zlepšení druhů domácích. S nimi však zavlečen k nám i různý škodlivý hmyz, kterého zprvu nikdo si tak dalece nevšímá. Následek toho ukázal se roku 1885. Na př. 250 akrů velký háj G. L. Rosea v San Gabriel vynesl rok před tím \$75.000, roku pak 1885 nebylo na stromech jediného oranže, jediného zeleného lističku. Z ostrova Tahiti přivezená bílá ploštica zmocnila se háje a pokryla jej bílou vrstvou, jakoby naň sníl napadal. Na všech strany šířil se tento žravý hmyz, nešetřil žádné rostliny, až se zdálo, že celý stát stížen jest touto nákazou. Postříkovaní stromů petrolejem, tabákovým výtažkem a různými kyselinami málo pomáhalo. Teprve když několik pěstitelů dalo podnět k přivezení malého broučka z druhu slunčinek z Austrálie, zvaného vědeckým názvem vedalia cardinalis, byla účinná přítrž řádění ploštic. Objevi-li se dnes ploštica bílá někde ve větším množství, zašle státní zahradnická komise na ohrožené místo kolonii slunčinek a broučci ti i jejich pohravy živíce se plošticemi v nedlouhé době je vyhubí.

Vyhubení jiných druhů škodlivého hmyzu stojí mnohem větší výlohy. Oranžové stromy pokryjí se balonu podobnými plachtami, které se naplní zvláštním plynem, jenž usmrtí každý hmyz. Než bohužel plynem tím nejsou zničena vajíčka škodlivého hmyzu, takže vykuřovací proces za tři nebo čtyři leta musí býti opakován. Výlohy činí asi \$40 za akr. Některým pěstitelům jsou tyto výdaje proti mysli, dosud nedali se odstrašiti zlými následky. Toho málo dbají okresní úřady. Neptají se a sami dají stromy vykouřiti, soudy pak již dovedou vynutiti zaplacení výloh. Mimo to zapověděla Kalifornie dovoz oranžů a oranžových stromů z jiných států. Než přece minulého podzimu objevila se v jednom velkém háji bílá moucha pocházející z Floridy. Ihned byla všechna úroda celého háje zničena, listí otrháno a holé oranžové stromy vykouřeny. Díky tomuto radikálnímu prostředku byla tato nová nákaza hned v zárodku úplně zničena.

Kdežto Florida a Evropa pěstují několik druhů oranžů, Kalifornie se omezuje hlavně na dva druhy, z nichž jeden pochází z Brazílie, druhý z Valencie ve Španělsku.

Brazílský oranž, jenž činí 60 procent všech v Kalifornii pěstovaných druhů, nemá jader. Protože pak mimo to dává hojnou sklizeň a zraje v době, kdy floridské oranže již zmizely z trhu a jiného ovoce na východě není, hleděli si kalifornští pěstitelé hlavně tohoto druhu, jenž vyznačuje se od jiných svojí velikostí, temnou barvou kůry a hlavně tím, že dá se dlouho udržeti. Z podobné příčiny sázeny jsou v posledních letech háje oranžů poeházejících z Valencie. Tyto zrají velmi brzy, kdy ještě jiné oranže nelze dostati a tak s prospěchem mohou konkurovati s jiným čerstvým ovocem.

Rok 1890 hraje v dějinách pěstování oranžů v Kalifornii důležitou úlohu. Do té doby prodávali pěstitelé své plody na vlastní pěst. Každý prodal svojí sklizeň buď nějakému obchodnímu sprostředkovateli nebo ji poslal na východ. Přirozeně vybral si vždycky ono město, kde nabízena byla nejvyšší cena. Druzí pěstitelé ovšem jednali dle téže zásady a tak se stávalo, že některé trhy byly přeplněny a ceny klesly. Poplatky za dovoz a loď pro ochlazovací vagony byly vysoké a pohltily téměř všechny výdělek, takže pěstění oranžů nebylo právě svůdné. Těmto neutěšeným poměrům učiněn byl konec roku 1890, kdy založeny svazy pěstitelů oranžů zvané Orange Growers' Exchanges. Jim patří zásluha, že dopravní poplatky byly sníženy a že Armourovi a jeho společníkům vyrvána byla kontrola nad ochlazovacími vozy. Svazy tyto zároveň pilně dbají toho, aby na trh nepřišlo žádné špatné ovoce a nepoškodilo dobrou pověst kalifornských oranžů.

Již při trhání jest třeba velké pozornosti, aby kůra oranžů nebyla poškozena, neboť nepatrná trhlinka na dlouhé cestě působí hnilobu a může zkazit třeba několik beden. Za trhání platí majitel háje dělníkům dva a půl až tři centy za bednu o 72 librách. Průměrný denní výdělek těchto dělníků obnáší \$2.50. Z háje dováží se oranže do budovy svazu, kde projdou asi tučtem rukou, než nastoupí cestu na výchozí. Nejprve jsou očištěny a pak roztrženy na tři druhy podle jakosti. Nejbližší proces jest roztržení podle velikosti pomocí stroje. Těch nejmenších vejde se do bedny průměrně 324; bedna s následující velikostí obsahuje jich 280, pak 216, 176, 150, 126, 112, 96, 80 a 64, kteréžto poslední oranže váží více než po libře. Oranže, jichž vejde se 126 do bedny jsou nejoblíbenější a nejlépe placeny.

Každý jednotlivý oranž jest pečlivě zabalen do jemného papíru a dle určitého pořádku do bedny naložen. Většinou jsou to mladé dívky, které tuto práci vykonávají. Obvyčně naplní 80 beden denně, při čemž vydělají nejméně \$2, než některé zvlášť obratné přijdou si až na \$4 a \$5 denně. Parní lis přimáčkne víka na přeplněnou bednu, dříve než toto je přibito, protože oranže během dopravy ztrácejí na objemu a v bedně by pak o sebe tloukly, kdyby byla bedna jen po okraj naplněna.

Dříve než jsou bedny naloženy do ochlazovacích vagonů, sníž se napřed teplota oranžů ve velkých ochlazovacích místnostech na 40 až 35 stupňů. Tato novota byla teprve nedávno zavedena. Takovému ochlazení sníž ztrátu následkem hniloby až na pět procent a vyneslo pěstitelům půl druhého milionu ročně.

Jako kdysi příkladem Kalifornianů byli pěstitelé floridští a evropští donuceni pěstovati rovněž oranže bez jader, tak také užívají nyní kalifornského způsobu nakládání. Všude užívá se stejně velkých beden, sudy zmizely a nikomu nyní již ani nenapadne oranže jen tak beze všeho nasypati do lodních prostor.

Povětrnostní úřady spolkové vlády nikde snad nevěnují povětrnosti tolik pozornosti jako svazy kalifornských pěstitelů oranžů. Začne-li v New Yorku padati v únoru sníh, který nedovoluje lidem vycházeti na ulici, ihned zmenší se dovoz oranžů do jmenovaného města. Na cestě již se nalézající náklad poslán jest do města, kde panuje pěkné počasí. Je-li přivezeno do New Yorku, Philadelphie nebo Bostonu mnoho oranžů z Evropy, hned o tom přijde telegrafická zpráva do Kalifornie a dovoz se zmenší, dokud evropská zásoba není spotřebována. Stoupají-li ceny v některém městě docházejí tam stále zásilky, nikoli však v příliš velkém množství. Běh tržní oznamuje se do Kalifornie telegraficky každou hodinu a spolupůsobením svazů sklizeň se na různá města stejnoměrně rozdělí.

Během posledních tří nebo čtyř let Kalifornianům se podařilo pomoci na nový i také pěstování citronů. Ačkoli Florida těmto plodům západního pobřeží nikterak nepřekážela, přece nemohly dlouho kalifornské citrony nie poříditi na trhu, jenž byl zásobován téměř výhradně Sicílií. Proti citronům kalifornským panoval představek, jehož příčinu dlužno hledati v tom, že první zásilky kalifornských citronů byly téměř bezcenné. Citrony totiž přímo se stromů nakládány do sudů a zasílány na trh. Buď byly nezralé a trpké nebo přezralé, sňhlé, takže šly poněkud na odbyt, jen když nedsrávalo se citronů evropských. Postupem času citrony byly zlepšeny, trhány a nakládány podobně jako oranže a vypěstovány také druhy bez jader, které v každém ohledu vyrovnaly se ovoci sicilskému. Než jejich trh byl tak nespolehlivý a podléhal takovému kolísání cen, že pěstování citronů bylo velmi hazardní hrou. Mnohdy vydělal pěstitel citronů za jediný rok celé jmění, které však sotva stačilo na krví zrát roku příštího. Charles Hade po mnohém sklamaní roku 1890 prodal svůj třicetiačkový citronový háj obdržev \$800 za akr. Ztratil mysl, neboť na výchozí prodávána bedna citronů za 35 až 40 centů, což činilo sotva polovinu výloh dopravních. Náhoda však chtěla tomu, že brzy po prodeji stouply ceny do takové výše, že nový majitel háje v září a říjnu prodával citrony za \$10 až \$11 bednu. Ve třech měsících vynesl mu háj \$27,000, tedy \$100 za akr více, než zač byl pozemek koupil. Za čtvrt roku měl svůj kapitál zpět a k tomu ještě \$3000 výdělku. Ačkoli jsou dnes citrony lépe placeny než oranže, jest jejich trh přece jen nejistý. Představek však proti kalifornským citronům již zmizel. Ve dvou letech jejich dovoz na východ se dvojnásobil, kdežto dovoz ze Sicílie na polovinu klesl. A směle můžeme říci, že v dohledné době Kalifornie s Floridou budou s to dodávati dostatečné množství citronů pro celé Spojené Státy.

Kandidáti v presidentských volbách r. 1908.

William Howard Taft, jenž obdržel ve čtrnácté národní republikánské konvenci dne 19. června 1908 v Chicagu nominaci za presidenta Spojených Států, jest vynikajícím právníkem a politikem, který za posledních 10 roků vynikl nad hlavy svých spolebčanů. Narodil se v Cincinnati, O., 15. září 1857. Jeho otec byl sudí Taft, dobrý právník, a matka vysoká, statná a silná žena z rodu Torrey. Po ní zdědil Taft svou tělnatost a sílu, po otci právnícké schopnosti. Byl co žák vynikajícím silákem a sportem a prospíval ve školách výborně.

Vystudoval universitu Yale r. 1878 a právníckou kolej v Cincinnati. V roce 1881 nastoupil politickou dráhu, byv ustanoven za okresního právníka, za rok na to za věřebního vnitřní daně v Ohíu a 1887 byl gubernérem Forakerem ustanoven za soudce. Za dva roky uposlechl presidenta Harrisona a stal se spolkovým návladním. Všude sloužil věrně, přičinlivě a s úspěchem. V 1892 president Harrison jej jmenoval spolkovým okružním sudím a byl vysoce vážen pro důkladné a cenné služby své. Toužil však po stoličce při nejvyšším spolkovém soudu. Tu v roce 1900 povolal jej president

WILLIAM HOWARD TAFT.

JAMES SCHOOLCRAFT SHERMAN.

McKinley k sobě a žádal jej, aby převzal na sebe předsednictví Filipínské komise. Taft se zdráhal, řka: "Co bych tam byl platen, když jsem byl proti zabrání Filipínů? Byla to chyba." Než president a tajemník Root mu vysvětlovali a domlouvali, až si dal říci a přijal úřad ten z ochoty vlastenecké, jenž ebec národu věrně sloužit i v okolnostech mu osobně nemilých. Tak se do své služby zabral, že když po dvou letech mu president nabízel místo u nejvyššího soudu, odmítl to řka, že jeho přítomností a práce je nevyhnutelně na ostrovech zapotřebí a že by to věci škodilo velice, kdyby někdo jiný a neznámý v tak osudné době přišel ke správě. Vytvrval a provedl opravy zavedené až do konce.

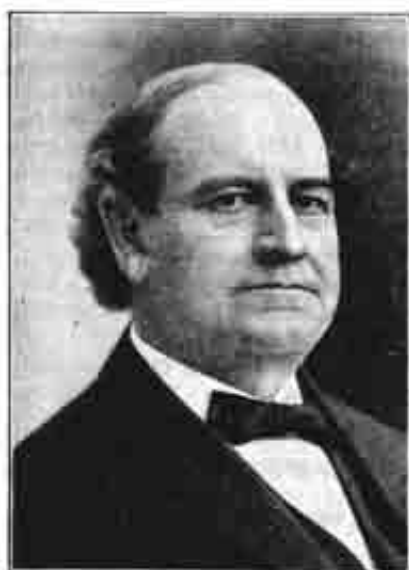
Taft seznámil se s Rooseveltem v New Yorku, když byl tento komisařem opravy v úřadech a přilnul k sobě přátelsky. V 1903 přijal tajemnictví války, aby mohl Filipínům lépe prospěti, chtěje z nich zbudovati nový národ a dáti jim vzdělávanost. — Službami vykonanými osvědčil se býti státníkem a to mu otevřelo dráhu ku presidentsví.

James Schoolcraft Sherman byl v téže konvenci jmenován za místopresidenta Spojených Států a ač je velmi populárním v kongresu, přece jinak jest americkému lidu téměř

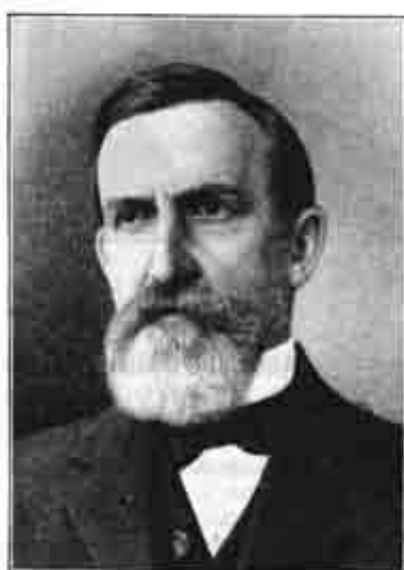
mezním. Narodil se v Utica, N. Y., 24. října 1855. Jeho otec byl dobrým právníkem a politikem demokratickým. Jednou byl též zvolen dem. za starostu města. Mladý Sherman vystudoval práva, byl brzo na to zvolen do kongresu republikány a stal se záhy čelným politikem republikánské strany a osobním přítelem presidenta Roosevelta.

V kongresu jest již devět letů čili osmnáct let a posledně zastupoval 22. newyorský distrikt. Práví se o něm, že jest dobrým organisátorem a politikem, který se vyzná hlavně v kongresních pracích. Pro politiku vzdal se již dávno právníké práce. Byl předsedou státního republikánského sjezdu v New Yorku 1895 a opětně v r. 1900.

William Jennings Bryan tentokráte jest po třetí kandidátem demokratické strany za presidenta Spojených Států, byv nominován za obrovského entuziasmu a jednohlasně na národní konvenci v Denveru dne 9. července 1908. Muž tento jest znám jako nejlepší řečník amerického národa a ač poslední již dlouhou dobu nepůsobí v žádných veřejných sborech zákonodárných, neb jiných institucích veřejných, je politikem na slovo vzatým a uznávaným vůdcem strany demokratické. Narodil se v Salem, Ill., roku 1860 z otcovy rolníka, studoval práva a v roce 1887 přestěhoval se do Lincolnu v Nebrasce, kde vedle právníčení horlivě působil politicky ve straně demokratické. Pro jeho neobyčejnou výmluvnost řečnickou byl v roce 1890 v stáří jen 30 roků zvolen do kon-

WILLIAM JENNINGS BRYAN.

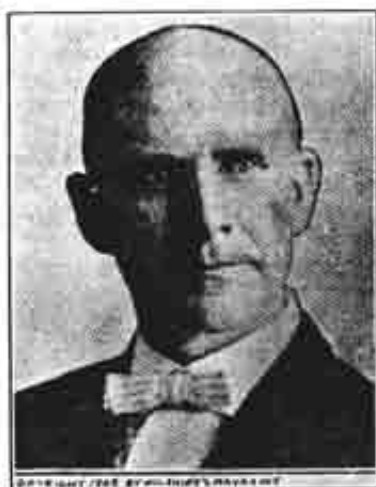

JOHN WORTH KERN.

gresu, kde sloužil dvě lhůty. Vlastností jeho řečnická vynesla mu roku 1896 poprvé nominaci presidentskou a po druhé roku 1900. Veliký boj byl rozvinut mezi Bryanem jako zastáncem a propagátorem volné ražby stříbra a stranou republikánskou. Tato jeho politika měla také za následek rozštěpení strany demokratické, což trvalo několik roků. V roce 1906 dokončil svoji cestu kolem světa, která budila také pozornost celého vzdělaného světa a Bryan vítán jako jeden z hlavních národních představitelů amerických. O cestě své vydal obsáhlý spis, jenž svědčí o jeho neobyčejné prozíravosti všeobecně, ač my Čechové máme v tomto ohledu stesk, ježto ve své knize napsal o naší staré vlasti zprávu tendenčně zbarvenou, jak mu byla udána z českému národu cizích pramenů, na které se byl ovšem nesprávně obrátil.

John Worth Kern byl jednohlasně zvolen na národní konvenci demokratické strany dne 11. července 1908 v Denveru za čekance křesla místopresidentského. Kern narodil se 20. prosince 1849 v městečku Alto, okres Howard, Indiana. Navštěvoval okresní školu v Kokomo, 10 mil od svého domova vzdálenou, kam dojížděl na koni. Vycholiv tuto školu stal se učitelem, ve kterémžto povolání šetřil velmi ze svých příjmů, aby se mohl věnovati dalším studiím a sice právníctví na universitě michiganské, kde v roce

1869 také s výborným prospěchem graduoval. Vrátil se zpět do Kokomo, byl již za dva měsíce na to jako mladík 21letý nominován do státní legislatury za okres Howard. a později byl také několikrát zvolen za městského právního zástupce. V roce 1884 byl zvolen za zpravodaje nejvyššího státního soudu. Po skončení této služební doby opustil Kokomo a odstěhoval se do Indianapolis, kdež se věnoval výhradně právníctví, do politiky se příliš nevtíraje, až zase v roce 1892, kdy byl zvolen do státního senatu za okres Marion. Po celém státu Indiana jest velmi populárním a znám jako člověk přísně mravných zásad.

EUGENE V. DEBS.

Eugene V. Debs jest také trojnásobný kandidát na místo presidentské a sice za stranu socialistickou. Kandidatura tato jest ovšem spíše demonstrační, než aby měla nějaké vylídky na možný pozitivní výsledek. Debs narodil se v Terre Haute, Ind., 5. listopadu 1855, kde chodil do obecných škol. První jeho povolání bylo topičství na železničním parostrojích, kterého se držel až do roku 1874, načež byl ve svém rodném městě zvolen za městského klerka. V roce 1885 byl zvolen do zákonodárny státu Indiana a za osm roků na to jmenován presidentem unie amerických železničních zřízenců. Ve veliké stávech těchto v Chicagu roku 1894 hrál významnou roli a také se ocitl v obžalobě. Jako kandidát presidentství za stranu socialistickou byl poprvé jmenován v roce 1900 a po druhé v roce 1904.

Amnestie udělena u příležitosti šedesátiletého jubilea císaře Františka Josefa rakouského.

V této záležitosti byla vydána následující vyhláška:

Příslušníkům Rakouska, Uher, jakož i Bosny a Hercegoviny byla udělena rozsáhlá amnestie a sice:

1.) dotyčným osobám, které pro nedostavění se k odvodu do 2. prosince 1907, byly odsouzeny, nebo stály ve vyšetřování.

2.) oněm, které pro neuposlechnutí vojenských svolávacích rozkazů před 2. prosincem 1907 soudně byly stíhány.

Všem těmto jmenovaným osobám, které s povinností vojenské služby přišly do konfliktu, pakli se nejdříve do 1. prosince 1909 u svého úřadu domovského, politického aneb vojenského za příčinou zatazení do amnestie osobně přihlásí, bude trest pominut.

V cizině bydlící a do staré vlasti se vracějící osoby musí mít od konsulátu úřední legitimaci. Uprchlíci (deserterové) z aktivní (činné) služby do amnestie zahrnutí nejsou, nicméně podáním žádosti o císařskou milost mohou v mnohých případech bez trestnosti dosáhnouti.

Při vydání této amnestie bylo hodně výkladů a rokování věnováno tomu, co vlastně amnestie tato znamená. Ba nejprve bylo vůbec celé znění téže chybně uveřejněno. Pro jistotu dopsal jsem na generální rakousko-uherský konsulát v Chicagu a obdrželi jsme shora uvedenou vyhlášku s upozorněním, že vyhláška týká se příslušníků rakousko-uherských, a ne tudíž osob, které se staly od dob provinění občany Spojených Států a dále amnestie může se dosáhnouti pouze osobním dostavením se na příslušné místo. Nemůže se získati prostřednictvím konsulátních úřadů v Americe. Amnestií promíjí se trest a ne služba a jelikož týká se pouze příslušníků země, musí osobně se dostavivší žadatel o amnestii býti připraven dostáti svým vojenským povinnostem.

Prospěšné rady ku všeobecnému použití.

Co dělati v případě zlomení kostí.—(Od Josefiny Hillové.)—Jest velmi důležité pro všechny domácí ošetřovatelky, by rozuměly zlomeninám, totiž by měly aspoň částečnou vědomost jak sesadit kosti dohromady a jak ošetřovat nemocného po několika následujících týdnech. Je-li to těžší zlomenina ruky, rámě neb nohy, bude nemocný upoután v nejpříznivějším případě šest neděl na lůžko a ošetřovatelka nalezne potřebu vědět něco o ranhojičství a ranhojičském ošetřování. Příhodi-li se případ zlomeniny v osamělém místě, tak že to vezme několik hodin, nežli může být přivolán lékař, musíte sebrat všechnu svoji odvahu, poněvadž se může stát, že tuto musíte upotřebit, byste ulehčily trpěcímu. Stane se, že kost jest zlomena, kůže na povrchu však není poškozena, přes to však zlomená kost může býti v takové posici, že působí sousedním svalům, masu a žilám nesnesitelné bolesti. Když v takovém případě můžete sesadit kost aspoň prozatím do příchodu ranhojiče, ušetříte tím postiženému mnoho bolestí. K takovému sesazení kostí umístíte jednu ruku nad a druhou pod zlomeninou a táhněte ruce od sebe tak, by konce zlomené kosti běžely do sebe hladee. Po tomto, když vidíte, že noha neb ruka jest narovnána a zdá se býti opět v pravé posici, tleďte, by postižený co nejkliďněji ležel a vezměte dva kusy dřeva neb něco těžkého, zaobalte do ručníku tak, by netlačily a přiložte na každou stranu nohy neb ruky a těsně přivažte. To jest as všechno, co můžete prozatím dělat pro zlomeninu a proto můžete obrátit svoji pozornost k nemocnému. Tento zajisté že se velmi lekl a proto bude dobře, dáte-li mu trochu kořalky a vodou neb šálek čaje neb kávy. Nedovoďte sousedům, by se nahrnuli do pokoje, neboť jest záhodno uchránit nemocného před všelikým rozčilením. Když přes to jeden neb dva zůstanou, nedovoďte jim žádný rozhovor. Obvyčejně rodina neb přátelé hovíří příliš mnoho k nemocnému, zkonšeruje ho rozveselit. Většinou však jest ticho daleko lepší než takovéto povrchní bavení. Nechte pokoj v polotemnu, dejte časem nemocnému napítí vody a přikrejte jej teple, neboť chvilkové záchvaty zimnice se dostaví následkem nervového ořvesu. Posilněte se samy, byste byly připraveny, když lékař přijde. Nevynechávejte vaše jídlo, když přijde čas, že sympatie k nemocnému. Toto jest chyba, které se domácí ošetřovatelky velmi zhusta dopouští právě v čase, když nejvíce potřebují svoji fysickou sílu a svěžest, by mohly pečovat o nemocného. Lékař, nepřijde-li direktně ze sousedství bez zastávky doma, přinese si vše potřebné při zlomenině sám. Přijde-li nepřipraven, bude potřebovat malé tenké kousky prkna neb latě, čistou bavlnu (vatu) k obložení mezi kůží a desky, novou bílou muselinovou látku rozstříhanou v pásy na obvaz, několik ochranných špendlíků a jeden neb dva zvláštní polštáře ku podložení poehroumané končetiny. Obvaz se nesejme po několik dnů, vyjma v případě zápalu. Tento se přihlásí horečkou, bolestmi ve zlomeném místě, ztrátou chuti k jídlu a celkovým onemocněním. V tom případě lékař sejme obvaz a přiloží několikrátě roztok ku snížení zápalu, jako mokré obklady karbolové kyseliny jedna třicetina, t. j. 1 část této kyseliny a 30 částí vody, neb slabší roztok vzhledem k síle zápalu. Při ošetřování nemocného se zlomeninou jest ranhojičské ošetřování zapotřebí. Věnujte pravidelnou pozornost vlasům. Tyto mají býti kartáčovány a česány dvakrát denně. Nemocný má se zdržovati od jídla a plná těžká dieta jest záhodna. Již pouze samotné ležení přivádí netravitelnost a zastavuje játra v činnosti a nemá-li nemocný trpěti ještě tímto způsobem, jest přísná dieta nevyhnutelnou. Změňte spodní povlak na posteli každý den a vykartáčujte drobtý z postele než shazete světlo. Jest výhodnějším míti malé přetahovací povlaky neb kusy starých povlaků. Dejte tyto pod nemocného přes pravidelný povlak. Je-li nemocný velký a těžký, otázka zvedání jest velmi vážná. V nemocnicích ovšem mají vše zařízeno, jinak jest to však v privátním domě neb na venkově a musí se vypořádávat všelijak. Je-li nad postelí hák, hřeb neb pod., může se na tento npevnit kožený pás neb provaz a nemocný může se snadno nadzvednouti uchopením za tento. Nenechte játra zastavit v práci, dejte nemocnému hořké soli neb minerální vody každé den, je-li zapotřebí. Držte pokoj chladný a dobře větraný. Bavte nemocného, mějte čerstvé květiny v pokoji, dovoďte známým přijít, ale nikoliv více než dva pojednou. Přizníte se, by těch šest týdnů bylo pro nemocného co možná příjemných a udržujte jej při dobré mysli a veselého co možná nejvíce.

Vřed.—Kdož by neměl vřed? Mnoho je těch, kteří jim strašně bolesti trpěli, mnohou noc bolesti nespali a mnohým na tváři, čele, bradě, krku Kainovo znamení (jízva) zanechal. Ale málo je těch, kteří s ním umí dobře zacházet, aby jej rychle a dobře zahojili. Vánde tam, kde naskočil vřed, pomalí se tkáň a z vředu vytéká řídká, zápachatá tekutina. To jest prvním stadiem. V druhém stadiu tkáň zhnisá, což provázáno velikou bolestí. Když chorobná tkáň zhnisala, vřed se protřepe a hnis odejde, náčež nastává pozvolně hojení. Masti ostré a dráždivé nesmí se naprosto na vřed přikládati, působí jen škodlivě. Dobře však působí přikládati naň látky teplé, na př. teplé obilnky ze lučného semene nebo lučných pokrutin. Semeno nebo pokrutiny uvaří se na kaši, přidá se do toho něco bezového květu bez stopek a pokud možno vřed označe se na kousek organtýnu, maseinu nebo řídkého plátna, zakryje se to druhým kouskem, aby kaše nevytékala, a přiloží se na vřed. Také dává se teplá cibule. K tomu cíli rozpálí se cibule, vyloupne se vnitř důlek (pro vřed) a tak rozpálená přiloží se na teplá kamna. Když jest cibule horká, přiloží se vředou stranou (dálkovou na vřed) na bolest a něcím se obváže. Rozháněti vřed mastěmi, mačkáním, tlačem a j. když vznikl, není radno, poněradž chybna tkáň zůstane na dále a za čas přece jen zvyřevati. Také nesmí se vřed propichovati nebo strážovati, pokud není zralým. Tím se jen znovu rozholí, sebere a tak postup hojení zdržuje. Hlavním pravidlem jest při tom, nechat ho úplně vyzráti až sám se protřepe. Tak dopadá vřed obyčejný. Jsou však i jiné druhy vředů, mnohem vážnější a bolestnější, které zastihují celé partie, a léčeni takových musí býti ponecháno lékařů. U koho vředy povstávají často bez zevní příčiny, nebo, vyvine-li se snadno podlebranina zlá, neodbytná, z malého zevního poranění jest to známko že jest krev pokažená. Vředy na nohou jsou vždy známkou velké vnitřní nezdravoty. Proto jsou i neodbytny a bolestny a dají se odstraniti jen tehdy když celé tělo přiměřenými prostředky vytrvale se léčí. Každý prostředek, který hnisání na nohou zastaví, podřívá zdraví. Někdy objeví se vředy na nohou, když v nějaké chronické chorobě příznivý obrát nastal. Tu tělo tímto způsobem náto zhavuje se svých škodlivých látek. Nejjistějším prostředkem jest řídná diéta, přiměřený způsob života vůbec, občas parní koupel a častější teplé ovinky. Na bolavé místo dávejme ovinky ze spařených semených strusek, nebo náplasť z foenum graecum. Též koupele ve vodě, do níž přidáno semených strusek nebo ovesné slámy vyčišťují rány a odvádějí zkažené šťávy. Píti lze jakékoliv thé, jež čistí krev, zvláště thé z foenum graecum. Přihude-li vředů, když léčeni počalo, a tekou-li, jest to jen dobrým znamením.

Kuří oko.—Mnohý člověk trpí kuřím okem. Mívá ho obyčejně na noze, jedno nebo více, na prstech, mezi prsty, pod prsty a j. Hlavní příčinou, že se kuří oka utvoří, bývá tlak malé olavy. Avšak napomáhá se jim i tím, když nohy se nemývají a nekoupají. Někteří lidé dostanou je zvláště lehko, hlavně ti, kdo mají kůži jemnou, citlivou, ocelblé žlázy, nury, suchou kůži, zácpu a lidé ke krticím náchylní. Kdo bosý chodí, jistě nemá kuřích ok. Proti nim užívají se přes noc obkladky, jež je změkčují. Hodí se k tomu nejlépe: 1. Kůrka chleba v dobrém, pravém vinném octě namočená, která voskováným plátnem dobře se uváže. Dobré jest i koupání nohou v teplé vodě, zvláště v odvaru ovesné slámy as 15—20 minut, pak chladné polévání. Změkčí kuří oko se pak opatrně vytáhne. Nejde-li to ještě, oskrábeme pouze tvrdou kůži a opakujeme udání prostředky znovu. 2. Obyčejný žlutý vosk bez přísad rozetře se na proužek papíru, přitlačí se na kuří oko a za několik dní už je možno vyloupnouti. 3. Kuří oka mezi prsty vzniklá zmizí, koupe-li se noha častěji ve vlažné vodě a po koupeli dá se náplasť (flastrík) s diakulium (moxť tu lze dostati v každé lékárně). Činí-li se tak častěji, zmizí kuří oko jistě. 4. Kuří oka se rychle vyloupnou, potřají-li se kolloдием. Kolloдием působí zvláště dobře na bílá, vystouplá kuří oka. Potrou-li se jim několikrát, svrknú se stále, až konečně úplně se vyloupnou. 5. Nejjednodušším a nejlacinějším prostředkem je čistá voda, k níž možno přimísiti polovici tinktury arnikové. Do tekutiny této namočí se vícekrátě složený lučný klůček, poněkud se vyždíme a obloží se pak kolem prstu neb kolem nohy; přes něj dá se ještě vlněný. Opakuje-li se obvazet takový asi po 7 nocí, dá se pak kuří oko beze všeho namáhání a bolesti vyloupnouti. Nežádka se stává, že při vyřezávání kuřích ok se noha poraní a nastane otrava krve. Na ránu takovou přiložme hned kousek čisté vaty, namočené v tekutině výše popsané. Když vata uschne, navlhčí se znovu a neodstraní se dřive, až jest rána zahojena. 6. Dle M. Jahna následující směs koná výborné služby: 2 díly pryskyřice smrkové, 3

díly benátského terpentínu, 2 díly vosku a 1 díl vaselínu. Látky ty se roztaví a do tekuté směsi přidají se 2 díly kyseliny salicylové a díl perunského balsámu.—Pocití jsme tuto více prostředků proti kuřím okům. Neprospěje-li jeden, snad účinkovati bude jiný, neboť neúčinkuje týž lék stejně účinně na každé tělo.

Uchovávaní vajec.—Jistý anglický hospodář sdělil veřejnosti jednoduchý způsob, jímž lze vejce celý rok zdravými a čerstvými uchovati, kterýž za příčinou své jednoduchosti a praktičnosti zasluhuje, aby byl zde uveden. Do hliněné nádoby nakládá totiž čerstvá vejce tak, že naleje do ní asi 5 kvartů vody, které přidá 2 libry soli a 3 plně lžice vápna. Po řádném rozmíchání roztoku kladou se vejce do nádoby na sebe tak vysoko, až roztok nejsvrchnější vrstvu pouze na 3—4 prsty přesahuje. Vejce takto uložená utrhá se téměř po celý rok úplně čerstvá.

Ochrana kopyta koňského.—Aby se pokud možno chránila kopyta koní, jež musí mnoho po mokré půdě jezdit, odporoučí se následovní způsob Hartmanův: Nejehtlivější částky kopyta natrou se hustým terpentýnem; na to vezme se kus železa až do čerčeného záru rozpáleného, jež se v malé vzdálenosti od kopyta drží. Tím terpentýn zahoustne, zaselne a utvoří velice účinný povlak po nejehtlivějších částech kopyta.

Zkoušení studniční vody.—Zlaž jest studničná voda čistá a k pití vhodná, o tom se přesvědčíme lebec následujícím způsobem: Pintová láhev naplní se do $\frac{3}{4}$ svého obsahu dotyčenou vodou, do této přidá se kávová lžička čistého, bílého cukru a zamíchá se. Na to se láhev dokonale zazátkuje a postaví se na teplé místo. Pakli se po 30—48 hodinách neobjeví ve vodě žádné bílé vločky aneb pakli se voda mlékovitě nezkalí, nýbrž zůstává úrou, jest čistá ku pití způsobilá.

Zápach z úst.—Velmi odporné jest, mluvíme-li s někým a jemu páchně z úst. Příčina zápaehu může býti rozmanitá. Mohou to býti nečistá ústa, v nichž nalézají se zbytky pokrmů, které hnilí. To bývá zvláště u lidí s vyžranými zuby, v nichž se zbytky potravy usazují a hnilí. V tomto případě jest třeba každý den kartáčkem zuby vymývatí, aby se v nich nemohlo nic držeti. Také vyžrané zuby samy o sobě vydávají nepříjemný zápach—a tu je nejjednodušší prostředek je vytrhati. Trpí-li dásně kurdějemí (skorbutem), v kterémto případě všechny zuby se hýbají, vychází z úst nepříjemný zápach, který se odstraní tím, když vyloučíme kurděje. Nežuroznější však zápach z úst pochází od souchotinářů, nebo jinakými plienami nemocní trpících lidí. Zápach tento nedá se ovšem odstraniti, pokud souchotiny trvají. Zápach z úst, který nepochází od nemoci plie, odstraníme, když si třikrát denně vyplachujeme ústa vlažnou vodou, do níž přidáme několik kapek roztoku nadmanganianu draselnatého. Prostředek tento přispívá i k tomu, že zuby nevyžírají se tak rychle. Ovšem, musí se každodenně opakovati. Také vyplachování vodou s několika kapkami silice z máty pepřové ničí zápach úst. Držení různých prostředků v ústech nebo kousání jehel, jako v poslední době byl Lusín, není dobré, poněvadž ony zápach neodstraňují, nýbrž jen přemáhají zápachem jiným. Když již bychem neměli snad času, vícekrát denně ústa vyplachovati, jest nezbytné aspoň ráno před jídelm zubí otřít kartáčkem, aby se z nich odstranila páchnoucí usazenina. Jindy vychází zápach ze žaludku. Stává se to, přejí-li nebo přepije-li se člověk nestřídmý. Takový zápach však přestane, když žaludek uvede se do pořádku. Nejdříve se tak stane, požijeme-li kávovou lžičku pálené magaesie nebo dvojhličitanu sodnatého (sody bicarhony) a zapijeme čerstvou vodou.

Domácí masť.—I. Domácí masť, hojící popukané ruce a pysky, lišeje, dětské opafeniny a j. připravuje se následovně: $\frac{1}{4}$ libry pravého, žlutého vosku rozpustí se pozvolna; k tomu přidá se $\frac{1}{2}$ libry čerstvého, nesoleného másla. Když se oboje dobře rozpustí a promíchá, přidá se $\frac{1}{4}$ libry brozinek, dříve dobře vypraných a jakož zbavených, pak $\frac{1}{4}$ libry želek. Vše promíchá se důkladně čistou lžící, pokryje, půl hodiny vaří, při čemž se často míchá a čistá masť nalije se do porcelánových hrůčků nebo kelímků. II. Výtečně působící masť na rány všeho druhu připravíme takto: Rozpustíme ve hliněném nebo emailovém hrůčku 2 unce žlutého včelího vosku a přidáme k němu totéž množství jeleního loje. Jsou-li obě látky dobře rozmíchány, přidáme k tomu 2 unce jedlové nebo smrkové pryskyřice a 2 unce čerstvého másla. Vše dobře promícháme, necháme vychladnouti a uchováme před znečištěním, t. j. prachem a pod. Hnisavé rány, neřidy, vředy, rány říznutím povstalé a pod, hojí se pod ní znamenitě. III. Masť na menší rány a odfeniny na těle, puchýře a bolesti na pyskách. Pysky, j

potírány, nikdy nepakají. Příprava: 1 díl bílé, na prášek utřené pryskyřice, 1 díl žlutého vosku, 2 díly čerstvého másla, 2 díly glycerinu, štipec kafru, štipec boraxu ať se do hliněného hrnku a tento do většího, v němž nalézá se horká voda. Jest to vodní lázeň. Vosk i pryskyřice počnou se záhy rozpouštětí vše se nyní míchá až do úplného rozpuštění a pak se procedí do bílé nádoby a míchá se až do vychladnutí. Je-li masť příliš hustá, přileje se něco glycerinu a do úplně vychladlé masti rozmíchají se 4 čerstvé žlutky. IV. Masť proti pukání rukou. Vezme se trochu čerstvého másla a trochu medu, vše dobře se rozetře a potírájí se tím ruce večer, než se jde spat. Když není maslo, vezme se glycerin a přimíchá se do něho trochu medu, což pak dobře se rozmíchá. Prostředek ten účinkuje rychle a hojivě, činí kůži měkkou a hebkou. V. Velmi dobrá černá masť, znamenitě všeliké bolesti a rány hojící, upravuje se takto: 1 unci černé smoly, 2¼ unce žlutého vosku se nechá dohromady rozpustit a k tomu se přidá pomalu 6½ unce čistého olivového (tabulového) oleje; tím se pak tak dlouho míchá, až to vystydně. Masť se pak natře na plátno a přiloží se na ránu. První dva dny se střídá každé 2 hodiny, pak jen třikrát denně, konečně jednou denně a rána se zahojí.

Nebezpečí nakaženým mlékem.—Ze všeho, co nám farma skytá, je mléko jedinou potravinou obsahující všechny k výživě těla potřebné živiny. Již z té příčiny mělo by býti mléko, jež v kuchyni nebo na stole používáme, naprosto čisté a neporušené. Mléko může mít nezvyklou a nepříjemnou chuť i vůni vlivem pře dojnici zažité a přece nemusí býti ještě životu lidskému nebezpečné, však mléko nezdravé jest vždy zdraví více na škodu než kterákoliv jiná zkáze podléhající potrava. Na velmi mnoha tarmách následkem neznalosti vlivu drobných ústrojenů (bakterií) běže se zacházení s mlékem příliš na lehkou váhu, ba považuje se to za nemožnost, aby se člověk od krav na pohled zdravých nakaziti mohl. Známé jest všeobecně, že v jediné krupěji nakaženého mléka žije a rozmnožuje se nesčítané množství ústrojenů, životu lidskému mnohdy škodlivých, jež ovšem prostým okem nepozorujeme. Za příznivých okolností tyto ústrojenice úžasnou měrou se množí a v několika okamžicích opět nové tvory vyvinují. Pro vývin a množení se ústrojenů skytá mléko ty nejpříznivější podmínky, totiž: potravu, teplo a vlhkost. Potravou jich jest dusík, uhlík, kyslík a látky nerostné, jež sledáváme v mléce v podobě kaseinu, bílkovin, cukru a soli nerostných. Pakli mléko zaměříme na takový stupeň teploty, aby v něm žijící ústrojenice zničeni byli a hned na to ochladíme, udržíme mléko po delší dobu sladkým. Aby tak se stalo, musíme mléko udržovat na bodu varu nejméně po 10 minut, po té pozorně a rychle je ochlazuje-
jeme a postavíme v místo, kdež ústrojenice ve vzduchu se nalézající k němu přístupu by neměli. Věříme rádi, že není to dvakráte milé věděti, že v oblíbené potravě naší žije a se rozplozuje ohromné množství drobných živočichů, leč to na věci nicého nemění. Lépe vždy jest znáti nebezpečí, jež hrozí nám nebo naší rodině, tak abychom se jemu uvarovati mohli a nákaze dle možnosti předešli. Hlavními příčinami nakaženého mléka jsou: onemocnění zvířata, nečisté stáje a znečištěné okolí kraviny. Z nakažených krav na člověka přecházejí mohou následující nemoci: tuberkulóza, záškrť, záškrt, záškrta a slintavka a kulhavka. Na štěstí však choroby tyto jsou velmi vzácné, zřídka kdy se vyskytují. Přes to však je povinností každého hospodáře věnovati dojniciím svým největší pozornost, aby při náhlém onemocnění jich nákaza na rodinu jeho přenesena nebyla. Mléko také snadno nakaziti se může od dojíče, nakažlivou chorobou stíženého nebo s osobou nemocnou do styku příslého. Epidemie hlavnicky, spály a záškrty, jak vyšetřováním zjištěno bylo, zaviněny mlékem z farem, kdež nemoc ty se objevily. Velmi často nakazí se také mléko krav tím, že pijí vodu znečištěnou z míst, kamž stoky ústí, výkaly stékají a proto každý rolník měl by dohlížeti na to, sby dojnice jeho k pití vždy měly jen vodu čistou a zdravou. Pokud čistotě stáji, kravíně, dojnici a dojíči řádná péče věnována nebude, dokud možnost nákazy na lehkou váhu bráti se bude, potom nad námi viseti bude hrozné to nebezpečí nákazy, kteráž různým způsobem do roka na tisíce životů lidských hubí.

Vodnatelnost.—Kdykoliv ledviny nevyklučují pravidelně tekutiny, které buď pitím neb jinakým způsobem do těla se dostaly, voda usazuje se na určitých místech a nazývá vodnatelnost. Takřka při každém zánětu ledvin, když moč nepravidelně odtéká, vzniká vodnatelnost. Voda, ledvinami nevyměšená, prosakuje jednotlivými blánami a usazuje se buď v dutině břišní, v prsní nebo i v kloubech. Poněvadž vody postupem doby přibývá, nadýmá části kde se usadila a tlakem svým znemožňuje pravidelné fun-

pozívají ostatními orgány těla. Vodnatelnost bývá obvykle následkem chronického onemocnění ledvin a končí smrtí, nebylo-li v čas dbáno pomoci. Shromažďuje-li se voda v břiše, začínají nohy otékat od zdola, později oteklou i kyčle, a pak celý život. Čím více vody hromadí se v dutinách, tím méně nemocný chodí na moč. Později dostává se střídavý průjem se zácpou, velká žízeň a nemocný spěje pozvolna vstříti smrti. První příznaky vodnatelnosti jsou: Ospalost, zemdlenost, velká chuť k jídlu, jakmile voda počne se u větším množství shromažďovati na některém místě, obrátí se spavost v nespavost, chuť k jídlu v nechť. Shromažďuje-li se voda v dutině prsu, činí obtížným dýchání, srdce slabě bije. Dle Kneippa lze vodnatelnost úspěšně léčiti vodou. Nemocný nechť vezme v týdně dvakrát neb třikrát španělský plášť, který se nechá na těle as hodinu. Kdo nemá španělský plášť, může účinně působiti střídavě spodními a vrchními oblady. Plátěné prostěradlo složí se tak, by zabalilo celé nohy, až po pás. Namočí se do studené vody, vyzdímá, obalí kol těla a zabalí do houně. Oblad takový ať trvá hodinu. Přes den možno použití toho samého prostěradla, ale zabalit do něho zase vrchní část těla od krku až po stehna. Vnitřně možno užívati thé z kořenů chebďových, jalovčinek a pelyňku. Pochází-li vodnatelnost od jater, prospěje vodě oblady lépe thé z nátržníku, jalovčinek, pelyňku a rozmarýny. Někdy usazuje se voda pod kůží, zejména na místech, kde jsou klouby. Na těle vznikají nádory. V takovém případě prospěje denně dvakrát studenou vodou politi celé tělo a bez souzení uložiti do postele a řádně přikryti. Každý druhý den mimo polévání obléknou-li košili, smočenou v odvaru senných strusek a zabaliti do houně. Vnitřně užívati mléko, v němž byl vyvařen semence. To prováděti asi 12 dní. Pak nechť se nemocný podrobí poloviční koupeli (až po pás) a omývání hořejšího těla. Strava buď lehká záživná, však výživná. Po třech nedělích, dle udání Kneippa, byl nemocný vyléčen. Nádory zmizely a neobjevily se více. Při vodnatelnosti srdeční prospívá každou noc, když již nějakou dobu nemocný leží v posteli, omýti mu celé tělo vodou s octem. Ráno a večer postřikovati kolena a kyčle. Jakmile stav nemocného se poněkud zlepš, užívá se jeden den polévání zad, druhý den polévání kyčlí. Nebo jeden den polévání zad neb kyčlí, druhý den poloviční koupel (po pás). Vnitřně užívati thé z kořenů chebďových a thé z bezového květu, heřmánku a jalovčinek. Při vodnatelnosti prsu omývatí dvakrát neb třikrát denně celé tělo a při tom píti thé z kořene chebďového. Přimísi-li se k vodě ocet, jest omývání účinnější. Jakmile se začne nemocný potiti, netřeba jej již tak často omývatí a omývá se jen dvakrát. Je-li nemocný dosti silný, možno místo celého omývatí bráti poloviční koupeli a jen hořejší část těla omývatí. Poloviční koupeli dle potřeby jednou i dvakrát za den. Na prsa přikládati tvaroh, který mívá zánět. Místo tvarohu možno přikládati na prsa ve studené vodě smočené oblady, které však třeba často obnovovati, aby byly stále studené. Také přikládání hořčičného těsta místo oblady možno použiti. Vnitřně píti thé z pelyňku, jalovčinek a třesličky.

Vyrážky.—Pakli škávy tělesné jsou nějak v nepořádku, má to účinek na krev a následkem toho tělo pokrývá se vyrážkou, která má obvykle zánětlivou povahu. Přívoda chce si takto sama pomoci, aby zbavila tělo jedovatiny, která v něm povstala. Z té příčiny není radno takovou vyrážku nějakými místními prostředky potlačovati. Když se potlačí, zůstane jedovatina v těle a působí jinakými obtížemi. Proto třeba proti vyrážkám bojovati tím, že se musí léčiti celé tělo. Třeba povzbuditi jeho výkonnost, aby jedovatinu překonala. Kneipp o té věci praví: Marie H. si mně stěžovala, že se jí někdy na obličej vyrazí hustá vyrážka a když se ztratí s obličje, vyrazí se na rakou nebo na jiných částech těla. Radila se s několika lékaři, kteří jí předepsali všelijaké masti k natírání neb ostré vodičky k omývatí. Někdy vyrážka zmizela, ale vyrazila se na jiném místě. Poradil jsem jí, aby si oblékla dvakrát za týden košili smočenou v odvaru senných strusek a řádně se zavinula do houně a ulehla na 1—1½ hodiny do postele. Dále aby si upravila dvakrát za týden poloviční koupel na dvě vteřiny; poněvadž byla dosti silná, přidal jsem jí v týdně dvoji úplné polévání. Za týden vyrážka jevila se oku patrnou po celém těle, toliko v podobě slabého uzardění. Za dvě neděle vyklidili jsme poslední zbytek vyrážky na těle, načež doporučil jsem pacientce tyto prostředky: Mokrou košili, dvoji polévání kyčlí, dvoji koupel poloviční a jedno polévání úplné. Tak to dělala ještě dva týdny a uzdravila se úplně. Vnitřně pila denně ráno a večer tři až čtyři lžičce thé z dubové kůry, šalvěje a pelyňku. Z jiné strany se proti vyrážkám doporučuje: Na noc španělský plášť nebo mokrou ko-

žili a zahalit se do touné. Koupele ve vlažném odvaru ovesné slámy. Píti odvar žahavek, třezalky, pelyňku, jalovčinek a přesličky. Jsou-li vyrážky na hlavě: Omývání hlavy odvarem kopřiv a ořechového listí, na to mazati mandlovým olejem. Jsou-li mezi vousy: Raaní chůze v rose na bosu, oviny na život, sedneť koupele, omývání vyrážky odvarem nátržníku. Uživati jalovecovu šťávu. Ač neznáme účinky tohoto předpisu, dali bychom přednost onomu Kneippovu, poněvadž více působí na tělo.

Vypadávání vlasů.—Vypadávání vlasů je obyčejně následek nečistoty—třeba i ženských byl člověk velice čistotný. Každému se potí hlava a pot se usazuje na hlavě v kysající vrstva, která vlasové kořínky dráždí a loubí. Jakmile odumřel koříněk, vlas vypadá. Mimo toho může vypadávání vlasů býti zaviněno velkými starostmi, žalem, ledením hlavy, poblážením výstřednostmi, krátce všemi činiteli, kteří mohou zhoubovat na oběh krve působiti. Někdy jsou to zas nemoce kůže, které zavinují ztrátu vlasů. Tak na př. zpravidla vypadávají vlasy tomu, kdo má lupy. Pokožka hlavy je suchá a slupuje se, až někdy zasahuje i kořínky vlasové a vypadávají. Každý sám na sobě to zakusí, kdo lupy měl. Nečiní-li se nic proti vypadávání vlasů, vypadnou jich největší část a na hlavě zůstane lysina—pleš, která hloupým lidem zavdává podnět ku vtípům a úsměškům. Tomu lze předejiti, když jednou, dvakrát týdně hlavu natřeme nějakým tukem, který nezlukne. Oleji není radno vlasy mazati, poněvadž každý zlukne. Postačí docela dobře čistá casefina, která nezlukne. Vzítí nepatrný kousek a důkladně ji rozetřiti po hlavě, nejlépe když jsou krátké vlasy. Vedle toho třeba vlasy občasně vymýti vodou a nepatrně mýdla. Tím se vyčistí veškeren prach. Po usnutí třeba vlasy důkladně osušiti. V tom se často chybuje. Mnohý si namáčí vlasy každý den. To není potřebné ani prospěšné. Když pak ještě má vlasy neosušený a pobíhá tuk vonku, může se snadno kůže začehladiti a vypadávání vlasů tupeve se dostaviti. Dobře působí vymývati hlavu žlutkem. Kůže se jím lehce potře, načež se vymyje vlažnou vodou a pak hřebenem vyčese. Hřeben nemá míti ostré špičky, neboť tak nejméněji může kůži zraniti. Komu vlasy počnou padat—není-li to následek nějaké těžší nemoci (horečka, tyfus a pod.) snadno si od toho pomůže, když použije toho, co zde bylo řečeno. Hůře však je těm, kteří to zanedbali a torpve, když mají hlavu holou, vzpomenou si, že by bylo dobře, kdyby měli vlasy a pak hledali prostředky, které by jim vlasy "vytáhly". To jde už hodně těžko. Ač jest sta nerozmauštějších pomád a vosiček pro vzrůst vlasů, které dle reklamy neomylně účinkují, přece mnohý vyblázel za ně dost peněz a nic mu to nepomohlo. Který prostředek pro vzrůst vlasů jest nejlepší? Na to nedá se odpověditi, poněvadž prostředky nepůsobí u každého stejně. U někoho působí ten, u jiného onen. Ale působiti mohou jen tam, kde nejsou kořínky (eibulky) vlasové zničeny. Prostředky tyto mohou míti jen ten účel, aby poskytovaly vlasové půdě více výživnosti a dráždily ji k činnosti. Jsou-li v kůži kořínky, může se jim takto pomoci, aby vyhnuly nové vlasy. Kde nejsou kořínky, tam je zbytečná námaha, tam ani neúčinnější pomáda nepomůže. V případě, že kořínky jsou zachovány, prospěje dobře omývati hlavu před spaním odvarem žahavek. K odvaru možno přimísiti trochu octa. Hlava po omýtí se musí dobře osušiti, což nejlépe se docílí, když 2—3 minuty se tře suchým ručníkem. Tření takové působí jako masáž a podporuje vzrůst vlasů. Dobře prospívá také hřívání koňské sádlo. Musí býti čisté a čerstvé.

Solná voda proti housenkám na angreštu.—Do konve vody vhodíme hrst kuchyňské soli, náležitě zamícháme a pokropíme postižené housenkami keře angreštové, nejlépe k večeru; za 1—2 hodiny pak ještě jednou pokropme keře k oběrstvení. Housenky přy se tím zcela zničí.

Zalévání květin v zimě jest pro zlatr květin velice důležitó. Čím vlhčí a chladnější je místnost, v níž květiny přezimují tím méně je potřeba jich zalévati a naopak. Květiny, které v zimě odpočívají a v létě kvetou, jako hortensie, fuksie, pelargonie atd. mají přezimovati v chladných a temných místnostech. Naproti tomu květiny, které v létě odpočívají a v zimě kvetou, na př. brambořík, petrklice, hyacinty atd., žádají světlé a suché stanoviště. Prvé zaléváme zřídka studenou, druhé častěji vlažnou vodou.

Vino z rajských jablíček.—Nashbírejte zralá a zdravá rajska jablíčka, vyčistíte je dobře na lisa a šťávu dvakrát dobře proceďte. Na to přidejte do šťávy patřičnou dávku cukru (na 8 kvartů šťávy jeden kvart cukru) a dejte to do čistého sudu kvasit. Aby víno mělo pikantnější chuť, můžete do toho přidat trochu citronové šťávy (na jeden gallon šťávy vymačkejte dva citrony).

Žitný chléb ku krmení koní.—Žitný chléb co do výživnosti podobá se téměř ovsu. Při pokusech delší dobu prováděných bylo zjištěno, že koně při krmení žitným chlebem místo ovsa zůstali zdraví a silní. Ještě výživnější a stravitelnější jest chléb vyrobený ze dvou třetin žita a jedné třetiny kukurice; chleba takového používá se již dlouho v Oldenbursku a Hanoversku ku krmení chovných koní, zejména oněch, jimž nebereba se volného času ku rozkousání a žvýkání ovsa. Olej kukurice napomáhá rozpouštění lepek žita a pakli se přidá částka mouky bobové, jest chléb tím živnější.

Zdravý byt.—Nechechme líciti, jak by vyhlížeti měl vzorný byt, jelikož největší část našeho lidu nedostává se na podobné zařízení peněz. Leč i skrovný byt můžeme si učiniti zdravým, přihlížíme-li jen trochu k poměrům. Především musíme se zmíniti, že sklepní byty veskrze nevyhovují požadavkům zdravotním; kdyby bylo možno všechny uzavřítí, učinilo by se obyvatelstvu velké dobrodíní. Jest jen velmi skrovné takových, o kterých lze říci, že jsou obstojné. Kdo musí nejlaromější byty vyhledávati, jdi raději dále a neboj se obětí cesty vzdálenější za svým povoláním. Při volbě bytu máme přihlížeti k okolí, není-li v sousedství příliš vlhko nebo sklad zvířecích odpadkův a jam z továrny, prach nebo těžké plyny vyvíjející a pod.; nechtj dále jest v bytu dosti světla a nechtj je aspoň částečně slunečný; dnes můžeme žádati, aby zářivky zřizeny byly dle požadavků časových a voda aby byla chráněna od znečišťování. Vše hlavní však, zdravotu bytu takměř podmiňující, týká se vzduchu a čistoty. Jest velmi rozšířený zlovyk, že se byty, zvláště v zimě, málo provětrávají; pamatujmež si, že zdraví nejvíce tam se podkopává, kde vzduch nemá přístupu. Nejvíce však vyskytuje se zlovyk ten, onemocní-li někdo v rodině prudkou vyrážkou, neštovicemi, spálen, ospkami a pod.

Právě, že není nemocí, při níz okna mají zůstáti uzavřena, že pokoj, v němž nemocný leží, neměl se provětrávati, ale nejvíce je toho potřeba právě při zmíněných nemocích. Taz, kde by otevřením okna povstal průvan, budiž nemocný chráněn pletem před postel postavenou. "Čistota půl zdraví", je staré přísloví, a přece se ho všude nedbá; je hospodyní s malou etí, nacházíme-li v jejím bytě všude špinu a prach, a zjistě že nám volněji i v nejludohnější komůrce, kde vše se leskne pořádkem a vzornou čistotou, elegancí to nejvyšší bohatého i chudého člověka. Rovněž má se v bytu přihlížeti k tomu, aby se nedělal prach, který je jedním z největších zlobců našeho zdraví. Proto má se při metení ovázati košť vlhkým hadrem, nebo se má podlaha poházeti smočenými a vyždímanými drtinami, do nichž se prach sebere.

Vápenné skvrny se šatů se odstraní octem.—Plátěný hadřík namočí se v octě a navlčí se skvrna. Octem sloučí se s vápnem v nerozpustnou sloučeninu, která se pak snadno se šatů odstraní. Je-li hned tak činěno, odstraníme vápno, aniž by nějaká vypálená skvrna na látce zůstala.

Účinek požívání zelenin.—Hlávkový salát působí zlárně na zažívání, okurky mají vliv chladivý, špenát, kyselé zelí a květák podporují činnost ledvin, cibule zvlášť podporuje trávení žaludkové, česnek má vydatný úkol při chladnokrevnosti, chřest působí počišťování krve, celer povzbuzuje nervy a účinkuje proti rheumatismu, řepa podporuje zažívání, houby jsou samy o sobě výživné a působí prý dobře na oběh krve.

Proč solíme pici?—Že máme pici soliti, ví každý hospodář. Ale proč sůl zvířatům dáváme, ani mnohý sebe důvtipnější hospodář neví. Nanejvýš cosi slyšel o špatném zažívání a že je sůl třeba k vytvořování svalů či masa; že potřebují zvířata sůl pro játra i do krve, mají-li zůstati čilá a zdravá, to mnozí nevědí a proto řádně pice nesolí. Sůl spolupůsobí při tvorbě buněk, přispívá k vylučování žaludečních šťáv a vylučování látek draselnatých. A právě této důležité, nezbytné látky v pici rostlinné z pravidla není. Proto zvířatům dospělým soli do pice přidati musíme, nemají-li hubenět a ochradnout. A sice třeba tím více soliti, čím více drasla pice obsahuje. Krávy lépe dojí a mají chutnější mléko, zvířata dají chutnější maso a lépe vzdorují mnohým chorobám, dostávají-li přiměřenou dávku soli. Obvyčejně dáváme koňům 20—40, skotu hovězímu 30—50, ovcím 5—10, prasatům 5—10 uací soli denně. Nejlépe však pochodíme, když na 50 liber živé váhy dáme skotu hovězímu 4—10, dojkám 20—40, koňům 10—20, vepřům 4—10 uací na den a kus. Dáme-li více soli, nezískáme, nýbrž způsobíme škodu. Přilísané solení má nedobré účinky a proto i zde všechno s měrou. Obilniny solme málo, zemáky a jiná krmiva bohatá na draslo solme více, a nejlépe počítáme, když přiměřenou dávkou buď posolíme krmivo, anebo sůl do nápoje přimícháme.

Dne 26. července 1908 prováděly naše české ženy tklivý akt piety ku předčasně zesnulé nadané česko-americké spisovatelce a vlastence Pavle Čechové, umístivše na jejím hrobu na Česko-národním hřbitově v Chicagu krásný památník, čímž projevily svoji vděčnost k jedné ze svých nejlepších sester a nejmilověji utily tak její památku. Na česko-americkém venkově nezávidlivě veřejně ocenily práci neunavné Pavly a prvním byl damský sbor Jednoty Českých Dam ve Wilber, Nebraska, který přijímá její jméno a tím také vznikla myšlenka postarat se všemi českými svobodomyšlnými ženami, jak za života milované tak po smrti belané Pavle Čechové o pamětní desku na její hrob. Myšlenku tuto vzaly naše ženy soustředěně v mohutné Jednotě Českých Dam za svou a za poměrně krátkou dobu uvedly ji ve skutek o výše uvedeném dni za patronance Illinoiského velkého výboru a deputace sboru "Pavla Čechova" z Wilber náhrobek odhalivše a k opatrování výboru Českonárodního hřbitova odevzdačše. Pavla Čechova (Vlasta Charlotta Kozlova) narodila se v Chicagu roku 1872. Dostala se jí velmi pečlivého školního vzdělání. Prošla s úspěchem i vyšší školu a ještě bylo vady jejím pěstím, státi se učitelkou, vstoupila ještě do normální školy, aby se vzdělala na učitelství. Ve stáří asi devatenácti let a když se chtěla býti u cíle svých tužeb, zněti nešťastný osud všecky její naděje. Následkem plicní choroby byla nucena vzdáti se dráhy učitelské, načež začala býti literárně činnou. Hlavně byly to Svornost a Duch Času, kde ukládala své literární příspěvky a první pozornost širší veřejnosti vzbudila svými pěknými dopisy z Čech, které posílala se staré vlasti, kdež byla návštěvou a jež podaly ukázkou o značném talentu literárním. Od té doby pak byla stále pilnější a napsala celou řadu různých feuilletonů, povídek, překladů z češtiny do angl. listů a hlavně prorazila svými "Zkouškami k ženské mládeži", které byly 15minutí perlamit pravdy a z každé řádky vanula láska ku všemu, co bylo krásného, šťastného a českého.

Ústava Spojených Států.

PROSLOV.

My, lid Spojených Státův, abychom utvořili dokonalejší jednotu, zavedli spravedlnost, pojistili domácí pokoj, opatřili obecnou obranu, povznegli všeobecný blahobyt a zabezpečili dobrodlní svobody sobě i našemu potomstvu, nalezujeme a ustanovujeme tuto ústavu pro Spojené Státy americké.

Článek prvý.—O moci zákonodárné.

Oddělení I.—Všecké zákonodárné moci tímto propůjčeny složený buďtež na kongres Spojených Států, jenž má skládati se ze senátu a domu zástupcův.

Odd. II.—1. Dům zástupců složen buďtež z členů volených každý druhý rok lidem jednotlivých států, a voličové v každém státu mějtež vlastnosti příslušící voličům nejčestnějšího odvětví státního zákonodárstva.

2. Nikdo nebudíž zástupcem, kdo nedosaží stáří pětadvacet roků, není svým roků občanem Spojených Státův a není, jen zvolen, obyvatelem onoho státu, v němž volen jest.

3. Zástupcové a přímé daně buďtež rozvrženy mezi jednotlivé státy počítě v toto spojení podle jejich dotyčných počtů, kterážto počty ustanoví se přičtením k celému počtu svobodných osob, i ty v to počítaje, kteří jsou službě podrobeni na dobu několik roků, a vyjma Indiány, daní nepodrobené, tři pětiny všech ostatních osob. Skutečná sečení buďtež vykonána ve třech letech po prvním sejení se kongresu Spojených Států a v každé následující lhůtě desíti roků způsobem takovým, jak Spojené Státy zákonem nařídí. Počet zástupců nepřestupojí jednoho z každých třiceti tisíc, avšak každý stát měž nejmeně jednoho zástupce; a nežli se takové sečení provede, buďtež stát New Hampshire oprávněn zvoliti tři, Massachusetts osm, Rhode Island a Providence Plantations jednoho, Connecticut pět, New York šest, New Jersey čtyři, Pennsylvania osm, Delaware jednoho, Maryland šest, Virginia deset, Severní Karolína pět, Jižní Karolína pět a Georgia tři.

4. Uprázdňeno-li bude místo v zastoupení některého státu, tu výkonná moc vypláe volbu k vyplnění místa uprázdňného.

5. Dům zástupců zvolí si svého mluvčího (předsedu) i ostatní úřadníky a jen dům ten měž právo stihnati je veřejnou žalobou (impeachment).

Odd. III.—1. Senát Spojených Států skládá se ze dvou senátorů z každého státu, zvolených od zákonodárstva (téhož na šest roků, a každý senátor měž jeden hlas.

2. Hned jakmile se sejdou (senátoři) po prvním svém zvolení, nechtž rozdělí se na tři třídy, co možná stejně. Místa senátorů první třídy uprázdňetež se vyprášením druhého roku; ona třídy druhé vyprášením čtvrtého roku a ona třídy třetí vyprášením šestého roku, tak aby jednn třetina byla vždy zvolena každého druhého roku. Udá-li se pak uprázdňení místa následkem vzdání se úřadu neb jinak, v době, kdy zákonodárstvo dotyčného státu nezasedá, tu výkonná moc státu toho učiní prozatímně jmenování do nejbližšího sejení se zákonodárstva, kteréž pak vyplníž takovéto uprázdňení.

3. Nikdo nebudíž senátorem, kdo nedospěl věku třiceti let, není devět roků občanem Spojených Států, a kdo, jen zvolen, není obyvatelem státu, za nějž byl zvolen.

4. Náměstek prezidenta Spojených Států buďtež předsedou senátu, avšak neměžž hlasu, leč při stejnému rozdělení hlasů.

5. Senát zvolí si své ostatní úřadníky a též prozatímného předsedu za nepřítomnosti náměstka prezidentova, aneb když tento musí zastávati úřad prezidenta Spojených Států.

6. Senátoři mějtež výhradní moc vyšetřovati všechny veřejné žaloby na úřadníky. Zasedajice za touto příčinou buďtež vzati pod příštnu neb ujštění. Je-li stížně žalobou prezident Spojených Států, předsedějíž neuvyřadí soud a nikdo nebudíž vinným uznán, leč by pro to hlasovali dvě třetiny přítomných členů.

7. Rozsudek v příčině veřejné žaloby nesahéj dále, než na odstranění z úřadu a na prohlášení za nezpůsobilého k držení a užívání nějakého úřadu čestného, důvěrného neb výnosného pod vládou Spojených Státův; nicméně však strana uvědoměná buďtež zodpovědná a podrobena obžalobě, vyšetřování, rozsudku a trestu dle zákona.

Odd. IV.—1. Doby, místa a způsoby odělvání voleb senátorů a zástupců buďtež předepsány v každém státu zákonodárstvem jeho; avšak kongres může vždycky zákonem učiniti neb změnití taková ustanovení, vyjímaje určení místa, kde senátoři se voliti mají.

2. Kongres shromáždí se nejmeně jednou každého roku a taková schůze buďtež první pondělí v prosinci, leč by zákonem určili si jinaký den.

Odd. V.—1. Každý z obou domů rozsuzuj o volbách, zprávách volebních a způsobostech svých členů, a většina každého domu tvoříž dostatečnou většinu (quorum) k vykonávání práce; menší však počet nechtž se odročuje ode dne ke dni, a může býti zmocněn pohnatí nepřítomné členy, aby se dostavili, takovým způsobem a pod takovými pokutami, o nichž ustanoví každý z obou domů.

2. Každý z obou domů může učiniti jednací svůj řád, trestati své členy pro nepořádkné chování a za souhlasu dvou třetin vyloučiti člena.

3. Každá z obou sněmoven vedíž denník jednací a uvěřejňujž jej čas od času, vyjímaje takové části, jež by dle udání její vyžadovuly utajení; a hlasy přisvědčující a odporující v každé z obou sněmoven o každé otázce buďtež přijaty k žádosti pětiny přítomných do denníku.

4. Žádná z obou sněmoven, dokud zasedá kongres, neodročiz se bez souhlasu druhé na více než na tři dny a na žádně jiné místo, nežli kde oběma domům jest zasediti.

Odd. VI.—1. Senátoři a zástupci mají obdržeti náhradu za své služby ustanovenou zákonem a vyplácenou z pokladny Spojených Států. Oni buďtež ve všech případech, vyjímaje velekrádu, hrdeční zločin neb odboj, prosti vězení, dokud jsou účastni zasedání dotyčného domu svého a na cestě do něho neb z něho; za žádnou pak feč neb hádku v tom neb onom domě nebudítež stihnáni na místě jiném.

2. Nižádný senátor neb zástupce nebudíž po celý čas, na nějž jest zvolen, dozrazen na nějaký občanský úřad pod mečí Spojených Států, kterážto (úřad) by byl střízen, neb jehož důchody byly by zvláštny v tomto čase, a nížádná osoba držel nějaký úřad pod vládou Spojených Států, nebudíž údem některého domu po čas svého úřadování.

Odd. VII.—1. Všecky předlohy týkající se vybírání dávek, původ svbi beře v domě zástupcův; avšak senát nechtž navrhuje a spolu předkládá opravy, jako při jiných předloách.

2. Jedna každá předloha, přeodejí domem zástupcův a senatem, buďtež, nežli se stane zákonem, předložena prezidentu Spojených Státův; potvrdí-li ji, nechtž ji podepře, nepotvrdí-li ji, nechtž ji navráti, připojí své námítky, tomu domu, v kterém původ vzala, kterážto dům pak nechtž zavazne námítky ty do denníku svého a opětně ji vezme v úvážení. Pakli po takovém opětném uvážení dvě třetiny toho domu na tom se usnesou, aby přijata byla předloha, poslána buďtež spolu s námítkami do domu druhého, v kterémžto tou měrou opět buďtež uvážena, a jestli že potvrzena bude dvěma třetinami toho domu, staž se zákonem. Avšak ve všech těchto případech hlasové obou domů určení buďte hlasováním dle jména, a jména hlasujících pro předlohu i proti ní buďte započtena do denníku jednoho každého domu. Kdyby některá předloha nebyla prezidentem vrácena v desíti dnech, (nechtž nepočítaje), ode dne, kdy jemu byla podána, staž se zákonem touž měrou, jako by ji podepsal, leč by kongres avým odročením přeodešel navrácení předlohy té, v kterémžto případě zákonem nebud.

2. Každé nařízení, unášení, aneb pro-
nosení ku kterémukž jest zapotřebí spolupo-
sobení senátu i zastupitelstva, lež jedná-li se
o odročení, předložena buď prezidentu Spojen-
ých Států, a nežli se ve skutek uvede,
budíž jim potvrzena; aneb byvá-li jim zavře-
na, opet budíž přijata dvěma třetinami sená-
tu i zastupitelstva podle pravidel a ohma-
zení předepsaných pro případ předloh.

Odd. VIII.—Kongres máž moc—

1. Ukládati a vybírati daně, cla, dávky
a poplatky; platiti dluhy a opatření činiti pro
společnou obranu a všeobecný blahobyt Spojen-
ých Států; avšak všechna cla, všechny dávky
a daně budíž stejné po celém Soustátí.

2. Vypůjčovati si peníze na úvěr Sou-
státí.

3. Řídit obchod s cizími národy, mezi
jednotlivými státy a s indianskými kmeny.

4. Zaváděti stejná pravidla o přiná-
rodění a jednotné zákony o úpadcích po
všech Spojených Státech.

5. Kauti peníze, upravovati cenu je-
dich a peněz cizích, pak stanoviti základ váhy
a míry.

6. Ustanoviti trest na padělání veřej-
ných úředů a běžných peněz Soustátí.

7. Zřizovati poštovní úřady a poštovní
silnice.

8. Podporovati pokrok vědy a užitkov-
ných umění, poskytěm na omezený čas
spisovatelům a vynálezce výhradního prá-
va na jeh spisy a vynálehy.

9. Zřizovati soudní stálice podřízené
nejvyššimu soudu.

10. Vyměřovati a trestati mořské loupe-
že a hrdoťi glošny spáchané na širém moři a
urážky práva mezinárodního.

11. Prohlásovati válku, odřeti listy na
zajímání lodí a odplaty, ustanovovati prá-
vídla o korálových na suchu a na moři.

12. Vybírati a vydávati vojška; avšak
žádný peněz nebudí k tomu účelu vykáán
na dobu delší dvou roků.

13. Opatřovati a vydávati loďstvo.

14. Stanoviti pravidla vlády a správy
pro válečnou moc na zemi neb na moři.

15. Činiti opatření o svolání obrany, aby
v platnost uváděta zákony Unte, potlačovala
povstání a odrážela nájzdy.

16. Pořovati a řízení, ozbrojení a kázeň
zemské obrany a o vrchní velostí takové její
části, co se uklí ve službě Spojených Států,
vyhraňuje každému státu moc jmenovati dů-
stojníky, jakož i právo cvičiti obranu podle
kázně předepsané kongresem.

17. Vykonalvati výhradně zákonodárství
ve všech jakýchkoli případech nad okreskem
(nepřesahující deset mil čtverečních), kte-
réto odstoupením se strany jednotlivých
států a přijetím ho ze strany kongressu stane
se sídlem vlády Spojených Států a vykoná-
vatí točků práva nad všemi místy, lež by
byla získána se svolením zákonodárstva
státu, v němž tato místa se nacházejí, za
účelem řízení tvrdí, skladby, zbrojnic, loď-
nic, a jiných potřebných budov; a

18. Dávati všechny zákony, ježto budou
potřebné a způsobilé ku provedení a předu
ovedených mocí, a všech jiných mocí vlože-
ných touto ústavou na vládu Spojených Států,
neb na kterýkoli její odno, či jejího
úřadníka.

**Odd. IX.—1. Stěhování neb přivážení
takových osob, jež připustiti ten neb onen
stát za dobré uzna, nebudí zabráněno kon-
gresem před rukem tisícim osmistým a
osmým, avšak může býti uložena na takové
přivážení daň neb clo nepřevyšující deset
dolarů za každou osobu.**

2. Výsada listiny "Habeas Corpus" ne-
bud přerušena, lež by toho v případě vabu-
ření aneb v pádu nepřátelského veřejná bez-
pečnost vyžadovala.

3. Nižádný zákon odsuzovací (Bill of
attainder) aneb zákon nazpět působící (Ex-
post-facto Law) nebudí vydán.

4. Nižádná daň z hlavy aneb jiná daň
přímá nebud uložena, lež v poměru ku censu,
neb sčítání lidu, o jehož brání zde už dříve
bylo nařízeno.

5. Nižádná daň a nižádné clo nebudí
uloženo na zboží vyvezené z kteréhokoli stá-
tu. Nižádné přednosti nebud dány nižádným
zařízením obchodním neb skladním přista-
vům jednoho státu před přístavy států jiných

ho; aniž budíž loď plující ze státu aneb do
státu kteréhokoli zavázány přístáti, vyplouti
aneb clo platiti ve státu jiném.

6. Nižádné peníze nebudí brány z po-
kladny, lež následkem povolení zákonem
sčítaných; a pravidelný výkaz a účet příjmu
i vydání všech peněz veřejných bud uveřej-
ňován čas od času.

7. Titulů šlechtických nebudí udělova-
no od Spojených Státův a nižádná osoba
správněcí úřad placený neb čestný pod vlá-
dou jejich nesmí bez přivolení kongressu
přijmouti daru, výhody, úřadu aneb poety
jakéhokoli druhu od kteréhokoli krále, kní-
žete aneb cizího státu.

**Odd. X.—1. Nižádný stát nevstupuj ve
smlouvu, spolek aneb jednotu; nevydávaj li-
stiny na zajmání lodí, neb na odplatu; nera-
zíš peněz; nevydávaj úvěrních papírů; ne-
číná něco jiného, výjma zlato a stříbro záko-
nitými penězi k placení dluhů; nevydávaj zá-
kona odsuzujícího, zákona nazpět působící-
ho aneb zákona esiabujícího závaznost
smluv; a neposkytá titulů šlechtického.**

2. Nižádný stát neukládě bez přivolení
kongressu dávky aneb cla na zboží přivezené
aneb vyvážené, lež pokud toho zapotřebí jest,
aby ve skutek uvedl své zákony dohlížecí;
činy pak výnos všech cel a dávek uložených
kterýmkoli státem na zboží přivážené neb
vyvážené buď obrácen ve prospěch pokladny
Spojených Státův, a všechny takové zákony
budíž podřízeny přehlídce a dohledu kon-
gressu. Nižádný stát neukláděž bez přivolení
kongressu clo na lodí die prostory, nežž lidu
branného aneb válečných lodí v době míru,
nevdázej v smluvu aneb smlouvu se státem
jiným aneb s cizí mocností, nepoužij se do
války, lež by skutečně narađen byl, aneb s
hrůzicím nebezpečím, lež nepřipouští nižádného
odkládání.

Článek druhý.—0 moci vykoně.

**Odd. I.—1. Moc vykoněná vložena budí
na presidenta Spojených Států amerických.
On drá úřad svůj na dobu čtyř roků a budíž
zároveň se svým náměstkem, zvoleným na tu-
léž lhůtu, volen, jak následuje:**

2. Každý stát ustanov způsobem záko-
nodárstvem jeho naznačeným počet volitelů,
aby rovnal se veškerému počtu senatorův
a zástupcům; jež vysílají do kongressu stát
jest oprávněn; avšak žádný senator aneb zá-
stupce, aneb někdo držel úřad čestný neb
placený pod správou Spojených Států, nebud
ustanoven za volitele.

3. Zrušen a nahražen 12. dodatkem,
jež zní:

1. Volitelové sejdětež se ve svých do-
tyčených státech a hlasujte pomocí listků pro
presidenta a jeho náměstka, z nichž aspoň
jeden nesmí býti obyvatelem států jejich;
v listkách svých jmenujete osobu volenou za
presidenta a v jiných listkách osobu volenou
za náměstka presidentova. Pak vzdělejtež
zvláštní seznamy všech osob obdrževších
hlasy na presidentství a všech osob obdržev-
ších hlasy pro náměstnictví a počtu hlasů
jednoho každého, kteréžto seznam podpíste
a pověřte a zabezpečěný odevzdejte do sídla
vlády Spojených Států k rukoum předsedy
senátu; předseda senátu otevři v přítomnosti
senátu a sněmovny zástupců všechny listiny,
a hlasové budie pak sčítány. Kdo bude míti
největší počet hlasů na presidentství, buď
presidentem, ač bude-li počet ten většinou
veškerého počtu volitelů ustanovených; ne-
bude-li pak nikdo míti takové většiny, pak
vol dům zástupců z he více než tři osob
majících největší počet hlasů na seznamu
hlasův pro presidentství bezodkladně pomocí
listků presidenta. Avšak při volbě presi-
denta hlasové sčítány budie die států a zá-
stupitelstvo každého státu máž hlas jeden;
destatečný počet k tomu účelu skládež se
z úda neb z úda dvou třetin státův a většiny
těchto států budíž zapotřebí ku zvolení. Kdy-
by pak dům zástupcův nezvolil presidenta,
kdykoli mu připadá právo volení presidenta,
předě dnem čtvrtým měsíce března nejprve
přítáho, tehdy spravou náměstké presiden-
tův úřad presidenta, jako v případě úmrtí
neb jiné ústavní neschopnosti presidenta.

2. Kdo má největší počet hlasův na ná-
městka presidentova, budíž náměstkem tím,
je-li počet ten většinou veškerého počtu

volitelů ustanovených; a nemá-li nikdo většinu, tehdy z dvou nejvíce hlasů na seznamu majících zvol senát náměstka prezidentova; dostatečný počet k účelu tomu záležejší ve dvou třetinách veškerého počtu senatorův, a většinou veškerého počtu budíž zapotřebí ku zvolení.

3. Avšak nížežádá osoba, která jest po ústavě neschopná zvolenu býti prezidentem, nebud volitelná na úřad náměstka presidenta Spojených Států.

(Konec 12. dodatku.)

4. Kongres ustává, kdy voliti se mají volitelové, a den, kdy odevzdati mají své hlasy, kterýchžto den bud tentýž ve všech Spojených Státech.

5. Kdo není rodem občan Spojených Států, aneb občan jich v době, kdy tato ústava přijata bude, nebud volitelným na úřad presidenta; taktéž volitelovým nebud na úřad tento, kdo nedospěl třicátého pátého roku věku svého, a nebud usoudím po čtrnácti let ve Spojených Státech.

6. Bude-li president svržen s úřadu, aneb zemře-li, aneb bude-li neschopným vykonávati práva a povinnosti řecného úřadu, přenešou bud úřad ten na náměstka presidenta; kongres pak zákonem učiní opatření pro ten případ, kdyby svržen byl, zemřel, vzdal se, neb neschopným se stal president i náměstek jeho, prohlásiv, který úřadník tehdy zastávati má presidenta, a tento úřadník jedneji podle toho, až by neschopnost přestala, neb až by nějaký president byl zvolen.

7. President obdrží v ustanovených dobách za služby své náhradu, kterážto nebud ani zvětšena, ani zmenšena v době, na kterou byl zvolen, on pak nebeť v době té nížežádáno jiného důchodu od Spojených Států aneb od některého z nich.

8. Nežli nastoupí vykonávání svého úřadu, výkoně následující přísahu neb slib: "Slavně přísahám (nebo slibuji), že věrně vykonávati chci úřad presidenta Spojených Států, a že ochci, pokud síly mi stačí, zachovávat, hájiti i brániti ústavu Spojených Států."

Odd. II.—1. President bud vrchním vůdcem vojska i loďstva Spojených Státův, jakož i obrany státův jednotlivých, když tato povolána bude k činné službě Spojených Států. On směl žádati písemných dobrozdání předního úředníka jednoho každého odboru výkonného o každém předmětu týkajícím se povinnosti úřadu jeho; on také měl moc udělit milosti a odpuštění pro přečiný proti Spojeným Státům, mimo případy obšaloby úředníkův.

2. On, měl právo podle rady a svolení senatu vcházeti ve smlouvy, pokud totiž přivoli dvě třetiny senatorů přítomných a on jmenuj a podle rady a schválení senatorů ustanovuj vyslance, jiné veřejné zástupce a konsuly, soudce nejvyššího soudu, a všechny ostatní úředníky Spojených Státův, a jichžto ustanovení tuto není jinak nařízeno, a ježto to diti se má zákonem. Avšak kongres vložiti může zákonem ustanovení oněch nížežádáno úředníků, o nichž příhodno se mu vidí, on presidenta samého, na soudní dvory, aneb na hlavy odborův.

3. President měl moc dozavovati na všechna místa, ježto se uprázdni v době, kdy senát nezasedá odleže zmocnění, která vypoří skončením nejbližšího senátového zasedání.

Odd. III. On dával čas od času kongressu zprávu o stavu Unie, a odpovídal k uvážení jeho zařízením taková, jakéž zdáti se mu budou potřebnými a užitečnými; on nahodil-li se něco mimořádného, svolaj obě sněmovny, aneb kteroukoli z nich; kdyby pak spolu ne-souhlasily co do času odročení, odroč je na tak dlouho, jak se zdáti bude jemu příhodným; on přijímal vyslance z jině veřejně zástupce; on o to dbej, aby sňkny se věrně vykonávaly; on zmocňuj všechny úředníky Spojených Státův.

Odd. IV. President, náměstek jeho a všichni občanskí úředníci Spojených Státův budie svržen s úřadu, vzejde-li na ně veřejná obšaloba a budou usvědčeni z velezrady, uplacení aneb pro jiné těžké zločiny a špatně chování.

Článek třetí.—O moci soudní.

Odd. I. Moc soudní ve Spojených Státech bud vložena na jeden nejvyšší soud a na takové soudy nižší; kteréž kongres zřídí a ustanoví čas od času. Soudcové soudu nejvyššího a soudů nižších at spravují své úřady, dokud se době zachovávají; a nebeť přijmou-li v určených dobách za služby své náhradu, která nebud zmenšena dokud v úřadě trvají.

Odd. II.—1. Moc soudní vztahuj se ke všem případům práva a služnosti povstávajícím pod touto ústavou, pod zákony Spojených Státův, a pod smlouvami učiněnými aneb přístími, pod právomocí jejich; ke všem případům týkajícím se vystancův, aneb jiných veřejných zástupcův a konsulův; ke všem případům právomocnosti admirální a námofské; k rozepím státu a občany státu jiného; k rozepím občanů států rozličných; k rozepím občanů téhož státu, kteří domáhají se pozemků táhnoucí se k územím se strany států rozličných; pak k rozepím státu a občany jeho a částmi stavy, občany neb poddanými.

2. Ve všech případech týkajících se vystancův, jiných veřejných zástupcův a konsulů, jakož i v případech, v kterýchž by byl stát stranou, budí nejvyšší soud stálci první. Ve všech ostatních případech prve uvedených budí nejvyšší soud stálci odvolací, co do práva i co do skutku, a to s těmi výnimkami a s těmi pravidly, jak kongres ustanoví.

3. Všechny zločinové mimo případy veřejné obšaloby budie souzeny porotou a soud takový budí držán ve státě, v němž řecení zločinové byly spáchány, neb-liž však zločin spáchán v žádném státě, bud soud držán na místě, neb na místech, kde kongres zákonem byl nařídil.

Odd. III.—1. Zrada na Spojených Státech spáchá jediné ten, kdo vyzvedne válku proti nim, aneb přilá se k nepřátelství jejich, jim pomáhaje neb nastražuje. Nikdo nebudí uvědčen ze zrady, leč na uvědčív dvou svědků o tomže určitě čin, neb na přiznání se před veřejným soudem.

2. Kongres měl právo prohlásiti trest zrady, avšak žádné odsouzení pro zradu nebrněj za následk bezecí rodu aneb propadnutí statku, leda po čas živýchti osoby odsouzené.

Článek čtvrtý.—Smíšená ustanovení.

Odd. I. Činnost věry a důvěra příkládána bud v každém státě veřejným zápisákem, listinám a soudním výkonům kteréhokoli státu jiného, a kongres předpíjí zákony obecnými způsob, kterýchž potvrzují se takovéto zápisáky, listiny a výkony a jakou mají účinnost.

Odd. II.—1. Občaně jednoho každého státu budieť oprávněn ke všem výhodám a svobodám občana všech států.

2. Osoba občalovaná v kterémkoli státě pro velezradu, hrůdní aneb jiný zločin, ježto by utkala před spravedlností, a byla by zastizena ve státě jiném, vydána bud k žádosti výkonné moci státu, z kterého uprchla, a bud odevzdána do státu, jemužto přisláhu právomocnost nad tím zločinem.

3. Nížežádá osoba zavázána k službě nebo práci v některém státě pod zákony jeho, nebud, kdyby se utekla do státu jiného, nížežádáno zákonem neb nařízením správců této služby neb práce; ale bud vydán k požádání strany, již k službě neb práci zavázána jest.

Odd. III.—1. Nově státy připoněny budieť kongresem do této Unie; avšak nížežádáno nový stát nebud utvořen aneb založen v mezích právomocnosti státu některého jiného, aniz bud který stát utvořen spojením dvou nebo více států, neb částí států, bez svolení zákonodárstev dotčených států, jakož i kongressu.

2. Kongres měl moc volně nakládati s územím náležejícím Spojeným Státům, a vydávati o tom potřebná pravidla i nařízení; nic pak v ústavě této nebud vykládáno tak, aby na újmu bylo kterémukoli nároku Spojených Států aneb některého státu zvláště.

Odd. IV. Spojené Státy pojistíť každému státu v této Unii republikánskou formu

vlády a chránítež každý s nich proti vpádu; a na požádání zákonodárstva, aneb moci výkonné, (když zákonodárstvu sejíti se nelze) též proti domácímu náhlu.

Článek pátý.

Kongres, kdykoli dvěma třetinám obou domů uvidí se toho potřeba, navrhuje dodatky k této ústavě; aneb k žádosti zákonodárstev 2 třetin všeobecných států svojej sjezd, aby navrhoval dodatky, ježto v obou případech a v každém obědu platné buďtež co část této ústavy, schvál-li je zákonodárstva 3 čtvrtin všeobecných států, neb sjezdy tří čtvrtin jejich, die toho, který způsob schválení navržen bude od kongresu; pod tou výminkou, aby ni žádná oprava, ježto by se udála před rokem tiscim osmistým a osmým, nedotkla se prvního a čtvrtého odstavce v devátém oddělení článku prvního; a aby žádný stát bez svolení svého zřazen nebyl rovného práva hlasování v senatu.

Článek šestý.

1. Veškeren dluh udělaný a závazky převzaté před přijetím ústavy této, mějtež platnost naproti Spojeným Státům pod touto ústavou, jako pod konfederací.

2. Tato ústava a zákony Spojených Států, které na základě její budou sdělny, a všechny smlouvy uzavřené, aneb které budoucně uzavřeny budou pod mocí Spojených Států, buďtež svrchovaným právem země; soudcové pak každého státu vázání buďte jim, byt i ústava neb zákony některého ze států tomu na odpor byly.

3. Senátoři a zástupci a předu dotčení, pak úřadové všech státních sborů zákonodárských, pak všech úředníků výkonu i soudní Spojených Států i států jednotlivých, buďtež vzati pod příslahu nebo sílu, se podporovatí budou této ústavu; avšak ni žádného práva náboženského vykládáno nebuz se vlastnosti nutné k obdržení úřadu aneb veřejného pověření pod Spojenými Státy.

Článek sedmý.

Schvál-li sjezdy devíti států ústavu tuto, buďtež to dostatečně k zavedení jí mezi státy, které jí takto schválí.

Dodatky k ústavě.

Článek 1. Kongres nevydávaje zákona zavádějícího nějaké náboženství, aneb zpodobujícího volně vykonávání jeho; aneb obmezoujícího svobody řeči aneb tisku; aneb právo lidu pokojně se shromažďovati a žádosti podávati ku vládně o napravení stížností.

Čl. 2. Poněvadž bezpečnost svobodného státu vyhledává dobře spořádanou obranu, nebuz zadržováno právo lidu míti a nositi zbraně.

Čl. 3. Nižádný voják nebuz za doby míru ubytován v kterémkoli domě bez přivolení vlastníka; aniž pak za doby války, leč způsobem v zákoně předepsaným.

Čl. 4. Právo lidu, aby jedn každý list byl svou osobou, svým domek, svým příslušenstvím a majetkem před nenáležitým prohlédáváním a zabavením, nebuziž porušeno; a ni žádný list zatýkač nebuziž vydán, než za pravděpodobnou příčinou, podporovanou přísahou nebo tvrzením (affirmation), a obsahuj zevrubné popseání místa, kde má býti hledáno, a osob neb věcí, na něž má býti sazeno.

Čl. 5. Nikdo přidržován nebuz, aby se zodpovídal ze sločinu hrdelního nebo jinak zneuctivajícího, než vydáno-li na něj pravidelné obvinění aneb žaloba velkou porotou, mimo případy naskytující se při vojskě na zemi nebo na moři nebo při obraně, nacházeli se v činné službě za doby války aneb veřejného nebezpečí; aniž kdo pro tytéž úřady podlehne tomu, aby byl dvakráte postaven v nebezpečení života aneb údů; aniž buď poháněn v jakémkoliv případě hrdelním, aby svědčil na sebe sama; aniž buď zbaven života, svobody aneb majetku bez náležitého průchodu práva; aniž buď soukromý majetek vzat k veřejné potřebě bez řádné náhrady.

Čl. 6. V každém trestním stíhání měl obžalovaný právo na rychlé a veřejné přelíčení skrze nestrannou porotu státu a okresu, kde zločin měl býti spáchán, kterýžto okres buď prve zákonitě vyzkoumán; a měl právo býti zpravenu o povaze a příčině obžaloby; býti sdělen se svědky na něj svědčícími, donucovacím řádem moci dáti oběsiti svědky ku prospěchu svému a míti na pomoc rádece ku svému hájení.

Čl. 7. V rozepřích práva obecného, v nichžto cena sporného předmětu převyšuje dvacet dolarů, zachováno buď právo přelíčení porotou, a ni žádný případ souzený porotou nebuz jinak znova vyšetřován v kterémkoli soudu Spojených Států, leč podle předpisů práva obecného.

Čl. 8. Nadměrné rukojemství nebuziž žádáno, přílišné pokuty nebuziž ukládány, aniž buď ukrutných a neobvyčných trestů přisuzováno.

Čl. 9. Vypočítání v této ústavě jistých práv nebuz vykládáno za popírání aneb na újmu práv jiných lidu náležejících.

Čl. 10. Mocí Spojeným Státům ústavou nepřidělené, aniž jí státem odepřené, zachovány buďtež státem dotčeným, anebo lidu.

Prvních deset článků vešlo v platnost v roce 1791.

Čl. 11. (1798.) Moc soudní Spojených Států nebuziž vykládána tak, jakoby mohla se vztahovati k rozepřím v právě neb slusnosti započatým aneb dále vedeným proti některému ze Spojených Států, skrze občany jiného státu, nebo skrze občany neb poddané státu cizího.

Čl. 12. (1804.) (Tento článek nalezá se vřazen v článku II. ústavy, na místo jeho odstavce 2. zrušeného).

Čl. 13. (1865.) Aniž otroctví, aniž nevolnictví, leda co trest za zločin, z něhož byla strana řádně usvědčena, stávejž v mezích Spojených Států, anebo v některém místě jich právomocnosti podrobeným.

2. Kongres māj moc prováděti tento článek přiměřenými zákony.

Čl. 14. (1868.)—1. Všecky osoby ve Spojených Státech narozené, aneb do nich přistáté a právomocnosti jejich poddané, jsou občany Spojených Států, jakož i státu, v němžto sídlí. Nižádný stát nemá práva vydati neb prováděti zákon, kterýž by ztěžoval výsady nebo svobody občanů Spojených Států, aniž má který stát práva zbaviti kteroukoli osobu života, svobody, neb statku bez předepsaného řízení právního, anebo odepřati kterékoli osobě v právomocnosti své rovné ochrany zákonů.

2. Zástupcové buďtež rozpočtáni na jednotlivé státy podle počtu obyvatelstva jednoho každého z nich, při čemž čítá se úhrnný počet všech osob jednoho každého státu, vyjmaje Indiány, jimž dané uloženy nejsou. Avšak bylo-li by právo voliti při kterékoli volbě ku zvolení volitelů presidenta neb náměstka jeho ve Spojených Státech, zástupců do kongresu, výkonných aneb soudních úředníků státu některého, aneb členů zákonodárstva jeho, odepřeno některým obyvatelům mužského pohlaví takového státu majícím jedenadvacet roků věku svého, a isoucím občany Spojených Států, anebo bylo-li by jim jakýmkoliv způsobem ztěžováno, leč by to bylo pro účastenství vzpouze, aneb pro jiný zločin, pak buďtež smyšlen základ zastupitelstva ve státu touto měrou, kterou se má počet takových občanů mužského pohlaví k úhrnnému počtu občanů mužského pohlaví mužstích jedenadvacet roků věku ve státu tom.

3. Nikdo nebuziž senátorem aneb zástupcem v kongresu, anebo volicem presidenta a náměstka jeho, a nikdo nedržíž úřad občanský neb vojský pod Spojenými Státy, kdož přisňav dříve jakožto člen kongresu, neb jakožto jiný úředník Spojených Států, aneb jakožto člen některého státního zákonodárstva, aneb jakožto výkonný neb soudní úředník některého státu, že podporovati buďe ústavu Spojených Států, účastným se stal novostři nebo vzpoury proti ní, anebo pomáhal neb nadřizoval nepřátelům její. Avšak kongres usnešením dvou třetin jednoho každého domu může odstraniti takovou nezpůsobilost.

4. Platnost veřejného dluhu Spojených Států po zákonnou oprávněného, počítaje v to dluhy zdělané k zapravení výslužeb anebo náhrad za služby konané k potlačení povstání anebo vzpoury, nebudiž brána v pochybnost. Avšak ani Spojené Státy, ani kterýkoli stát přijímaje za platně dluhu nebo závazku zdělaného k podporování povstání neb vzpoury proti Spojeným Státům, aniž pak pohledávání nějaké za zřítu aneb vymanění nějakého otroka, nřbz veškeré ta-

kové dluhy, závazky a pohledávky budtež pokládány za nezákonné a neplatné.

5. Kongres mřbz moc prováděti ustanovení článku tohoto příměfených zákony.

Čl. 15. (1870.)—4. Hlasovací právo občanův Spojených Státův nebudiž nikomu odepfeno nebo-li zkráceno Spojenými Státy, neb některým ze států, za příčinou plemene, barvy aneb někdejšího nevolnictví.

6. Kongres mřbz moc prováděti články tento příměfených zákony.

Tato Ústava Spojených Států jest též k dostání ve zvláštní kalíšce za 10 centů.

Poštovní zákon.

Dopisy. — Za dopisy adresované do kteréhokoli místa ve Spojených Státech, Kanadě a Mexiku obnáši v známkách předem zaplacené poštovné 7 centy za unci neb zlomek téže; doprava na jině poštovní úřad na žádost adresáta bezplatně. Pakli zůstane dopis nedoručen a je-li opatřen adresou zaslátelce, navrátí se tomuto bezplatně. Je-li adresa zaslátelce vymečána, dopraví se dopis do kanceláře mrtvých dopisů a odtud navrácen zasláteli.

Za registrované dopisy obnáši poplatek 8 centů dodatečně.

Místní čili "dropp letters", to jest pro město nebo town, kde složeny 2 centy, kde stává listonošského systému a 1 cent, kde takového systému není. Známkové poštovní listky, pokud jsou vladní správou dodány, 1 cent za každě.

Kolky pro zvláštní dodávku, v obnosu 10c, přilepi se dodatečně k pravidelné sazbě a tím zabezpečí se neodkladně okamžitě dodání v místě adresáta. Pravidelné kolky možno použiti k tomuto účeli.

Poštovné druhé třídy. — Časopisy, vydávané v pravidelných lhůtách nejméně čtyřikrát do roka a mající pravidelně seznam odběratelů, s přílohou a čísly na ukázku 1 cent za libru — Jině časopisy, vyjmaje týdenníky, pakli donášeny listonošem, pro adresáta v témže místě, kde časopis vychází, 1 cent za každě. Pakli zasláno jiným než vydavatelem, za 4 unce neb méně 1 cent.

Poštovné třetí třídy (nesmí přesahovati 4 libry). — Tiskopisy, knihy, otisky a rukopisy, nezapečetěné oběžníky, které možno lehce bez řezání obálky prohlédnouti, 1 cent za každě dvě unce.

Poštovné čtvrté třídy. — Nesmí přesahovati čtyry libry; takto lze zaslati zboží neb vzorky za poplatek 1 cent za unci. Jině věci, jako jsou: tekutiny, jedy, zápalné nebo výbušné látky, šivá zvířata, hmyz, atd. se přísně vylučují. Poštovné za semena, kořeny, rostliny a větve se čítá 1 cent za dvě unce neb méně. Sušené květiny však 1 cent za unci.

Poštovné do jiných zemí. — Do všech zemí a kolonií, které náleži ku světovému spolku poštovnímu, obnášejí poplatky poštovní jak následuje: Dopisy, vážící 1 unci neb méně za předem zapravené poštovné 5 centů, za každou další unci 3 centy. Poštovní listky; za každě 2 centy. Za časopisy a jině tiskopisy za 2 unce 1 cent. Vzorky zboží 1 cent za dvě unce; avšak sazba jest nejméně 2 centy, ať již zboží váží 4 unce aneb 1 unci. Poplatek za registrování dopisů neb jiných zášek obnáši 8 centů. Každá jiná korespondence mimo dopisů musí míti poštovné alespoň částečně zapraveno. Tiskopisy, jině než knihy, které jsou přitmány poštou, jsou od celní prohlídky osvobozeny.

Poštovní poukázky (Postal Money Orders). — Touto cestou možno zaslati částku až \$100 ve Spojených Státech a včetně do Guam, Hawaii, Porto Rico, Tutulla a Samoa, také do British Guiany, Kanady, Kuby, Nového Foundlandu, Antigua, Barbados, Dominica, Grenady, Jamajky, Montserratu, Nevisu, St. Kittsu, Saint Lucia, Saint Vincentu,

Tortoly (Virginské ostrovy), Virgin Gordy (Virginské ostrovy), do Západní Indie a na poštovní agentury Spojených Států v Sanghaj (Číně) a Filipinských ostrovech. Poplatky jsou následující:

Za poukázku nepřesahující \$ 250...	5c
Za poukázku nepřesahující \$ 500...	5c
Za poukázku nepřesahující \$ 1000...	8c
Za poukázku od \$10.00 do \$ 20.00...	10c
Za poukázku od \$20.00 do \$ 30.00...	12c
Za poukázku od \$30.00 do \$ 40.00...	15c
Za poukázku od \$40.00 do \$ 50.00...	18c
Za poukázku od \$50.00 do \$ 60.00...	20c
Za poukázku od \$60.00 do \$ 75.00...	25c
Za poukázku od \$75.00 do \$100.00...	30c

Do Rakouska-Uherska, Bahamy, Belgie, Bermudy, Britického Hondurasu, Bolívie, Čilska, Costa Rica, Dánska, Egypta, Japonska, Liberie, Luxemburka, Mexika, Nizozemská, Nového Zealandu, Norvéžska, Peru, švédská, švýcarska, Transvaalu, Trinidadu obnáši poplatek za peněžité zášilky jak následuje:

Za poukázku nepřesahující \$10	5c.
Za poukázku přes \$10—\$20.....	10c
Za poukázku přes \$20—\$30.....	15c
Za poukázku přes \$30—\$40.....	20c
Za poukázku přes \$40—\$50.....	25c
Za poukázku přes \$50—\$60.....	30c
Za poukázku přes \$60—\$70.....	35c
Za poukázku přes \$70—\$80.....	40c
Za poukázku přes \$80—\$90.....	45c
Za poukázku přes \$90—\$100.....	50c

Do ostatních pak zemí cizích obnáši poplatky za peněžité zášilky jak následuje:

Za poukázku nepřesahující \$10.....	10c
Za poukázku přes \$10—\$20.....	20c
Za poukázku přes \$20—\$30.....	30c
Za poukázku přes \$30—\$40.....	40c
Za poukázku přes \$40—\$50.....	50c
Za poukázku přes \$50—\$60.....	60c
Za poukázku přes \$60—\$70.....	70c
Za poukázku přes \$70—\$80.....	80c
Za poukázku přes \$80—\$90.....	90c
Za poukázku přes \$90—\$100.....	\$1.00

Vláda Spojených Států zavedla skutečně velmi cennou a všeobecně prospěšnou novinku v poštovníctví, která bude zajisté veškerým občanstvem co nejrychleji uvítána, neboť jest dobře známo, jak by bylo dříve již výhodné, kdyby se byly mohly zaslati poštovní známky do jiných zemí mimo Soustátí buď k zaplacení malého obnosu nebo na zpáteční odpověď. Tomuto nedostatku bylo tedy vyhověno a do oběhu byly dány tak zvané "response coupons", na něž v cizí zemi dostane adresát tamní poštovní známky. Za takovýto kupon na každých 5c poštovní sazby zaplatí se o jeden cent více, to jest 6 centů. Ku názornějšímu pochopení sloužiti malý příklad: Pošle-li někdo do Rakouska dopis a chce, aby naň dostal snadněji odpověď, to jest přiložením zpáteční poštovní známky, koupí zde pěticentový "response coupon", za nějž zaplatí 6 centů a vloží jej do psaní. Adresát tam obdrží zaň u svého poštovního úřadu poštovní známky rakouské v ceně 25 haléřů, tedy zrovna tolik, mnohá-li obnáší poštovně z Rakouska do Spojených Států.

Kdo je oprávněn volit při volbách.

Často nás docházejí dotazy od krajanů, nedávno do této země příšlých, zdali smějí volby se zúčastnit a tu budujeme čtenářům "Amerikána" přehled nařízení o volbách. Volit smějí při takových volbách muži, kteří 21. rok svého věku překročili. Někteří také ženám příkřnato hlasovací právo, což také při dotyčných státech připomenuta. V jednotlivých státech platí následující pravidla:

Alabama: Přistěhovalce musí prohlásiti úmysl státi se občanem a bydleti dva roky ve státu, jeden rok v okrese a 3 měsíce v precinktu.

Arkansas: Podobně jako v Alabamě.

Californie: Přistěhovalce musí býti 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 1 měsíc v precinktu bydlet. Musí dovést čist Ústavu Spoj. Států anglicky a míti zaplacenou "Poll Tax".

Colorado: Přistěhovalce musí na 4 měsíce před volbou prohlásiti úmysl, státi se občanem, bydlet 1 rok ve státě, 3 měsíce v okrese a 10 dní v precinktu. Také ženské smějí voliti.

Connecticut: Volič musí býti občanem; musí uměti anglicky čist a bydlet 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 1 měsíc v precinktu.

Delaware: Musí býti občanem; zaplatit \$1 za registrování; 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 1 měsíc v precinktu bydlet.

Florida: Musí býti občanem, všechny daně zaplacené, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese bydlet.

Georgia: Musí být občanem, kdo umí čist, musí míti zaplacený daně a bydlet 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese.

Idaho: Musí býti občanem, 1 rok ve státě, 30 dní v okrese a 10 dní v precinktu bydlet. Také ženy smějí voliti.

Illinois: Musí býti občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v okrese a 30 dní v precinktu.

Indiana: Musí svůj úmysl, stát se občanem, prohlásiti, 1 rok ve Spoj. Státech, 6 měsíců ve státu, 2 měsíce v okrese a townu, 20 dní v precinktu bydlet.

Iowa: Musí býti občanem, 6 měsíců ve státu a 60 dní v okrese bydlet.

Jižní Dakota: Musel prohlásit úmysl, že se chce stát občanem a bydlet 1 rok ve Spojených Státech, 6 měsíců ve státu, 30 dní v okrese a 10 dní v precinktu.

Jižní Karolína: Občanem, musí dovést přečíst Ústavu a psát, zaplatit Poll-Tax nebo musí dokázat, že má majetku daní podléhajícího nejméně za \$300. Musel býti nejméně dvě léta ve státu, 1 rok v okrese a 4 měsíce v precinktu.

Kansas: Musel prohlásit úmysl, že se chce stát občanem, 6 měsíců ve státu a 30 dní v okrese a precinktu bydlet.

Kentucky: Občanem, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 60 dní v precinktu bydlet.

Louisiana: Občanem, musí umět čist a psát, míti majetku daní podléhajícího v obnosu \$300; byli-li jeho děd nebo otec 1. ledna 1867 k volbě oprávněni. Musí bydlet 2 roky ve státu, 1 rok v okrese a 6 měsíců v precinktu.

Maine: Občanem a 3 měsíce ve státu a v precinktu bydlet.

Maryland: Občanem, který umí čist a bydlet 1 rok ve státu, 6 měsíců v townu a jeden den v precinktu.

Massachusetts: Občanem, umět čist a psát anglicky, 1 rok ve státu a 6 měsíců v precinktu.

Michigan: Občanem, nebo před 8. květnem 1892 prohlásiti svůj úmysl stát se občanem. Musí býti 6 měsíců ve státu a 20 dní v precinktu.

Minnesota: Musí státi se na 3 měsíce před volbou občanem, bydlet 6 měsíců ve státu a 30 dní v precinktu.

Mississippi: Občanem, umět přečíst Ústavu a rozuměti jí, 2 roky ve státu a 1 rok v precinktu.

Missouri: Občanem, nebo musel 1 rok nebo 5 roků před tím prohlásiti svůj úmysl, státi se občanem, 1 rok ve státu a 60 dní v precinktu bydlet.

Montana: Občanem, 1 rok ve státu a 30 dní v precinktu.

Nebraska: Občanem, nebo 30 dní před volbou prohlásiti svůj úmysl, státi se jím, 6 měsíců ve státu, 40 dní v okrese a 10 dní v precinktu bydlet.

Nevada: Občanem, 6 měsíců ve státu a 30 dní v precinktu.

New Hampshire: Občanem a 6 měsíců před volbou v precinktu.

New Jersey: Občanem, 1 rok ve státu a 5 měsíců v okrese.

New York: Na 90 dní před volbou občanem, 1 rok ve státu, 4 měsíce v okrese a 30 dní v precinktu.

Ohio: Občanem, 1 rok ve státu, 30 dní v okrese a 20 dní v precinktu.

Oklahoma: Musí být občanem a bydlet ve státu 1 rok, v okrese půl roku a precinktu 30 dní. Rození Indiani smějí též volit.

Oregon: 1 rok před volbou prohlásit úmysl, státi se občanem a 6 měsíců bydlet ve státu.

Pennsylvanie: Nejméně 1 měsíc občanem, a pak-li přes 22 let věku, během 2 roků více musel platit daně, 1 rok ve státu a 2 měsíce v precinktu bydlet.

Rhode Island: Občanem a 1 rok majitelem půdy, 2 roky ve státu a 6 měsíců v townu bydlet.

Severní Dakota: Občanem, aneb prohlásit úmysl jím se státi, neméně 1 rok a nevíce než 6 let před volbou, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a 90 dní v precinktu.

Severní Karolína: Občanem, který umí číst, 2 roky ve státu, 6 měsíců v okrese.

Tennessee: Občanem, 1 rok před volbou platit Poll Tax, 1 rok ve státu a 6 měsíců v okrese.

Texas: Svůj úmysl stát se občanem, prohlásit na 6 měsíců před volbou, 1 rok ve státu, 6 měsíců v okrese a v precinktu být usazený.

Utah: Občanem. Ženy i muži mají hlasovací právo. Musí být rok ve státu, 4 měsíce v okrese a 60 dní v precinktu.

Vermont: Občanem, 1 rok ve státu, 3 měsíce v townu a 30 dní v precinktu.

Virginie: Občanem, 2 roky ve státu 1 rok v townu a 30 dní v precinktu.

Washington: Musí být občanem nebo bydlet v území dříve, než se stalo státem; 1 rok ve státu, 90 dní v okrese a 30 dní v precinktu.

West Virginia: Občanem státu, 1 rok v něm, 60 dní v okrese a precinktu být usazen.

Wisconsin: Musel prohlásit úmysl, stát se občanem, 1 rok ve státu a 10 dní v precinktu.

Wyoming: Občanem. Muž i ženy volí, musí být 1 rok ve státu, 60 dní v okrese a 10 dní v precinktu.

Z předneseného vidět, že většina jižních států černočům brání v provádění hlasovacího práva, protože vyžadují jistý stupeň vzdělání a mohovitosti, čímž největší díl barevných vykázaní se nemůže. Mimo to jsou skoro ve všech státech ustanovení, kterými choromyslní, na almužnu odkázaní a zločinci nesmějí hlasovat. V některých státech nesmějí se také vojáci a námořníci na volbě podílet, nepatří-li na místo. I v Ohiu bylo podobné omezení volebního práva přijato. V Severní Karolině vyloučení jsou také ti, kteří boba zapírají.

V celku jsou volební zákony v jednotlivých státech pro přistěhovatele příznivé.

Potřebné vědomosti při domáhání se občanství.

Že podmínky při dosažení občanského práva příslušenského byly proti době dřívější posledním zákonem značně přístřeňeny, dočetli se laskaví čtenáři již v tomto kalendáři. Mimo v zákoně ustanovených předpisů tlačeních musí každý ucházející podrobiti se zkoušce hlavně v ústavního zřízení a z povšechně politických záležitostí jak spolkových tak i jednotlivých států. Proto není od místa když tuto uvádíme snůšku různých otázek nejobyčejněji soudcem ucházející o občanství kladených a zároveň na ně odpovědi, které dle nového zákona musí být zodpovídaný jazykem anglickým. Někdy to soudce vezme zkrátka a udělí jen několik otázek a to mnohdy ještě dosti podřadných. Od první podmínky této jsou však osvobozeni ti, kteří si vyzvedli první papír ještě před uvedením tohoto zákona v platnost. Jak již výše podotknuto, otázky tyto jsou užívány od soudců nejčastěji, čím však není řečeno, že by nebyly podávány otázky i jiné, pročť musí být každý ucházející připraven co nejpečlivěji.

Odpovídá se také, aby ten, kdo si není v něčem jist, aneb uvedeným otázkám a odpovědím dobře nerozumí, aby si dal vše důkladně od znalého poměru vysvětliti a mimo toho nebude nikomu na škodu, když si přečte znění spolkové ústavy na jiném místě tohoto kalendáře uveřejněné, neboť tato odpovídá všem otázkám spolkového zřízení se týkajícím.

Otázky a odpovědi.

1. Co jsou Spojené Státy? — Odp.: Slovem "Spojené Státy" míníme federaci 48 států a 4 území; území jsou: Aljaška, Arizona, New Mexiko, a Distrikt of Columbia.
2. Co jest ústava Spojených Států? — Odp.: Jsou to všechny základní zákony, jimiž země tato jest spravována.
3. Kdo sestavil ústavu? — Odp.: Vyslancové původních třinácti států.
4. Víte, které státy to byly? — Odp.: Ano; byly to: Maryland, New Hampshire, Massachusetts, Connecticut, Pennsylvania, Virginia, New Jersey, New York, Delaware, Již. Karolína, Sev. Karolína, Georgia a Rhode Island.
5. Kdy sestavena byla ústava Spojených Států? — Odp.: 17. září, r. 1787.
6. Kde? — Odp.: Ve Filadelfii.
7. Jaký jest titul nejvyššího výkonného úředníka Spojených Států? — Odp.: Prostě "president".
8. Kde jest jeho obydlí? — Odp.: Ve Washingtonu, v distriktu Columbia.
9. Jak dlouhá jest lhůta jeho úřadování? — Odp.: Čtyři (4) roky.
10. Jaké jsou jeho povinnosti? — Odp.: On musí dbáti, by všech zákonů bylo řádně šetřeno; má právo, když zvláštní okolnosti toho vyžadují, svolati kongres, neb kterýkoli z obou domů jeho.
11. Jaká jest moc presidentova? — Odp.: Může "vetovati" (zapovědět) zákony, jež kongresem byly přijaty; může udělovati milost za zločiny, spáchané proti Spoj. Státům; může se souhlasem senátu uzavíratí smlouvy s jinými národy a může jmenovati všechny spolkové úředníky; jest zároveň vrchním velitelem vojska i loďstva.
12. Kdo byl prvním presidentem? — Odp.: Jiří Washington.
13. Kdo jest přítomně presidentem? — Odp.: Theodore Roosevelt; jeho lhůta vyprší dne 4. března 1909.
14. Jak jest president volen? — Odp.: Nepřímým hlasováním všech voličů celého národa, kteří si volí v každém státě určitý počet oelektoř (volitelů).
15. Kdo tvoří zákony Spojených Států? — Odp.: Kongres ve Washingtonu; týž sestává ze senátu a domu zástupců.
16. Jest senát volen lidem? — Odp.: Ne přímo; zákonodárna každého státu volí si dva senatory.
17. Jak dlouhá jest lhůta úřadování spolkových senatorů? — Odp.: Šest (6) roků.
18. Jak jsou voleni členové domu zástupců? — Odp.: Přímým hlasováním voličů každého státu.
19. Na jak dlouho jsou voleni? — Odp.: Na dva (2) roky.
20. Jaký jest poměr počtu všeho obyvatelstva ku počtu členů domu zástupců? — Odp.: Jeden člen domu zástupců připadá na každých 172.901 obyvatelů.
21. Může každý občan státi se presidentem? — Odp.: Nikoli; jen ten, kdo jest zrozen v této zemi, jest 35 roků star a 14 roků sídlil ve Spojených Státech.
22. Může žena zvolena býti pro úřad presidentský? — Odp.: Ano; pakli je jinak pro úřad ten způsobilou.
23. Stává ještě nějakých jiných zákonů ve Spojených Státech vedle těch, které tvořeny jsou ve Washingtonu? — Odp.: Ano; každý stát tvoří si své vlastní zákony.
24. Kdo tvoří tyto zákony? — Odp.: Zákonodárny, které se skládají ze senátu a domu zástupců.
25. Jakým způsobem voleny jsou zákonodárny státní? — Odp.: Přímým hlasováním voličů.
26. Jaký jest titul vrchního výkonného úředníka státního? — Odp.: Guvernér.
27. Kde sídlí? — Odp.: V hlavním, či sídelním městě státu.
28. Jak dlouhá jest lhůta jeho úřadování? — Odp.: V tom se státy různí. (Každý si opatř informaci v tomto směru vzhledem ku svému státu.)
29. Jak jest guvernér volen? — Odp.: Ve státech přímým hlasováním lidu; v území jmenuje guvernéra sám president.
30. Jaký jest rozdíl mezi vládou Spojených Států a vládou rakouskou? — Odp.: Rakousko jest monarchie, Spoj. Státy republika.
31. Má president co dělati s tvořením nových zákonů? — Odp.: Nikoli.

32. Což soudcové? — Odp.: Též ne; oni však mohou rozhodovati, je-li ten který zákon ústavním, či nie.
33. Který soud je nejvyšší soudní instancí ve Spojených Státech? — Odp.: Nejvyšší Spolkový soud ve Washingtonu.
34. Jaké jsou povinnosti občana Spojených Států? — Odp.: On musí poslouchati zákonná a hájiti svoji vlast v případě války.
35. Věříte Vy v zásady anarchistické, anebo jste anarchistou? — Odp.: Ne.
36. Vy tedy věříte v zákony této země a minule jich býti poslušen? Odp.: Ano.

Zákon o naturalisaci (nabytí občanského práva)

přijaty dne 29. června 1906.

(Opravený překlad "Davety Americké")

Přistěhovalecká a naturalisační úřadovna. Odstavec první tohoto zákona ustanovuje, že "přistěhovalecká úřadovna," jež podřízena bude spolkovému odboru obchodu a práce (Department of Commerce and Labor), má býti napříště známa jako přistěhovalecká a naturalisační úřadovna (Bureau of Immigration and Naturalization) a jako takové mají jí býti podřízeny všechny záležitosti týkající se dosažení občanského práva se strany osob v cizině narozených. Rovněž tak má býti povinností této úřadovny věsti o každém přistěhovaleci záznamy, totiž jméno jeho, stáří, zaměstnání, popis osoby (zahrnující výšku, barvu, barvu vlasů a očí), místo narození, poslední pobyt, obmyslené bydliště ve Spojených Státech, rovněž tak i den jeho příjezdu do Soustátí a v případě, že by se tak stalo v některém zdejším přístavu, budiž v záznamech těchto uveden též přístav, jakož i jméno lodí, se kterou do Soustátí přijel. Takovému cizinci budiž vydáno dosvědčení dotýčeného záznamu, s podrobnostmi uvedenými.

Odstavec 2. jedná o pořízení pomůrek této úřadovny.

Soudy, kde se mají přihlášky činiti. V odstavci 3. jsou udány soudy, oprávněné k udělování občanství cizozemcům. Dle tohoto zákona jsou to všechny spolkové obvody i distriktní soudy v různých státech a územích, zahrnuje v to i Havaj a Alasku a zánosní soudy státní, mající pravomoc obecného práva, pečet a klerka a v kterých výše sporného obnosu není omezena (to jsou tytéž soudy, kdy dosavad byly vydávány listiny občanské). Na tyto soudy mohou se obrátiti jediné osoby, které mají své sídlo v obvodu příslušného soudu.

Odstavec 4. uvedeného zákona obsahuje ustanovení, dle kterých cizozemec v Soustátí může nabytí občanského práva.

Prohlášení úmyslu. Musí dva roky před vlastním připuštěním k občanství a když byl nejméně 18 let stár, přísežně prohlásiti před klerkem příslušného soudu, že se chce státi občanem Spojených Států a že se odříká příslušnosti k jiným státům a panovníkům. V tomto prohlášení musí býti též uvedeno jméno, stáří, zaměstnání, popis osoby, místo narození, poslední bydliště a příslušenství v cizozemí, den příjezdu, jméno lodí, se kterou přijel a nynější bydliště. Následkem toho budou všechny nové první papíry zcela jiného druhu než dosud, neboť v nich všechna tato udání budou obsažena. V tomto odstavci je pamatováno toho, že osoby v cizozemí narozené, které před platností nového naturalisačního zákona vydaly prohlášení, že se hodlají státi občany americkými, čili jinak řečeno, dostaly první papíry, nemusí prohlášení toto němiti ještě jednou dle ustanovení nového zákona.

Doba konečné žádosti a výpovědi svědků. Ne před uplynutím dvou let, ale též ne později než do sedmi let po obdržení prvního občanského listu, musí osoba v cizozemí narozená, aby se mohla státi plnoprávným americkým občanem, podati písemnou, vlastnoručně podepsanou a ověřenou žádost u příslušného soudu, jež musí obsahovati všechna z předu uvedená udání, místo a čas narození, kde a kdy nabyl svých prvých papírů, zda je ženat, kdy se oženil, jméno ženy, a možno-li její rodiště a bydliště v době podání žádosti; má-li děti, jméno, den a místo narození a bydliště každého z nich. — Vedle toho je pamatováno toho, že nemusí podepsati tuto žádost vlastnoručně, pakliže dostal svůj první papír před přijetím nového zákona. V žádosti pak je třeba dále uvést, že žadatel není anarchistického smýšlení, jakož i že není mnohožencem. Dále, že

miní mítí stále své bydliště ve Spojených Státech. Vedle toho musí žádost tuto doprovázeti přísězně výpovědi dvou občanů, že vědí z vlastního vědomí, že žadatel je nejméně pět let v Soustátí usazen a ve státu, území neb distriktu, kde se přihláška činí, nejméně po dobu posledního jednoho roku, a je schopen státi se občanem. Pakliže žadatel přibyl do Soustátí po přijetí nového zákona naturalisačního, musí soudnímu klerkovi býti dodáno též podrobné potvrzení těchto údajů od naturalisační a přistěhovalecké úřadovny ve Washingtonu a též první občanský list.

Podmínky občanství. Před připuštěním k občanství musí žadatel při veřejném zasedání soudu přísězně prohlásiti, že chce zachovávatí spolkovou ústavu a zákony a odříká se všech dřívějších svazků poddanských a příslušnosti státní.

Výslech soudní. Soudu musí býti žadatelem prokázáno, a dvěma svědky, občany, přísězně doloženo výslechem v otevřeném soudu, že žadatel během minulých 5 let byl stále v Soustátí usazen, a ve státu neb území, kde se soud odbývá, nejméně jeden rok že je dobrého charakteru a uznává zásady ústavy.

Šlechtické titule. V případě, že by žadatel o připuštění k občanství měl nějaký titul nebo náležel dědičně šlechtickému stavu v cizozemí, musí se tohoto titulu odřeknouti, nebo šlechtictví odložití a sice před soudem, jemuž předložil svoji žádost a toto odřeknutí, nebo odložení musí býti v soudních zápisech zvláště vyznačeno.

Vdova a nezletilé děti. Zemře-li některý cizozemec, když podal svoji žádost o připuštění k občanství, totiž když se mu dostalo prvního papíru, aniž by však v mezidobí se stal plnoprávným občanem, může jeho vdova nebo jeho nezletilé děti nabýti plného občanství dle podmínek tohoto zákona, aniž by si ještě jednou byli nuceni vyzvedávati první papíry.

Vyhláška a předpisy. Odstavec 5. ustanovuje, že hned po podání žádosti o připuštění k občanství má klerk soudu o tom vyvěsiti vyhlášku na snadno viditelném místě své úřadovny a sice mají v ní býti obsažena všechna udání o stáří, původu a pod., jak v žádosti byla uvedena.

Doba soudního projednávání. Odstavec 6. ustanovuje, že žádosti o dosažení občanství mohou býti klerku soudu kdykoliv podány, třeba i během soudních prázdnin, ale že soudec má pro konečné jednání ustanoviti určité dny a že občanský (druhý) list nesmí býti vydán před uplynutím 90 dní od podání žádosti. Rovněž je v tomto odstavci zejména toho pamatováno, že žádný soudec nesmí vydati občanský (druhý) list během 30 dnů před nějakou všeobecnou volbou. Při tom je pamatováno toho, že soudec ke zvláštní žádosti přihlášeného žadatele může mu povolití přijetí jiného jména a vydati mu pak občanský list na toto nové jméno.

Anarchisti a mnohoženci. Odstavec 7. mluví o odepření občanství anarchistům, nebo mnohožencům a i schvalovatelům těchto směrů.

Znalost angličtiny. Odstavec 8. praví doslovně: "Žádný cizinec nemůže býti naturalisován, čili nemůže se státi občanem americkým, když neumí anglicky mluvit." Z toho jsou vyloučeni ti, jimž mluvití je nemožno, jako na př. hluchoněmí. Vedle toho je pak ještě zvláštní zřetel brán k tomu, že ti, kdož mají své první papíry před přijetím tohoto zákona, nemají býti postiženi touto podmínkou, právě tak jako ti, kdo vyzvednou si první list a usadí se na nějaké domovinně a vyhoví zákonům domovinnánským. —

Svědectví. Odstavec 9. ustanovuje, že vlastní a konečné projednávání žádosti o dosažení občanství a svědků může se státi jedině ve veřejném sezení soudu a že každé konečné a rozhodné nařízení, týkající se žádosti, má nésti vlastnoruční podpis soudečův.

Odstavec 10. ustanovuje, jak si má žadatel o občanství počínati, když nebydlel po celou dobu 5 let ve státu, neb území, kde se konečně žádost projednává. Mimo dvou svědků, stran pobytu ve státu po dobu jednoho roku atd. jak shora uvedeno, může pobyt ve Spojených Státech za předcházející dobu býti dokázán svědectvím dvou svědků podaném před notářem úřadujícím, kde tito bydlí.

Vládní námítky. Odstavec 11. ustanovuje, že spolková vláda má právo podati svým zástupcem námítky proti propůjčení občanství kterémukoliv žadateli, jakož i k tomuto účelu předvolati svědky.

Odstavec 12. obsahuje přesné předpisy pro soudní klerky, vztahující se na vyhotovení papírů a nařizuje zhotovení a zaslání druhopisů (duplikátů) přistěhovalecké a naturalisační úřadovně. Odstavcem tím dokonce je stanoven trest pro ty klerky,

kteří by dle tohoto nařízení nejednali a předpisuje, že musí též předkládati důkladné zúčtování v příčině poplatků.

Poplatky. Odstavec 13. předpisuje útraty pro žadatele o dosažení občanského práva. Při obdržení prvního občanského listu musí být zaplacen \$1. Při podání žádosti o propuštění občanství musí být složeny dva dolary a při vyhotovení druhých občanských listů opět dva dolary. Polovici těchto peněz podrží si soudní klerk, kdežto druhou polovici musí odvésti přistěhovalecké a naturalizační úřadovně. Mimo to musí žadatel při podání své žádosti složit ještě dostatečný obnos peněz, aby byly kryty výlohy pro případ, když by jím k soudu předvoláni byli svědkové.

Odstavec 14. pojednává o vedení a uschování těchto záznamů. Každý občanský list má nésti číslo své, jakož i číslo žádosti.

Soudní stíhání. Odstavec 15. ukládá distriktním návladním, aby ihned zahájili trestní stíhání, kdyby bylo prokázáno, že v jejich obvodu učiněn byl pokus o nezákonné získání práva občanského. Mimo to ustanovuje tento odstavec, že občanství americké může být odvoláno, kdyby naturalizovaný občan během 5 let navrátil se do své mateřské země a tam aneb v některé cizí zemi si zvolil stálé bydliště. Toto ustanovení platí nejen pro ty, kdož získali práva občanského dle zákona nového, nýbrž i pro ty, kdož nabyli občanství dle zákona starého.

Tresty. Odstavec 16. až 25. obsahují trestní ustanovení pro případy, když by učiněny byly pokusy o podvodné dosažení občanství, nebo se tak i stalo, jakož i pro ty, kdož k provedení těchto podvodů svoji pomoc propůjčili. Provinileci mohou být trestáni vězením do desíti let aneb pokutou do výše \$10.000, aneb oběma.

Odstavec 26. odvolává dřívější naturalizační zákon a všechna dřívější ustanovení, tomuto novému zákonu odporující.

Odstavec 27. předpisuje formu prvních listů, petice pro dosažení občanského práva jakož i vlastních občanských papírů.

Odstavec 28. dává tajemníku obchodu právo, učiniti potřebná opatření vzhledem k provádění tohoto zákona.

Odstavec 29. obsahuje povolení, potřebné k provádění tohoto zákona.

Odstavec 30. předpisuje, jak se mohou státi americkými občany osoby, které dosud občany nejsou a přece jen jsou poddanými Spojených Států v neorganizovaných územích, když přestěhují se do některého státu aneb organizovaného uzemi.

Další zákony týkající se občanství jsou:

Děti naturalizovaných rodičů. — Děti osob, které byly náležitě nabyly občanského práva, mají pokládány býti, když ve Spojených Státech bydlí, za občany, pakli v čas naturalisace rodičů nebylo jim ještě jedenadvacet let.

Děti občanů narozené v cizině. — Děti osob, které buď jsou anebo byly občany Spojených Států, pokládají se za občany i když se narodily mimo hranice a právomoc Spojených Států.

Čiňani. — Naturalisace Čiňanů zapovězena jest oddělením 14. v kapitole 126. zákona z roku 1882.

Ochrana naturalizovaných občanů. — Oddělení 2.000 opravených zákonů Spojených Států prohlašuje, že všichni naturalizovaní občané Spojených Států za pobytu svého v cizích zemích oprávněni jsou a obdržeti mají od této vlády ochranu osoby a majetku, jaká se přiznává občanům v zemi rozeným.

Hlasovací právo. — Právo hlasovati uděluje stát, právo občanské Spojené Státy. V některých státech nabývají cizinci, kteří prohlásili úmysl svůj státi se občany, právo hlasovati tak jako naturalizovaní anebo v zemi rodilí občané. Ale zákony o spolkové naturalisaci, týkají se celé Unie stejně a dle nich nemůže žádný cizinec dosíci občanství, až když zde byl pět let bydlil, leda čestně propuštěný vojín nebo osoba, jejíž rodiče byli naturalizováni, dokud mu ještě nebylo jedenadvacet let, jak svrchu uvedeno. Ba ani po pětiletém bydlení a náležitě naturalisaci není ku hlasu oprávněn, dokud zákony státu mu tu výsadu neudělí.

TEMNÉ STÍNY. Úchvatný román pro naše dámy, kterým oči slzami se zarosí nad sebezapřením hrdinky románu, který však šťastně skončí. 190 stran. Cena 40c. Poštou 45c.

Zákony v severo-záp. státech o lovu zvěře a ryb.

(Dopláčeňo až do 1. října 1906.)

Zákony níže uvedené jsou ovšem velice zkráceny a mnohé omezení jako o dopravě, vývozu a prodeji zvěře je vynecháno. Otisky státních zákonů lze obyčejně obdržeti dopisem na komissaře a hájné, jichž jména a adresy jsou zároveň udány. Doby udané jsou pro otevřené období, vyjma kde je to jinak udáno.

ILLINOIS — Zvěř. Honební zákon opravený byl podepsán guvernérem 28. května 1907. Hlavní změna v něm jest uznání zajíců za zvěř a obmezení doby na jich honbu a střelení od 20. února do 1. srpna. Divocí holubi od 1. srpna do 30. listopadu a veverky od 1. července do 15. listopadu. Zabíjení préríjních slípek a mexických, kalifornských a německých křepelk je zakázáno na 4 roky, a divokých krocanů a bažantů na 6 let. Kachen a jiných vodních ptáků smí se postříletí v dovolené době za den 20, menších ptáků 15, veverek 15 a zajíců 35 za den od jednoho lovece. Jeleni se nesmí střeliti po dobu 10 roků. Křepelky lze střeliti od 10. listopadu do 20. prosince. Sluka vodní a kulík (plover) od 1. září do 1. května. Divoká husa, kachna a jiné vodní ptactvo od 1. září do 15. dubna. Zabíjení divokých ptáků jiných než vrabečů, krahujců a vran je zapovězeno.

Rybolov. — Lovení do sítí od 1. června do 15. dubna, do vlčéných sítí (seines) od 1. července do 15. dubna, lovení na udici po celý rok. Černý candát (bass), štika a malá štika (pickeral) smí se chytati pouze na udici. Oka v sítí musejí býti nejméně 1½ palce do čtverce. Nejmenší délka nebo váha ryb dovolených na prodej jsou následovní: Černý bass 11 palců; bílý nebo pruhovaný bass 8 palců; skalní bass 7 palců; říční croppie 7 pal.; bílý croppie 8 pal.; žlutý okoun 6 palců; štika "walleyed" 15 palců; obyčejná štika nebo stihle (pickeral) 18 palců; buffalo 15 pal.; německý kapr 13 pal.; domácí kapr 12 pal.; slunečnice (sunfish) 6 pal.; obyčejný okatý okoun 6 pal.; bílý okoun 10 pal.; obyčejná bělice 1½ libry; jezerní pstruh 1½ libry.

Povolení vydává tajemník státu; povolení k honbě stojí \$15.50 pro cizí; pro domácí \$1.

Státní komisař zvěře (State Game Commissioner) A. J. Lovejoy, Springfield, Ill.

WISCONSIN. — Zvěř. Jelení od 11. listopadu do 30. listopadu; v některých okresech smí se zabiti v sezoně jenom dva jeleni. Sluka obecná, koroptev, bažant, préríjní slípka, tetřevka, koliba a šnep od 1. září do 1. prosince; préríjní slípky od 1. září do 15. října (v některých okresech jsou chráněny na čtyry roky); divoká kachna nebo jiný vodní pták, od 1. září do 1. ledna; divoké husy různého druhu od 1. září do 1. dubna; zajáci a veverky od 1. září do 1. března; kuna nebo lasička od 1. listopadu do 1. března; vydra od 1. listopadu do 15. února; rejsek od 1. listopadu do 1. května, bobr, žádná otevřená sezona.

Ryby. — Sportovní ryby od 25. května do 1. března; potoční pstruh od 1. května do 1. srpna.

Povolení. — Pro cizí, na všechny druhy zvěře \$25; na všechny druhy vyjma jeleny \$10; pro domácí \$1.

Státní hájní zvěře — Jones Swenholt, Madison, Wis.

MICHIGAN. — Zvěř. Jelení od 10. do 30. listopadu, včetně, vyjmaže na ostrově Bois Blanc a v okresech Lapeer, Huron, Monroe Sanilac, Tuscola, Macomb, Allegan, Ottawa, St. Clair, Lake, Osceola, Clare, Mason, Manistee, Wexford, Missaukee, Newaygo, Mecosta, Isabella, Benzie, Leelanaw, Grand, Traverse, Oceana a Gladwin, kde jsou jeleni chráněni až do r. 1908; los (moose), elk a caribou jsou chráněni až do r. 1913; neobyvatelé smějí poslat ze státu jednoho jelena; préríjní slepice, bažanti, divocí krocani a divocí holubi jsou chráněni až do r. 1910; veverky od 15. října do 30. listopadu; vydra a kolčava od 15. list. do 1. května; lasice, mýval, tehoť a pižmoň po celý rok jsou k lovení, vyjma měsíce září a října; kanadský jeřábek (spruce hen) a koroptev od 15. října do 1. prosince na horním poloostrově; kachny, husy a jiní vodní ptáci od 1. září do 1. ledna.

Ryby. — Skvrnitý pstruh, lipan (grayling), sladkovodní losos, kalifornský pstruh a německý hnědý pstruh od 1. května do 1. září a to pouze na udici; černý bass (candát) od 20. května do 1. dubna pouze na udici; dovoleno chytit za den pouze 50 kusů.

Povolení. — Pro cizí (na jeleny) \$25; pro domácí \$1.50.

Komisař — Charles H. Chapman, Sault Ste Marie, Mich.

MINNESOTA. — **Zvěř.** Jeleni, sameci losové a sameci karibou od 10. list. do 30. list.; lze zabítí nanejvýš 1 losa a 2 jeleny; holubi, šnepi, prérizní slípky, tetřívci, sluky a kulici (plover) od 1. září do 1. listopadu; křepelka, chocholatý tetřívek, koroptev a bažant od 1. října do 1. prosince; divoké kachny, husy a jiné vodní ptactvo od 1. září do 1. prosince; dovoleno usmrtit za den 15 ptáků; lasice, rejsek pižmovonný, vydra a bobr od 1. listopadu do 1. května.

Ryby. — Pstruh od 15. dubna do 1. září; černý, šedivý nebo Oswego bass od 29. května do 1. března; štika, muskellunge, bělice, eroppie, okoun, slunečnice, jeseter, jezerní pstruh a catfish od 1. května do 1. března, malé štiky, suckers, bullheads, red horse a kapry lze lovit vždy a jakýmkoli způsobem.

Povolení. — Pro cizí \$25 na všechnu zvěř a \$10 na sportovní ptactvo; povolení lze obdržeti od státních komisařů; domácí povolení dostane se od okresních účetníků za \$1.

Výkonný jednatel komisařů nad zvěří a rybami — Samuel F. Fullerton, St. Paul, Minn.

IOWA. — **Zvěř.** Jeřábek (s velkým peřím po obou stranách krku) a prérizní slípka, od 1. září do 1. prosince; sluka obecná od 10. července do 1. ledna; jeřábek americký (ruffled grouse), bažant, divoký krocan a křepelka, od 1. list. do 15. prosince; divoká kachna nebo husa, od 1. září do 15. dubna; veverky, od 1. září do 1. ledna; bobr, kolčava, vydra, rejsek, od 1. listopadu do 1. dubna.

Ryby. — Pstruh a losos od 1. března do 1. listopadu; bass, štika, eroppie a jiné sportovní ryby, od 15. května do 15. listopadu.

Povolení. — Cizí \$10.50 za každý okres.

Hajný: George A. Lincoln, Cedar Rapids, Iowa.

INDIANA. — **Zvěř.** Křepelka, jeřábek americký a jeřábek s dlouhým peřím na krku, prérizní slípka, od 10. list. do 1. ledna; veverky, od 1. srpna do 1. října a od 10. list. do 1. ledna; divoké husy, kachny a jiné vodní ptactvo od 1. září do 15. dubna; divočí holubi od 15. srpna do 1. října a od 10. list. do 1. ledna; jeleni, krocani a bažanti jsou chráněni. Je úplně zavřená sezona na veškeren hon vyjma divoké kachny a jiné vodní ptactvo od 1. října do 10. list. v každém roce.

Ryby. — Chytati na udici je dovoleno po celý rok; jinak je otevřená sezona od 1. dubna do 1. prosince. Zavřená sezona k lovení ryb ve vnitrozemních jezerech je od 20. března do 15. května; chytati ryby otvory v ledu se nedovoluje.

Povolení. — Domácí \$1, vydána od klerků okresních obvodních soudů; cizí \$15.50, vydá se z úřadovny komisaře zvěře.

Komisař zvěře: Z. T. Sweney, Columbus, Ind.

NEBRASKA. — **Zvěř.** Jelen a antilopa mající rohy, od 15. srpna do 15. list.; prérizní slepice a jeřábek od 1. září do 30. list.; křepelka od 15. do 30. list.; divoké kachny, husy, labutě, jeřábi a divoké vodní ptactvo od 1. září do 15. dubna; šnep od 1. září do 15. května; divoký holub a kulík, od 1. do 31. července.

Ryby. — Pstruh od 1. dubna do 30. září; všechny jiné ryby od 1. dubna do 15. listopadu.

Povolení. — Pro domácí \$1; pro cizí \$10; vydávajíc okresní klerkové.

Vreční komisař nad zvěří a rybami: George B. Simpkins, Lincoln, Neb.

COLORADO. — **Zvěř.** Jeleni s parohy, od 25. září do 15. října; horská ovce, antilopa a elk jsou chráněni, prérizní slípka a tetřívek od 1. září do 20. října; "sage" slípky, od 1. srpna do 1. října; divoký krocan chráněn; divoké vodní ptactvo, od 10. září do 15. dubna, vyjímaje ve výšinách přes 7000 stop, kde se sezona otevírá 15. září a končí 1. května; holubi, od 1. srpna do 15. srpna; křepelka je chráněna.

Ryby. — Pstruh ne kratší než sedm palečů a všechny jiné ryby, od 1. června do 31. října.

Povolení. — Povšechný honební listek pro cizí \$25; povolení na hon ptáků v každém okrese \$2 první den a \$1 za každý následující den; povšechné státní povolení \$1.

Komisař: John M. Woodward, Denver, Colo.

SEV. DAKOTA. — **Zvěř.** Prérizní slípka, různé druhy jeřábků, sluka obecná, od 1. září do 15. října; křepelka a bažant chráněni; divoká kachna od 1. září do 1. května.

na; divoké husy, jeřábi a husy s černým krkem (brant), od 1. září do 1. května; bývol, caribou, los, horská ovce, trvale chráněni; jelen od 10. list. do 1. prosince; bobr a vydra chráněni; antilopa chráněna až do r. 1911.

Ryby. — Stika velká a štilhle (pickereel), okoun, croppie, pstruh, buffalo, bass a muskellunge (velká amer. štika), od 1. května do 1. ledna; dovoleno chytat pouze na udici.

Povoleni. — cizí \$25; pro domácí 75 centů.

Hajný: Ever Wagness, Devil's Lake, N. D.

JÍŽNÍ DAKOTA. — **Zvěř.** Bývol, los, jelen, horská ovce, od 15. listopadu do 15. prosince; prérizní slepice, tetřev, sluka a křepelka, od 1. září do 1. ledna; divoké kachny, husy a husy s černým krkem (brant), od 1. září do 1. května; kulík (plover, eurlaw), od 1. září do 15. května; bobr a vydra chráněni až do 1911.

Ryby. — Candát (bass), kapr, aleš (shad) a croppie, od 1. května do 1. října; pstruh, od 1. května do 1. září.

Povoleni. — Pro cizí, kteří musí býti provázeni hajným jako průvodčím, \$25; vydávají je okr. pokladníci.

Hajní. — Každý okres má dozorce na ryby a na zvěř.

MONTANA. — **Zvěř.** Jelen, horská ovce, od 1. září do 1. prosince; los (elk), od 1. září do 1. prosince; prérizní slípky, "sage" slípky a koroptve, od 1. září do 1. prosince; divoké vodní ptactvo, od 1. září do 1. prosince.

Ryby. — Žádné omezení.

Povoleni. — Cizí, na velkou zvěř, \$25; na střelení ptáků a chytání ryb \$10.

Hajný: William F. Scott, Helena, Mont.

IDAHO. — **Zvěř.** Los (moose), bývol, antilopa a caribou chráněni stále; jelen los (elk), horská ovce, od 1. září do 31. prosince; křepelka, od 1. listopadu do 1. pros.; "sage" slípky, od 15. července do 1. prosince; hrdlička a tetřev (šnep), od 15. února do 15. července; koroptve, bažant, jeřábek, prérizní slípka, od 15. srpna do 1. pros.; kachny, od 15. září do 15. dubna; husy a labutě, od 15. září do 15. února.

Ryby. — Pstruh, lipan (grayling), bass a slunečnice (sun fish) pouze na udici od 1. listopadu do 1. dubna.

Hajný: T. W. Bartley, Moscow, Idaho.

WYOMING. — **Zvěř.** Jelen, los (elk), antilopa, horská ovce, od 15. září do 15. listopadu; los (moose) a kuna chráněni až do r. 1912; kachny a husy, od 1. září do 1. května; koroptve, bažanti, prérizní slípky, od 1. září do 1. prosince; jeřábek (grouse), od 1. září do 1. prosince.

Ryby. — Lov dovolen po celý rok.

Povoleni. — Pro cizí \$50; nutno najmouti průvodčí.

Hajný: D. C. Nowlin, Lander, Wyo.

ONTARIO. — **Zvěř.** Jelen, od 1. list. do 15. list.; los (moose), sob caribou, jižně od Kanadské Tichomořské dráhy, od 1. list. do 15. list.; severně od dráhy, od 16. října do 15. listopadu; elk je chráněn; divocí krocani, bažanti, bobr a vydra chráněni; jeřábek, koroptev, sluka, veverky a zajáci, šnepi, kulík a jiné pobřežní ptactvo, od 15. září do 15. prosince; labutě a husy, od 15. září do 1. května.

Ryby. — Bass (candát), od 15. června do 15. dubna; skvrnitý pstruh od 30. dubna do 15. září; bělice a lososový pstruh, po celý rok, vyjma listopad; štilhle, od 15. května do 15. dubna.

Povoleni. — Pro cizí, pro honbu \$25; pro domácí, pro honbu jelenů \$2; pro cizí, pro rybaření \$15 na dva týdny, \$20 na tři týdny a \$25 na čtyři týdny.

Předseda (chairman): W. M. Smith, Strathroy.

MANITOBA. — **Zvěř.** Jelen (samec), antilopa, elk, los (moose) a caribou, od 15. září do 1. prosince; jelen (samice) atd., trvale chráněna; vydra, sobol, od 1. října do 15. května; kuna, od 1. list. do 15. dubna; jeřábek, prérizní slípka, bažant, koroptev, od 15. září do 15. listopadu; kulík, křepelka, sluka, šnep, od 1. srpna do 1. ledna; kachny od 1. září do 1. ledna.

Ryby. — Štilhle, od 15. května do 15. dubna; skvrnitý pstruh, od 1. ledna do 1. října.

Povoleni. — Pro cizí \$25; vydáváno od ministra zemědělství.

Hajný: C. Barber, Winnipeg.

BRITICKÁ KOLUMBIE. — Zvěř. Jelen, od 1. září do 15. prosince; caribou (samec), jelen (samec), elk, los (samec), jeřábek a prérizní slípka, od 1. září do 1. ledna; horská koza, od 1. září do 15. prosince.

Ryby. — Žádné omezení.

Superintendent: F. S. Hussey, Victoria, B. C.

Povolení. — Pro každého, vyjímaje úředníky ve vládní službě, \$50; uděluje se od každého úředníka provinciálního.

Seznam konsulů rakousko-uherských ve Spojených Státech Amerických.

Plnomocí a kvitanice k použití v Čechách mohou býti kýmkoliv vyplněny, musí ale býti před notářem osobou na obnos oprávněnou podepsány, jím potvrzeny, a pak k ověření patřičnému konsulátu zaslány. Notář musí k listině přiložiti dosvědčení (Certificate of Magistracy) od okresního neb distriktního písaře (County or District Clerk), že jest k notářské působnosti oprávněn. Taxa obnáší \$2 za jedno ověření.

Generální konsulát v Chicagu, Ill. A. de Nuber, konsul. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: Illinois, Iowa, Nebraska, North Dakota, South Dakota, Montana, Wyoming a Indiana.

Konsulát v Milwaukee, Wis. Neobsazen. Úřední záležitosti obstará gen. konsulát v Chicagu. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: Wisconsin, Michigan a Minnesota.

Konsulát v Galveston, Tex. John Reymershoffer, konsul. Jedině pro stát Texas.

Konsulát v New Orleans, La. Franz Hindermann, konsul. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: Louisiana a Mississippi.

Konsulát v St. Louis, Mo. Ferdinand Diehm, konsul. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: Missouri, Arkansas, Kansas, Colorado, Oklahoma a území Nové Mexiko.

Generální konsulát v New Yorku, N. Y. Hoening O'Carroll Otto, konsul. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: New York, Connecticut, New Jersey a Rhode Island.

Konsulát v Baltimore, Md. Louis Hester, konsul. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: Maryland a Delaware.

Konsulát v Boston, Mass. Arthur Donner, konsul. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: Massachusetts, Maine, Vermont a New Hampshire.

Konsulát v Mobile, Ala. Holzborn, cis. německý konsul. Jedině pro stát Alabama.

Konsulát v Richmond, Va. C. L. D. Borchers, konsul. Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: Virginia, Severní Carolina a časově státy Kentucky a Tennessee.

Podkonsulát v Pensacola, Fla. H. Baers, podkonsul. Jedině pro stát Florida.

Podkonsulát v Savannah, Ga. Ed. Karow, podkonsul. Georgia a Jižní Carolina.

Konsulát ve Filadelfii, Pa. Theo. Theodorovich v. Schuetzenburg, jednac. konsul. Následující okresy ve státu Pennsylvania jsou v obvodu zmíněného konsulátu: Adams, Berks, Bucks, Cumberland, Chester, Delaware, Dauphin, Franklin, Juniata, Lancaster, Lehigh, Lebanon, Montgomery, Montour, Monroe, Northampton, Northumberland, Pike, Perry, Philadelphia, Snyder, Union, Wayne, York.

Konsulát v Hazleton, Neobsazen. (Úřední záležitosti vyřizuje konsulát ve Filadelfii.) Následující okresy ve státu Pennsylvania jsou v obvodu zmíněného konsulátu: Bradford, Columbia, Carbon, Lackawanna, Lycoming, Luzerne, Susquehanna, Schuylkill, Tioga, Wyoming, Sullivan.

Konsulát v Pittsburgu, Pa. Julius Bormisza, svobodný pán, podkonsul. Stát Západní Virginie a následující okresy ve státu Pennsylvania spadají pod působnost tohoto konsulátu: Allegheny, Armstrong, Beaver, Bedford, Blair, Butler, Cambria, Cameron, Centre, Clarion, Clearfield, Clinton, Crawford, Elk, Erie, Fayette, Forest, Fulton, Greene, Huntington, Indiana, Jefferson, Lawrence, MacKean, Mercer, Potter, Somerset, Vanango, Warren, Washington a Westmoreland.

Konsulát v Cincinnati. Neobsazen. (Úřední záležitosti vyřizuje podkonsulát v Clevelandu.) Do obvodu zmíněného konsulátu spadají okresy státu Ohio, které podkonsulátu se sídlem v Clevelandu podřízeny nejsou.

Konsulát v Louisville. Neobsazen. Úřední okres: Státy Kentucky a Tennessee, jest dočasně přidělen okresu konsulátu v Richmond.

Konsulát v San Francisco, Cal. Ruiz de Roxas Karel, officiál, (skutečný státní úředník.) Následující státy spadají pod působnost tohoto konsulátu: California, Nevada, Oregon, Idaho, Utah, Washington, pak území Arizona a Alaska.

Konsulát v Honolulu, Hawaiské Ostrovy. F. A. Schaefer, jednacích konsul. Jedině pro Hawaiské Ostrovy.

Konsulát v San Juan, Porto Rico. J. D. Stubbe, konsul. Jedině pro ostrov Porto Rico.

Konsulát v Manile, Filipinské Ostrovy. Peter Krafft, konsul. Jedině pro Filipinské Ostrovy.

Podkonsulát v Clevelandu, Ohio. Dr. Ludwig Jeszenszky v. Kis Jeszen und za Folkusfalva, konsul. Následující okresy ve státu Ohio spadají pod působnost tohoto konsulátu: Ashland, Ashtabula, Coshocton, Crawford, Cuyahoga, Delaware, Erie, Fulton, Geauga, Hancock, Henry, Holmes, Huron, Knox, Lake, Licking, Lorain, Lucas, Marion, Medina, Morrow, Ottawa, Portage, Richland, Sandusky, Seneca, Stark, Summit, Trumbull, Wayne, Williams, Wood, Wyandot.

Podkonsulát v Norfolk. Neobsazen (Úřední záležitosti vyřizuje konsulát v Richmond.) Jedině pro stát Virginia.

Rakouské povinnosti vojenské.

Dochází nás často dotazy, jaká práva mají osoby mužské, které odjety z vlasti před vykonáním své vojenské povinnosti, k návštěvě svého domova. Rakousko-uherský generální konsul v Chicagu dodal nám následovní vysvětlení ku poučení takových tazatelů a jejich příbuzných:

Rakousko-uherský občané, kteří dosáhli amerického občanství a kteří nedostali plně své odvodné, po případě branné povinnosti, jsou z pravidla trestáni, navrátili-li se do svého domova.

Abyste tomu, pokud možno předešlo, mají si opatřit cestovní pas a zajistiti si tak ochranu amerického konsulátu.

Vám trestům však může se předejít nejlépe, když rakouští příslušníci, kteří jsou povinni dostaviti se k odvodu aneb nastoupiti vojenskou službu, dostojí svoji povinnosti. Povinnost dostaviti se k odvodu počíná 1. lednem toho roku, v němž má dotyčný muž dokončiti 21. rok svého věku, a končí 31. prosincem toho roku, v němž dokončí svůj 36. rok.

Nedostojí-li kdo této povinnosti, uvaluje na sebe přinejmenší tresty. Jestliže jest schopen pro službu vojenskou, jest mu za trest dle sloužiti, pakli jest však nezpůsobilým k vojenské službě, jest potrestán vězením a peněžními pokutami.

Záložníci a náhradní záložníci jsou povinni ku třem vojenským cvičením. Kdo neposlechne povolávacího rozkazu, jest potrestán vojenskými úřady dle disciplinárního řádu. Onoho roku, kdy záložník není povolán ku cvičení ve zbraní, jest se mu dostaviti ku kontrolnímu shromáždění, jehož nesmí bez náležité příčiny zameškati.

V cizozemí trvale usazení rakouští záložníci a náhradní záložníci mohou však býti osvobozeni od vojenského cvičení i účastenství při kontrolním shromáždění, za kteraužto příčinou odporučuje se každému obrátiti se na c. a k. konsulát.

Rovněž oni muži, čímž ve své povinnosti dostaviti se k odvodu, mohou povinnosti své zastat učiniti si c. a k. konsulátu.

Na žádosti vzhledem k záležitosti té c. a k. konsulátu zasláno jest nutno udati jméno, úplnou adresu, rok narození, místo narození a politický okres, do něhož žadatel přísluší. Na konsulátu pak se dějí po celý rok lékařské prohlídky k odvodu povinných rakousko-uherských příslušníků.

K tomuto sdělení rakousko-uherského konsula připojujeme následující výňatek z rakouského zákonníku.

Kdo za tím úmyslem, aby odvodní povinnosti ušel, opustí území Rakousko-uherského mocnářství, nebo za odvodu zdržuje se mimo hranice mocnářství, stane se vinou přestupkem a potrestán bude tuhým vězením od jednoho měsíce do jednoho roku a peněžitou pokutou od 200 až do 2000 korun.

Kromě toho trestu takovýto odvodní uprchlík postaven bude k příslušnému odvodu mimo životní třídu a losování pořadí a co do vyplnění a prodloužení služební povinnosti naloženo bude s ním dle par. 44. zák. brančů.

Ke shora uvedenému připojujeme následující informace, která není úřední, ale která může se považovati za spolehlivou.

V Rakousko-Uhersku zrozený, který se vystěhuje dříve než je 21 roků stár, jak shora vyzvětleno, nebo dříve než byl skutečně povolán k dostavení se před vojenskou úřady, smí se po přebývání pětiletém ve Spojených Státech a po přiblížení (totiž když jest již americkým občanem) vrátiti do své vlasti na návštěvu, ale právo jeho zůstati ve svém dřívějším domově závisí od zahraničné vlády, a může býti vypovězen po krátkém pobytu na tom základě, že odejel ze země, aby se vyhnul vojenské službě. Není bezpochybně pro toho, kdo jednou byl vypuzen, vrátiti se do Rakouska, aniž by si byl napřed dovolení k tomu zaopatřil.

Smlouva mezi Spojenými Státy a Rakousko-Uherskem stanoví, že rakouští poddaní, kteří se stali občany Spojených Států, budou uznáváni za takové při svém návratu do Rakouska, jestli bydlili ve Spojených Státech pět roků. Ale přiblížený Američan rozzený v cizozemsku podléhá soudu a trestu při návratu do své rodné země pro přestoupení zákonu takové cizí země, jehož se dopustil před svým vystěhováním se. Vystěhovali-li se až po zatčení jako nováček řadového vojska, třebaž nebyl ještě povolán k činné službě, vy-

stěhovali-li se v době, co sloužil nebo když byl na dovolené na určitou dobu; jestli, máže neomezenou dovolenou, nebo jma přidělen do zálohy, vystěhoval se po obdržení obálky k narukování, nebo po veřejné vyhlášece, v níž vyzván k dostavení se, nebo po vypuknutí války, tu při svém návratu do staré vlasti podléhá soudu a trestu. Naproti tomu když při svém vystěhování nebo po něm přestoupil zákonná nařízení o vojenské povinnosti jinými činy neb opomenutími než těmi, což jsou shora uvedena, nemůže při návratu do průvodní vlasti ani býti dodatečně přidržen k vojenské službě ani podléhati soudnímu líčení a potrestání pro nesplnění vojenské povinnosti.

Bývali rakouští poddani, proti nimž stojí rozsudek nebo kteří se bcít obtěžováni při svém návratu pro přestupek proti rakouskému zákonu, mohou požádati panovníka své rodné země o prominutí, ale americká vláda nesmí při předložení té žádosti dělati prostředníka.

Cestující nejsou žádáni ukazovati americké průvodní listy při vystoupení nebo opuštění Rakouska, ale mohou býti kdykoli vyzváni, aby dokázali svoji totožnost a občanství a zvláště pak, bydlit-li ve strážních domech nebo najatých bytech. Proto se jim odporučuje opatřiti si průvodní list. Tento obyčejně nemusí být "vidován" čili potvrzen, ale místní úřad někdy požaduje jeho překlad.

Rakouští Američané, kteří jsou v této věci v pochybnosti, neměli by čekati, až přijedou do Rakouska, aby svá práva a závazky zjistili. Odporučuje se jim vejíti ve spojení s americkým konsulem nebo generálním konsulem nejbližším od místa, kde by oni mohli býti k vojenské službě potahováni a zjistiti, jsou-li proti nim pro vyhnutí se vojenské povinnosti nějaké pokuty nebo tresty zaneřeny. Měli by pak dopisati patřičným rakouským úřadům a dáti věci do pořádku, než se pokusí vstoupiti do země. Tímto způsobem mnoho mrzutosti a zbytečných výloh se ušetří. Při prohlášení císařské amnestie, odvolávající mnohé tresty pro vyhýbání se vojenské službě, zajisté je na sta rakouských Američanů oprávněno k výsadám této amnestie, ale měli by se o tom ujistiti dříve, než se Spojených Států odjedou, jinak mohli by na se uvaliti nekonečnou starost, mrzutost a vydání.

Amnestie udělená v roce 1898 v 50. výročí nastoupení císaře rakouského na trůn, vztahuje se pouze na ty občany, kteří před tím zameškali cvičení aneb kontrolu, pak-li učiněna byla patřičná přihláška za omilostnění. O amnestii vydané v roce 1908 zmiňujeme se na jiném místě.

Několik příkladů úředního rozhodnutí o sporném přidržení k službě vojenské v Rakousku.

Vzhledem k vyličení na jiném místě rakouských povinností vojenských, jimž podléhají mnozí přistěhovalí krajané, třeba by se mezi tím stali již americkými občany, považujeme za velmi prospěšné uvésti několik příkladů, které jsme vybrali z celé řady bud' stejných neb podobných pojednávaných o různých případech zavolání k vojenské službě po návratu do staré vlasti a odvolání se k diplomatickému zakročení. Na příklady tyto upozorňujeme zvláště všechny ony krajané, kteří neúčinně vojenským povinnostem v Rakousku za dost a čili třeba jen na návštěvu do své staré vlasti, zda-li nejsou v podobném postavení a tak předešli možným různým nedorozuměním a nepřijemným potahováním dříve, nežli jest pozdě, neboť rakouské úřady vyšetřují vše přísně, zkontrolují každý případ, jenž nesdílá se býti na první pohled úplně jasným a v rámci smlouvy obou států z roku 1870 pojednávatel o právech a příslušnosti amerických občanů co nejpodrobněji.

Ne vždy zde rozený jest zároveň již občanem. František A. Heinrich narodil se v New Yorku roku 1850 z rodičů Rakousku poddaných, kteří jen určitý čas bydlili v dotčeném městě, a když byly chlapci dva nebo tři roky, vrátili se s ním do Rakouska.

Když mladý Heinrich dospěl věku, kdy v Rakousku mladíci jsou povinni stavěti se k vojenskému odvodu, byl také i on povolán a ku vojenské službě přidržen. Případ tento byl oznámen generálnímu zástupci Spojených Států se žádostí, aby bylo ve prospěch odvedeného brance jako občana Spojených Států diplomaticky zakročeno a skutečně také byl rakouské vládě učiněn v této věci rozklad. Na to však bylo rakouským vyslancem prohlášeno, že dle zákona Rakousko-Uherska považuje se dítě rozené z rodičů příslušných k této říši také příslušným a smlouvou mezi Spojenými Státy a Rakousko-Uherskem ze dne 20. září r. 1870 tento náhled též uznán. Konečně také bylo konstatováno, že v roce 1866 a 1867 Heinrich cestoval na průvodní list rakouský.

Následkem těchto okolností generální právní zástupce Soustátí odmítli další intervence, prohlásiv, že Heinrich není občanem Unie, nýbrž příslušníkem rakousko-uherské říše. Jinak by ovšem bylo, kdyby býval zde prodlel nepřetržitě pět roků a požádal o naturalisaci.

Jak nutným jest pro každého, aby, nežli se uchází o občanský list, byl skutečně plných ani dnem nepřerušených pět roků v zemi, vyává a následujícího příkladu a upozorňujeme naň naše krajané zvláště, ježto jednak při nevyhovění této podmínky v případě prozrazení jsou takový občan jakož i jeho svědci přísně trestáni a ve staré vlasti mu podobným způsobem dočlený občanský list není nic platn.

Ivan Dominik Benich narodil se ve Dvorska v Charvatsku dne 3. srpna 1871. V březnu roku 1884, jak potvrzuje jeho průvodní list, vystěhoval se do Spojených Států a 5. října 1892 byl naturalisován. V květnu dne 16. 1893 navštívil své rodiče, když však v zápětí na to byl zatčen a přidržen k vojenské službě. Zatčený předložil svůj naturalizační certifikát, jakož i průvodní list vystavený americkým vyslancem ve Vídni a na základě diplomatického zakročení byl propuštěn.

Když pak později jednalo se o vymazání Benichových z vojenského seznamu, předložil chorvatský bán důkazy o tom, že tento nebyl nepřetržitě 5 roků ve Spojených Státech, nýbrž že již v listopadu roku 1888 přijel do své domoviny, kde se zdržel až do konce dubna 1889, takže první jeho nepřítomnost ze staré vlasti trvala pouze tři roky a několik měsíců a druhá jen čtyři roky, tedy v Americe nebyl nepřetržitě pět let a v důsledcích toho bylo žádáno, aby americká vláda jeho naturalisaci zrušila.

Smlouva obou států z 20. listopadu 1870 nechrání občany Spojených Států také v podobných případech, jak následuje: David Hofman byl rozen 3. března 1864 v Čechách. V červenci 1883 ve stáří 19 roků vystěhoval se do Spojených Států, kdež obdržel občanství. O jedenáct roků později a sice v květnu 1894 vrátil se do staré vlasti. O dva měsíce později a sice v červenci bylo mu úřady doručeno nařízení, aby během osmi dnů opustil říši a sice "z příčin veřejného pořádku". Jednání toto rakouská vláda odůvodnila tím, že pobyt člověka, jenž oběsil vojenský zákon v zemi není žádoucí, ježto není dobrým příkladem ostatnímu občanstvu. Vyslancem Soustátí uznal tento důvod za správný a jeho oprávněnosti potvrdil i státní department. Z toho tedy následuje, že vláda rakouská takového amerického občana, jenž se vyhnul vojenské povinnosti, nemusí v hranicích své říše trpěti, aniž by vláda americká mohla jej v tomto směru chrániti.

Dle našich informací soukromých mnoho Čechoameričanů navrátilo se do staré vlasti a žije tam bez jakýchkoliv potahování pro přestoupení vojenského zákona a jen v ojedinělých případech dostanou se do nepřijemnosti, pakli jsou na ně úřady zvláště někým upozorněny. Jinak jsou tyto v dnešní době již velmi liberální. Když však nedrží se takový Čechoameričan v ústraní, ba chová se vyzývavě, jest pravděpodobno, že přijde do styku s úřady a v takovém případě jest dobře míti shora uvedenou informaci po ruce. Na jiném místě uvádíme též zajímavé případy, týkající se otázky občanství.

O starých mírách a váhách.

Do redakcí časopisů velice často docházejí dotazy na obsah starých měr a vah dle dnešní výměry, a to hlavně od venkovských krajanů. Nejčastější otázka — mnoho-li má dle našich amerických měr starý český strych anebo jedno jitro — byla již nesčetněkrátě časopisy zodpovídána, ale vyskytuje se znovu a znovu. Když se jedná o převodění nynějších evropských (metrických) měr na naše zdejší, má časopis velmi lehkou práci, poukázáním tazatele na kterýkoliv "počtář," knížku, obsahující různé výpočty, nebo na některý řádný kalendář, v němž podobné převody nemají seházet. Ale když se jedná o staré míry a váhy, jako jest strych, měrice, jitro, sáh, loket, stará libra, žejdlík atd., jest to již obtížnější, poněvadž se měr těch již dnes neuzívá leda v lidovém návyku, a obyčejně přepočtům věnované knihy je vypustily ze svých tabulek.

Vzhledem k tomu ale, že jest přemnoho krajanů, kteří se o porovnání starých měr s našimi zdejšími zajímají, podáme tuto přehledně převod jedněch na druhé a to způsobem lidovým, snadno srozumitelným. Záleží nám více na tom, aby každý čtenář porovnání snadno pochopil, nežli na tom, aby bylo do nejnepatrnějšího zlomku vypočítáno.

Naši otcové měřili své pozemky na měrice, strychy či korce, jitra a lány. Hlavní mírou bylo jitro, jež mělo 2 strychy nebo korce. Jedno jitro měřilo na zdejší míru něco méně nežli $1\frac{1}{2}$ akru. Nejblíže snadné porovnání jest: 5 jiter jest asi stejná rozloha, jako 7 akrů. Jedna měrice měla 500 čtverečních sáhů, kdežto jedno jitro 1600 čtv. sáhů, tedy více nežli tři měrice. Lán měl 60 koreů či strychů výsevku, celolánník byl tedy majitelem 30 jiter polí. Přibližně měl lánník 40 akrů, pololánník 20 akrů pozemku. Tolik co se rozměru pozemků týče.

Dostí často přichází na přetřes otázka míle, takové, jakou se měřily vzdálenosti ve starých vlastech. Tam byla míle dosti značnou vzdáleností, kdežto zde se řekne: jsi tam za chvílku, je tam jenom jedna míle. Skutečně jest mezi oběma těmi milemi řádný rozdíl. Stará rakouská míle, jež znamenala dvě hodiny cesty, má $4\frac{1}{2}$ naší americké míle. Přesnými číslicemi naznačeno, má 1 rakouská míle kilometrů 7.420, kdežto jedna zdejší pouze km. 1.610.

Jeden český sáh měl 3 lokte, jest tedy přepočet snadný. 2 sáhy rovnají se 5 zdejší yard. Zdejší yard jest o málo kratší metru, maje 0.9149 m., kdežto starý loket měl 0.77776. Jde tedy asi 12 luktů do 10 yardů.

Jeden český sáh měl 3 lokte, jest tedy přepočet snadný. 2 sáhy rovnají se 5 yardům.

Ve váze není tak značný rozdíl. Stará česká libra jest o maloučko lehčí nežli naše zdejší. Přesně vypočtena má zdejší libra 0.453 kilogramu, kdežto ona česká má 0.514 kg. Jde tedy asi 9 zdejších liber na 10 českých.

Stejně malý rozdíl jest mezi starým žejdlíkem a zdejším pintem, ale ve prospěch žejdlíku, jenž jest o poznání větší. Pint obsahuje 0.473 litru, žejdlík obsahuje 0.480 litru. Pro rychlé vyhledání podáváme tuto přehlednou tabulku starých českých měr a vah s převodem na zdejší.

- 1 Lán má 30 jiter čili 60 koreů (strychů), nebo 40 akrů.
- 1 Jitro má 2 korce (strychy) nebo přes 3 měrice, nebo asi $1\frac{1}{2}$ akru.
- 1 Korec či strych jest $\frac{1}{2}$ jitra nebo 7 desetín akru.
- 1 česká libra má 9 desetín libry americké.
- 1 stará míle má $4\frac{1}{2}$ americké míle, nebo 7420 metrů.
- 1 americká míle má 1610 metrů.
- 1 loket (český) má 5 šestín yardu, nebo 78 cm., a 1 yard má 98 ctm.
- 1 sáh má 3 lokte, nebo $2\frac{1}{2}$ yardu.
- 1 žejdlík jest o malý zlomek větší nežli pint.

Zákonité svátky v Unii.

- 1. leden.** — Nový rok. Ve všech státech kromě Massachusetts, Mississippi a New Hampshire.
- 8. leden.** — Výroční památka bitvy u New Orleans v Louisianě.
- 19. leden.** — Narození Lee-ovy v Alabamě, Floridě, Již. Carolině, Sev. Carolině, Georgii a Virginii.
- Masopustní úterý (Mardi Gras)** v Alabamě a Louisianě.
- 12. únor.** — Lincolnovy narozeniny v Illinois, Connecticut, Delaware, Minnesotě, New Jersey, New York, Sev. a Již. Dakotě, Pennsylvanii, Washington, Záp. Virginii a Wyomingu.
- 22. únor.** — Washingtonovy narozeniny. Ve všech státech, sž na Mississippi, Indianské Oaemí, New Mexiko, Sev. Carolinu a Tennessee.
- 2. března.** — Výročí neodvislosti texaské Texas.
- Velký pátek.** — V Alabamě, Louisianě, Pennsylvanii, Tennessee, Maine, Minnesotě a Connecticut.
- První středa v dubnu.** Den státních voleb v Rhode Island.
- 19. dubna.** — Den vlastenců. V Massachusetts.
- 21. duben.** — Výročí bitvy u San Jacinto. Texas.
- 26. duben.** — Den krášení hrobů. V Alabamě, Floridě, Georgii a Louisianě.
- 10. května.** — Den krášení hrobů v Severní a Jižní Carolině.
- Druhý pátek v květnu.** — Den konfederací. V Tennessee.
- 20. května.** — Výročí podpisu na Mecklenburském prohlášení neodvislosti v Sev. Carolině.
- 30. května.** — Den krášení hrobů. V Alasce, Californii, Coloradu, Connecticut, Delaware, Districtu Columbia, Iowě, Illinois, Indianě, Kanasa, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michiganu, Minnesotě, Missourii, Montaně, Nebraska, New Hampshire, New Jersey, New York, Sev. a Již. Dakotě, Ohlu, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Tennessee, Texasu, Utahu, Vermontu, Virginii, Washingtonu, Záp. Virginii, Wisconsinu a Wyomingu.
- 1. červen.** — Narození Jeffersona Davies. Ve Floridě, Georgii, Alabamě a Jižní Carolině.
- 4. července.** — Den neodvislosti. Ve všech státech mimo Již. Carolinu, Kentucky a Kansas.
- 24. července.** — Den pionérů. V Utahu.
- První pondělí v září.** — Dělnický den. V Alabamě, Californii, Coloradu, Connecticut, Delaware, Districtu Columbia, Floridě, Georgii, Idahu, Illinois, Indianě, Iowě, Kanasa, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michiganu, Minnesotě, Mississippi, Missouri, Montaně, Nebraska, New Hampshire, New Jersey, New York, Nevěm Mexiku, Ohlu, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Rhode Island, Tennessee, Texasu, Utahu, Vermontu, Virginii, Washingtonu, Záp. Virginii, Wisconsinu a Wyomingu.
- 8. září.** — Den připuštění. V Californii.
- 31. říjen.** — Den připuštění v Unii: Nevada.
- Listopad.** — Den všeobecných voleb. V Arizoně, Californii, Floridě, Idahu, Indianě, Kanasa, Marylandu, Minnesotě, Missouri, Montaně, Nevadě, New Hampshire, New Jersey, New Yorku, Sev. a Již. Dakotě, Ohlu, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Tennessee, Texasu, Záp. Virginii, Washingtonu, Wisconsinu a Wyomingu.
- Poslední čtvrtek v listopadu.** — Den děkuvzdání. Ve všech státech.
- 25. prosinec.** — Štědrý večer. Ve všech státech a v Již. Carolině ještě dva dny déle.
- Neděle a pusty** (kdykoli ustanovené) jsou zákonitými svátky ve všech skoro státech.

Úpadkový zákon.

(VYTAŽENO Z ÚPADKOVÉHO ZÁKONA SPOJ. STÁTŮ ZE DNE 1. ČERVENCE 1898.)

Oddíl 4. Kdo může se ocrotiti v úpadku. a) Každý, kdo je dlužen, vyjma korporace, má být k dobrodružnosti tohoto zákona jako dobrovolný úpadek učinivší oprávněn. b) Každá přirozená osoba (vyjma toho, kdo pracuje za mzdu nebo osobu zabývající se hlavně reálnictvím nebo vzděláváním pěstí; každá neinkorporovaná společnost a každá korporace zabývající se hlavně výrobou, obchodem, tiskem, vydáváním novic a tiskopisem nebo kupectvím a dlužující jeden tisíce dolarů nebo více, může být uznána po nedoplnění nebo nestranném soudu za dobrovolný úpadek učinivší a podléhá ustanovením a oprávněna jest k dobrodružnosti tohoto zákona. Soukromí bankéři, nikoli však národní banky nebo banky inkorporované pod státními nebo územními zákony, mohou být za dobrovolný úpadek učinivší prohlášeni.

Oddíl 7. Povinnosti úpadek učinivších. a) Úpadek učinivší (1) navštíví první schůzi svých věřitelů, pakli mu tak soud nebo soudce nařídí a slyšení na jeho žádost o propuštění jest zaneseno; (2) vyhoví všem zákonitým rozkazům soudu; (3) prozkoumá správnost všech důkazů nároků proti jeho majetku; (4) vystaví a dodá takové listiny, jak bude soudem nařizováno; (5) vystaví svému důvěrníku přenosy všeho svého jmění v cizích zemích; (6) okamžitě uvědomí svého důvěrníka o každém pokusu jeho věřitelů nebo jiných osob, vyhnouti se ustanovením tohoto zákona, o kterém by se dověděli; (7) v případě, že by se dověděli, že někdo křivý nárok proti jeho majetku provedl; uvědomí o tom okamžitě svého důvěrníka; (8) připraví, odpovídajíc a zanesne u soudu v deseti dnech, leda by došlá lhůta byla povolena, po rozhodnutí soudním, je-li to úpadek nedobrovolný a se žádostí, jedná-li se o úpadek dobrovolný, seznam svého jmění, v němž by údajně bylo množství a druh majetku, kde se nalezá, jeho ozna v penězích dopodrobná a seznam svých věřitelů a jejich obydlí, je-li známo (ne-li, musí to být poznamenáno), suma dlužná každému z nich, na jakém základě dluh byl učiněn, záruka, pakli jaká jest držena od nich, a návrh na takové sprostění, k nimž byl by oprávněn, vše ve třech opisech, jeden pro pisáře, jeden pro rozsudko a jeden pro důvěrníka; a (9) když přítomen při první schůzi svých věřitelů a v takové jiné době, jak soud nařídí, podrobí se zkoumání týkajícímu se vedení jeho obchodu, příčin jeho úpadku, jeho jednání a věřitelů nebo s jinými osobami, množství, druh a místo jeho jmění a na konec všechny věci, které by se správy a urovnání jeho statku týkaly; ale žádného jeho svědeckví nebudí použito za důkaz proti němu v nějakém srovnávacím jednání.

♦ Nemusí však být přítomen schůzi svých věřitelů buď při neb za příčinou vyšetřování v mžité vzdáleném více než sto padesát mil od jeho domova nebo hlavního obchodu, nebo vyšetřování nároky, vyjma jsou-li mu předloženy, leda by mu tak soudem nebo soudcem pro zjevnou příčinu bylo nařizováno a úpadek učinivší dostane své skutečné výlohy zaplacené z majetku, pakli vyslyšený neměl se dostaviti na jiné místo než je místo, obec nebo městečko jeho obydlí.

35. Co ten ptáček povídá . . .

Co ten ptá-ček po-ví-dá, co na du - bě se - dá?

Kte-rá pan-na ho-cha má, že je vždycky ble-dá.

Mlé, ty ptáčku! mlé, ty lžeš,
nepovídáš pravdu;
a já taky hocha mám,
a mám přece barvu.

36. Chodíval k nám chodíval.

(Tímže nápěvem)

Chodíval k nám, chodíval
z kanceláře pisař,
klobouk měl přemouanej,
jako hákej eisař.

Kdybys ty byl mládence,
jako já jsem panuř,
dala bych ti ten věneček,
kterej nosím sama.

V jedné ruce kalamář,
v druhé ruce pero;
chtěl, a bych ho zapsala
do srdíčka svého.

Můj zelenej věneček
na hlavěeek skáče;
a ta tvoje poetivost
na kolíbce pláče.

37. Co jsem se za tebou nachodil.

Co jsem se za te-bou na-cho - dil přes ten ze-

le - ný háj na-blou - dil! co mám nyníčko za to,

že jsem šlapal blá - to; jin - ší při - šel, mou pa-nen-ku

od-lou - dil.

38. Což se mně má milá . . .

Což se mně, má mi-lá, hez-ká zdáš? bu-deš-li
 tak hezká, až se vdáš? »Je-ště hez-čej-ší,
 můj nej-mi-lej-ší: vem si mě, vem si mě,
 u-hlí-dáš!«

Což se mně má milá,
 hezká zdáš!
 co pak ti máti dá,
 až se vdáš?
 "Krávu s telátkem,
 oveí s jehňátkem,
 strakatou slepičku
 s kuřátkem.

Vezmi si mě, můj milej
 vem, vem, vem!
 dobrá hospodyňka
 jsem, jsem, jsem—
 já ráno vstávám,
 kravičkám dávám;
 kuželíček každéj den
 vypřádám."

39. Černé oči jděte spát.

Čer-né o-či, jdě-te spát, čer-né o-či, jdě-te spát,
 však mu-sí-te rá-no vstát, však mu-sí-te rá-no vstát.

Časně ráno, raničko,
 dřív než vyjde sluníčko.
 Sluníčko už vychází,
 má milá se prochází.
 Prochází se po rynku,
 přinese nám novinku.

To novinku takovou,
 že na vojnu verbujou. *)
 Když verbujou, budou brát,
 škoda hochů nastokrát!
 Ty hezké nám poberou,
 tí etromí nám zůstanou.

*) Nebo se zpívá:

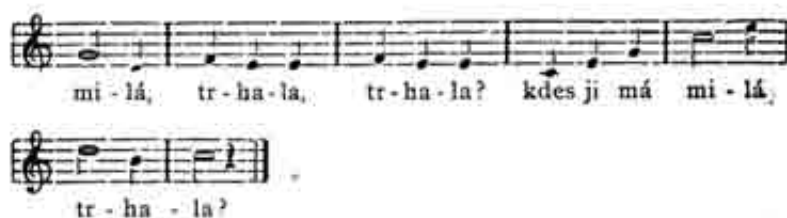
Když verbujou, budou brát,
 já se půjdu taky dát.

Na koníčka vyskočím,
 bílým šátkem zatočím.

Adie buď, má milá,
 zítra bude zas jiná.

40. Červená, modrá fiala.

Čer-ve-ná, mo-drá fi-a-la, fi-a-la, kdes ji, má

mi - lá, tr - ha - la, tr - ha - la? kdes ji má mi - lá,
tr - ha - la?

„Trhala jsem ji v zahrádce,
zabolelo mě mé srdce.

Zarmoutil mně ho ledakdo,
potěšit nemá žádný kdo.”

Nebo:

Zelené, bílé, ořeší—
neh, kdo mé srdce potěší?

Proč by tě srdce bolelo,
když máš už hocha jiného?

41. Červená růžičko . . .

Čer - ve - ná rů - ži - čko co se ne - roz - ví - jíš? co
Proč ty k nám Je - ní - čku, proč ty k nám ne - cho - díš? proč
se ne - roz - ví - jíš? *Kdy - bych já k vám cho - dil ty
ty k nám ne - cho - díš?
by jsi pla - ka - la, čer - ve - ným šá - teč - kem o -
či u - tí - ra - la, o - či u - tí - ra - la.e

Proč byhli já plakala,
když mě nie neboli?
milovali jsme se,
jako dva holubi.

Jako dva holubi,
jako dvě hrálíčky:
já jsem ti dávala
upřímné lubičky.

42. Cie je to dievčátko.

Hlubě

Čie je to diev - čat - ko na tom víš - ku? Čie že je
má o - no gom - bí - čky na ko - žu - šku.
to? mo - je je to; cho - dil som ja ku nej ce - lé le - to.

Dal som jej peniačky na čižmičky, "Kúp mi ty, šuhajko, čo ňa prosím,
ono si kúpilo pantofličky. červenú stužičku rada nosím,
Nekupuj to, červená je
draho je to, ako iskra;
nieje to na zimu, len na leto. veď som ja, šuhajko, tvoja ista."

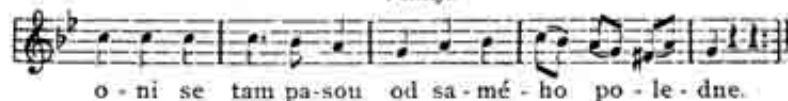
43. Či jsou to koničky?

Nepřítis rychle.

Či jsou to ko-ni-čky, či jsou, či jsou,
na tom na-šem ou-ho-ře? O-ni se tam pa-sou,

Volněji

o-ni se tam pa-sou od sa-mé-ho po-le-dne.

Kdybych já věděla,
že jsou mého milého,
já bych je zahlala
do jetele bílého,

Kdybych já věděla,
že jsou mého Junička,
já bych je zahlala
do pěkného zelíčka.

44. Dala jsi mně šátek . . .

Da-la jsi mně šá-tek za sed-náč-ník, za sed-náč-ník,
ja-ko bych byl ňa-kej ka-ra-báč-ník, ka-ra-báč-ník :
jen ty si nech šá-tek pro se-be, ne-sto-jím já
hol-ka o te-be.

45. Daleké, široké pole.

Da-le-ké, ši-ro-ké po-le, proč jste se ze-le-ni-

ly? Co jste mne po - tě - šit mě - ly, vy jste mne
za - rmou - ti - ly.

Což jest ta cesta uzounká,
kterou jsem chodivával!
Což jest ta panenka hezounká,
kterou jsem milovával.

46. Dobrú noc, má milá!

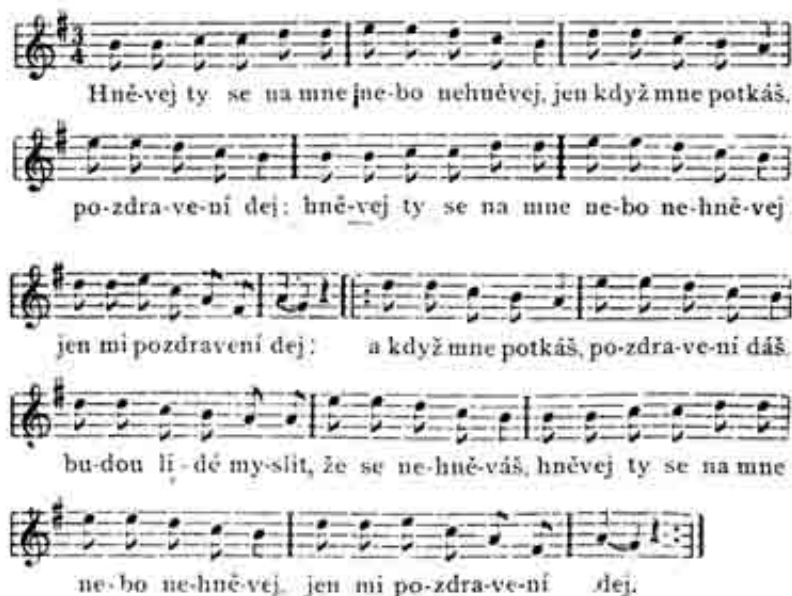
Zvolna.

Do-brú noc, má mi - lá, do-brú noc! Do-brú noc,
nech-ti je sám Pán-boh na po-moc!
do-bre spí: nech sa ti sni-va-jü slad-ké sny.

Dobrú noe, má milá, dobrú noe!
nech ti je pánboh na pomoe!
dobrú noe, dobre spí:
nech sa ti snívajú o mne sny.

47. Hněvej ty se na mne . . .

Hně-vej ty se na mne ne-bo nehněvej, jen když mne potkáš,
po-zdra-ve-ní dej: hně-vej ty se na mne ne-bo ne-hně-vej
jen mi pozdravení dej: a když mne potkáš, po-zdra-ve-ní dáš.
bu-dou lí - dé my-slit, že se ne-hně-váš, hněvej ty se na mne
ne-bo ne-hně-vej, jen mi po-zdra-ve-ní dej.

Zelená se louka, zelená se les,
jen ty, má milá, na mne nepověz,
zelená se louka, zelená se les,
jen ty na mne nepověz.

A jestli povíš, povíš na sebe,
že já bez hubičky nejdu od tebe:
zelená se louka, zelená se les:
jen ty na mne nepověz!

Čla ve Spojených Státech.

Albamy na fotografie, 25 procent ceny.
 Albamy, fotografie, 25 procent ceny.
 Alkohol, amylic 1 až 4 c. libra.
 Alkohol, k lékařským účelům 55 c. libra a
 neméně než 25 procent ceny.
 Barvy pro malíře, 30 procent ceny.
 Bavlněné kapesníky obroubené, 50 procent
 ceny.
 Bavlněné kapesníky, vyřivané 60 proc. ceny.
 Bavlněné punčochy, 30 procent ceny.
 Bavlněné krajky, 60 procent ceny.
 Bavlněné šatstvo, hotové 50 procent ceny.
 Bavlněné kapesníky, hladké nebo obroubené
 45 procent ceny.
 Bonety klobouky nebo kapuce, pro muže 1
 šeny od \$3 do \$7 tučet a 20 procent ceny.
 Bonety, klobouky nebo kapuce ze slámy 25
 procent ceny, ostrimované 50 procent.
 Brambory, 25 c. bušl 60 liber.
 Brejle, 50 procent ceny.
 Efidlicové výrobky, 20 procent ceny.
 Břítvy, 11.75 tučet a 20 procent ceny.
 Bronzové výrobky 45 procent ceny.
 Broušená nádobí, 60 procent ceny.
 Broušené sklo, všechny předměty 60 pro-
 cent ceny.
 Ceny (všehy), beze cla.
 Chinín, beze cla.
 Chmel, 12 c. libra.
 Cibule, 40 c. bušl.
 Cínové výrobky, 45 procent hodnoty.
 Citrony, 1 c z libry.
 Cukrovinky od 4 c. libra a procent až 50
 procent ceny.
 Cukr, 95-100 z libry; předčištěný 95-100 z libry.
 Čaj a čajovník, beze cla.
 Časopisy a měsíčníky, beze cla.
 Čepice jako bonety.
 Děmanty, ne skvosty, hrubé a nebroušené,
 beze cla.
 Děmanty broušené, ale nezasazené, 18 proc.
 ceny.
 Děmanty, broušené a zasazené, 60 procent
 ceny.
 Dětiňky, 50 procent ceny.
 Divadelní obleky volně dle jistých podmí-
 nek tajemníkem pokladny vyznačených.
 Dobytek mladší než rok 12 kus.
 Dobytek starší než rok \$3.75 kus nebo 27¼
 procent ceny.
 Domácí potřeby pro lidi z cizích zemí beze
 cla.
 Doutníky a cigarety, \$4.50 libra a 25 procent
 ceny zároveň s vnitrozemní daní.
 Drahokamy zasazené, 60 procent ceny.
 Drahokamy broušené, ale nezasazené, 10
 procent ceny.
 Drobnohledy, 45 procent ceny.
 Dýmky 60 procent ceny.
 Essence ovocné, \$2 libra.
 Fotografie, 25 procent ceny.
 Glukosa, 1¼ c. libra.
 Glycerin, předčištěný, 3 c. libra.
 Gutaperča, výrobky z ní, 25 procent ceny.
 Háčkovávané věci k nošení, 44 c. za libru a 50
 procent ceny.
 Háčkovávané předměty, hedvábné, 60 procent
 ceny.
 Hedvábné šatstvo, 60 procent ceny.
 Hedvábní, surové nebo navlnuté, beze cla.
 Hedvábné nitě, 30 procent ceny.
 Hliněné nádobí, obyčejná, 25 procent ceny.
 Hodiny, 40 procent ceny.
 Hodinové strojky ne více než 7 kamenů, 25 c.
 Jeden, více než 7 a méně než 11 kamenů
 50 c.; 12 až 15 kamenů 75 c.; 16 a 17 kame-
 nů \$2 a kromě toho 25 procent ceny.
 Houby, 20 procent ceny.
 Hovězí, skopové a vepřové maso, 2 centy
 libra.
 Hračky, které nejsou z pryže, porcelánu, hli-

ny nebo kamené, 25 procent ceny.
 Hřebíčky, sekané 6-10 c. libra.
 Hřebíčky drátěné, ne kratší než 1 palec, ¼ a
 libra.
 Hřebíčky do podkov, 2¼ c. libra.
 Hrozny, 20 c. za krychlovou stopu.
 Hudební nástroje nebo části jich, 45 procent
 ceny.
 Inkoust, 25 procent ceny.
 Javorový cukr, 4 c. libra.
 Ječmen, bušl 48 liber, 30 c. bušl.
 Jehlice, ne co okraaa, kovové, 25 procent
 ceny.
 Jehlice do klobouků, netříděné jako skvest,
 26 procent ceny.
 Kapesníky, 45 až 60 procent ceny.
 Karty, 10 c. hra a 20 procent ceny.
 Kastilské mýdlo, 1¼ c. libra.
 Káva beze cla.
 Kůň, hodnoty přes 25 c. za libru, 15 c. libra
 a 20 procent ceny.
 Klobouky dražší než \$20 tučet, \$7 tučet a 20
 procent ceny.
 Knihy, mapy, atd., 25 procent ceny.
 Knihy před 2 roky tištěné beze cla.
 Knihy neanglické beze cla.
 Knoflíčky, k límci a manžetům 50 proc. ceny.
 Koberce, trojnásobně Ingrain 23 c. za čtv.
 yard a 40 procent ceny.
 Koberce, dvojnásobně, 18 c. za čtv. yard a
 40 procent ceny.
 Koberce bruselské 23 c. čtv. yard a 40 proc.
 ceny.
 Koberce, Axminster, Wilton, sametový, 60 a
 čtv. yard a 40 procent ceny.
 Koně v ceně méně než \$150 kus, \$30 kus.
 Koně v ceně přes \$150 kus, 25 procent ceny.
 Konopí, výrobky z něho, 45 procent hodnoty.
 Korálky, 25 procent ceny.
 Kordy 25 proc. ceny.
 Kostry, beze cla.
 Kovové písmo, 1¼ c. libra.
 Kůžešiny, výrobky z nich, 25 proc. ceny.
 Krajky, 60 procent ceny.
 Kresby tuškou a inkoustem, 20 proc. ceny.
 Křídové malby, 30 procent ceny.
 Kufáčkové předměty, 60 procent ceny.
 Kůže, výrobky z ní, 25 procent hodnoty.
 Kůže, nevydělané, 15 procent ceny.
 Kůže, surové, beze cla.
 Květiny, umělé nebo osobně, 50 proc. ceny.
 Květiny přirozené, 25 procent ceny.
 Lahvičky, toaletní, 45 až 60 procent ceny.
 Láky, 25 procent ceny, \$1.25 gallon.
 Léky, surové beze cla.
 Léky předčištěné ¼ centu z libry a 10 pro-
 cent ceny.
 Lemovka, bavlněná, 45 procent ceny.
 Lemovka, hedvábná, 50 procent ceny.
 Lemovka, vlněná, 60 c. libra a 50 procent
 ceny.
 Len, výrobky z něho, 45 procent ceny.
 Lícidla 50 procent ceny.
 Líhoviny, \$2.25 z gallonu.
 Lněná semeno, 20 c. gallon o 7¼ librách vá-
 hy; slivový 40 c. gallon; velrybí tuk 2 a
 gallon.
 Lněný olej, 20 c. gallon.
 Lněná výrobky, 40 procent ceny.
 Losos, čerstvý, naložený nebo solený 1 a
 Loutky a hlavičky loutek, 25 proc. ceny.
 Macaroni a podobná přípravy, 1¼ c z libry.
 Malby pro koleje nebo na výstavu, beze cla.
 Malby, podrobně neudány, 20 procent ceny.
 Másla a náhražky, 6 c. libra.
 Masové výtahy, 25 c. libra.
 Meče, 25 procent ceny.
 Med, 20 c. gallon.
 Medaile, slatě, stříbrné nebo měděné, ob-
 držené v odměnu, beze cla.
 Minerální vody, 50 c. gallon.

Morfin, 11 unc.
Mramorové výrobky, 50 procent hodnoty.
Mýdlo toaletní a lékařské, 15 c. libra.
Nábytek dřevěný, 35 procent ceny.
Nástroje ku kreslení, 45 proc. ceny.
Nové písmo, 25 procent ceny.
Nože a vidličky ne méně než 45 proc. ceny.
Nožičkové zboží v ceně přes 33 tucet, 20 c. za kus a 40 procent ceny.
Obuv kožená, 25 procent ceny.
Okurky, 40 procent ceny.
Olajované plátno, 8 c. yard a 15 procent až 30 c. yard a 10 procent ceny.
Olivy, zelené nebo připravované, 25 c. gallon.
Omyx, výrobky z něho, 50 procent ceny.
Operní a polní skla, 45 procent ceny.
Opium, surové nebo nespřacované, 11 libra.
Opium připravené ke kouření, 38 libra.
Optické nástroje, 45 procent ceny.
Oranže, 1 c. libra.
Orientální koberce, 19 c. za čtvereční stopu a 40 procent ceny.
Oves, 15 c. bušl.
Ovesná mouka a válcovaný oves, 1 c. libra.
Ovoce, ve své šťávě naložené, 1 c. libra a 25 procent ceny.
Ozdobné zboží, peří, květiny, pláči, atd., 50 procent ceny.
Ozdoby na šaty a tržní, 60 procent ceny až 50 c. libra a 60 procent ceny.
Papírové výrobky, podrobně neudáno, 25 procent ceny.
Papír (bond) od 2 centů libra a 18 procent ceny do 24 c. libra a 15 procent ceny. Je-li linkován, s okrajem nebo ozdoben, dalších 18 procent ceny.
Pentle, 45 procent ceny až 50 procent.
Peří, červený nebo kayennský, 2½ c. libra.
Peří, černý nebo bílý, beze cla.
Péra, upravená nebo ozdobná, 50 proc. ceny.
Perly, v přirodním stavu, 10 procent ceny.
Five a ale, ne v lahvičích, 20 c. gallon.
Five, porter a ale v lahvičích, 40 c. gallon.
Plátno, línce a manžety, 40 c za tucet a 20 procent ceny.
Pláštěčky hodinek a části hodinek, 40 procent ceny.
Plech, ruža a v kusech, beze cla.
Plechové pláty, 14 c. libra.
Porcelánové nádoby, ozdobené, 60 procent ceny.
Pestroje kožené, 45 procent ceny.
Pevidla, 1 c. na libru a 25 procent ceny.
Porcelánové, ozdobené, 60 procent ceny.
Prskavky, 8 c. libra.
Prostěradla výrobky, 40 procent ceny.
Pryž, surová, beze cla.
Pryž, výrobky z ní, 20 procent ceny.
Pšenice, 25 c. bušl.
Pšeničná mouka, 25 procent ceny.
Pátrosí péra, 50 procent ceny.
Pláči posešní i vodní beze cla.
Pláči vycpaní, ne do obchodu s ozdobným zbožím, beze cla.
Pláči kočky a péra, neupravená nebo barvená, 15 procent ceny, barvená, nebo jinak upravená 50 procent ceny.
Roh, výrobky z něho, 20 procent ceny.
Rtuť, 7 c. libra.
Ručnice, broky, 25 procent ceny.
Rukavičky, \$1.75 až \$4.75 tucet a 50 procent ceny do 44 c. za libru a 60 proc. ceny.
Ryby, americké, beze cla.
Ryby v krabčích, sušené, 40 procent ceny.
Ryby čerstvé ¼—1 c. libra.
Rytiny, 25 procent ceny.
Rytiny starší než 20 let, beze cla.
Rukopisy zdarma.

Rerby, ne na prodej, beze cla.
Samety a sametové a plyšové pentle, hedvábní, 11 libra, a 15 procent ceny.
Šaty, 60 procent ceny až 44 c. za libru a 60
Sádlo, 3 c. z libry.
Sádla, umletá, \$2.25 tuna.
Scenarie pro divadla, ne na prodej, beze cla.
Beny, 31 tuna.
Sírky, v škatulkách s méně než 100 streek 8 c s grossu, ne v škatulkách, 1 c. za 1000 streek.
Síra, surová, beze cla.
Síra, přečištěná, 13 tuna.
Sklo, výrobky z něho, 45 procent ceny.
Skleněné nádoby, 60 procent ceny.
Skvoaty, 60 procent ceny.
Slad, 45 c bušl o 24 librách.
Slonovina, výrobky z ní, 35 procent ceny.
Slunečnice, 40 procent ceny.
Sočky, 60 procent ceny.
Stolní nože 16 c. kus a 15 procent ceny.
Strychnin, 30 c. unc.
Stužky sametové nebo plyšové, \$1.50 libra, nebo 15 procent ceny.
Sól, v kusu, 8 c. 100 liber.
Sól v pakličkách, 12 c. 100 liber.
Sunky a slanina, 5 c. libra.
Sýr 6 c. libra.
Tabák, obal a náplň, více než 15 procent obalového \$1.85 libra; zdrhnutý \$2.50 libra; kašdý jiný tabák k vyplnění, zdrhnutý 50 c. libra, nezdrhnutý 25 c. libra.
Tabák, podrobně neudáno, 55 c. libra.
Toaletní předměty, neobsahující lih, 50 procent ceny.
Tuhý, předměty z ní, 45 procent ceny.
Tušky, 45 c gross a 25 procent ceny.
Uhlí anthracitové beze cla.
Uhlí dřevnaté 47 c. tuna.
Vázy, 60 procent ceny.
Vejsce, 5 c. tucet.
Váží, 50 procent ceny.
Vina, v soudkách, mající více než 14 procent lihu, 60 c. gallon.
Vina, šampaňské ¼ pajntu až 1 pajnt 24 tucet; 1 pajnt až 1 kvart 33 tucet; lahve větší než kvart, 12 fích 38 a gallon \$2.50.
Vlasý, výrobky, 35 procent ceny.
Vina, první třídy 11 c. libra; 2. třídy 12 c. libra; 3. třídy 7 c. libra.
Voňavky, 50 procent ceny až do 60 c. za libru a 45 procent ceny.
Výrobky z pemzy, 38 tuna.
Výrobky měděné 45 procent ceny.
Výrobky koralové 50 až 60 procent ceny.
Výrobky dřevěné, výslovně nevyjmenované, 35 procent ceny.
Výrobky ze slámy, 20 procent ceny, nejsou-li zevrubně udány.
Výšvané věci, 60 procent ceny až 50 c. za libru.
Výtažky nebo masti z indiga, ¼ centu z libry.
Vzorky květin, nejsou-li na prodej, beze cla.
Vzory z přirodních dřev, rostlin a nerostů, ne na prodej, beze cla.
Vzorky strojů beze cla.
Zbraně, pušky, brokovnice, atd., 25 procent ceny.
Zeleniny v přirozeném stavu, 25 procent ceny.
Zeleniny, připravované, 40 procent ceny.
Železo, výrobky z něho, 45 procent ceny.
Žito, 10 c. bušl.
Žitná mouka, ¼ c. libra.
libra.
Zlato, výrobky z něho, ne skvoaty, 65 procent ceny.
Zrcadla, 45 procent ceny.
Zvířata k vůli plemenění beze cla.

Váha bušle obilí, atd.

Spolkový zákon ustanovuje váhu bušle následujících věcí: Buší ječmene váží 48 liber; pohaníky 42; kukuřice oloupané 56; ovesa 32; žita 56; hráchu 60. — Těto váhy bušle zákonem soustátí ustanovené používá se při dovozu těchto věcí z cizozemí. Když koupě samotná neb smlouva neustanoví jinou váhu bušle, váha bušle jistých věcí jest ustanovena zákony státu, kde koupě jest uzavřena, jak následuje:

STÁTY.	1. Ječmen.	2. Pohaníky.	3. Uhlí.	4. Kukuřice s zrnem.	5. Kukuřičný hránek.	6. Čbujle.	7. Oves.	8. Brambory.	9. Žito.	10. Pšenice.	11. Sád.	12. Voduše.	13. Fazole.	14. Jetele semeny.	15. Timothy.	16. Hrách.	17. Havlíčový semeny.
Alabama	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32
Arizona	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
Arkansas	48	42	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
California	50	40	..	52	32	..	54	60
Colorado	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Connecticut	..	45	..	56	28	60	56	56
Delaware	48	56	54	60
Dist. of Columbia	47	48	..	56	48	57	32	56	56	60	50	55	62	60	45
Florida	48	42	..	56	32	60	56	60	60
Georgia	47	52	80	56	48	57	32	60	..	60	56	55	60	60	45	..	30
Idaho	50	40	..	52	32	..	54	60	..	56
Illinois	48	52	80	56	48	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Indiana	48	50	80	56	50	48	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Iowa	48	52	80	56	..	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Kansas	50	50	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Kentucky	47	56	76	56	50	57	32	60	56	60	50	60	60	60	45	60	..
Louisiana	32	56	32	..	52	60
Maine	48	48	..	56	50	52	30	60	50	60	..	50	62	60	..
Maryland	48	48	..	56	..	57	26	56	56	60	56	..	62	64	45
Massachusetts	48	48	..	56	50	52	32	60	56	60
Michigan	48	48	80	56	50	54	32	60	56	60	56	58	60	60	45	60	..
Minnesota	48	42	..	56	32	60	56	60	60
Mississippi	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32
Missouri	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	42	60	60	45	60	33
Montana	48	52	..	56	..	57	35	60	56	60	60	45
Nebraska	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Nevada	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New Hampshire	56	50	..	32	60	56	60	62	60	..
New-Jersey	48	48	..	56	..	58	30	60	56	60	60	64	45	60	..
New-Mexiko	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New-York	48	48	..	58	32	60	56	60	62	60	44	60	..
North-Carolina	48	50	..	54	46	..	30	..	56	60	64	..	50	30
North-Dakota	48	60	60	56	56	57	32	61	56	60	93	60	60	60	45	60	..
Ohio	48	50	80	56	..	50	32	60	56	60	..	60	60	60	45	60	..
Oklahoma	48	42	80	56	..	52	32	60	56	60	80	60	60	60	42	60	..
Oregon	46	42	..	56	36	60	56	60	60
Pennsylvania	47	48	..	56	30	56	56	60	85	62
Rhode-Island	48	56	50	50	32	60	56	60	..	50
South-Carolina	48	56	80	56	50	57	33	60	56	60	50	..	60	60	32
South-Dakota	48	42	..	56	..	52	32	..	56	60	..	60	60	60	42
Tennessee	48	42	..	56	50	56	32	60	56	60	60	..	45
Texas	48	42	80	56	..	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	..	32
Utah	48	56	..	56	..	56	32	60	56	60	60	60	48
Vermont	48	48	..	56	..	52	32	60	56	60	70	60	62	60	45	60	..
Virginia	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Washington	48	42	..	56	50	57	32	60	56	60	56	56	60	60	45
West-Virginia	48	52	80	56	48	..	32	60	56	60	..	60	60	60	45
Wisconsin	48	50	..	56	48	57	32	60	56	60	..	42	60	60
Wyoming	48	42	..	56	32	..	56	60	56	60	..

Tabuľka mzdy na základě osmihodinové denní práce.

Hodiny.	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00
1 hodiny...	.1	.15	.2	.25	.3	.35	.4	.45	.5	.55	.6	.65	.7	.75	.8	.9	.10	.11	.12
2 hodiny...	.2	.3	.4	.5	.6	.7	.8	.9	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0
3 hodiny...	.4	.6	.8	1.0	1.2	1.4	1.6	1.8	2.0	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.3	3.7	4.1	4.5	5.0
4 hodiny...	.6	.9	1.2	1.6	1.8	2.2	2.5	2.8	3.1	3.4	3.7	4.0	4.3	4.6	5.0	5.6	6.2	6.8	7.5
5 hodiny...	.8	1.2	1.6	2.1	2.3	2.9	3.3	3.7	4.1	4.5	5.0	5.4	5.8	6.2	6.6	7.5	8.3	9.1	1.00
6 hodiny...	1.0	1.5	2.0	2.7	3.1	3.6	4.1	4.6	5.2	5.7	6.2	6.7	7.3	7.8	8.3	9.3	1.04	1.14	1.25
7 hodiny...	1.2	1.8	2.5	3.2	3.7	4.3	5.0	5.6	6.2	6.8	7.5	8.1	8.7	9.3	1.00	1.12	1.25	1.37	1.50
8 hodiny...	1.4	2.2	2.9	3.7	4.3	5.1	5.8	6.5	7.3	8.1	8.9	9.7	1.02	1.09	1.16	1.31	1.46	1.60	1.75

Tabuľka mzdy na základě devítihodinové denní práce.

1 hodiny...	.2	.15	.12	.24	.21	.32	.31	.44	.41	.5	.54	.6	.64	.7	.74	.82	.9	.10	.11
2 hodiny...	.3	.25	.2	.4	.35	.52	.5	.7	.65	.8	.85	.9	1.0	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6
3 hodiny...	.5	.4	.3	.6	.5	.8	.75	1.0	.95	1.2	1.15	1.5	1.4	1.6	1.7	1.9	2.0	2.1	2.2
4 hodiny...	.7	.6	.5	.9	.8	1.1	1.0	1.3	1.2	1.5	1.4	1.8	1.7	1.9	2.1	2.3	2.4	2.5	2.6
5 hodiny...	.9	.8	.7	1.1	1.0	1.3	1.2	1.5	1.4	1.7	1.6	2.0	1.9	2.1	2.3	2.5	2.6	2.7	2.8
6 hodiny...	1.1	1.0	.9	1.2	1.1	1.4	1.3	1.6	1.5	1.8	1.7	2.1	2.0	2.2	2.4	2.6	2.7	2.8	2.9
7 hodiny...	1.3	1.2	1.1	1.4	1.3	1.6	1.5	1.8	1.7	2.0	1.9	2.2	2.1	2.3	2.5	2.7	2.8	2.9	3.0
8 hodiny...	1.4	1.3	1.2	1.5	1.4	1.7	1.6	1.9	1.8	2.1	2.0	2.3	2.2	2.4	2.6	2.8	2.9	3.0	3.1

Tabuľka denní mzdy na základě osmihodinové a devítihodinové denní práce.

1 den...	.16	.25	.33	.41	.50	.58	.66	.75	.83	.91	1.00	1.08	1.16	1.25	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00
2 dny...	.33	.50	.66	.83	1.00	1.16	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00	2.16	2.33	2.50	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00
3 dny...	.50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00
4 dny...	.66	1.00	1.33	1.66	2.00	2.33	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00	4.33	4.66	5.00	5.33	6.00	6.66	7.33	8.00
5 dní...	.83	1.25	1.66	2.08	2.50	2.91	3.33	3.75	4.16	4.58	5.00	5.41	5.83	6.25	6.66	7.50	8.33	9.16	10.00
6 dní...	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00

Práce v továrne...
 mnoho - II. obnáší mzdu na hodinu, kdy k výdělí jest 85,00, zanecháme hodnotu při čísle 1 (hodina) a 3. Jejími stáde dále v právo, až přidáme pod obilovinu 85,00, kde nalezneme na 1 hod. 16% ct. Těm nalezneme obnos mzdy na více hod., než na den při výdělí 85,00, 85,00 a 85,00 ad., tož nalezneme si obnos při 85,00 87,50, 89 ad., a následně dle výkřiku.

Zákony o úrocích.

Státy a území.	Úroková míra.		Promlčení.		
	Zákonitá	Dohodnutá jen do:	Judgmenty roků	Noty roků	Otevřené účty roků
Alabama.....	8	8	20	6*	3
Arkansas.....	6	10	10	5	3
Arizona.....	7	x	5	5	3
California.....	7	x	5	4†	2
Colorado.....	8	x	6	6	6
Connecticut.....	6	†	17	6	6
Delaware.....	6	6	10	6	3
Dist. of Columbia.....	6	10	12	3	3
Florida.....	8	10‡	20	5	2
Georgia.....	7	8	7	6	4
Idaho.....	10	18	6	5	4
Illinois.....	5	7	20	10	5
Indiana.....	6	8	10	10	6
Iowa.....	6	8	20	10	5
Kansas.....	6	10	5	5	3
Kentucky.....	6	6	15	15	5
Louisiana.....	5	8	10	5	3
Maine.....	6	x	20	6	6
Maryland.....	6	6	12	3¶	3**
Massachusetts.....	6	x	20	6	6
Michigan.....	6	8	10	6	6
Minnesota.....	7	10	10	6	6
Mississippi.....	6	10	7	6	3
Missouri.....	6	8	10	10	5
Montana.....	10	x	10	8	5
Nebraska.....	7	10	5	5	4
Nevada.....	7	x	6	6	4
New Hampshire.....	6	6	20	6	6
New-Jersey.....	6	6	20	6	6
New-Mexiko.....	6	12	7	6	4
New-York.....	6	6	20	6	6
North-Carolina.....	6	8	10	3*	3
North-Dakota.....	7	12	20	6	6
Ohio.....	6	8	5	15	6
Oklahoma.....	7	12
Oregon.....	8	10	10	6	6
Pensylvanía.....	6	6	5	6	6
Rhode-Island.....	6	x	20	6	6
South-Carolina.....	7	8	10	6	6
South-Dakota.....	7	12	10	6	6
Tennessee.....	6	6	10	6	6
Texas.....	6	10	10	4	2
Utah.....	8	x	5	4	2
Vermont.....	6	6	8	6§§	6
Virginia.....	6	6	10	5	2
Washington.....	8	x	6	6	3
West-Virginia.....	6	6	10	10	5
Wisconsin.....	7	10	20	6	6
Wyoming.....	12	x	5	5	8

* Pod pečeti, 10 roků. — † Pakli účinná ve státě, jinak 2 léta. — x Neomezená. — ‡ Základní lichva, ale co je přes 6 pr. nelze zákonitě vymáhati. — § Nepřesahovati 10 procent. — ¶ Pod pečeti 10 let. — †† Pod pečeti 12 let. — ** Pozemek, 20 let. — ††† Stát New York nedávno zákonem dovolil jakoukoli míru drokovou při "call loans" v obnosu \$5.000 a výše při vedlejší jistotě. — †††† Prospí se, ale dá se obnoviti. — ††††† Pod pečeti, 14 let.

Kalendář březivosti hospodářských zvířat.

Počátek březivosti dne	Konec březivosti						Počátek březivosti dne	Konec březivosti					
	u hřebců (trvá 340 dní)	u krav (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 120 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u čupek (trvá 63 dní)	u koček (trvá 56 dní)		u hřebců (trvá 340 dní)	u krav (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 120 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u čupek (trvá 63 dní)	u koček (trvá 56 dní)
1. ledna	6. pros.	12. října	30. dubna	3. června	4. března	25. února	5. červc.	9. června	15. dubna	1. listop.	5. pros.	5. září	29. srpna
6.	11.	17.	5. května	8.	9.	7.	10.	14.	20.	6.	10.	10.	3. září
11.	16.	22.	10.	13.	14.	14.	15.	19.	25.	11.	15.	15.	8.
16.	21.	27.	15.	18.	19.	19.	16.	24.	30.	16.	20.	15.	13.
21.	26.	1. listop.	20.	23.	24.	17.	20.	29.	5. května	21.	25.	20.	18.
26.	31.	6.	25.	28.	29.	22.	25.	4. červc.	10.	26.	30.	25.	23.
31.	5. ledna	11.	30.	3. červc.	3. dubna	27.	30.	9. srpna	15.	1. pros.	4. ledna	5. října	28.
5. února	10.	16.	4. června	8.	8.	1. dubna	9.	14.	20.	6.	9.	10.	3. října
10.	15.	21.	9.	13.	13.	6.	14.	19.	25.	11.	14.	15.	8.
15.	20.	26.	14.	18.	18.	11.	19.	24.	30.	16.	19.	20.	13.
20.	25.	1. pros.	19.	23.	23.	16.	24.	29.	4. června	21.	24.	25.	18.
25.	30.	6.	24.	28.	28.	21.	29.	8. srpna	9.	26.	29.	30.	23.
2. března	4. února	11.	29.	2. srpna	3. května	26.	3. září	8.	14.	31.	3. února	4. listop.	28.
7.	9.	15.	4. červc.	7.	8.	1. května	8.	13.	19.	5. ledna	8.	9.	2. listop.
12.	14.	21.	9.	12.	13.	6.	13.	18.	24.	10.	13.	14.	7.
17.	19.	26.	14.	17.	18.	11.	18.	23.	29.	15.	18.	19.	12.
22.	24.	31.	19.	22.	23.	16.	23.	28.	4. červc.	20.	23.	24.	17.
27.	1. března	5. ledna	24.	27.	28.	21.	28.	2. září	9.	25.	28.	29.	22.
1. dubna	6.	10.	29.	1. září	2. června	26.	3. října	7.	14.	30.	5. března	6. pros.	27.
6.	11.	15.	3. srpna	5.	7.	31.	8.	12.	19.	4. února	10.	9.	2. pros.
11.	16.	20.	8.	11.	12.	5. června	13.	17.	24.	9.	15.	14.	7.
16.	21.	25.	13.	16.	17.	10.	18.	22.	29.	14.	20.	19.	12.
21.	26.	30.	18.	21.	22.	15.	23.	27.	3. srpna	19.	25.	24.	17.
26.	31.	4. února	23.	26.	27.	20.	28.	2. října	8.	24.	30.	29.	22.
1. května	5. dubna	9.	28.	1. října	3. červc.	25.	2. listop.	7.	13.	1. března	4. února	3. ledna	27.
6.	10.	14.	7.	6.	7.	30.	7.	12.	18.	6.	9.	8.	1. ledna
11.	15.	19.	12.	11.	12.	5. červc.	12.	17.	23.	11.	14.	13.	6.
16.	20.	24.	17.	16.	17.	10.	17.	22.	28.	16.	19.	18.	11.
21.	25.	1. března	22.	21.	22.	15.	22.	27.	2. září	21.	24.	23.	16.
26.	30.	6.	27.	26.	27.	20.	27.	2. listop.	7.	26.	29.	28.	21.
31.	5. května	11.	27.	31.	1. srpna	25.	2. pros.	6.	12.	31.	4. května	2. února	26.
5. června	10.	16.	2. října	5. listop.	6.	30.	7.	11.	17.	1. dubna	9.	7.	31.
10.	15.	21.	7.	10.	11.	4. srpna	12.	16.	22.	10.	14.	12.	12.
15.	20.	26.	12.	15.	16.	9.	17.	21.	27.	15.	19.	17.	10.
20.	25.	31.	17.	20.	21.	14.	22.	26.	2. října	20.	24.	22.	15.
25.	30.	4. dubna	22.	25.	26.	19.	27.	2. listop.	7.	25.	29.	27.	20.
30.	4. června	10.	27.	30.	31.	24.	31.	6.	11.	30.	2. června	3. března	24.

Položky v mírách kucharských.

- 1 pinta tekutin rovná se 1 libře.
- 2 gilly tekutin dělá 1 koflík.
- 4 čajové lžičky je 1 stolní lžice.
- 2 stolní lžice mouky váží 1 unci.
- ½ libry másla tvoří 1 koflík.
- 4 koflíky mouky rovná se 1 libře.
- 2 koflíky zrnitého cukru je 1 libra.
- 2½ koflíku práškového cukru tvoří 1 libru.

Zlárá zrnka pro hospodyné.

Trošku ledu (salpetr) přidá-li se do vody, v níž nařezané květiny jsou, udrží tyto dlouhou dobu čerstvými.

Zjistiti, zda-li je vejce čerstvé, vložíme je do pejlu s vodou. Je-li dobré, sklesne hned ke dnu, jinak bude plovati.

Čerstvé maso nemělo by se nechávat v papíru zabaleném, protože tento šťávy do sebe vsákne. Nejlépe položit je na líněný talíř.

Dešť a teplota ve Spojených Státech.

Sestaveno spolčovým úřadem povětrnostním.

Stanice v státech a územích.	Průměrný roční počet (1) a roční výška (2) v palcích.	Průměrná roční teplota v stupních.	Výška roční srážky v palcích.	Výška roční teploty v stupních.
Alabama, Montgomery.....	32.9	63.7	107	n 8
Arizona, Prescott.....	16.1	63.3	103	p 18
Arkansas, Little Rock.....	34.2	62.2	103	p 5
California, San Francisco.....	23.6	56.6	100	n 29
Colorado, Denver.....	14.5	49.7	103	p 29
Connecticut, New-Haven.....	49.7	49.4	100	p 4
Florida, Jacksonville.....	55.3	69.7	104	n 14
Georgia, Atlanta.....	34.5	61.3	100	p 2
Idaho, Boise City.....	13.1	38.0	101	p 28
Illinois, Springfield.....	39.1	52.8	102	p 22
Indiana, Indianapolis.....	43.2	52.7	101	p 25
Iowa, Des Moines.....	33.0	49.0	104	p 30
Kansas, Leavenworth.....	38.4	53.5	107	p 29
Kentucky, Louisville.....	46.9	57.1	105	p 20
Louisiana, New-Orleans.....	61.8	69.2	99	n 15
Maine, Portland.....	42.7	44.3	97	p 15
Maryland, Baltimore.....	44.8	55.3	102	p 6
Massachusetts, Boston.....	46.1	48.9	101	p 13
Michigan, Detroit.....	30.6	48.3	101	p 24
Minnesota, St. Paul.....	27.6	43.6	100	p 11
Mississippi, Vicksburg.....	57.2	65.9	101	n 3
Missouri, St. Louis.....	38.0	56.1	106	p 22
Montana, Helena.....	13.3	43.3	103	p 49
Nebraska, Omaha.....	32.2	49.8	106	p 3
Nevada, Winnemucca.....	8.9	48.8	104	p 28
New Hampshire, Manchester.....	42.1	45.9	96	p 11
New Jersey, Atlantic City.....	42.8	51.9	99	p 7
New-Mexico, Santa Fe.....	14.6	49.3	97	p 13
New-York, Albany.....	38.8	48.2	98	p 18
North Carolina, Raleigh.....	32.2	59.3	103	n 8
North Dakota, Bismarck.....	19.0	39.9	105	p 41
Ohio, Columbus.....	40.4	52.3	103	p 20
Oklahoma, Still (Port).....	38.8	60.5	107	p 2
Oregon, Portland.....	48.3	53.1	102	p 2
Pennsylvania, Philadelphia.....	40.9	53.9	102	p 5
Rhode Island, Block Island.....	44.4	47.3	88	p 4
South Carolina, Charleston.....	56.3	66.3	104	n 10
South Dakota, Yankton.....	26.8	46.3	103	p 81
Tennessee, Nashville.....	51.1	59.4	104	p 10
Texas, San Antonio.....	30.6	68.6	108	n 6
Utah, Salt Lake City.....	18.9	51.6	102	p 53
Vermont, Burlington.....	32.9	45.3	97	p 25
Virginia, Lynchburg.....	44.5	57.3	102	p 6
Washington, Olympia.....	51.4	50.2	97	p 2
Washington, D. C.....	44.6	55.0	104	p 4
West Virginia, Parkersburg.....	42.1	53.9	97	n 4
Wisconsin, Milwaukee.....	32.2	45.2	100	p 25
Wyoming, Cheyenne.....	17.1	44.9	100	p 34

p znamená pod bodem mrazu.
n znamená nad bodem mrazu.

Srovnávací tabulka teploměru.

Reaumur.	Celsius.		Fahrenheit.
	80°	100°	
	80°	100°	212°
			... Bod varu vody.
76	95	203	
72	90	194	
68	85	185	
63½	79½	174	... Lín se vaří.
60	75	167	
56	70	158	
52	65	149	
48	60	140	
44	55	131	
43	53	127	... Lůž taje.
40	50	122	
36	45	112.3	... Hořečkovitá horkost
32	40	104	
29	37	98	... Teplota krve.
28	35	95	
24	30	86	
20	25	77	
19	24	76	... Teplota letní.
16	20	68	
12	15	59	
10	13	55	... Mírné počasí
8	10	50	
1½	2	35	
0	0	32	... Bod mrazu vody.
— 4	— 5	23	
— 5½	— 7	20	
— 8	— 10	14	
— 10	— 12½	10	
— 12	— 15	5	
— 14	— 18	0	... Fahrenheitova nulka
— 16	— 20	— 4	
— 19	— 24	— 10	
— 20	— 25	— 13	
— 24	— 30	— 20	

Presidenti Spojených Států.

Jméno.	Rodiště	Rok.	Národnostní přísl.	Democ.	Nastoupil.	Politický spřízněnec.	Země.	Státek.
1 George Washington	Westmorel'd Co., Va.	1732	anglický	Va.	1789	Fed.	1799	67
2 John Adams	Quincy, Mass.	1735	anglický	Mass.	1797	Fed.	1800	91
3 Thomas Jefferson	Shadwell, Va.	1743	waleeský	Va.	1801	Rep.	1826	83
4 James Madison	Port Conway, Va.	1751	anglický	Va.	1809	Rep.	1836	85
5 James Monroe	Westmorel'd Co., Va.	1758	skotský	Va.	1817	Rep.	1823	73
6 John Quincy Adams	Quincy, Mass.	1767	anglický	Mass.	1825	Rep.	1848	81
7 Andrew Jackson	Union Co., N. C.	1767	škotsko-irský	Tenn.	1829	Dem.	1845	78
8 Martin Van Buren	Kinderhook, N. Y.	1782	holandský	N. Y.	1837	Dem.	1860	80
9 William H. Harrison	Berkley, Va.	1773	anglický	O.	1841	Whig.	1841	69
10 John Tyler	Greenway, Va.	1790	anglický	Va.	1841	Dem.	1862	72
11 James K. Polk	Mecklenberg Co., N. C.	1795	škotsko-irský	Tenn.	1845	Dem.	1849	54
12 Zachary Taylor	Orange Co., Va.	1784	anglický	La.	1849	Whig.	1850	66
13 Millard Fillmore	Summerhill, N. Y.	1800	anglický	N. Y.	1850	Whig.	1874	74
14 Franklin Pierce	Hillsboro, N. H.	1804	anglický	N. H.	1853	Dem.	1869	68
15 James Buchanan	Cove Gap, Pa.	1791	škotsko-irský	Pa.	1857	Dem.	1865	77
16 Abraham Lincoln	Larue, Co., Ky.	1809	anglický	Ill.	1861	Rep.	1865	56
17 Andrew Johnson	Raleigh, N. C.	1808	anglický	Tenn.	1865	Rep.	1875	67
18 Ulysses S. Grant	Point Pleasant, O.	1822	skotský	D. C.	1869	Rep.	1875	53
19 Rutherford B. Hayes	Delaware, O.	1822	skotský	O.	1877	Rep.	1893	71
20 James A. Garfield	Cuyahoga Co., O.	1831	anglický	O.	1881	Rep.	1881	50
21 Chester A. Arthur	Fairfield, Vt.	1830	škotsko-irský	N. Y.	1881	Rep.	1886	56
22 Grover Cleveland	Caldwell, N. J.	1837	anglický	N. Y.	1885	Dem.
23 Benjamin Harrison	North Bend, O.	1833	anglický	Ind.	1889	Rep.	1901	68
24 Grover Cleveland	Caldwell, N. J.	1837	anglický	N. Y.	1893	Dem.	1909	88
25 William McKinley	Niles, O.	1843	škotsko-irský	O.	1897	Rep.	1901	58
26 Theodore Roosevelt	New York, N. Y.	1858	holandský	N. Y.	1901	Rep.

Místo-presidenti.

1 John Adams	Quincy, Mass.	1735	anglický	Mass.	1789	Fed.	1826	91
2 Thomas Jefferson	Shadwell, Va.	1743	waleeský	Va.	1797	Rep.	1826	83
3 Aaron Burr	Newark, N. J.	1756	anglický	N. Y.	1801	Rep.	1836	80
4 George Clinton	Ulster Co., N. Y.	1739	anglický	N. Y.	1805	Rep.	1812	73
5 Elbridge Gerry	Marblehead, Mass.	1744	anglický	Mass.	1813	Rep.	1814	70
6 D. D. Tompkins	Scarsdale, N. Y.	1774	anglický	N. Y.	1817	Rep.	1825	51
7 John C. Calhoun	Abbeville, S. C.	1782	škotsko-irský	S. C.	1825	Rep.	1850	68
8 Martin Van Buren	Kinderhook, N. Y.	1782	holandský	N. Y.	1837	Dem.	1860	80
9 R. M. Johnson	Louisville, Ky.	1780	anglický	Ky.	1837	Dem.	1850	70
10 John Tyler	Greenway, Va.	1790	anglický	Va.	1841	Dem.	1862	72
11 George M. Dallas	Philadelphia, Pa.	1792	anglický	Pa.	1845	Dem.	1864	72
12 Millard Fillmore	Summerhill, N. Y.	1800	anglický	N. Y.	1849	Whig.	1874	74
13 William R. King	Sampson Co., N. C.	1786	anglický	Ala.	1853	Dem.	1853	67
14 J. C. Breckinridge	Lexington, Ky.	1821	skotský	Ky.	1857	Dem.	1875	54
15 Hannibal Hamlin	Paris, Me.	1809	anglický	Me.	1861	Rep.	1891	82
16 Andrew Johnson	Raleigh, N. C.	1808	anglický	Tenn.	1865	Rep.	1875	67
17 Schuyler Colfax	New York City	1823	anglický	Ind.	1869	Rep.	1885	62
18 Henry Wilson	Farmington, N. H.	1812	anglický	Mass.	1873	Rep.	1875	63
19 William A. Wheeler	Malone, N. Y.	1819	anglický	N. Y.	1877	Rep.	1887	68
20 Chester A. Arthur	Fairfield, Vt.	1830	škotsko-irský	N. Y.	1881	Rep.	1886	56
21 T. A. Hendricks	Muskingum Co., O.	1819	škotsko-irský	Ind.	1885	Dem.	1886	66
22 Levi P. Morton	Shoreham, Vt.	1824	skotský	N. Y.	1889	Rep.
23 A. E. Stevenson	Christian Co., Ky.	1835	skotský	Ill.	1893	Dem.
24 G. A. Hobart	Long Branch, N. J.	1844	anglický	N. J.	1897	Rep.	1899	55
25 Charles W. Fairbanks	Unionville Center, O.	1852	Ind.	1905	Rep.

KOLEM SVĚTA O JEDNĚ NOZE. — Velice zajímavé popisy cizích zemí, které spisovatel A. Z. Donato, (vlastním jménem J. J. Zajíc) o jedné noze procestoval. — Líčení cizích zemí, cizích národů, jejich mravů a obyčejů. Doplňeno jest 27 zdařile provedenými vyobrazeními.

Cena v plátně vázané knihy \$1.00, poštou \$1.10.

NÁBOŽNĚ RÍKÁNÍ O PÁTERU FILUCIU OVI, — vzoru srdce jezuitských, jeho pozemském utrpení a smutnému konce. Spáchal Vilém Busch, na češtinu přepsal Isidor Nežil.

Obsahuje více jak 60 zdařilých vyobrazení.

Cena s poštovním dodávkou za níže uvedenou cenu 20c.

AUG. GERINGER, 150. W. 12. St., CHICAGO, ILL.

Tabulka ukazující rozdíl denní doby, vzdálenost od města New Yorku, délku jízdy poštovního vlaku z New Yorku a sazbu cen železničních za dovoz na dráze z New Yorku do rozličných větších míst v Soustátí.

Poznámek: — Poutavá se sazba dopravy i čas rozličných vlaků na dráze často mění o něco, jsou čísla tato přibližně jen správná.

Jméno města.	Čas kolož. želez. N. Y. dráze z N. Y. 12 hod. pol.		Vzdálenost po želez. N. Y. mil.	Čas jízdy pošt. N. Y. 2 N. Y.	Sazba za cestu, N. Y.	Jméno města.	Čas kolož. želez. N. Y. dráze z N. Y. 12 hod. pol.		Vzdálenost po želez. N. Y. mil.	Čas jízdy pošt. N. Y. 2 N. Y.	Sazba za cestu, N. Y.
	12 hod. pol.	12 hod. pol.					12 hod. pol.	12 hod. pol.			
Albany N. Y.	12:01 odp.	12:01 odp.	143	4:15	5	Galveston Tex.	10:37 dop.	17:29	97:30	49	25
Atlanta Ga.	11:18 dop.	11:18 dop.	881	72:15	25	Harrisburg Pa.	11:49 dop.	188	5:10	5	50
Auburn N. Y.	11:50 dop.	11:50 dop.	319	9:30	6	Hartford Conn.	12:05 odp.	113	3:45	2	65
Baltimore Md.	11:50 dop.	11:50 dop.	188	6	6	Indianapolis Ind.	11:12 dop.	825	30	19	00
Bangor Me.	12:21 odp.	12:21 odp.	478	19:40	12	Kansas City Mo.	10:37 dop.	1343	60	32	75
Boston Mass.	12:12 odp.	12:12 odp.	533	8	6	Keokuk Iowa.	10:50 dop.	1138	48	36	25
Bridgport Con.	12:03 odp.	12:03 odp.	2	1	1	Keokuk Iowa.	10:50 dop.	1389	62	32	75
Brooklyn N. Y.	11:49 dop.	11:49 dop.	424	14	1	Little Rock Ark.	10:47 dop.	1411	51:20	42	85
Burlington Iowa.	10:51 dop.	10:51 dop.	1120	47	9	Louisville Ky.	11:14 dop.	808	25	22	00
Charleston S. C.	11:56 dop.	11:56 dop.	804	33	21	Lowell Mass.	12:10 odp.	245	9	7	00
Chicago Ill.	11:53 dop.	11:53 dop.	913	23	24	Memphis Tenn.	10:55 dop.	1245	59	32	00
Churchland O.	11:38 dop.	11:38 dop.	758	28	18	Mobile Ala.	11:04 dop.	908	40	32	00
Cleveland O.	11:29 dop.	11:29 dop.	582	20	13	Montgomery Ala.	11:40 dop.	1056	52	40	75
Columbus O.	11:24 dop.	11:24 dop.	626	22	16	Montgomery Ala.	11:40 dop.	1056	45	32	00
Concord N. H.	12:10 odp.	12:10 odp.	274	10:30	7	Newark N. J.	11:50 dop.	103	30	29	40
Council Bluffs Iowa.	10:34 dop.	10:34 dop.	1280	56	35	Newburgh N. Y.	12:00 pol.	63	2:25	1	45
Davenport Iowa.	10:53 dop.	10:53 dop.	1096	41:40	29	Newberryport Mass.	12:12 odp.	270	9:30	7	00
Dayton O.	11:19 dop.	11:19 dop.	709	23	17	New Haven Conn.	12:04 odp.	77	2:45	1	75
Dayton Col.	9:57 dop.	9:57 dop.	1882	92	59	New Orleans La.	10:56 odp.	1877	58	42	75
Des Moines Iowa.	10:43 dop.	10:43 dop.	1270	51:10	31	Newport R. I.	12:11 odp.	185	10	42	00
Detroit Mich.	11:24 dop.	11:24 dop.	776	24	15	Norfolk Va.	11:51 dop.	372	18	8	50
Dubuque Iowa.	10:54 dop.	10:54 dop.	1103	43	26	Northampton Mass.	12:05 odp.	136	6	3	65
Easton Pa.	11:35 dop.	11:35 dop.	76	2:30	2	Norwich Conn.	12:07 odp.	140	5:15	2	60
Elmira N. Y.	11:49 dop.	11:49 dop.	275	23:30	7	Ogdensburg N. Y.	11:54 dop.	374	14:30	9	00
Evansville Ind.	11:07 dop.	11:07 dop.	925	38:25	25	Omaha Neb.	10:32 dop.	1406	26:30	39	00
Fort Wayne Ind.	11:15 dop.	11:15 dop.	765	29	16	Philadelphia Pa.	11:55 dop.	89	2	25	50
						Pittsburg Pa.	11:26 dop.	445	15	12	50
						Pittsfield Mass.	12:02 odp.	161	6	3	50
						Portland Me.	12:15 odp.	241	14	9	00
						Poughkeepsie N. Y.	12:00 pol.	78	3	1	46
						Providence R. I.	12:10 odp.	189	6:30	5	00
						Richmond Va.	11:40 dop.	243	13	12	85
						Rochester N. Y.	11:43 dop.	374	10	7	70
						Sacramento Cal.	8:50 dop.	2183	146:15	130	00
						Saint Louis Mo.	10:55 dop.	1066	88	24	25
						St. Paul Minn.	10:44 dop.	1322	54	31	25
						Salt Lake City U.	9:28 dop.	2476	130	115	50
						Sau Antonio T. X.	10:22 dop.	1952	104	67	05
						San Francisco Cal.	8:40 dop.	3273	151	139	00
						Savannah Ga.	11:22 dop.	97	39	25	00
						Springfield Mass.	10:58 dop.	1032	42:30	21	00
						Springfield Ill.	12:05 odp.	139	4:30	3	30
						Syracuse N. Y.	11:51 dop.	293	8:30	6	06
						Terre Haute Ind.	11:07 dop.	899	32	21	25
						Toledo O.	11:22 dop.	708	24	16	25
						Trenton N. J.	11:54 dop.	58	1:30	1	75
						Troy N. Y.	11:58 dop.	151	4:20	3	19
						Utica N. Y.	11:56 dop.	240	7:30	5	00
						Vicksburg Miss.	10:53 dop.	1287	63:30	39	25
						Washington D. C.	11:48 dop.	228	8	7	50
						Washington Va.	11:33 dop.	511	21	14	25
						Wilmington, Del.	11:54 dop.	118	3	3	10
						Worcester Mass.	12:10 odp.	198	7:1	4	65

Žádosti o patenty. (Sebráno z pravidel v platnosti v pa- tentní úřadovně Spojených Států.)

Patent může obdržeti každý, kdo vynalezl nebo objevil nějaké nové a užitečné umění, stroj, výrobu nebo složení věcí, nebo jakékoli nové a prospěšné zlepšení toho, co nebylo před tím patentováno nebo popsáno v této nebo kterékoliv jiné zemi nebo více než dvě léta před jeho žádostí, leda by bylo dokázáno, že bylo od toho upuštěno. Patent lze také obdržeti na každý nový vzorek výroby, poprsí, sochu, polovypuklé práce; na tiskání vlněných, hedvábných a jiných látek; na každé nové vtačení, ozdoby, vzorek, tisk nebo obraz, který má být vetkán v jakýkoli předmět výroby; a na každou novou, užitečnou a původní podobu kteréhokoliv předmětu výroby, po zaplacení poplatků a učinění jiných nutných kroků.

Žádosti o patenty musí být psány v řeči anglické a podepsány vynalezcem, je-li na živu. Žádost musí provázeti první poplatek \$5, petice, jednodlivosť a přísaha; a nákras, vzorek nebo ukáзка, když požadovány. Petice musí být řízena na komisiře patentů a musí udávati jméno a plnou adresu žadatele, musí udati název vynálezu, na který chce patent, musí obsahovati doklad na jednodlivosť k vůli plnému vysvětlení takového vynálezu a musí být žadatelem podepsána.

Jednodlivosť čili specifikace musí obsahovati následující díle pořádku udaného: Jméno a obydlí žadatele a název vynálezu, povšechnou výpověď o účelu a povaze vynálezu; krátký popis několika pohledů na kresbě (pokud vynález připuští takové vyobrazení); podrobný popis; nárok nebo nároky; podpis vynalezce a podpis dvou svědků. Nároky na stroj a jeho výrobek a nároky na stroj a proces, při němž stroj pracuje, musí být předloženy ve zvláštních žádostech,

Výstrahy nebo oznámení daná patentní úřadovně nároků na vynálezy, by se předešlo vydání patentu jiným osobám na tentýž vynález, bez daného oznámení, mohou být zanesena po zaplacení poplatku \$10. Výstrahy musí obsahovati totéž sdělení jako žádosti o patenty.

Tabulka poplatků a cen:

Původní žádost	\$15.00
Při vydání patentu	30.00
Vzorkový patent (3½ roku)	10.00
Vzorkový patent (7 roků)	15.00
Vzorkový patent (14 roků)	30.00
Výstraha (caveat)	10.00

ale nároky na postup a jeho výrobu mohou být podány v téže žádosti.

Žadatel, je-li vynalezcem, musí odpřísahnou- ti nebo potvrditi, že se považuje za prvního vynalezce nebo objevitele toho, co chce mít patentováno. Přísaha nebo potvrzení musí také udávati, jaké země je občanem a kde bydlí. V každé původní žádosti žadatel musí odpřísahnou- ti nebo stvrditi, že vynález nebyl mu patentován ani jiným s jeho vědomím nebo souhlasem v této nebo kterékoliv cizí zemi po více než dvě léta před jeho žádostí, nebo že na žádost o patent zanesenou v kterékoliv cizí zemi od něho nebo jeho právních zástupců nebo že dokazuje více než sedm měsíců před jeho žádostí. Pokud žádost učiněna byla v některé cizí zemi, plně a důkladně podrobnosti musí být udány. Přísaha nebo stvrzení mohou být složeny před každým, kdo je zákony své země pověřen přísahu přijímati.

Výkres musí být na bílém papíru s India inkoustem a archy musí být zrovna 10x15, pal. v rozměru s okrajem 1 palcovým. Musí ukazovati jasně všechny podrobnosti a být bez zbytečných linií.

Žádosti za znovuvydání musí udávati, proč původní patent má se za nedostatečný prohlásiti a udati určitě, jak omyly byly učiněny. Žádosti tyto musí být doprovázeny původním patentem a nabídkou vydati tento, nebo, stratili-li se original, dosvědčením v tom smyslu a pověřeným opisem patentu. Každý žadatel, jehož nároky byly dvakrát a téžže důvodů odmrštěny, může se odvolati od přimárních skoumateľů ku hlavním po zaplacení poplatku \$10.

Patenty jsou na 17 roků, vyjímaje vzorkové patenty, které mohou být na 3½, 7 nebo 14 let, jak si vynalezce přeje.

Znovuvydání	30.00
První odvolání se	10.00
Druhé odvolání se	20.00

Za pověřené kopie tištěných patentů.

Podrobnosti a kresba, kus	\$0.5
Dosvědčení	25
Úděl	50
Za kopie rukopisů záznamů, za 100 slov	10
Jestli pověřeno, za certifikát	25
Modré tištěné kresby 10x15, kus	25
Modře tištěné kresby 7x11, kus	15
Modře tištěné kresby 5x3, kus	05
Za hledání záznamů nebo titulů za hodinu	50c
Za Střední Gazette ročně ve Spoj. Státech	\$5.00

History of Bohemia, by Robert H. Vickers. 750 stran velkého formátu se zlatou ořízkou. Kniha, která by neměla chybět v žádné česko-americké domácnosti. Musíme doznati, že ač anglicky psané, jsou tyto dějiny přece jen jedny z nejlepších českých dějin, jaké vůbec máme. Duch, kterým jsou provanuty, svědčí o výtečné znalosti spisovatelově jak vlastenecké historie Čech, tak i zvyků a mravů téhož národa. Kniha tato ve skvostné úpravě, která je ozdobou každé knihovny, stojí \$3.00, se zásilkou \$3.25. K dostání u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

KAJICNICE. Jeden z nejnepřívětivějších a nejpozoruhodnějších románů, co jich splodila kdy anglická literatura. Je to historie zručeného ženského srdce, v němž poctivost vítězí nad pudem rozkošnictví a tenaty lásky. Překlad český se svolením spisovatelovým opatřil M. Mašek. Velmi pěkné úpravy a má 372 str. Cena 75c, poštou 80c.

Smlouvy, aneb: Chvalitebné řeči svatební pro družby aneb držitele svatby. 67 str. 20c, poštou 22c. K dostání u Aug. Geringera, 150 W. 12th St., Chicago, Ill.

Dobré slovo v čas.

KAŽDÝ z nás v některé době svého života potřeboval trochu povzbuzení; někdy stačilo dobré slovo rodičů nebo přátel, někdy úspěch, někdy však povzbudila člověka k větší činnosti, k pilnému životu i nehoda. To se týče naší mysli, naší odvahy a naší ctižádosti. Nuže, potřebujeme-li povzbuzení v tom směru, zdaž nepotřebuje ho ostatní tělo? Pracujeme-li pilně a svědomitě, pozorujeme, že někdy nedostává se nám ani síly ani chuti k dílu, že nesníme tolik jako jindy, nebo že každé jídlo zdá se nám méně chutným než jindy. Pozorujeme, že jsme mrzutými, dráždivými, nesnášelivými. Tu myslíme, že přichází dobré slovo v čas. Celá chyba vězí v zažívání a malá dávka dobrého léku často stačí k úplnému obratu.

... Trinerova ... Angelika Hořká

jest takovým lékem, který hned zahřeje Vaše vnitřnosti, osvěží je a donutí k práci. Trval-li onen stav všeobecné sešláblosti těla, užívajte tohoto léku delší čas zcela pravidelně, až se každé ústrojí Vašeho těla vrátí k své práci a zastane ji k Vaší spokojenosti.

Kdy jest *Angeliky* nejvíce třeba?

1.) Po každém přemožení sil, tělesných nebo duševních.

To nastává po namáhavé dlouhé práci, po probdělé nebo prohýřené noci, po přílišném jídle nebo pití.

2.) Po každém ochabnutí sil.

To nastává po dlouhé nemoci, po poranění, při chorobách zažívacího ústrojí, při nastuzení, při chorobách žen.

3.) Při náhlém ochuravění,

jako jest závrať, mdloba, ošklivo od žaludku, urazení, vrhnutí, křeče, ztráta chuti k jídlu, leknutí.

4.) Při chorobách střevních,

z jakékoli příčiny povstalých, náhlých nebo zastaralých, při nečinnosti střev, kolice a bolesti.

5.) Na rychlé osvěžení.

Toho každý z nás občas potřebuje; sám pozná kdy.

Zdravému člověku dávka před jídlem pojistí zdravou chuť k jídlu, dávka na noc nerušený spánek.

Trinerova Angelika Hořká jest na rozdíl od jiných tak zvaných žaludečních hořkých, vyráběna z čistého vína a proto jest jedinou, z lékařského stanoviska odporučenou hodnou.

V lékárnách.

**JOSEPH TRINER,
616-622 SO. ASHLAND AVE.,
CHICAGO, ILL.**

V lepších
hostincích.

Poznámka. — Poradu lékařskou obdrží u nás každý zdarma. Přeje-li si, aby jeho dopis přišel pouze lékařovi do rukou, necht' k naší adrese připiše *Doctor's Private*.

Cenník

HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

VŠEHO DRUHU

pošle každému ochotně a vyplaceně

FRANT. HOLUB,

majitel rozsáhlého obchodu

koneertinami,
houslemi,
kytarami,
dechovými nástroji,
piany, bubny atd.

v čís. 1057 So. Kedzie Ave.,

Chicago, Ill.

Cenník je ilustrovaný a
možno dle něho úplně
bezpečně objednávat.

Za každý nástroj se ručí.

Obchod tento byl zalo-
žen r. 1895 a od té doby
získal si důvěru krajanů
nejen v Chicagu, ale i na
venkově, jak četná odpo-
ručení dosvědčí.

Pište si o jeden
katalog.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Robert L. Pitte a Syn,

Veřejní notáři . . .

Pozemkoví jednatele

188-190 záp. 20. ul. - CHICAGO, ILL.

TEL. CANAL 1511.

Půjčují peníze na mírné úroky v částkách jakýchkoliv, zvláště na gruntovní majetek. Prodávají dlužní úpisy (Mortgages) na spolehlivé a dobře vyplácející se majetky. Zasílají peníze do Evropy levněji nežli pošta. Pojišťují proti ohni a na život. — Obstarávají přepravu přez Brémy a Hamburg za ceny levně. — Prodávají a kupují majetky ve všech částech města. Též mají hojně lotů v mírných cenách na prodej. Zvláštní pozornost věnují zkoumání i hotovení abstraktů (knihovněch záručních listů). Vykonnávají veškeré notářské práce správně a levně.

V každý čas Vás ochotně obslouží oddaní

Robert L. Pitte a Syn.

J. J. Dvořák a Sp.

Velkovyrabitelé

mužských oděvů

590-600 BLUE ISLAND AV.,

CHICAGO, ILL.

uchází se tímto o přizeň pánů obchodníků s oděvy nejen v Chicagu, ale i po venkově.

**Jediný český velkoobchod
s látkami na šaty mužské.**

Podílí se v mléčné továrně na výrobu tvrdých klobouků. — Poctivě zboží za poctivé peníze.

O hojnou přizeň žádá.

J. J. DVOŘÁK a SPOL.

✿ **Velký výběr modní a trvanlivé obuvi.** ✿

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

\$1.00 bednička mého bezpečného odtučňovatele zdarma.

Chci dokázati vám před vašima očima a na své útraty, že vás mohu přivesti do pravidelné váhy bezpečně, bez hladovění neb unavujících cvičení.

Nezáleží na tom, co jste zkusili, pošlete si dnes pro tuto zdarma dávanou \$1.00 bedničku mého bezpečného odtučňovatele.

Rozhodný důkaz ve vyobrazeních.

Hořejší podobizny vzaté ze života ukazují pozoruhodnou ztrátu masa pomocí Kelloggova bezpečného odtučňovatele (Kellog's Safe Fat Reducer.)

Zdarma, úplně zdarma, \$1.00 bednička Kelloggova bezpečného odtučňovatele každému trpícímu tloušťkou, jen aby se dokázalo, že skutečně přivádí vás do normálního stavu, dělá to bezpečně a buduje současně vaše zdraví. Chci vám poslati bez jediného centu výloh pro vás tento \$1.00 balíček, který mohu směle nazvati obdivuhodným odtučňovatelem.

Můj lék je připraven vědecky. Nezastaví nebo nepřekáží trávení; naopak, přispívá k patřičnému trávení a přizpůsobení potravy, čehož u 99 tlustých lidí ze sta není a odtud ta jejich tloušťka.

Nezanechává žádných vrásek.

Nemusíte se bát, až po Kelloggově bezpečném odtučňovateli zhu-

beníte, že to pozbytí váhy přivodí vrásky, jak se často stává u tak mnoha léčení upotřebených ku ztrátě masa.

Neopomeňte vyplniti zdarma kupon dole a ještě dnes ho poštou poslati.

Kupon na \$1.00 zdarma balíček.

Tento kupon platí na \$1.00 balíček Kelloggova bezpečného odtučňovatele a knížku s fotografiení a dosvědčeními. Vyplňte své jméno a adresu na prázdných řádkách dole a přiložte 10 ctů, ve stříbrných nebo poštovních známkách jako důkaz dobré víry, a na žatečně zaplacení poštovného a od balení, a odtatem pošty obdržíte vyložené \$1 balíček.
F. J. Kellog, 1684 Kellogg Building,
Battle Creek, Mich.

Jméno _____
ul. a čis. _____
město a stát _____

České hudebniny

— PRO —

dechové i smyčcové kapely,

pro piana a koncertiny,

vydává a importuje . . .

JOSEF JIRAN,

VYRABITEL

Hudebních Nástrojů Všeho Druhu

v čís. 459 záp. 18. ul. roh Centre Ave. - - CHICAGO, ILL.

Největší česká dílna v Americe.

Cenník mluvících strojů s vyobrazeními a popisy, jediný
toho druhu v české řeči . . .
úplně zdarma a franko.

Sta odporučujících dopisů od vyni-
kajících hudebníků a znalců.

Vydal jsem též . . .

ČESKÝ KATALOG

hudebních nástrojů, harmonik kon-
certin a houslí, z něhož shledáte, že
mám nejnižší ceny za zboží první
třídy.

České školy na harmoniky, jed-
no- a dvouřadové, cena 25c.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Vinárna Bernardova

v čísle 620 Blue Island Avenue,
CHICAGO, ILL.

JE NEJLÉPE ZAŘÍZENOU VEŘEJNOU MÍSTNOSTÍ V CHICAŽSKÉ PLZNI A TĚŠÍ SE TAKÉ VELKÉ PŘÍZNI VŠECH MILOVNÍKŮ DOBRÉHO PRAVÉHO VÍNA : : : : :

Zasílatelský Poštovní . . Obchod . . .

(MAIL ORDER HOUSE)

se již také rozšířil po všech českých osadách Severní Ameriky a nepřestane mu objednávek přibývat, protože každá je k té největší spokojenosti vyřizena.

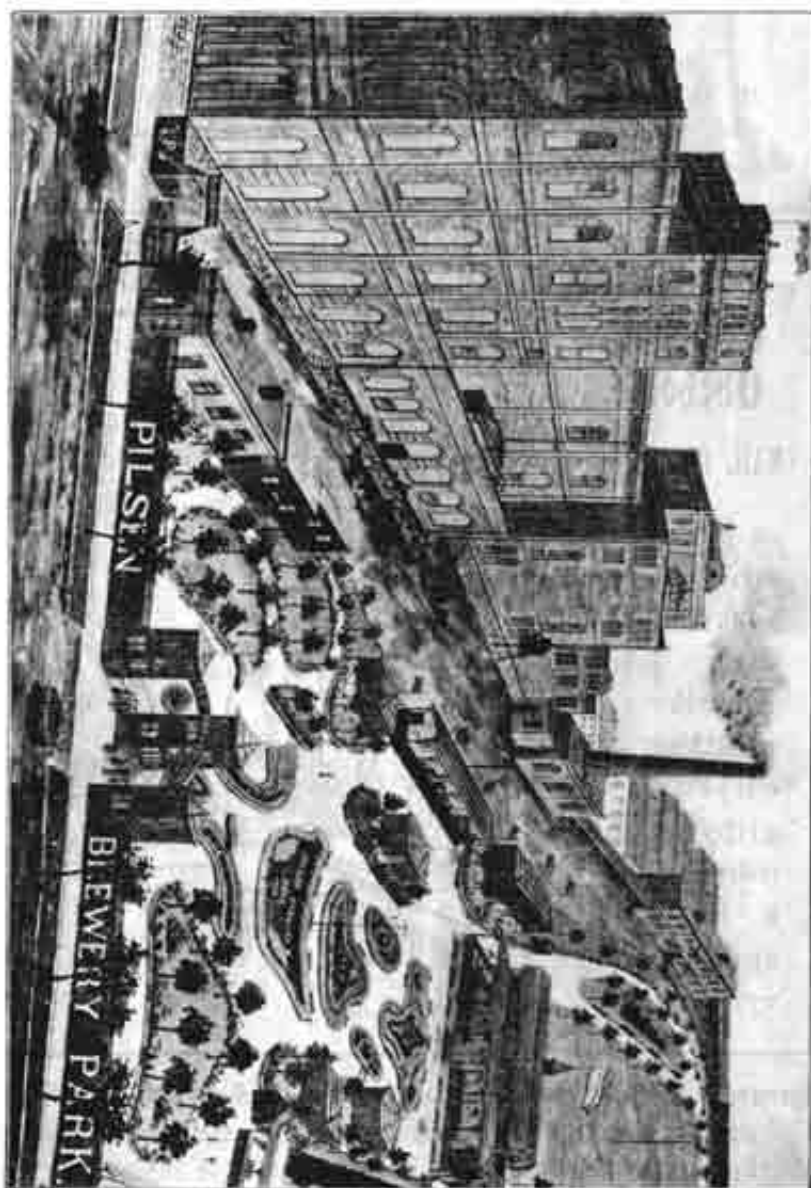
Bernardův Riesling, Johannisberger, Burgundy, Port Wine, Kalifornská pálenka (Brandy), Jalovcová, Hořká, Hořké Víno, Uherská a Rakouská importovaná vína, vše v nezměněné jakosti jde k objednavateli. *O další přizev žádá*

JOSEF BERNARD,
620 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

 Pište si o cenník a ušetříte peníze.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Náš úspěch jest nejlepším doporučením
našich piv.

Pilzeňská Pivovarní Společnost, 26. ul. a Albany ave., Chicago, Ill.

Náš park doporučujeme spolkům ku
pořádání výletů a zábav.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

\$1.00 balíček ZDARMA každému.

Každý muž neb
žena mohou mít
krásné vlasy už
váním obdivuhod-
ného léku Foso.

Foso rychle odstraňuje lupy, předejde pádání vlasů a svrbění hlavy, mění šedivé nebo vybledlé vlasy v jejich přirozenou barvu. Působí vzrůst nových vlasů.

Muži, jejich vlasy nebo vousy je řídký, nebo vypadá, ženy, jimž vlasy horečkou nebo vypadáváním prořídly, také potřebují vrkočů; malé děti, hoši a dívky, jejich vlasy je hrubý a nepořádný — ti všichni v tomto proslulém léku naleznou hledanou pomoc.

Nežádáme, abyste slovům mým věřili. Vypíšte vedlejší zdarma kupon a pošlete poštou dnes o zdarma dárkový \$1.00 balíček, jenž dokáže vše, co pravím.

Zdarma kupon na \$1.00 balíček.

Napište své jméno a adresu na prádnou linky dole, vystřihněte kupon a pošlete poštou na J. P. Stokes, Mgr., 8510 Foso Bldg., Cincinnati, Ohio. Přiložte 10 ct. v koňkách neb ve stříbrě co důkaz dobré víry a ku krytí částečně balení, poštovného atd., a \$1.00 paklik pošle se Vám hned poštou vyplacené zdarma.

Číslo píšete adresu — pište zřetelně.

HUDEBNÍ NÁSTROJE

všeho druhu ve velkém výběru
na prodej má

F. J. Novák,

roh 22. ul. a California Av.

CHICAGO, ILL.

Mluvicí stroje, české rekordy
taliňové i válečkové v hojném
výběru. Za vše se ručí.

Objednávkám poštou věnuje
se zvláštní pozornost.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Obchod založen r. 1888. Jeden z nejstarších českých obchodníků v Chicagu.

Václav Donát

jedný vyrabitel známé a léčivé vody

“LITHIA”

Výborný prostředek proti **Rhevmatismu záchvatnému i trvalému**, chorobám ledvin a měchýle, bolesti a řezavce při močení, zaražení moče, oteklinám nohou, močení krve, písku, kamenu, vodnatelnosti a všem chorobám měchýle a ledvin. Může se píti dle potřeby. K dostání ve všech českých hostincích. **Cena lahve 25c.**

Dále má na skladě všeho druhu minerální a sodové vody.

561-576 West 19th Street, . . . Chicago, Ill.

TEL. CANAL 6296.

Píste si o kávové obrázky.

Kupujete-li kávu, žádejte
SOKOLŮ

Jest nejzdravější a nejchutnější.

SOKOL COMPANY,

čestí importéři a velkoobohodáci

KÁVY, ČAJE A KOŘENÍ,

118 W. Randolph St.

CHICAGO, ILL.

KORUNNÍ PRINC RUDOLF ŽIJE? — Záhada tato, nad kterou byla povolány kruhy držána rouška tajemství, objasněna byla románem, našim nákladem vydávaným pod názvem: Ze zápisků bývalého soudního protokolisty.

Veliká poptávka po románu tomto nejlépe dokázala cenu a zajímavost knihy, jejíž vydání bylo v nejkratší době úplně rozebráno a i z druhého zbyla nepatrná zásoba. — Co bylo vlastně příčinou, že kniha tato těšila se a těší tak veliké oblibě obecnstva?

Pouhé a jediné podání pravdy, kteráž pronikla a zvítězila nad tmou, celou záhadu, života a smrti korunního prince Rudolfa obestírající.

Pisatel románu žil v nejbližším okolí bezprostředně souvisícím se životem nešťastného prince a stýkal se s lidmi, kteří brali na všech událostech největší účasti. — Cena celého románu i s poštovní dodávkou obnáší 80c.

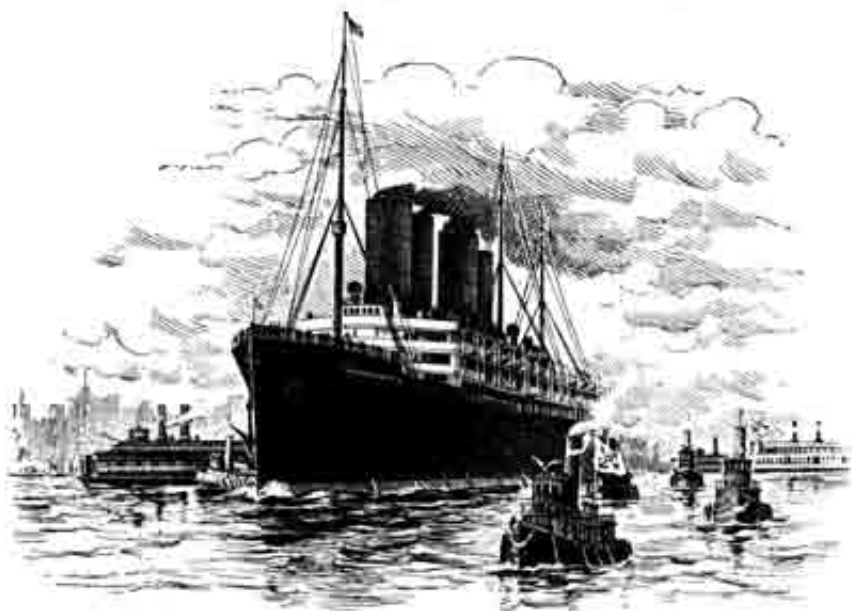
AUG. GERINGER, 150. W. 12. St., CHICAGO. ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

H. CLAUSSENIUS & CO.

Založeno H. Clausseuišem r. 1864

95 Dearborn Street, - - CHICAGO, ILL.

Hlavní jednatelsví oblíbené brémské přeplavní společnosti SEVERO-NĚMECKÉHO LLOYDU.

Zařízení kajut a mezipalubí, strava a obsluha uznány od cestujících eo nejlepší. V umění učiniti cestu příjemnou a zábavnou, nedostížen žádnou jinou společností. — Z Bremen do Prahy za 16 hodin: proto nejlepší přístav pro cestující do Čech, Moravy a Rakouska vůbec neb zpět.

Rychloparníky: { Kaiser Wilhelm II., Kaiser Wilhelm der Grosse,
Kronprinz Wilhelm, Kronprinzessin Cecilie.

NOVÉ POŠTOVNÍ PARNÍKY: { Prinz Friedrich Wilhelm, Grosser kurfuerst, Bremen,
Barbarossa, Koenigin Louise, Friedrich der Grosse, Princess Irene, Koenig Albert, Princess Alice, Washington, atd.

Hlavní jednatelství **LINIE BALTIMORE-BREMEN, S. N. L.**

O bližší podrobnosti atd. hlaste se u:

OELRICHS & CO.
5 Broadway, N. Y.

A. SCHUMACHER & CO.,
7 Gay St., Baltimore, Md.

H. CLAUSSENIUS & CO.
95 Dearborn St., Chicago, Ill.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

— OBCHOD —

**Bankovní,
Pozemkový,
Pojišťovací,**

Salát, Polák, Kopecký,

1552 záp. 22. ul., blíž Albany Ave.

Telefon Canal 1490.

Odporučuje se tímto do přízně ctěného obecenstva a zaručuje uspokojení v každém ohledu. Bezpečnostní schránky na cenné papíry, klenoty ve velkém ohni i lupičům vzdorném sklepení, moderní konstrukce s dveřmi pouze na čas se otevírajícími. Velký výběr stavebních pozemků. Porada v pozemkových záležitostech zdarma.

O hojnou přízeň žádají

SALÁT, POLÁK, KOPECKÝ,

1552 záp. 22. ul. č. 1552

M. SIKYTA,

ČESKÝ VELKOOBCHOD

VÍNEM A LIHOVINAMI,

582 CENTRE AVENUE,

CHICAGO, ILL.

Upozornění:

Všechny objednávky na venek vyřizují se vždy rychle a správně, a toho nejlepšího druhu zboží.

Ceny vždy nejmírnější.

Při objednávání laaskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Vyléčení katarrhu zdarma!

Zapáchající ústa, kýchní a plivání rychle
vyléčeno. ... Vyplněte dolejší kupon.

Toto vyobrazení jasně ukazuje změnu, kterou přivádí Gauss Catarrh Remedy.

Katarrh nejen že jest nebezpečnou nemocí, má ale také v zápětí zárech z úst, rakovinu, umrtvení a nákaz kostí, ztrátu paměti a mnoho jiných špatných následků. Proto zasluhuje katarrh vaší pozornosti neodkladně. Vyléčte tu zlou nemoc pomocí Gauss' Catarrh Cure. Jest to rychlé, jisté a trvalé vyléčení, poněvadž zbaví tělo nakažlivého bacilu, který jest příčinou oné nemoci.

Poněvadž chceme dokázat všem, kdož touto ošklivou a nebezpečnou nemocí trpí, že Gauss' Catarrh Cure skutečně tuto nemoc vyléčí, bez ohledu na stáří neb složitost případu, zasláme 50c. vzorkovou láhev poštou zdarma. Zašlete nám Vaše jméno a bydliště dnes a lék Vám bude zaslán obratem pošty. Zkuste

to. Vyléčí Vás to skutečně tak, že Vaši přátelé Vás s radostí budou opět vítat.

C. E. GAUSS,
2806 Main St., MARSHALL,
MICH.

Vyplněte a zašlete tento kupon:

ZDARMA.

Tento kupon bude vyměněn za jednu láhev Gauss' Combined Catarrh Cure, která lék bude zaslán v jednodobém obalu vyplacené poštou. Napište svoje jméno a adresu na vytečkované řádce a zašlete C. E. Gauss, 2806 Main Street, Marshall, Mich.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

JAVA COFFEE MILLS

567-569 SO. CENTRE AVE., CHICAGO, ILL.

První český velkoobchod

kávou, čajem, cikorií a kořením.

1,000,000

liber naší výtečné kávy za kterou se jinde platí od 25 do 35c. prodali jsme v tomto roce na venek a tisíce odporučením o jakosti této obdrželi jsme od našich rodáků a jinonárodovců.

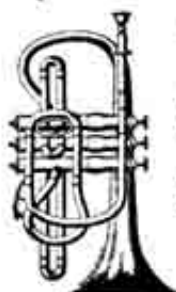
- - - **Půlliberní vzorky** - - -

kávy té, zašleme na požádání vyplacené každému, kdo o ni požádá a ručíme, že každá objednávka bude vždy vypravena dle vzorku.

 Objednávky vyřizujeme od 25 liber a výše.

Učiňte objednávku na zkoušku a my jsme jisti, že věrným zákazníkem zůstanete pro vždy.

Úplně zdarma - -

na požádání, obdrží každý náš cenník

Hudebních Nástrojů.

Prodáváme tyto za tovarní ceny a ušetříte mnoho peněz, budete-li obchodovat s námi.

Vyrábíme hudební nástroje pro kapely a importujeme harmoniky a housle nejlepšího a oblibeného druhu.

Vydáváme české hudebniny pro kapely.

Společky a stříbrné všech nástrojů se správnou a lehou vyřizují.

GEORGI & VITÁK,
3663 Gross Ave., roh 47. a Ashland Ave.,

CHICAGO, ILLINOIS.

S KOŘALKOU ZDARMA 3 GALLONY VINA.

NEJSKVELEJŠÍ NABÍDKA TÉTO DOBY!

Zašlete nám \$5.70 a obdržíte vyplaceně až do vašeho místa 2 gallony Beargrove whisky a k tomu úplně ZDARMA 2 gallony kalif. portského, aneb 2 gal. blackberry.

Zvíšit' podotýkáme: Nemáme žádné trustovní zboží za vyvěračské ceny; vše jest úplně čisté, sarručené zákonem. Spojen. Států o potravinách. Zkrátka: Zboží se Vám musí zalíbít, neb Vás nestojí ani cent!

Setřete zvláštní zisk! Kupte přímo za velkoobchodní ceny! Nekupujte žádné trustovní zboží. Neriskujte aspoň neznámé, méně tenké zboží.

Co naše zaručenost míní: Ochutnejte zboží, jak je obdržíte, zkuste kvalitu, sílu, aroma, stáří a t. d., porovnejte je s nejlepšími nápoji, které vůbec znáte, porovnejte též se zbožím vašeho souseda, a dejte je prozkoumat ohledně jejich lékařských vlastností. Zkoušejte je na všechny možné způsoby. Nepřesvědčíte-li se, že naše nápoje zastíní všechny ostatní, pak nám je zašlete zpět. Vratíme Vám každý cent a zaplatíme všechny výlohy dopravní. Tato nabídka je dobrá pro státy Mo., Kans., Neb., Iowa, Minn., Illinois neb Oklahoma. Zásilky z jiných států musí zůstatí nejméně na 4 gallony

O naší spolehlivosti dotejte se u všech expresních společností a u Nové Anglické Národní Banky v Kansas City, Mo.

BEARGROVE DIST. CO.,

Dept. N. KANSAS CITY, MO.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Opileci tajně vyléčení.

Každá žena to může dokázat doma. Zkouška Vás nic nestojí.

DIV NOVÉ DOBY.

Nový lék bez chuti neb vůně, který může býti tajně přimíchán každou ženou, do kávy, čaje neb jiných nápojů neb pokrmů. Všele odporčován prohibičními pracovníky. Tento lék pracuje tak tíše a jistě, že když oddaná žena, sestra neb dcera se s obdivem dívá jak opilec bez jeho vědomostí a proti jeho vůli jest vyléčen. Mnozí byli vyléčení v jediném dnu.

Kupon pro zkoušku zdarma.

Vzorkový balíček zdarma ošativého Golden Remedy bude Vám zaslán vyplacené poštou v jednotlivém obalu; napišete-li svoje jméno a adresu na vysterbované níže řádky, odstříhnete kupon a zašlete na Dr. J. W. HAINES, 2764 Glenn Building, Cincinnati, Ohio.

Potom se přesvědčíte, jak tajně a lehou může býti lék tento užíván.

Vyze český výrobek.

Mnoho diplomů a cen
ze světových výstav!

Nejlepší harmoniky,

zvláště české heligonky, původní soustavy,

—Vyrábí—
český továrník: **Josef Hlaváček, v Lounech v Čechách.**

Továrna tato je jediná svého druhu v Čechách a největší v Rakousku. Její výrobky jsou hledány pro jejich trvanlivost a jakost a rozesešlány do celého světa zejména do Severní a Již. Ameriky.

Veškeré informace o importování do Ameriky podá syn Otakar Hlaváček, v čís. 4801 So. Ada Street, Chicago, Illinois.

EMIL BACHMAN,

580 SO. CENTRE AVE.,
CHICAGO, ILL.

Největší československá dílna na
PRAPORY, ODZNAKY, ŠERPY A T. D.
V AMERICE.

Máme na skladě zlaté odznaky všech českých, slovenských, chorvatských, srbských a ruských spolků v Americe. — Zasláme zboží spolkům úplně bez peněz a platí se až po první schůzi je-li vše v pořádku nalezeno, jak objednáno, když na objednávkě přiložena je pošet spolková.

Máme po ruce sta a sta pochvalných dopisů, jež přikládáme k ceníku.

Pro Josef Kolon, č. 4201 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio, ze dne 5. čce. 1907 píše:

„Za povinnost si pokládám, abych Vám vyslovil ve jménu řádu "Ku předu" naší nejupřímnější myšlenou pochvalu za odborně a skutečně skvělostně vyhotovený praporek, který jsme u Vás objednali. Byl zhotoven do všech podrobností, tak jak objednáno.“

Pište si o náš velký 64-stránkový ilustrovaný ceník, který posíláme každému zdarma. Těm i vzorky odznaků a praporečného hedvábí ochotně zasláme na úkazku. Váš vždy ochotný

EMIL BACHMAN,

580 So. Centre Ave., CHICAGO, ILL.

Při objednávaní laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Pojedete letos do Evropy?

Pak jest vhodné upozornění, že uděláte nejlepší, když se na nás obrátíte, neb nikde nemůžete dostati přeplavní listky levnější jako u nás.

Máme zastupitelství všech přeplavních linií a odpovídáme našim cestujícím ty nejlepší lodě a nejvýhodnější ceny. Cestující zde v New Yorku očekáváme na nádraží opatřime jim levný pobyt a doprovodíme je až na loď, tím cestující nemusí se spolehnout na cizince a jimi se dáť využíkovati. Každý týden máme mnoho českých cestujících, čímž jest cesta příjemnější. V Evropě máme zase své zástupce, kteří se o další výpravu postarají.— Kdo si přije povolávati své přátele sem z Evropy, může se na nás s plnou důvěrou obrátiti, neb tisíce cestujících, které jsme za dlouhou řadu let trvání tohoto obchodu vypravili dověděli, že jsme každému posloužili správně.

Mimo přeplavní a bankovní kanceláře vyřizujeme ještě veškeré notářské a právní záležitosti v Evropě.

Bankovní
a notářská
kancelář

Brodský & Sovák,

1389, 2. AVE..

NEW YORK.

ROH 72. ULICE

Výpravna
cestujících.

Jako funkcevní obchod máme
\$1000 v záruky u státu N. Y.

Obchod náš jest založen
v roce 1867.

CENTRAL MERCANTILE COMPANY

604 MAIN ST..

KANSAS CITY, MO.

GUSTAV HENDA, předseda.
FRK H. ERMS, ředitel.

Jediný ryze český velkoobchod
s lihovinami na západě.

Dodávají nejlepší

VÍNA A KOŘALKY

ZA VELKOOBCHODNÍ CENY.

Bohemian Reserve Stock 4X, bílá
nebo červená, doporučovaná léka-
ři, 4 plné quarty za \$3.50
12 quartů za \$10.00
5-gallonový soudek za \$15.00

DOVOZ VYPLACEN.

ZDARMA s každou objednávkou láhev Banana Brandy. **ZDARMA**
vytahovák zátek a sklenička.

Nebude-li se Vám naše zboží zamlouvat, pošlete jej na naše díraty zpět.

☞ Píšte si o cenník.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Uaše uspokojení jest našim úspěchem.

Kdykoliv co potřebujete pro dům a hospodářství, obraťte se vždy jen s důvěrou na jediný český zasilatelský velkozávod v Americe, kterým jest

U. S. MAIL ORDER HOUSE.

Máme na skladě pouze dobré zaručené zboží, které prodáváme za velkoobchodní ceny. Objednávky vyřizujeme do všech končin Spoj. Států a Kanady rychle a správně. S každou objednávkou zboží v ceně více než 50 ctů dáváme odkupníkovi premiovou poukázku. Během doby, co náš zasilatelský velkozávod existuje, ušetřili jsme našim věrným odkupníkům statisíce dolarů.

Hle,
co píší
o
našem zboží
naši
odběratelé:

Z nepřehledné řady připíslů pochvalných a poděkovacích, které nám neustále docházejí, můžeme zde pro imunitu místa uvést pouze několik málo

Pan Jiří Mollitor z West Willington, Conn., píše: "Pánové! Oznamuji vám, že jsem všecko v nejlepším pořádku od vás obdržel a že jsem se všim úplně spokojen. Pročel vám všete děkuji a zůstávám vaším zákazníkem i na dále."

Pan Stefan Kovač z Lela, Tex., sděluje: — "Ctění pánové! Objednané věci jsem od vás obdržel úplně neporušené a ve všem pořádku. Jsem více nežli spokojen."

Pani Katie Hořejší z Limespring, Ia., nám oznamuje: "Ct. pánové! Závězoj, jakolž i přeteny, které jsou si od vás objednála, jsem řádně obdržela a jsem se všim, jak náležitě spokojena."

Pan Ant. Nerada z Plum Coulee, Man., Kanada, píše: "Pánové! Objednané věci jsem v pořádku obdržel. Jakmile budu zase něco potřebovat, vždycky se jen na vás obrátím."

Pan Frank Matějka z French Village, Ill., sděluje: "Ct. pánové! Oznamuji vám, že jsem od vás objednané věci v pořádku obdržel jak po expresu tak i poštou, a že jste mne zcela uspokojili."

Pan Frank Zajíc z Birchtree, Mo., píše: — "Všecky objednané věci jsme v pořádku obdržel a jsem také se všim úplně spokojen. Přeji vám nejhodnějšího zdaru."

želi a jsem také se všim úplně spokojen. Přeji vám nejhodnějšího zdaru."

Pan Ant. F. Koudelka z West, Tex., píše: "Ctění pánové! Měl jsem příležitost upotřebit vaši barvu asl na třech dnech a musím ji jako dobrou a bezvadnou doporučit. Proto činím další novou objednávku."

Pan Matěj Ševčík z Cameron, Tex., píše: "Pánové! Ozet, jež jsem na jaře loňského roku od vás objednal, byl výtečně jakostí právě tak jako sešakka na bavlněné stoučky u vás přede dvěma roky objednána pracuje výtečně ačkoliv jest o 3 procent lacnější nežli u místního obchodníka."

Pan Frank Schema z Faribault, Minnesota, píše: "Ctění krajané! Objednané zboží jsme obdrželi v nejlepším pořádku a k úplně spokojenosti!"

Pan Václav Nechvíle z Gainesville, Texas, sděluje: "Sděluji vám, že jsem všecko objednané zboží v pořádku a ke váš spokojenosti obdržel."

Pi. Emma Smejkalová z čís. 1242—14. ul. v Omaze, Neb., píše: "Sděluji vám, že jsem objednané zboží od vás v pořádku obdržela. Jsem zcela spokojena."

Takových a podobných dosvědčení máme na tisíce a litujeme, že je zde nemůžeme uvést všechny. — Nemáte-li posud náš nový katalog, pište nám, pošleme vám jej obratem pošty zdarma a vyplaceně.

Jestliže zavítáte do Chicaga, počtete nás svojí návštěvou: uvítáme vás po krajanSKU a provedeme vás celým našim závodem.

Dopisy a objednávky adresujte:

U. S. MAIL ORDER HOUSE,

Marshall Boul. & 21st Street, **CHICAGO, ILL.**

Při objednávkách laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikan".

Mayer

Zhotovujeme dále obuv pro vycházku neb do práce pro muže, chlapce, ženy, dívky a děti. Naše obchodní známka jest vyražena na podrážce.

**Střevíce bez knoflíčků
a kožených pásků.**

“Martha Washingtonová” Komfortní střevíce

Jsou tou nejpohodlnější obuví, kterou možno nositi. Přiléhají jako rukavičky, netlačí však ani neúžejí nohu a nemusí býti před obutím roztahovány. S největší lehkostí dají se obouvat i zouvati. Žádné knoflíčky ani pásky při oblékání i svlékání vás nezdržují a vaši trpělivost nebětou na skřípec. Jsou zhotoveny z nejjemnější kozinky s lakovou koženou obšívkou. Tři druhy: vysoké, prostřední a nízké.

Ukažte tuto oznámku svému obchodníku obuví a žádejte střevíce “Martha Washingtonová.” Pak-li je nemá na skladě, neb nechce je obstarati, dopište přímo nám.

Chraňte se před nápodobenímami. Jen pravé jsou označeny naší ochrannou známkou * na podrážce jest vyraženo razítko se jménem “Martha Washington”.

Kupujete li obuv pro sebe neb svoji rodinu, žádejte vždy obuv “Mayerovu”.

**F. MAYER
BOOT & SHOE CO.
MILWAUKEE, WIS.**

Při objednávání laškově udejte, že jste četli oznámku v kalendáři “Amerikan”.

Nesnadný úkol.

HOSTI často stojíme před nesnadným úkolem, jež rozluštití vyžaduje velkeren náš důvtip. Nejobyčejnějším úkolem podobným jest zdravotní stav některých lidí, kteří sice, dle obyčejného pojmu, nejsou právě nemocnými, totiž k loži upoutanými, ale přece jsou dalekými toho, by zváni byli zcela zdravými. Neustále si stěžují; tu bolí je to, tu zas ono. Cítí se stále unavenými, bez viditelné příčiny, i po nočním odpočinku; jsou zmalátnělými, bez energie, vyhledávajíce spíše samotu než společnost a nemajíce žádné chuti užívatí života. Jdeme-li na kofen tohoto stavu jejich, konečně nabudeme přesvědčení, že nervům jejich nedostává se dosti potravy, že krev jejich jest nečistou neb slabou a že zažívání jejich jest porušeným. Zkumáme-li, co by jim nejlépe prospělo, nalezneme, že jest jen jeden lék, totiž

Trinerovo Léčivé Hořké Víno,

kteř se pro ně hodí, poněvadž působí na zařivací soustavu a skrze ni na krev a nervy. Jest to vědecká sloučenina vybraných léčivých bylin a bohatým, červeným vínem.

Víno jest nejlepší, jaké Amerika rodí, a byliny jsou znamenité jakostí, bohaté na léčivé součástky a vědeckým způsobem spojeny, by měly největší účinek na ústrojí zařivací. *Trinerovo Léčivé Hořké Víno* účinkuje přímo na toto ústrojí. Přiměje žaludek k tomu, aby ochotně přijímal potravu a ostatní ústrojí k tomu, by je zpracovalo a proměnilo v

čistou, živnou krev,

jež rychle roznese potravu hladovým, vyslazeným nervům a celému tělu vůbec. Pronikne do každé částky těla, každou osvěží, každou posílí. Ona jest vskutku základem dobrého zdraví a svalové i nervové síly. Kdykoli spozorujete, že jest

Vaše zařivání slabým,
Vaše chuť k jídlu špatnou,
Vaše pleť bledou,
Vaše oči mdlými,
Vaše hlava těžkou,
Váš jazyk povléklým,
Vaše svaly ochablými,
Váš spánek nepokojným,
Vaše síla zmenšenou,

?

měli byste hned užívatí nejlepšího léku, jenž v každém případě Vás uspokojí a šťastnými učiní. Jest to

Trinerovo Léčivé Hořké Víno,

největší rodinný lék. Je-li Vaše manželka nebo dcera bledou, stále churavějící, tento lék jí dá sílu a zdravou pleť. Nemůžete-li jísti tolik jako jindy, nebo máte-li nějaké obtíže po jídle, zkuste tohoto léku. Je-li něco s Vaším žaludkem, nenaleznete léku lepšího. Po přestálé nemoci rychle Vám prospěje. Občasná dávka odporučuje se i zcela zdravým osobám na udržení a zvýšení životní síly.

Buďte opatrnými! Úspěch, jakému *Trinerovo Léčivé Hořké Víno* od počátku se těšilo, povzbudil mnoho obchodníků k tomu, by je padělali a tyto padělky za pravé vyhledovali. *Trinerovo Hořké Víno* jest prvním a jediným lékem svého druhu, jehož čistota a léčivost byla vládě zaručena pod číslem 346, jež naleznete na každé láhvi. Kde takové záruky není, tam vyrábětel sám přiznává, že nabízí lidu věc padělanou, nečistou. Proto pozor! — *V lékárnách!*

JOSEPH TRINER,
616-622 SO. ASHLAND AVE.,
CHICAGO, ILL.

DENNĚ, docházejí nás dopisy od krajanů,

kteří nešetří chválou výborné jakosti piv vařených naším ryze českým pivovarnickým závodem.

Příčinou toho je přísná čistota, která je udržována v každém oddělení a potom ta nejlepší jakost materiálu, kterého je užíváno při vaření.

**Bežák,
Export,**

**Magyet,
Half & Half**

Jsou populárními druhy piv na americkém pivovarnickém trhu a zvláště jest u nich oceňována říznost, výborná chuť a bohatost pěny.

Tyto druhy možno také obdržeti v lahvích, neboť naše

Lahevové Oddělení

TEL. CANAL 991.

nejmoderněji zařízené, dnes dodává pivo do všech částí Spojených Států a jistě některý krajan ve vašem okolí je jeho spokojeným odběratelem.

Pište si o ceny a podmínky.

Naše specialita **PEPTOMALT** Král sílitelů

je čistou sloučeninou sladového extraktu, chmele žateckého a pepsinu a jeho nejlepším doporučením je **SPOLEHLIVÝ LÉKAŘ.**

PRODÁVÁ SE POUZE V LAHVÍCH.

Mimo našich pravidelných piv, dovolujeme si upozorniti na naši nejnovější výrobu, totiž temperenční pivo zvané "TEMPO" které jest výborné jakosti a obsakuje méně nežli půl procenta alkoholu a může býti proto prodáváno v každém prohibičním státu.

Veškeré dotazy a objednávky řiďte na

ATLAS BREWING CO.

**684-706 BLUE ISLAND AVENUE,
CHICAGO, ILLINOIS.**

TEL. CANAL 967.